Dr. N. ANDREI

ÎNDREPTAR REBUSIST

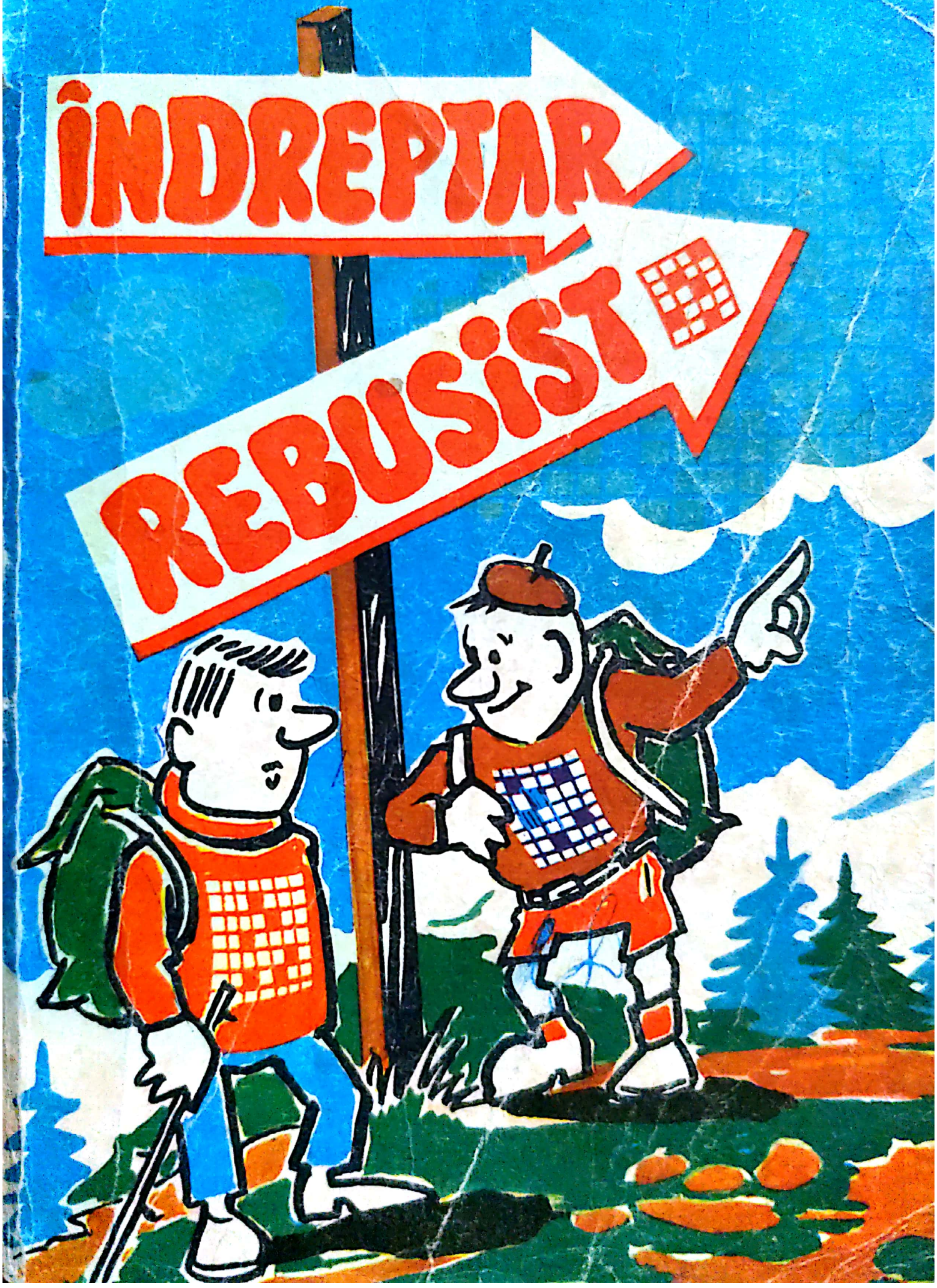

Scanned with OKEN Scanner

Dr. Nicolae Andrei

Îndreptar rebusist

Scanned with OKEN Scanner

Redactor : GRIGORE DAMIRESCU
Tehnoredactor : MIHAIL CÂRCIOG

Bun de tipar 14.06.1980. Coli de tipar 23.

Comanda nr. 90 570
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Scanned with OKEN Scanner

„CEL CE A ȘTIUT SĂ ÎMBINE UTILUL CU PLĂCUTUL, DISTRÎND PE CITITOR ȘI INSTRUINDU-L ÎN ACELAȘI TIMP, ACELA A CUNOSCUT ADEVĂRATA SATISFACȚIE A REUȘITEI“.

(Horațiu, Ars Poetica, 343)

Scanned with OKEN Scanner

CUVÎNT ÎNAINTE

Vectorul spiritului uman a fost dintotdeauna și este ofensiva neîntreruptă împotriva necunoscutului și numai letargia minții sau megalomania, într-un cuvînt, **suficiența,** *ne-ar putea acorda dispensă de* **semnul de întrebare,** *adevăratul semn distinctiv al trestiei cugetătoare care este omul. Confruntat cu un ocean de enigme, acesta a cucerit pămîntul tare al unor răspunsuri, a putut planta mii și mii de stegulețe pe tot atîția poli ai inaccesibilității numai că, adjudecîndu-și cotă după cotă, el scrutează în continuare beznele. Iscoada geniului său pătrunde în toate direcțiile, cît mai adînc și mai temerar, decodează taine, cuantifică legități, dar fiecare „Evrika!" nu este decît un nou cap de pod al neistovitei sale aspirații spre lumină. Generație după generație, într-o ștafetă non-stop pe spiralele cunoașterii... Cît de departe s-a ajuns?*

Judecînd după punctul de plecare foarte departe. Dar după... țintă? Și unde este capătul, **finișul** *acestui unanim maraton, cînd și care va fi ultima taină ce se va preda? Va atinge vreodată omenirea acest stadiu? Și dacă da, va fi ea mai fericită, înghițind apoi, dintr-o dată și pe nemestecate, mărul cunoașterii? Personal mă îndoiesc, din moment ce toate genele noastre au înregistrat, de milioane de ani, fericirea ca neastîmpăr, neodihnă, nesațiu, luptă... Oricum, dezangajarea spiritului uman în fața unui univers stors de enigme este o ipoteză cel puțin inactuală. Deocamdată universul furnizează, exact pe măsura pozițiilor cucerite, noi probleme și... contraprobleme (para-probleme, optimist spus), avertizîndu-ne că victoriile sînt relative și că numărul enigmelor este cel puțin de cîteva mii de ori mai mare decît al Academiilor, că întrebările fără răspuns continuă să izvorască din chiar stînca celor mai granitice răspunsuri.*

Poate de aceea avem nevoie de enigme finite, de enigme cu **soluții** *definitive. Pentru* **respiro...** *Poate de aici pasiunea de a le compune și dezlega. Acestea oferă o șansă, aceea a triumfului* **indubitabil,** *tonica ipostază a epuizării enigmei. E un joc acesta? Indiscutabil, dar ca orice joc care presupune victoria, el este mai degrabă un sport, duelul cu tine însuți, unul din cele mai necesare și mai fertile palestre. Căci care* **alta** *poate fi performanța unui dezlegător de rebusuri din moment ce el a învins pe spațiul artificial al unui* **joc,** *din moment ce el a dez-*

Scanned with OKEN Scanner

legat ceea ce își avea soluția în plicul altuia, din moment ce, așadar, cheia era pe undeva aproape, sub preș? Enigmistul nu forțează inaccesibilul, ci doar ridică mănușa unei provocări. El își încearcă puterile. Cu cine? Cu sine însuși în ultimă instanță, mobilizîndu-și însă toate resursele personalității, căci pentru el insuportabilă nu este corigența, ci abandonul. Și invers: nu triumful asupra Sfinxului dintre grile îl încunună cu lauri, ci doborîrea de fiecare dată a unei limite proprii: de perspicacitate, de dîrzenie. Dezlegarea este totodată posibilă dar și imposibilă. Totul depinde de noi, de puterea de a nu ne da bătuți, de a reînnoi escaladarea, de a preface încrîncenarea provizoriului și a eșecului în dîrzenie. Prin aceasta enigmistica devine, la scară de masă, un campionat al latențelor individuale, o formidabilă divizie a intimității ființei noastre și autodepășirii. Căci Sfinxul sălășluiește în fiecare din noi. Trebuie doar provocat să iasă din somnolență, să intre în ringul acestui nobil pugilat de întrebări și răspunsuri. Un sport, așadar, cu reguli, ucenicie, tehnici și măiestrie. Și cu antrenori! Unul dintre aceștia este dr. Nicolae Andrei, autorul acestei cărți.

Copil-minune al enigmisticii, debordînd prin vocație într-un areopag de patriarhi, recoltînd trofee și un palmares de as încă de la vîrsta pantalonilor scurți, Nicolae Andrei a devenit între timp... doctor. (Radiolog). Razele X ale inteligenței sale au iscodit toate blindajele rebusului, au dezvăluit toate articulațiile enigmisticii și apoi, într-un elan firesc, „doctorul" s-a ridicat la catedră. A devenit pedagog. El montează în fața noastră războiul de țesut enigme, ne arată „capcanele", trecătorile, întoarce „covorul pe dos", învățîndu-ne nu numai să desfacem noduri, dar să le și facem.

Pentru că există și în acest domeniu **creație.** *Nicolae Andrei ne pune sub ochi un uriaș material, chei și broaște, cifruri, „prefabricatele labirintului", ne inițiază și ne instruiește. Este această carte un rețetar, un dosar de „patente", dezvăluirea potecilor secrete în spatele inițiaților, a breslei? Nici vorbă, breasla sîntem — potențial — noi* **toți,** *iar autorul decodează enigmistica nu pentru a o simplifica, ci tocmai pentru a-i spori ispitele.*

Pe ce pantă ne îmbie acest **hobby?** *Nu cumva dubioasă? Fără respectabilitate? Revedeți, spre asigurare,* **Memento-***ul din fruntea lucrării. Rețineți ora începutului acestei competiții: mileniul IV î.e.n. (!) și, mai ales, rețineți cîteva nume, de „enigmiști", nume dintre cele mai familiare nouă, de la Dimitrie Cantemir și Antim Ivireanu, de la Țichindeal și Asachi la Hasdeu, Eminescu și Arghezi. Este, nu-i așa, un pluton de precursori în afara oricărei suspiciuni de frivolitate și* **farniente.**

Nu am nici o îndoială că prin cartea dr. Nicolae Andrei nu vorbește exclusivismul împătimit și nici prozelitismul veleitar. Ea se

Scanned with OKEN Scanner

adresează disponibilității ficărui, adică Tinereții noastre, capacității de a proiecta și construi dispute cu misterul atît de răspîndit, Sinele nostru. Este cea mai bună nadă pentru superba vocație a autodepășirii. Dar pentru că am ajuns la nadă... De ce scriu tocmai eu aceste rînduri? Doar nu sînt nici enigmist, nici semiotician, nici criminalist, nici poet ermetic, nici informatician creator de limbaje. (Singurul **cod** *cu care am de-a face este codul poștal). Și atunci? Atunci — să mă ierte specialiștii — cred cu toate acestea că am o legătură de bază cu domeniul. Sînt* **pescar!** *Imaginați-vă prima lansetă aruncată în „enigma" bălții. Apoi a doua lansetă. (Et cetera nu pot să scriu. Nu e regulamentar). Și stai... Nu mușcă, „nu pune gura". O oră-două... Trei. Nu, nu pune gura. Decît la vecin. Numai și sistematic la vecin! Ora solunară e aceeași. Cocoloșul de mămăligă din același boț. Sculele mele din același magazin — dacă nu cumva ceva mai dinspre apus. Nivelul apei, tăria vîntului aceleași. Și atunci?*

— Hai să schimbăm locul!

Și trage tot la vecin... Și? Și vine dr. Nicolae Andrei și îți oferă alte... cîrlige. Atît. Acele tale nu erau cele mai nimerite. Nu balta era o enigmă. Tu erai un slab... enigmist. Și începi să prinzi! Și dacă totuși nu prinzi? Atunci — zice dr. Nicolae Andrei — deschizi „Îndreptarul" și afli că ai în spate șase milenii de enigmistică. Și vii și a doua zi. Reiei atacul... Dar, ssst! Cineva umblă la „nadă". Să fie cititorul? Perfect. Acestuia — dacă nu e și pescar — îi urăm **succes!**

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Scanned with OKEN Scanner

TOTUL A ÎNCEPUT DE LA O ÎNTÎMPLARE...

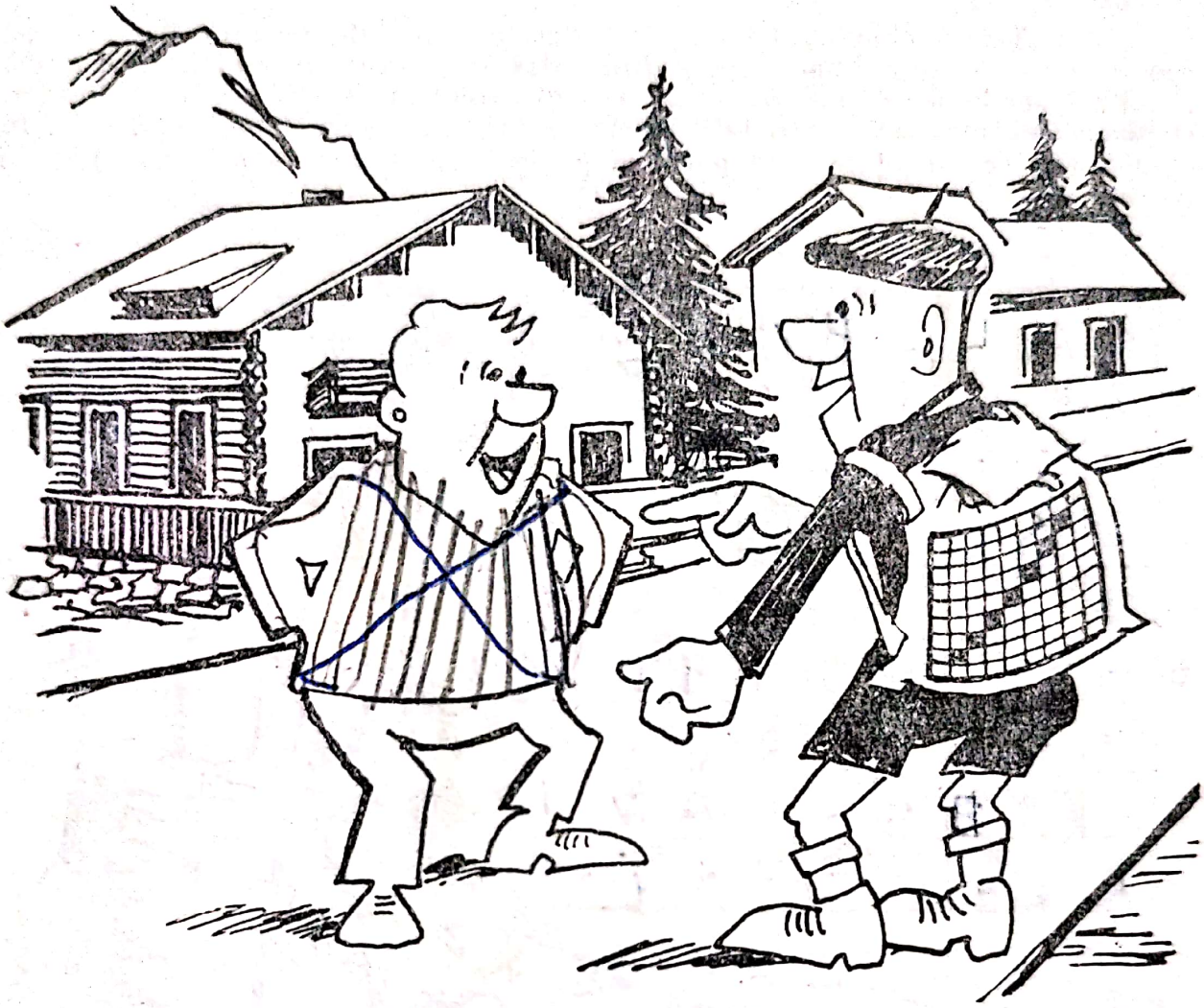

În timp ce urcam, absorbit de gînduri, pe str. Aosta, spre cabana Schiori, cît p-aci să mă lovesc de cineva, care tocmai ieșea dintr-o curte ... Cînd să trec mai departe, mă auzii strigat de o voce ce-mi părea cunoscută:

— Încotro așa grăbit?

Am tresărit ... am întors capul și ... spre surprinderea mea, am recunoscut în persoana care mi s-a adresat pe un fost coleg, pe care nu-l mai văzusem de la absolvirea liceului!

— Tu ești? Ce mai faci „bătrîne"? (și tot felul de întrebări ... urmate de răspunsuri și de alte întrebări ș.a.m.d.)

— Ai venit să-ți petreci concediul de odihnă la Sinaia?

— Nu ... Sînt transferat aici de vreo cîțiva ani și locuiesc chiar pe această stradă (... și-mi arătă casa în care locuia). Nu vrei să intrăm puțin la mine?

— Mi-e imposibil acum ... Am întîlnire cu ... Ana Grama ... La cabana Schiori. Trebuie să stabilim amănuntele excursiei proiectate peste o săptămînă, în masivul Bucegilor, cu membrii cercului enigmist ...

— N-aș putea merge și eu cu voi? Mai am cîteva zile libere!

— Cum să nu! Numai să poți ...

Scanned with OKEN Scanner

— Care-i itinerarul?

— Tocmai despre el voiam să-ți spun ... Itinerarul este bine stabilit și îl poți afla pe ... rucsacul meu!

— !?

— E foarte simplu! Uite ... îți dau o copie de pe grila desenată pe rucsac, cu definițiile respective. Poftim! Îți mai dau un creion și o gumă ... **Pînă mă întorc ai tot timpul să dezlegi careul în liniște,** acasă la tine ... **și să afli, citind literele rezultate în ordinea indicată prin numerele înscrise în căsuțe, din ce localitate vom porni și pe la care cabane vom trece!** Spor la treabă!

Pe drumuri de munte

Orizontal: 1) Însoțitor rezervat pentru drumuri de vacanță. 2) Munți în NV patriei. 3) Cascadă în masivul Piatra Mare — Piscu Pietrei! 4) Zei din „Olimpul" nord-germanic — Trage la Izvoru Rece! 5) Consecință tragică a nerespectării legii nescrise a muntelui — Munte în SV Elveției, de 3 330 m, ... adevărată redută! 6) Obișnuitele forme de relief! — A asemui (reg.). 7) Coastă de munte! — Vîrf în Munții Maramureșului, de 1 795 m. 8) Șobolani moscați, cu blană prețioasă. 9) Conform opiniei publice, te poate urca pe cele mai înalte culmi! (sau dimpotrivă) (pl.).

Vertical: 1) Un temerar al abruptului. 2) Depresiune!? 3) Un soi de licurici din tratatul de ... fizică! — Dealu Pădurii! 4) Paște laolaltă cu oile (fem.)

— Grăsime de oaie. 5) Rîu în Bolivia, tributar fl. Amazon — Cîmpia Banatului! 6) Lac glaciar în masivul Retezat — A deveni grohotiș (vorbind de roci). 7) Din fliș! — Ieșit în relief. 8) Dintr-o țară muntoasă sud-americană (pl.). 9) Munții din NE Olteniei.

* * *

Întorcîndu-mă peste cîtva timp la adresa știută, îl găsesc pe fostul meu coleg îngîndurat, aplecat în fața grilei...

— Ei, ce-ai făcut? Ai aflat traseul?

— Ai răbdare! Crezi că-mi este atît de ușor? Este pentru prima oară cînd încerc să rezolv așa ceva! Nici măcar nu cunosc regulile jocului, pentru că . . . nu m-au interesat niciodată asemenea probleme!

— Mă surprinde mărturisirea ta! Cum de ai putut să treci cu atîta ușurință peste acest adevărat „sport al minții"? Într-adevăr, **cuvintele încrucișate,** pe lîngă aspectul distractiv, pot constitui un bun prilej de verificare și de completare a cunoștințelor, deoarece abordează cele mai variate domenii de activitate: literatură, știință, artă, sport, turism și multe altele. Pe de altă parte, careul cu temă (didactic, enciclopedic etc.) este expresia unui adînc proces de elaborare intelectuală. Compunerea, ca și dezlegarea unor asemenea probleme, obligă pe cei interesați să facă apel nu numai la cunoștințele pe care le au, dar și să cerceteze cît mai mult, să frecventeze biblioteci, să citească și să răsfoiască lucrări, manuale, tratate, dicționare, enciclopedii, atlase și publicații din diverse domenii, de cea mai strictă actualitate.

Pe lîngă cuvintele încrucișate, sînt demne de remarcat și celelalte probleme de enigmistică, numite pe nedrept „minore", din care unele genuri constituie adevărate teste instructive, exerciții utile pentru ascuțirea minții și dezvoltarea atenției distributive.

Țin de asemenea să te informez că enigmistica românească se bucură de un mare prestigiu în lume, situîndu-se pe loc de frunte, mai ales prin careurile realizate în ultimii douăzeci de ani, care se remarcă prin marea lor densitate tematică, prin procentajul redus de puncte negre și prin deosebita valoare a definițiilor...

De aceea, nu înțeleg cum de ai putut să rămîi atîta vreme nepăsător față de rebusism, care ne oferă atîtea momente agreabile și totodată instructive!

— După cîte îmi spui, cred că mi-am format o părere greșită . . . Cu ani în urmă, mi-au căzut în mînă cîteva numere vechi, de prin 1925, ale fostei reviste „Oglinda lumii" . . . Răsfoindu-le, mi-au atras atenția două articole, nesemnate, tratînd despre „epidemia" cuvintelor încrucișate în lume și care m-au influențat în mod negativ. Dealtfel le-am și copiat în caietul meu de „bizarerii" . . . Dacă nu mă înșel, trebuie să fie pe undeva în bibliotecă... Iată că l-am și găsit! (și amicul meu îmi întinse un caiet, cu pagini mai îngălbenite, după ce-l deschisese la articolele cu pricina). Sublinierile îmi aparțin!

MODA CUVINTELOR ÎNCRUCIȘATE

„O adevărată epidemie, izbucnită mai întîi în America și iute trecută în Europa, e aceea a jocului numit al „cuvintelor încrucișate". **Lipsit de orice valoare intelectuală și de un interes distractiv mediocru,** jocul acesta a fost îmbrățișat cu frenezia cu care se adoptă orice **nebunie** la modă. Succesul acesta e lesne explicabil, dată fiind **ușurința cu care pot găsi soluțiunea** toți aceia care vor să-și vadă numele printre dezlegători. Epidemia, zicem, a străbătut Atlanticul și a cotropit mai toate țările vechiului continent. Aproape nu e cotidian ori publicațiune periodică de familie sau de tineret care să nu consacre o rubrică specială acestui **joc de naivitate** asemănător aritmogrifului

Scanned with OKEN Scanner

atît de cultivat pe vremuri și la noi. **E un spectacol mîhnitor** acela pe care ni-l oferă ziarele și revistele din țări cu o veche tradiție de cultură temeinică, așa cum am învățat să privim Franța, Germania, Anglia, Italia, Austria etc. **Aberațiunea** a invadat și terenul modei feminine: după fotografia pe care am publicat-o într-un număr recent, s-a putut vedea că s-au și găsit ateliere de mode americane care să lanseze și costumul — tailleur cu cuvinte încrucișate. În partea din față a jupei e brodată o figură cu pătrățele în care sînt înscrise diverse litere. La Londra a făcut o rețetă fantastică un bal „al cuvintelor încrucișate", organizat în cel mai aristocratic cartier al capitalei britanice. Caracteristica acestei petreceri a fost o tichie de carton cu pătrățele, purtată de dansatoare și de cavaleri. Firește, **ca orice nebunie,** nici jocul cuvintelor încrucișate **nu are viabilitate și e sortit ca în scurtă vreme să dispară.** Pînă una alta, însă, face ravagii, concentrînd atenția a tot ce e tînăr ori bătrîn asupra unor **combinațiuni prostești.** Dar cea mai extraordinară manifestație a epidemiei e ideea avută de o tînără miss din Chicago de a-și împodobi fața cu un minuscul desen al cîmpului cuvintelor încrucișate. Și zvăpăiata americană e încredințată că figura geometrică tatuată pe obrazul ei îi sporește farmecul. Iar multe altele, ca să nu rămâie în urmă cu progresele eleganței, se vor grăbi s-o imite, de o parte și de cealaltă a Atlanticului."

(„Oglinda lumii" nr. 15, din 11 aprilie 1925)

* * *

„În plină sminteală".

EPIDEMIA DE CROSS WORD PUZZLE

„Precum am mai arătat și într-un alt număr, epidemia aceasta a „cuvintelor încrucișate", cu furie izbucnită în țările anglo-saxone, se întinde cu o putere irezistibilă și pe întreg continentul european; după toate probabilitățile, va invada și în Asia răsăriteană, în primul loc în Japonia, care cu nimic nu vrea să rămînă pe urma Apusului. „Cross word puzzle" e de cîteva luni marea pasiune a tuturor straturilor societății din Anglia și din America. Deoarece jocul acesta distractiv **nu reclamă nici o sforțare cerebrală,** ci numai alegerea unor anumite cuvinte, e de la sine înțeles că mijlocul cel mai indicat pentru găsirea soluțiilor îl constituie dicționarul. De aici o extraordinară consumație de dicționare; ba, la Londra a și apărut un dicționar special pentru dezlegarea unor atare rebusuri. Un librar din Londra, intervievat, a declarat că de unde mai înainte vindea cel mult un dicționar pe săptămînă, astăzi vinde 100 pe zi.

E o nebunie! Pe străzile Londrei se văd șoferii de taximetre, în timpul cît își așteaptă pasagerii, adînciți în descifrarea unui „cross word puzzle". Cu o deosebită virulență însă bîntuie epidemia în America de Nord. La New York s-a constituit o „N.C.W.P.A." — „National Cross Word Puzzle Association" (Asociația Națională a Cuvintelor Încrucișate), care a și organizat un concurs, în urma căruia Mistress Rath Pful a obținut prima diplomă de „N.C.W.P.C." (National Cross Word Puzzle Champion). Toate ziarele americane consacră „problemelor" coloane și chiar pagini întregi, iar Universitățile instituie concursuri oficiale.

Într-o biserică din Pittsburg, un pastor și-a scris subiectul predicii sub formă de problemă de „Cross Word Puzzle" pe o tablă neagră și a invitat pe cei de față ca mai întîi să dezlege jocul și numai după aceea să-i asculte predica. Un profesor din Princeton își face cursul de limba engleză numai cu ajutorul combinațiilor de „C.W.P.". Medicul primar al orașului Detroit își publică sfaturile de „higienă" tot sub forma de „Cross Word Puzzle" și acordă premii în bani copiilor care dau soluțiunea cea mai exactă.

Scanned with OKEN Scanner

Iar Mr. Michael Davis, inventatorul jocului, a realizat numai în cîteva luni o avere pe care nici în vis nu puteau s-o întrevadă un Pasteur, un Berthelot, un Henri Poincaré, un Schopenhauer, un Wagner, un Schiller, un Gorki, şi atîţia alţii care au îmbogăţit patrimoniul omenirii cu creaţiunile eniului lor. **E o nebunie!"**

(„Oglinda lumii" nr. 17, din 25 aprilie 1925).

.....

— Ce zici de articolele astea?

— Sînt adevărate diatribe... Nu mă mir că te-au inhibat! Şi totuşi... cu toată atitudinea ei necruţătoare faţă de această „modă", pînă la urmă nici „Oglinda lumii" nu mai poate să reziste noului val şi publică în nr. 24 din 13 iunie 1925 primul său careu de cuvinte încrucişate şi o notă explicativă prin care se arată cititorilor în ce constă jocul şi cum se dezleagă!

— De unde ştii?

— Am studiat istoricul tuturor problemelor enigmistice, inclusiv al cuvintelor încrucişate, începînd cu mileniul 4 î.e.n. şi pînă în zilele noastre.... Chiar am la mine un rezumat al acestor cercetări, intitulat „MEMENTO REBUSIST" (scosei din rucsac un caiet şi i-l întinsei...). Face să-l citeşti, să-ţi schimbi părerea... E foarte instructiv pentru oricine vrea să pătrundă în tainele acestor probleme, cu o istorie atît de bogată, cu rădăcini în vremuri imemoriale şi cu ramuri încărcate de rod în epoca noastră...

— Le voi studia cu toată atenţia!

— Bine, bine... Nu uita însă să dezlegi şi careul cu itinerarul excursiei! E o „piatră de încercare" peste care trebuie să treci cu succes... Altfel nu te putem admite să mergi cu noi, rebusiştii, în excursia proiectată! Şi acum, iartă-mă, trebuie să plec... Ne vom revedea diseară, aici, la tine!

MEMENTO REBUSIST

Î.E.N. A. LUMEA ANTICĂ.

Mileniul 4 (către sfîrşit) — **Apariţia scrierii hieroglifice în Egipt şi a scrierii cuneiforme în Mesopotamia** (adevărate **rebusuri** şi **criptografii** ale antichităţii). După Th. GALE, egiptenii ar fi creat şi cele dintîi **enigme.**

Mileniul 3 — mil. 2 — **Apariţia unei scrieri hieroglifice în India,** încă nedescifrată.

2723—2563 — În timpul dinastiei 4 egiptene se construiesc **marile piramide** şi se cioplеşte în piatră **misteriosul sfinx** la Giza (Gizeh).

c. 2000 — Data aprox. a tablei găsite de arheologi în insula Creta, pe care se află întipărită **prima imagine a cuvintelor încrucişate** (copia ei se află în colecţia Universităţii din Baltimore — S.U.A.).

c. 2000—1580 — **Trecerea scrierii pictografice** din Creta în **„linearul A".**

c. 1849—1801 — În timpul domniei faraonului Amenemhat III s-a amenajat oaza de la Fayum, construindu-se totodată enigmaticul complex de palate cunoscut sub numele de **Labirint** (sau Lope-rohounit).

c. 1800 — Asirienii adoptă scrierea cuneiformă babiloneană.

c. 1650 — Se adoptă scrierea cuneiformă în statul hitit.

c. 1600—1400 — Se construieşte în epoca minoică, la Cnossos, în Creta, un palat monumental, care, cu cele 400 de camere şi coridoare, era un adevărat **labirint** (poate cel construit de Dedal). A fost distrus la

Scanned with OKEN Scanner

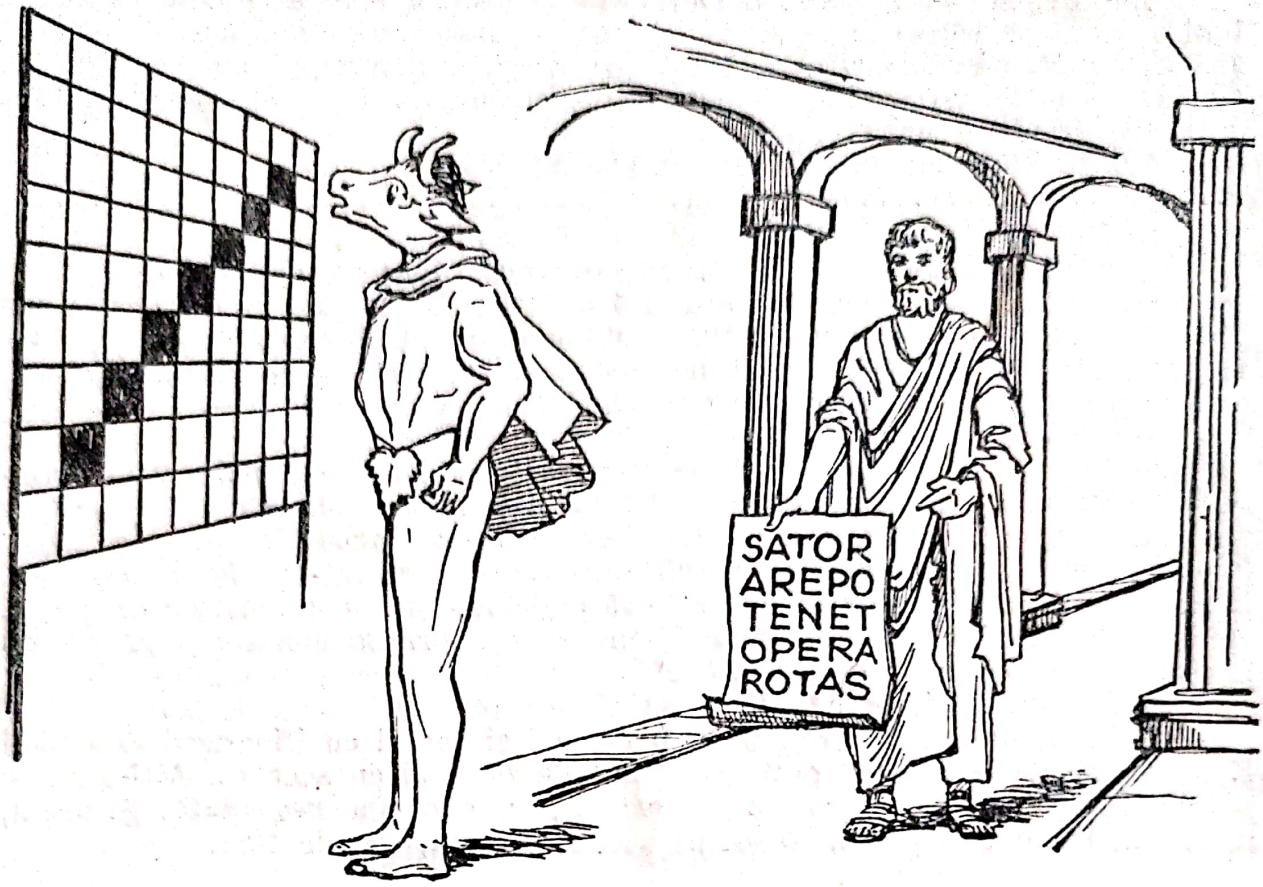

sfîrșitul sec. 15 î.e.n. Ruinele lui au fost descoperite după 1900 e.n., prin săpăturile arheologice inițiate de englezul A. Evans.

Sec. 16—15 — **Apariția scrierii hieroglifice chineze.**

Sec. 15 — În Creta începe să se folosească **„linearul B“,** alături de vechea scriere **„linearul A“,** nedescifrată încă.

— Grecii cunoșteau și cultivau **enigma.** În acest secol se remarcă legendara apariție a **enigmei Sfinxului din Teba** (Grecia): **Ce animal umblă dimineața în patru picioare, la amiază în două și seara în trei** și cînd are cele mai multe picioare are cea mai mică putere și iuțeală? Edip (Oedipus) îi găsește soluția (OMUL), recunoscînd în aceste cuvinte emblema copilăriei, a tinereții și a bătrîneții. Cuvintele **sfinx** și **edip** au devenit în epoca noastră sinonime cu **compunător** și **dezlegător** de probleme rebusiste.

Sec. 13 — În Fenicia apare **scrierea alfabetică.**

c. 1141 — Data apariției **ghicitorii lui Samson: Din cel ce mănîncă a ieșit mîncare și din cel tare a ieșit dulceață.** Dezlegarea: Samson răpune un leu în pustiu; peste cîteva zile, abătîndu-se din drum să vadă leșul acestuia, constată că un roi de albine s-a pripășit în trupul leului, transformîndu-l într-un adevărat stup, cu miere!

Sec. 10 — Apare **legenda labirintului** construit de Dedal în Creta și a Minotaurului.

Sec. 10—9 — Grecii preiau și adoptă alfabetul fenician.

c. 973—933 — Domnește regele Solomon în statul Israel. Înțelepciunea sa a rămas proverbială, reușind să dezlege cele mai dificile **enigme.**

Sec. 9 — Apare pentru prima oară **enigma pescarilor din insula Ios: Noi am aruncat ceea ce am prins și ceea ce nu am prins am luat cu noi acasă!** Nici

Scanned with OKEN Scanner

unul din cei prezenți în jurul tinerilor pescari n-a reușit să dea de rostul enigmei, nici chiar marele rapsod „Homer, care ar fi murit de întristare din această cauză! Soluția era: Am pescuit multă vreme, dar pești n-am prins, în schimb ne-am umplut de păduchi; din aceste scîrbavnice insecte, pe acelea ce am putut prinde le-am aruncat și purtăm cu noi pe acelea pe care nu le-am putut prinde! (Autorul prezumtiv al acestei enigme ar fi Herodot).

Sec. 9 — Apar cele mai vechi inscripții ebraice în alfabet fenician și primele inscripții cuneiforme în statul Urartu, în limba akkadiană.

c. 600 — **Apar cele mai vechi inscripții în limba latină;** romanii preiau alfabetul grecesc prin filieră etruscă.

c. 620—c. 560 — Trăiește marele fabulist grec Esop (Aisopos), renumit prin înțelepciunea sa, întrecîndu-l chiar pe Xantos, stăpînul său, care era filozof; astfel, dezleagă o complicată **criptografie,** scrisă pe o piatră, care indica locul unde era ascunsă o comoară (din „Esopia").

c. 625—c. 580 — Trăiește în insula Lesbos poeta greacă Safo (Sappho), care a compus printre altele și **enigme** în versuri.

c. 560 — Moare Cleobul (Kleobulos) din Lindos, unul din cei șapte înțelepți ai Greciei antice, abil compunător de **enigme** în versuri hexametrice.

c. 539 — Legenda spune că în toiul unui ospăț dat de Baltazar, ultimul rege al Babilonului, o mînă nevăzută a scris pe zidul sălii cuvintele **Mene Mene Tekel U Pharsin** (sau MANE, TEKEL, FARES), dispuse pe trei coloane; această **criptogramă** a fost interpretată de profetul Daniel, în sensul că i se va sfîrși domnia. Chiar în noaptea aceea — zice legenda — regele a fost ucis și Darius a ocupat țara. (De fapt, Baltazar sau Belșar-usur, a fost regent, ultimul rege al statului chaldeo-babilonean fiind tatăl său, Nabonid; pe de altă parte, regele persan Cyrus II este cel care cucerește Babilonul, nu Darius, care ocupă mai tîrziu tronul ahemenid).

c. 530 — Poetul grec Simonides din Keos (c. 556—467 î.e.n.) compune printre altele și **enigme** în versuri.

514 î.e.n. — Campania lui Darius I împotriva sciților la Dunărea de Jos. În timpul acesteia, după cum relatează Herodot, ar fi primit din partea regelui sciților, Idanthyrsos, **un misterios mesaj, alcătuit dintr-o pasăre, un șoarece, o broască și cinci săgeți;** după ce a auzit tălmăcirea dată de înțeleptul Gobryas („Dacă nu veți zbura în înaltul cerului, o perși, preschimbați în păsări, sau dacă nu vă veți ascunde sub pămînt, preschimbați în șoareci, sau dacă nu veți sări în bălți, preschimbați în broaște, înapoi n-o să vă întoarceți, că veți pieri de aceste săgeți".), Darius dădu ordin de retragere.

Sec. 5 — Cratinos, poet grec din Atena, autor de comedii, contemporan cu Pericle, consacră piese întregi publicului, care trebuia să le găsească soluția în amfiteatru.

480, sept. 28 — Victoria flotei grecești (comandată de Temistocle și Eurybiades) la Salamina asupra flotei persane, a regelui Xerxes I (la aceasta și-ar fi adus contribuția **oracolul Pythiei din Delfi,** care i-a spus lui Temistocle că „va învinge pe perși dacă îi va ataca cu **casele de lemn**!"; această formulare enigmatică a fost interpretată în mod inteligent de acesta, înțelegînd prin casele de lemn, **corăbii** și determinîndu-i pe atenieni să-și construiască o flotă puternică).

430—428 — Cunoscutul poet tragic grec Sofocle (Sophokles) (497—c. 405 î.e.n.) scrie piesa „Edip rege", în care se găsește **celebra enigmă a Sfinxului** prezentată altfel: „Există pe pămînt o ființă cu două labe și cu patru labe și cu trei labe și care nu are decît un glas;/ Singură

Scanned with OKEN Scanner

ea își schimbă forma dintre animalele care se mișcă pe pămînt, în văzduh și în mare. / Dar cînd merge sprijinindu-se pe cel mai mare număr din labele sale, / Atunci iuțeala membrelor sale este mai slabă ca niciodată.".

348—347 — Platon, marele gînditor al antichității, scrie ultima lui scriere politică, **Legile,** în ale cărei pagini se găsesc cîteva **enigme** (în cartea a V-a).

c. 315—c. 250 — Trăiește Teocrit (Theokritos), poet grec originar din Sicilia, creatorul poeziei bucolice și al unor **enigme** în versuri.

Sec. 4—Sec. 3 — Trăiește poetul grec Licofron (Lukophron), supranumit „obscurul", considerat a fi **părintele anagramei.**

Sec. 3 — Trăiește poetul grec Moshos, care a compus și **enigme** în versuri.

— Trăiește poetul grec Sotades din Maroneea, cunoscut prin satirele lui violente și obscene; el este considerat **creatorul polindromului și palindromului.**

c. 287—212 — Trăiește marele învățat grec din Siracuza, Arhimede, care, pe lîngă marile lui descoperiri din domeniul hidrostaticii și matematicii, a inventat și **jocul de reconstituire** numit **stomahion.**

c. 250—184 — Trăiește poetul comic latin, Titus Maccius Plautus (Plaut), care în comediile lui folosește **acrostihul.**

239—169 — Trăiește poetul latin Quintus Ennius, care utiliza **acrostihul** în versurile lui.

Sec. 2 — Poetul bucolic grec, Bion, compune cîteva **enigme** în versuri.

193—190 — Data aprox. a textului bilingv, grec și egiptean, de pe un papirus, care atestă, pentru prima dată, existența **acrostihului;** textul reproduce o poezie, a cărei lectură pe verticală, citind prima literă a fiecărui vers, exprimă tocmai cuprinsul: „Arta lui Eudoxos, faimosul astronom din Knidos".

70—19 î.e.n. — Trăiește marele poet latin Publius Vergilius Maro; în epopeea „Eneida", opera sa de seamă, scrisă în ultimii săi zece ani de viață, relatează că **labirintul de odinioară din Creta avea o mie de drumuri oarbe și înșelătoare, prin care, odată rătăcit, nu mai puteai da de urmă și ieși afară** (Cîntul V) și că atunci cînd eroul troian Enea, s-a apropiat de peștera Sibilei din Cumae, prag al Infernului păzit de profetesă, a descoperit deasupra porții, la intrare, **o reproducere a labirintului din Creta** („Casa măreață, și ea, cu cotirile-i făr' de ieșire") (Cîntul VI).

E.N

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A
R	O	T	A	S

Sec. 1 e.n. Orașul Pompei, din Italia antică, situat în apropiere de Napoli, a fost acoperit de erupția Vezuviului, în ziua de 24 august din anul 79 e.n. Cu ocazia săpăturilor de descoperi[illegible]ale acestui oraș a fost descoperit (în anul 1926) **cel mai vechi ca[illegible] cuvinte încrucișate cunos-**

Scanned with OKEN Scanner

cut, care este și **palindrom,** sub forma ROTAS OPERA TENET AREPO SATOR, pe peristilul locuinței lui Paquius Proculus (în anul 1926) și pe stucul care învelea una dintre coloanele marii palestre (în anul 1936). Se presupune că pătratul magic, în forma lui originală, SATOR AREPO TENET OPERA ROTAS a circulat cu mult înainte de dezastruoasa erupție. Tot la Pompei au fost descoperite două mozaicuri care înfățișează **labirintul** cretan (la „Villa di Diomede" și „Casa del labirinto").

Sec. 2 e.n. — Scriitorul latin Lucius Apuleius (c. 125—c. 180) scrie o carte despre **logogrif,** „Liber ludiciorum et gryphorum" (astăzi pierdută).
— **Apare scrierea runică.**

B. LUMEA MEDIEVALĂ (sec. 5—17).

Sfîrșitul sec. 5—sec. 6 — Trăiește la Constantinopol gramaticul și scriitorul latin Priscianus, căruia îi sînt atribuite **acrostihurile** din argumentumul pieselor lui Plaut.

c. 735—804 — Trăiește învățatul anglo-saxon Alcuin (Albinus Flaccus); ca profesor al lui Pépin, fiul lui Carol cel Mare, a alcătuit un manual, prin care își iniția discipolul cu **definiții enigmistice,** pentru a-i ascuți mintea!

Sec. 9 e.n. Raban Maur, savant benedictin german, supranumit „Praeceptor Germaniae", scrie în limba latină un tratat în două volume, care era de fapt o culegere de **acrostihuri.**

1064 — Data primei **cronograme** cunoscute, găsită pe un geam al bisericii Saint-Pierre din Aire (Pas-de-Calais) (menționată în „Dicționarul din Trévoux").

1096—1099 — Are loc Cruciada I. După unii autori, **jocul de cuvinte încrucișate** ar fi fost inventat în această campanie de către cavalerii care l-au însoțit pe Godefroy de Bouillon în Palestina, ca un fel de divertisment.

Sec. 13 — Menestrelul Mamert ar fi alcătuit **prima culegere de cuvinte încrucișate** („Mots en croix de Mamert"), pe care o vindea pe la castele.

1282 — Anul „Vecerniilor siciliene", răscoală populară antifranceză în Sicilia, care a inspirat o cunoscută **cronogramă** alcătuită în evul mediu (în limba latină).

Sec. 14 — Renumiții scriitori renascentiști italieni Dante Alighieri și Giovanni Boccaccio compuneau și... **acrostihuri!**

1371 — Anul, aflat într-o **cronogramă** scrisă în clopotnița orologiului din Palais (Franța), arătînd cînd a fost montat clopotul respectiv, pe timpul domniei regelui Carol V.

Sec. 15 — François Villon, cunoscutul poet francez care a trăit între 1431—1463, introduce **acrostihul** în versurile lui.
— Asociația oamenilor de justiție din Picardia (Franța) ar fi inventat **rebusul** în forma lui apropiată de cea actuală, scriind sub formă de hieroglife scrisorile intitulate „De rebus que geruntur" (= Despre lucruri care se petreceau), scrisori cu caracter satiric care conțineau anumite aluzii privind moravurile societății acelor vremuri.

1521 — Se tipărește la Asti (Italia) prima culegere de **rebusuri** cunoscută, în cartea „Opera Jocunda Johannes Georgii Alioni astensis, metro macharonico materno et gallico composita".

1532 — Scriitorul și umanistul francez François Rabelais publică, semnînd cu pseudonimul ALCOFRYBRAS NASIER — **anagramă** a numelui său — pe **Pantagruel,** prima „carte" a operei sale de căpetenie, urmată doi

ani mai tîrziu de **Gargantua.** Altă anagramă a numelui său, introdusă în roman, este SERAFIN CALOBARSY. Dealtfel în opera lui se întîlnesc formele cele mai variate ale enigmisticii, de la **calambur** la... **monoverb** și de la **scart** la... **bariotrop!**

1538, 19 mai — „Cymbalum mundi" (= Toaca lumii), una din operele cele mai caracteristice pentru gîndirea Renașterii este arsă pe rug, întrucît autorul ei, gînditorul și scriitorul umanist francez Bonaventure Des Périers și-a permis să batjocorească toate credințele religioase de pe pozițiile unui ateu. Cele patru dialoguri ale lucrării erau dedicate de THOMAS **DU CLÉNIER, anagrama** cuvîntului **Incrédule** (= necredincios), amicului său PIERRE **TRYOCAN,** o altă **anagramă,** cea a cuvîntului **Croyant** (= credincios).

1572 — Étienne Tabourot, poet și prozator francez, publică „Les Bigarrures" o culegere eteroclită de **echivocuri, calambururi, anagrame, rebusuri** ș.a.

1586 — Poetul francez Jean Dinemandi zis DORAT, din Pleiadă, publică o culegere din poeziile lui, printre care și **Anagrame.** Se pare că el a introdus în Franța „moda" anagramei, pe timpul domniei lui Carol al IX-lea, cînd a fost numit și „anagramist" al curții. Cele mai interesante anagrame care se referă la personaje istorice din această epocă sînt: JE CHARME TOUT (= farmec totul), din MARIE TOUCHET, favorita lui Carol IX (anagramă atribuită lui Henric de Béarn, viitorul rege Henric IV); ROSE DE PINDARE (= trandafirul lui Pindar), din PIERRE DE RONSARD, mare poet liric și epic, șeful Pleiadei; CHAÎNE DITE DE CRIMES (= lanț zis de crime), din CATHERINE DE MÉDICIS, mama regelui Carol IX, care a pus la cale masacrul din Noaptea Sf. Bartolomeu; VILAIN HERODES (= Irod cel rău), din HENRI DE VALOIS, regele Henric III (atribuit lui Chicot, bufonul curții); C'EST L'ENFER QUI M'A CRÉÉ (= infernul m-a creat), din FRÈRE JACQUES CLÉMENT, călugărul dominican care în 1589 îl asasinează pe Henric III.

c. 1600 — Olandezul Livius Husius a publicat în **rebusuri** stemele țărilor dintre Carpați și Balcani.

— Poetul englez John Davies, autor și de tratate politice și juridice, face cunoscut **acrostihul** în Anglia, prin creațiile lui dedicate reginei Elisabeta I.

1603 — Anul morții reginei Elisabeta I a A[illegible]gliei; un **cronogram-acrostih** (creat de John Davies?) amintește acest [illegible] eveniment.

1610, 11 dec.-Marele fizician și astronom [illegible]scentist italian, Galileo Galilei, obișnuia să-și comunice observațiile [illegible]onomice, prin scrisori, în care folosea **propoziții anagramate,** nu mai [illegible] distinsului său coleg, Johannes Kepler, din Germania. Astfel, într-o s[illegible]soare, cu data de mai sus, Galilei inserează următoarea **propoziție anagramată,** în limba latină, cu privire la planeta Venus: HAEC IMMATURA A ME IAM FRUSTRA LEGUNTUR — O. Y. (= M-a înșelat această trecere prematură — O. Y.) și care avea următoarea soluție: CYNTHIAE FIGURAS AEMULATUR MATER AMORUM? (= Chipul Cynthiei (în sensul de „lumina Lunii") a făcut geloasă pe mama Amorului (adică „Venus"). Altă dată, cînd și-a dat seama că Saturn are în jur niște „adausuri" luminoase, Galilei și-a transmis observația prin următoarea anagramă: SMAISMRMIRIMEPOETALE UMIBULNENUGTTAVAS! Kepler, după o muncă titanică, a ajuns la următoarea frază: SALVE, UMBISTINEUM GEMINATUM MARTIA PROLES (= Vă salut, gemeni născuți din Marte!), fiind astfel convins că Galilei ar fi descoperit sateliții planetei Marte. Cînd Galilei și-a divulgat secretul, fraza era cu totul alta: ALTISSIMUM

PLANETAM TERGEMINUM OBSERVAVI (= Cea mai înaltă planetă am observat-o triplă).

1610—1643 — Domnește în Franța Ludovic XIII, mare amator de „tămîieli". Vă închipuiți cîtă plăcere i-a făcut anagrama din LOUIS TREISIÈME, ROI DE FRANCE ET DE NAVARRE (= Ludovic al XIII-lea, rege al Franței și al Navarrei) care suna ROI TRÈS RARE, ESTIMÉ DIEU DE LA FAUCONNERIE (= Rege foarte rar, apreciat zeu al dresării șoimilor!). Mai mult! Un avocat din Aix, pe nume Thomas Billon, a făcut 500 de **anagrame** din numele aceluiași rege, prezentîndu-i-le cu prima ocazie. Ludovic XIII a fost atît de încîntat încît îi oferi titlul de anagramist regal și o pensie viageră de 1 200 livre, care se transmise și copiilor săi!

c. 1620 — În Germania, G. Froben (1566—1645) publică „Anagrammatopaeia" (= Arta de a face anagrame).

C. LUMEA MODERNĂ

1643—1715 Domnește în Franța Ludovic XIV cel Mare (supranumit „Regele Soare"), care și el era un pasionat al **anagramei** și al **acrostihului.** Anagramînd într-o zi, pe cînd se afla la vînătoare, cuvîntul VERSAILLES (numele vastei păduri în care vîna) i-a rezultat VILLE SERAS (= vei fi oraș) și, ca să nu-și dezmintă anagrama, a transformat pădurea într-un adevărat oraș! Îi plăcea și lui să fie adulat de supuși, ceea ce explică anagrama din LOUIS QUATORSIÈME, ROIS DE FRANCE ET DE NAVARRE = VA, DIEU CONFONDRA L'ARMÉE QUI OSERA TE RÉSISTER (Du-te, Dumnezeu va reduce la tăcere armata care va îndrăzni să-ți reziste) și nenumăratele acrostihuri cu numele LOUIS pe care i le compuneau poeți famelici.

La fel de cunoscută a rămas anagrama făcută din numele lui LOUIS DE BOUCHERAT, cancelar și om de încredere al „Regelui Soare": EST LA BOUCHE DU ROI (Este gura regelui).

1655 — Abatele Charles Cotin (1604—1682), supranumit **„părintele enigmei"** tipărește la Rouen volumul „Recueil d'énigmes de ce temps".

1684 — Moare poetul francez Pierre de Saint Louis, considerat **cel mai mare compunător de anagrame din vremea lui.**

1685 — Apare la Augsburg (Bavaria) cartea lui Bodenehr intitulată „Geistliche Herzens Einbildungen, im 250 bibl. Figursprüchen", considerată **cea mai veche colecție germană de rebusuri.**

1694 — Apare la Lyon (Franța) „Filozofia imaginilor enigmatice" a lui Claude François Menestrier, savant iezuit, din al cărui nume un prieten a scos **anagrama** „Miracle de nature" (= Miracol din natură).

c. 1700 — Jablonski, rectorul gimnaziului din Lissa, patria familiei Lescinski, organizează în onoarea ilustrului oaspete Stanislaw Leszczyński, viitorul rege al Poloniei, un balet, cu 13 elevi ai școlii sale; fiecare dintre figuranți purta în față o pancartă pe care era scrisă cu aur una din literele care compun cuvintele DOMUS LESCINIA (= Casa Lescinski), cuvinte pe care dealtfel le-au alcătuit la sfîrșitul primului balet; în finalul celui de-al doilea balet au format **prin anagramare** cuvintele ADES INCOLUMIS (= Ești neatins); apoi, în finalul celui de-al treilea balet, OMNIS ES LUCIDA (= Ești strălucitor în totul) ș.a.m.d., formînd pe rînd MANE SIDUS LOCI (= Rămîi steaua țării), SIS COLUMNA DEI (= Fii stîlpul lui Dumnezeu) și, în încheiere, I SCANDE SOLIUM (= Mergi și urcă-te pe tron), ultimele cuvinte fiind adevărată profeție, întrucît, cu sprijinul regelui Suediei, Carol XII, este înscăunat rege al Poloniei în anul 1704.

Scanned with OKEN Scanner

1704—1705 — Dimitrie Cantemir scrie **„Istoria ieroglifică“**, roman alegoric în care personajele, reale, sînt reprezentate prin diferite animale, dar care se pot identifica cu oamenii de seamă ai epocii; autorul recurge adesea la procedee **calamburistice.**

1713 — Bibliograful ungur Serpilius (1668—1723) publică, sub pseudonimul LESPIRIUS, **anagrama** numelui său, tratatul „De anagrammatibus libri duo, cum appendice selectorum anagrammatum“.

1715 — Cărturarul român Antim Ivireanul scrie poezii folosind **acrostihul,** repetînd în inițialele versurilor titlurile respectivelor poezii.

1719 — François-Marie Arouet sau Arouet le Jeune (abrev. Arouet L. J.) intră în nemurire cu numele de VOLTAIRE, nume rezultat fie din numele său, fie din numele orașului Airvault (de unde își trăgea obîrșia), **prin anagramare.** Prima lucrare semnată cu acest pseudonim este piesa „Oedipe“.

1727 — Revista „Mercure de France“ începe să publice **logogrife** în fiecare număr. Din 1758, în aceeași revistă s-a publicat un **tratat despre logogrif,** scris probabil de savantul francez La Condamine (1701—1774).

1734 — Moare la Lisabona cunoscutul lexicograf don Raphael Bluteau. În cinstea lui, admiratorii portughezi au compus un celebru **pentacrostih** intitulat „Labyrinthus poeticus“.

1762 — A fost publicată **prima șaradă** din lume, în marele hebdomadar francez „Mercure de France“.

1768 — Denis Diderot, filozof materialist, scriitor și estetician francez (1713—1784) folosește pentru întîia oară în lume denumirea de **calambur.**

1770 — N. Maréchal, marchiz de Bièvre (1747—1789), care este socotit **„părintele calamburului modern“,** publică culegerea de calambururi „Lettre à la comtesse Tation **(contestation)** par le sieur **(scieur)** de Bois (flotté), étudiant en droit (fil)“.

1771 — Bièvre publică „l'Almanach des calembours“.

1785 — Nereușind să fie admis în Academia franceză, fiind întrecut de emulul său, abatele Maury (viitor cardinal), marchizul de Bièvre se consolă de acest eșec citînd versul: „Omnia vincit amor, et nos cedamus amori“ (à Maury!)

1789—1794 — Revoluția burgheză din Franța, care a lichidat orînduirea feudal-absolutistă. Din „Révolution française“ un autor necunoscut, sau poate Balzac, a făcut o **propoziție anagramată** devenită celebră: după ce s-au extras literele care compun cuvîntul VETO (= Mă opun), poreclă dată de patrioți lui Ludovic XVI și Mariei-Antoaneta, după ce Constituția din 1791 le-a dat dreptul de veto (Domnul și Doamna Veto), din literele rămase a ieșit propoziția: UN CORSE LA FINIRA (= Un corsican o va sfîrși), aluzie la Napoleon Bonaparte.

Dacă din „Révolution française“ se extrage numai litera „I“ (= Du-te!; în l. latină), din ce rămîne iese propoziția: LA FRANCE VEUT SON ROI (= Franța vrea pe regele său), în care transpare dezideratul. revoluționarilor de a termina pentru totdeauna cu regele Ludovic XVI.

1795 — Alecu Văcărescu (1762—1800) compune cîntece de lume în **acrostihuri** și **ligamente.**

1799 — Cuvîntul CHARADE **(= șaradă)** este întrebuințat pentru prima dată în Dicționarul Academiei din Franța.

c. 1800 — Gabriel-Antoine Hecart (1755—1838), secretar al primăriei din Valenciennes (Franța) compune un poem de 1 200 versuri pe care îl intitulează „Anagrammeana“ și îl semnează cu pseudonimul ARCHET **(anagramă** din numele său); dar mai caracteristic era faptul că fiecare

Scanned with OKEN Scanner

vers din acest poem conţinea cîte o **anagramă** dedicată prietenului său Olery (= le Roy).

1800 — Se publică în Franţa, sub titlul de „Bièvriana", o culegere din **calamburile** marchizului de Bièvre.

1802 — Profesorul de liceu din Göttingen, Georg Grotefend, **descifrează scrierea cuneiformă.**

1810 — Apare la Braşov „Octoihul mic", care conţine **un acrostih interior** în formă de cruce.

1811 — Th. Hell publică la Leipzig o lucrare despre **cuvintele încrucişate,** „Agrionien", care s-a bucurat de multă popularitate.

1812 — Ioan Budai-Deleanu, scriitor de factură clasică, istoric şi cărturar iluminist român, îşi termină opera sa reprezentativă, poemul eroicomic „Ţiganiada", care tratează un subiect alegoric cu tendinţe satirice antifeudale şi anticlericale. În prologul epopeii aflăm numele autorului, ION (Budai), DELEANU, tăinuit prin **anagrama** LEON DIANEU şi numele istoricului PETRU MAIOR, sub forma anagramată imperfectă MITRU PEREA.

1813 — Se tipăreşte la Buda „Arătare despre starea acestor noao scholasticeşti instituturi", apel patetic la învăţătură, adresat tuturor românilor, al cărui final versificat redă, într-un aproximativ **acrostih marginal,** numele autorului: Ţichindeal (în original: Ţikindeal).

1815, 22 iun. — Împăratul Franţei, Napoleon I Bonaparte, abdică a doua oară, fiind înlăturat definitiv de la tron. După căderea lui, anagramiştii au început să-i amestece cu osîrdie în fel şi chip literele numelui şi iată ce au născocit: din NAPOLEON BONAPARTE au scos BONA RAPTA LENO PONE (= Înapoiază bunurile furate, pezevenghiule), iar din NAPOLÈON, EMPEREUR DES FRANÇAIS: UN PAPE SERF A SACRÉ LE NOIR DÉMON (= Un papă serv a sfinţit demonul negru). Nici fraţii lui Napoleon n-au fost cruţaţi! Au scris sub numele NAPOLEON, numele celor patru fraţi ai săi, în ordinea IOSEPHUS, HIERONYMIUS (= Jerôme), IOACHIMUS şi LUDOVICUS, ca să rezulte din iniţialele lor, citite de sus în jos, cuvîntul latin NIHIL (= nimic)! Sora lui Napoleon, Caroline Bonaparte, căsătorită cu Joachim Murat şi fostă regină a Neapolelui, şi-a trăit ultimii ani, după 1815, sub numele de Contesa de LIPONA (= anagramă din NAPOLI).

1817 — Apare la Iaşi „Ceaslovul lui Scarlat Callimachi", care conţine în versurile de la sfîrşit numele tipografilor Stratonic şi Antonie, în **acrostih marginal,** maclat (= îngemănat): iniţialele de ordin par dau un nume, iar cele de ordin impar dau celălalt nume.

1822 — Orientalistul francez Jean François Champollion **descifrează scrierea hieroglifică.**

1829, 31 mai — Picard îi înmînează spre dezlegare pamfletarului politic Ionică Tăutu **„Enigma venită de la Anglia", cea mai veche enigmă** de la noi, descoperită de Gh. Balica în Arhivele statului din Iaşi.

1830 — Iancu Văcărescu publică două **şarade** în „Curierul românesc".

— La Budapesta, harnicul tipograf şi editor Zaharia Carcalechi include, în partea a IV-a a „Bibliotecii româneşti", **„neşte găciturі"** (reproduse apoi şi în ediţia din 1834), întrebări în proză, însoţite de dezlegările respective.

1837 — Apare volumul „Poezii deosebite sau cîntece de lume", de Anton Pann, în care întîlnim poezii în **acrostih** (cu diverse nume feminine: Anica, Catinca, Safta, Mărioara, Ralu ş.a.).

1838 — Apare la Craiova primul număr al revistei lui C. Lecca, „Mozaicul".

Scanned with OKEN Scanner

În numerele acestei reviste s-au publicat **„jocuri de societate, ghicitori și enigme“**, semnate de întemeietorul revistei, sau de Nicolae Opran.

1839, 1 ian. — În „Albina românească“, revista lui Gheorghe Asachi de la Iași, apare, pentru întîia oară în Moldova, **enigma** ca joc distractiv, definind-o **„o sentențăie, adică paremie sau prepunere tainică care să dă spre a să ghici, însă ea să ascunde sub cuvinte întunecoase și mai adeseori potrivnice unele altora la vedere“.** Printre primii compunători de jocuri distractive, ai acestei reviste, îl găsim pe Costache Negruzzi (de ex. cu **o enigmă** avînd ca soluție „zăpada“).

1839 — Apare nr. 270 al revistei „Foaie pentru minte, inimă și literatură“, în care debutează poetul Andrei Mureșanu cu o **„gîcitură“** (el ar fi întîiul autor de jocuri distractive publicat în Transilvania).

843 — Scriitorul american Edgar Allan Poe publică nuvela „Cărăbușul de aur“, în care descifrarea unei **criptograme** constituie însăși „cheia“ povestirii. De asemenea, a folosit cu succes în opera lui, pe lîngă criptografie sau criptogramă, și alte genuri **(acrostih, metagramă** ș.a.).

1846 — Apare la București „Flori de scăeți culese de pe malul Dîmboviței“, nnicul volum de versuri al lui Enric Winterhalder, care cuprinde, în partea a doua, **anagrame, enigme, ghicitori, logogrife, șarade** ș.a., „naive și cuminți, majoritatea neinteresante ca exercițiu al inteligenței, căci autorul acumulează prea multe elemente care oferă dezlegarea“ (Roxana Butnaru).

1847 — Apare nemuritoarea „Poveste a vorbii“ a lui Anton Pann, în care întîlnim multe **cimilituri** și **calambururi.**

1848 — Apare „Vocabularul român“, pentru explicarea neologismelor, al pictorului și scriitorului pașoptist Ion D. Negulici, în care figurează termenul de **anagramă** cu definiția **„înțeles scos prin mutarea literelor unor vorbe“.**

1849 — În „Calendarul pentru români“, redactat de Gheorghe Asachi, s-au publicat **primele rebusuri românești cunoscute,** compuse de D. Gusti.

1850 — Apare lucrarea „Un million d'énigmes, charades et logogriphes“, de Hilaire le Gai.

c. 1850 — În presa franceză, la rubrica „Jeux d'esprit“ erau publicate **cuvinte în pătrat, în triunghi, în romb, în stea,** care de fapt sînt **originea cuvintelor încrucișate.**

1853 — Apare la Paris lucrarea „Dernière occupation des Principautés danubiennes par la Russie“ de G. CHAINOI **(anagramă** din ION GHICA).

— Apare „O șezătoare la țară, sau Călătoria lui Moș Albu“ de Anton Pann. (rămasă neterminată), conținînd o înlănțuire de **ghicitori** și **calambururie**

1856 — Prințesa Caterina Conachi-Vogoride publică, la Iași, cele 100 d poezii ale tatălui ei, Costache Conachi, în mare majoritate de inspirație erotică; în poeziile intitulate „Nume“ autorul a folosit **acrostihul.**

1859 — Apare la București primul număr al revistei „Țînțarul“. Începînd cu al doilea număr, C. A. Rosetti devine redactorul responsabil. Din cele 25 numere apărute, spicuim, în ceea ce privește problemele enigmistice publicate, un număr de patru **rebusuri.**

1866 — Apare la Milano „Aguzzaingegno“... , **prima publicație rebusistă italiană.**

1869 — Germanul F. R. Hoffmann publică „Bazele unei istorii a rebusurilor“.

1870 — Apare la Londra, în l. franceză, un dezvoltat „Eseu istoric și bibliografic asupra rebusurilor“, de O. Delepierre.

1873-74 — În paginile revistei lui I. G. Chernbach, „Lectorulu romanu“ (=Lectorul român), din Botoșani, **s-au publicat, pentru întîia oară la noi, „cuvinte** (încrucișate) **în pătrat“,** cu orizontalul și verticalul la fel, utilizîndu-se cuvinte polindromice și palindromice; cea mai frumoasă realizare este un pătrat 5×5, de tipul „SATOR AREPO...“ (minus

Scanned with OKEN Scanner

propoziția palindromică), cu soluția: SARAC, ANETA, REPER, ATENA, CARAS (vezi și p.p. 18,52 — 54).

1875, 19 iunie — În suplimentul publicației franceze „Journal de la Jeunesse", se publică un joc sub denumirea de **„Croix"** și **cuvinte în careu,** cu orizontalul și verticalul la fel, simple sau silabice, sub denumirea de **„Mots carrés".**

c. 1876 — Mihai Eminescu face **anagrame** din numele VERONA, VERONICA.

1876 — Bogdan-Petriceicu Hasdeu publică în revista „Convorbiri literare", cu pseudonimul P. A. CALESCU (Păcălescu!), poezia-farsă „La noi e putred mărul...", un exemplu de **acrostih** rămas celebru în literatura noastră; acrostihul marginal era LA CONVORBIRI LITERARE (...e putred mărul!). De asemenea, Hasdeu este autorul unei telegrame **ligamentate,** rămasă de pomină, trimisă lui Titu Maiorescu, cu ocazia numirii acestuia în postul de ministru, care începe cu: „E. S. Min. Tit. Maiorescu..." (adică: E smintit Maiorescu).

1877, apr. — În periodicul „La gara degli indovini", din Napoli, încep să apară **primele monoverbe cunoscute,** sub denumirea de „la sfinge" (= sfinxul).

1878 — I. L. Caragiale publică în „Calendarul Claponului" un **acrostih** intitulat „Mandatul", poezie în care se glumește pe socoteala funcționarismului bugetivor.

— Apare pentru prima dată, la Sibiu, revista „Albina Carpaților", care, începînd cu nr. 5, publică și unele probleme de enigmistică, sub numele de **gâcituri** (acrostih, aritmogrif, criptogramă, pătrat, criptografie).

1881, iun. — Apare pentru întîia oară denumirea de **monoverb** (în revista napolitană „La gara degli indovini").

1882 — George Coșbuc începe să folosească pseudonimul C. BOȘCU, **anagrama** numelui său (pînă în 1892), cu care a semnat cîteva din poeziile sale.

1883, ian. — Apare în București un nou periodic intitulat **„Trebuinciosul"** care a inițiat **concursuri** permanente de dezlegări de jocuri distractive **(ghicitori, aritmogrife, pătrate** ș.a.).

1884, ian. — Apare, tot la București, periodicul **„Curierul veseliei"**, cu o rubrică enigmistă, în care se publicau **șarade, logogrife, acrostihuri** ș.a.

1885, 28 ian. — În ziarul polonez „Kurier Kodzienny" a apărut o rubrică intitulată „Cuvinte încrucișate".

1886 — Apare la Codogno (Milano) **„Ghidul teoretic și practic pentru dezlegarea și compunerea rebusurilor"** de G. Mondani.

1887 — Ziarul literar **„Minerva"**, apărut pentru scurt timp în București, publică cîteva jocuri distractive **(acrostihuri** ș.a.)

1891 — Apar în Craiova, prin grija editurii „Samitca", mai multe **ilustrate,** cuprinzînd **rebusuri, criptografii, enigme.**

— Scriitorul francez Anatole France publică în „l'Univers illustré" unul dintre cele mai frumoase și mai lungi palindroame versificate în l. latină: ROMA TIBI SUBITO MOTIBUS IBIT AMOR. (= Îți va pleca pe neașteptate dragostea de (la) Roma datorită frămîntărilor).

1894 martie — Apare la Sibiu **„Rândunica"**, foaie literară-beletristică, care publică aproape regulat „gâcituri", adică jocuri distractive ca: **„gâcituri de șac", rebusuri, logogrife** ș.a.

1895 — Moare Sir Creswicke Rawlinson, orientalist englez care a stabilit **principiile de bază ale descifrării textelor cuneiforme** babiloniene și asiriene.

1896 — Moare poetul simbolist francez Paul Verlaine, care semna uneori și cu **anagrama** numelui său, PAUVRE LELIAN.

1897 — Revista românească **„Foaia pentru toți"**, apărută la București publică două **palindroame,** sub denumirea de „grifolog", cu soluția AERISIREA și CAPAC, precum și șarade, enigme, omonime, ghicitori, aritmogrife,

„hipogrife“ (= săritura calului), cuvinte în pătrat, în triunghi, în romb și în paralelogram.

1898 — Luigi Vodotto creează și publică pentru întîia oară **monoverbul altern** (în revista „Diana d'Alteno“).

1899 — Apare publicația românească, cu caracter enigmist, „Chestiuni de rezolvat“.

Sf. sec. XIX — Primele probleme de cuvinte încrucișate, foarte simpliste, ar fi apărut în revistele și cărțile pentru copii în Anglia.

1903 — Apare la Amiens (Franța) monografia „Rebusurile din Picardia“ de O. Thorel, în care autorul argumentează lipsa de temei a etimologiei termenului de „**rebus**“, susținută în anul 1650 de către eruditul Gilles Ménage în lucrarea sa „Dicționar etimologic“, care spunea că acest cuvînt derivă din fraza „De rebus quae geruntur“ (= Despre lucrurile care au avut loc) (Vezi și „Sec. 15“ (2)).

— Poetul român Gheorghe Proca publică, sub pseudonimul O. CARP (anagrama numelui său), un volum de poezii intitulat „Rîndunel“.

1903—1904 — Poetul român Octavian Goga publică în „Luceafărul“ cîteva poezii, semnate cu pseudonimul NIC. OTAVĂ (anagramă din prenume).

1907 — Apar la București publicațiile de buzunar **„Probleme de dezlegat“** și **„Biblioteca amuzantă“**, care pot fi considerate printre primele (dacă nu chiar primele) periodice enigmistice românești din acest secol, cuprinzînd probleme de perspicacitate și de reconstituire, rebusuri, șarade ș.a.

1913, 21 dec. — **Data apariției primului joc de cuvinte încrucișate modern, în care au fost introduse pentru prima dată punctele negre,** în suplimentul de duminică al ziarului nord-american „New York World“, intitulat „FUN“ (= gluma), avînd denumirea „Cross word puzzle“ (= joc de cuvinte cruciș potrivite); autorul este englezul Albert sau Arthur Wynne, (scris și Whyne), un învățător emigrat în S.U.A., care s-ar fi inspirat din prima imagine a cuvintelor încrucișate de pe tabla descoperită de arheologi în insula Creta (Vezi „c. 2000 î.e.n.“). Jocul avea o formă romboidală, era alcătuit din 72 de pătrățele albe, conținînd 32 de cuvinte și cu un centru de pătrățele (= puncte) negre. Deci meritul lui A. Wynne este **introducerea punctelor negre în careu.**

D. LUMEA CONTEMPORANĂ

1919, 26 apr. — **„Revista copiilor și a tinerimii“** publică **un joc de cuvinte încrucișate,** cu orizontalul și verticalul la fel, avînd forma unei cruci, cu un spațiu central de forma unui romb cu cel mai lung cuvînt de 11 litere.

1922, ian. — Reapare revista **„Cosînzeana“** de la Orăștie, după șapte ani de la încetarea activității, de astă dată la Cluj; din conținutul ei se remarcă **„ghicitorile“,** care par a fi și primele jocuri distractive în revistele românești din Ardeal după memorabila zi a Unirii.

1923 — I se atribuie **paternitatea cuvintelor încrucișate** sud-africanului **Victor Orille** sau **Orville** (m. la 15 mai 1938, în vîrstă de 75 de ani). Dealtfel, pe mormîntul lui din Capetown, stă scris: „Victor Orville și-a pierdut fericirea vieții, dar a creat ceva ce aduce bucuria oamenilor“. În S.U.A. trece drept **„inventator“ al cuvintelor încrucișate Michael Davis!**

1924, febr. — Ziarul american „New York World“ publică **prima problemă de „cross words puzzles“ dintr-un concurs** dotat cu premii foarte mari.

1924, sept. — Apare la New York (S.U.A.) **primul volum de probleme de cuvinte încrucișate** din lume.

Scanned with OKEN Scanner

1924, 2 nov. — Ziarul londonez „Morning Post“ publică **prima problemă de cuvinte încrucișate din Europa.**

1924, 23 nov. — Revista pariziană „Dimanche Illustrée“ publică **primul careu de „mots en croix“ din Franța,** semnat de Edouard Gellet-Daisne.

1925, 26 febr. — Ziarul francez „Excelsior“ începe să publice **careuri de cuvinte încrucișate.**

1925 — Romancierul și dramaturgul umorist francez, **Tristan Bernard,** publică **primul volum de cuvinte încrucișate din Franța: „L'Albume de l'éléphant“.**

1925, apr. — „Revista copiilor și a tinerimii“, nr. 1—4, publică **primele careuri de cuvinte încrucișate din România** (pînă la proba contrară), de **Ilie Algazi,** care ar fi deci **primul autor de cuvinte încrucișate** (el pare să fie și autorul articolului alăturat intitulat **„Jocul cuvintelor încrucișate“,** în care dă explicații pentru dezlegători și compunători).

1925, 13 iun. — După ce publică cele două articole intitulate „Moda cuvintelor încrucișate“ (nr. 15, din 11 apr. 1925) și „Epidemia de „Cross word puzzle“ (nr. 17, din 25 apr. 1925), revista „Oglinda lumii“ cedează noului val, publicînd **primul careu de cuvinte încrucișate** (11 × 11), cu 33 de puncte negre simetrice, cu centrul închis. Careul, explicațiile date asupra modului de dezlegare a cuvintelor încrucișate, precum și definițiile sînt nesemnate, dar totul pledează că aparțin lui **D. Bartolomeu** și **E. Cerbu.** Careul a fost considerat pînă nu de mult ca fiind primul care ar fi apărut în presa noastră (Vezi și „1925, apr.“).

1925, 17 oct. — Apare în „Oglinda lumii“, nr. 42, **prima problemă de cuvinte încrucișate ilustrată** (9 × 9), semnată de D. Bartolomeu.

1925, 1 nov. — Apare la Timișoara redactată în limbile maghiară și germană, „Keresztrejtvény Ujság“/„Kreuzworträtsel Zeitung“, **cea mai veche revistă de cuvinte încrucișate de pe teritoriul României.**

1926, ian. — Se încheie **primul concurs de dezlegări** organizat de „Gazeta de duminică“, Leonida Demetriad fiind declarat campion.

1926, 21 feb. — Apare în „Gazeta de duminică“, nr. 16, **prima problemă de silabe încrucișate,** semnată Quiddam, pseudonim al lui D. Bartolomeu.

1926, 21 martie — În „Gazeta de duminică“, nr. 20, se organizează **primul campionat pentru compunătorii de cuvinte încrucișate.** Cîștigă C. Massu.

1926 — Apare la Milano (Italia) cunoscuta lucrare „Enigmistica“ a lui D. Tolosani și A. Rastrelli.

1927 — Apare la Cluj revista „Realitatea Ilustrată“, sub conducerea lui Nicolae Constantin, care redactează și pagina de jocuri.

1928, 13 mai — Revista „Realitatea Ilustrată“ își continuă apariția la București, sub egida editurii Adevărul.

1928, 25 aug. — Apar în revista „Realitatea Ilustrată“ nr. 32 **primele careuri de cuvinte încrucișate tematice,** intitulate „V. Alecsandri“ și „M. Eminescu“, semnate de Constantin Cojan.

1928 — Apare la Arad o a doua revistă de specialitate, bilingvă.

1928, 19 dec. — În „Gazeta Noastră Ilustrată“, începînd cu nr. 22, apare pentru prima dată **o rubrică de jocuri distractive,** pe o pagină întreagă, intitulată „Jocurile noastre“.

1928, 28 dec. — În urma celei de a 3-a faze a campionatului de cuvinte încrucișate pe anul 1929, organizat de „Gazeta de duminică“, N. Gh. Popescu — Rîmnicu Vîlcea este proclamat campion, realizînd un **careu record de 11 × 11,** cu 7 puncte negre la 10 cuvinte lungi; versiunea îmbună-

Scanned with OKEN Scanner

tăţită a careului prezentată de autor are **6 puncte negre la 12 cuvinte lungi.** Recordul rămîne în picioare timp de aproape zece ani (Vezi „1940, 3 iunie". „1940, 9 iunie" şi „1940, 28 iulie").

P	R	E	V	A	Z	A	T	O	R	I
R	E	T	I	P	A	R	I	S	E	M
E	M	I	S	A	R	■	V	I	C	O
N	E	M	A	R	I	T	■	F	A	R
U	M	O	R	■	F	U	R	I	S	A
M	O	L	A	R	■	P	O	C	A	L
A	R	O	M	A	T	I	Z	A	T	I
R	A	G	■	C	E	L	■	S	O	T
A	S	I	M	I	L	A	S	E	R	A
R	E	C	A	L	A	T	O	R	I	T
A	M	I	R	A	L	I	T	A	T	E

1929, 15 apr. — Apare la Bucureşti revista de jocuri distractive „Aenigma" (cu un total de 6 numere), **prima revistă de cuvinte încrucişate în limba română.**

1929, 6 iulie — Revista „Realitatea Ilustrată", nr. 28, iniţiază **primul concurs de încrucişare tematică de la noi din ţară** („cele mai multe numiri de reptile")

1930, dec. — Apare în editura „Adevărul" **primul volum de cuvinte încrucişate din România** intitulat „Albumul Rebus", de N. Gh. Popescu-Rebus.

1931, 15 apr. — Apare nr.-ul 1 din „Revista jocurilor" (în total 101 numere, pînă în 1934). Redactor: Traian C. Popescu.

1931, 1 iun. — Apare în Bucureşti revista **„Rebus",** redactată de N. Gh. Popescu-Rebus, devenită cu nr. 38 din 15 nov. 1932 **„Rebus-Magazin"** (cu un total de 199 numere). A fost cea mai importantă şi mai îndrăgită revistă de specialitate din perioada antebelică.

1931, 1 iun. — Începînd cu nr. 3, „Revista jocurilor" trece sub egida editurii Ig. Hertz; redactor C. Cojan.

1932, vara — Apare „Albumul de cuvinte încrucişate" de Dr. I. Mareş.

1932, 4 dec. — Apare la Braşov primul număr al revistei de cuvinte încrucişate „Sfinx" (cu un total de 17 numere).

1933, ian. — Apare „Almanahul Rebus pe 1933".

1933, 15 ian. — Cu nr. 42, „Revista jocurilor" trece în edit. ziarului „Curentul". Traian Popescu va face parte din redacţie, pînă la nr. 51.

1933, 15 iun. — Apare nr. 1 din „Biblioteca revistei Rebus", cu povestirea „Castelul fermecat" de N. Gh. Popescu-Rebus (reluare din ziarul „Dimineaţa" 1929, sept., unde a apărut sub formă de foileton).

1933, 15 aug. — Apare fascicola întîi a dicţionarului „Rebus-Lexicon", în „Biblioteca Rebus" nr. 3—4.

Scanned with OKEN Scanner

1933, 15 sept. — Apare partea a II-a a dicționarului „Rebus-Lexicon", nr. 5—6 din „Biblioteca Rebus".

1933, 5 nov. — Apare „Curentul jocurilor" nr. 1 (va totaliza 45 numere). Redactor, Traian Popescu-Tracipone.

1933, nov. — Apare la Craiova revista „Cinel-Cinel" din „perioada veche" a rebusismului (cu un total de 9 numere).

1933, 26 nov. — După o întîrziere de trei săptămîni, Revista Jocurilor își continuă apariția cu nr. 71.

1934, ian. — Apare remarcabilul volum cu conținut rebusist (careuri de cuvinte încrucișate) intitulat **„Cuvinte potrivite și... încrucișate"** al marelui poet și scriitor român **Tudor Arghezi.**

1934, aug. — Apare albumul **„Esseuri",** volum de cuvinte încrucișate de Mugurel Aragon.

1934, nov. — Apare nr. 1 al revistei „Idei încrucișate", la Silistra (în total 18 numere). Director: Gh. Carap[illegible]aiotis.

1935, 15 dec. — Apare primul număr al revistei de cuvinte încrucișate „Pagini distractive" (cu un total de 10 [illegible]nere).

1936 — Apare „Dicționarul cuvintelor încrucișate" de Dr. Ion Mareș (edit. Ig. Hertz). De fapt, autorul este Traian Popescu-Tracipone!

1936, 24 mai — Postul de radio București transmite, seara, comedia radiofonică într-un act **„Rebusul"** de Const. Manolescu.

1937 — Apare pentru întîia dată, la Paris, problema enigmistică numită **frazifon.**

1937, ian. — Apare ediția a II-a a dicționarului cuvintelor încrucișate „Rebus-Lexicon" (fascicola întîia). Fascicola a II-a va apare de-abia în iunie 1938.

1937, 3 iun. — Apare primul număr din „CRI" sau „Curierul recreațiilor intelectuale" (în total 14 numere, pînă în 1938).

1937, 15 dec. — Apare nr. 1 din revista rebusistă „Columna lui Traian".

1938, iulie — Este prezentată pentru prima dată, la al XX-lea Congres al enigmiștilor italieni de la Senigallia (Ancona). problema numită **„zeppa dublă".**

1938, 1 nov. — Se stinge din viață una dintre cele mai strălucitoare făclii ale rebusismului, Nory Bedighian, despre care de asemenea regretatul poet și enigmist Mihu Dragomir scria, în nr. 33 din 5 nov. 1958 al revistei „Rebus": „El a introdus pentru prima oară strădania conștientă de a defini în raport de subtilitățile cuvîntului, făcînd cele mai neașteptate și totuși cele mai firești asociații".

1939, 1 ian. — Apare nr. 199, ultimul din revista „Rebus-Magazin".

1939, 20 ian. — Apare revista săptămînală în format de buzunar **„Alb și Negru",** de sub direcția lui Emilian Iliescu, care va prelua ștafeta regretatului „Rebus-Magazin" (în total 126 numere).

1939, iunie — Apare la Bacău primul număr al revistei de jocuri distractive „Sphinx", sub dir. Ing. Arthur Caizerliu (în total 14 numere).

1939, 11 iul. — Apare primul număr al revistei „Jocul nostru". Prim redactor: Traian Popescu.

1939, dec. — Apare **„Rebusismul",** album comemorativ de N. Gh. Popescu-Rebus, considerat drept nr. 200 al rev. „Rebus-Magazin"; este o antologie a enigmisticii noastre pentru anii 1925—1939, „o mare lucrare de sinteză".

1940, 20 feb. — Apare la Tîrgoviște primul număr din „Rebusismul", revistă de probleme distractive redactată de Corneliu Grabinschi, care însă își sistează apariția la 1 iunie 1940, după 4 numere.

1940, 5 iun. — Sub titlul „O provocare extraordinară", este prezentat în revista „Jocul nostru", nr. 48, **careul-record 11 × 11, cu 5 puncte negre și 12 cuvinte lungi,** semnat de Gheorghe Andrei.

Scanned with OKEN Scanner

1940, 9 iun. — În articolul „Careurile-record și metodele lor", apărut în nr. 75 al revistei „Alb și Negru", semnat de N. Gh. Popescu-Rebus, sînt prezentate **alte două careuri-record 11 × 11, cu 5 p. n. și 12 cuvinte lungi,** semnate de Leon Lupan și de Nicolae Andrei (București).

1940, 28 iul. — În articolul intitulat „Careurile-record", apărut în nr. 80 al revistei „Alb și Negru" este prezentat **careul-record 11 × 11, cu patru pătrățele negre și 14 cuvinte lungi** realizat de Nicolae Andrei (București);

T	R	A	P	A	D	A	T	O	R	I
R	E	S	A	B	O	T	A	S	E	M
A	S	T	R	O	N	O	M	I	C	A
N	E	R	A	M	A	S	■	F	A	G
S	P	O	R	I	T	■	L	I	S	I
P	A	L	A	N	■	M	O	C	A	N
A	R	O	M	A	T	I	Z	A	T	A
D	A	G	■	B	A	N	I	S	O	R
A	S	I	M	I	L	A	S	E	R	A
N	E	C	A	L	A	T	O	R	I	T
A	M	E	R	I	Z	A	R	A	T	I

Cu aceasta „mitul" careului-record al lui N. Gh. Popescu-Rebus se prăbușește sub loviturile unor rebusiști pasionați din tînăra generație, după ce fusese „bine zdruncinat", în două rînduri: prima dată, de Ruicu Dumitru, care egalează acest record în 1928 și, a doua oară, de cunoscutul rebusist Bică Pisoschi, care, în 1939, îl egalează la puncte negre, dar îl și depășește cu un cuvînt lung în plus (deci: 6 p. n. la 13 cuvinte lungi!). Totuși N. Gh. Popescu-Rebus susține că recordul său „n-a fost nici măcar egalat, timp de un deceniu"! În plus, tot dînsul afirmă în articolul „Texte, teste, pretexte", publicat în actuala revistă „Rebus" (nr. 14, 1973), deci după 33 de ani de la doborîrea recordului său din 1928, că acest careu-record „n-a fost egalat decît în 1964, după aproape patru decenii..." Comentariile sînt de prisos.

1940 — Este lansat în nr. 103 al revistei „Jocul nostru" **Antimonoverbul,** o creație a ing. Th. Oniga.

1941, 22 ian. — Apare ultimul număr (126) al revistei „Alb și Negru".

Scanned with OKEN Scanner

1943, 25 sep. — Apare primul număr al revistei „Curentul familiei“ cu o rubrică de jocuri — devenită după nr. 20 „Pagină enigmistică“, redactată de Victor Adrian.

În cadrul acesteia, talentatul rebusist Dan Dumitrescu lansează două originale probleme enigmistice:

— **Reboul** (cuvînt care nu derivă din fr. „rebot“ (= joc cu mingea), cum din eroare a fost trecut în „Dicționarul de neologisme“, ed. II-a, ci prin alăturarea la litera „R“ (= rebus) a grupului de litere „EBO“, care derivă din prenumele autorului, DAN, prin schimbarea fiecărei litere a acestuia, cu cele imediat următoare) și

— **Hipocrenul** (în nr. 11, din 4 dec. 1943).

1944, 9 sep. — Apare primul număr al „Revistei familiei“, cu pagina enigmistică redactată tot de Victor Adrian. Printre problemele originale lansate aici, menționăm:

— **Fata morgana,** lansată de Clara I. Nițescu (= anagramă din Lucian Cristea, regretatul rebusist român).

— **Monoverbul sinonimic,** expus teoretic de Costel Georgescu, în nr. 13, după ce-l „descoperise“ într-unul din numerele revistei „Radio-România“, unde fusese publicat.

— **Monoverbul prosopopeic,** creația lui Dan Dumitrescu (în nr. 29).

— **Monoverbul analitic** sau **analiverbul,** lansat în nr 33 de către Gida Macri.

1944, septembrie — Reapare revista „Jocul nostru“ (care va avea un total de 217 numere).

1944, noiembrie — Reapare revista „Rebusismul“ la Tîrgoviște (în total va avea 18 numere).

1944, 25 noiembrie — Se pune în vînzare, în București, primul număr al revistei **„Enigmistica“,** de sub direcția lui Victor Adrian.

— Apare colecția „Cuvinte încrucișate“, în editura Express, sub direcția lui Cristian Chiriac (în total 17 numere).

1945 — Apar o serie de reviste, plachete și almanahuri rebusiste:

— „Gri-gri“ (pînă în 1946; 4 numere).
— „Cinel-Cinel“ (pînă în 1947; 35 numere).
— „Amalgam rebusist“ (pînă în 1948) (22 numere).
— „Careuri încrucișate“ (pînă în 1947; 5 numere).
— „Revista distractivă“ (pînă în 1946; 16 numere).
— „Firul Ariadnei“ (un număr).
— „Sphinx și Oedip“ (pînă în 1948; 8 numere).
— „Arena jocurilor“ (2 numere).
— „Evrika“ (pînă în 1946; 4 numere).
— „Almanahul Cuvintelor Încrucișate, pe 1946“.

1946 — „Almanahul Amalgam rebusist, pe 1946“.

— „Crucișopera“ (de la nr. 18; „Gri-gri Crucișopera“) (pînă în 1948; total 21 numere).
— „Enigme și careuri“ (un număr).
— „Rebus pentru toți“ (2 numere).
— „Jocul nostru“ — supliment (pînă în 1948; 33 numere).
— „Grilla“ (pînă în 1947; total 4 numere).
— „Sfinxul din România“ (4 numere).
— „Ecoul enigmistic“ (un număr).
— „Cuvinte potrivite și... “ (se adaugă ulterior un titlu specific fiecărui număr) (4 numere).
— „Jocul nostru“ — Liliput (pînă în 1948; 16 numere).
— „Gri-gri junior“ (5 numere).

Scanned with OKEN Scanner

— „Cuvinte potrivite pentru clasa III-a“ (un număr).
— „Cuvinte potrivite pentru clasa IV-a“ (un număr).
— „Impresii încrucișate“ (3 numere).
— „Crucișopera“ — supliment Cuvinte încrucișate (2 numere).
— Biblioteca „Cuvinte încrucișate“ (pînă în 1948; 3 numere).
— „Almanahul revistei „Enigmistica“ pe 1947“.
— „Almanahul Amalgam rebusist pe 1947“
— „Kereszt—Rejtvény“ (5 numere).

1946, 27 iunie — Dan C. Panu (PANAD) lansează în revista „Enigmistica“ nr. 8 (Seria a II-a) problema enigmistică intitulată **„Androgin“** (creație proprie).

1946, noiembrie — Începe să apară **„Dicționarul cuvintelor încrucișate“** de Gabriel Popescu și Costic Pistol (Vol. I). Mai apar încă 2 vol. în 1947 (pînă la cuvîntul HYK).

1946, decembrie — Florentin Titus Vasilescu lansează în revista „Enigmistica“ nr. 17 (Seria a II-a) un joc nou pe care îl numește **„Transpoziție“.**

1947 — Apariția următoarelor publicații rebusiste:
— „Enigmistica Junior“ (pînă în 1948; 12 numere).
— „Jocuri distractive“ (2 numere)
— „Almanahul revistei „Enigmistica“ pe 1948“.
— „Almanahul „Gri-gri — Crucișopera“ pe 1948“.

1947, martie — Drd. Nicolae Andrei cîștigă concursul instituit de revista „Enigmistica“ pentru **alegerea celei mai frumoase fraze acrostih „Enigmistica“** cu: „Edip, neîntrecut în găsirea misterelor, învinge Sfinxul teban, inventatorul cimiliturii afurisite“. (rezultat din nr. 23, pag. 384).

1947, martie — I. P. Tamșe creează și publică pentru prima oară **„Monoverbul cu inițială“** în revista „Enigmistica“ nr. 24 (Seria II).

1947, 8 dec. — Moare cunoscutul scriitor și marele cruciverbist francez Tristan Bernard.

1948, 15 feb. — Apare ultimul număr — 39 (60) — al revistei „Enigmistica“.

1949 — Apare revista „Filatelie — Șah — Cuvinte încrucișate“ (pînă în 1950; total 20 de numere).

1952 — Arhitectul englez Michael Ventris, secundat de compatriotul său, filologul John Chadwick, reușește să interpreteze inscripțiile miceniene, datînd de pe la anul 1400 î.e.n., **scrise în „linearul B“.**

1954 — Apare publicația rebusistă „Jocuri distractive“ (pînă în 1957; 3 numere).

1956 — Apare în Edit. Tineretului primul volum de „Cuvinte încrucișate“.

1957 — Apare „Culegere de cuvinte încrucișate“.
— Apar 4 „Concursuri populare de jocuri distractive“.

1957, 5 iulie — Apare la București, sub egida revistei „Flacăra“, primul număr al actualei reviste „REBUS“, care, în decursul celor 23 de ani de activitate rodnică, a reușit, printr-o competentă îndrumare a compunătorilor, să ridice prestigiul enigmisticii românești pe cele mai înalte culmi.

1957, 5 aug. — Revista „Rebus“ organizează în nr. 3 două concursuri: unul **de compunere,** cu tema „Fizică și fizicieni“ (care a fost cîștigat de Dr. Nicolae Andrei (Premiul I)) și altul **de semnificații,** pentru tema „Rece“ și pentru tema „Cald“ (cîștigat de Ing. Costel Georgescu (Premiul I)).

1957, 5 oct. — Începe „Campionatul republican de dezlegări pe anul 1958“, organizat de revista „Rebus“, în nr. 7, care va fi cîștigat de Dr. Nicolae Andrei **(campion republican)** și de Ing. Costel Georgescu (campion al Capitalei).

1958, 5 iun. — În nr. 23 al revistei „Rebus“ este lansat **„Monoverbul eliptic“,** creație din domeniul enigmistic a reputatului enigmist Paul Georgescu.

1958, 20 iun. — **Un nou concurs de compunere** organizat de revista „Rebus“ (nr. 24) intitulat „Capitale“ (cîștigat de Mihai Pătrașcu (Premiul I).

Scanned with OKEN Scanner

1958, 20 iun. — Paul Georgescu lansează în revista „Rebus“ nr. 24 **„Monoverbul epentetic“**, o inovație în enigmistica „minoră“.

1958, 5 dec. — Ștefan Carabineanu prezintă o inovație personală, din domeniul enigmisticii, în revista „Rebus“, nr. 35: **„Metagrama ilustrată“.**

1959 — Este lansat **„Ilustriverbul“** în cadrul unui concurs popular organizat de ziarul „Steagul roșu“.

1959, 20 ian. — În revista „Rebus“ nr. 38 este publicată prima **telegrilă** românească, sub numele de Aritmogrif-Anagramă. Autor: A. Micu.

1959, 20 iul. — Începe „Campionatul republican de dezlegări pe anul 1960“, organizat de revista „Rebus“ (nr. 50), care va fi cîștigat de Ion Șușelescu **(campion republican)** și de Dr. Nicolae Andrei **(campion al Capitalei).**

1960, 20 mart. — Ing. Gabriel Popescu prezintă în nr. 66 al revistei „Rebus“ o inovație personală din domeniul enigmisticii minore: **„Scartul ilustrat“.**

1960, 20 mai — Dan C. Panu (PANAD) prezintă în revista „Rebus“ (nr. 70) o **Anagramă multiplă,** din **Mihail Sadoveanu, „Mitrea Cocor“,** cuprinzînd o foarte reușită suită alcătuită din 25 de coperți literare.

1960, 5 sept. — Theodor Vulcan lansează o producție proprie, **„Sinoverbul“,** în nr. 77 al revistei „Rebus“.

1960, 20 sept. — V. D. Vasiliu prezintă **„Monoverbul silogistic ilustrat“,** o producție enigmistică proprie, în nr. 78 al revistei „Rebus“.

1960, 20 oct. — Prof. Romulus Sorescu prezintă în nr. 80 al revistei „Rebus“ inovația enigmistică **„Metagrama ilustrată și anagramată“.**

1961, 20 iul. — Sînt prezentate în nr. 98 al revistei „Rebus“ patru noi concursuri de compunere: **de cuvinte încrucișate,** cu tema „Orașe din patria noastră“ (cîștigat de Dr. Nicolae Andrei — Premiul I); **de definiții** (cîștigat de Emil Miron Cernea — Premiul I); **de enigmistică** (cîștigat de Călin Istrate — Premiul I); **de enigme în versuri** (cîștigat de Mihai Litinschi — Premiul I).

P	R	I	M	A	V	A	R	A	T	I	C	E
L	E	N	O	S	■	S	E	M	I	N	A	L
U	M	A	N	■	S	I	N	I	S	T	R	E
R	I	T	O	R	■	M	A	L	A	R	I	C
I	Z	■	S	O	F	I	L	A	■	A	C	T
C	A	M	I	Z	O	L	■	C	A	T	A	R
A	■	O	L	A	C	A	R	■	P	E	T	I
V	O	T	A	T	■	T	A	V	A	L	U	C
I	M	O	B	I	L	■	H	A	T	U	R	I
T	O	N	■	C	A	S	I	T	E	R	I	T
A	G	A	R	■	T	O	T	A	L	I	Z	A
R	E	V	A	L	O	R	I	F	I	C	A	T
I	N	E	F	I	C	A	C	I	T	A	T	E

1961, 20 sept. — În nr. 102 al revistei „Rebus“ este publicată frumoasa performanță a Prof. Ștefan Olteanu: **Careul de 13 × 13 cu 12 puncte negre și 7 cuvinte lungi** (record neegalat).

Scanned with OKEN Scanner

1962, 5 sept. — Începe „Campionatul republican de dezlegări pe anii 1962—1963", organizat de revista „Rebus" (nr. 125), cîștigat de Paul Georgescu **(campion republican)** și de Alexandru Pîrvu **(campion al Capitalei).**

1962, 5 nov. — Apare în nr. 129 al revistei „Rebus" **primul romb-record,** cu cel mai lung cuvînt, de 13 litere, al talentatului rebusist ing. Ion Badea-Tulcea.

1963, 5 iun. — În nr. 143 al revistei „Rebus" apare altă frumoasă performanță a Prof. Ștefan Olteanu: **Careul de 14×14 cu 14 puncte negre și 6 cuvinte lungi** (record neegalat).

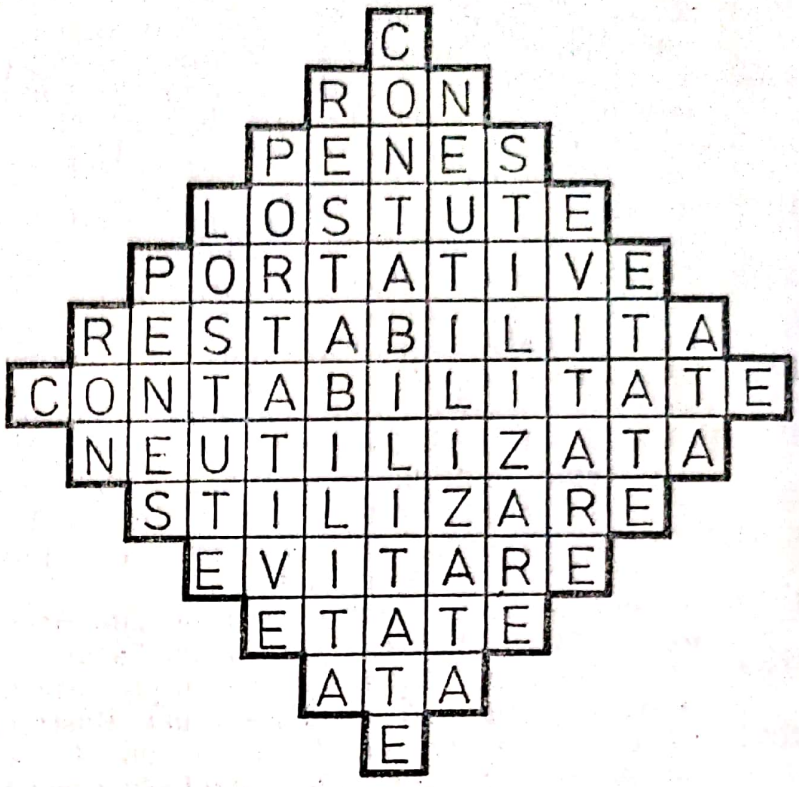

I	N	T	R	A	D	O	S	■	A	C	A	T	I
N	E	R	E	C	U	N	O	S	C	A	T	O	R
T	R	I	G	O	N	O	M	E	T	R	I	C	A
R	E	M	U	N	E	R	A	R	E	■	R	A	S
A	G	I	L	I	T	A	T	E	■	U	N	I	C
M	U	T	A	T	A	■	I	N	G	R	A	T	I
O	L	A	R	I	■	A	C	I	R	A	■	U	B
L	A	T	■	N	E	P	A	S	A	T	O	R	I
E	R	O	N	A	T	A	■	I	M	O	B	I	L
C	I	R	A	■	A	R	A	M	A	R	I	■	I
U	T	■	G	A	L	A	L	I	T	■	D	A	T
L	A	P	I	D	A	T	I	■	I	L	A	R	A
A	T	I	T	A	T	■	C	O	C	O	T	A	T
R	E	M	I	L	I	T	A	R	I	Z	A	R	E

Scanned with OKEN Scanner

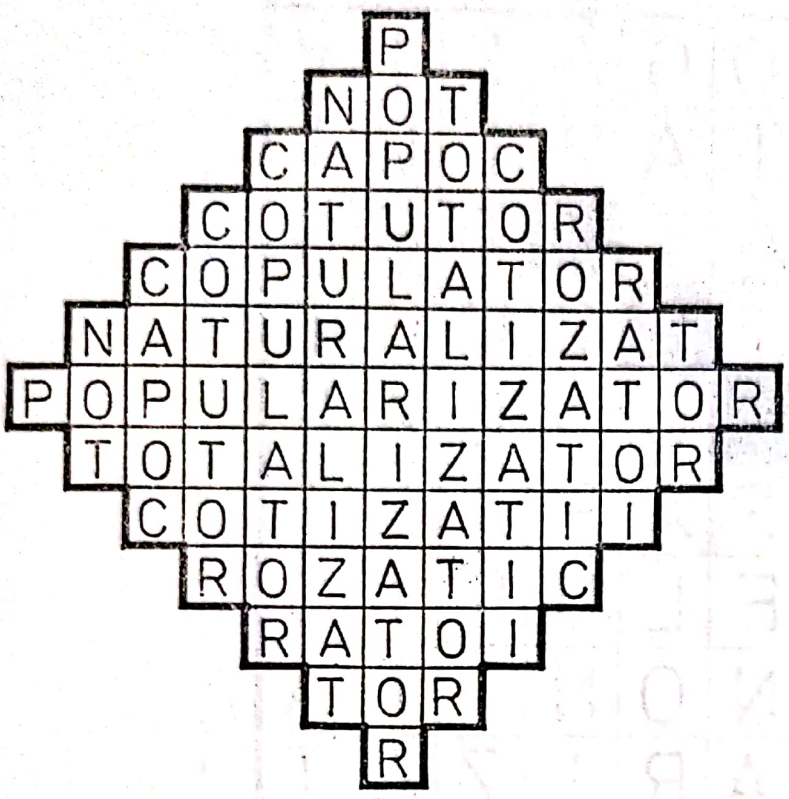

1963, 20 sept. — Ion V. Marinescu lansează în nr. 150 al revistei „Rebus“ o originală problemă enigmistică : **„Sinagrama“.**

1964, 5 mai — Apare **al 2-lea romb-record** al lui Ion Badea-Tulcea, cu aceleași dimensiuni, în nr. 165 al revistei „Rebus“.

1964, 20 mai — Apare careul „În limita spațiului“ de Dr. Nicolae Andrei, un adevărat **record în ceea ce privește dimensiunile spațiului central** („Rebus“, nr. 166).

C	H	I	L	E	R	■	P	L	I	V	I	T	O	R
O	R	N	I	C	■	L	■	A	M	O	N	I	T	I
S	A	D	E	■	D	A	C	■	U	L	U	B	A	■
M	I	U	■	H	E	M	O	S	T	A	T	I	C	A
O	■	P	R	E	Z	E	N	T	A	T	I	■	E	M
S	O	L	■	R	E	N	T	A	B	I	L	A	■	E
■	M	E	T	A	S	T	A	B	I	L	I	■	A	T
G	■	C	U	L	P	A	B	I	L	I	T	A	T	E
I	C	A	■	D	E	B	I	L	I	T	A	N	T	A
M	R	■	V	I	R	I	L	I	T	A	T	E	■	L
N	E	L	O	C	A	L	I	Z	A	T	E	■	B	A
A	S	E	L	E	N	I	Z	A	T	E	■	L	A	■
S	T	A	T	■	T	■	A	T	E	■	H	A	L	A
T	E	F	■	M	E	T	R	O	■	M	O	T	O	R
E	T	A	P	A	■	A	E	R	O	P	L	A	N	E

Scanned with OKEN Scanner

1964, 20 iul.— Începe **un nou concurs de definiții** organizat de revista „Rebus", în nr. 170, care va fi cîștigat de Ștefan Stoicescu (Premiul I).

1964, 20 aug—Revista „Rebus" inițiază **un nou concurs de compunere,** în nr. 172, cu tema „Scriitori români", care va fi cîștigat de cunoscutul rebusist Ștefan Stoianovici (Premiul I).

1964, 20 oct. — Sînt publicate în nr. 176 al revistei „Rebus" cele **două careuri-record de 11 × 11 cu 6 puncte negre** ale rebusiștilor Ing. Ion Badea-Tulcea

Scanned with OKEN Scanner

și Dr. Nicolae Andrei. Careul-record al Dr. Nicolae Andrei este mai valoros, avînd un cuvînt lung în plus (11 cuvinte lungi, față de 10 din careul-record al Ing. Ion Badea).

1965, 20 apr. — În nr. 188 al revistei „Rebus" apare **triunghiul-record, cu catetele de 13 litere** al Ing. Ion Badea-Tulcea.

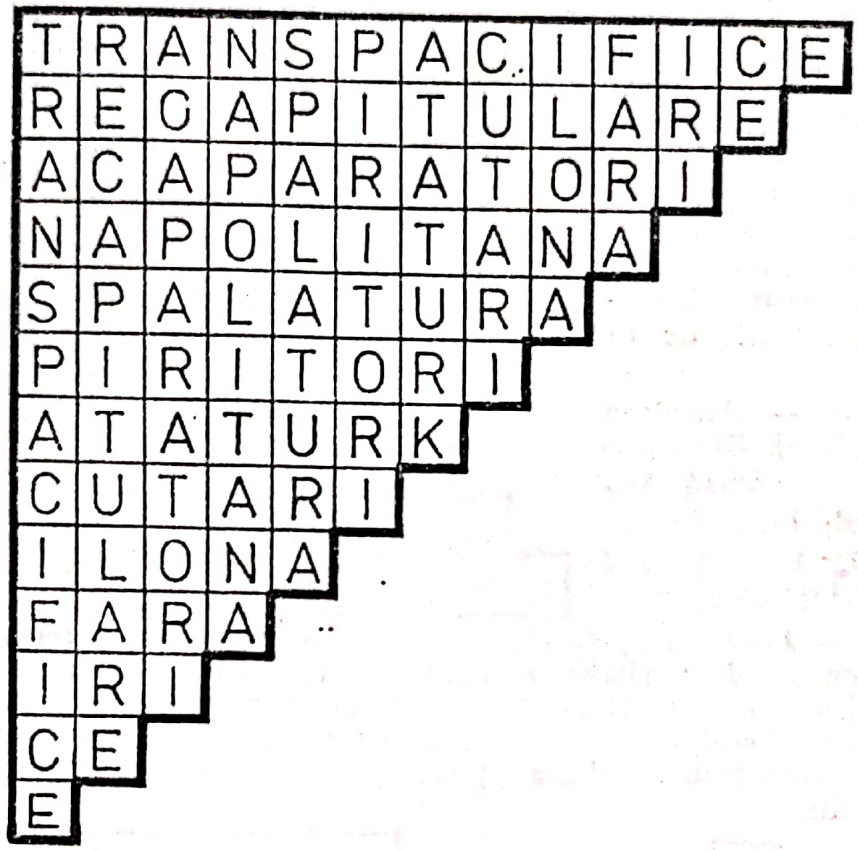

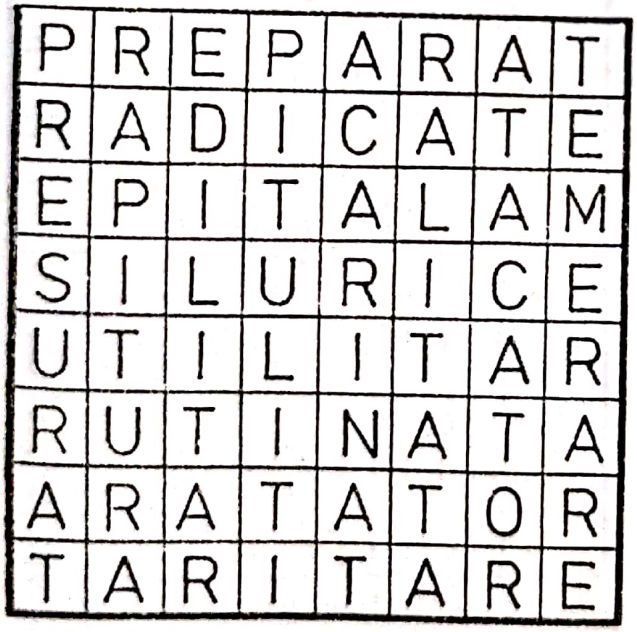

1965, 20 iun. — Apare **primul careu-record de 8 × 8, fără nici un punct negru,** cu orizontalul și verticalul diferite, de Dr. Nicolae Andrei („Rebus", nr. 192).

1965, 5 aug. — Apare în revista „Rebus" nr. 195 **careul-record de 9 × 9 cu 2 puncte negre,** de Dr. Nicolae Andrei (record neegalat).

Scanned with OKEN Scanner

1966, 5 iulie — Revista „Rebus", nr. 217, inițiază două noi concursuri: **de semnificații** (la care Dan Ursuleanu va lua Premiul I) și **de compunere**, cu tema „Apele curgătoare ale patriei noastre" (Premiul I, Dr. Nicolae Andrei).

1967, 5 febr. — Ion Badea publică în nr. 231 al revistei „Rebus" un **triunghi-record inversat**, cu catetele de 13 litere.

1967, 20 febr. — Anastase Firimiță și Gheorghe Nicolau lansează **Antoverbul**, inovație rebusistă, în nr. 232 al revistei „Rebus".

													N
												C	E
											M	O	D
										N	O	M	E
									N	A	D	U	F
								M	E	Z	I	N	I
							S	E	R	A	F	I	N
						M	E	T	I	L	I	C	I
					N	E	R	I	D	I	C	A	T
				N	A	Z	A	L	I	Z	A	T	I
			M	O	D	I	F	I	C	A	T	I	V
		C	O	M	U	N	I	C	A	T	I	V	A
N	E	D	E	F	I	N	I	T	I	V	A	T	

1968, 5 febr. — Apare în „Rebus", nr. 255, un **romb silabic record, cu cel mai lung cuvînt de 9 silabe**, realizat de Ion Badea-Tulcea.

1968, 20 mai. — Revista „Rebus" inițiază, în nr. 262, Campionatul republican de dezlegări ediția 1968, care va fi cîștigat în mod detașat de Dr. Nicolae Andrei (**campion republican**); Ion Șușelescu primește titlul de **campion al Capitalei.**

				IN				
			IN	TER	NA			
		AL	TER	NA	TI	VE		
	IN	TER	JEC	TI	O	NA	LE	
IN	TER	NA	TI	O	NA	LI	ZA	RE
	NA	TI	O	NA	LI	TA	TE	
		VE	NA	LI	TA	TE		
			LE	ZA	TE			
				RE				

R	A	B	A	T	A	B	I	L
A	N	I	S	O	B	A	R	I
B	I	V	I	N	I	L	I	C
A	S	I	M	I	L	A	T	I
T	O	N	I	F	I	C	A	T
A	B	I	L	I	T	A	T	A
B	A	L	A	C	A	R	I	T
I	R	I	T	A	T	I	V	I
L	I	C	I	T	A	T	I	E

1968, 5 iul. — Apare în nr. 265 al revistei „Rebus" **primul pătrat record 9 × 9** realizat de Dr. Nicolae Andrei.

1968, 20 sept. — Revista „Rebus" inițiază, în nr. 270, un nou concurs: **de compuneri**, cu tema „Munții patriei noastre" (care va fi cîștigat de Mircea Guja, Premiul I) și **de semnificații**, care va fi cîștigat de Paul Georgescu (Premiul I).

Scanned with OKEN Scanner

D	I	C	O	T	O	M	A
I	N	O	C	E	R	A	M
C	O	D	A	L	A	T	E
O	C	A	R	I	T	O	R
T	E	L	I	N	O	S	I
O	R	A	T	O	R	I	C
M	A	T	O	S	I	T	A
A	M	E	R	I	C	A	C

E	N	T	R	A	L	A	
E	T	E	R	O	N	I	M
N	E	D	I	B	A	C	E
T	R	I	N	I	T	A	R
R	O	B	I	T	O	R	I
A	N	A	T	O	M	I	C
L	I	C	A	R	I	R	I
A	M	E	R	I	C	I	U

1969, 5 febr. — Apare în nr. 279 al revistei „Rebus" un **dublu pătrat record** (8 × 8, cu cuvîntul de legătură de 15 litere) realizat de Dr. Nicolae Andrei.

T	A	R	I	F	A	R	A
A	L	I	N	A	T	O	R
P	O	P	O	S	I	T	A
I	P	O	P	O	T	A	M
S	A	T	I	N	A	T	A
A	T	I	N	A	T	O	R
T	I	N	A	T	O	R	I
A	C	A	T	A	R	I	I

1969, 5 dec. — Adriana Dorina Lupan-Cluj **egalează careul-record 8 × 8.** („Rebus" nr. 299).

1970, 5 apr. — **Alt concurs de semnificații** inițiat de revista „Rebus", în nr. 307, care va fi cîștigat de Dr. Nicolae Andrei (Premiul I).

Scanned with OKEN Scanner

C	A	R	I	T	A	R	I
A	M	E	R	I	C	A	N
R	E	C	I	T	A	R	E
I	R	I	T	A	T	I	V
T	I	T	A	N	A	T	I
A	C	A	T	A	R	A	T
R	A	R	I	T	A	T	A
I	N	E	V	I	T	A	B

I	L	I	T	A	T	E	
I	N	A	M	I	C	A	L
L	A	V	I	C	E	R	E
I	M	I	T	A	T	I	V
T	I	C	A	R	I	T	A
A	C	E	T	I	L	A	T
T	A	R	I	T	A	R	I
E	L	E	V	A	T	I	E

1970, 20 dec. — Apare în nr. 324 al revistei „Rebus" un **dublu pătrat record** (8 × 8, cu cuvîntul de legătură de 15 litere), realizat de Ing. I. Badea-Tulcea (record egalat).

1971, iun. — Apare în Edit. Albatros mult aşteptatul **„Ghidul enigmistului"** de Col. Dr. Gheorghe Sanda, un valoros volum-îndrumar pentru majoritatea genurilor enigmistice practicate la noi.

1971, 5 aug. — Apare în revista „Rebus" nr. 339 al 3-lea **romb-record,** cu cel mai lung cuvînt de 13 litere, realizat de Ing. Ion Badea-Tulcea (record egalat).

1971, nov. — În Edit. muzicală a Uniunii compozitorilor, apare primul caiet de cuvinte încrucişate şi enigmistică, intitulat **„Punct şi contrapunct"**, redactat în întregime de talentatul rebusist Giuseppe Navarra (pînă acum: 15 caiete).

1972, iunie — Apare în Edit „Ceres" micul volum de jocuri distractive al lui Giuseppe Navarra intitulat „Domino" — (Colecţia „Caleidoscop").

1972, 20 iul — Revista „Rebus" iniţiază în nr. 362 un nou **concurs de compunere,** cu tema „De pe toate meridianele" , care va fi cîştigat de zidarul şamotor din Roman, Ion Lindert (Premiul I).

1973, 5 mai — Studentul Florin Ciobotaru expune în nr. 381 al revistei „Rebus" un gen enigmistic nou, realizat în urma cercetărilor matematice, pe care îl numeşte **„Analogogrif".**

Scanned with OKEN Scanner

1973, iunie — Cercul rebusist „Dunărea“ al „Casei de cultură a sindicatelor Galați“ scoate placheta „Orizonturi rebusiste“.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	N	A	S	T	R	A	T	I	N
2	A	N	T	R	E	L	U	T	E
3	S	T	R	I	C	A	T	E	L
4	T	R	I	B	U	T	U	R	I
5	R	E	C	U	N	U	N	A	M
6	A	L	A	T	U	R	A	T	I
7	T	U	T	U	N	A	R	I	T
8	I	T	E	R	A	T	I	V	A
9	N	E	L	I	M	I	T	A	T

I	N	S	E	C	A	B	I	L
N	E	A	C	U	S	A	T	I
S	A	L	A	M	A	L	E	C
E	C	A	R	I	S	A	R	I
C	U	M	I	N	I	C	A	T
A	S	A	S	I	N	A	T	A
B	A	L	A	C	A	R	I	T
I	T	E	R	A	T	I	V	I
L	I	C	I	T	A	T	I	E

1973, 5 sept. — În nr. 389 al revistei „Rebus“ apare **al 2-lea pătrat record 9 × 9,** realizat de Dr. Nicolae Andrei (record egalat).

1973, aug.— În Edit. „Stadion“ apare volumul de probleme distractive **„Combinații în careu“,** realizat de Giuseppe Navarra.

1973, 20 nov. — Apare **cel de al 3-lea pătrat record 9 × 9,** realizat de Dr. Nicolae Andrei, în revista „Rebus“, nr. 394 (record egalat).

1973, 20 dec. — În nr. 396 al revistei „Rebus“ apare un **romb record 13 × 13** realizat de B. Bolteanu (record egalat).

1974, apr. — Apare în „Editura pentru turism“ volumul **„Drum bun“** (cuvinte încrucișate și enigmistică), realizat de profesorii Dumitru Iacobescu și Teodor Axioti.

1974, sept. — Apare în Editura Militară prima plachetă rebusistă din seria **„Enigma“** (s-au tipărit, pînă la data actuală, un nr. de 11 plachete, una dintre ele fiind realizată în întregime de Dr. Nicolae Andrei).

1974, nov. — În Edit. „Stadion“ își face apariția volumul **„Sporturile în careu“,** realizat de Constantin Cojan și Dumitru Iacobescu, cuprinzînd probleme de cuvinte încrucișate și enigmistică, toate de inspirație sportivă.

						P							
					C	A	N						
				P	A	R	E	S					
			M	A	R	A	R	A	S				
		P	A	T	A	G	O	N	E	Z			
	C	A	R	A	M	I	D	A	R	I	E		
P	A	R	A	G	I	N	I	T	O	A	R	E	
	N	E	R	O	D	I	T	O	A	R	E		
		S	A	N	A	T	O	A	S	E			
			S	E	R	O	A	S	E				
				Z	I	A	R	E					
					E	R	E						
						E							

1975, 5 mai — Apare în revista „Rebus“ nr. 429 **careul record 10 × 10, cu 3 puncte negre și cu 14 cuvinte lungi,** realizat de Dr. Nicolae Andrei.

1975, 5 iunie — În cadrul noului meci rebusist Brăila—Craiova, revista „Rebus“ (nr. 431) organizează și **un concurs de compunere** hors concours, care va fi cîștigat de Nic. Gheorghiu și George Magheru (coautori) din București. În ceea ce privește „meciul“, acesta a fost cîștigat, ca de obicei, de craioveni!

D	I	S	C	R	I	M	I	N	A
E	N	T	R	E	M	E	S	E	S
S	T	R	I	G	A	T	O	R	I
C	R	U	C	E	■	A	M	A	M
V	A	G	■	A	S	C	E	T	I
A	M	U	R	■	P	O	R	E	L
M	U	S	A	M	A	L	I	Z	A
A	R	O	M	A	T	I	Z	A	T
T	A	R	A	G	A	N	A	T	I
A	L	I	T	E	R	A	T	I	E

D	E	S	C	L	I	N	I	T	A
I	N	T	R	A	N	A	Z	A	L
S	T	R	I	C	A	T	O	R	I
T	R	A	N	S	H	U	M	A	T
R	E	P	■	A	■	R	E	G	E
A	M	U	S	■	V	A	R	A	R
M	E	T	A	C	I	L	I	N	A
A	S	E	L	E	N	I	Z	A	T
T	E	R	O	R	I	Z	A	R	I
A	S	I	M	I	L	A	T	I	E

1975, 5 iunie — Apare în nr. 431 al revistei „Rebus“ un **alt careu record 10 × 10,** realizat tot de Dr. Nicolae Andrei, avînd însă **15 cuvinte lungi** la 3 puncte negre (record neegalat).

Scanned with OKEN Scanner

D	I	S	C	R	I	M	I	N	A	N	T
A	N	T	R	E	P	O	Z	I	T	A	R
M	E	R	E	M	E	T	I	S	I	T	A
A	X	A	T	A	■	E	S	E	N	I	N
S	P	L	I	N	A	T	■	S	T	O	S
C	L	U	N	E	T	■	A	T	I	N	S
H	O	M	A	N	■	C	L	E	T	A	U
I	R	I	■	T	A	I	G	A	■	L	D
N	A	N	U	■	M	C	E	■	C	I	A
A	B	A	S	O	N	E	R	N	E	S	T
T	I	T	U	L	A	R	I	Z	A	T	I
E	L	E	C	T	R	O	T	I	P	I	E

1975, 5 iulie — În nr. 433 al revistei „Rebus" este publicat **careul record 12 × 12, cu 8 puncte negre și cu 11 cuvinte lungi,** realizat tot de Dr. Nicolae Andrei (record neegalat).

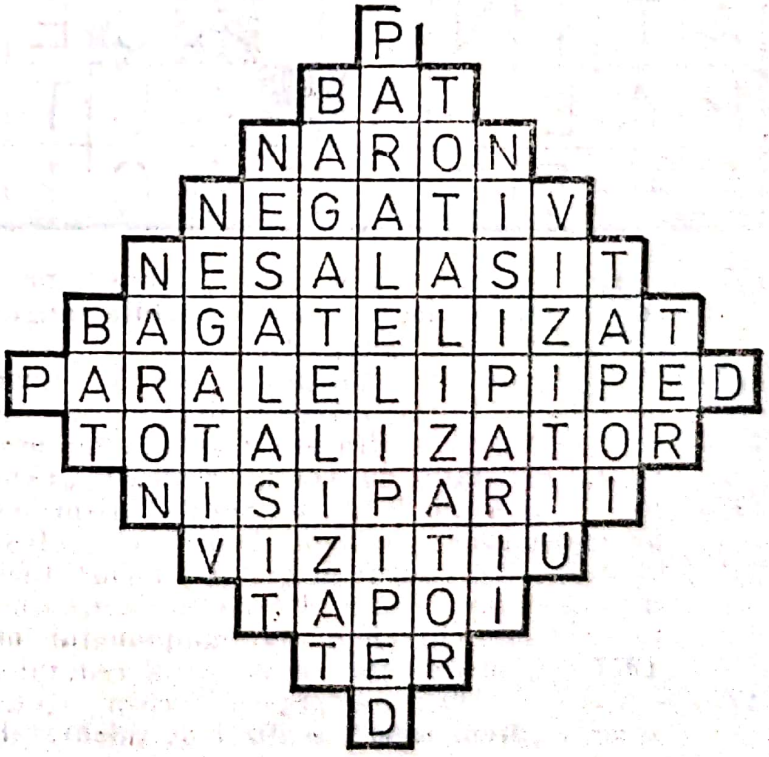

1975, aug. — Apare în placheta rebusistă „Enigma" (3) **un romb record, cu cel mai lung cuvînt de 13 litere,** realizat tot de Dr. Nicolae Andrei (record egalat).

Scanned with OKEN Scanner

1975, 5 sept. — Apare în revista „Rebus", nr. 437, **careul record 15 × 15, cu 17 puncte negre și cu 5 cuvinte lungi,** realizat de Ing. Eugen Diradurian (record negalat).

1975 oct. — Apare în Editura „Ion Creangă" **„Cartea micului rebusist"** de Mihai Pătrașcu, o remarcabilă lucrare de inițiere în tainele enigmisticii.

1976, febr. — Apare la Craiova plachetа de probleme rebus **Orizonturi feroviare,** realizată de cercul rebusist „Feroviarul".

1976, dec. — Apare în Editura „Sport-Turism" volumul rebusist intitulat **„Raid pe mapamond"** de Prof. Dumitru Iacobescu.

1976, 15 dec. — În cadrul meciului rebusist Bîrlad — Pitești (ce va fi cîștigat de piteșteni), revista „Rebus" organizează un nou **concurs de compunere,** în nr. 468, echivalent cu **campionatul național de compunere pe anul 1977** (pe primul loc se va situa redutabilul rebusist Mihai Pătrașcu).

1976 — Apare în Editura „Sport-Turism" volumul de divertisment rebusist sportiv **„Mens sana",** realizat de talentatul enigmist Prof. Ion Șușelescu.

Scanned with OKEN Scanner

1977, febr. — Apare volumul 30 din seria „Scrieri" de Tudor Arghezi, care include remarcabila lucrare cu conținut r busist „Cuvinte potrivite și... încrucișate" a marelui poet și scriitor român, apărută în ian. 1934.

1977, 1 mai — În revista „Rebus", nr. 477, apare **o suită de 20 de pătrate 8 × 8, absolut inedite, în care nici una din cele 160 de noțiuni încrilate nu se repetă!** Autor: Dr. Nicolae Andrei.

1977, mai — Apare placheta **„Cuvinte încrucișate"** de Toma Michinici, editată de Comitetul Central al U.T.C.

— Apare a patra plachetă din seria **„Enigma", dedicată Centenarului Independenței României.** Autori: Dr. Nicolae Andrei, Mircea Guja și Toma Michinici.

1977, 1 aug. — În nr. 483 al revistei „Rebus", apare noul record al Prof. Ștefan Olteanu: **„careul 16 × 16 cu 20 de puncte negre și 3 cuvinte lungi de 16 litere.** (Vezi figura de mai sus).

Scanned with OKEN Scanner

1977, aug. — Apare o nouă plachetă de probleme rebus, realizată de cercul rebusist „Feroviarul" din Craiova, intitulată **„Omagiu independenței de stat a României", „1877—1977".**

1977, 1 dec. — Revista „Rebus" inițiază **„Campionatul național de compunere pentru anul 1978"** în nr. 491 (pe primul loc va fi George Magheru, din București).

1978, ian. — Apare ediția a II-a a cărții **„Ghidul enigmistului"** de Col. Dr. Gheorghe Sanda (Edit. „Albatros").

1978, ian. — Apare volumul de probleme rebusiste **„Evrika"**, realizat de Toma Michinici, sub egida Editurii „Sport-Turism".

1978, mart. — Apare **„Pinguin"**, supliment enigmistic al Almanahului literar, editat de Asociația Scriitorilor București.

1978, mai — Apare placheta **„Caleidoscop"**, cu probleme instructiv-distractive pentru tineret, editat de Comitetul Central al U.T.C.

— În această plachetă, Ing. Ion I. Badea se remarcă cu **un nou triunghi 13 × 13 (record personal egalat).**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	T	R	A	N	S	P	A	C	I	F	I	C	E
2	R	E	C	U	P	E	R	A	T	I	V	E	
3	A	C	O	M	O	D	A	B	I	L	A		
4	N	U	M	A	R	A	T	O	R	I			
5	S	P	O	R	U	L	A	T	E				
6	P	E	D	A	L	A	T	A					
7	A	R	A	T	A	T	A						
8	C	A	B	O	T	A							
9	I	T	I	R	E								
10	F	I	L	I									
11	I	V	A										
12	C	E											
13	E												

Scanned with OKEN Scanner

S	C	A	M	A	T	O	R
C	A	P	E	L	I	N	A
A	R	A	T	A	T	O	R
P	A	S	I	T	O	R	I
A	M	A	S	U	R	A	T
T	A	T	A	R	I	T	A
A	N	O	T	A	T	O	R
T	A	R	I	T	A	R	E

D	E	H	A	M	A	T	A
E	V	I	T	A	B	I	L
S	A	T	I	R	I	C	A
E	P	I	T	A	L	A	M
C	O	N	A	C	I	T	A
A	R	A	T	A	T	O	R
T	A	T	O	N	A	R	I
I	T	E	R	A	T	I	E

1978, 15 iun. — În nr. 504 al revistei „Rebus", Dr. Nicolae Andrei se remarcă printr-un **nou careu record 8 × 8, fără nici un punct negru,** cu orizontalul și verticalul diferite (record personal egalat).

1978, iulie — Apare a 2-a plachetă „Pinguin", supliment enigmistic al Almanahului literar, editat de Asociația Scriitorilor București.

— În această plachetă, se remarcă Ing. Ion I. Badea-Tulcea cu un **record egalat: careul 8 × 8, fără nici un punct negru** și cu orizontalul diferit de vertical. (Vezi pătratul din dreapta sus).

1978, august — Apare placheta rebusistă **„Tineri, să ne cunoaștem patria socialistă",** editată de C.C. al U.T.C. și B.T.T.

1978, 15 aug. — În nr. 508 al revistei „Rebus", apare **careul record 11 × 11,** realizat de Ing. Nicolae Herescu din București, **care egalează la puncte negre** careurile similare, publicate în aceeași revistă, nr. 176, din 20 oct. 1964 **și le depășește,** având un cuvînt de 11 litere în plus.

O	S	T	R	O	G	O	T	I	C	A
S	T	R	E	C	U	R	A	T	O	R
T	R	E	F	I	L	A	T	O	R	I
R	A	M	U	■	E	S	■	S	E	C
A	L	A	T	U	R	E	A	■	P	I
C	U	T	A	D	E	N	■	P	E	D
I	M	O	R	A	L	I	T	A	T	E
Z	I	D	I	T	■	Z	I	Z	I	M
A	N	O	■	O	R	A	N	I	T	A
R	A	Z	V	R	A	T	I	T	O	R
E	T	E	R	I	F	I	C	A	R	E

Scanned with OKEN Scanner

1978, sept. — Apare o nouă plachetă craioveană cu probleme rebus, intitulată **„Sub flamura partidului, te slăvim „România Socialistă!“**, încununare a muncii rebusiștilor autohtoni.

— Apar două plachete rebusiste intitulate **„Labirint“:** una în municipiul Bîrlad (editată de cercul „Alb și negru“, din cadrul Casei de cultură a sindicatelor) și alta în municipiul Brașov (editată de cercul „Gaudeamus“ al Casei de cultură a studenților).

1978, nov. — C.C. al U.T.C. editează o a 2-a plachetă cu probleme instructiv-distractive pentru tineret, **„Caleidoscop“.**

1978, 15 dec. — Revista „Rebus“ inițiază **Campionatul național de compunere pentru anul 1979,** în nr. 516 (pe primul loc: iarăși Mihai Pătrașcu!).

D	I	S	T	R	I	B	U	T	I	V	I	T	A	T	E
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	■	X
I	N	T	R	A	M	O	L	E	C	U	L	A	R	■	X
S	T	R	A	S	I	N	I	T	A	■	A	N	O	S	T
P	R	E	G	A	T	I	T	E	■	P	R	I	M	A	R
R	E	P	A	R	A	T	A	■	C	L	I	N	I	C	A
O	M	E	N	I	T	A	■	A	L	A	T	U	R	A	T
P	A	Z	A	■	E	T	A	L	O	N	A	R	E	■	E
O	T	I	T	A	■	I	L	I	C	I	T	I	■	C	R
R	O	T	A	T	A	■	E	T	I	C	E	■	S	O	I
T	R	I	■	I	R	I	Z	A	T	A	■	C	E	N	T
I	I	■	E	T	A	L	A	R	E	■	C	A	N	T	O
O	■	A	M	U	T	I	R	E	■	V	E	L	I	E	R
N	A	V	O	D	A	R	I	■	S	A	T	I	O	S	I
A	M	E	T	I	T	I	■	L	A	M	I	N	A	T	A
T	O	R	I	N	O	■	C	O	L	A	T	E	R	A	L
I	R	E	V	E	R	S	I	B	I	L	I	T	A	T	E

1979, 15 martie — Apare în revista „Rebus“, nr. 522, careul record 16 × 16, cu 20 puncte negre, îmbunătățit prin introducerea unui cuvînt de 16 litere în plus; realizator: același Prof. Ștefan Olteanu, din Ocna Mureș.

1979 martie — Apare a 3-a plachetă „Pinguin“.

Scanned with OKEN Scanner

1979, mai — Apare **„Rebus în traficul rutier“**, publicație realizată de Serviciul Circulație în cadrul Inspectoratului Județean Bistrița-Năsăud al Ministerului de Interne, în colaborare cu Școala de șoferi amatori Bistrița.

1979, iunie — Apare în Editura Sport-Turism volumul **„Enigmistică și... volei“** de Ion Șușelescu.

1979, iun. — Apare a 3-a plachetă „Caleidoscop“.

1979, iun. — Apare „Magazin“, ediția de vară, suplimentul revistei „Forum studențesc“ al U.A.S.C. din centrul universitar Timișoara, cuprinzînd în cele 32 pagini: 68 careuri, 43 probleme enigmistice ș.a.

1979, iun. — Apare „Mugur din plai oltenesc“, plachetă cu probleme rebus a Cercului rebusist „Feroviarul“, de pe lîngă Clubul C.F.R. din Craiova.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Pe înserat, îl regăsesc pe amicul meu parcă mai bine dispus...

— Nu cumva ai descoperit itinerarul?

— Iartă-mă, dar nu m-am mai ocupat de el... Dealtfel, încercările mele anterioare n-au dus nicăieri!

— Ce ai de gînd? Renunți atît de ușor la excursie?

— Ba nicidecum.

— Nu înțeleg...

— Te voi lămuri imediat! După ce ai plecat, am reflectat îndelung la cele discutate... apoi, am studiat interesantul tău „Memento“... Mi-am dat seama, în sfîrșit, cît sînt de nepregătit în acest domeniu! Iar încercările mele infructuoase m-au convins că soluționarea unui careu de cuvinte încrucișate, ca dealtfel a oricărei probleme serioase, este un proces mult mai complicat și că trebuie neapărat să cunoști anumite reguli... De aceea m-am hotărît să las la o parte mîndria și să te rog să mă ajuți, cu experiența ta, să pătrund mai ușor în „tainele“ rebusismului și în primul rînd, ale careului de cuvinte încrucișate... Numai așa cred că voi putea reuși să trec peste „piatra de încercare“, în puținele zile cîte ne mai rămîn pînă la excursie...

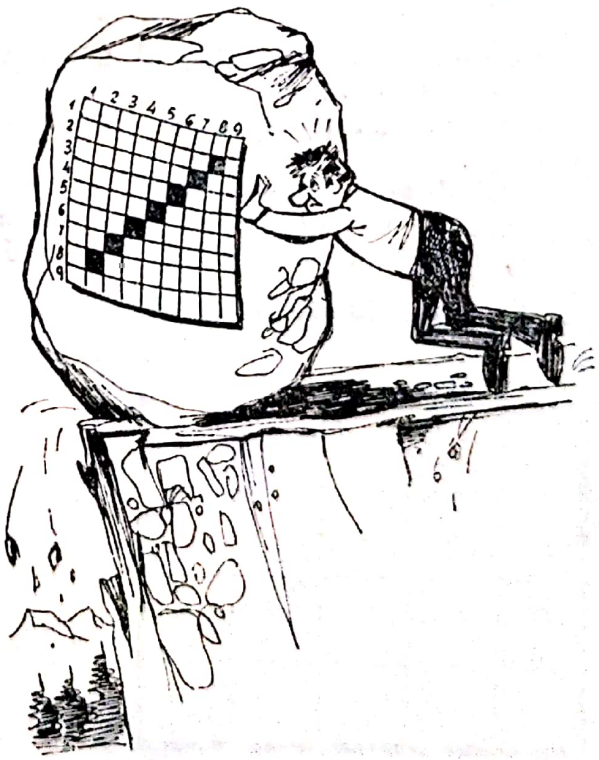

— Hotărîrea îți face cinste, dar... nu văd cum să te ajut într-un timp atît de scurt. Locuiesc cam departe de tine și...

— La asta m-am gîndit și eu. De aceea îți propun să te muți la mine... Te vei bucura de toate condițiile... inclusiv de sursele informaționale din biblioteca mea.

(Ce să mai lungesc vorba? Pînă la urmă fostul meu coleg a reușit să mă convingă... De mîine începem!)

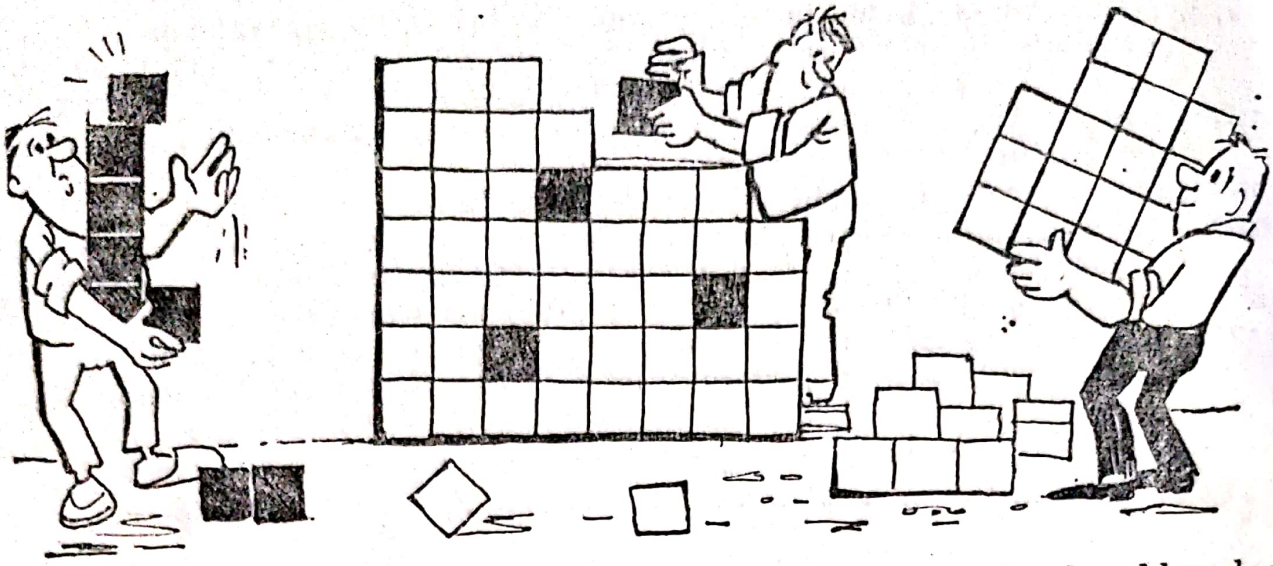

Trebuie să știi de la bun început că, din bogatul repertoriu al problemelor rebusiste, genul cel mai îndrăgit și mai răspîndit în mase este considerat a fi **cuvintele încrucișate,** care constituie totodată și **cea mai complexă enigmă,** deoarece în grila propusă dezlegătorul trebuie să înscrie o multitudine de cuvinte, care nu sînt altceva decî soluțiile — adesea dificil de intuit, ale definițiilor din textul alăturat. Sau, după cum spunea undeva regretatul poet și rebusist, MIHU DRAGOMIR, **„careul nu este decît vehiculul care transportă lista noțiunilor esențiale de pe masa de lucru a autorului, pe masa de lucru a dezlegătorului, prin forța de tracțiune a definiției.“**

GRILA

poate reproduce orice figură geometrică — **pătrat, dreptunghi, triunghi, romb** ș.a., împărțită bineînțeles în pătrățele, numite **căsuțe** sau **casete** (mai rar), dispuse în **rînduri** (la orizontal) și în **coloane** (pe vertical). Căsuțele pot fi **albe** și **negre.**

Cînd grila este **pătrată** și **nu conține căsuțe negre** avem de-a face cu problema de **cuvinte încrucișate în pătrat;** dacă însă **conține** și **căsuțe** (=puncte) **negre,** problema se numește **careu de cuvinte încrucișate.** Deci, marele aport

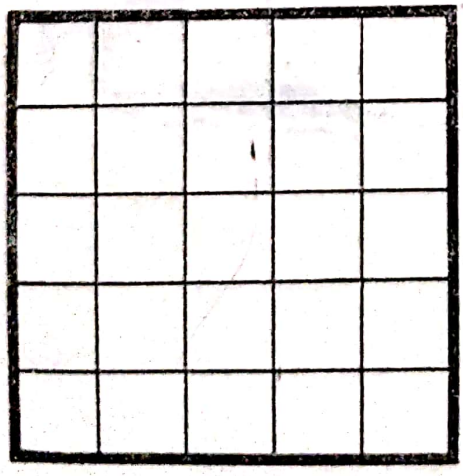

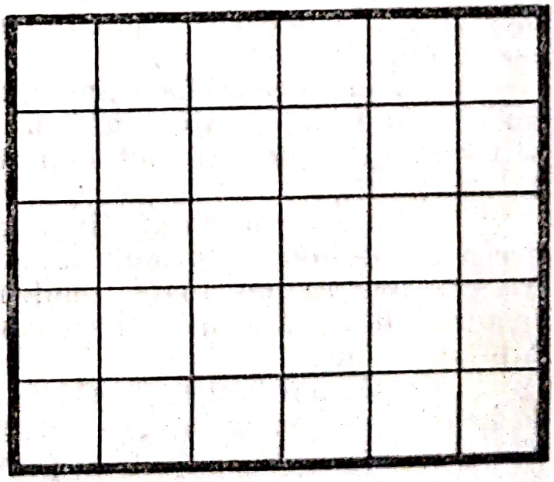

Scanned with OKEN Scanner

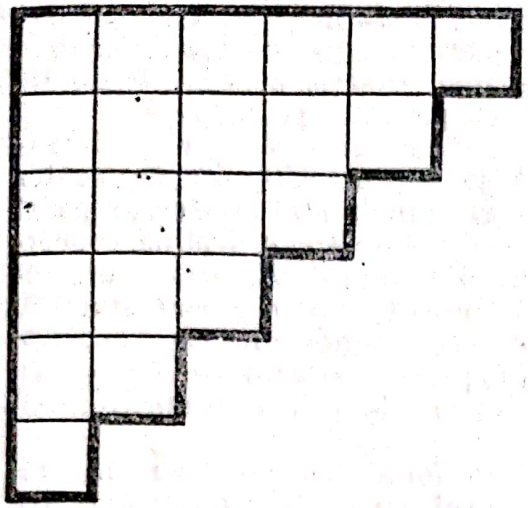

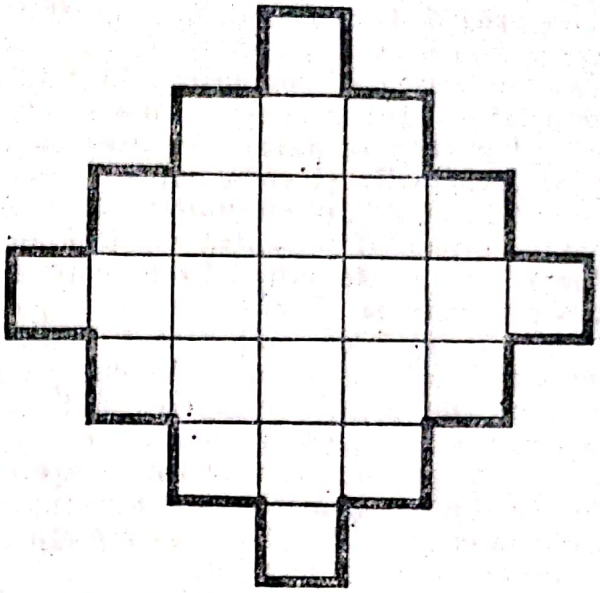

al lui A. Wynne — **descoperirea punctelor negre,** a dus la transformarea unei probleme minore, **cuvintele încrucișate în pătrat,** într-o problemă de prim ordin, **careul de cuvinte încrucișate.**

O regulă aplicată la noi cu succes în rîndul compunătorilor, de revista „Rebus", pe care e bine să o știe și dezlegătorii, stabilește pentru un careu obișnuit **un minim de 85% căsuțe albe și un maxim de 15% puncte negre.**

Căsuțele (punctele) **negre** separă cuvintele, mai scurte, aflate pe un rînd sau pe o coloană.

Căsuțele albe urmează să fie completate de către dezlegător cu literele cuvintelor-soluție, unei căsuțe revenindu-i o singură literă; în cazul **„silabelor încrucișate"** se înscrie cîte o silabă în fiecare căsuță. Deci fiecărui cuvînt-soluție îi este rezervat în careu, pe orizontal sau vertical, cîte un șir de căsuțe albe, după numărul de litere pe care le conține. Căsuțele atribuite cuvintelor sînt bine delimitate în careu, fie de punctele negre, fie de laturile careului, sau de ambele.

În plus, aproape fiecare căsuță albă din careu se află la locul de intersecție a unui cuvînt de pe orizontal cu un altul de pe vertical; rezultă deci că litera ce se va înscrie în interiorul ei va fi comună ambelor cuvinte care se

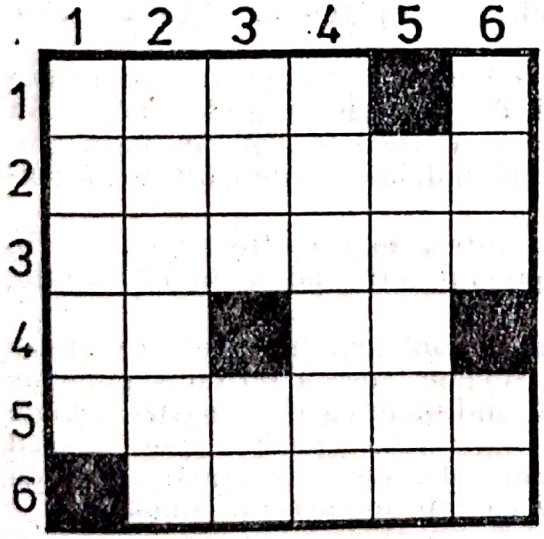

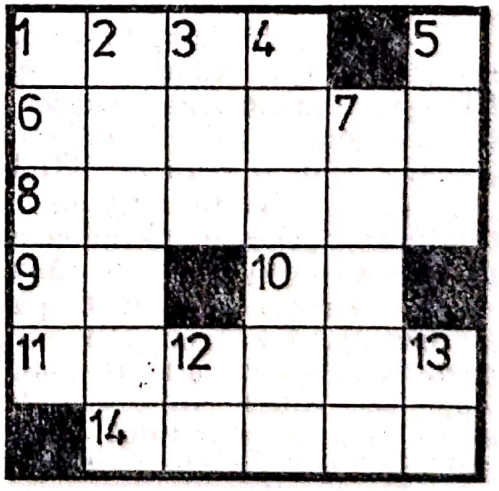

Scanned with OKEN Scanner

încrucișează. Din păcate, în majoritatea careurilor, întîlnim și un procent, din fericire nu prea mare, de litere cu o singură determinare. În concluzie, căsuțele albe ale careului vor primi, în limitele respective, o serie de cuvinte-soluție pe orizontal și o altă serie, care se încrucișează cu primele, pe vertical.

Pentru a se putea identifica cu ușurință, într-un careu de cuvinte încrucișate, **rîndurile și coloanele** în care urmează să fie introduse de dezlegător cuvintele-soluție, **se obișnuiește să se numeroteze grila în dreptul acestora,** separat pentru orizontal și pentru vertical, în așa fel încît **să existe o deplină concordanță între aceste cifre și cele date definițiilor,** din textul alăturat. **Numerotarea marginală** cu cifre arabe, după **sistemul francez, este cea mai practică,** fiind adoptată de majoritatea publicațiilor de specialitate din țara noastră. În cazul cînd există mai multe cuvinte de definit, pe același rînd sau pe aceeași coloană, definițiile respective sînt despărțite între ele prin **cratime** (liniuțe) **sau alte semne ușor de remarcat.**

Alt sistem, **zis american,** care era altădată folosit cu precădere la noi, constă dintr-o **numerotare neîntreruptă în interiorul careului,** cifrele respective fiind înscrise în colțul de sus din stînga al fiecărei căsuțe de început a șirurilor rezervate cuvintelor-soluție.

O variantă modernă a careului de cuvinte încrucișate, **integrama,** se prezintă **fără numerotare,** definițiile fiind înscrise pe marginile din stînga și de deasupra ale grilei, precum și în cadrul punctelor negre, unde definițiile pentru noțiunile de pe orizontal sînt notate în jumătatea de sus, iar cele pentru vertical în jumătatea de jos. Este așa-numitul **sistem suedez** (vezi pag. 63).

În publicațiile noastre de specialitate, **se folosesc în general grilele pătrate de dimensiuni mijlocii** (între 9 × 9 și 13 × 13) și, **mai rar, grile dreptunghiulare,** a căror lungime poate să ajungă pînă la 15 căsuțe. Grile de dimensiuni mai mari se folosesc numai în cazuri excepționale (careuri-record, careuri tematice de mare valoare, careuri cu ilustrație interioară ș.a.). **Grilele pentru silabe încrucișate** au căsuțele mai mari și de formă dreptunghiulară, iar cele pentru **integramă** și **cuvinte încrucișate ilustrate** au căsuțele foarte mari și de formă pătrată...

— N-ai pomenit nimic de **careul-gigant!**

— !?

— Uite ce scrie în ziarul „România liberă", din 18 ian. 1979, la pag. a 6-a, sub titlul **„Rebus uriaș":**

„Cel mai mare joc de cuvinte încrucișate din lume a fost realizat de un profesor de matematică din R. F. Germania. Colile de hîrtie lipite una de alta formează o bandă de 33 metri pe care se află 31 000 de pătrățele. Jocul conține 7 612 cuvinte pe orizontală și 8 823 pe verticală"... Ce părere ai? Nu-i așa că e formidabil?

— Ba nicidecum. Nu-i nevoie să fi mare rebusist ca să realizezi asemenea monstruozități... Cum să-ți spun? E un fel de „cucerire a inutilului"... Nu folosește nimănui, nici măcar autorului, care și-a irosit în van un timp prețios... numai de dragul publicității! Dealtfel mă îndoiesc și de calitatea încrucișării... Mai ai ceva de întrebat?

— În privința asta nu... M-ar interesa totuși mai multe amănunte în legătură cu **prima problemă de cuvinte încrucișate** apărută cîndva, în antichitate, pe care a-i menționat-o în „Memento"...

— Nu mă mir că te pasionează această problemă. Istoricul cuvintelor încrucișate, după cum știi, nu începe cu A. Wynne, care a introdus punctele negre în careu, ci cu multe sute și chiar mii de ani înaintea erei noastre... poate chiar din epoca minoică! Ceea ce este mai sigur este apariția spre sfîrșitul sec. I î.e.n. a pătratului magic, de care amintești, considerat a fi, în lipsa altor producții similare, **cel mai vechi joc de cuvinte încrucișate cunoscut.**

Scanned with OKEN Scanner

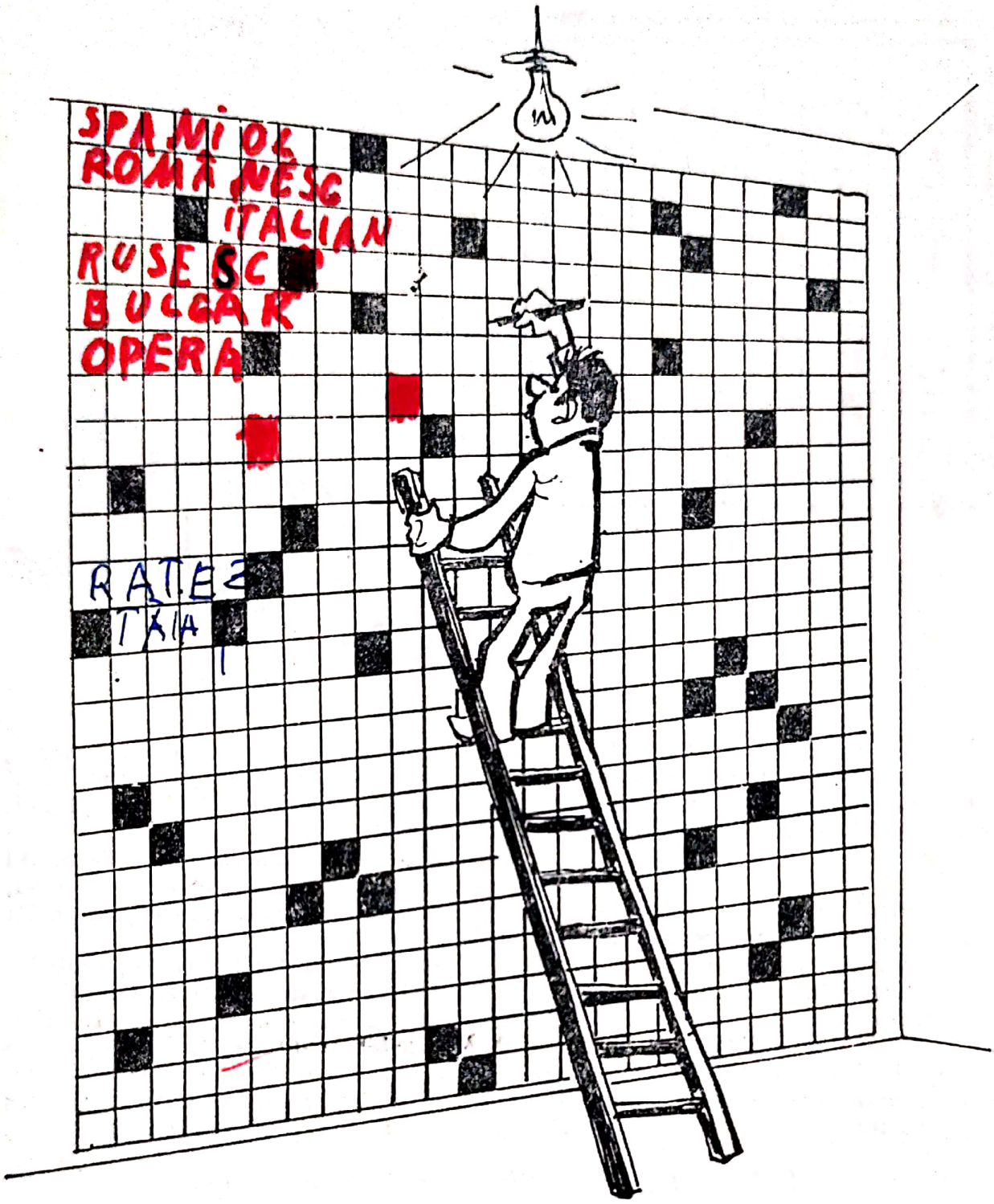

Acest pătrat, cu orizontalul și verticalul la fel, este alcătuit din cinci cuvinte latinești, din care patru sînt polindroame și cel din mijloc palindrom. Se numește **polindrom** orice cuvînt care citit direct are un sens, iar citit invers are alt sens, spre deosebire de **palindrom** care, oricum l-ai citi, rămîne cu același sens.

Pronunțînd unul după altul cuvintele înscrise în pătrat va rezulta misterioasa propoziție palindromică „SATOR AREPO TENET OPERA ROTAS", a cărei traducere mai este încă controversată. După unele interpretări, ar fi „Cizmarul Arepo ține lucrul pe roate". Cred că aici s-a făcut o confuzie între

Scanned with OKEN Scanner

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A
R	O	T	A	S

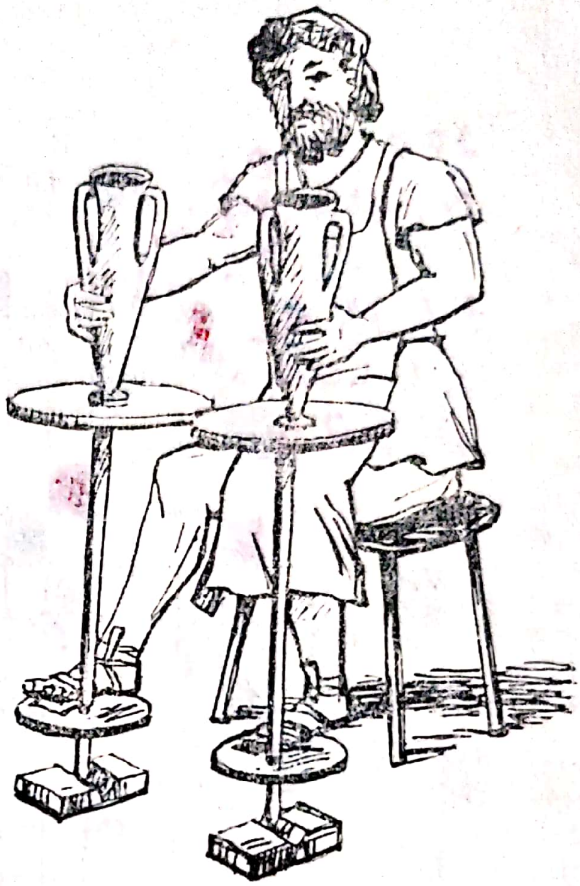

SUTOR (= cizmar) şi SATOR (= creator, artist)... În ceea ce mă priveşte, optez pentru versiunea „**Artistul** (plastic) **Arepo ţine lucrarea pe roate**“, fiind vorba mai degrabă de un meşter olar, datorită cuvîntului ROTAS (formă a pl. de la ROTA, -AE, cu sensul aici de „roata olarului“).

Acest pătrat, sau numai conţinutul lui, a circulat, cu cuvintele de multe ori alterate, din antichitate pînă în epoca modernă, în mai toate ţările Europei, în Orientul Mijlociu, Africa şi chiar în America, atribuindu-i-se proprietăţi magice, mai ales în prevenirea şi vindecarea bolilor!

Formula lui „magică“ a pătruns şi pe teritoriul ţării noastre, probabil prin intermediul călugărilor greci. Istoricul literar român Nicolae Cartojan a găsit formula de mai sus într-un manuscris din biblioteca Academiei Române de la 1777, iar filologul şi folcloristul M. Gaster, care dealtfel a atras cel dintîi atenţia asupra acestei formule, a descoperit-o într-un manuscris din 1787. Bogdan-Petriceicu Hasdeu a folosit-o într-un pasaj al nuvelei istorice neterminate „Ursita“, în invocaţiunea mătuşei Despa „doftoroaia“...

Iată şi *cîteva din realizările mele de acest gen:*

1

A	T	A	R	E
T	I	N	A	R
A	N	I	N	A
R	A	N	I	T
E	R	A	T	A

2

R	A	T	E	Z
A	T	A	R	E
T	A	I	A	T
E	R	A	T	A
Z	E	T	A	R

3

C	A	R	A	S
A	C	A	T	A
R	A	C	A	R
A	T	A	C	A
S	A	R	A	C

4

V	I	S	A	M
I	T	A	C	A
S	A	L	A	S
A	C	A	T	I
M	A	S	I	V

Scanned with OKEN Scanner

CÎTEVA CLASIFICĂRI

ale careurilor de cuvinte încrucișate, realizate conform criteriilor adoptate în paginile revistei „R e b u s“:

A. — După conținutul și forma de prezentare a careului propriu-zis:

CAREURI CLASICE:
- — comun
- — enciclopedic { de definiții / lingvistic }
- — didactic { literar / științific / tehnic }

CAREURI SPECIALE:
- — enigmist { surpriză / fantezist }
- — magic (cu orizontalul și verticalul la fel)
- — cu încrucișare oblică
- — tridimensional
- — cu fraze încrucișate
- — cu silabe încrucișate
- — cu ilustrație interioară sau în ilustrație
- — cuvinte încrucișate ilustrate (cu căsuțe sau definiții ilustrate)
- — cu date încrucișate sau încrucișare numerică

Scanned with OKEN Scanner

B. — **După caracteristica definițiilor:**

CAREUL CU TEMĂ:

- **Definiții directe:**
  - — „de dicționar“
  - — didactice (explicative-informative)
  - — „punct-de-vedere“
  - — distractive
- **Definiții figurative:**
  - — rebusiste
  - — „expresie“
  - — umoristice (spirituale)
  - — literare (în versuri sau proză)
  - — „surpriză“
  - — „în manieră personală“

CAREUL FĂRĂ TEMĂ:

- **Definiții directe:**
  - — **ca mai sus** (numai pentru începători)
- **Definiții figurative:**
  - — rebusiste
  - — „expresie“
  - — umoristice (spirituale)
  - — literare (în versuri sau proză)
  - — „surpriză“
  - — „în manieră personală“

Scanned with OKEN Scanner

DEFINIȚIILE

reprezintă **explicațiile directe sau figurative pe care le dă autorul cuvintelor introduse cruciș în grilă, în funcție de tema tratată.**

Definițiile sînt prezentate dezlegătorilor, de obicei în prezența grilei, **în două serii numerotate,** separat pentru **orizontal** și pentru **vertical,** în deplină concordanță cu numerotarea careului.

S-au făcut și se mai fac în continuare **confuzii** între **definiții** și **semnificații,** aceste cuvinte fiind utilizate destul de frecvent ca sinonime. După „Mic dicționar enciclopedic", ediția a II-a (1978), **semnificația** este „înțelesul sau conținutul semantic al unui cuvînt", spre deosebire de **definiție,** care reprezintă „propoziția prin care se exprimă operația logică de dezvăluire a conținutului semantic al unei noțiuni **(deci al semnificației),** cu ajutorul genului proxim și a diferenței specifice".

Careul cu temă dacă este susținut de definiții adecvate, inteligente și judicioase, care să se adreseze perspicacității dezlegătorilor, constituie o bună ocazie de verificare a cunoștințelor acumulate anterior și de completare cu altele noi.

DEFINIȚIILE DIRECTE vizează aspectul informativ, reliefîndu-se numai în cazul careului cu temă.

Definițiile „de dicționar" rezultă din transcrierea aproape fidelă a explicațiilor date de dicționare în dreptul noțiunilor care ne interesează.

Definițiile didactice (explicative-informative), care urmează și ele îndeaproape litera dicționarelor și a tratatelor de specialitate, fără a fi rigide, trebuie să fie prezentate într-un mod cît mai atrăgător.

Definițiile „punct-de-vedere" sînt mai mult sau mai puțin „tehniciste", fiind inspirate din domeniul de activitate al specialistului devenit rebusist.

Definițiile distractive împrumută cîte ceva din elementele caracteristice atît definițiilor directe, cît și celor figurative, în oarecare măsură personale.

DEFINIȚIILE INDIRECTE SAU FIGURATIVE, care sînt de fapt cele mai gustate de dezlegători, se caracterizează prin așa-zisele **„figuri de stil",** „proceduri stilistice prin care se modifică înțelesul propriu al unui cuvînt sau se asociază cuvintele în așa fel încît înțelesurile lor capătă un spor de expresivitate" („Mic dicționar enciclopedic", ediția a II-a (1978)).

Definițiile rebusiste, bazate pe interpretarea enigmistică a noțiunilor incluse în careu, constituie un izvor inepuizabil de spirit și inventivitate, deoarece în alcătuirea lor intră acele categorii de explicații bazate pe **omonimie, sinonimie, calambururi, afereze,** sau pe tehnica compunerii și dezlegării unor probleme enigmiste ca **monoverbul și derivatele lui, șaradele etc.** Tot aici trebuie incluse și **definițiile în lanț,** explicații specifice activității rebusiste.

Definițiile „expresie", cu dublu sens, au fost mult folosite cu ani în urmă, aria lor restrîngîndu-se pînă aproape de epuizare.

Definițiile umoristice, spirituale, sînt mult gustate și apreciate de rebusiști, prin fondul și forma lor de prezentare, directă sau figurată, tehnică sau folosind unele expresii de multă vreme stabilite dar cu un înțeles nou, care duc la concluzii cu totul neașteptate, comparativ cu ideile inițiale urmărite.

Definițiile literare (în versuri, mai rar în proză) utilizează în mare măsură procedee stilistice specifice literaturii ca: **metafora, comparația, alegoria, imaginea poetică ș.a.**

Definițiile „surpriză" sînt specifice careurilor „surpriză" sau „idee"; ele se bazează pe anumite date și criterii dinainte stabilite, care duc la soluții interesante și neprevăzute, pline de un anumit umor. Astfel, pentru careurile

Scanned with OKEN Scanner

„surpriză", **titlurile, subtitlurile și semnele** reprezintă de cele mai multe ori „cheia" rezolvării.

Definițiile „în manieră personală" sînt inteligente, spumoase, un adevărat deliciu pentru dezlegători.

Procesul de gîndire în compunerea și dezlegarea careurilor de definiții este deci cu totul diferit de cel efectuat în cazul careurilor tematice, mult mai simplist, care face în general apel la memorie și la surse adecvate de informare. Întocmirea definițiilor figurative (personale) este o muncă foarte anevoiasă, cerînd din partea realizatorului multă grijă și ascuțime de spirit, pe lîngă o bună cunoaștere a lexicului, a valorii cuvintelor și a ticluirii lor în propoziții corecte.

Indiferent de forma lor de prezentare, definițiile trebuie să fie riguros exacte, în conformitate cu ultimele cuceriri ale științei, artei etc., cu realitățile social-economice și politice din patria noastră.

Pentru ca o definiție să reziste criticilor, trebuie:

— **să nu fie ambiguă sau evazivă,** creînd astfel o stare de **confuzie,**

— **să nu poată fi contestată** din punct de vedere **logic** sau **gramatical** după găsirea soluției,

— **să nu cuprindă noțiuni străine de etica socialistă** sau **vulgarități**

— și **să contribuie,** în ansamblu, **la îmbogățirea bagajului de cunoștințe,** în mod plăcut și util.

În concluzie, trebuie să ne asociem recomandării, valabilă și azi, a regretatului poet și rebusist, **Mihu Dragomir,** de a ne strădui „**pentru a îndepărta din careurile de astăzi definițiile plate, chinuite, înzorzonate, vulgare, nefirești și să promovăm careul cu definiții originale, proaspete, expresive, încărcate de sugestii, simple și poetice**" („Rebus", nr. 3, din 5 nov. 1958), acest lucru fiind valabil atît pentru creatorii de definiții, cît și pentru dezlegători, care de foarte multe ori au avut cîte ceva de spus împotriva unor „interpretări" eronate ale unor noțiuni, prin folosirea unor discutabile procedee tehnice.

DEZLEGAREA

De multe ori, soluționarea unui careu de cuvinte încrucișate, ca și a altor probleme rebusiste, constituie un proces destul de dificil, transformîndu-se dintr-o îndeletnicire deconectantă într-un adevărat chin pentru dezlegătorul fără experiență.

De aceea, pentru a evita asemenea eșecuri trebuie să ții seamă de următoarele **reguli:**

— Să folosești numai creionul negru și, bineînțeles, la nevoie guma.

— Cuvintele se înscriu în careu **cu litere majuscule** cît mai subțiri, pentru a putea fi șterse în caz de neconcordanță.

— **Nu se iau în considerație semnele diacritice** (A = Ă, Â, Ä, Å, etc., C = = Ç, Č etc., E = É, È etc., G = Ğ, I = Ì, L = Ł, N = Ñ, O = Ö, Ø etc., R = Ř, S = Ş, Š; T = Ţ, U = Ü, Z = Ž), **inclusiv accentele;** literele care alcătuiesc diftongii Æ și Œ, se scriu separat (A, E și O, E); cuvintele compuse se trec **fără cratimă.**

(Aceasta rămîne valabil și pentru majoritatea celorlalte probleme rebusiste).

— Se citesc mai întîi, cu atenție și una după alta, toate definițiile careului, căutînd să ne imaginăm la fiecare soluția exactă; noțiunile considerate ca probabile, care rezultă în urma acestei sumare treceri în revistă, vor fi localizate cu ajutorul numerota-

Scanned with OKEN Scanner

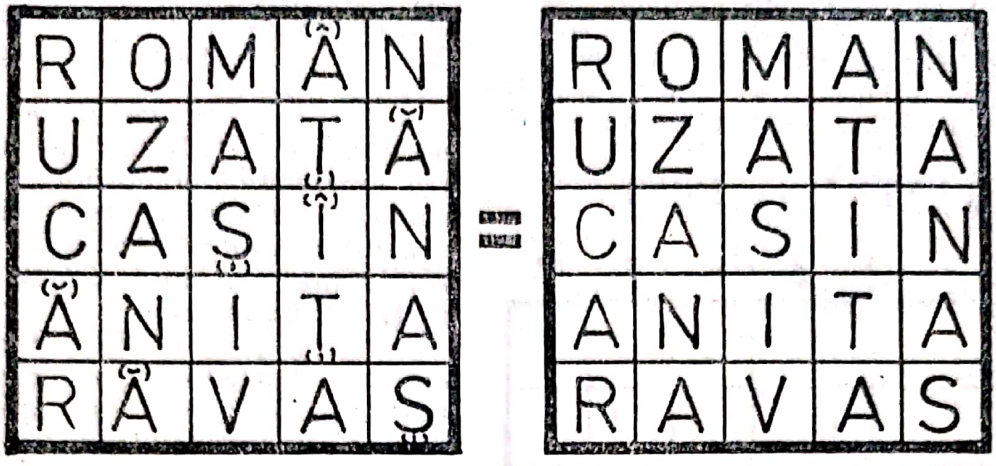

ției în grilă, confruntîndu-se numărul lor de litere cu numărul de căsuțe albe ce le sînt rezervate și vor fi înscrise, cu prudență, dacă există concordanță.

— Se reia apoi citirea definițiilor pentru cuvintele care nu au fost intuite prima dată, dar care acum, după înscrierea grupului de cuvinte presupuse sigure, au cel puțin o literă comună cu acestea; cu ajutorul acestor litere de sprijin și al raționamentului, vom putea găsi mai ușor cuvintele care lipsesc din acea porțiune a careului. Trebui să existe o deplină concordanță între cuvintele găsite și trecute de noi în careu și soluția autorului, altfel riscăm să mergem pe o pistă falsă. „Capcanele" sînt frecvente la careurile de cuvinte încrucișate, autorul putînd introduce cu sau fără voie noțiuni sinonime cu același număr de litere!

— **Cele mai sigure puncte de reper în** rezolvarea unui careu sînt:

a) — **Cuvintele scurte,** de două, trei, chiar de patru litere, din care unele apar, de regulă, la sfîrșitul definițiilor, în așa-zisul „Dicționar"; aceste cuvinte sînt mai ușor de găsit, fiind în general definite foarte simplu.

b) — **Pluralul substantivelor și adjectivelor** (intuit din text sau după indicația din parantezele prezente la sfîrșitul unor definiții): în acest caz terminația acestor cuvinte nu poate fi decît litera I sau E.

c) — **Femininul sau masculinul adjectivelor** (intuit din cuprinsul definițiilor sau din parantezele de la sfîrșitul lor): cu terminația în vocala A sau, mai rar, în E pentru feminin și în mai toate literele pentru masculin.

d) — **Infinitivul scurt al verbelor:** cu terminația în vocalele A, E și I.

e) — **Participiul trecut al verbelor:** cu terminația în consoanele S și T pentru masculin sing., în vocala A pentru fem. sing. și în vocalele I și E la plural, pentru masc. și fem.

f) — **Diminutivele,** terminate deobicei în -EL, -UȚ și -OR pentru masc. (pl. -EI, -UȚI și -ORI) și în -ICĂ, -UȚĂ și -OARĂ la fem. (pl. -ELE, -UȚE și -OARE).

— Dezlegătorul trebuie de asemenea să cunoască **regulile formale unanim acceptate în compunerea careurilor** (neadmiterea în încrucișare a cuvintelor articulate, conjugate sau inexistente etc.) (Vezi pag. 310).

În concluzie: înscriind în careu grupurile de 2, 3 litere și noțiunile de la „Dicționar", precum și anumite terminații, după indicațiile definițiilor, se creează în unele porțiuni ale grilei spații parțial completate, care dau posibilitate dezlegătorului să descopere și alte cuvinte mai lungi.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a înțelege mai bine mecanismul dezlegării, îți propun spre rezolvare **un careu-test,** realizat special, cu multe puncte de reper și cu definiții necomplicate, intitulat

PENTRU ÎNCEPUT

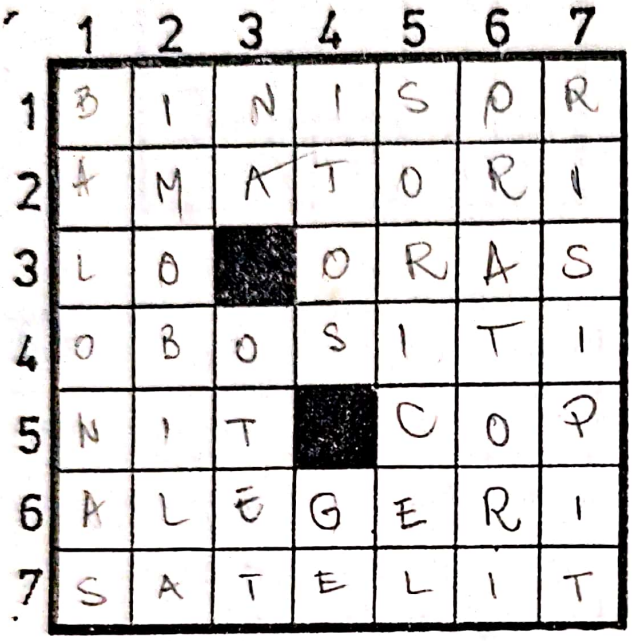

ORIZONTAL: 1) Aproape satisfăcător. 2) Diletanți. 3) Intră-n bloc! — Localitate. 4) Sleiți de puteri. 5) Un fel de cui — Măsură de capacitate de aproape un litru (reg.). 6) Selecție (pl.). 7) Luna, față de Pământ.

VERTICAL: 1) Aerostat în miniatură. 2) Care stă în nemișcare (fem., sing.). 3) Poftim! ține! — Conservant. 4) Scămoșat, rufos — Merge ... pe jos! 5) Rozător (dim.). 6) Dau dovadă de elocvență (masc., pl.). 7) Împrăștiat. **Dicționar:** COP, IȚOS.

* * *

— Acum, după ce ai citit cu atenție definițiile, poți să-mi spui ce anume noțiuni ai găsit?

— Desigur. **Pentru început,** mi se par clare noțiunile de la 7 orizontal (cu definiția „Luna, față de Pământ") și 1 vertical („Aerostat în miniatură"), dar, pentru a fi și mai sigur, trebuie să le găsesc cîteva puncte de susținere, fie chiar și o singură literă comună... Ia să vedem! Ce poate fi „Intră-n bloc!", definiția cuvîntului de 2 litere din prima parte a lui 3 orizontal?... Am găsit! Nu poate fi decît grupul de litere LO ...

— Așa este! E vorba de o „definiție rebusistă", bazată pe interpretarea enigmistică a noțiunii inclusă în careu... Trebuie să mai știi, că, în general, acest gen de definiții se încheie printr-unul sau două semne de exclamație! Prin urmare...

— ...voi trece LO la 3 orizontal și... cuvîntul BALONAȘ, de care nu mă mai îndoiesc acum, care are litera L comună cu prima noțiune, la 1 vertical. De asemenea, nu mai stau în cumpănă nici pentru cuvîntul de la 7 orizontal, care începe cu S și care trebuie să fie, după definiție, SATELIT...

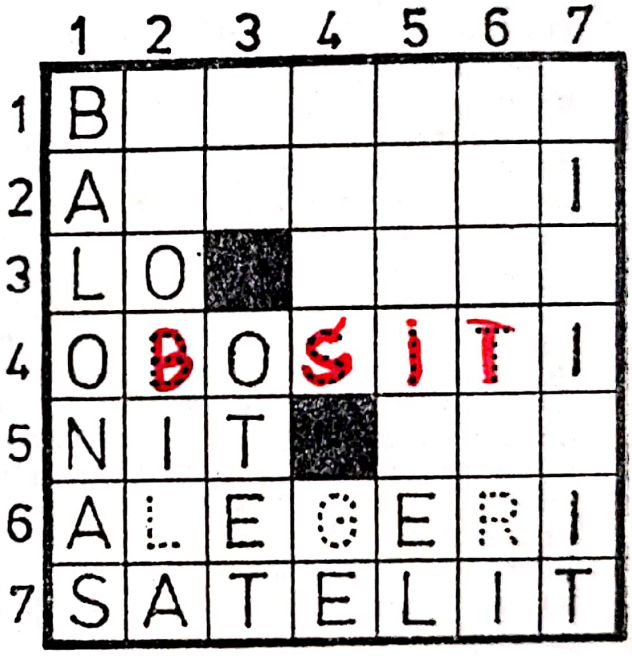

— Bun! Și mai departe?

— Mă voi ocupa de cuvîntul de 3 litere din prima parte a lui 5 orizontal, care începe cu N și este definit „Un fel de cui"... L-am găsit și pe acesta! Nu poate fi decît NIT... Îl înscriu și pe el în careu, împreună cu... noțiunea din a doua parte a lui 3 vertical, definită „Conservant" și care datorită celor două litere de sprijin (.T.T), nu poate fi, decît OȚET! Înainte de a trece la cuvintele următoare, vreau să mă ocup de „terminații", adică să aplic ceea ce m-ai învățat despre anume

Scanned with OKEN Scanner

puncte de reper, luînd de bază atît definiţiile propriu-zise, cît şi indicaţiile din parantezele de la sfîrşitul unora dintre ele. Scriind cuvîntul SATELIT la 7 orizontal, am rezolvat terminaţiile de la 2, 3 şi 7 vertical; cuvîntul de la 5 vertical, diminutiv, se termină în -EL, deci trebuie să mai adaug în careu, în căsuţa de intersecţie dintre 6 orizontal cu 5 vertical, litera E. Citind definiţiile de la 2, 4 şi 6 orizontal am descoperit rapid că soluţiile acestora trebuie să se termine în I, pe coloana 7 vertical! Înscriu şi aceste litere la locurile cuvenite...

— Foarte bine!

— Apoi, citind definiţia cuvîntului de la 4 orizontal („Sleiţi de puteri") şi bazîndu-mă pe cele 3 litere de sprijin (O.O... I), mi-am dat seama că trebuie să fie vorba de OBOSIŢI. Mă grăbesc să trec şi acest cuvînt! Definiţia (tot rebusistă!) pentru cuvîntul de 2 litere, terminat în E, de la 4 vertical, partea doua („Merge... pe jos!") mă duce de-a dreptul la GE... Datorită celor cinci litere de sprijin (A.EGE.I) de pe rîndul 6 orizontal, nu mai am nici o problemă cu cuvîntul ALEGERI, definit „Selecţii"! După cum vezi am rezolvat colţul de jos din stînga... Pe 2 vertical trebuie găsit un cuvînt de 7 litere terminat în -OBILĂ, care să însemne „Care stă în nemişcare" ... Nu poate fi decît IMOBILĂ! Îl trec şi pe el! Îmi mai rămîn de trecut în careu cîte un cuvînt de 2 şi 3 litere, două de patru litere şi cinci cuvinte de şapte litere... Sînt lămurit acum care este cuvîntul al doilea de la 5 orizontal! Nu poate fi decît COP, de la **Dicţionar,** care este definit „Măsură de capacitate de aproape un litru" (reg.) Iată un cuvînt pe care nu-l cunoşteam!

— Ce-ţi spuneam? **„Cuvintele încrucişate, pe lîngă aspectul distractiv, pot constitui un bun prilej de verificare şi de completare a cunoştinţelor...".**

— Voi profita, mai departe, de terminaţiile cuvintelor de la 5, 6 şi 7 vertical... Să încep cu 5 vertical, unde, cuvîntul, definit „Rozător" (dim.), se termină în -ICEL! Nu poate fi decît ŞORICEL! Ia să-l introduc şi pe el

	1	2	3	4	5	6	7
1	B	Î	N	I	Ş	O	R
2	A	M	A	T	O	R	I
3	L	O	■	O	R	A	S
4	O	B	O	S	I	T	I
5	N	I	T	■	C	O	P
6	A	L	E	G	E	R	I
7	S	A	T	E	L	I	T

în grilă! La 7 vertical, unde este vorba de „Împrăştiat", rezultă aproape de la sine RISIPIT, datorită celor cinci litere de sprijin existente (.I.IPIT)... Cuvîntul IŢOS, de la **Dicţionar,** al cărui sens nu-l cunoşteam pînă acum, îl voi înscrie în prima parte a lui 4 vertical, întrucît cel de-al doilea cuvînt de la 3 orizontal, tot de patru litere, deşi este terminat tot în S are a 2-a literă R şi... sînt convins acum că definiţia „Localitate" se referă la ORAŞ! Cu noţiunile rămase de rezolvat aproape că nu mai sînt probleme... Mai întîi, voi completa terminaţia cuvintelor de la 1 şi 2 orizontal, care rezultă de la sine: -IŞOR şi -TORI. La 6 vertical, a rezultat soluţia ORATORI, la 2 orizontal AMATORI şi la 1 orizontal, cu sau fără intervenţia cuvîntului de două litere NA („Poftim! ţine!") din prima parte a coloanei 3 vertical, a apărut, ca o consecinţă logică, cuvîntul BINIŞOR. Ce zici? Am trecut cum se cuvine testul?

— Eram convins că vei reuşi! Numai că îţi voi mai pregăti şi alte surprize din acest domeniu, în speranţa că, dezlegîndu-le, vei căpăta destulă experienţă pentru a trece cu succes examenul obligatoriu al excursiei noastre.

(Şi, în cele ce urmează, i-am prezentat amicului meu mai multe „pietricele" şi „pietre" de încercare, pe

Scanned with OKEN Scanner

care, în general, a știut cum să le rezolve, rareori trebuind să intervin spre a-l ajuta... Trebuie să adaug că la această reușită au contribuit de fapt trei forțe: pregătirea rebusistă făcută în prealabil, cultura lui generală și utilele instrumente de lucru din bibliotecă (enciclopedii, dicționare, tratate, atlase și diferite alte publicații).

* * *

Pentru început, un careu tratat în trei feluri:

A. DIRECT (fără temă)

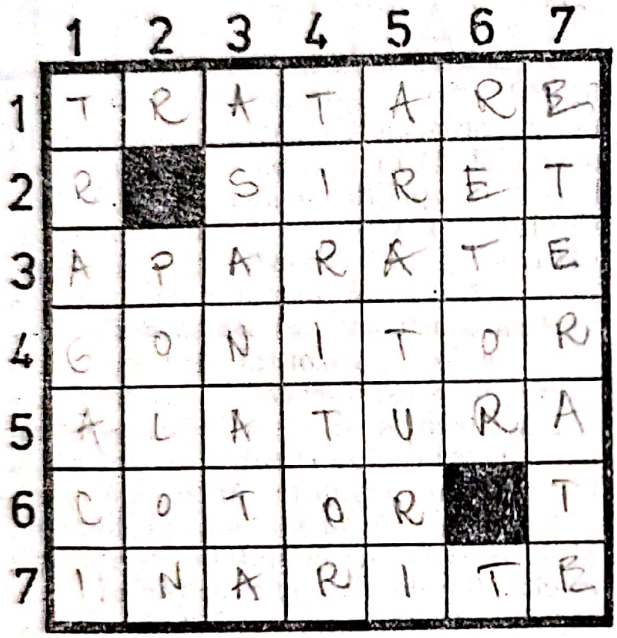

ORIZONTAL: 1) Negociere. 2) Șnur. 3) Ocrotite. 4) Alungător. 5) A apropia. 6) Parte a unui chitanțier. 7) Plante erbacee acvatice.

VERTICAL: 1) Țintaș. 2) Polonez. 3) Curățată (despre o baltă). 4) Care se tîrăște. 5) Ogoare. 6) Orator. 7) Subtile.

B. DIRECT (cu temă zoologică)

ORIZONTAL: 1) Întreaga omenire. 2) Vulpoi. 3) Calul și capra. 4) Taur tînăr. 5) A intra în cîrd. 6) Mîna viței... 7) Păsăruici amatoare de semințe de in.

VERTICAL: 1) Soi de cocoș. 2) Dintr-o țară cu zimbri. 3) Pusă pe picioare (fig.). 4) Ca șarpele în mers. 5) Se stabileau cu ajutorul boilor. 6) Are papagal. 7) Ca aripile libelulei (poetic).

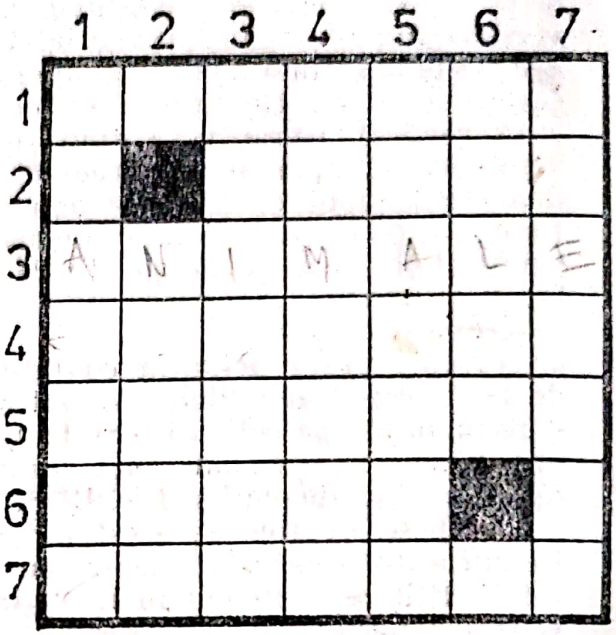

C. UNA DIN DOUĂ! (surpriză)

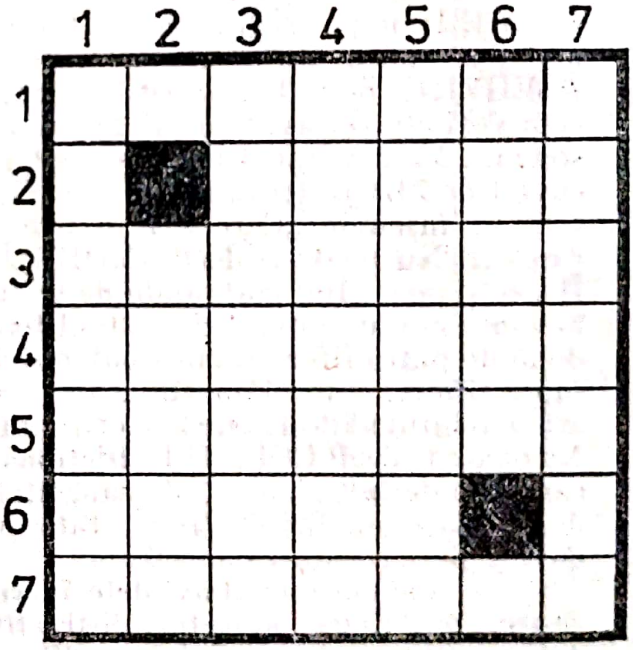

ORIZONTAL: 1) Brutalizare — Țărm. 2) Vicleșuguri — Sclipiri. 3) Însușite în dauna altora — Bold. 4) Eliminatoriu — Miros specific. 5) Bătaie (fam.) — Sat în județul Timiș. 6) Membru al unei cooperative — Lucrare. 7) Imprimate — Individ.

Scanned with OKEN Scanner

VERTICAL: 1) Instrument de cizmărie — Campion. 2) Lingură mare — Pană de despicat lemne. 3) Plictisită cu insistențele (fam.) — Cuvînt de legătură. 4) Tipograf (înv.). — La revedere (fam.). 5) Ceea ce se împrăștie (pl.). — Covor. 6) Dialect romanic — Iarbă mare. 7) Veșnicie — Cui cu vîrf turtit.

SPORTIVĂ
(integramă)

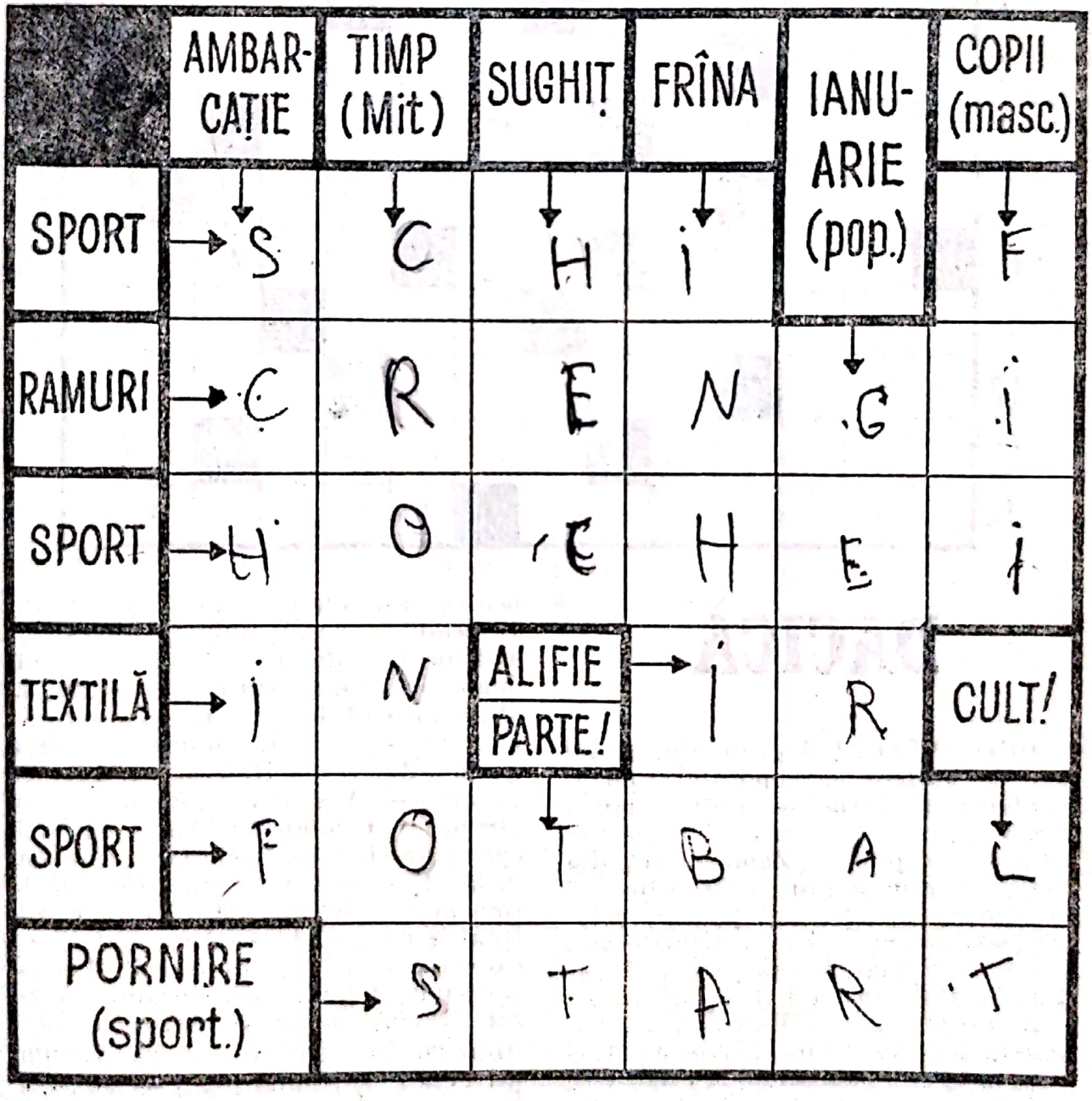

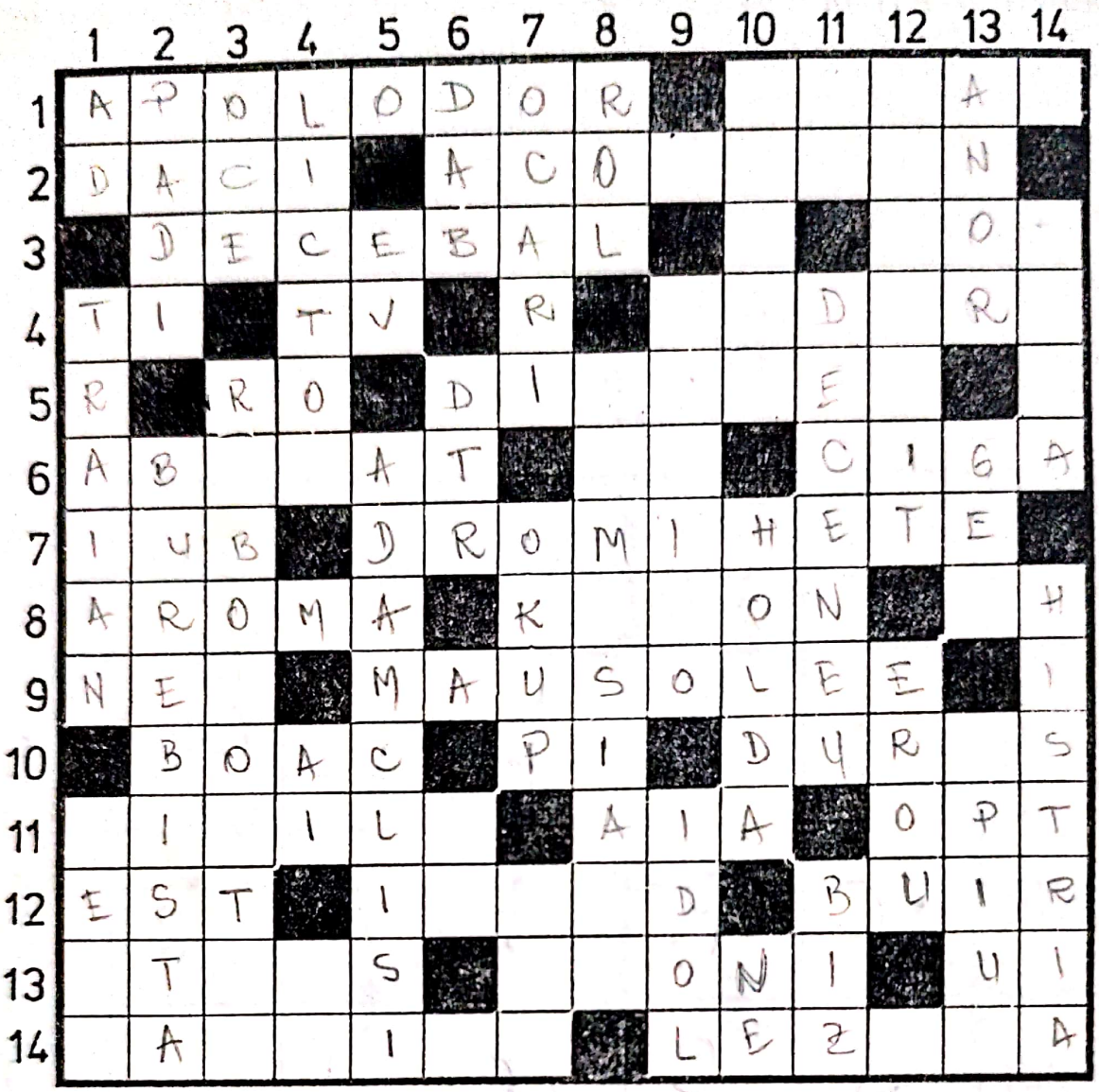

DACICĂ

ORIZONTAL: 1) Faurul originalului act de naștere al poporului român, **Columna lui Traian** — Scriitor care a evocat obîrșia daco-romană a poporului nostru în capitolul **„Zămislitorii“**, din volumul **„Eroi au fost, eroi sînt încă...“** (Dumitru). 2) Strămoși pe care colonizarea romană și alte aporturi etnice i-au transformat, treptat, în români— Fiul lui Dionysios din Dionysopolis, pe care regele geto-dac Burebista l-a trimis în solie la Cneius Pompeius Magnus, în ajunul bătăliei de la Pharsalos, pentru a-i oferi alianța împotriva viitorului împărat roman, Augustus. 3) Mare rege dac (87—106), în timpul domniei căruia statul geto-dac a atins apogeul dezvoltării economice și politice — Actualul nume al rîului Almum din Dacia Ripensis. 4) Tettius Iulianus — A avut în program filmele **„Dacii“** și **„Columna“** (abr.) — Ultimul episod al istoriei Daciei libere, care s-a încheiat în vara anului 106, prin sinuciderea regelui Decebal. 5) În fruntea romanilor! — Rege geto-dac, care i-a oferit sprijinul lui Marcus Antonius, împotriva viitorului împărat roman, Augustus, înaintea confruntării lor decisive de la Actium (31 î.e.n.). 6) Aburit (reg.) — Județul

Scanned with OKEN Scanner

cu ruinele Sucidavei (abrev.) — Cegă (pop.). 7) Dragoste (Olt.) — Rege geto-dac din stînga Dunării, cunoscut prin luptele purtate cu Lisimah, regele Traciei elenistice (c. 300 î.e.n.). 8) Mireasmă — Rege geto-dac (40—29 î.e.n.), din timpul stăpînirii căruia ni s-au păstrat monede de aur cu numele său — Theodor (abr.). 9) Nebraska (abr.) — Monumente de dimensiuni mari, cum sînt **Columna** de la Roma, unde a fost depusă în anul 117 urna de aur conținînd cenușa împăratului Traian, și **Tropaeum Traiani** din sudul Dobrogei, care adăpostea rămășițele unui **„praefectus castrorum"** ucis în luptă. 10) Boc! puf! (interj., Mold.) — Literă din Epir! — Rege geto-dac (sec. I e.n.), numit și **Diurpaneus**, care l-a precedat pe Decebal. 11) Undiță pentru somn (reg.) — Aceea (pop.) — Număr. 12) Răsărit — El — Bour, zimbru (pop.), 13) Conducător al unor triburi scitice care, în anul 339 î.e.n., a cucerit Dobrogea, cu toată opunerea coaliției geto-histriene, fiind însă obligat să se retragă peste Dunăre, în același an, în urma ripostei hotărîte a regelui macedonean Filip al II-lea — Urmași ai dacilor liberi — Usturoi (reg.). 14) **Dio...**, istoric grec, a cărui lucrare, **„Istoria romană"**, constituie un izvor prețios pentru istoria Daciei în perioada cuceririi romane — Vicerege, și probabil mare preot, în timpul lui Decebal.

VERTICAL: 1) **... Mediam**, așezare romană pe valea Cernei (azi, Mehadia) — Împărat roman, care i-a învins pe daci în două campanii militare, transformînd apoi cea mai mare parte a Daciei în provincie romană, colonizînd-o masiv cu elemente romane și romanizate — Secol. 2) Hii! (Mold.) — Rege geto-dac, care, acum 2050 de ani, a întemeiat **primul stat dac centralizat și independent**, care se întindea din Munții Slovaciei și Dunărea mijlocie pînă la Munții Haemus și Marea Neagră. 3) Ocale — Rege dac din Transilvania, care l-a succedat, probabil, pe Oroles, în timpul domniei căruia a crescut mult puterea dacilor (începutul sec. II î.e.n.). 4) Slujbaș roman care îl însoțea, precedîndu-l, pe un înalt demnitar — Posezi — Monedă romană de bronz din vremea Imperiului. 5) Epocă — În această localitate din jud. Constanța se află monumentul triumfal numit **Tropaeum Traiani**, ridicat de împăratul Traian în anul 109, în memoria victoriei repurtate în acest loc, cu șapte ani în urmă, asupra dacilor și a aliaților acestora. 6) Oală de turnare — Abreviație de pe rețete (med.) — Perioadă de timp. 7) A mustra — Localitate în R.P. Polonă (Łódź) — Preparat culinar. 8) Atribuție — Rege și mare preot al statului dac intracarpatic după moartea lui Burebista, succedîndu-l pe Deceneu. 9) Rege dac care a stăpînit, după Burebista, ambii versanți ai Munților Banatului — Discipol. 10) Veche denumire dată Vietnamului — Erau așa de înalte și de bogate prin cîmpia Teleormanului de atunci, după cum ne informează istoricul grec Flavius Arian, încît falangele macedonene comandate de Alexandru Macedon și pornite în expediție împotriva geto-dacilor (335 î.e.n.), n-au putut înainta decît culcînd grîul cu sulițele aplecate (sing.) — Nord-est. 11) 51 la romani — Mare preot al dacilor (apoi, rege), sfetnic și colaborator apropiat al lui Burebista, pe care l-a ajutat considerabil în opera de unificare a triburilor geto-dace și de organizare a statului — Bîzîit. 12) Fără vlagă — Decebal sau Traian, pentru poporul nostru. 13) Comună în Franța (Nord) — Unul din **„cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci"** (Herodot) — Istoric al Romei antice, care, în lucrarea **„Istoria romană"** (azi pierdută) a închinat o serie de capitole Daciei și Războiului daco-roman din anii 101—102 și 105—106. 14) Numele fiicei regelui Decebal în filmul românesc **„Dacii"** — Străveche cetate pe țărmul dobrogean al Mării Negre, întemeiată de coloniștii din Milet, pustiită adesea sau protejată de multe ori de căpeteniile geților.

DICȚIONAR: Lom, cigă, iub, boac, buîr, padi, dab, dtr., Okup, Anor.

Scanned with OKEN Scanner

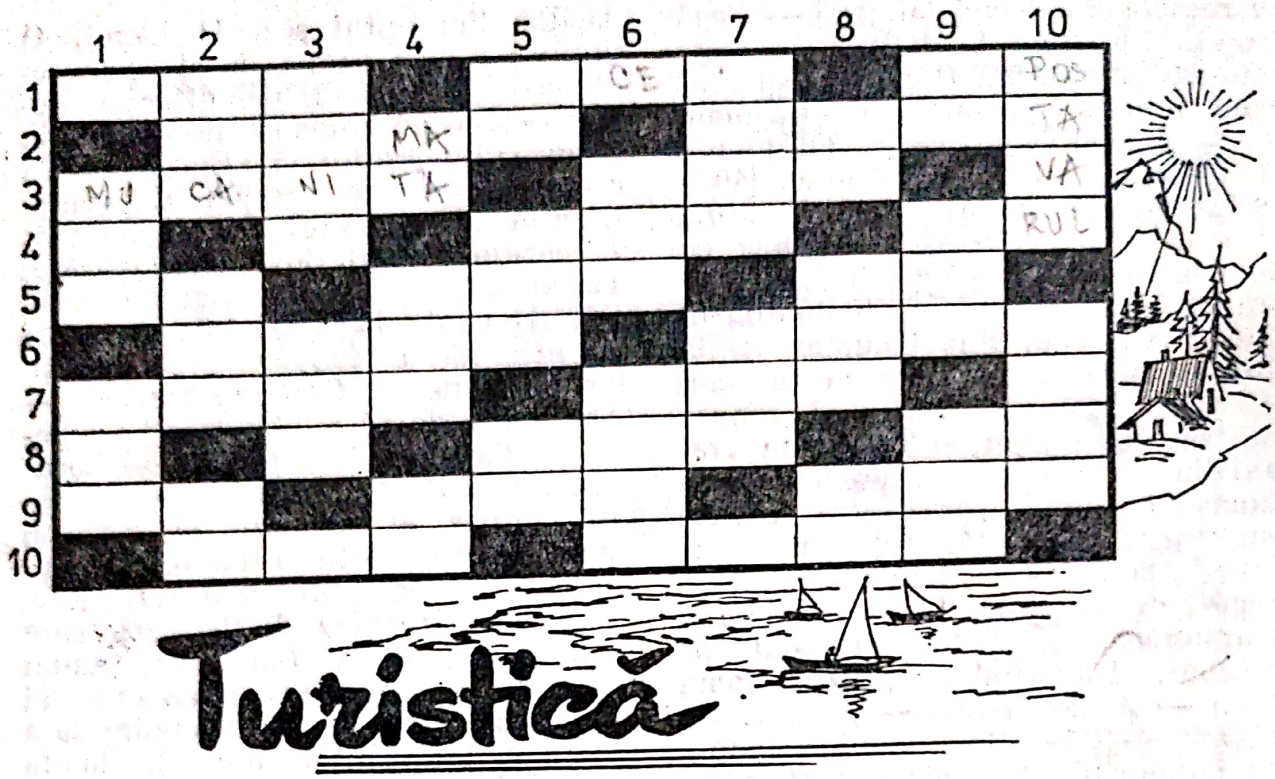

(Silabe încrucișate)

ORIZONTAL: 1) Pisc în Munții Orăștiei, la răsărit de fosta cetățuie dacică de la Costești (jud. Hunedoara) — Stațiune balneoclimatercă în județul Gorj — Comună în estul județului Prahova, situată la poalele dealului Ciolanu. 2) Pisc în masivul Bucegi, cu altitudinea de 2292 m (2 cuvinte) — Stațiune balneoclimatercă în județul Vîlcea. 3) Tren de linie îngustă care circulă în regiunile de munte — Limpede — Începutul vacanței! 4) Alba — Între malurile Nerei! — Vîrf pe versantul prahovean al masivului Bucegi, înalt de 2495 m. — Sat în nord-estul județului Caraș-Severin, la poalele Munților Țarcu. 5) Geolog român, care a făcut cercetări asupra zăcămintelor de minereuri din Carpații Orientali și din Dobrogea (1895—1964) — Lac în Delta Dunării — Stațiune balneoclimatercă în județul Mehedinți. 6) Stațiune balneoclimatercă în județul Vîlcea — Cel mai înalt vîrf din Munții Măcinului. 7) A se întoarce la baza de plecare — Culme în Munții Făgăraș. — Felid din pădurile munților noștri. 8) Inutil — Din Sovata! — Cu o grotă în muntele de sare de la Slănic-Prahova — A se adăposti (fig.). 9) Vîrf în Munții Făgărașului, de 2501 m. — Centru de ceramică neagră din județul Suceava — Vîrf în Obcina Mestecăniș, înalt de 1547 m. 10) Stațiune balneoclimatercă în județul Prahova — Care are compoziția unei anumite roci intrusive, existentă în Munții Apuseni, Carpații Meridionali ș.a. (fem.).

VERTICAL: 1) Pe (înv.) — Stațiune balneoclimatercă în județul Arad, situată la poalele Munților Codrului — Localitate balneară din județul Timiș. 2) Broderie — Stațiune balneoclimatercă în județul Dîmbovița — Vînat răspîndit în Deltă (pl.). 3) Amiitrion pe drumuri de munte — Stațiune balneoclimatercă în județul Arad, pe valea Mureșului — Cale! 4) Opacă — Stațiune balneoclimatercă pe litoral — Comună în NE județului Caraș-Severin, între Munții Poiana Ruscăi și Țarcu. 5) La Ocnele Mari, Slănic, Praid, Cacica ș.a. — Stațiune balneoclimatercă pe litoral — A miji (Mold.). 6) Intrare în cetate! — Sat în SV județului Harghita — Importantă zonă. balneoclimatercă din patria noastră (2 cuvinte.) 7) Munte în SV masivului Bucegi, cu altitudinea maximă de 1686 m — Vîrf în Munții

Scanned with OKEN Scanner

Retezat, înalt de 1793 m — Cununie! 8) Bănat. — Pe care se circulă mult (vorbind de o cărare etc.) — Cunoscut actor francez de film, mare comedian. 9) Complex de lacuri glaciare în Munții Rodnei — Localitate pitorească în județul Vîlcea, pe Lotru — Ciupercă înrudită cu mînătarca. 10) Masiv muntos din grupa Munților Bîrsei, importantă bază turistică și a sporturilor de iarnă (alt. max. 1802 m) — În legătură cu drumeția.

DICȚIONAR: Savul, migi, Tati.

PE LITORAL

ORIZONTAL: 1) Firul de aur pe care se înșiră perlele litoralului nostru — Una din perlele Mării Negre, stăpînită de elevi. 2) Altă perlă, răsărită lîngă Mangalia — Cea mai nordică perlă a litoralului. 3) Semafor — Una din perlele situate între mare și lacul Techirghiol, cu renume terapeutic (2 cuvinte). 4) O altă perlă, cu aer de munte! — Slăbite (fig.). 5) Coș gol! — Plajă și fostă haltă între Constanța și Mamaia — Noroi. 6) Cea mai frumoasă... dintre perle! — Centru în Mangalia! — Bucătărie (abr. milit.). 7)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P	L	A	J	A	■	N	Ă	V	O	D	A	R	I
2	S	A	T	U	R	N	■	S	U	L	L	N	A	■
3	S	T	O	P	■	E	F	C	R	I	E	S	U	D
4	■	O	L	I	M	P	■	D	■	U	Z	A	T	E
5	C	S	■	T	A	T	A	I	A	■	I	M	■	L
6	O	■	V	E	N	U	S	■	G	A	■	B	C	T
7	S	T	I	R	G	N	I	T	I	■	E	L	O	A
8	T	E	N	■	A	■	N	U	G	A	■	U	N	■
9	I	N	S	U	L	A	■	Z	E	U	S	■	S	T
10	N	I	■	C	I	U	R	L	A	N	■	A	T	A
11	L	S	T	■	A	R	I	A	■	I	M	P	A	S
12	S	■	A	I	■	O	N	■		■	I	A	N	A
13	T	E	C	H	E	R	G	H	I	O	L	■	T	U
14	I	S	T	R	I	A	■	L	I	T	O	R	A	L

Scanned with OKEN Scanner

Stîrniți (arh.) — Poem alegoric de Alfred de Vigny. 8) Se bronzează la mare! — Prăjitură — Unde (pop.). 9) Sacalinu Mare și Sacalinu Mic, situate în Marea Neagră, în fața localității Sfîntu Gheorghe (sing.) — Responsabil în Olimp! — Primele din stațiune! 10) Puțin nisip... — Plantă răspîndită pe marginea mării, numită și săricică — Fir. 11) Direcția litoralului, cu bază de plecare din București — Culme în M-ții Zarand — Labirint. 12) Posezi — Sfîrșit de sezon! — Comună în jud. Vaslui. 13) Altă importantă perlă a litoralului, situată pe malul lacului cu același nume. — La intrare în Tuzla! 14) Lac, în complexul lagunar Razelm-Sinoe, pe malul căruia se află ruinele cetății antice omonime — Salba de perle a Mării Negre.

VERTICAL: 1) Pst! — Perla tineretului. 2) Unul cam hippy — Unul din cele mai îndrăgite sporturi practicate pe litoral — Eforie-Sud. 3) Încerc... la Neptun! — Comună în Franța (Var) — Ritm de dans. 4) Perla cu Paradisul! — Miez de nucă! — Pseudonim al lui Ion Heliade Rădulescu. 5) În mare! — Ultima perlă din șiragul litoralului — Din portul nostru. 6) Una din cele mai strălucitoare perle... — ... și una din cele mai micuțe! 7) Animal de prin partea locului — Aici se dansează! 8) A face plajă (Maram.) — Localitate la sud de lacul Techirghiol, nu departe de mare. — Hectolitru. 9) Vai! — Altă perlă a litoralului, cu o stațiune zoologică marină — La Murfatlar. 10) Ulei (reg.) — Avați (pești răpitori din Dunăre) — Șmecher, ca Sucă! 11) Ridică nota (pl.) — „Venus din...", celebra statuie. 12) Formație muzicală, de tipul celor care evoluează pe litoral — Cît vezi cu ochii la Marea Neagră! 13) Boală, beteșug — Cea mai măreață perlă a litoralului. 14) Paradisul păsărilor din nordul litoralului — Liman fluvio-maritim la nord de Mamaia.

Dicționar: Eloa, Aria, Iana, Vins, vur, oliu, auni, răuț.

AȚI FOST LA BÁLVÁNYOS?

ORIZONTAL: 1) Izvor cu nume de floare, din stațiunea Bálványos, a cărui apă minerală se recomandă în hipoaciditate gastrică — Netermale, cum sînt renumitele băi „Cenușie", „Ciocolată" ș.a. din stațiunea Bálványos, a căror apă bogată în bioxid de carbon acționează favorabil în anumite afecțiuni cardiovasculare. 2) Metal, ai cărui compuși chimici se găsesc, în diferite proporții, în compoziția apei minerale a majorității izvoarelor din stațiune — Munți de origine vulcanică din județul Covasna, la poalele cărora este așezată stațiunea balneoclimaterică Bálványos, la 850—900 m altitudine, într-un cadru deosebit de pitoresc. 3) Vîrf, numit și Puciosul, înalt de 1 143 m, situat în apropierea stațiunii, renumit prin grotele lui cu emanații bogate în bioxid de carbon și hidrogen sulfurat, generînd efecte binefăcătoare — La început de vacanță! 4) Localitate în Pakistan — Emanații recomandate în tratamentul afecțiunilor reumatice, ale aparatului cardiovascular și ale sistemului nervos, care sînt acumulate într-un pavilion special al stațiunii (sing.). 5) Aici (pop.) — Din Cluj! — În acest mod. 6) Dumneata (abr.) — Alt izvor important al stațiunii a cărui apă minerală se recomandă în afecțiuni ale tubului digestiv și ale glandelor anexe — Nord-sud. 7) Nu duci lipsă — **„Cîmpul...**", din fața sanatoriului Toria, cu izvoare de apă minerală cîndva exploatate — Turia, ca așezare. 8) Spaima urșilor, cerbilor, vulpilor și a altor animale sălbatice, care abundă în zona stațiunii Bálványos. 9) Nicolae Ioan — Cu un „cimitir" accidental într-una din mofetele vîrfului Puturosul — Centru în Malnaș! 10) „Imola",

Scanned with OKEN Scanner

„Sofia", „Iordan", „Viorica" ș.a., a căror apă minerală binefăcătoare atrage tot mai mulți turiști în stațiunea Bálványos (sing.) — În drum! — Tratamente efectuate în pavilionul special amenajat al stațiunii, cu apă sărată sau feruginoasă, încălzită în prealabil, bogată în bioxid de carbon, cu bune rezultate în anumite afecțiuni reumatismale. 11) Impresionant monument medieval, construit în sec. 11 pe vîrf de munte (cota 1040), cunoscut mai ales sub numele de „Cetatea Bálványos", ale cărui vestigii străjuiesc parcă stațiunea omonimă de la poale — Din panoplia străvechilor cavaleri.

VERTICAL: 1) Altă cetate medievală în ruine, din apropierea stațiunii Bixad — Satul natal al lui Gheorghe Doja, situat la sud de stațiunea Bálványos, unde a fost ridicată o statuie în memoria acestuia. 2) Cu toții laolaltă — Rîu, răsfățat de folclorul maramureșan. 3) Afecțiune pulmonară care beneficiază de tratament în condițiile climatice deosebite ale sanatoriului Toria, aflat în vecinătatea stațiunii Bálványos (pop.) — Victor Stănescu. 4) Oltul, Buzăul, Bîsca Mare ș.a. care, împreună cu afluenții lor, drenează apele de pe teritoriul județului Covasna (pl.) — Izvor. 5) Rîu în NV României — Însănătoșire (fig.). 6) Metal inoxidabil — Tîrgu-Secuiesc, din apropierea stațiunii Bálványos. 7) Emanațiile din „Grota puturoasă", bogate în bioxid de carbon și cu miros caracteristic de ouă clocite, avînd efect terapeutic excelent în reumatism și contracții vasculare (sing.). 8) Pîrîul „Cetății Bálványos", vizitat de turiști pentru tinovul tipic, cu vegetație caracteristică, din apro-

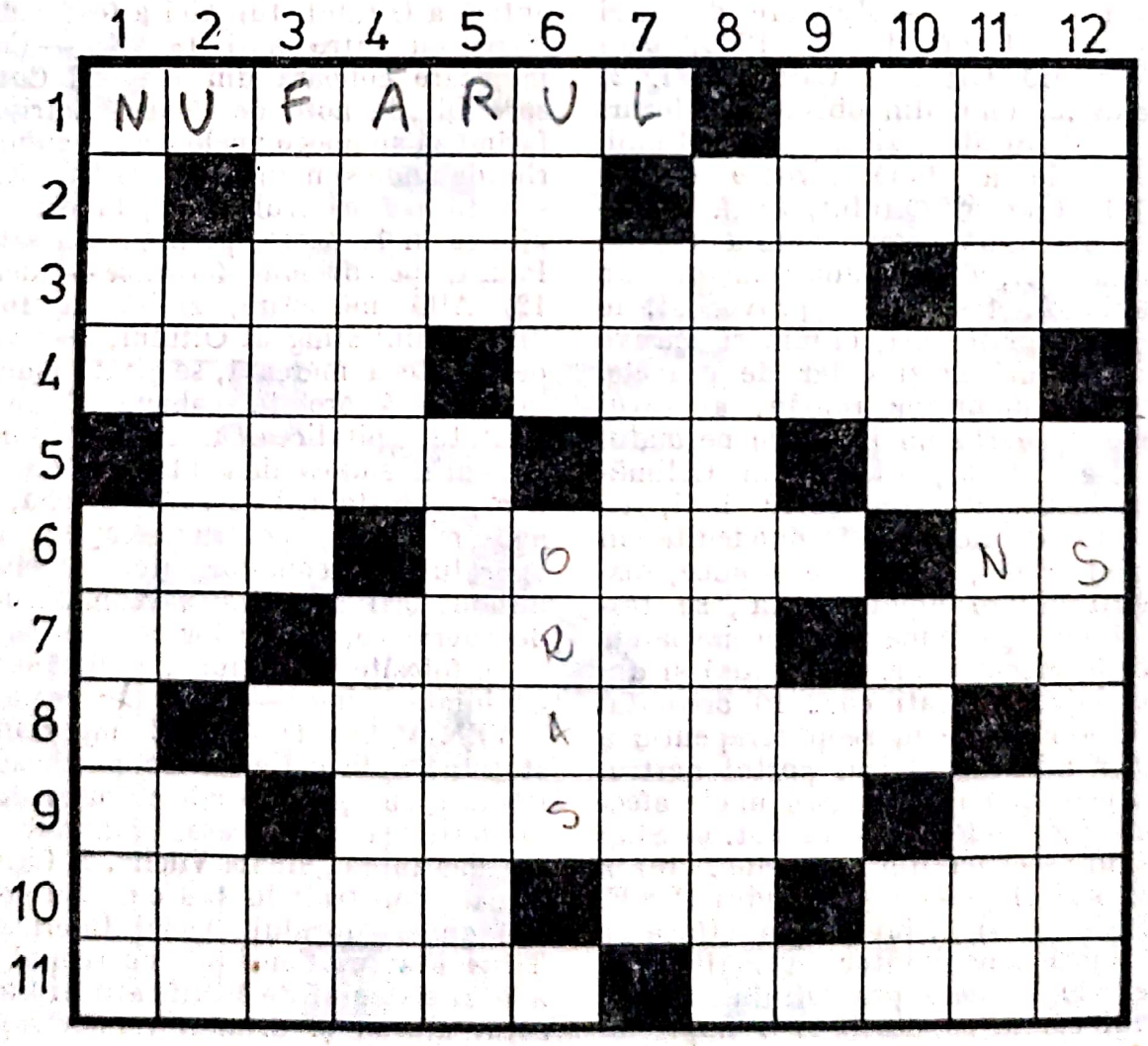

Scanned with OKEN Scanner

pierea izvorului său. 9) Cuptoare ardelenești — Careil 10) Emil Dumitrescu — Din cetate! — Notă muzicală — Bazin gol! 11) Altă renumită stațiune balneoclimaterică, situată în depresiunea Bretcu, la SE de Bálványos — „Sfînta Ana", obiectiv interesant pentru turiștii din stațiune, aflat în craterul unui vulcan stins. 12) Altă cetate medievală în ruine din județul Covasna, ținînd de comuna Cernat — Afecțiune neurovegetativă pentru care se recomandă și stațiunea Bálványos.

DICȚIONAR: Anir, Ier, role.

DAR LA CĂLIMĂNEȘTI-CĂCIULATA AȚI FOST?

ORIZONTAL: 1) Cel mai important dintre numeroasele izvoare de apă minerală ale stațiunii, a cărui apă sulfuroasă, clorurată, sodică, calcică și magneziană, hipotonă, cu o mineralizare totală de 3 335 mg/l și o temperatură de 11,5°C, renumită atît în țară, cît și peste hotare, este indicată mai ales în tratamentul litiazelor reno-uretero-vezicale — Lucrare de mari proporții, terminată în 1962, care traversează Oltul la Călimănești. 2) **Dealul ...,** unul din obișnuitele locuri de plimbare ale vizitatorilor stațiunii. — Numele a două izvoare de pe malul stîng al Oltului, lîngă localitatea omonimă, componentă a orașului Călimănești, a căror apă minerală are o acțiune net diuretică, provocînd, de cele mai multe ori, eliminări masive de nisip urinar și chiar de gravele. 3) Mare domnitor român, al cărui nume îl poartă un izvor de pe malul drept al Oltului, la km 7 din Călimănești — Aparat, ale căror boli, ca gastrite cronice, gastroduodenite în stadiul cronic, colecistite cronice, diskinezii biliare hipotone ș.a., se tratează cu apa minerală din izvoarele din Călimănești (nr. 8, 14 etc.) și din Căciulata. 4) Frați cu... 10 orizontal (2) ! — Folosire în scop terapeutic a apelor minerale — Din portul nostru. 5) Apele minerale, pentru unele afecțiuni (fig.) — Pentru iluminat. 6) Stau în vilă! — Una din măsurile... lui 3 orizontal (1)! — Oraș în sudul R.S.F. Iugoslavia. 7) ... **lui Traian,** stîncă ce se ridică amenințător în defileu, la circa 30 m deasupra Oltului, de pe vîrful căreia se deschide o impresionantă priveliște: Oltul zbătîndu-se la poalele stîncii, între cele două deschideri ale văii dinspre Călimănești și Cîineni — Gingaș — Lei!. 8) Fiica lui Mihai Viteazul și nepoata maicii Teofana de la mănăstirea Cozia. 9) **„Cea din urmă... a lui Mihai Viteazul",** poezie a lui D. Bolintineanu inspirată de stînca de la 7 orizontal — Denumirea antică a Oltului. 10) Aici a fost exilat Napoleon între anii 1814-15 — Culme, care coboară din masivul Cozia spre Olt, la nord de Poiana Lotrișor, făcînd să spumege apele tumultuosului rîu (de unde și numele !). 11) Mînăstire situată pe masivul Cozia, la care se ajunge în c. 3 ore, pornind din satul Păușa, pe drumul forestier — Idem. 12) Altă mînăstire, zidită în 1676 lîngă malul stîng al Oltului, de unde, pe o potecă marcată, se poate ajunge în c. 3—4 ore la cabana Cozia — Unitate spitalicească. 13) Personaj masculin sadovenian (din „Clonț de fier") — Instalații de cură externă, cu apă minerală, pentru afecțiuni ale aparatului locomotor (reumatismale inflamatorii stabilizate, reumatismale degenerative, neurologice periferice ș.a.), folosite în stațiunea Călimănești-Căciulata (sing.) — Ieșit la iveală.

VERTICAL: 1) Oraș și importantă stațiune balneoclimaterică pe dreapta Oltului, cu ape minerale clorurosodice, iodurate și sulfuroase, denumit de Nicolae Iorga **„Sinaia Vîlcii".** 2) Castru roman, construit în 138 e.n. din ordinul guvernatorului Daciei Inferioare, Titus Flavius Constant, cu scopul de a păzi sistemul de fortificații al limesului alutan și drumul roman săpat

Scanned with OKEN Scanner

în stîncă pe Valea Oltului, ale cărui ruine se mai văd încă pe partea stîngă a Oltului, în dreptul mănăstirii Cozia — Unul din cele trei hoteluri ultramoderne ale staţiunii Cozia, care folosesc ape minerale din cele cinci izvoare descoperite, precum şi din cele două izvoare termale (47°C) din zonă. 3) Frumoasă mănăstire pe malul drept al Oltului, la aproape trei km de Călimăneşti, ctitorie a marelui voievod Mircea cel Bătrîn, care a inspirat o nemuritoare poezie a lui Grigore Alexandrescu — Se urmăreşte, prin tratarea obezităţii cu apă minerală din izvorul Căciulata şi cu dieta adecvată. 4) Eroina ultimului roman al Virginiei Woolf, „Între acte" — Măi! (reg.) — „Fiul Pepelei cel isteţ ca un proverb", a cărui Casă memorială se găseşte la Rîmnicu Vîlcea. 5) Zvon de tren — Singur (fig.) — Liniştel — Iubire (Olt.). 6) Rege geto-dac, predecesor al lui Decebal — Fluviu antic în Epir şi Illyricum. 7) Asirieni (poet.) — Exclamaţie — De exemplu gnaisurile de Cozia. 8) Grigore Alexandrescu. — Se tratează prin băi în staţiunea Călimăneşti-Căciulata (fam.). 9)... minerale — Poiană pe partea stîngă a Oltului, unde se află ruinele castrului de la 2 vertical şi izvoare cu apă minerală sulfuroasă, dominată la nord de stînca numită **Turnul lui Traian.** 10) Locul lui ar fi în Peştera Mecetul Pustnicului din masivul Cozia! — Lo-

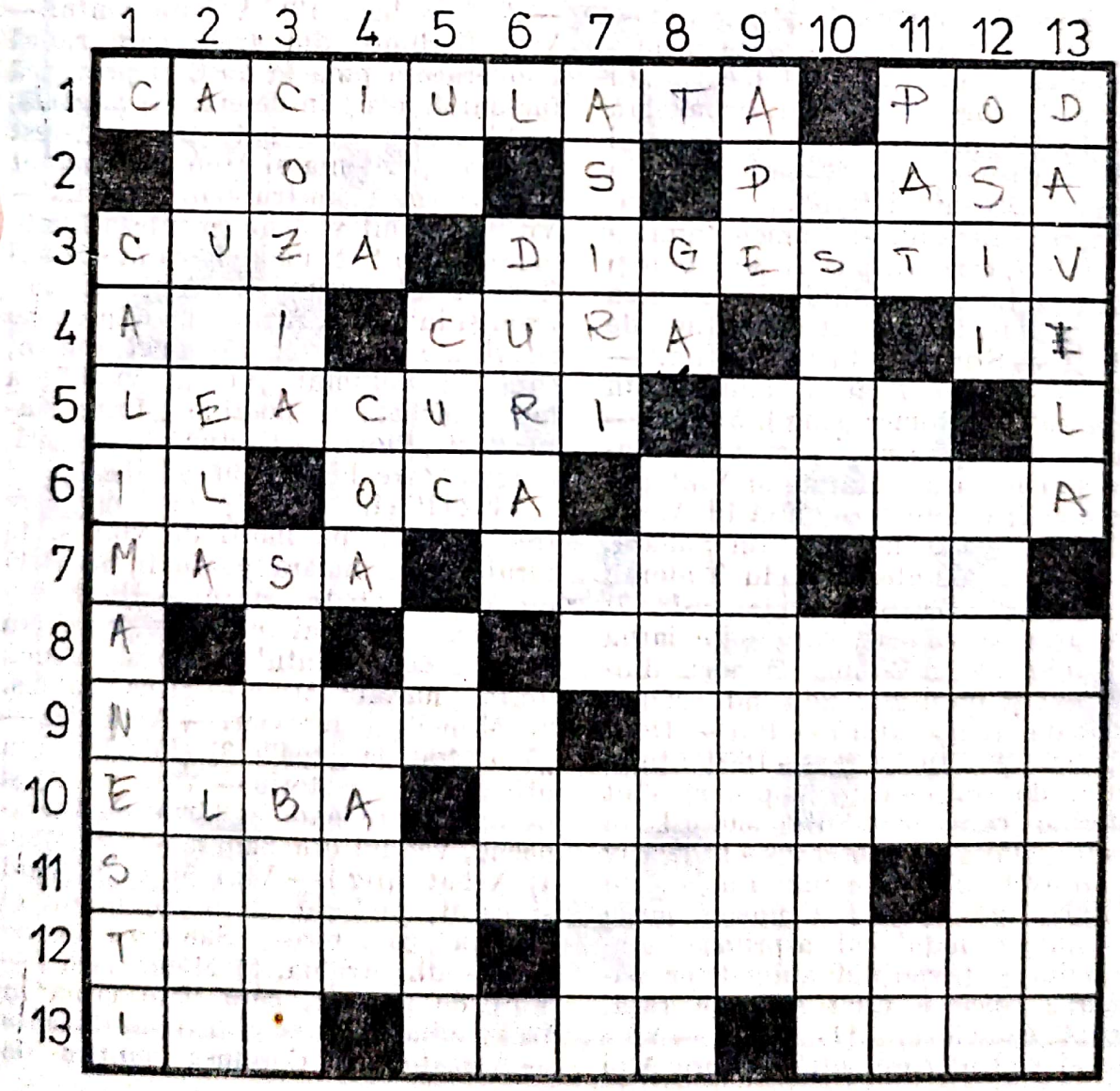

Scanned with OKEN Scanner

calit. în R.S.F. Iugoslavia (Croația). 11) Se găsește unul în curtea mănăstirii Cozia, sub cerdacul chiliilor, datînd din vremea lui Neagoe Basarab — Altă afecțiune a tubului digestiv, care, cînd este cronică, poate beneficia în urma curei interne cu ape minerale, în stațiunea Călimănești-Căciulata — Patru. 12) Axe — Minuscule lampioane fosforescente, care dau farmec noptilor calde de vară, apărînd și dispărînd misterios în timpul promenadei, de o parte și de alta a șoselei care străbate stațiunea. 13) Cunoscut medic român, care a recomandat și a trimis cu diligența apă minerală de Căciulata, îmbuteliată, împăratului Napoleon al III-lea — Ca pacientul după baia termală.

PE ARIPILE VÎNTULUI

ORIZONTAL: 1) Adieri de vînt — Ciclon tropical, care se manifestă în special în estul Asiei — Din apus! 2) Liniștire temporară a vîntului — Vînt slab și călduț, care bate primăvara dinspre sud. 3) Vînt local, cald și umed, care suflă din primăvară pînă în toamnă mai ales în sud-estul țării noastre — Vînturi periodice din regiunea Oceanului Indian, generatoare de mari furtuni. 4) Numele faimoasei corăbii, care l-a purtat pe Iason și însoțitorii lui spre Colhida, în căutarea Lînii de aur, înfruntînd o mulțime de furtuni. — Stîrnesc furtuni (fig.) — Demodocos sau Femios, amintiți în „Odiseea" lui Homer (sing.). 5) Lei! — Sînt — Vînt puternic care bate dinspre sud în insula Malta. 6) Vînt puternic și fierbinte care suflă în Africa occidentală, aducînd praf din Sahara, despre care amintește Radu Tudoran în romanul **„Toate pînzele sus!"** 7) Vînt rece și violent, care bate iarna în Moldova și în Cîmpia Dunării dinspre est și nord-est, aducînd scăderi mari de temperatură — Bot — Doru Popescu. 8) În port! — Dezlănțuire bruscă de vînt — Ulei (pop.). 9) Vînt puternic care bate din sud-est în insula Malta — Deosebit — Indicativ pe autovehiculele din jud. Buzău. 10) Vînturi calde care bat uneori iarna în Canada, îndulcind asprimea anotimpului și permițînd animalelor pășunarea liberă — Cînd sînt de rasă, zboară ca vîntul. 11) Fruct — Vînt rece și violent care suflă dinspre Alpi spre Mediterana, putînd să compromită recoltele de citrice. 12) Celebru amiral olandez (1598—1653) — Aoleu! — A face haz. 13) A bate vîntul — Vînt fierbinte din Irak, care ridică temperatura pînă la 49°C și provoacă furtuni de nisip în deșert. 14) **...-goală,** vînt secetos care bate din sud-vest în Banat, Oltenia și Muntenia, numit de asemenea **austru** sau **sărăcilă** — Vîrtej de vînt violent cu viteză foarte mare, întîlnit cel mai adesea în bazinul fluviului Mississippi, în America Centrală și în vestul Africii, unde produce adevărate dezastre. 15) Poet român, care, în volumul „Pomul vieții", a înmănuncheat și poeziile **„Între vînturi"** și **„Ploi"**. — Furtună puternică, uragan, care bîntuie în Antile.

VERTICAL: 1) Stîlp de lemn care trece prin talpa morii de vînt și în jurul căruia moara poate fi învîrtită după cum bate vîntul — Unul din caii nemuritori ai lui Ahile, care era fiul lui Zefir, vîntul de apus, cu una dintre harpii (Mit.) — Titus Livius. 2) Muncitori feroviari — Atribuție — **„Vînt bun la pupă".** 3) Un fel de seu utilizat în țesătorie — Vînt uscat și fierbinte care bate în țările mediteraneene, venind din Sahara — Campion. 4) A bate (fig.) — Vînt puternic, cald și uscat, încărcat cu nisip, numit și **„simun"**, caracteristic Saharei și deșerturilor din Arabia. 5) Mamă (arh.) — Vînt de sud-est, care bate iarna în Irak, aducînd precipitații insuficiente — Așezate. 6) Curelușă subțire de

Scanned with OKEN Scanner

meşină — Fir — Nelu Tănase — Zeul Hefaistos la vechii egipteni (Mit.). 7) Suport pentru minge, la jocul de golf — Număr (abr.) — În formă de floare (fem.). 8) Coloană de apă în formă de con, ridicată de vîrtejurile de vînt, care o fac să se învîrtească cu mare viteză — Vas. 9) Floarea vîntului — Comună în Corsica — Operă-comică de Léo Delibes — Teul 10) Vînt viclean, rece şi uscat, care bate iarna în Franţa, de-a lungul văii Ronului, spre Marea Mediterană. — Plantă erbacee montană. 11) Defileu în estul Algeriei — A se arăta puţin (reg.) — Arborele din care a fost făcută corabia de la 4 orizontal — Hîrl (mîrîit de cîine). 12) Vătămător, ca vîntul de la 6 orizontal, de exemplu — Oraş în Italia, la Marea Adriatică. 13) Vînt cald, uscat şi puternic, care bate primăvara dinspre crestele munţilor spre văi, grăbind topirea zăpezilor, caracteristic regiunilor alpine din Elveţia şi Austria — Un fel de smîntînă. 14) Mijloc de surprindere — Furtună

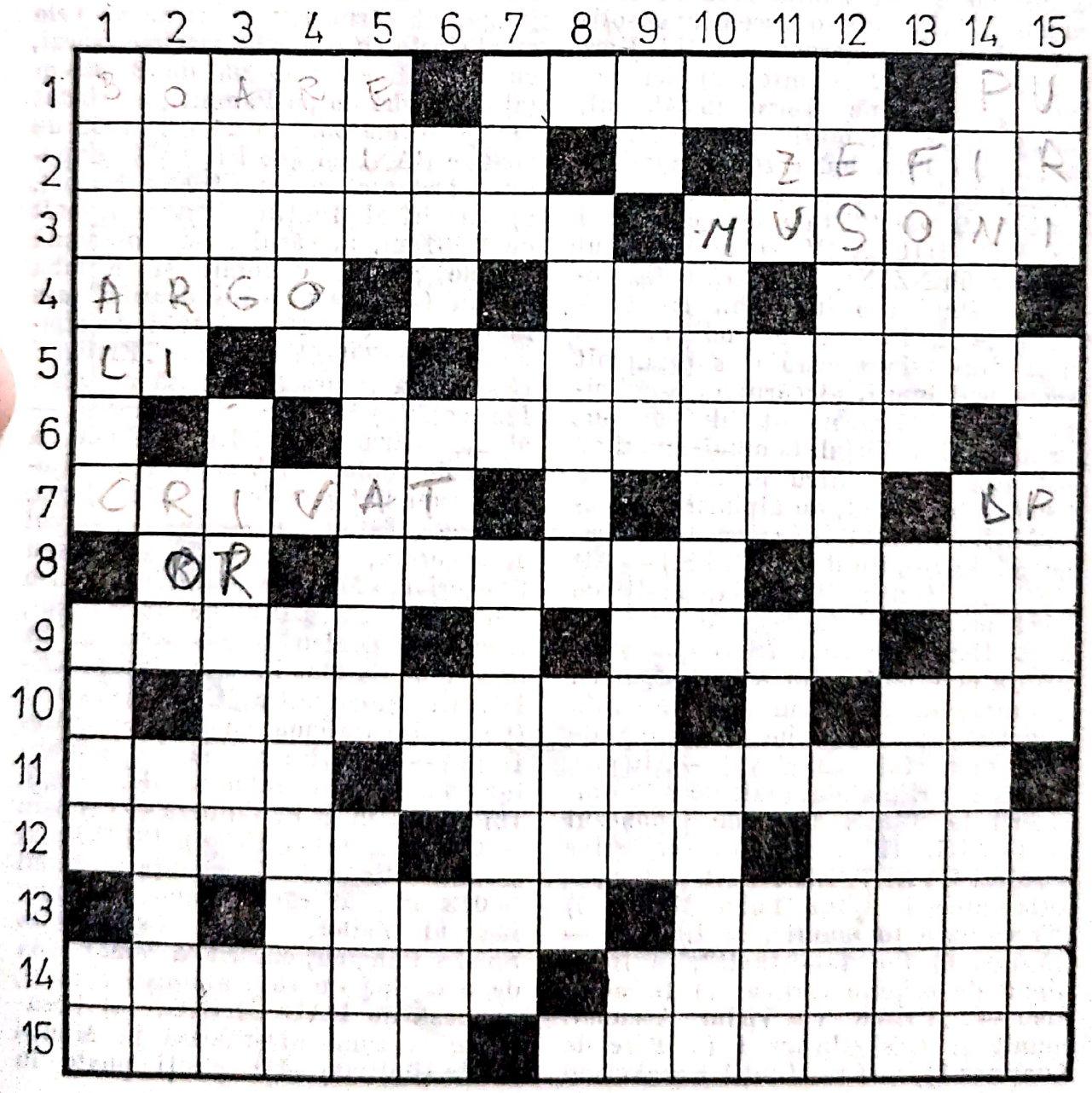

Scanned with OKEN Scanner

(fig.). 15) Cauzele multor furtuni (fig.) — Iuți ca vîntul — Cu bătaie și... vînt!

DICȚIONAR: Aed, olei, Tromp, talg, îmă, ira, Fta, tee, Afa, Uzu, eon, hrr.

Bibliografie: „Statele lumii" Ediția a II-a. Coordonator științific Mircea Maliță. Editura științifică și enciclopedică București, 1976.

ASALTUL GIGANȚILOR

ORIZONTAL: 1) Masiv cu care se termină spre apus marele lanț himalaian, numit și Diamir, adică **Regele Munților,** al cărui vîrf de 8 125 m, a fost cucerit la 3 iulie 1953 de Hermann BUHL, într-o ascensiune solitară (Expediția germană a lui Karl Herrligkoffer) (2 cuvinte). 2) Cel mai înalt pisc de pe Terra (8 848 m), făcînd parte din masivul Chomolungma, adică **Prea buna zeiță mamă a Pămîntului,** din Munții Himalaia, cucerit la 29 mai 1953 de neozeelandezul sir E.P. HILLARY și de șerpașul nepalez TENZING NORGAY (Expediția britanică a lui John Hunt) — Porțiune din Retezat! 3) Podiș muntos înalt din Asia Centrală, supranumit **Acoperișul lumii,** al cărui pisc culminant, de 7 495 m, numit Pik Kommunizma, adică **Vîrful Comunismului,** a fost escaladat pentru prima oară la 3 septembrie 1933, de alpinistul sovietic M.E. ABALAKOV (Expediția Academiei de Științe din U.R.S.S.) — Alt vîrf din Munții Himalaia, înalt de 8 501 m, cucerit la 18 mai 1956 de E. REISS și Fr. LUCHSINGER (Expediția elvețiană a lui Albert Eggler). 4) Culme muntoasă în Asia Centrală Sovietică, cu altitudinea maximă de 5 064 m (vîrful Skobeleva) — Alt pisc din Munții Himalaia, înalt de 8 125 m, cucerit la 9 mai 1956 de japonezul T. IMANISHI și sirdarul șerpașilor nepalezi GYALTSEN NORBU (Expediția niponă a lui Yuko Maki). 5) **„Trecătoare în munți",** la tibetani — Păsune. 6) Puțin — „Înalt", în toponimia de origine celtică. 7) În acest mod — ... PEAK (= **Vîrful Ascuns),** numit și Gasherbrum I (= **Peretele Luminos I),** vîrf în Munții Karakorum înalt de 8 068 m, cucerit la 5 iulie 1958 de alpiniștii Peter SCHOENING și Andrew KAUFFMANN (Expediția americană a lui Nick Clinch). 8) Masiv muntos din Himalaia, scris și Kanchenjunga, al cărui nume înseamnă **Cele cinci sipete cu comorile marilor zăpezi,** cu altitudinea maximă de 8 585 m (al 3-lea vîrf de pe Pămînt), escaladat pentru prima oară la 25 mai 1955 de George BAND și Joe BROWN (Expediția britanică a lui Charles Evans). 9) Alt vîrf al Munților Himalaia, înalt de 8 481 m, al cărui nume înseamnă **Marele Negru,** denumit și Kumba Karna (= **Uriașul care doarme șase luni),** cucerit la 19 mai 1955 de alpiniștii Jean COUZY și Lionel TERRAY (Expediția franceză condusă de Jean Franco). 10) Porțiune din Vrancea! — Mama Giganților (Mit.) — Piesă la jocul de table. 11) Văi pline de pitoresc, cum sînt cele de la Turda, Bicaz, Zănoaga, Tătaru ș.a. — Vîrf în masivul Karakorum, numit și Dapsang sau Chogori (= **Muntele Mare),** al doilea din lume ca altitudine (8 611 m), escaladat pentru prima oară la 31 iulie 1954 de ghizii alpini Lino LACEDELLI și Achille COMPAGNONI (Expediția italiană condusă de Ardito Desio) — Coborîre rapidă de pe munte, din cauza intemperiilor (fig.). 12) Munți în R.P. Chineză — Cenușiu — Catenă muntoasă (fig.). 13) Cel mai „scund" din cei 14 giganți ai lumii (8 013 m), al cărui nume înseamnă **Lăcașul Zeilor,** numit de tibetani Shisha Pangma, cucerit la 2 mai 1964 de o echipă de zece alpiniști chinezi, condusă de HAU CHING. 14) Localitate și zonă mlăștinoasă în Munții Anzi (Bolivia) — Îl găsiți poate în

Scanned with OKEN Scanner

Munții Scorpiei! 15) GODWIN..., alt nume dat gigantului de la 11 orizontal (2), după numele geografului care a efectuat în 1861 ridicări topografice în împrejurimile lui — Versant în Rodna! — 24 de ore în Anzi!

VERTICAL: 1) Stat în Munții Himalaia, unde se află vîrful Everest și încă opt piscuri cu altitudinea de peste 8 000 m — Vulcan stins în Anzii Argentinieni și cel mai înalt vîrf din continentul american (6 960 m), cucerit în ianuarie 1897 de către elveția-nul Mattias ZURBRIGGEN. 2) Inamicul nr. 1 al alpiniștilor, care a făcut multe victime în expedițiile pentru cucerirea giganților — Alt vîrf din lanțul himalaian, de 8 153 m, al cărui nume înseamnă în limba tibetană **Zeița de Peruzea,** cucerit la 19 octombrie 1954 de austriecii Herbert TICHY și Sepp JÖCHLER, împreună cu PASANG DAWA LAMA, unul dintre cei mai buni alpiniști nepalezi și conducători ai șerpașilor (2 cuvinte). 3) Localitate în Mauritania — Pisc de 7 710 m în Nepal, scris și Jannu, făcînd parte din masivul Cancengean-

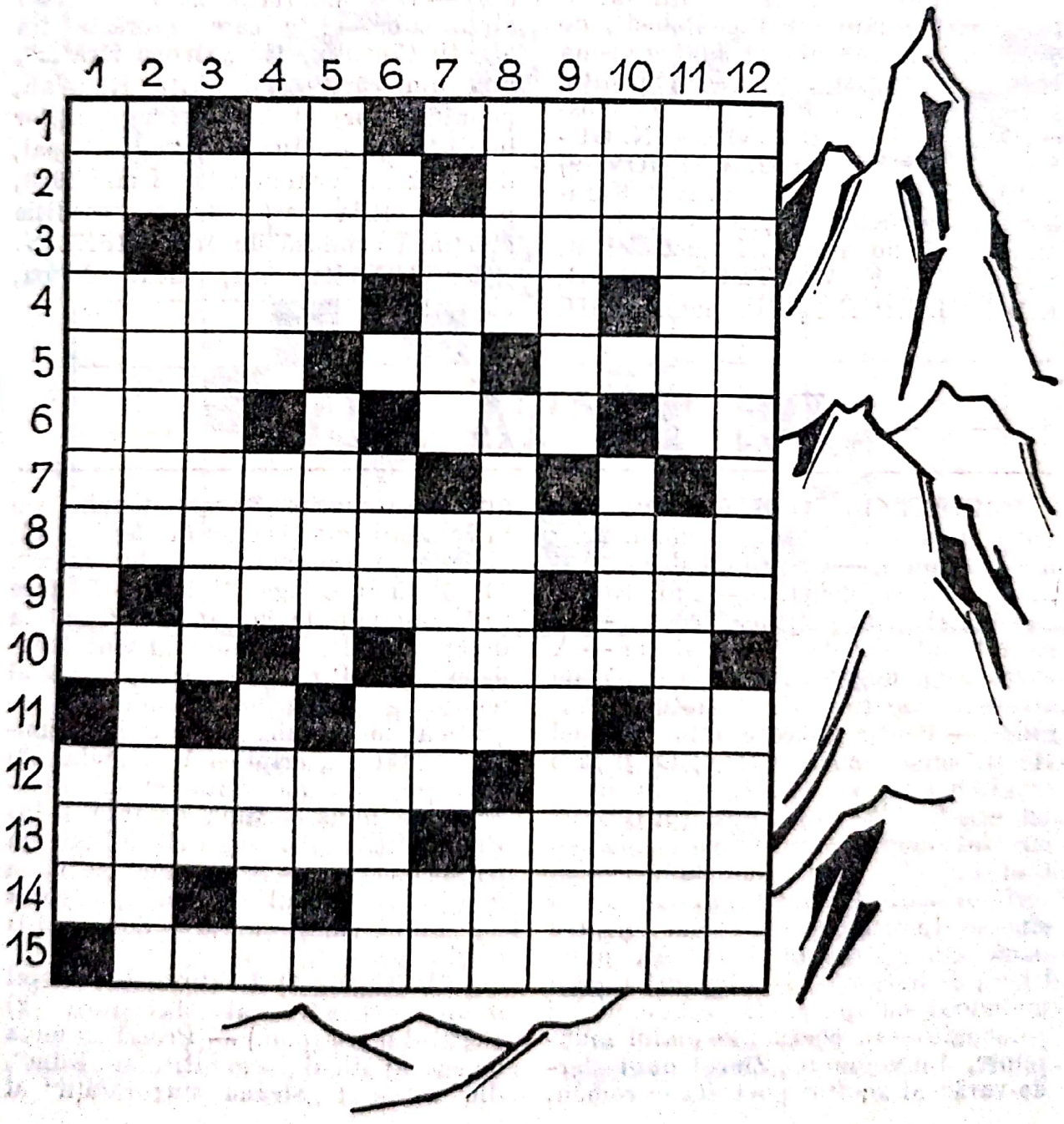

Scanned with OKEN Scanner

ga, cucerit la 24 aprilie 1962 de o expediție franceză — Pe culme. 4) Curat, îngrijit (reg.) — Ca piscurile din Himalaia și Karakorum (sing.). 5) Se rarefiază pe măsură ce escaladezi muntele — Strigăt de capre negre — **Padina lui ...,** din masivul Piatra Craiului. 6) Poiana Secuilor! — Vale în Bucegi (Coștila), care comunică cu Valea Cerbului — Poet popular la kazahi. 7) „Inventarul" celor mai înalți munți — Vas dragă mină (abr. marină) — Tub gol! 8) Hain, fără suflet! — Culmea mult rîvnită (fig.) — **TIAN-...,** sistem muntos din Asia Centrală, al cărui vîrf culminant Pik Pobedî, de 7 439 m, a fost escaladat pentru prima oară la 30 august 1956 de o expediție sovietică, din care făceau parte cunoscuții alpiniști V. ABALAKOV, N. GUSAK, I. ARKIN și U. USENOV. 9) **... PEAK,** alt vîrf din masivul Karakorum, de 8 047 m, cucerit la 9 iunie 1957 de alpiniștii austrieci M. SCHMUCK, F. WINTERSTELLER, K.DIEMBERGER și Hermann BUHL — Kenya, în codificația automobilistică internațională — Alpinist care, împreună cu Michel ORALIN, a realizat, în cadrul unei expediții cehoslovace, cea de a 5-a ascensiune a vîrfului **cel mai ucigaș** din Himalaia, Nanga Parbat (11 iulie 1971). 10) Peste! — Munte în Nepal, cu un pisc de 8 078 m, cucerit la 3 iunie 1950 de Maurice HERZOG și Louis LACHENAL, membrii unei expediții franceze **(cel dintîi pisc de peste 8 000 m escaladat de oameni!).** 11) Dulgherul care și-a pierdut unealta prin Munții Ciucaș! — Din îmbrăcămintea necesară alpiniștilor — Rîu care izvorăște din Munții Ciucului. 12) **„Vîrfuri fără ...",** una din cărțile lui Fritz Rudolph, popularizator al cuceririi giganților lumii (sing.) — **Muntele Alb** din Nepal, de 8 172 m, escaladat la 13 mai 1960, pentru întîia oară, de o expediție elvețiană condusă de Max EISELIN.

DICȚIONAR: Ard, Gea, Nema, akîn, EAK.

DE TOATĂ MÎNA

ORIZONTAL: 1) Unul care tot pune mîna — Pielea de pe mînă. 2) O mînă de om... — ... primul deget... 3) ... al doilea deget... — ... al treilea deget... 4) ... al patrulea deget... — ... și ultimul deget! 5) Arătător — A executa un migălos lucru de mînă, pe străvechi tipare — Pe de laturile unghiei! — Pentru fiecare cîte un inel (te-ai lămurit buștean?). 6) Ce-și face omul cu mîna lui (Cont.) — Nu mișcă un deget — De mîna întîi (pl.). 7) A circulat demult din mînă-n mînă — Ce-i în mînă (nu-i minciună!) — În vîrf! — Mînă forte. 8) Verigheta în sine — Instrument muzical pentru două sau patru mîini. 9) Au mînă liberă să bată copii! — Iacătă! 10) Cu amîndouă mîinile pentru interesele lui personale — În poezia **„Pe plaiul muntelui",** din volumul **„Ziarul unui pierde-vară"** al acestui poet clasic român, întîlnim versurile „Și calzi de mîna vie în pumnii morți erau / Culeșii bani, cînd moțul i-a smuls cu hohot mare". 11) Mînă la stînga (Mold.) — Te face să-ți pui mîinile în cap. 12) Ciunt la dreapta! — De exemplu **„Lacul lebedelor"** de P.I. Ceaikovski, a cărui poezie a mișcărilor culminează cu grațioasele unduiri ale mîinilor, imitînd bătăi din aripi — A semnala. 13) Privește, dar nu arăta cu mîna! — Scris de mînă — Mîna dreaptă a lui Enea (Mit.). 14) Zboară cît ai bate din palme — Cult! — Se prinde cu mîna (reg.). 15) Teatrul celor mici, asigurat de mîini meșteșugite — Ceva să-ți lingi degetele!

VERTICAL: 1) Băutura din căușul mîinii — Maestru al claviaturii. 2) Degetul mare (pop.) — Prinsă cu mîna de sus. 3) Micul poem intitulat **„Ritm",** din volumul **„Steaua singurătății"** al

Scanned with OKEN Scanner

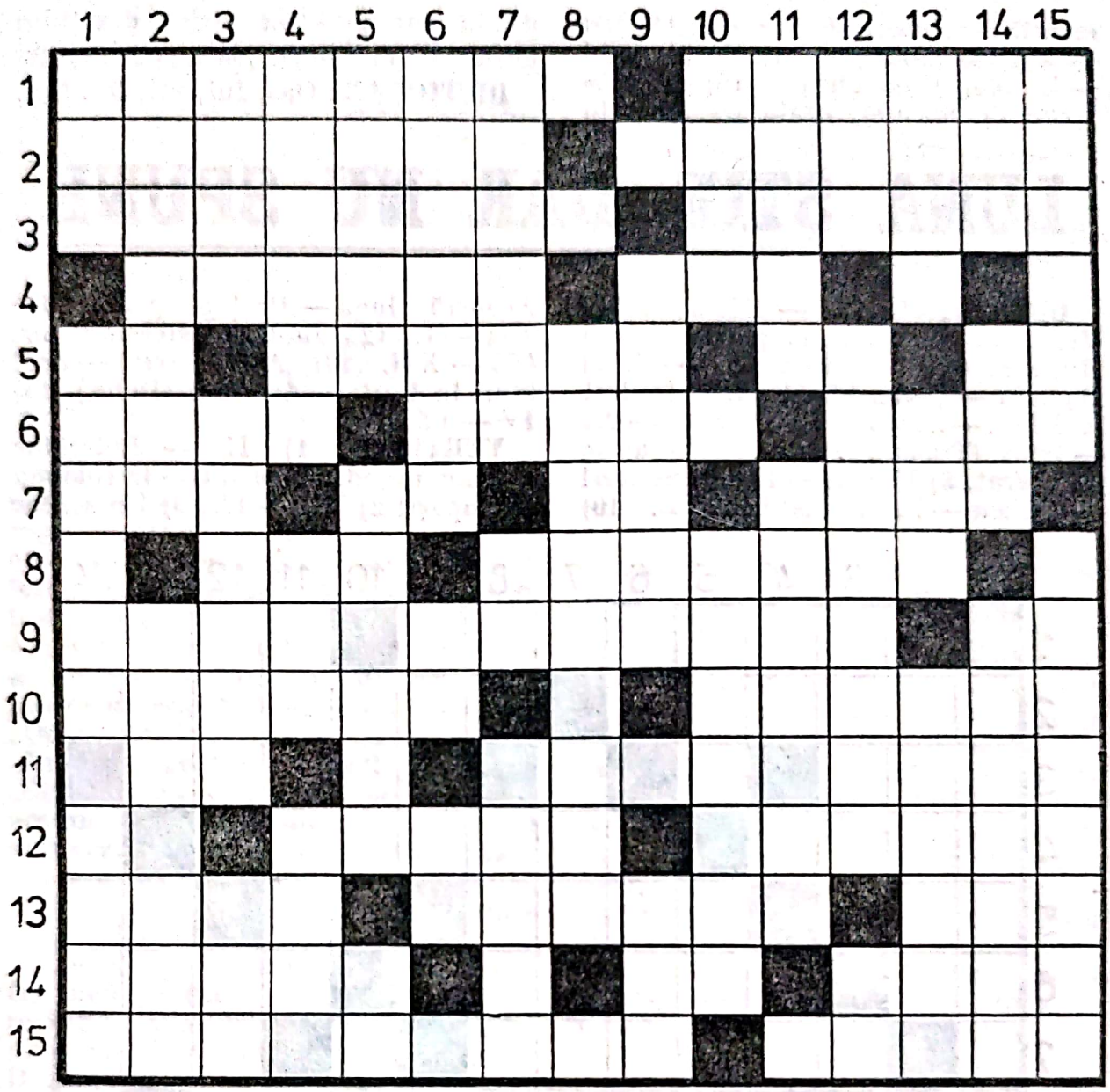

acestui cunoscut poet contemporan, începe cu versul „Bateţi degete de ploaie pe acoperişul meu...“ — Se consumă fierţi, alegînd cu mîna carnea albă de sub crustă (sing.) — Am ceva în mînă. 4) Instrument muzical cu coarde, asupra căruia se acţionează cu ajutorul unui degetar — Chemarea bobocilor de raţă — Poet naţional. 5) Au fost scrise de mîna cronicarilor — A se încleşta (vorbind de degete) — Dă mîna celui ales. 6) Contracţie a muşchilor şi înţepenire a membrelor, ca urmare a anumitor maladii — Lică Tomescu — Culege! 7) Rîu în Munţii Pirinei (Franţa) — Vîrful policelui! — Din anatomia mîinilor. 8) Îi dai un deget... şi-ţi ia mîna toată! 9) Transportă produse de toată mîna — Termen la toboşari. 10) A învîrti pe degete — Coagulat. 11) **... tunde oaia şi berbecul!** — Se golesc printr-o simplă apăsare cu degetul. 12) Fluviu de coastă în sudul Norvegiei — Cu versul „Strecor degetele mele printre buclele-ţi de aur...“ începe poezia **„Locul aripelor“** a acestui inegalabil poet român — O parte a carpului. 13) Sfîrşit cu mîna altuia — Cel arătat cu degetul — Autorul poeziei **„Minuţa**

Scanned with OKEN Scanner

moartă“ (volumul „Trăinicie“). 14) Ori — A pune mîna pe coarnele plugului — Un deget de gheață. 15) Unitate veche de măsură, egală cu distanța de la cot pînă la vîrful degetului mijlociu (pl.) — O joacă pe degete.

DICȚIONAR: Oas, Iul, uti, fla, Nid.

LUNA ȘTIE, DAR NU SPUNE

ORIZONTAL: 1) I — III. 2) VIII — VIII. 3) Revistă enigmistică din Brazilia. 4) Ued în Algeria — V. 5) Bigudiu — Țăran bănățean. — De la I la XII... — ...și invers! 6) În zare! — XI — Isteț (Trans.). 7) V — Oraș antic pe Eufrat. 8) Mreajă — III. 9) Scrieri! — Troheu — Insula labirintului. 10) Acoperă luna — Proțap (Olt.). 11) XII — I. 12) Bold — Asteroidul nr. 406 — XII. 13) Acest (reg.) — Zeul lunii la hitiți — Armăsar (Dobr.). 14) IV — IX.

VERTICAL: 1) III — Judecător musulman (od.), care activa în comuna Ghimpați! 2) VII — IX. 3) Un solitar

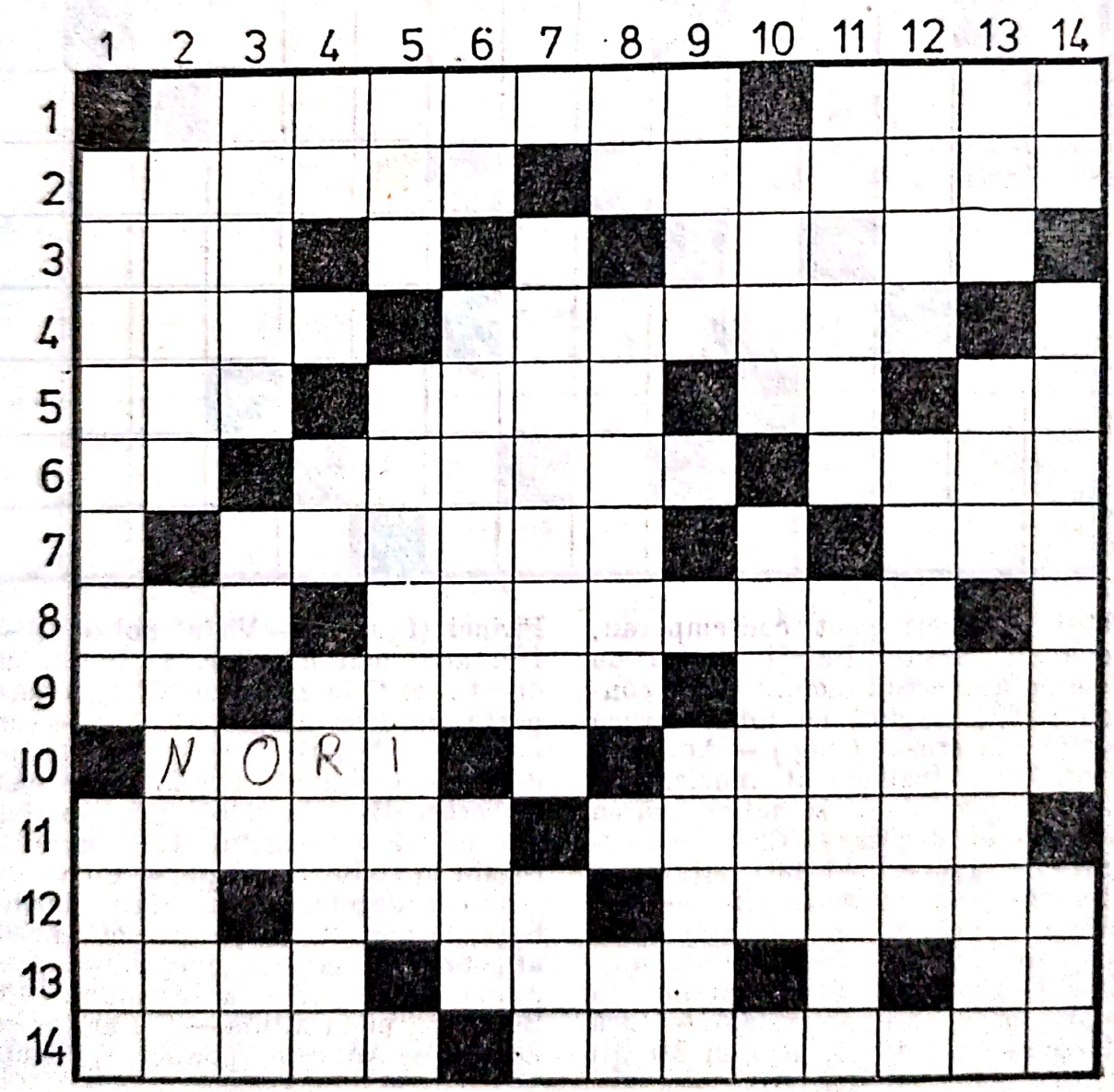

Scanned with OKEN Scanner

— Subsol! — Ornament foarte simplu în cojocărie (Trans.) — Bun de legat! 4) În plin III! — Barbu Lăzărescu — Fantezii. 5) I (abr.) — XI. 6) De exemplu X (abr.) — II — Le-a picat din lună! 7) X — IV (abr.). 8) I (fig.) — Stat sclavagist antic în Podișul Armeniei — La revedere! 9) Diviziune în natură — Vas mare de lut (reg.). 10) Orășel în Natal (Rep. Africa de Sud) — Numele a trei localități din nordul R.F. Germania. 11) Stațiune turistică în nord-estul Italiei — A organiza. 12) Pînză de saci — VI. 13) Cu lunile — XI (abr.) — Țăran (Olt.). 14) Perete! — VIII — Fibre.

DICȚIONAR: EPC, Rtem, paur, ocoș, Iva, Erna, Appu, Ceza, Aschen, arar.

OMNIA MUTANTUR...

ORIZONTAL: 1) Sărmanul dintr-o poezie eminesciană care a promis **„un regat pentr-o țigară"!** — A reflectat cîndva că **„dacă nasul Cleopatrei ar fi fost mai scurt, toată fața lumii ar fi fost schimbată"!** (Blaise). 2) Eroină cehoviană din nuvela „Trei ani" care a promis **„o jumătate de împărăție pentru un ceai"!** (Nikolaevna) — După **„Opera de trei parale"**, ne-a dat și **„Un regat pentru o vacă"!** (Kurt). 3) **„Cine are-un cal, acum pe loc, cine are-un cal? Îi dau tot ce am, și ochii și limba..."** (dacă nu vă amintiți cine a făcut această promisiune, mergeți la **„Nunta însîngerată"** a lui Federico Garcia Lorca și... ascultați-o pe Olga Tudorache!) — **„Un cal, un cal! Regatul meu pentru un cal"!** (promisiune rostită de acest orgolios rege al Angliei, după ce a fost înfrînt în lupta de la Bosworth (1485), pentru a fugi și a-și salva viața! Pentru alte amănunte cercetați-l pe Shakespeare sau pe... Radu Beligan!). 4) Deși i-a oferit **„glorie și înțelepciune"** lui Paris, în schimbul mărului de aur, acesta i l-a dat lui Venus, care-i oferea **„pe cea mai frumoasă femeie din lume"** — Schimburi marinărești (sing.) — Valoare de schimb. 5) Schimburi militare (sing.) — A schimbat! 6) Ai schimbat!! — Interpret de seamă al **„liberschimbistului"** Cațavencu (Niky). 7) Au schimbat! — Schimb — Unul din cei trei mușchetari, care, după Alex. Dumas, a încercat să-l substituie pe Ludovic al XIV-lea, regele Franței, cu fratele său geamăn, François, ascuns sub o **mască de fier** în fortăreața Bastiliei. 8) Locuitor din Catskill (America de Nord), eroul unei legende devenită foarte populară, datorită volumului **„Albumul de schițe"** de Washington Irving: într-o zi a anului 1775 adoarme în munți și după o noapte fantastică de... 20 de ani se trezește schimbat, uzat și îmbătrînit, ca cetățean liber al Americii, care scăpase între timp de tutela Angliei (van Winkle) — Intră-n tură spre sfîrșit! — Pigment conținut în globulele roșii, cu mare rol în schimburile respiratorii (simbol) — Cutie... pentru cățel! 9) Ion Pătrașcu — Autorul celebrei axiome **„În natură nimic nu se pierde, nimic nu se cîștigă, totul se transformă".** 10) Tatăl lui Iason, conducătorul faimoasei expediții a argonauților, care a fost reîntinerit prin vrăjile Medeei (Mit.) — Autorul operetei **„Rose Marie"**, care conține interesante momente muzicale, printre care trioul **„Pentru un sărut, un mic sărut..."** (Rudolf) — Un simbol pentru 4 orizontal (3). 11) De exemplu Ioan Botezătorul, al cărui cap a fost obținut de Salomea în schimbul dansului executat înaintea unchiului său, tetrarhul Irod Antipas — Autorul eroului Dănilă Prepeleac, care și-a schimbat boii cu un car, carul cu o capră, capra cu o gîscă și gîsca cu o pungă de piele. 12) **Buenos...**, cel mai important centru de schimburi de mărfuri din Argentina (3/4 din comerțul țării) — Cunoscut regizor en-

Scanned with OKEN Scanner

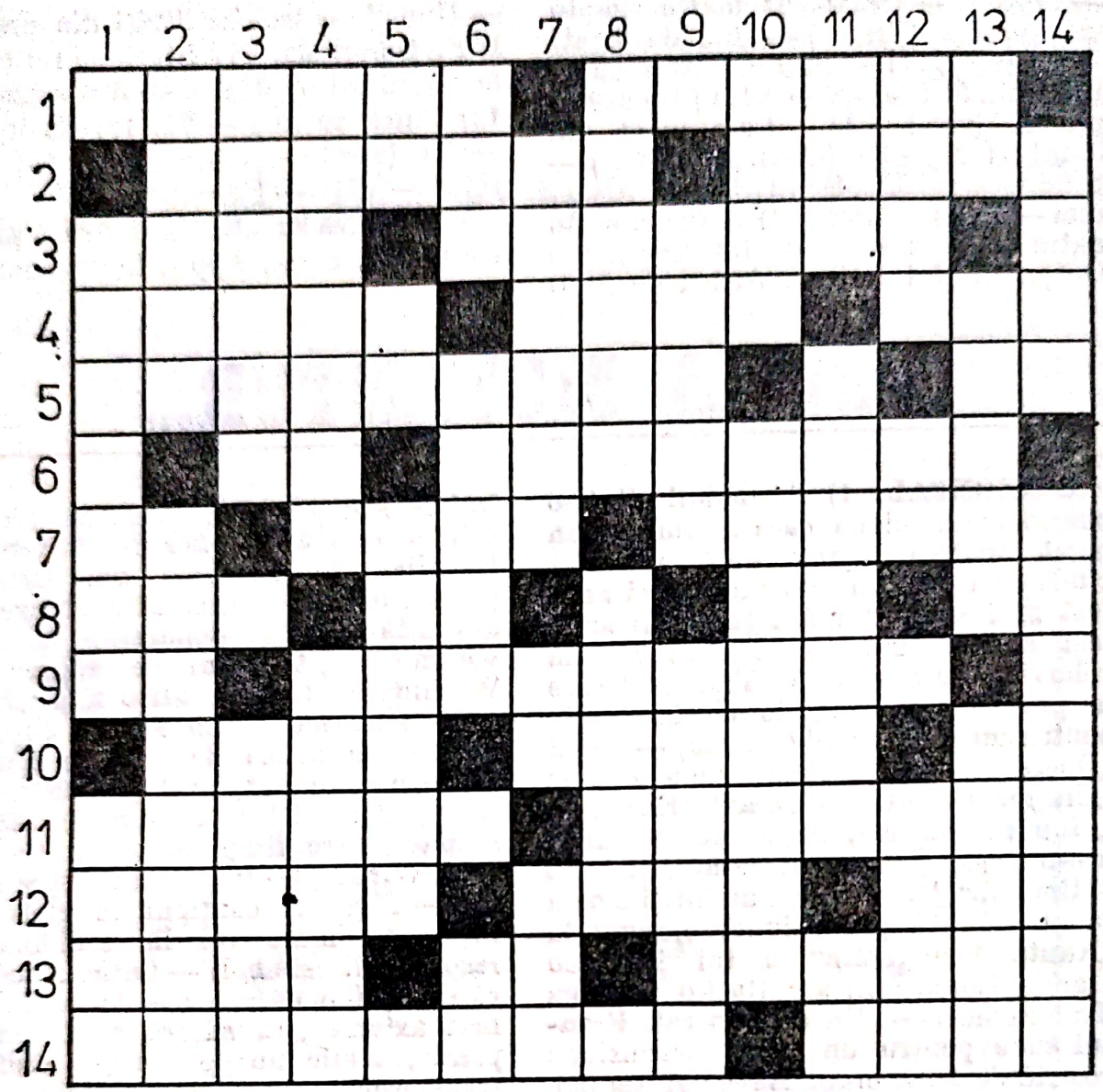

glez, realizatorul filmului **„Un copil pentru doi bani“** (Carol) — Tatăl Medeei și rege în Colhida, care i-a promis lui Iason **„Lîna de aur“** dacă va reuși să iasă biruitor din încercările la care va fi supus (sau Aietes). 13) Cîntăreț al marilor schimbări de azi — După Ducele de Mantua, din opera **„Rigoletto“** de G. Verdi, **„e schimbătoare ca frunza-n vînt“!** — După un străvechi proverb, se bucurau de **„schimbarea domnilor“.** 14) Schimb — Se schimbă după lăsarea cortinei (pl.).

VERTICAL: 1) Schimbarea la față! (pl.) — Începînd cu anul 1520, au putut să admire celebra pînză a lui Rafael **„Schimbarea la față“,** aflată în patrimoniul lor. 2) Adevăratul nume al lui Stan Pățitul, personaj dintr-o cunoscută poveste a lui Ion Creangă, pe care un drăcușor, Chirică, l-a slujit trei ani de-a rîndul cu credință, în schimbul... unui sac în care se afla **„un tălpoi de babă“** și a unui **boț de mămăligă** pe care îl mîncase la începutul povestei, uitînd să zică bodaproste! — De dragul Cătălinei, puțin a lipsit să renunțe la **„al nemuririi nimb“** și la **„focul din privire“,** în schimbul **unei ore de iubire** (**„Luceafărul“,** Mihai Eminescu). 3) Au schimbat aproape cu totul fața pămîntului — Într-un pasaj al celebrului roman **„Roșu și negru“** de Stendhal, acest

Scanned with OKEN Scanner

ambiţios spune: **„Dacă ar trebui să fac să cadă trei capete pentru a salva patru n-aş sta pe gînduri“** (Julien). 4) Expresiv — Oraş în Italia (Ancona). 5) Lei schimbaţi! — Nelipsit de la schimbea — Zeul cerului, care a fost detronat de fiul său Cronos, care i-a luat locul de stăpîn al Universului. 6) Merge cu rîndul — Ceea ce nu-şi schimbă lupul! — Şeful personalului! 7) Fata profesorului de greacă şi „întîiul amor“ al lui Mihail Kogălniceanu, căruia aceasta îi trimite un pachetel în care se afla **„o zaharea înfăţişînd o inimă învelită în gaz şi străpunsă de două bolduri mari în loc de săgeţi“** — Suspin — Unii care cu greu se mai pot schimba. 8) Erou popular, care, într-o povestire a lui Petre Dulfu, a înhămat la car un urs şi un lup, în locul boilor pe care aceştia îi mîncaseră — Celebră magiciană care i-a preschimbat pe tovarăşii lui Ulise în porci (Odiseea). 9) Este preschimbată în organism în substanţe asimilabile — Semnalizează intrarea în schimburi (pl.). 10) Regiune în Pakistan — Autorul aforismului: **„Daţi-mi un punct de sprijin şi pun pămîntul în mişcare.** 11) E schimbător ca vremea! — Fiica regelui Spaniei, Filip al II-lea, care, însoţind pe Albert, fiul lui Maximilian al II-lea, care-i era soţ, la asediul oraşului fortificat Oostende, din Flandra -Occidentală, în anul 1601, s-a jurat să nu-şi schimbe lenjeria pînă la cucerirea acesteia (trebuie să menţionez că oraşul a rezistat mai mult de trei ani, din care cauză lenjeria prinţesei a căpătat o culoare arămie!) — Schimbătoare la inimă! 12) Sclavă, fiica regelui Etiopiei Amonasro, pentru care tînărul comandant egiptean Radames a refuzat mîna lui Amneris, fiica faraonului (din libretul operei omonime a lui Verdi) — Intră-n schimb! — Schimbat la faţă de emoţie. 13) Bile! — Altul cu schimbarea la faţă! — ... de schimb. 14) Se schimbă în centesimi — Asta e, pînă nu s-o schimba!

DICŢIONAR: Aet, Loreto, Swat.

FORMAŢIA „SAVOY“

(Cîntec şi poezie)

ORIZONTAL: 1) Conducătorul formaţiei muzicale, „Savoy“, chitarist, naist, solist vocal cu reale calităţi, dar şi remarcabil compozitor şi orchestrator, care, încă de la primele lui piese, cu o melodică puternic impregnată de ethosul folcloric românesc (**„Ciobănaşul“, „De ziua ta“, „Valentina“** ş.a.), a reuşit să găsească drumul cel mai simplu şi mai direct către sensibilitatea marelui public (2 cuvinte). 2) Cîntăreţ la instrumente de percuţie şi chitară, dar şi solist de bază al formaţiei, fiind înzestrat cu o voce caldă şi frumos timbrată (George) — Organist, pianist şi muzician plurispecializat, de asemenea şi solist vocal, autorul piesei discret romantice **„De mă iubeşti“**, înregistrată pe discul de la 5 orizontal (Ionel). 3) Talentatul baterist al formaţiei, excelent în pasajele de forţă, care este totodată şi un dotat solist vocal (Nicolae). 4) Ultimul membru al formaţiei, mereu util la chitară-bas şi mandolină, dar şi ca solist vocal (Ionel) — Ansamblu de cîntăreţi. 5) Localit. în M-ţii Caucaz (U.R.S.S.) — **„... cu fluturi“**, titlul celui de-al doilea disc LP al formaţiei „Savoy“ (după cel intitulat **„Iscălitură de lumină“**), ale cărui piese, inspirate în totalitate din versurile poetului Ion Lotreanu, sînt, cu excepţia de la 2 orizontal, creaţia l e a d e r u l u i grupului, purtînd

Scanned with OKEN Scanner

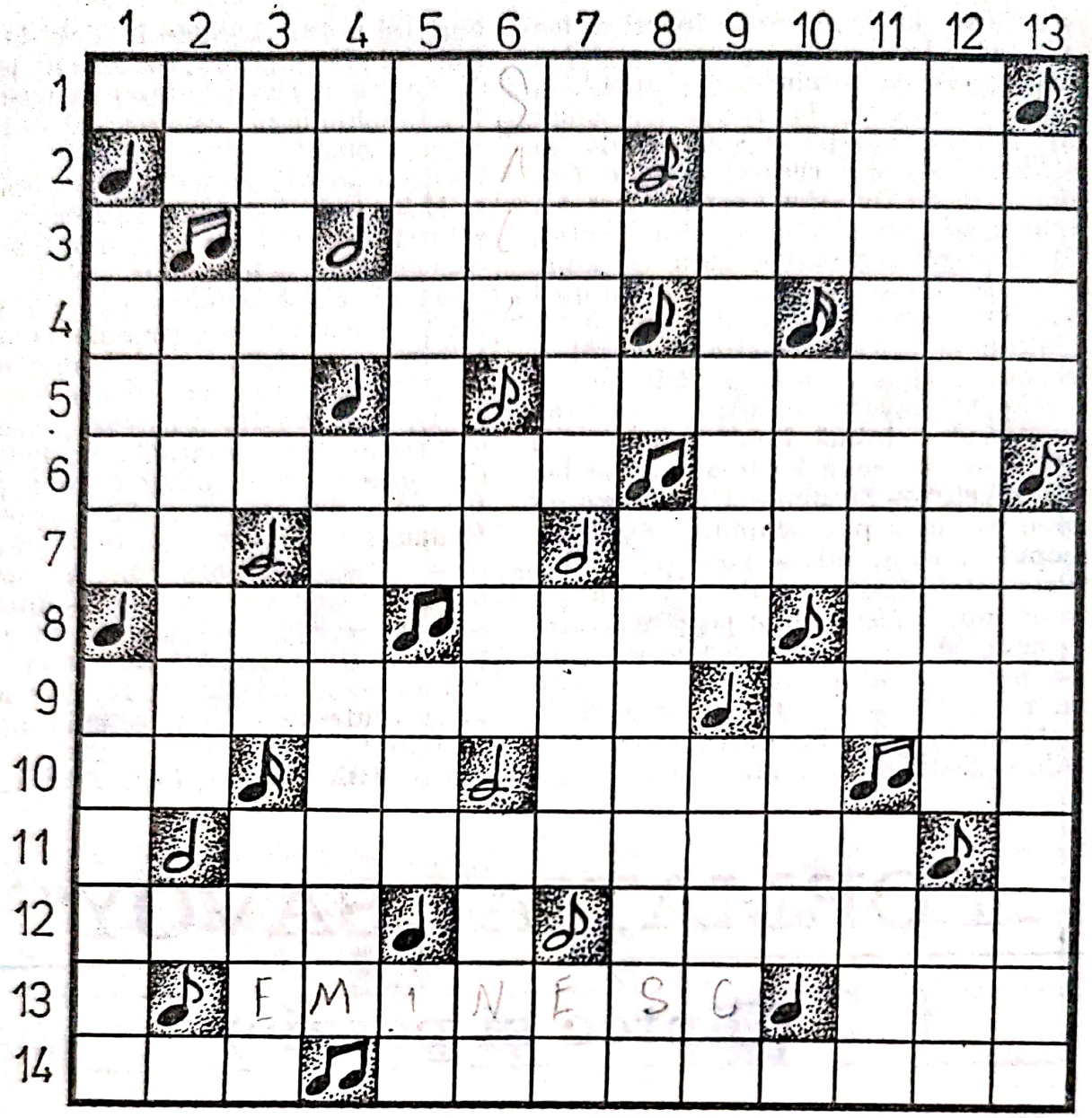

amprenta de neconfundat a talentului său („**Lacrimă și cînt**“, „**Vulpea**“, „**Răspuns cu iubire**“ etc.) (sing.). 6) A face noi categorii — U.R.S.S., R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, Rep. Cuba, ș.a., unde formația „Savoy“ a evoluat cu un remarcabil succes. 7) Luat la mijloc! — Compoziție muzicală cu caracter eroic, solemn — Evitate. 8) „**Că așa-i... omul**“, piesă cu care se încheie repertoriul discului „**Iscălitură de lumină**“ — Celebru medic cardiolog francez (1882—1969) — Băutură jamaicană. 9) Poet român contemporan, ale cărui versuri au inspirat piesa muzicală de la 2 orizontal (Radu) — Pomi fructiferi. 10) Din vers! — Sfîrșit de turneu... — Localit. în ins. AROE (Indonezia) — Textilă. 11) Alt cunoscut poet român contemporan, ale cărui versuri au inspirat muzica piesei „**Coloana nesfîrșită**“, înregistrată pe discul „**Iscălitură de lumină**“ (Ion Sofia). 12) Autorul cîntecului „**Pentru ochii tăi cei dulci**“, pe versuri de Cincinat Pavelescu (Alexandru) — Arbore din familia rozaceelor. 13) Alt talentat poet român contemporan a cărui „**Efigie**“ a inspirat piesa muzicală omonimă, înregistrată pe discul „**Iscălitură de lumină**“ (Dan) — Club automobilistic din Finlanda. 14) Titlul

Scanned with OKEN Scanner

unei alte piese muzicale de succes, inclusă pe discul **„Iscălitură de lumină“** — Alt cunoscut poet român contemporan, ale cărui frumoase versuri au inspirat reușita piesă muzicală **„Salcie fată de baltă“**, înregistrată pe al doilea disc EP al formației „Savoy“ (Ștefan).

VERTICAL: 1) **„La steaua“!** — Capitală vest-europeană, unde formația „Savoy“, evoluînd în cadrul **„Festivalului Mondial al Tineretului“**, a repurtat un răsunător succes, membrii ei primind titlul de **laureați** (1973). 2) Scoarțe de album! — Întîmplător. 3) Cadențat — Îl găsești în cuib — A ademeni. 4) Subit! — Talentat poet român contemporan, ale cărui versuri stau la baza majorității cîntecelor realizate de l e a d e r-ul formației „Savoy“, care se prezintă „cînd elegiac și nostalgic, cînd tandru ori ironic, dar întotdeauna cald, trubadur căruia nu-i lipsește decît chitara, spre a face să răsune muzicalitatea versurilor sale“ (Nicolae SPIRESCU) (Ion). 5) Capitala Arabiei Saudite — Lac în Scoția — Tub gol! 6) Revelator fotografic — **„... Palatului Republicii Socialiste România“**, cea **„polivalentă“** din București și multe altele din diferite orașe ale patriei, în care formația „Savoy“ a cunoscut, în cadrul celor mai bine de zece ani de activitate concertistică neîntreruptă în peisajul muzicii ușoare românești, o mare popularitate în rîndurile publicului meloman (sing.) — Localit. în ins. Hawaii (S.U.A.). 7) **„Căsuța copilăriei“** (fig.) — **„Răspuns“ cu iubire!“** — Staniu (simbol). 8) Mare poet român contemporan, autorul versurilor care au inspirat piesa muzicală de la 14 orizontal (1) (Adrian). 9) Localit. în Elveția (Berna) — Por mare pe suprafața spongierilor. 10) Insulă vietnameză în Marea Chinei — **„De ziua ta“** (fig.) — Stație de benzină. 11) Întunecare — Stat în care formația „Savoy“ a evoluat de mai multe ori cu succes. 12) Care înviorează (pl.) — **Ansamblul** cu care formațiunea „Savoy“ a colaborat cel mai mult, în ceea ce privește activitatea scenică. 13) La **„Mîndrulița mea“!** — Luceafărul poeziei noastre, a cărui poezie **„La steaua“**, a inspirat una dintre primele piese ale compozitorului formației „Savoy“.

DE-ALE VIEȚII

ORIZONTAL: 1) Viață publică... 2) ... fără reproș. 3) „Viața muncitoare“ — Plin de umor! 4) Stinși din viață — Unul cu viața în primejdie. 5) Culege! — Uns cu toate alifiile! 6) Viață... viață... viață legată cu ață! 7) Romanul unui incendiu rămas de pomină — Prinsă-n mreje. 8) Pîlpîire de viață. 9) Se mănîncă în numele vieții — Poezia vieții.

VERTICAL: 1) Tare ca piatra... — O parte din bulb! 2) Comediană în viață. 3) Din fagurele vieții noastre — Ce-a fost verde, s-a uscat! 4) Răceală primejdioasă — Ca la 5 orizontal (2)! 5) În termen! — Apă vie. 6) Agățători marinărești! — Isis! 7) Subsol! — Persoană flotantă. 8) Cîntă dragostea.

Scanned with OKEN Scanner

Mai erau cîteva zile pînă la excursie, cînd, prietenul meu mă întîmpină radios, agitînd foaia de hîrtie cu careul-cheie...

— Nu cumva...?

— Da, ai ghicit! Am reuşit, în sfîrşit, să-i dau de capăt... Acum ştiu şi itinerarul!

— Ia să văd! (făcui pe neîncrezătorul) Mda!... Într-adevăr. Nu-mi rămîne decît să te felicit şi să-ţi acord... un premiu pentru tenacitate! (şi scotocind prin rucsac, scosei o mapă, destul de voluminoasă). Uite, o copie a unei părţi din lucrarea mea intitulată **„Glosar rebusist“**, în care vei găsi toate cuvintele de trei litere, un adevărat tezaur atît pentru rebusişti, dezlegători sau compunători, cît şi pentru începătorii care vor să se descurce în „labirintul“ problemelor de cuvinte încrucişate...

— Îţi foarte mulţumesc, dar... ţi-aş rămîne şi mai îndatorat dacă, în puţinele zile cît mai stai la mine, mă vei ajuta să mă iniţiez şi în celelalte taine rebusiste privind compunerea careului de cuvinte încrucişate şi a celor mai importante probleme enigmistice...

(Şi prietenul meu nu mă lăsă pînă cînd nu acceptai... În plus, a trebuit să-i promit şi celelalte părţi ale glosarului, cuprinzînd cuvintele de două, patru şi... chiar de cinci litere! Aşa sînt unii prieteni: le dai un deget şi-ţi iau mîna toată!).

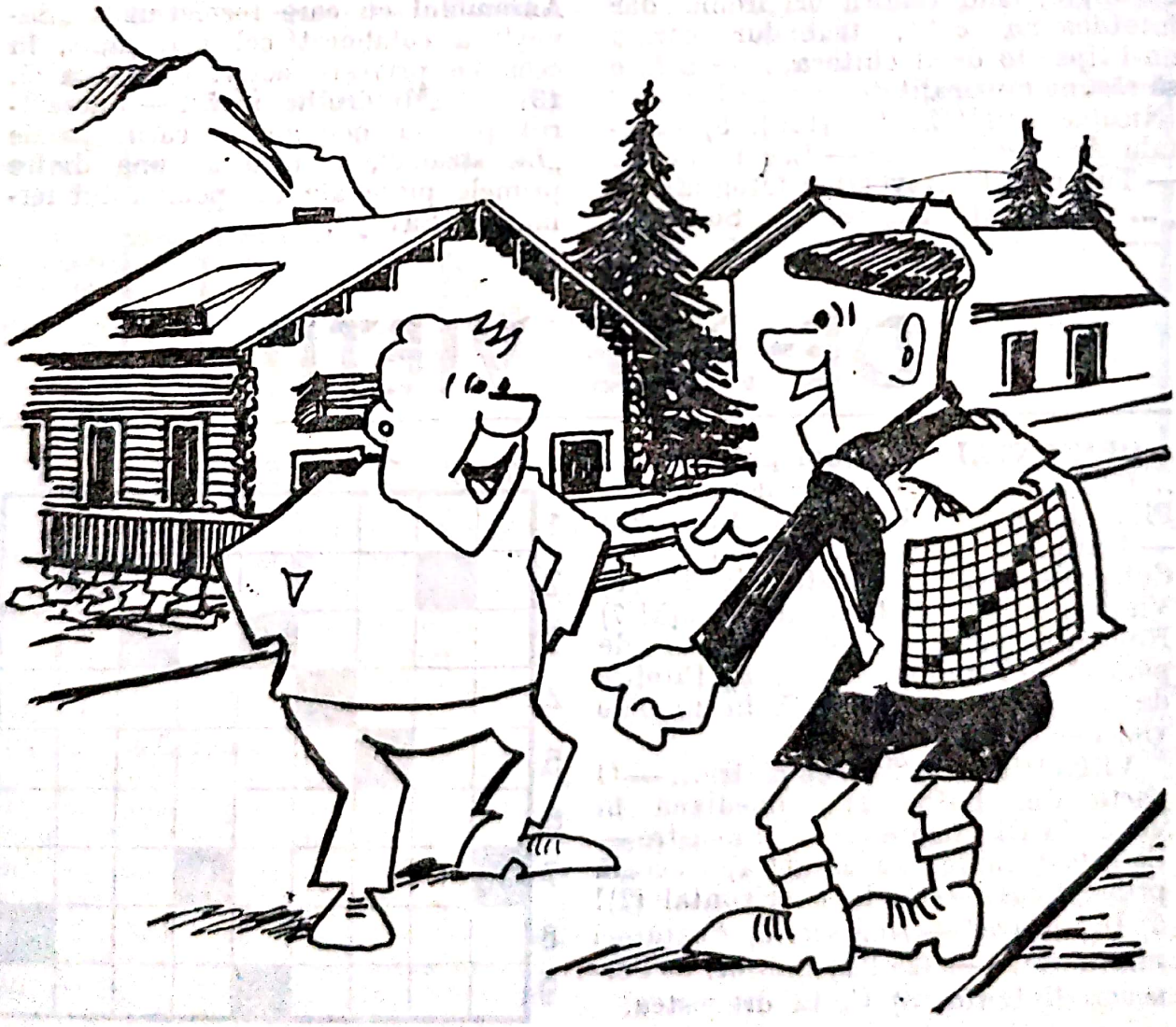

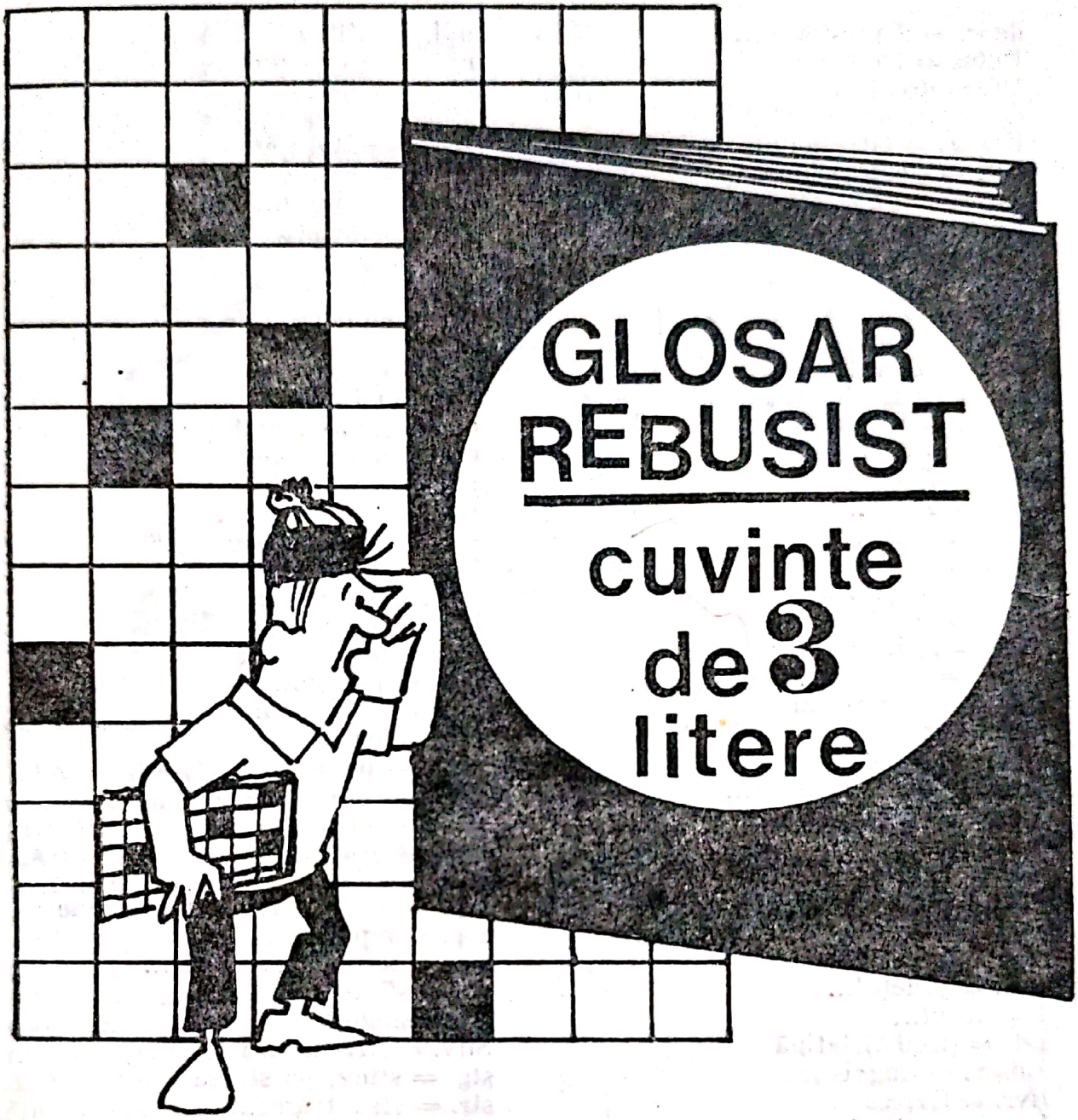

LISTĂ DE ABREVIERI:

abr. = abreviere
adj. = adjectiv
ad. = adîncime
adv. = adverb
afl. = afluent
Agr. = agricultură
Agron. = agronomie
alt. = altitudine
Anat. = anatomie
antic. = antichitate
arg. = argou, argotic
arh. = arhipelag; arhaism
Arhit. = arhitect(ură)
Astr. = astronomie
Av. = aviaţie
Ban. = Banat
Biochim. = biochimie
Biol. = biologie
Bot. = botanică
Bucov. = Bucovina
c. = circa
C. = cîmpia...
cap. = capitală
c.f. = căi ferate
Chim. = chimie
com. = comuna...
confl. = confluenţă
conj. = conjuncţie
Constr. = construcţii
Cont. = contabilitate
Criş. = Crişana

Scanned with OKEN Scanner

depr. = depresiunea...
Dobr. = Dobrogea
Dr. = drept
dr. = drept, pe dreapta
Electr. = electricitate
Elt. = electrotehnică
e.n. = era noastră
Entom. = entomologie
ev. med. = evul mediu
ex. = (de) exemplu
fam. = familiar; familie
Farm. = farmacie
fem. = feminin
fig. = (sens) figurat
Filat. = Filatelie
Filoz. = filozofie
Fiz. = fizică
fl. = fluviul...
G. = golful...
Genet. = genetică
Geogr. = geografie
Geol. = geologie
Iht. = ihtiologie
Imp. = imperiul...
impr. = impropriu
ind. = industrie
Inform. = Informatică
ins. = insula, insulele...
interj. = interjecție
ir. = ironic
Ist. = istorie
izv. = izvor; izvorăște
î.e.n. = înaintea erei noastre
înv. = învechit
jud. = județul...
l. = lacul...
lat. = (limba) latină
Lingv. = lingvistică
livr. = livresc
loc. = locuitori
localit. = localitate
Log. = logică
m. = mort
M. = Marea...
Maram. = Maramureș
masc. = masculin
Mat. = matematică
max. = maximum
Med. = medicină
Med. Vet. = medicină veterinară
Metal. = metalurgie
Meteor. = meteorologie
Metr. = metrologie
Microbiol. = microbiologie
mil. = milion
milen. = mileniul...
Milit. = militărie
Miner. = mineralogie
Mit. = mitologie
Mold. = Moldova
M-ții = Munții...
Muz. = muzică
n. = născut
Nav. = navigație
nr. = număr
num. = numeral
Oc. = Oceanul...
Olt. = Oltenia
onomat. = onomatopee
Ornit. = ornitologie
peior. = peiorativ
Pen. = Peninsula....
Pesc. = pescuit
Petr. = petrografie
petr. = petrolifer
Piel. = pielărie
pl. = plural
pod. = podișul...
Poligr. = Poligrafie
pop. = popular
prep. = prepoziție
pron. = pronume
prov. = provincie
Psih. = psihologie
Rad. = Radio
reg. = (cuvînt) regional; regiune
rep. = republica...
sec. = secolul..., secolele...
Sf. = sfîntul, sfînta
sg. = singular
Silv. = silvicultură
stg. = stîng, pe stînga
str. = strîmtoarea...
subst. = substantiv
supr. = suprafață
Tehn. = tehnică, tehnologie
Telec. = telecomunicații
Telev. = Televiziune
terit. = teritoriu
tg. = tîrg
Tg. = Tîrgul...
Trans. = Transilvania
V. = vezi!
Vf. = Vîrful...
var. = variantă
vb. = verb
Zool. = Zoologie
Zoot. = Zootehnie

Scanned with OKEN Scanner

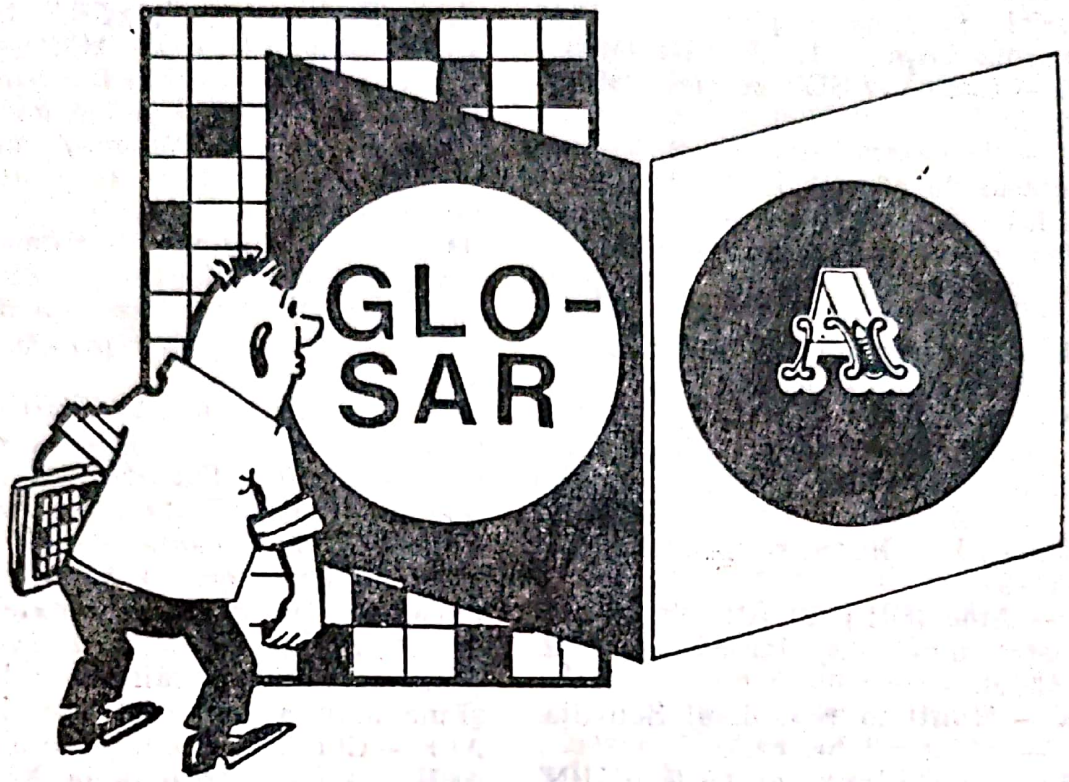

AAA — Abreviaţie numismatică folosită la unele monede romane. 2) Amalgamaţi, în vechea chimie (sau AA).
AAB — Pseudonim al lui Alexandru A. Bădărău, profesor, publicist şi om politic român (1859—1927).
AAC — Abr. lat. pentru „Anno ante Christum".
AAE — Siglă pentru „American Asociation of Engineers" = (Asociaţia americană a inginerilor).
AAF — Asociaţia artiştilor fotografi, din R.S. România (siglă). 2) Amplificator de audiofrecvenţă (abr. Rad. — Telev.)
AAH — „Curs de apă" în toponimia celtică şi teutonică (sau AA, AAR). 2) Regină egipteană, soţia faraonului Amenofis I.
AAK — Vas de pescuit olandez.
AAL — Arbore originar din ins. Amboina (Indonezia). 2) Veche măsură din Vietnam. 3) Oraş în S Norvegiei (Buskerud) (sau ÅL). 4) Localitate în SV Siriei.
AAM — Veche măsură de capacitate olandeză (pl. AAMS).
AAP — Catargul dinspre pupă, la vechile corăbii ale vikingilor.
AAR — V. AAH (1). 2) Cîmpiile Elizee, la vechii egipteni (sau AARU, AALU). 3) Gheţar şi trecătoare în Alpii elveţieni (sau AARE). 4) Rîu în Elveţia, afl. stg. al Rinului, cu un curs de 280 km (sau AARE). 5) Munţi în Etiopia (Eritreea).
AAS — Un fel de deal, în Danemarca şi Pen. Scandinavă. 2) Măsură de greutate utilizată în Germania şi în N Europei (sau AS). 3) Localit. în SV Franţei (Pyrénées-Atlantiques). 4) Localit. în SE Norvegiei (Akershus) (sau ÅS).
AAT — Numele flamand al oraşului belgian ATH. 2) Apărarea antiaeriană a teritoriului (abr. milit.).
AAV — Compozitor estonian contemporan, autorul operei „Vikingii".
ABA — Dimie, pănură. 2) Un fel de burnuz, purtat de turci şi persani (sau ABBA). 3) Veche măsură de lungime în NE Spaniei. 4) Oraş în Grecia antică (Focida), cu un vestit templu al zeului Apolo (sau ABE, ABAE şi ABAI). 5) Localit. în R.P. Ungară (Fejér). 6) Insulă în rep. Sudan, formată de Nilul Alb (sau ABBA). 7) Oraş în SE

Scanned with OKEN Scanner

Nigeriei. 8) Rege ungur (1041—44). 9) Formă tripartită, de lied (Muz.).
ABB — Cap în SE Scoției (Marea Britanie).
ABC — Primele noțiuni (fig.) 2) Numele tratatului de alianță încheiat în anul 1915 între Argentina, Brazilia și Chile, pentru a contracara influența S.U.A. în America Latină. 3) Unul din marile posturi de televiziune din S.U.A.
ABD — Servitor, în limba arabă. 2) Localitate în NE Egiptului (Sinai).
ABE — v. ABA (4). 2) Orășel în SV ins. japoneze Honshū (Nara-ken). 3) Numele mai multor familii de daimyo din Japonia. 4) Pseudonim al lui Anton. C. Bacalbașa, scriitor și ziarist (1865—99).
ABI — Abia (Olt.). 2) Albi, în dialectul istro-român. 3) Istoriograf arab (m. 1270).
ABK — Munți în rep. dem. Somalia.
ABL — Ablativ (abr. uz.).
ABN — Fiu, în limba arabă (sau IBN, EBN, BEN).
ABO — Dune în Sahara Centrală (Tibesti). 2) Denumirea suedeză a orașului finlandez TURKU (sau AABO) (Å). 3) Sistem descris de Landsteiner pentru clasificarea grupelor sanguine.
ABR — Abreviație (prescurtare uzuală).
ABS — Absolut (abr. uz.). 2) Trib și localitate în rep. arabă Yemen.
ABT — Compozitor german (1819—85). 2) Inginer suedez, mare specialist în drumuri de fier montane (1850 — 1933).
ABU — Tată, în limba arabă (sau EBU, ABOU). 2) Lună la vechii asirieni (iulie-august). 3) Capitala primei nome a Egiptului de Sus, supranumită „Orașul elefanților" (antic.) (sau AB, ABOU). 4) Munte în India (Sirohi), faimos prin templele sale. 5) Localit. în ins. japoneză Shikoku (Tokushima-ken).
ABY — Lagună în SE rep. Coasta de Fildeș. 2) Localit. în E Angliei (Lincolnshire). 3) Localit. în Norvegia (Telemark) (sau AABY) (Å). 4) Anatomist german (1835—85).
ABZ — Abr. pentru „abatiză" (Milit.).
ACA — Băutură fermentată din India. 2) Baston pastoral, pentru unele ceremonii din templul de la Mecca (ç). 3) Vechi oraș în Fenicia, numit mai tîrziu Ptolemais (azi, ACRE, în statul Israel) (sau ACE, ACO, ACCO, AKKA, AKKO). 4) (de Barbu) Cunoscută cîntăreață de operă și pedagogă română (1895—1958). 5) Personaj masc. din istorisirea „Muncitori și păstori" de Mihail Sadoveanu (A, ă).
ACB — Pseudonim al scriitorului român, Anton C. Bacalbașa (1865—99).
ACD — Siglă pentru Acid-Citrat-Dextroză, stabilizator pentru conservarea sîngelui (Med.).
ACE — pl. de la AC. 2) Vîrfuri subțiri și ascuțite din zona alpină (ex. Acele Cleopatrei, din Făgăraș). 3) Serviciu bombă, imparabil, la tenis (sau AS). 4) Colină în Arcadia, cu un templu închinat Eriniilor. 5) Vechi sultanat musulman în N ins. Sumatera (sau ACIN, ATIE). 6) Localit. în S.U.A. (Texas). 7) Fiica lui Minos, regele Cretei și mama lui Milet, regele Cariei. (Mit.).
ACF — Club automobilistic din Franța.
ACH — Veche țărișoară în NV Franței (pen. Bretagne) (sau ACK). 2) Rîu și localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 3) Localit. în Austria Superioară. 4) Abr. pentru „antichimic" (Milit.).
ACI — Aici. 2) Dulgher (înv.). 3) Rîu și lac în SV Turciei Asiatice. 4) Localit. în E Siciliei (Catania). 5) Club automobilistic din Italia (sigla). 6) Siglă pentru „Agence Congolaise d'Information" (agenție națională de presă din R.P. Congo). 7) Siglă pentru „Alianța Cooperatistă Internațională".
ACK — V. ACH (1). 2) Artist flamand din sec. XVI.
ACL — Club automobilistic din Luxemburg. 2) „Prețul sîngelui", un fel de vendetă, la arabi (sau AKL, AQL, DIYA).
ACM — Siglă pentru „Piața Comună Arabă".
ACO — V. ACA (3). 2) Neam legendar din Orientul Mijlociu. 3) Căpetenie a senonilor din Gallia, pe timpul lui Cezar (sau ACCO). 4) Localit. în V. Columbiei (Tolima). 5) Două localit. în Peru (Ancash, Junín).
ACP — Abr. pentru „Țări în curs de dezvoltare din Africa, Zona Caraibilor și Pacificului".
ACQ — Comună în N Franței (Pas-

Scanned with OKEN Scanner

de-Calais), unde, în sec. al IX-lea a avut loc o bătălie între Carol cel Pleşuv şi contele de Flandra.
ACR — Siglă pentru Automobil Club Român.
ACS — Orăşel în NV Ungariei (Komárom) (Á). 2) Scriitor ungur, participant la Revoluţia din 1848—49, care a tradus în limba maghiară din literatura populară românească (1824—94) (Á).
ACT — Diviziune principală a unei opere dramatice. 2) Document oficial. 3) Acţiune, fapt. 4) Măsură de lungime la vechii romani.
ACU — Abr. pentru Alto-Cumulus (Meteor.). 2) Orăşel în Brazilia (Rio Grande do Norte) (ç). 3) Pîrîu în jud. Bistriţa-Năsăud, afl. al rîului Bistriţa, tributar rîului ŞIEU (se varsă în Bistriţa lîngă comuna Prundu Bîrgăului).
ACY — Localit. în N Franţei (Oise). 2) Localit. în S.U.A. (Louisiana).
ACZ — Veche ortografie a oraşului ÁCS, din R.P. Ungară.
ADA — Pseudonim al lui Al. Vlahuţă. 2) Gen de orhidee din munţii Columbiei. 3) Oraş în NE Iugoslaviei, pe Tisa (Serbia). 4) Regiune şi localitate în SE rep. Ghana. 5) Localit. în Canada (Saskatchewan). 6) Comitat în statul Idaho (S.U.A.). 7) Numele a 8 localit. din S.U.A.
ADC — Hormon cortico-suprarenal, (acetat de dezoxicorticosteronă) cu rol în metabolismul hidromineral (Med.) (sau DCA, DOCA).
ADD — „Adde“ (= adaogă), abr. pe reţetele medicale. 2) Localit. în S.U.A. (Kentucky).
ADE — Localit. în SE Franţei (Hautes-Pryénées). 2) Localit. în S.U.A. (Indiana). 3) Scriitor american, autorul unor „Fabule în argou“ (1866—1944).
ADF — Acid adenozin-difosforic (abr. în Chim. biol.) (sau ADP).
ADH — Hormonul antidiuretic retrohipofizar (abr. med.).
ADI — Rîu în NE rep. Zair. 2) Pisc în M-ţii Pirinei (Spania). 3) Insuliţă lîngă coasta de SV a ins. Noua Guinee (Indonezia). 4) Siglă pentru „Agenţia pentru Dezvoltare Internaţională“.
ADJ — Adjectiv (abr. uz.).
ADM — Administraţie (abr. uz).
ADN — Siglă pentru „Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst“, agenţie de presă în R.D. Germană. 2) Abr. pentru acidul dezoxiribonucleic (Med.) (sau ADRN, DNA). 3) Abr. pentru, „adunare“ (Milit.).
ADO — Oraş în SV Nigeriei. 2) Localit. în ins. japoneză Honshū (Shigaken). 3) Matematician sovietic (n. 1918).
ADP — V. ADF. 2) Abr. pt. „adăpost“ (Milit.).
ADS — Acţiunea dinamic specifică a alimentelor (abr. med.).
ADU — Regiune în rep. Coasta de Fildeş. 2) Alt nume dat zeului fenician BAAL (scris A-DU) (sau HADU).
ADV — Adverb (abr. uz.).
ADY — Palmier din Antile. 2) Măsură de lungime utilizată în SV Indiei (Coasta Malabar). 3) Localitate în S.U.A. (Maryland). 4) Dirijor de operă, din opereta „Întîlnire cu dragostea“ de N. Kirculescu. 5) (Endre) Poet ungur de orientare simbolistă (1877—1919).
AEA — 1) Nimfă urmărită de zeul apei, Phasis şi metamorfozată într-o insulă, cu acelaşi nume (Mit.) (sau EA). 2) Cetatea de scaun a lui Aeetes, regele Colchidei (Mit.) (sau AIA, EA). 3) Insula celebrei magiciene Circe (Mit.) (sau Aeaea, AIA, Aiaie, EA, EEA).
AED — Gen de insecte diptere. 2) Poet epic, recitator şi cîntăreţ în Grecia antică (pl. AEZI). 3) Rege al Irlandei (sec. VI).
AEG — Element de compunere, cu sensul „capră“ (sau AEGI). 2) Unul dintre cele mai mari trusturi electrotehnice din R.F. Germania.
AEK — Echipă de fotbal din Grecia.
AEL — Apeduct în Elveţia.
AEQ — „Aequalis“ (= egal) (abr. din prescripţiile med.).
AER — Amestec de gaze necesar vieţii pe pămînt. 2) Văzduh. 3) Aspect, fizionomie. 4) Unul din cele 4 elemente, în filozofia materialistă antică.
AES — Monedă divizionară romană de aramă (sau ASS, AS). 2) Fluviu în Umbria antică, numit şi AESIS (Italia) (Azi, ESI sau ESINO). 3) Zeul

Scanned with OKEN Scanner

monedei de aramă, la Roma și tatăl lui Argentinus, zeul monedei de argint.
AET — Cea mai puternică substanță radioprotectoare din lume (Med.). 2) Rege în Colchida, frate cu Circe și tatăl Medeei (sau Aeetes, Aietes, Aetes) (Mit.).
AEV — Rîu în U.R.S.S., afluent al fluviului Irtîș.
AEX — Numele uneia din doicile lui Zeus (mit.).
AEZ — Cunoscută sală de spectacole din Viena.
AFA — Comună în Franța (ins. Corsica).
AFF — Rîu în Franța, tributar, prin Oust, fluviului Vilaine.
AFI — Amplificator de frecvență intermediară (abr. Rad.-Telev.). 2) Nume dat zeului Heimdal, cînd acesta s-a întrupat în om, pentru a doua oară, devenind părinte al oamenilor liberi (Mit. scand.).
AFL — Afluent (abr. uz.). 2) Abr. pentru „afluire" (Milit.).
AFM — Sindicatul muzicienilor din S.U.A. (siglă).
AFO — Lemn din comerț, obținut din arborele gabonez POGA.
AFP — Siglă pentru „Agence France Presse", agenție oficioasă franceză de presă.
AFR — Siglă pentru „Asociația filateliștilor din R.S. România".
AFT — Oftat, suspin, aht (reg.).
AFU — Regiune în Etiopia. 2) Cameră astrofotografică de construcție sovietică.
AGA — Ofițer din vechea armată otomană. 2) Prefect de poliție (od.) 3) Rang de boierie de prima clasă (od.). 4) Rîu în U.R.S.S, afl. lui ONON (R.S.F.S. Rusă; distr. naț. Aghinsk Bureatsk). 5) Veche denumire a satului Brestovăț, din județul Timiș. 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, districtul național Aghinsk Bureatsk). 7) Localit. în S R.D. Germane (Gera). 8) Localit. în NE rep. Ciad. 9) Sfetnic al lui Mircea cel Bătrîn, Mihail I și Radu al II-lea Prasnaglava, între anii 1391—1422. 10) Om grosolan (Crișana).
AGE — Localit. în N ins. japoneze Honshū (Akita-ken). 2) Memorialist danez (1887—1940) (sau AAGE) (Å).
AGG — Insuliță în M. Baltică, lîngă Stockholm (Suedia).
AGI — Pl. de la AGĂ (1, 2, 3). 2) Anul Geofizic Internațional (siglă). 3) Lac sărat în jud. Tulcea. 4) Localit. în S ins. japoneze Honshū (Gifu-ken).
AGL — Abr. medicală pentru Acizii grași liberi.
AGO — Grupare etnică indigenă, de limbă kușită, din Etiopia (sau AGOS, AGAO, AGAU, AGAW). 2) Mic golf în ins. japoneză Mikimoto, cu mari bancuri de scoici perliere. 3) Numele a două localit. din S ins. japoneze Honshū (Shimane-ken, Wakayama-ken). 4) Clei de nitroceluloză utilizat în industria confecțiilor de piele. 6) Sistem de confecționare folosit în industria încălțămintei. 7) Pseudonim al folcloristului român Artur Gorovei. 8) Rege al longobarzilor (sec. VII).
AGR — Agricultură (abr. uz.). 2) Tip de reactor nuclear.
AGS — Numele acceleratorului de energie din Brookhaven (S.U.A.).
AGU — Zeița elamită a lunii. 2) Munte în rep. Togo (1020 m) (sau AGOU).
AGY — Localit. în NV Franței (Calvados).
AHA — Interj. 2) Munți în SV Africii, între Namibia și Botswana. 3) Două localități în R.F. Germania (Baden-Württemberg, Bayern). 4) Geniu egiptean, protector al femeilor gravide și al nou-născuților. 5) Rege egiptean, din dinastia I, thinită (Imperiul vechi, circa 3200 î.e.n.).
AHE — 1) Rîu în R.F. Germania, afl. al fl. Ems. 2) Rîu în rep. Togo. 3) Insulă în arh. Tuamotu (Polinezia fr.) (É). 4) Cinci localit. în R.F. Germania. 5) Vaca zeiței egiptene Buto (mit.).
AHI — Interj. (V. OHI). 2) Localit. în SV Turciei. 3) („Șarpele") Demon, care a fost ucis de zeul INDRA fiindcă producea secetă închizînd apele cerului (numit și VRTRA) (Mit. indiană din epoca Vedelor).
AHK — Îmbrăcăminte la arabii din pustiul Nubiei.
AHL — Familie patriarhală, la vechii beduini. 2) Localit. în R.F. Germania

Scanned with OKEN Scanner

(Hessen). 3) Pictor american (1869—1953).
AHM — Unitate de capacitate germană și olandeză (= 140—160 l).
AHN — Localit. în Luxemburg. 2) Pedagog german (1796—1865).
AHO — Strigăt cu care încep unele colinde (de pluguşor). 2) Rîu în Camerun. 3) Localit. în S ins. japoneze Honshū (Mie-ken). 4) Localit. argentiferă în SV S.U.A., lîngă fl. Colorado. 5) Rege în Dahomey (sec. XVI). 6) Scriitor finlandez, influenţat de naturalismul francez (1861—1921).
AHR — Rîu în V R.F. Germania, afl. al Rinului (în valea lui se produce singurul vin roşu din această ţară). 2) Munţi în V R.F. Germania.
AHT — Oftat, suspin. 2) Durere, chin. 3) Dor înfocat (pl. ahturi).
AHU — Soi de căprior din Turchestan. 2) Un fel de templu în aer liber, din Ins. Paştelui. 3) Ultimul rege din dinastia a III-a a imperiului vechi egiptean (sau HU, HUU, HUNI).
AIA — Aceea. 2) Aceia (ă, a). 3) Năzbîtie, gafă (NV Munt.). 4) A usturoia (Trans.). 5) Siglă pentru „Academia Internaţională de Astronautică“ (sau IAA.) 6) V. AEA (2, 3). 7) Numele italian al oraşului olandez HAGA. 8) Afl. al fl. Tibru (Italia). 9) Cap pe coasta sudică a pen. Crimeea (U.R.S.S.) 10) Zeiţă babiloniană, soţia zeului soarelui, Şamaş (sau AA, AJA, AYA). 11) Nume dac de femeie.
AID — Siglă pentru „Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare“ (sau IDA). 2) Lac în oaza El Goléa (Algeria). 3) Două localit. în S.U.A. (Missouri şi Ohio).
AIE — Frumoasa nepoată a lui Carol cel Mare, ale cărei peripeţii sînt povestite într-o gestă din ciclul carolingian (sec. XII) (sau AYE).
AIG — Capră, în limba geto-dacă.
AII — A aia, a usturoia (Trans.).
AIJ — Una din ins. Banda (Arh. Molucelor) (Indonezia).
AIK — Orăşel în rep. Somalia.
AIL — Cap în SE Franţei, la M. Mediterană (Alpes Maritimes). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă — prov. Altai).
AIM — Rîu în Extremul Orient Sovietic, afl. rîului Maia. (R.S.F.S. Rusă — Habarovsk). 2) Trei localităţi în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbecă, R.S.S.A. Iakută, prov. Habarovsk).
AIN — Literă arabă, arameică, ebraică şi turcească (sau AYN). 2) 70 la ebrei (sau AYN). 3) Fîntînă, în toponimia arabă (sau AYN). 4) Rîu în Franţa, afl. al Ronului (190 km). 5) Rîu în rep. Camerun. 6) Departament în E Franţei. 7) Una din nomele Egiptului antic. 8) Vechi oraş în Iudeea, lîngă Ierusalim, identificat cu Betania.
AIO — Localitate în Etiopia.
AIP — Literă armeană. 2) Siglă pentru „Agence Ivoriènne de Presse“ (agenţie naţională de presă din Coasta de Fildeş).
AIR — Podiş muntos în SE Saharei (Niger), cu alt. max. 1900 m (sau AZBINE) (Ï).
AIS — Hăis! (ă). 2) „La diez“ în notaţia literală (Muz.). 3) Localit. în E rep. Sudan. 4) Lac în Suedia.
AIT — Hait! 2) Usturoiat. 3) Piftie cu usturoi (Mold.). 4) Fiu, în toponimia berberă. 5) Două localit. în India (Maharashtra, Uttar Pradesh). 6) Siglă pentru „Alianţa Internaţională de Turism“.
AIU — Rîu pe Coasta Maklai, din Noua Guinee. 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S.A. Tătară). 3) Scriitor chinez contemporan (n. 1904) (Ai U). 4) Siglă pentru „Asociaţia Internaţională a Universităţilor“.
AIX — Numele ştiinţific al unor specii de raţe sălbatice din California şi China. 2) Insulă lîngă coasta de V a Franţei, în Oc. Atlantic (Charente-Maritime). 3) Rîu în SE Franţei, afl. al fl. Loire. 4) Munte în SV statului Washington (S.U.A.) (2379 m.). 5) Orăşel în SV Franţei (Corrèze). 2) Comună în Franţa (Nord).
AJA — V. AIA (10). 2) Rîu în Italia. 3) Epitet dat mamei lui Goethe. 4) Servitoare indigenă, în India.
AJE — Plantă intertropicală. 2) Specie de insecte din Honduras. 3) Localit. în Guineea Ecuatorială.
AJF — Amplificator de joasă frecvenţă (abr. Rad.-Telev.).

Scanned with OKEN Scanner

AJI — Un fel de ardei, dulce și iute, sudamerican. 2) Localit. în NE ins. japoneze Shikoku (Kagawa-ken). 3) Localit. în S. Nigeriei. 4) Rîu în NE Argentinei (Entre Ríos).
AJL — Ostrov în lacul Mala, din Grecia.
AJO — Specie de narcisă, cu flori galbene. 2) Cap în N. Spaniei, la G. Biscaya (Santander). 3) Orășel în SE statului Arizona (S.U.A.).
AJU — Grup de insulițe la N de pen. Cap de pasăre, a ins. Noua Guinee (Indonezia).
AKA — Pigmei din bazinul fl. Congo. 2) Trib de munteni în NE Indiei (Assam). 3) Grupare etnică din ins. Taivan (sau kak-ka). 4) Lanț de munți în partea de S și de mijloc a ins. japoneze Honshū, din care face parte vulcanul Fuji Yama.
AKD — Denumirea convențională a unui agregat sovietic, destinat creșterii producției de cărbuni.
AKE — Plantă din Venezuela (Bligbia sapida) (sau AKI). 2) Străvechi oraș din pen. Yucatán, construit de tolteci.
AKH — Unul din cele 3 suflete ale omului, reprezentînd forța divină, în credința vechilor egipteni (celelalte: BA și KA).
AKI — V. AKE (1). 2) Provincie în SV ins. japoneze Honshū, cu capitala Hiroshima. 3) Trei localit. în Japonia.
AKK — Numele a două lacuri din Finlanda.
AKL — V. ACL (2). 2) Cunoașterea rațională, în filozofia arabă feudală.
AKN — Personificarea Gloriei, la vechii egipteni.
AKO — Lemn exotic din rep. Coasta de Fildeș (sau AKÉDÉ). 2) Veche măsură de capacitate maghiară și germană. 3) Două localit. în ins. japoneză Honshū. 4) Localit. în NE Nigeriei.
AKP — Siglă pentru „Agence Khmere de Presse“, agenție de știri din Kampuchia Democrată.
AKU — Rîu în Kenya. 2) Localit. în S Nigeriei.
ALA — Acela (ă, a). 2) Hală, vînt puternic, vijelie (reg.) (a, ă). 3) Balaur (Olt.) (a, ă). 4) Unitate tactică de cavalerie în armata romană. 5) Instrument muzical la vechii sumerieni. 6) Localitate în NE Italiei (Trentino-Alto Adige). 7) Rîu în ins. Mindanao (Filipine). 8) Localit. în V Indiei (Maharashtra). 9) Personaj dintr-un balet de Prokofiev.
ALB — Culoare. 2) De culoarea zăpezii, laptelui (masc.). 3) Care aparține rasei albe. 4) Incolor, transparent. 5) Limpede, luminos, însorit (fig.). 6) Nevinovat. 3) Fără rimă (despre versuri). 4) Rase de porcine, avînd culoarea de mai sus. 4) Geniu rău, în mit. anglo-saxonă (sau ALF, ALFR). 5) Lac în NV U.R.S.S., la S de l. Onega. 6) Rîu în SV R.F. Germania, afl. al Rinului. 7) Soi de viță și de struguri.
ALC — Alcoholum (= alcool) (abr. de pe rețete; Chim.). 2) Pinguin (sau ALCA).
ALE — Acele (ă). 2) Articol posesiv. 3) Bere neagră și dulce englezească (sau AILE). 4) Pl. de la ALA (1, 2, 3, 4). 5) Munți în Norvegia. 6) Localit. în N Suediei (Norrbotten).
ALF — Rîu, în toponimia suedeză (sau ALV, ELF). 2) Geniu aerian în mitologia germană și anglo-saxonă (sau ALFR, ALB, ELF). 3) Coroana lui Osiris și a altor divinități egiptene. 4) Orășel și rîu (afl. al Moselei) în R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 5) Localitate în S.U.A. (Arkansas).
ALG — Element de compunere cu sensul „durere“ (sau ALGO). 2) Algebră (abr. uz.).
ALI — A se grăbi (Olt.). 2) Usturoi (Maced.) (sau ALIE). 3) Cuvînt arab care înseamnă „sublim“. 4) Munți în Iran. 5) Munți în Etiopia. 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă). 7) Zeu Asen, fiu al lui Odin cu Rilda, care îl omoară cu sulița pe Hödur, ucigașul zeului Balder (Mit. scand.) (sau VALI). 8) Al 4-lea calif arab, soțul Fat(i)mei și ginerele lui Mahomed (între 656—661). 9) Pașă de Ianina (cca 1744—1822). 10) Sultan almoravid al Africii și Spaniei (1106—43). 11) Celebru astronom și gramatic din Turkestan (m. 1474). 12) Numele a trei perso-

Scanned with OKEN Scanner

naje masc. sadoveniene (în „Fantazii răsăritene“, „Pildele lui cuconu Vichentie“ și „Viața lui Ștefan cel Mare“).
ALK — Pasăre palmipedă din Norvegia.
ALL — Cuvînt italian, cu sensul „în felul, în maniera“, întrebuințat în muzică (și ALLA).
ALM — Rîu și lac în Austria (Austria Superioară). 2) Munte în Elveția. 3) Localit. în SV Austriei (Salzburg). 4) Două localit. în R.F. Germania (Bayern, Niedersachsen). 5) Abr. pentru „alimente“, „de alimente“ (Milit.).
ALN — Măsură suedeză. 2) Fluviu de coastă în NE Angliei (Northumberland).
ALO — Exclamație de chemare. 2) Exclamație convențională prin care se cheamă sau se răspunde la telefon. 3) Haide, pleacă, fugi! (Bucov., Trans.). 4) Insulă finlandeză, la S de Turku, în M. Baltică. 5) Localit. în SV Norvegiei (Aust-Agder). 6) Vîrf în Alpii elvețieni.
ALP — Pășune în Alpi. 2) Stîncă rîpoasă, în limba celtă. 3) Masiv muntos și rîu în Elveția. 4) Șah al Persiei (960—975). 5) Al 2-lea sultan selgiucid al Persiei (1063—1072) (Arslan). 6) Demon, în mit. nordică. 7) Scriitor turc (n. 1875).
ALS — 1) Insulă daneză în Micul Belt (sau ALSEN). 2) Localit. în S pen. daneze Jylland.
ALT — Care nu este aceeași persoană, sau același lucru (masc.). 2) Alto (Muz.). 3) Cal de curse de cel puțin 7 ani. 4) Numele dac al Oltului (=aur). 5) Pictor și gravor austriac (1812—1905). 6) Pedagog german progresist din R.D. Germană (n. 1905).
ALU — Munte în rep. Togo. 2) Insulă din arh. Solomon (Melanezia). 3) Mlaștină în Estonia, lîngă G. Finic.
ALV — V. ALF (1).
ALY — Pisc în Alpii elvețieni. 2) Localitate în SV S.U.A. (Arkansas).
ALZ — Rîu în SE R.F. Germania, afl. al rîului INN (Bayern).
AMA — Zău că..., zău așa! (înv., ironic). 2) Dar, însă (conj.). 3) Acuma (la moți). 4) A iubi (înv.). 5) Sectă religioasă budistă din Japonia. 6) Nume dat tinerelor pescuitoare de perle din M. Japoniei. 7) Nume dat de polinezieni bărcilor lor cu balansier. 8) Nume purtat de zeița mării în mit. japoneză. 9) Localit. în NV Italiei (Toscana). 10) Localit. în S.U.A. (Louisiana). 11) Două localit. în ins. japoneză Honshū.
AMB — Îngrășămînt bacterian (Agr.). 2) Mic rîu în India centrală. 3) Localit. în NV Indiei (Punjab). 4) Abr. pentru „ambuscadă“ (Milit.)
AMD — Ambulanță divizionară (abr. mil.).
AME — Divinitatea supremă în șintoism. 2) Comună în NE Franței (Vosges).
AMF — Acid adenozin-monofosforic (abr. în Chim. biol.) (sau AMP). 2) Element de compunere cu sensul „dublu, din ambele părți“ (sau AMFI-).
AMI — Munte în rep. Zair. 2) Mic rîu în N Indiei, afl. al lui Raptî. 3) Localit. în E Indiei (Bihar). 4) Localit. în SE ins. japoneze Honshū (Ibaraki-ken).
AMM — Localit. în rep. Sudan (Adam).
AMN — Umblu, în dialectul istroromân.
AMO — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, prov. Krasnoiarsk). 2) Localit. în S.U.A. (Louisiana). 3) Erudit negru din Guineea (sec. XVIII).
AMP — V. AMF (1). 2) Siglă pentru „Agence Mauritanienne de Presse“, agenție națională de presă din Mauritania.
AMR — General al lui Mahomed, care a cucerit Egiptul (m. 663) (sau AMRU). 2) Ajutorul Muncitoresc Român (abr.).
AMT — Diviziune administrativă daneză (= comitat).
AMU — Acum (pop.). 2) Populație antică din NE Egiptului. 3) Rîu în rep. Togo. 4) Oraș în N. Iranului, aproape de M. Caspică (Mazanderan) (sau AMOL, AMUL).
AMX — Tip de tanc francez, de 14,5 tone (după 1945).
AMY — Localit. în N Franței (Oise). 2) Două localit. în S.U.A. (Kansas, North Carolina). 3) Sculptor francez (1839—1907). 4) Compozitor și șef de orchestră francez (n. 1936).
ANA — Abr. în prescripțiile medicale, pentru „ana partes aequales“ (= la

Scanned with OKEN Scanner

fel din fiecare, în părţi (cantităţi) egale) (sau ÃA). 2) Prefix din chimia organică, care indică poziţia 1—5 la derivaţii naftalenului. 3) Culegere de vorbe de duh. 4) (Sfînta) Lac de crater în lanţul vulcanic al Carpaţilor Orientali (masivul Puciosul), obiectiv turistic. 5) Lac glaciar în M-ţii Retezat. 6) Frînghie de care se suspendă cîrligele carmacelor. 7) Frînghie cu plute de la marginea superioară a mrejelor şi a altor plase pescăreşti. 8) Geniu rău, la brazilieni şi guarani. 9) Zeu babilonian. 10) Afl. al fl. Murray (Australia). 11) Rîu şi localit. în rep. Togo. 12) Oraş în Iraq, pe fl. Eufrat (Anbar). 13) Rîu în Venezuela. 14) Numele maur al fl. Guadiana din pen. Iberică (sau ANAS). 15) Fiică a lui Nicolae Alexandru Basarab, domnul Ţării Româneşti, căsătorită cu ţarul bulgar Ivan Sracimir. 16) Fiică a lui Petru Rareş, căsătorită cu Vlad Înecatul. 17) Numele soţiilor mai multor domni români (Laţcu, Alexandru cel Bun, Vlaicu-Vodă, Radu I). 18) Numele mai multor regine şi împărătese din istoria Europei. 19) Polcă de Johann Strauss. 20) Compozitor veneţian din sec. XV. 21) Numele mai multor personaje feminine din opera lui Mihail Sadoveanu. 22) Siglă pentru „Anatolian News Agency“ (agenţie oficioasă de presă turcă).

AND — Indicativul micului stat european, Andorra, pe autovehicule. 2) Constelaţia Andromeda (abr. U.A.I.). 3) Referitor la vechii anzi, din Gallia. 4) Localit. în NE Franţei (Doubs). 5) Fiord în Norvegia (Tromsø).

ANE — Poem filozofic de Victor Hugo (Â). 2) Depresiune în Lorena, la vest de orăşelul Toul (Franţa) (sau ASNE). 3) Localit. în India (Maharashtra).

ANF—Arhiva Naţională de Filme (abr.).

ANG — Prefix malgaş, la numele de plante nutritive (sau ANGA, ANGH). 2) Atelierele Navale Giurgiu (siglă). 3) Orăşel în S Suediei (Jönköping). 4) Siglă pentru „Agencia Noticiosa da Guiné Bissau“, agenţie naţională de presă din Guineea-Bissau.

ANH — Semnul vieţii, la vechii egipteni (sau ANKH).

ANI—Pl. de la AN (=diviziune de timp). 2) Vîrstă. 3) Pasăre neagră din America tropicală (fam. cuculide) (sau ANO). 4) Planeta telescopică nr. 791. 5) Vechi oraş (azi în ruine) în Turcia asiatică, fostă capitală a Armeniei în sec. IX—XI (sau ANNI). 6) Scrib egiptean ale cărui poveţe către fiul său, scrise pe un papirus (păstrat azi la British Museum), au rămas celebre (sec. II—I î.e.n.). 7) Orăşel în R.P. Chineză (Jiangxi) (sau ANYI). 8) Două localit. în India (Himachal Pradesh, Punjab).

ANK — Localit. în R.S. Vietnam (Gia Lai — Cong Tum).

ANL — Abr. pentru „analiză“, „analitic“ (Milit.).

ANM — Abr. pt „arme de nimicire în masă“ (Milit.)

ANN — Cap în Antarctida, la Oc. Indian. 2) Lac şi localit. în Suedia (Jämtland) (Å). 3) Cap în NE statului Massachussetts (S.U.A.), la Oc. Atlantic. 4) Localit. în S.U.A. (Michigan).

ANO — Coţofană neagră din Argentina (Crotophaga ani) (sau ANI (3). 2) Local. în S.U.A. (Kentucky). 3) Două localit. în ins. japoneză Honshū.

ANP — Tip de scut minier. 2) Siglă pentru „Algemeen Nederlands Persbureau“, agenţie de presă din Olanda.

ANS — Prima literă gotică (= A). 2) Tip de satelit artificial olandez. 3) Comună în NE Belgiei (Liège).

ANT — Element de compunere, cu sensul „floare“ (sau ANTO). 2) Constelaţia Antlia (= Maşină pneumatică) în abr. U.A.I. 3) Din neamul vechilor anţi. 4) Sat în jud. Bihor (com. Avram Iancu). 5) Atol în Oc. Pacific (Arh. Caroline).

ANU — „Părintele“ şi „regele zeilor“ în credinţa străvechilor sumerieni, care reprezenta cerul (sau AN). 2) Zeul cerului în miturile asiro-babiloniene (care corespunde cu zeul AN al sumerienilor). 3) Zeu hitit, care l-a detronat pe ALALU, zeul cerului. 4) „Atomii eterni“ din care sînt compuse substanţele materiale (pămîntul, apa, focul şi aerul), cuprinse în eter, timp şi spaţiu (în şcoala tradiţională „ortodoxă“ a filozofiei indiene Vaişeşika). 5) Insulă în Polinezia (Arh. Tuamotu).

Scanned with OKEN Scanner

ANY — Localit. în N Franței (Aisne).
AOB — Oază în Sahara de V. 2) Localit. în rep. Africa de Sud.
AOC — Anno orbis conditae (abr. lat.).
AOD — Al II-lea judecător în Israel, învingătorul moabiților (sec. XV î.e.n.) (sau AHOD).
AOI — Cunoscut parc al orașului japonez Nagoya.
AOM — Rîu în NE R.P. Chineze, afl. rîului Ussuri (Heilongjiang).
AON — Fiu al lui Poseidon, eponimul mitic al țării Aonia, numită mai tîrziu Beoția, din Grecia antică. 2) Veșnicie (în filozofia antică). 3) Zeul inteligenței și al atmosferei la caldeeni.
AOO — Fluviu antic, în Epir și Illyricum, tributar M. Adriatice (azi, Vjosa) (sau AOOS, AOUS, EAS).
AOR — Aur (pop.). 2) Gen de coleoptere tropicale. 3) Populație din Caucaz. 4) Insulă în Indonezia, la E de coasta orientală a pen. Malacca.
AOS — „Asociația Oamenilor de știință" din R.S. România (siglă).
AOT — Sinonim cu nyctipitec, maimuță fără urechi din America. 2) Gen de leguminoase papilionacee (arbuști) din Australia.
AOU — Atmosferă, în mit. indiană. 2) Personificarea „inteligenței" în mit. asiro-babiloniană.
APA — Lichid, compus hidrogenat al oxigenului (A, Ă). 2) Rîu, fluviu (A, Ă). 3) Transpirație, sudoare (A, Ă). 4) Apucare, boală la cai (A, Ă). 5) Dropică, hidropizie (med. pop.) (A, Ă). 6) Rouă (Mold.) (A, Ă). 7) Joc la nunțile țărănești, numit și găleata. 8) Stare sufletească (fig.) (A, Ă). 9) Apoi (a, ă) (pop.). 10) Lemn din comerț din Brazilia (sau WALABA). 11) Specie de trestie din Africa ecuatorială, cu măduvă comestibilă (Cyperus esculentes). 12) Comună și sat component în jud. Satu Mare. 13) Afl. al rîului Vișeu, numit și VASER (42 km). 14) Afl. al rîului Paraguay, graniță între statele Paraguay și Brazilia. 15) Titlul unui roman de Al. Ivasiuc, după care s-a realizat filmul românesc „3 zile și 3 nopți". 16) Siglă pentru „Austria Presse Agentur", agenție oficioasă austriacă de știri".
APC — Grup de adenovirusuri. 2) Tip de viroze. 3) Localit. în Ungaria (Heves). 4) Abr. pentru „apărare civilă" (Milit.).
APE — Pl. de la APĂ. 2) Valuri, unde (poetic). 3) Joc de culori pe care îl fac în lumină unele obiecte lucioase (fig.). 4) Specie de crustacee. 5) Oraș în U.R.S.S. (R.S.S. Letonă).
APF — Factor de creștere, prezent în proteinele de origine animală (Med.).
APG — Pseudonim al folcloristului român, Artur Gorovei (1864—1951).
API — Prefix, pentru „albine". 2) Soi de mere mici, roșii sau galbene-pal, lucioase. 3) Apoi (reg.). 4) Scară areometrică pentru indicarea densității derivatelor petroliere (abr.) 5) Divinitate scită, pomenită de Herodot (= pămîntul). 6) Vîrf în Himalaia (Nepal) (7132 m). 7) Vulcan în ins. Lombok, din grupul de insule Maluku-Sulawesi (Indonezia). 8) Insulă din Arh. Noile Hebride, în SV Oc. Pacific. 9) Localit. în N rep. Zair. 10) Orășel în Nepal.
APL = Limbaj de programare convențional (Inform.)
APN — Abr. pentru „apărare națională" (Milit.).
APO — Prefix care introduce în termeni compuși noțiunea de „separat de, detașat din". 2) Denumirea romană a rîului Caraș din Banat. 3) Vulcan stins în ins. Mindanao, din arh. Filipine, cu alt. max. 2953 m. 4) Localit. în Mexic (Michoacán). 5) Localit. dacoromană în Banat (sau Ad Bontes). 6) Siglă pentru „Organizația Asiatică a Productivității ".
APP — Siglă pentru „Associated Press of Pakistan", agenție oficioasă de știri pachistaneză.
APR — Aprilie (abr. uz.). 2) Abr. latină pentru „Anni praesentis" și „Anni praeteriti". 3) Abr. pentru „aprovizionare" (Milit.).
APS — Localitate în SE Franței, numită și ALBA (Ardèche). 2) Constelația APUS (= pasărea paradisului), în abr. U.A.I. 3) Siglă pentru „Algérie Presse Service" (agenție națională de presă din Algeria).
APT — Potrivit, capabil, bun (pentru...., sau să...). 2) Rîu în SE Franței. 3) Orășel în SE Franței (Vaucluse).

Scanned with OKEN Scanner

APU — Apoi (reg.). 2) Săptămînal finlandez. 3) Localit. în Egiptul antic. 4) Ţară legendară situată la N de statul sclavagist antic, Urartu.

AQL — V. ACL (2). 2) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Aquila.

AQR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Aquarius (= vărsătorul).

AQU — Element de compunere cu sensul „apă“ (sau AQUI).

ARA — A tăia şi a răsturna brazde cu plugul. 2) Îra! (ă, a). 3) Papagal mare din America de Sud, viu colorat (de obicei, roşu ca sîngele) şi cu coada lungă (Ara macao) (sau ARARA). 4) Iară (ieşit din uz) (A, Ă). 5) 100 mp. (a, ă) (pop.). 6) Mică constelaţie în emisfera sudică a cerului, situată dedesubtul cozii Scorpionului (= altarul). 7) Autoatelier de reparat auto (abr. milit.). 8) Cap în S Arabiei. 9) Rîu în ins. japoneză Honshū. 10) Rîu în NE Spaniei, în M-ţii Pirinei (Aragón). 11) Rîu în NE Spaniei, afl. lui Cinca (Huesca). 12) Localitate în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, regiunea Murmansk). 13) Localit. în NE Pakistanului (Punjab). 14) Rege mitic armean, iubit de Semiramida, supranumit „Keghetsiq“ (= frumosul). 15) Biochimist japonez contemporan.

ARC — Armă primitivă. 2) Porţiune dintr-o circumferinţă sau dintr-o linie curbă. 3) Element de construcţie în formă arcuită, boltă. 4) Resort. 5) Arcuş (Olt., Ban.). 6) Acoladă. 7) Drot (la scaune, canapea ş.a.). 8) Monument triumfal. 9) Serul lui Bogomoleţ, antireticular citotoxic (abr. med.). 10) Fluviu de coastă în SE Franţei, în Provence (72 km). 11) Rîu în Alpii francezi, afl. al lui Isère (150 km). 12) Comună în NE Franţei (Haute-Saône). 13) „Fecioara din Orleans“, eroină naţională franceză (1412—31) (sau D'Arc)

ARD — Rădăcină celtică din componenţa a numeroase denumiri geografice, din Scoţia şi Irlanda, cu sensul „înalt“. 2) Sufix, cu sens „peiorativ“. 3) Unul din cei trei zei primordiali ai anticului Urartu. 4) Lac în Scoţia (Marea Britanie), pe malurile căruia au avut loc principalele evenimente din viaţa lui Rob Roy.

ARE — Arie (reg.). 2) Unitate de suprafaţă la romani şi francezi. 3) Fluviu şi staţiune de sporturi de iarnă în V Suediei (Jämtland) (Å) (sau AARE). 4) Localit. în India (Maharashtra). 5) Unul dintre cei mai vechi cronicari islandezi (numele complet: Are Frode Thorgilsson) (sau ARI) (1067—1148). 6) Scriitor medieval japonez.

ARF — Localit. în Arabia Saudită. 2) Amplificator de radiofrecvenţă (abr. Rad.-Telev.).

ARH — Prefix care introduce în termenii compuşi sensul de „primordial“ (sau ARHI). 2) Sufix, cu sensul „care conduce“ (sau ARC) .3) Abr. uz. pentru: arhitect, arhitectură; arhipelag; arheologie.

ARI — Pl. de la AR (= 100 mp). 2) Arieni, numele generic al populaţiilor albe din Europa şi din Asia (sau indo-europeni). 3) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Aries (= berbecul). 4) Zeiţă adorată cîndva în ins. Rarotonga (Polinezia). 5) Atol făcînd parte din Insulele Maldive (Oc. Indian). 6) Localit. în U.R.S.S., în delta fl. Lena (R.S.S.A. Iakută) (Î). 7) Localit. în Italia (Abruzzi). 8) V. ARE (5) (= părintele literaturii islandeze). 9) Personaj masc. din „Saga despre Njal“.

ARK — Abr. oficială pentru statul Arkansas (S.U.A.). 2) Localit. în statul Virginia (S.U.A.). 3) Numele naveicomandant engleze a vestitului navigator şi corsar englez, Sir Francis DRAKE.

ARL — Două văi în SV Austriei, lîngă oraşul Innsbruck (Tirol). 2) Mic rîu în N R.F. Germania (Schleswig-Holstein). 3) Localit. în Austria (Salzburg).

ARM — Partea piciorului de dinapoi a unui animal, între genunchi şi şold (reg.). 2) Coapsă, şold (la om) (Ban.). 3) Încheietura braţului. 4) Rîu în Canada (Saskatchewan). 5) Localit. în S.U.A. (Mississippi).

ARN — V. ARM. (1). 2) Acidul ribonucleinic (abr. med.). 3) Rîu în SV Franţei, afl. lui Thoré (Tarn). 4) Arhiepiscop de Salzburg, autorul unor anale regale (796—821).

Scanned with OKEN Scanner

ARO — Automobil românesc, produs al Uzinei din Cîmpulung-Muscel. 2) Măsură agrară italiană. 3) Insulă daneză în Micul Belt (Å, Ø) (sau AARØ, AERØ sau ARRÖ). 4) Afl. al fl. Orinoco (Venezuela). 5) Localit. în Finlanda (Kymi). 6) Cunoscut astronom mexican contemporan, descoperitorul unei noi categorii de galaxii.

ARP — Arpeggio (abr. muz.). 2) Pisc în Alpi (Italia). 3) Trei localit. în S.U.A. (Georgia, Tennessee, Texas). 4) Pictor, sculptor și poet alsacian, unul dintre inițiatorii mișcării **dada** și ai artei abstracte („Păstorul de nori") (1887—1966). 5) Abr. pentru „aeroport" (Milit.).

ARS — Distrus, mistuit de foc. 2) Fript. 3) Pîrlit, bronzat, înnegrit (de soare). 4) Ofilit, uscat (fig.). 5) Zdrobit, pustiit (despre inimă, suflet) (fig.). 6) Păcălit (fig.). 7) Fierbinte, arzător (poetic). 8) Uscat, pîrjolit (de soare, de secetă) (fig.). 9) Distrus sub acțiunea unui agent corosiv, a unui acid etc. 10) Însemnat cu fierul roșu. 11) Lovit repede și usturător (cu nuiaua, biciul ș.a.). 12) Strigăt de comandă, pentru punerea în mișcare a unei trupe (Ș). 13) Vîrf în masivul Piatra Mare, lîngă Săcele (1402 m). 14) Culme în M-ții Tarcăului (891 m). 15) Orășel în Danemarca, în N pen. Jylland. (Å) (sau AARS). 16) Cinci localit. în Franța. 17) Vestit căpitan francez (m. 1512).

ART — Articol, articulat (abr. uz.). 2) Insuliță la N. de arh. Noua Caledonie. 3) Localit. în NE Franței (Meurthe-et-Moselle). 4) Localit. în Elveția (Schwyz) (sau ARTH). 5) Localit. în Texas (S.U.A.).

ARU — Arhipelag în Indonezia, la SV de ins. Noua Guinee (sau AROL). 2) Oraș în NE rep. Zair, la granița cu Uganda (Haute Zaïre). 4) Rîu în Brazilia.

ARV — Rîu în Elveția.

ARX — Loc înalt unde augurii prevesteau viitorul (antic.). 2) Citadelă sabină din Roma antică. 3) Localit. în SV Franței (Landes). 4) Poet german (n. 1895).

ARY — Localit. în S.U.A. (Kentucky).

ARZ — Plîngere scrisă (împotriva domnitorului) prezentată sultanului sau marelui-vizir (od.). 2) Poruncă dată de sultan, prin care se impunea decapitarea sau schimbarea unui domnitor român (od.). 3) Insuliță, rîu și localit. în NV Franței (Morbihan). 4) Localit. în N. Libanului.

ASA — În felul aceata, astfel (Ș). 2) În același fel (Ș). 3) Întocmai, exact, da (Ș). 4) Asemenea, astfel de... (Ș). 5) Deal, în toponimia norvegiană și suedeză. 6) Metodă sensitometrică, pentru determinarea sensibilității fotografice (prin indici numerici). 7) Împărăția luminii și dreptății, în Avesta (Ș). 8) Zeu binefăcător la vechii scandinavi (sau AS, ASS, ASE, ASEN; pl. ASARI, ASENI, ASI). 9) Rîu în Venezuela, afl. al lui Paragua. 10) Localit. în Danemarca, în N pen. Jylland (A, Å) (sau ASAA). 11) Localit. în S Suediei (Kronoberg) (Å, A) (sau AASA). 12) Rîu în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Cita), afl. lui Cikoi. 13) Oraș în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Celeabinsk) (Ș). 14) Localit. în ins. japoneză Honshū (Yamaguchi). 15) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 16) Rege al iudeilor, învingător al madianiților (944—904 î.e.n.).

ASB — Simbol pentru apostilb (= unitate fotometrică).

ASC — Tîrg în pen. Sinai (Egipt).

ASE — Siglă pentru „Academia de Studii Economice". 2) Siglă pentru „Agenția spațială europeană" (sau ESA). 3) Așa (Mold., ș). 4) Jenă epigastrică, însoțită de o anxietate generală (Med.). 5) Fluviu de coastă în U.R.S.S., tributar Mării Negre (R.S.F.S. Rusă — ținutul Krasnodar) (Ș). 6) Localit. în U.R.S.S., pe coasta Mării Negre (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnodar). (Ș). 7) V. ASA (8).

ASH — Frasin din care a fost creat primul om, ASK, de către fiii gigantului Bör [Odin, Hoener (Hönir) și Lodur (Löder)]. 2) Rîu (creek) în statul Utah (S.U.A.). 3) Rîu în statul Minnesota (S.U.A.). 4) Două localit. în SE Angliei (Surrey) (Kent). 5) Localit. în V. Angliei

(Shropshire). 6) Altă ortografie pentru orașul AȘ, din NV Cehoslovaciei. 7) Trei localități în S.U.A. 8) Lexicograf englez (c. 1724—79). 9) Medic și fizician englez (m. 1829). 10) Romancier realist din R.P. Polonă (n. 1881). 11) Saxofonist, clarinetist, flautist, vibrafonist și dirijor englez (n. 1930).

ASI — Campioni (ș). 2) Birlici (ș). 3) Monede romane de aramă sau de bronz. 4) Zei reprezentînd elementul solid, în mit. scandinavă (sau Asari, ASENI). 5) Nume dat de ruși alanilor (sau IASI). 6) Numele egiptean al ins. Cipru (sau ALSA, Alasia). 7) Numele arab al fl. Oronte din N Siriei (sau Nahr el-Asi, AASI), lung de 400 km, tributar M. Mediterane. 8) Rîu în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă). 9) Localit. în N. rep. Iraq.

ASK — Primul bărbat, în mit. scandinavă, creat de zeii Odin, Wili și We (sau Odin, Hönir și Lodur), soțul lui EMBLA, prima femeie (sau ASKR). 2) Două localit. în Norvegia (Buskerud, Hordaland). 3) Localitate în S Suediei, în regiunea Skåne. 4) Orășel în Iran (sau ASEK). 5) Navă a primilor vikingi (în anul 800 e.n.).

ASL — Localit. petroliferă în Egipt, pe țărmul vestic al pen. Sinai.

ASM — „Asociația pentru muzica contemporană, din U.R.S.S." (siglă).

ASN — Lac în S Suediei (sau ÅSNEN).

ASO — Fluviu de coastă în E Italiei (Marche). 2) Golf și vulcan (1592 m) în ins. japoneză Kyūshū. 3) Două localit. în ins. japoneză Honshū. 4) Localit. în ins. Shikoku (Japonia). 5) Localit. în rep. Togo. 6) Concubina monstrului mitologic Typhon. 7) Pictor japonez (n. 1913). 8) Agronom și agrochimist japonez (1875—1945).

ASP — Localit. în N Elveției (Aargau). 2) Gen de pești physostomi abdominali, din familia ciprinide (sau Aspius). 3) Localit. în Norvegia (Nord-Trondelag). 4) Teolog și filozof suedez (1696—1763). 5) Diplomat suedez (1745—1808).

ASQ — Localitate în Franța (Nord) (sau ASCQ).

ASR — „Asociația sportivă Recolta" (siglă). 2) Rugăciunea pe care o fac musulmanii între orele 15—17.

ASS — V. AES (1). 2) V. ASA (8). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Estonă).

AST — Acest (Ă). 2) Alto-Stratus (abr. Meteor.). 3) Munți în Harz. 4) Două localități în R.F. Germania (Bayern). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Tadjică) (Ș). 6) (Van der) Pictor olandez de naturi moarte, cu flori și cochilii (c. 1590—c. 1656). 7) Erudit și filozof german (1778—1841).

ASU — Țărmul răsăritean al M. Egee, la asirieni (antic.). 2) Localit. în rep. Ciad.

ASV — Siglă pentru „Africa de Sud-Vest" (sau SWA).

ATA — Siglă pentru „Agjensia Telegrafike Shqiptare", agenție telegrafică albaneză. 2) Simbol pentru „Presiune absolută" (fiz.). 3) Fir textil (AȚĂ). 4) Direct la..., fără să se abată din drum (AȚĂ). 5) Membrană care unește fața inferioară a limbii cu mucoasa gurii (pop.) (AȚĂ). 6) Dîră subțire (fig.). (AȚĂ). 7) Sfoara pe care o întinde zidarul spre a putea lucra zidul drept (AȚĂ). 8) Firicel care se desprinde din unele păstăi (AȚĂ). 9) Firicel, fibră de carne (AȚĂ). 10) Ursită (fig.) (AȚĂ). 11) Fibră extrasă din tulpina anumitor plante (textile) (AȚĂ). 12) Fîșie de metal subțire, formată în urma ascuțirii pe tocilă a unor unelte (AȚĂ). 13) Atu (carte de joc) (pop.). 14) Insuliță în arh. Tonga (Oc. Pacific) (3 kmp.) 15) Munți în jud. Neamț (AȚA). 16) Afl. al Tarcăului, în SV jud. Neamț (AȚA). 17) Fost sat în jud. Neamț (AȚA). 18) Idiom vorbit în ins. Mindanao (Filipine). 19) Localit. în SV Ungariei (Baranya). 20) Localit. în N Indiei (Uttar Pradesh). 21) Localit. în ins. Kyūshū (Japonia). 22) Faraon egiptean (Dinastia I). 23) Învățat și prof. musulman (sec. VIII). 24) Poet popular turkmen (n. 1908).

ATB — „Agenția Telegrafică Bulgară" (siglă).

ATD — Abreviație lexicală cehă („etc").

ATE — Îmbrăcăminte zdrențuită (Ț). 2) Dîre băloase pe care le prezintă uneori zeama de varză (Ț). 3) Pl. de la AȚĂ. 4) Gen de orhidee din India.

Scanned with OKEN Scanner

5) Zeiţa greacă a seducţiei, a înşelăciunii (Mit.). 6) Colină legendară din Frigia (Mit.). 7) Planeta telescopică nr. 111 (sau ATHE).

ATF — Orăşel în delta Nilului. 2) v. ATP.

ATH — Pseudonim al lui Victor Eftimiu. 2) Monedă din rep. Laos (sau ATT, AT). 3) Oraş în Belgia, în prov. Hainaut (sau AAT, AETH) .

ATI — Armăsari, cai frumoşi (Dobr.) (Ţ). 2) Nume dat pescăruşului în Argentina (Phaetusa chloroptera). 3) Numele indigen al elefantului indian. 4) Localit. în rep. Sudan (Kordofan). 5) Orăşel în S rep. Ciad, pe fl. Batha. (sau ATY). 6) Pl. de la AT (= monedă din LAOS) (Ţ).

ATL — Pseudonim al lui August Treb. Laurian. 2) Particulă, cu semnificaţia „apă", din toponimia mexicană. 3) Abr. pentru „atelier" (Milit.).

ATM — Atmosferă (abr. uz.). 2) Abr. pentru „automat, automatizat" (Milit.).

ATN — (el-Abd) Oază în Kuwait.

ATO — Orăşel în rep. Somalia. 2) Localit. în ins. japoneză Honshū (Hiroshima-ken).

ATP — Acid adenozin trifosforic (abr. uz.) (sau ATF.).

ATR — Anul trecut (abr. uz.). 2) Gen de comutator emisie-recepţie.

ATS — Pseudonim al poetului Alexandru T. Stamatiad (1885—1956). 2) Simbol pentru „Atmosferă suprapresiune" (fiz.). 3) Simbol pentru „Presiune relativă" (= suprapresiune) (fiz.). 4) Tip de satelit staţionar american, cu diverse aplicaţii.

ATT — Fruct originar din ins. Antile. 2) V. ATH (2).

ATU — Culoare la jocul de cărţi (sau COZ) (Mold.). 2) Avantaj (fig.).

ATY — V. ATI (5).

ATZ — Culme în R.F. Germania (Hessen) (471 m).

AUA — Societate de transporturi aeriene austriacă (sigla). 2) Strugure (reg.) (A, Ă). 3) Varietate de struguri cu boabele mărunte şi dese (A, Ă). 4) Numele indigen al ins. Durour din Insulele Amiralităţii (Melanezia). 5) Localit. în R.F. Germania (Hessen).

AUB — Rîu în R.F. Germania (Bayern). 2) Două localit. în R.F.G. (Bayern). 3) Scriitor progresist spanio- (n. 1903).

AUC — Ab Urbe condita (= de la întemeierea oraşului (Roma), 753 î.e.n.) (Abr. lat.). 2) Anno Urbis conditae (= anul de la fundarea Romei) (abr. lat.). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Letonă).

AUD — Veche provincie în India (sau AUDH, OUDH, UDH). 2) Localit. în statul Missouri (S.U.A.). 3) Personificarea norocului la vikingi. 4) Numele a două personaje fem. din „Saga despre Njal".

AUE — Numele a 13 rîuri din R.F. Germania. 2) Oraş în S.R.D. Germane (Karl-Marx-Stadt). 3) Numele a trei localit. din R.F. Germania. 4) Celebru trubadur şi poet epic german (c. 1170—c. 1210).

AUF — Regiune în Arabia Saudită, pe coasta M. Roşii.

AUG — August (abr. uz.). 2) Pseudonim al lui Tudor Arghezi.

AUI — A hăui, a răsuna prelung(Ă). 2) Oază în NV rep. Ciad (sau AOUI).

AUK — Pinguin din Anglia. 2) Rîu în Africa, afl. al lui Chari, la graniţa dintre rep. Ciad şi rep. Centrafricană (sau AOUK). 3) Ramură a grupului tribal indian TLINGIT, de pe coasta de SE a pen. Alaska.

AUL — Sat de munte în Crimeea, Caucaz şi Asia Centrală. 2) Vîrf în M-ţii Alpi, în SE Elveţiei (3124 m.). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă). 4) Localit. în NE Indiei (Orissa). 5) Antropolog estonian (n. 1897).

AUM — V. AWM. 2) Silabă sacră utilizată de hinduşi în textele vedice (sau OM). 3) Numele tatălui creator la brahmani.

AUN — Avat. 2) Localit. în Norvegia (Tromsø).

AUR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Auriga (= vizitiul). 2) Metal preţios. 3) Lucru valoros (fig.). 4) Văpaie, strălucire ca a aurului (fig.). 5) Fir, aţă făcută din aur, sau imitînd aurul. 6) Bani, avere, bogăţie. 7) Belşug (fig.). 8) Numele profan al Nilului (antic.). 9) Una din ins. Marshall (Oc. Pacific). 10) Insulă la E de extrem. sudică a pen. Malacca (Malaysia). 11) Localit. în

Scanned with OKEN Scanner

India (Punjab). 12) Roman de Mamin-Sibireak. 13) Vol. de poezii de Victor Tulbure.
AUS — Indicativul Australiei la autovehicule. 2) Moşneag (Olt.) (ş) 3) Ued şi localit. în SV Namibiei. 4) Abr. pentru „autoservice“ (Milit.).
AUT — În afara terenului de joc (Sport). 2) Situaţie în care un jucător scoate mingea în afara terenului de joc şi penalizarea aplicată de arbitru împotriva jucătorului respectiv. 3) Abr. tehnică pentru automobil. 4) Denumire reg. a avatului (ţ). (pl. AUŢI)
AUW — Localit. în N Elveţiei (Aargau). 2) Două localit. în R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).
AUX — Localit. în N Franţei (Pas-de Calais). 2) Abr. pentru „auxiliar“ (Milit.).
AUZ — Unul din simţuri. 2) Însuşirea de a distinge o notă muzicală corectă de una falsă. 3) Auzire. 4) Veste (ieşit din uz). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Letonă).
AVA — Mreajă (de prins peşte) (A, Ă). 2) Părinte, tată (neobişnuit) (A, Ă). 3) Nume dat călugărilor bătrîni (A, Ă). 4) Arvă, vie la şes. (A, Ă). 5) Plantă aromatică, înrudită cu menta, din Africa ecuatorială. 6) Specie de piper din Ins. Societăţii (Piper methysticum) (sau HAVA, AWA, KAWA). 7) Băutură ameţitoare fabricată din rădăcina plantei de mai sus (6) şi lapte de cocos (sau AWA, KAWA). 8) Numele unui dans popular. 9) Oraş antic pe Eufrat (sau IVA). 10) Numele a două provincii maritime japoneze (sau AWA). 11) Vechea capitală a Birmaniei, pe fl. Irrawaddy (Mandalay) (sau AWA). 12) Vechiul nume al regatului birman. (sau AWA). 13) Cinci localit. în S.U.A. 14) Prima poetă germană (m. 1127).
AVD — Aud, în dialectul istroromân.
AVE — Pl. de la AVĂ (1, 4). 2) Salut roman. 3) Pseudonim al lui Alex. Vlahuţă. 4) Avea (é). 5). Fl. de coastă în NV Portugaliei (Minho) 6) M-ţi în SE Spaniei (Valencia). 7) Savant şi explorator german (1812—84).
AVF — Amplificator de videofrecvenţă (abr. Rad.-Telev.).
AVG — Avangardă (Milit.).
AVI — Prefix relativ la păsări. 2) Fiu, la maurii spanioli. 3) Localit. în Turcia asiatică (Konya).
AVO — Arbore din India, din a cărui scoarţă se face hîrtie. 2) Localit. în Portugalia (Coimbra) (Ô).
AVP — Siglă pentru „Agence Voltaïque de Presse“, agenţie naţională de presă din Volta Superioară.
AVR — Abr. pentru „avarie, avariat“ (Milit.).
AVU — Localit. în SE Franţei, pe Coasta de Azur (Provence). 2) Nu duse lipsă.
AVY — Comună în Franţa (Charente-Maritime).
AWA — V. AVA (6, 7, 10, 11, 12). 2) Munte în Camerun. 3) Insuliţă lîngă coasta de NV a ins. japoneze Honshū. 4) Porţiunea mijlocie a fl. Maroni, care separă Guyana fr. de rep. Surinam (sau AOUA). 5) Teritoriu din Surinam, cu zăcăminte aurifere.
AWE — Lac în V Scoţiei (Argyllshire). 2) Localit. în Nigeria (Benue).
AWM — Măsură de capacitate întrebuinţată în Anglia pentru vinurile de Moselle din Germania (136,3 l) (sau AUM).
AWU — Vulcan în ins. Sangihe (Indonezia), care a erupt în 1892.
AXA — Dreaptă orientată (A, Ă). 2) Linie dreaptă care ocupă o anumită poziţie într-un sistem tehnic (A, Ă). 3) Dreaptă închipuită în jurul căreia se face mişcarea de rotaţie a unui corp ceresc în jurul lui însuşi (A, Ă). 4) Axis (Anat.) (A, Ă). 5) A centra (o piesă). 6) A (se) orienta, a (se) desfăşura într-un anumit sens, a (se) concentra în jurul a ceva (fig.). 7) Osie (sau AX) (pl. AXE) (A, Ă). 8) Rîu în Anglia (Marea Britanie).
AXE — Pl. de la AX şi AXĂ. 2) Abr. pentru saxofon (sau AX). 3) Numele a două mici fl. de coastă din Anglia (sau AX).
AXF — Produs elastic, folosit ca ingredient în industria cauciucului.
AXI — Soi de piper, găsit de Cr. Columb în ins. Española (Capsicum annuum).
AXO — Străveche cetate în ins. Creta.
AXT — Rîu în NV R.F. Germania, afl. fl. EMS (Nordrhein-Westfalen).

Scanned with OKEN Scanner

AYA — Peşte din Brazilia. 2) Un fel de pedagogă, la spanioli (V. masc. AYO). 3) Nume dat versetelor Coranului (pl. AYAT). 4) V. AIA (10). 5) Tîrg în NE Spaniei (Guipúzcoa). 6) Localit. în ins. japoneză Kyūshū (Miyazaki). 7) Localit. şi regiune minieră în statul Ghana.
AYE — Localit. în SE Belgiei (Luxembourg). 2) V. AIE.
AYL — Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).
AYM — Magistrat şi om politic francez (1752—1818).
AYN — V. AIN (1, 2, 3). 2) Localit. în SE Franţei (Savoie).
AYO — Un fel de pedagog la spanioli (V. fem. AYA). 2) Localit. în SV rep. Peru (Arequipa). 3) Orăşel japonez în ins. Honshū (Shimane-ken).
AYR — Rasă de taurine, originară din S Scoţiei (sau Ayrshire). 2) Fl. de coastă în SV Scoţiei. 3) Comitat în SV Scoţiei (Marea Britanie). 4) Oraş şi port în SV Scoţiei. 5) Trei localit. în S.U.A. 6) Localit. în provincia Ontario (Canada). 7) Oraş şi port în NE Australiei (Queensland).
AZA — Sinonim cu enzimă (a. ă). (pl. AZE). 2) Sufix care dă termenilor medicali sensul de „stare, situaţie, condiţie". (Ă) 3) Oraş în vechea Palestină. 4) Înger revoltat aruncat în abis (Mit.). 5) Scriitor dramatic spaniol (1851—1912). 6) Divinităţi străvechi adorate de arabi (sau UZA).
AZE — Pl. de la AZĂ (1). 2) Numele unui geniu în mit. persană. 3) Trei localit. în Franţa (Loir-et-Cher, Mayenne, Saône-et-Loire (É). 4) Pictor francez (1823—84) (É).
AZI — Astăzi; în epoca prezentă; acum, momentan. 2) Revistă de literatură, critică şi artă, apărută în Bucureşti între anii 1932—40, sub conducerea lui Zaharia Stancu. 3) Produs lactic fabricat în Jura (Franţa) (sau AZY, AISY, AIZY).
AZM — (El-) Localit. în Rep. Arabă Yemen.
AZN — Varietate de renyx (= aliaj), pe bază de zinc.
AZO — Tip de legătură organică (Chim.). 2) Localit. în ins. japoneză Honshū (Okayama-ken). 3) Jurisconsult italian (m. 1230) (sau AZZO).
AZU — Az (= literă slavonă). 2) Medic, în limba sumeriană (= „cunoscătorul apei") (A-ZU).
AZY — Trei localit. în Franţa (Aisne, Cher, Nièvre). 2) V. AZI (3).

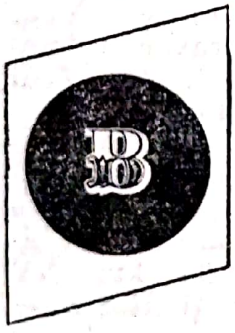

BAA — „Atol" (diviziune administrativă) în rep. Maldive. 2) Localit. în Norvegia. 3) Localit. în ins. ROTI (Indonezia).
BAB — „Poartă, strîmtoare", în toponimia arabă. 2) Titlu în ierarhia şufilor şi ismailienilor. 3) Luna august la asirobabilonieni (sau AB). 4) (Al-) Oraş în N Siriei, lîngă Alep. 5) Porecla lui Mahomed Ali (= Poarta), fondatorul sectei babiţilor şi luptător antifeudal persan (1821—50). 6) Episcop şi cărturar transilvănean, luptător pentru emanciparea socială şi naţională a românilor din Transilvania şi autor al primei ample lucrări lexicografice româneşti tipărite (1739—1830) (sau BOB). 7) Scriitor şi critic dramatic german (n. 1880). 8) Localit. în sudul R.S. Cehoslovace (Slovacia Occid.) (Á).
BAC — Instalaţie fixă, cu anexe asemănătoare unei ambarcaţii, folosită la iniţierea şi la antrenamentul canotorilor, caiaciştilor şi canoiştilor (Sport). 2) Pod plutitor, brod, brudină. 3) Element al sculelor şi dispozitivelor de strîngere (menghine, mandrine etc.), cu care se prind piesele în vederea prelucrării lor. 4) Recipient, vas cu diverse utilizări industriale. 5) Fiecare dintre piesele de aşchiere ale unei filiere. 6) Carte de joc care nu prezintă nici o valoare, la bacara sau maca.

Scanned with OKEN Scanner

7) Falcă, piesă în care se fixează vîrful bocancului legat de schiuri. 8) Parte a coarbei, unealtă cu care se fac ghiventurile la șurub (reg.). 9) Cunoscută stradă din Paris, unde a locuit Nicolae Bălcescu în 1850. 10) Orășel în R.S.F. Iugoslavia (Novisad — Serbia) (č). 11) Jurisconsult francez (1808—68). 12) Desenator și literat francez de origine austriacă (1859—1952). 13) Localit. în S R.S. Cehoslovace (Slovacia Occidentală) (Á, Č).

BAD — Geniul vînturilor și furtunilor în mit. persană, care prezida a 22-a zi a lunei. 2) Execuție excelentă în jaz (argotic). 3) Regiune muntoasă în Canada. 4) Lac în Canada (Saskatchewan). 5) Numele a două rîuri din S.U.A., dintre care unul este afl. lui Missouri. 6) Localit. în SV Indiei (Mysore). 7) Siglă pentru „Banca Africană de Dezvoltare". 8) Siglă pentru „Banca Asiatică de Dezvoltare".

BAF — Numele a două tablouri de Rubens (sau BAVON).

BAG — Măsură de capacitate din Birmania (122, 75 l). 2) Barcă, la celți. 3) Rîu în ins. daneză Bornholm. 4) Numele croat al localit. Karlobag, de pe coasta Dalmației (Croația—R.S.F. Iugoslavia). 5) Localit. în Ungaria (Pest). 6) Măsură în Guyana. 7) Introduc.

BAH — Interj. 2) Localit. în India (Uttar Pradesh). 3) Grupare etnică din Tanzania (pl. BAHI). 4) Renumit biochimist sovietic (1857—1946).

BAI — Necaz, încurcătură, bucluc (reg.). 2) Nume dat localit. în care se găsesc izvoare de apă termală cu proprietăți curative (Ă). 3) Pl. de la BAIE (Ă). 4) A face baie (rar) (Ă). 5) A lucra într-o mină de aur (reg.) (Ă). 6) A hrăni, alăpta un copil (reg.) (Ă). 7) Bade (pop.). 8) Pseudonim al lui Camil Petrescu. 9) Sufletul nemuritor, în chip de pasăre, în credința vechilor egipteni. 10) Popor de limbă chinezo-tibetană din China de SV. 11) Afl. al rîului Sabar (sau BĂII). 12) Sat component al comunei Vidra (Jud. Alba). 13) Lac în ins. Luzon, lîngă Manilla (Filipine). 14) Rîu și grupare etnică în Camerun. 15) Orășel în SE rep. MALI, la granița cu Volta Superioară. 16) Localit., numită și Paicheng, în M-ții Tian-Șan, din R.P. Chineză (reg. autonomă Xinjiang Uygur). 17) Influent om de stat pe timpul faraonilor Siptah și Seti II, din dinastia XIX. 18) Compozitor italian (1650—1714) (sau BAJ). 19) Pers. masc. din povestirea „44 de zile în Bulgaria", de Mihail Sadoveanu.

BAJ — Localit. în NE Ungariei (Szabolcs-Szatmár) (Á). 2) V. BAI (18).

BAK — Monedă divizionară din vechiul Vietnam. 2) Localit. în V Ungariei (Zala). 3) Localit. în NV R.D. Germane (Schwerin). 4) Rîu în Africa de SV. 5) Activist al mișcării muncitorești, unul din organizatorii Partidului Muncitoresc din Canada (n. 1891).

BAL — Petrecere însoțită de dans. 2) Balot. 3) Subst. chimică de sinteză folosită pentru combaterea intoxicației cu levizită, mercur, sublimat etc. (siglă) (sau DMP). 4) Blond (reg.) (ă). (sau BEL). 5) Alb pe tot corpul sau numai pe bot (sau BĂL) (reg.) (Ă) 6) Mică bilă pentru votat (înv.). 6) Unitate de măsură pentru materiile fibroase. 7) Localit. în Suedia (ins. Gotland). 8) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk). 9) Localit. în NV Indiei (Punjab). 10) Voievod în Maramureș în sec. XIV, fiul lui Sas Vodă. 11) Gravor și desenator belgian (m. 1867). 12) Zeul BAAL în Palmyra (antic.).

BAM — Bang! 2) Lac în SE Tibetului (R.P. Chineză). 3) Oraș în SE Iranului (Kerman) (sau BAMM). 4) Trecătoare în munții provinciei Sîciuan (R.P. Chineză). 5) Localit. la 23 km NV de orașul Skovorodino (U.R.S.S. — R.S.F.S. Rusă, reg. Amur.). 6) Localit. în E rep. Camerun.

BAN — Monedă de metal sau de hîrtie. 2) Unitate monetară din România, egală cu a suta parte dintr-un leu. 3) Titlu purtat de unii demnitari cu atribuții politice, administrative, judiciare și militare, la slavii de S (din sec. X). 4) Dregător regal, conducător al unor regiuni de graniță ale Ungariei (Croația, Dalmația, Severin ș.a.) (în sec. XIII—XVI). 5) Reprezentant al

Scanned with OKEN Scanner

domnului în Oltenia, primul demnitar, după domn, în ierarhia dregătorilor (sf. sec. XV—1831). 6) Dregător domnesc în Moldova (din sec. XVII). 7) Afl. al fl. Mekong în SV provinciei chineze Yunnan (sau LO-SO). 8) Localit. în Pakistan (Punjab). 9) Sat component al comunei Bănișor (jud. Sălaj). 10) Muselină fină de India. 11) Partea cristalizată a cremenei. 12) Ținut în China antică. 13) Scriitor japonez (1773—1846). 14) Poet sîrb (1818—1903). 15) Regizor de film din Ungaria (1902—69) (Á). 16) Bas român, cîntăreț de operă (n. 1920) (Viorel).

BAO — Regat care făcea parte cîndva din imperiul Annamului. 2) Orășel în SE ins. Luzon (Camarines Sur, rep. Filipinelor) (sau BAAO).

BAP — Orășel în NV statului Rajasthan (India).

BAR — Unitate de măsură a presiunii atmosferice. 2) Spațiu, loc de odihnă și de refugiu dinainte stabilite de copiii care joacă „ulii și porumbeii", „leapșa" etc. 3) Local de noapte, cabaret (cu program muzical-distractiv). 4) Tejghea la care se vînd băuturi. 5) Horă. 6) Pește de mare, din ordinul teleosteenelor. 7) „Țară", în toponimia persană. 8) Povara unui catîr în Persia (= 148 kg). 9) Oraș în SV R.S.F. Iugoslavia, la M. Adriatică (Muntenegru). 10) Afl. al Meusei, în NE Franței (Ardennes). 11) Oraș în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană). 12) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S.A. Bureată). 13) Opt localit. în Franța. 14) Fiu, la sirieni și chaldeeni. 15) Comitat, apoi ducat medieval în Franța. 16) Pictor francez (1700—29). 17) Medic și obstetrician francez (1853—1945). 18) Critic, romancier și dramaturg austriac (1863—1934). 19) A doua încarnație a lui Hakem, divinitate a druzilor. 20) Ostrov, „țara iubirii", unde Gerd, frumoasa fiică a gigantului Gymer, și-a dat întîlnire cu zeul Frey (Mit. scand.). 21) Prof. și scriitor ceh filoromân (n. 1904).

BAS — Registrul cel mai jos al vocii bărbătești .2) Cîntăreț cu vocea gravă. 3) Instrumentul muzical cu cel mai grav sunet. 4) Amestec din făină de grîu, apă și drojdie, folosit la prepararea maielei pentru pîine (Ș). 5) Element de compunere, cu sensul de „cel mai înalt, cel mai de frunte", folosit la formarea unor cuvinte, azi scoase din uz (baș-aga, baș-boier, baș-răzeș etc.). 6) Termen bancar (od.). 7) Localit. în SE Franței (Haute-Loire). 8) Localit. în N Indiei (Haryana). 9) Insulă lîngă coasta de V a Franței (Finistère). 10) Scriitor sovietic din R.S.S. Ucraineană (n. 1908). 11) Compozitor italian (1874—1929).

BAT — Bucată de lemn lungă și subțire (Ă, Ț). 2) Drept, țeapăn (fig.). (Ă, Ț). 3) Lovitură sau bătaie cu bățul (fig.). (Ă, Ț). 4) Piesă în formă de vergea, care intră în alcătuirea unor unelte, mașini ș.a. (Ă, Ț). 5) Chibrit (reg.). (Ă, Ț). 6) Un fel de rachetă la crichet. 7) Monedă în Thailanda (sau BAHT). 8) Mic afl. al rîului Vîrghiș, tributar Oltului. 9) Unitate de măsură pentru greutate folosită în Birmania și Thailanda (sau BAHT, KYAT sau TICAL) (= 7,56 g). 10) „Biroul de Asistență Tehnică" al O.N.U. (siglă).

BAU — Cuvînt cu care se sperie copiii. 2) Îngrămădire de lemne pe scoc, în urma unei defecțiuni de scurgere a lor (Munt.). 3) Zeița sumeriană a medicinii (sau GULA, Nini-Sinna). 4) Localit. în Brazilia (Ceará). 5) Localit. în Sarawak (Malaysia). 6) Localit. în SE pen. Jylland (Danemarca).

BAV — Poetastru latin, criticat de Vergiliu. (sau Bavius)

BAW — Rîu în Birmania.

BAX — Scriitor și economist englez, unul din fondatorii socialismului din Marea Britanie (1854—1926). 2) Compozitor englez (1883—1953).

BAY — „Golf", în toponimia anglo-americană. 2) Lac și localit. în ins. Luzon (Filipine). 3) Două comune în Franța (Ardennes, Haute-Saône). 4) Două comitate în S.U.A. (Florida, Michigan). 5) Trei localități în S.U.A. (Arkansas, California, Missouri). 6) Cunoscut scrimer argentinian (1876—1949).

Scanned with OKEN Scanner

BAZ — Floarea raiului (Trans.). 2) Rost (reg.). 3) Pivniță (reg.). 4) Grotă lîngă orașul Mansourah (Egipt). 5) Pictor și portretist argentinian (1826—87). 6) Pseudonim al scriitorului român Valeriu Braniște (1869—1928).
BBC — Corporația Britanică de Radiodifuziune (siglă).
BBL — Notație pentru BARIL (= unitate de măsură pentru capacitate).
BCF = „Salt sub condiție falsă", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
BCG — Vaccinul biliat preparat de Calmette și Guérin contra tuberculozei.
BCO — Banco (abr.).
BCR — Boală cronică respiratorie, la galinacee (sau ASD, MRC) (siglă).
BCS — „Biblioteca Centrală de Stat" (siglă).
BCT — Abr. pentru „bucătărie" (Milit.). 2) „Salt sub condiție adevărată", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
BCU — „Biblioteca Centrală Universitară" (siglă).
BDE — (Mtchog) Divinitate feminină tibetană.
BDF — „Salt sub condiție falsă cu decrementare", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
BDT — „Salt sub condiție adevărată cu decrementare", instrucție mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
BEA — A înghiți un lichid. 2) A consuma băuturi alcoolice. 3) A sărbători pe cineva printr-un chef sau printr-o petrecere (fam.). 4) A cădea în patima beției. 5) A cheltui, a risipi banii, averea etc. pe băutură. 6) A fuma (pop.). 7) Behehe! 8) Bălă, bălaie. 9) Gen de plante tropicale (sau BOEA). 10) Companie aeriană britanică (sigla). 11) Cabană turistică în stațiunea termală Trenčianske Teplice (Cehoslovacia). 12) Localit. în Angola.
BEB — Localitate în NV Ungariei (Veszprém).
BEC — Jucător fundaș la fotbal. 2) Lampă electrică. 3) Sita unei lămpi de gaz. 4) Comună în Franța (Eure). 5) Nume dat de slavi orașului Viena (Č). 6) Familie nobilă normandă (sec. XI—XIV),
BED — Orășel în India (Maharashtra).
BEE — Behehe! 2) Lac în Scoția (Marea Britanie). 3) Localit. în NV Italiei (Piemonte). 4) Comitat în statul Texas (S.U.A.). 5) Cinci localități în S.U.A.
BEG — Lac în Irlanda de Nord (Marea Britanie). 2) Mic afl. al rîului Nera, din Banat. 3) V. BEI (1, 2, 3,4).
BEI — Titlu nobiliar în țările din Orientul Apropiat și Mijlociu (sau BEG, BEY). 2) Guvernator al unei provincii turcești sau al unui terit. supus turcilor (în evul mediu în Imp. otoman) (sau BEG, BEY). 3) Titlu acordat în sec. XIX—XX, în Turcia, unor ofițeri superiori și unor înalți funcționari (sau BEG, BEY). 4) Titlu acordat unor suverani, vasali odinioară sultanului otoman (de ex. domnilor țărilor românești) (sau BEG, BEY). 5) Iodul extractibil cu butanol (abr. med.). 6) „Împărat", la jocul cu arșice.
BEJ — Cafeniu-deschis. 2) Localit. în V Indiei (Maharashtra).
BEK — Prinț, la arabi. 2) Scriitor sovietic (n. 1903). 3) Sultan, „prinț al hoardei celei mari", în „Cuibul invaziilor" de Mihail Sadoveanu.
BEL — V. BĂL (4, 5). 2) Unitate de măsură pentru intensitatea sunetelor. 3) „Trecătoare, defileu", în toponimia turcească. 4) Nume dat zeului suprem babilonian MARDUK. 5) Zeu celt (sau Belenus, Belis). 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Novgorod). 7) Localit. în S.U.A. (Louisiana). 8) Cronicar belgian (m. 1370). 9) Savant ungur (1684—1749). 10) Scriitor german (1717—87). 11) Rege al Feniciei, părinte al lui Pigmalion și al Elisei, numită și Didona, regină a Cartaginei (Mit.).
BEM — Localitate în S.U.A. (Missouri). 2) General polonez, unul dintre conducătorii armatei revoluționare ungare în timpul Revoluției din 1848—49 (1794—1850). 3) Explorator rus al pen. Kamceatka (sec. XVIII).

Scanned with OKEN Scanner

BEN — „Munte", în toponimia gaelică. 2) V. ABN. 3) Tip de setter englezesc. 4) Zi din calendarul scurt, venusian, al populației maya. 5) Arbust din India, din fam. leguminoase. 6) Localit. în S.U.A. (Arkansas). 7) Unul din numele zeului mării, ĂGIR (Aegir) (Mit. scand.). 8) Pers. masc. din piesa „Ulei" de Eugene O'Neill.

BEO — Orășel în ins. Karakelong, din arh. Talaud (Indonezia).

BER — Arbore tropical din care se extrage gumă-lac (Zizyphus jujuba). 2) Monedă emisă de Maria Tereza (= taler). 3) Aparat care menține nava în poziție verticală, pe timpul lansării la apă. 4) Baron (feud.). 5) Rîu în N Ungariei, afl. al lui Zagyva (tributar Tisei) (É). 6) Localit. în NV Ungariei (Győr-Sopron) (É). 7) Localit. în N rep. Somalia. 8) Renumit medic, naturalist și geograf rus de origine germană (1792—1876) (sau BAER).

BES — Bănuț la ou (reg.) (Ș). 2) Monedă romană, care valora 2/3 dintr-un as (sau 8/10). 3) Notație literală pentru sunetul „si dublu-bemol" (sau BB). 4) Zeu egiptean, jumătate leu, jumătate om, al plăcerii și al veseliei, protector al femeilor gravide și al nou-născuților (sau BIS, BISU, BESU). 5) Ființă supranaturală în credința vechilor slavi (mai tîrziu, sinonimă cu satana). 6) Două rîuri în S Franței (Cantal; Alpes-de-Haute-Provence) (È). 7) Localit. în Cehoslovacia (Slovacia Occidentală) (Š).

BET — Ued în NV Libiei. 2) Literă arameică, ebraică și feniciană (sau BETH). 3) Localit. în NV Indiei, în pen. Kathiawar (Gujarat). 4) Anatomist și histolog rus (1834—94) (Ț).

BEU — Om tembel (Munt.). 2) Mic afl. al rîului Nera (jud. Caraș-Severin). 2) Sat component al com. Miercurea Nirajului (jud. Mureș). 3) Localit. în Mozambic (Beira). 4) Muzicolog român (1903—1964).

BEX — Orășel și localit. balneară în SV Elveției (Vaud).

BEY — V BEI (1—4). 2) Munți în SV Turciei asiatice (Antalya). 3) Localit. în E Franței (Saône-et-Loire).

BEZ — Afară de..., lăsînd la o parte; fără (înv.; astăzi glumeț). 2) Liliac, iorgovan (reg.). 3) „Alb", în toponimia slavă. 4) Rîu și comună în Franța (Tarn). 5) Poet francez din sec. XVI.

BGP — Abreviație minieră (blendă, galenă, pirită).

BHA — Labială în alfabetul sanscrit. 2) Literă bengală.

BHC — v. HCH.

BHN — Granit negru, la vechii egipteni (sau BEKHEN).

BHO — Numele indigen al Tibetului.

BIA — Fă! surato! leliță! (Olt.). 2) Soi de viță de vie albă cultivată în Franța (Isère), care dă vinuri bune). 3) Fl. de coastă în Ghana și Coasta de Fildeș, afl. al lagunei ABY. 4) Rîu în Brazilia, afl. lui JUTAI (Amazonas) (Á). 5) Localit. în Ungaria (Pest). 6) Localit. în S rep. Sudan (Equatorial Province). 7) Personificare a „Violenței" la Greci, fiica gigantului Pallas și soră cu Cratus (= Puterea), cu Nice (= Victoria) și cu Zelus (= Ardoarea), cu care a participat la lupta dusă de olimpieni împotriva titanilor și l-a ajutat pe Zeus să-l înlănțuiască pe Prometeu în Caucaz (Mit.). 8) Explorator belgian în regiunea lacurilor Mweru și Bangweulu din Africa (sf. sec. al XIX-lea). 9) Pers. masc. din piesa „Prometeu înlănțuit" de Eschil.

BIB — Caricaturist și pictor francez (1888—1967). 2) Pseudonim al ziaristului român Constantin Panaitescu (1911—68).

BIC — Taur (Ban.). 2) Tată, în grai copiilor (Î). 3) Plecăciune (reg.). 4) Năravț, obicei rău (NV Munt.) (sau BÎG, BÎHĂ, BÎCĂ, ZBÎC) (î). 5) Cuvînt onomatopeic, care redă bătăile inimii (NV Munt.). 6) Mic afl. al Tisei, în aval de Iza (sau BICU). 7) Localit. componentă a orașului Șimleu Silvaniei (Jud. Sălaj). 8) Insulă și localit. în Canada (Quebec), la estuarul fl. Sfîntul Laurențiu. 9) Munte în SV Serbiei, înalt de 1345 m (R.S.F. Iugoslavia) (Ć). 10) Afl. al rîului Sava, în E Croației R.S.F. Iugoslavia) (Ć).

BID — Abr. din prescripțiile medicale pentru „bis in die" (= de 2 ori pe zi).

Scanned with OKEN Scanner

BEN — „Munte“, în toponimia gaelică. 2) V. ABN. 3) Tip de setter englezesc. 4) Zi din calendarul scurt, venusian, al populației maya. 5) Arbust din India, din fam. leguminoase. 6) Localit. în S.U.A. (Arkansas). 7) Unul din numele zeului mării, ĂGIR (Aegir) (Mit. scand.). 8) Pers. masc. din piesa „Ulei“ de Eugene O'Neill.

BEO — Orășel în ins. Karakelong, din arh. Talaud (Indonezia).

BER — Arbore tropical din care se extrage gumă-lac (Zizyphus jujuba). 2) Monedă emisă de Maria Tereza (= taler). 3) Aparat care menține nava în poziție verticală, pe timpul lansării la apă. 4) Baron (feud.). 5) Rîu în N Ungariei, afl. al lui Zagyva (tributar Tisei) (É). 6) Localit. în NV Ungariei (Győr-Sopron) (É). 7) Localit. în N rep. Somalia. 8) Renumit medic, naturalist și geograf rus de origine germană (1792—1876) (sau BAER).

BES — Bănuț la ou (reg.) (Ș). 2) Monedă romană, care valora 2/3 dintr-un as (sau 8/10). 3) Notație literală pentru sunetul „si dublu-bemol“ (sau BB). 4) Zeu egiptean, jumătate leu, jumătate om, al plăcerii și al veseliei, protector al femeilor gravide și al nou-născuților (sau BIS, BISU, BESU). 5) Ființă supranaturală în credința vechilor slavi (mai tîrziu, sinonimă cu satana). 6) Două rîuri în S Franței (Cantal; Alpes-de-Haute-Provence) (È). 7) Localit. în Cehoslovacia (Slovacia Occidentală) (Š).

BET — Ued în NV Libiei. 2) Literă arameică, ebraică și feniciană (sau BETH). 3) Localit. în NV Indiei, în pen. Kathiawar (Gujarat). 4) Anatomist și histolog rus (1834—94) (Ț).

BEU — Om tembel (Munt.). 2) Mic afl. al rîului Nera (jud. Caraș-Severin). 2) Sat component al com. Miercurea Nirajului (jud. Mureș). 3) Localit. în Mozambic (Beira). 4) Muzicolog român (1903—1964).

BEX — Orășel și localit. balneară în SV Elveției (Vaud).

BEY — V BEI (1—4). 2) Munți în SV Turciei asiatice (Antalya). 3) Localit. în E Franței (Saône-et-Loire).

BEZ — Afară de..., lăsînd la o parte; fără (înv.; astăzi glumeț). 2) Liliac, iorgovan (reg.). 3) „Alb“, în toponimia slavă. 4) Rîu și comună în Franța (Tarn). 5) Poet francez din sec. XVI.

BGP — Abreviație minieră (blendă, galenă, pirită).

BHA — Labială în alfabetul sanscrit. 2) Literă bengală.

BHC — v. HCH.

BHN — Granit negru, la vechii egipteni (sau BEKHEN).

BHO — Numele indigen al Tibetului.

BIA — Fă! surato! leliță! (Olt.). 2) Soi de viță de vie albă cultivată în Franța (Isère), care dă vinuri bune). 3) Fl. de coastă în Ghana și Coasta de Fildeș, afl. al lagunei ABY. 4) Rîu în Brazilia, afl. lui JUTAI (Amazonas) (Á). 5) Localit. în Ungaria (Pest). 6) Localit. în S rep. Sudan (Equatorial Province). 7) Personificare a „Violenței“ la Greci, fiica gigantului Pallas și soră cu Cratus (= Puterea), cu Nice (= Victoria) și cu Zelus (= Ardoarea), cu care a participat la lupta dusă de olimpieni împotriva titanilor și l-a ajutat pe Zeus să-l înlănțuiască pe Prometeu în Caucaz (Mit.). 8) Explorator belgian în regiunea lacurilor Mweru și Bangweulu din Africa (sf. sec. al XIX-lea). 9) Pers. masc. din piesa „Prometeu înlănțuit“ de Eschil.

BIB — Caricaturist și pictor francez (1888—1967). 2) Pseudonim al ziaristului român Constantin Panaitescu (1911—68).

BIC — Taur (Ban.). 2) Tată, în graiul copiilor (Î). 3) Plecăciune (reg.) (î). 4) Năravț, obicei rău (NV Munt.) (sau BÎG, BÎHĂ, BÎCĂ, ZBÎC) (î). 5) Cuvînt onomatopeic, care redă bătăile inimii (NV Munt.). 6) Mic afl. al Tisei, în aval de Iza (sau BICU). 7) Localit. componentă a orașului Șimleu Silvaniei (Jud. Sălaj). 8) Insulă și localit. în Canada (Quebec), la estuarul fl. Sfîntul Laurențiu. 9) Munte în SV Serbiei, înalt de 1345 m (R.S.F. Iugoslavia) (Ć). 10) Afl. al rîului Sava, în E Croației R.S.F. Iugoslavia) (Ć).

BID — Abr. din prescripțiile medicale pentru „bis in die“ (= de 2 ori pe zi).

Scanned with OKEN Scanner

2) Afl. al rîului Drava (Iugoslavia). 3) Localit. în NE Iranului (Khurasan).

BIE — Siglă pentru „Biroul Internaţional al Expoziţiilor“ (sau IEB). 2) Baterie (abr. milit.). 3) Linie, sens, direcţie oblică, oblicitate (Arhit.) (É). 4) District în Angola (É). 5) Platou în V Angolei (sau BIHÉ). 6) Localit. în SE Suediei (Södermanland).

BIF — Cu barbă! (interj.).

BIG — Magazin universal. 2) Linie de îndoire executată prin presare pe suprafaţa unei foi de carton. 3) „Mare“ (adj.) în toponimia anglo-americană. 4) Baghetă. 5) V. BÎC (4). 6) Om încăpăţînat, nărăvaş; greoi, moale, nesimţitor, bleg (NV Munt.). 7) Insulă în str. Hudson, lîngă coasta de S a marii ins. Baffin (Canada). 8) Insulă lîngă coasta de NE a pen. Labrador (Canada). 9) Golfuleţ în pen. Labrador (Canada). 10) Două lacuri în S.U.A. (Maine, Montana). 11) Munte în Canada, înalt de 2660 m (British Columbia). 12) Lac şi rîu în British Columbia (Canada). 13) Fluviu de coastă în pen. Labrador (Canada). 14) Numele a patru rîuri şi a două creekuri (= = cursuri de apă temporare, în deşert) în S.U.A. 15) Localit. în S.U.A. (Michigan).

BIH — Siglă pentru „Biroul internaţional al orei“ (Astr.).

BII — Cuvînt cu care se strigă curcile şi bibilicile. 2) Siglă pentru „Banca Internaţională de Investiţii“.

BIK — Cap pe coasta de N a Siberiei (î). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al Nistrului. (Î) (scris şi BYK).

BIL — Proiect de lege propus în parlamentul englez; legea votată. 2) Alt nume dat zeului Baal. 3) Zeiţă scandinavă, care, împreună cu fratele ei Hjuke (sau Hiuki), a fost luată de zeul Mani în carul său, putînd fi văzută de atunci pe faţa lunii (Mit.). 4) Localit. în NV Iraqului (Ninevah). 5) Localit. în India (Gujarat).

BIM — Localitate în S.U.A. (West Virginia). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm) (Î) (scris şi BYM).

BIN — Abr. pentru „bis in noctus“ (= de 2 ori pe noapte), pe reţetele medicale. 2) O mie, la turci. 3) Pictor francez, autorul pînzei „Prometeu înlănţuit“ (1825—97).

BIO — Element de compunere, cu sensul de „viaţă“ „în legătură cu viaţa“. 2) Regiune muntoasă şi fl. în rep. Chile. 3) Comună în SV Franţei (Lot). 4) Localit. în N rep. pop. Congo. 5) Filozof şi vestit satiric grec din Cyrenaica (sec. II—III î.e.n.) (sau BION).

BIP — Personaj burlesc-poetic, un fel de Pierrot modern, creat de celebrul pantomim francez contemporan Marcel Marceau.

BIR — Dare, impozit (înv. şi arh.). 2) Cuvînt cu care ciobanul îndeamnă sau alungă oile. (î). 3). Tribut (od.). 4) Brr! (Î). 5) Chirie, arendă (înv. SV Trans.). 6) „Fîntînă, izvor“, în toponimia arabă. 7) Prinţ, în Nepal. 8) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Belaia (tributar rîului KAMA) (R.S.S.A. Başkiră). 9) Oraş în SE Turciei asiatice, pe fl. Eufrat (Urfa). 10) Localit. în SE Iranului, la G. Oman (Sistan va Baluchistan). 11) Oraş în V Indiei (Maharashtra) (sau BHIR).

BIS — A doua oră, repetat. 2) Strigăt prin care spectatorii solicită repetarea unei părţi dintr-un program artistic. 3) Somn pitic (Ş) 4) Localit. în Slovenia (R.S.F. Iugoslavia) (Š). 5) V. BES (4). 6) Dramaturg francez (1789—1855).

BIT — Unitate de măsură a cantităţii de informaţie, exprimată în sistemul binar. 2) Bunic (reg.) (î). 3) Cuvînt care imită o mişcare rapidă şi nervoasă (într-o parte şi în alta) (sau BÎŢA) (î, ţ). 4) Floc de lînă (Ban.) (ţ). 5) Bîtă (Ban. Trans.) (î). 5) Franj (în Trans.). 6) Chibrit (Trans.) (î, ţ). 7) Beţişor subţire şi scurt cu variate întrebuinţări mărunte (Olt.) (î, ţ). 8) Sinonim cu trepan de rotaţie. 9) Oază întărită în vechiul Egipt (Memfis). 10) Monedă a caraibilor. 11) Provincie în Chaldeea (antic.).

BIU — Îndestulare, saţ, abundenţă, prisos (înv.) (sau BIV). 2) Orăşel în NE Nigeriei (Borno). 3) Localit. în ins. japoneză Hokkaidō.

BIV — Fost (în legătură cu titulatura

Scanned with OKEN Scanner

unei boierii sau slujbe) (înv.) 2) V. BIU (1).
BIW — Lac în Japonia, în ins. Honshū (sau BIWA, BIVA).
BIZ — Cuvînt care imită sunetul produs în zbor de unele insecte (Î). 2) Cuvînt care imită zgomotul făcut de copiii mici care plîng (Î). 3) Numele unui joc de copii (sau BÎZĂ) (Î). 4) Plantă erbacee din fam. compozeelor, cu flori galbene-aurii, numită și tătăiș (Î). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S.A. Severnaia Osetină).
BLA — Localit. în SE rep. Mali. 2) Afl. stg. al fl. Mekong, în Vietnam și Kampuchia (sau SE SAN).
BLE — Amestec de acetonă cu difenilamină, utilizat în industria cauciucului ca antioxidant. 2) Mareșal francez (1652—1730) (É).
BLH — Rîu în E R.S. Cehoslovace (Slovacia Centrală), afl. al lui Slaná.
BLI — „Bandă laterală independentă“ (abr. radiotehn.).
BLO — Localit. în SV Norvegiei (Møre og Romsdal) (ø).
BLS — „Benevolo lectori salutem!“ (salut latin pe inscripții) (abr.). 2) Siglă pentru „Berne-Lötschberg-Simplon“, administrație feroviară elvețiană.
BLU — Abr. pentru „bandă laterală unică“ (procedeu de transmisie în radiotehnică).
BLY — Localit. în SV statului Oregon (S.U.A.). 2) Scriitor și poet progresist american (n. 1926).
BMT — Siglă pentru Blocul Muncitoresc-Țărănesc (organizație politică de masă legală înființată în România în 1925 din inițiativa și sub conducerea P.C.R.; în 1933 a fost interzisă) (Ț).
BMW — Marcă de motocicletă și automobil din R.F. Germania.
BNA — Abr. de la „Basel Nomina Anatomica“, terminologie anatomică acceptată la Basel (Elveția), în 1895.
BND — Siglă pentru Blocul Național Democratic (= Organizație antihitleristă, constituită la 20 iunie 1944).
BNF — Metalimbaj, generat de o gramatică sinonimă, care a fost folosit pentru prima dată la definirea sintaxei ALGOL 60 (Inform.).
BNR — Siglă pentru „Banca Națională a României“.
BNU — Pseudonim al lui Iacob Mureșianu, poet și ziarist român (1812—87).
BOA — Șarpe uriaș tropical, carnivor și neveninos, din America și ins. Madagascar. 2) Fîșie lungă de blană sau de pene, purtată altădată de femei în jurul gîtului. 3) Nani! 4) Lepră la bovidee (sau FY). 5) Insulă în lacul nordirlandez, Erne (Fermanagh).
BOB — Abr. pentru Biroul Organizației de Bază. 2) Siglă pentru Berner Oberland Bahnen, administrație feroviară elvețiană. 3) Grăunte, boabă. 4) Plantă leguminoasă (Vicia faba). 4) Instalație pentru ridicarea materialelor de construcție. 5) Sanie de metal folosită la concursurile sportive de iarnă, pe piste special amenajate. 6) Bobslei, sport practicat cu această sanie. 7) Pseudonim al poetului român George Bacovia (1881—1957). 8) V. BAB (6). 9) Poet român (1795—1836). 10) Pseudonimul pictorului român Gh. Bulgaru (1907—38).
BOC — Cuvînt care imită zgomotul produs de lovituri repetate ale ciocanului, toporului etc. 2) Masă (sau trunchi de copac înclinat) pe care se lucrează pieile la bazinul cu lapte de var. 3) Rezervor cilindric orizontal folosit drept cristalizator în instalațiile de extracție a zahărului din sfeclă. 4) Bocal, pahar mare. 5) Încuietoare de lemn la ușile vechilor case de lemn din Crișana. 6) Scăunel de potcovar. 7) Numele unui joc în pietre (Mold.). 8) Un fel de cabrioletă (sau BOGH, BOGHEI, BUGGY). 9) Vîrf în Slovenia (R.S.F. Iugoslavia) (980 m) (č). 10) Sat desființat în județul Cluj, prin unificare cu satul Muntele Săcelului (com. Băișoara).
BOD — Comună în jud. Brașov. 2) Alt nume autohton al Tibetului (R.P. Chineză). 3) Cărturar umanist secui, autorul lucrării „Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium Historia“, utilizată ulterior de Timotei Cipariu și de Vincențiu Babeș (1712—69). 4) Divinitate invocată de femeile indiene împotriva sterilității (Mit.).

Scanned with OKEN Scanner

BOE — Soi de ceai negru din R.P. Chineză (sau BU, BOU). 2) Pisc în Alpii Dolomitici, înalt de 3151 m (Italia) (È). 3) Localit. în SV Franței (Lot-et-Garonne) (Ê). 4) Renumit clinician, chimist și naturalist olandez de origine franceză (1614—72) (È). 5) Poet gascon, supranumit „Peruchierul" (1798—1864) (É).

BOF — Buf!

BOG — Joc de cărți francez, de origine italiană. 2) Dumnezeu, la populațiile slave. 3) Lac în SE statului Maine (S.U.A.).

BOH — Nume generic al zeilor în mit. slavă. 2) Insulă în arh. Maluku (Indonezia).

BOI — Pl. de la BOU. 2) Trup, statură; făptură (pop.). 3) Înfățișare, fizionomie (pop.). 4) A vopsi. 5) A se farda (peior.). 6) A înșela, a păcăli (fam.). 7) Populație celtică, așezată în sec. III î.e.n. în Cîmpia Panonică, înfrîntă de Burebista. 8) V. BUI (1). 9) Grupare etnică aromână (sau fîrșerotă), în cea mai mare parte grecizată, lîngă muntele Othrys și în Tesalia (Grecia) (sau BUI, BOMI sau BOVI). 10) Cap și far în arhipelagul Capului Verde. 11) Localit. în Pakistan (Punjab). 12) Cap în SE Braziliei, la ins. São Sebastião. 13) Localit. în Nigeria, în podișul Jos Plateau.

BOJ — Zvon (Trans.). 2) V. BOZ (1) 3) Conducător al anților, răstignit de regele goților Vinitar (începutul sec. V).

BOK — Rîu în rep. Camerun, afl. stg. al lui DJA. 2) Fiord în Norvegia (Ö). 3) Fizician rus.

BOL — Cocoloș. 2) Vas de formă semisferică, cu sau fără picior. 3) Hap. 4) Argilă roșie, bogată în fier. 5) Munte și port în ins. iugoslavă Brač, din M. Adriatică. 6) Localit. în V rep. Ciad, pe malul lacului Ciad (Kanem). 7) Orășel în Nigeria (Plateau). 8) Pictor și miniaturist flamand, autorul picturii „Dedal și Icar" (1534—93). 9) Pictor și gravor olandez, elev al lui Rembrandt (a pictat „Un filozof gînditor", „Portretul unui matematician") (1616—80). 10) Localit. în E R.S. Cehoslovace (Slovacia Orientală) (L'). 11) V. BUL (1).

BOM — Localit. în ins. Noua Irlandă (Arh. Bismarck), din Melanezia (Oc. Pacific).

BON — Bilet provizoriu pe baza căruia se eliberează o marfă, un bun etc. 2) Hîrtie de valoare emisă de stat sau de o instituție financiară recunoscută de stat. 3) Bob, boabă, boană (Trans.). 4) Religie primitivă din Tibet. 5) Sărbătoarea morților la japonezi (între 13—15 iulie). 6) Cap în N Africii, pe coasta de NE a Tunisiei (sau RAS ADDAR, RAS EL-TIB). 7) Cap în SE ins. Sumatera (Indonezia). 8) Localit. în SE Norvegiei (Akershus) (ø). 9) Numele a doi arhitecți și sculptori venețieni, din sec. XV. 10) Comediograf, regizor și actor italian (1788—1858). 11) Amiral francez (1861—1923).

BOO — Abr. U.A.I. pentru constelația BOÖTES (= boarul). 2) Grup de insule în M. Halmahera (Indonezia). 3) Munte în arh. KAI, din Indonezia (787 m).

BOP — Stil de jazz, la modă după 1945.

BOR — Metaloid. 2) Marginea răsfrîntă a pălăriei. 3) Bour. 4) Burghiu (reg.). 5) Pîrîu, afl. al Jiului. 6) Localit. în V Cehoslovaciei (Bohemia Occidentală). 7) Localit. în NE Iugoslaviei, cu un combinat de cupru (Serbia). 8) Trei localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Gorki). 9)Localit. în S. Suediei (Jönköping). 10) Localit. în S Turciei asiatice (Niğde). 11) Localit. în SE rep. Sudan, pe fl. Nil (Upper Nile). 12) Localit. în S Franței (Aveyron). 13) Fiul gigantului BUR și părinte (împreună cu Bestla) al lui ODIN, WILI și WE, primii născuți din stirpea zeilor ASENI (Mit. scand.) (sau BORR, BURI) (Ö). 14) Istoric olandez (1559—1635). 15) Pictor olandez (1600—69). 16) General polonez care a dat semnalul insurecției de la Varșovia împotriva germanilor (august 1944) (1895—1966). 17) V. PER (8).

BOS — Bîrnă sub un zid. 2) Seu cu proprietăți superioare (Ș). 3) Numele generic al boului. 4) Umflătură, rană cu puroi (reg.) (Ș). 5) Sat ce aparține municipiului Hunedoara. 6) Artist

Scanned with OKEN Scanner

flamand din sec. XVI-lea. 7) Filolog flamand (1670—1717). 8) Pictor, sculptor şi gravor olandez (1462—1516).

BOT — Partea anterioară a capului unor mamifere, cuprinzînd gura (şi nasul). 2) Vîrf, partea ascuţită a unui obiect (fig.). 3) Cocoloş (Ţ). 4) Bucată de parîmă sau de lanţ care serveşte la manevrarea lanţurilor unei ancore (Ţ). 5) Nod făcut în aţă (Trans.) (Ţ). 6) Botă, doniţă. 7) Zglăvoacă (= peşte din apele de munte) (Ţ). 8) Fl. de coastă în SV Africii (Rep. Africa de Sud).

BOU — Animal domestic. 2) Om prost, dobitoc (fig.). 3) V. BOE (1). 4) Abr. a cuvîntului arab ABOU (= tată), în toponimia algeriană şi marocană. 5) Veche denumire a satelor Izvoraşu (jud. Vîlcea) şi Viişoara (jud. Vrancea). 6) Localit. în N. Franţei (Loiret). 7) Pers. masc. din romanul sadovenian „Nicoară Potcoavă".

BOV — Localit. în V Bulgariei (Sofija).

BOW — Lac în SE statului New Hampshire (S.U.A.). 2) Rîu în Canada (Alberta). 3) Cartier muncitoresc la E de Londra). 4) Trei localit. în S.U.A. 5) Rîu şi localit. în Australia (New South Wales). 6) Actriţă americană de cinema (Clara) (1905—65).

BOX — Pugilistică (= ramură sportivă). 2) Armă albă, pentru pumni. 3) Piele de bovină pentru feţe de încălţăminte. 4) Mops. 5) Cremă de ghete (Trans.) 6) Despărţitură pentru un singur cal într-un grajd. 7) „Continuaţi!" (la box). 8) Localit. în SV Angliei (Gloucester).

BOY — Rîndaş de 15—16 ani, care îngrijeşte şi plimbă caii de curse. 2) Servitor indigen în fostele colonii engleze. 3) La music-hall, dansator făcînd parte dintr-un ansamblu. 4) Localit. în S pen. Jylland, la graniţă cu R.F. Germania (Danemarca). 5) Chirurg şef al armatei franceze (1764—95). 6) Pseudonimul scriitorului polonez Tadeusz Zeleński (1874—1941).

BOZ — Varietate de soc (Sambucus ebulus) (sau BOZIE, BOJ). 2) Idol zeu păginesc (înv.). 3) Mic afl. al Mureşului. 4) Numele a două sate din România (jud. Alba şi jud. Hunedoara). 5) Comună în E Franţei (Ain). 6) Principe slav, al neamului anţilor (sec. VI). 7) Pseudonim al lui Charles Dickens.

BPD — Siglă pentru „Blocul Partidelor Democratice" din România (= coaliţie de forţe politice democratice din anii 1946—48).

BPF — Inscripţie pe francii francezi.

BPG — Siglă pentru filonul care cuprinde totodată sulfuri de zinc, de fier şi de plumb (adică Blendă, Pirită, Galenă).

BPH — Pseudonim al lui Bogdan Petriceicu Hasdeu.

BPT — Siglă pentru „Biblioteca pentru toţi".

BRA — Oraş în NV Italiei (Piemonte). 2 Localit. în E Belgiei (Liège) 3) Sculptor francez, autorul statuilor „Grenadier gol" şi „Vînător gol" (1797—1863).

BRD — Siglă pentru „Bundesrepublik Deutschland" (= R.F. Germania).

BRE — Cuvînt folosit ca termen de adresare (pop. şi fam.). 2) Cuvînt care exprimă mirare. 3) Cîmp de gheaţă (norveg.). 4) Pisc şi localitate în SE Elveţiei (Ticino).

BRI — Siglă pentru „Banca Reglementelor Internaţionale" .2) Numele vulgar dat argilei care formează suprafaţa mlaştinilor între fl. Loire şi Gironde (în V Franţei) (sau BRY(1)).

BRM — Abr. lat. pentru „brevi manu". 2) Baraj de mine (abr. milit.).

BRN — Indicativul şeicatului Bahrain pe autovehicule.

BRO — „Pod" în toponimia daneză, norvegiană şi suedeză. 2) Bruto (abr.). 3) Localit. în SE pen. Jylland (Danemarca). 4) Localit. în SE Suediei (Uppsala).

BRR — Exclamaţie pe care o scoate cel căruia îi este frig. 2) Exclamaţie care exprimă spaimă, dezgust sau greaţă.

BRT — Abr. pentru „Brutto Register Tonne" (germ.).

Scanned with OKEN Scanner

BRU — Brr! 2) Localitate în E Islandei. 3) Bulevard în Alger. 4) Comună în NE Franței (Vosges) (Û). 5) Localit. în SV Norvegiei (Rogaland). 6) Indicativul pe autovehicule al sultanatului Brunei, din ins. Kalimantan. 7) „Salt necondiționat", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

BRY — Nume dat în Charente Maritime (din V Franței) argilei care se întrebuințează la construirea digurilor (sau BRI (2)). 2) Comună la E de Paris (Val-de-Marne). 3) Comună în V Elveției (Fribourg). 4) Gravor și orfevru flamand (1528—98). 5) Desenator și gravor flamand (1561—1623). 6) Om politic francez (1760—1834).

BSC — Siglă pentru „Baccalaureus Scientiae" (= primul grad academic în facultatea de Științe britanică).

BSE — Siglă pentru „Bolșaia sovetskaia ențiklopediia" (= mare enciclopedie editată în U.R.S.S.).

BSF — Abr. pentru bromsulfaleină (Chim.) (sau BSP).

BSI — Abr. pentru „Biroul socialist internațional", denumit de V.I. Lenin „cutie poștală". 2) Veche metodă sensitometrică, pentru determinarea sensibilității fotografice.

BSP — V. BSF.

BTA — Siglă pentru „Bălgarska Telegrafna Aghenția", agenție telegrafică bulgară de presă.

BTL — Batalion (abr. mil.) (od.).

BTS — Abr. pt. „baterie de serviciu" (Mil.) (scris Bt. S.).

BTT — „Biroul de turism pentru tineret" (abr. uz.).

BTU — Unitate de măsură pentru energia calorică (= british thermal unit.).

BUA — Nani! (sau ABUA). 2) Insulă iugoslavă în M. Adriatică (Croația). 3) Localit. în S rep. Somalia (Basso Giuba). 4) Ins. în arh. Bismarck, din Melanezia (Oc. Pacific). 5) Rîu în rep. Malawi, tributar lacului Nyasa (= Malawi). 6) Rîu și localit. în rep. Camerun. 7) Localit. în S Norvegiei (Sør-Trøndelag). 8) Localit. în N. Thailandei. 9) Grupare etnică din rep. Ciad, islamizată (sau BOUA).

BUB — Valet, la cărțile de joc (Bucov.) 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm.).

BUC — București (abr. uz.). 2) Clipită. 3) Fag bătrîn (Trans.). 4) Pleavă de cereale (reg.). 5) Caier pe sfîrșite (reg.). 6) Spicul cînepii, cu sămînță cu tot (la cînepa de toamnă) (reg.). 7). Două localit. în Franța (Belfort, Yvelines). 8) Localit. în R.S. Cehoslovacă (Slovacia Occidentală) (ÚČ). 9) Istoric și anticar englez (m. 1623).

BUD — Localit. în SV Norvegiei (More og Romsdal). 2) Două localit. în S.U.A. (Indiana, West Virginia). 3) Folclorist român, din Maramureș (1887—1914).

BUE — Fiord norvegian. 2) Localitate în Franța (Cher) (É).

BUF — Cuvînt care imită zgomotul înfundat produs de căderea unui obiect tare, de o lovitură sau de o explozie. 2) Numele unei figuri la jocul de arșice (sau PUF). 3) Cu un caracter comic exagerat (despre comedii). 4) Care este compus în genul liric ușor (despre opere muzicale). 5) Cea mai mică buhă cucuiată (Strix scops) (sau BUH). 6) Zvon, veste, pomină, nume rău (sau BUH). 7) Cocoloș de mămăligă, cu brînză la mijloc, fript la jar (NV Munt.). 8) Tîrg în N Greciei, la granița iugoslavă (Macedonia).

BUG — Rîu în Europa răsăriteană (U.R.S.S. și Polonia), afl. dr. al Vistulei (803 km). 2) Fl. în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană), tributar Mării Negre (792 km). 3) Localit. în ins. Rügen, din S M. Baltice (R.D. Germană). 4) Două localit. în SE R.F. Germania (Bayern).

BUH — V. BUF (5, 6). 2) Denumire dată de Neculce fl. Bug, din Ucraina.

BUI — A da năvală, a se înghesui (sau BOI). (în NV Munt.). 2) A chema, a da semnale prin strigăte, sunînd din corn etc. 3) A răsuna, a vui. 4) A urca

Scanned with OKEN Scanner

(la deal). 5) Cuvînt cu care se îndeamnă copiii mici să bea (NV Munt.). 6) A se înfuria, a da năvală cu furie. 7) A însemna oile cu vopsea, pentru a se cunoaște ale cui sînt. 8) Rîu în U.R.S.S., afl. al Kamei (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm și R.S.S.A. Bașkiră) (scris și BUJ, BUY). 9) Orășel în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kostroma) (scris și BUJ, BUY). 10) Populație de limbă chinezo-tibetană (thai) din SV R.P. Chineze. 11) V. BOI (9).

BUJ — V. BUI (8, 9). 2) Localit. în NE Ungariei (Szabolcs-Szatmár).

BUK — Orășel în V Poloniei (Poznań). 2) Localit. în NV Ungariei (Győr-Sopron) (Ú). 3) Localit. în E rep. Sudan (Blue Nile). 4) Savant și patriot german, din Lausitz (Lusatia) (1825—95).

BUL — Pisc în SV Iranului (3660 m), în M-ții Zagros (sau BOL). 2) Abr. pentru „buletin" (Milit.). 3) Lună feniciană (între oct. și nov.).

BUM — Cuvînt care imită zgomotul produs de o detunătură de armă, de o lovitură înfundată sau de o cădere. 2) Cuneiformă persană. 3) Fl. de coastă în Sierra Leone. 4) Localit. în U.R.S.S. (în N R.S.S. Azerbaidjană). 5) Localitate în Camerun. 6) Ghiu (Marină). 7) Boom (= acțiune ofensivă, în sport).

BUN — Care are însușiri pozitive (antonim cu RĂU). 2) Avut, bogăție. 3) Element al patrimoniului unei persoane (Dr.). 4) Calitate, virtute. 5) (Rar) Rezultat, rod, folos. 6) Bunic (pop.). 7) Bine! da! așa! 8) Precipitat de fiere. 9) Un fel de plăcintă etiopiană, cu cafea, unt și puțină sare. 10) Localit. în SV Franței (Hautes-Pyrénées).

BUO — Localit. în ins. Sumatera (Indonezia).

BUQ — Localit. în SE Iranului (Sistan va Baluchistan).

BUR — Din neamul burilor: a) trib dacic; b) neam germanic, din zona izvoarelor Vistulei, care a luat parte, ca aliat al lui Decebal, la războiul cu romanii din anii 101—102; c) populație de origine europeană din Africa de Sud, afrikanderi. 2) Nume dat munților în Etiopia. 3) Ploaie măruntă, burniță (NV Munt.). 4) Birmania, în codificația automobilistică internațională. 5) Ins. în Indonezia de E (sau BOEROE), 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă. reg. Irkutsk). 7) Localit. în E Etiopiei (Harar). 8) Localitate și port în NV statului Oman. 9) Părintele lui BÖR (sau BORR) și bunicul zeilor aseni ODIN, WILI și WE (sau BURE, BURI). (Mit. scand.).

BUS — Pumn (înv.) (Ș). 2) Bulgăre de pămînt, de zăpadă etc. (Mold., Ban.) (Ș). 3) Ciorap gros de lînă (Trans.) (ș). 4) Numele fiecărui bețișor cu care se ajută la socotit școlarii din prima clasă elementară (Mold.) (ș). 5) Vechi termen heraldic. 6) Localit. în N Franței (Pas-de-Calais). 7) Localit. în V R.S. Cehoslovace, la S de Praga (Bohemia Centrală). (Š). 8) Cunoscut botanist sovietic (1869—1941).

BUT — Stîlpul de țintă la rugbi. 2) Poartă la fotbal. 3) Coapsă (la animalele rumegătoare); ciozvîrtă. 4) Necaz, supărare (reg.). 5) Limbă papuașă din Noua Guinee (sau PUT). 6) Rîu în NE Italiei, tributar fl. Tagliamento.

BUU — Localit. întărită în Egiptul străvechi (Memfis).

BUY — V. BUI (8, 9). 2) Geograf francez (m. 1783).

BUZ — Ținut legendar în Palestina. 2) Pictor și scenograf român contemporan (n. 1935). 3) Dispozitiv folosit la pescuit cu năvodul la adîncimi mari (Pesc.).

BVM — Batalion de vînători de munte (abr. mil.).

BWI — Localit. în NV Nigeriei.

BYA — Localit. în S Suediei (Skaraborg).

BYE — Pictor olandez (1612—70).

BYI — Localit. în N rep. Somalia.

BYK — V. BIK (1, 2).

BYM — V. BIM (2).

BYR — Pseudonim al scriitorului austriac Bayer.

BYU — Orășel în N Birmaniei, pe fl. Sittang (Pegu).

BZI — Localit. în V Cehoslovaciei (Bohemia Meridională).

Scanned with OKEN Scanner

CAA — Abr. pentru „Control automat al amplificării“ (abr. Rad.-Telev.). 2) Denumire dată de populația guarani, din America de Sud, arbustului yerba maté (Ilex paraguayensis), din frunzele căruia se prepară renumitul ceai de Paraguay (sau KAA).
CAB — Cabrioletă englezească cu două roți. 2) Veche măsură de capacitate din Mesopotamia (aprox. 2,187 l). 3) Măsură de capacitate cartagineză (aprox. 1,16 l). 4) Localit. în R.S. Cehoslovacă (Č). 5) Înălțime (842 m) în M-ții Vsetinské Vrchy din R.S. Cehoslovacă (Moravia Nordică) (Á).
CAD — Un fel de ulei extras prin distilarea uscată a lemnului de ienupăr. 2) Mic afl. al Oltului. 3) General turc (m. 1809).
CAE — Abr. U.A.I. pentru constelația Caelum (= dalta). 2) Siglă pentru „Comunitatea Africii de Est“.
CAF — Literă arabă, arameică, ebraică și turcă (sau KAF). 2) Tip de contract de vînzare, folosit în comerțul maritim („cost, asigurare, navlu“) (sau CFA, CIF). 3) „Control automat al frecvenței“ (abr. Rad.-Telev.). 4) Paf! (NV Munt.). 5) Munte legendar musulman (probabil Caucaz) (sau KAF).
CAG — Vaporaș folosit de olandezi pentru transporturile pe canale (sau KAG).
CAI — Pl. de la CAL (1—5, 7—13). 2) Pl. de la CALE (Ă). 3) A regreta, a-i părea rău, a-și recunoaște greșeala. (Ă). 4) A compătimi (rar) (Ă). 5) Numele băștinaș al maimuței Cebus paraguayanus. 6) Veche capitală a Chinei (sau KAI). 7) Localitate în SE Braziliei (Rio Grande do Sul). 8) Pseudonim al scriitorului CAION (1882—1918). 9) Cele două lemne oriz. pe care stă coșul morii.
CAK — Localit. în V Ungariei (Vas). (Á).
CAL — Animal domestic de tracțiune (Equus caballus). 2) Aparat de gimnastică pentru sărituri. 3) Piesă la jocul de șah. 4) Suport de fier pe care se așază lemnele în vatra cuptorului (Trans.). 5) Unitate de măsură (= 75 kgm). 6) Simbol pentru **calorie** (Metr.). 7) Cuier înalt și lung, pe patru picioare. 8) Scaun de dulgher. 9) Șaua casei. 10) Echer folosit pentru păstrarea unei înclinații fixe (Mine). 11) Fir rupt și scăpat în teară, la țesut (reg.). 12) Fir de iarbă netăiat, rămas în urma coasei (reg.). 13) Punct obținut în jocul cu pietrele numit BOC (Mold.). 14) Calus. 15) Bătătură. 16) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Polonia (= 0,024 m). 17) Localit. în SV Turciei asiatice (Denizli). (Ç) 18) Culme lîngă Trieste (448 m).
CAM — Abr. U.A.I. pentru constelația Camelopardalus (= cămila). 2) Aproximativ, aproape; oarecum, întrucîtva; destul de..., prea. 3) Rîu în SE Angliei, afl. al fl. Great-Ouse. 4) Rîu în ins. Tasmania. 5) Cap în NE Turciei asiatice, la M. Neagră (sau Yasun) (Ç). 6) Localit. în SV Angliei (Gloucester). 7) Navigator portughez, care a descoperit gurile fl. Congo (c. 1440—c. 1486) (sau CÃO).
CAN — Cam (pop.). 2) Fața mai puțin largă sau baza plăcilor care cuirasează navele (termen marin.). 3) Șarpe, în limba maya. 4) Măsură de greutate în vechiul Annam (624,8 g). 5) Rîu și orășel în NV Turciei asiatice (Çanakkale) (Ç).
CAO — Siglă pentru „Clubul Atletic Oradea“ (= fostă echipă de fotbal). 2) V CAM (7) (Ã). 3) Pictor și desenator din Argentina (1862—1918).
CAP — „Cooperativă agricolă de producție“ (abr. uz.). 2) „Control automat al fazei“ (abr. Rad.-Telev.). 3) Abr. U.A.I. pentru constelația Capricornus. 4) Extremitatea superioară a corpului, formată din craniu și față. 5) Parte a monedei pe care se află imprimat un chip; avers. 6) Căpătîiul patului. 7) Ins.

Scanned with OKEN Scanner

individ, om. 8) Căpetenie, conducător, șef. 9) Inițiator. 10) Minte, gîndire, judecată; memorie. 11) Viață (înv.). 12) Vîrf (al unui obiect). 13) Partea extremă cu care începe sau sfîrșește ceva. 14) Partea de dinainte; început, frunte. 15) Partea de jos sau dindărăt a unui lucru; capăt. 16) Bucățică ruptă dintr-un obiect; lucru de mică importanță. 17) Promontoriu. 18) Orientarea unei nave în timpul mersului, determinată de unghiul format de axa longitudinală a navei cu direcția NS. 19) Capitol (abr.). 20) Punct terminus, capăt, sfîrșit. 21) Insulă în SV Filipinelor (arh. SULU). 22) Localit. în cantonul Capellen (Luxemburg). 23) Localit. în S.U.A. (Virginia). 24) (Le) Alt nume sub care este cunoscută capitala Rep. Africa de Sud, Cape Town (Kaapstad). 25) Farmacist și naturalist francez (1788—1877). 26) Abr. pentru „Consiliul apărării" (Milit.). 27) Abr. pentru „caporal" (Milit.).

CAR — Abr. U.A.I. pentru constelația Carina (= carena). 2) Pseudonim al lui C. A. Rosetti. 3) Pseudonim al lui I. L. Caragiale. 4) Nume dat în S.U.A. vagoanelor de tren sau de tramvai. 5) Vehicul, mai mare decît căruța, cu tracțiune animală. 6) Vehicul cu două roți, tras de doi sau patru cai, folosit în lupte, la jocuri și la ceremonii, în antichitate. 7) Mulțime, grămadă (fig.). 8) Parte a ferăstrăului mecanic, pe care se așază bușteanul pentru a fi prefăcut în scînduri. 9) Piesă cilindrică mobilă la mașina de scris. 10) Mică coleopteră xilofagă (sg.) (Pl. CARI). 11) Cîrl 12) Eponimul Megarei, una din primele cetăți din Grecia. 13) Eroul eponim al Cariei (= veche țară din Asia Mică), căruia i se atribuie instituirea ghicitului prin observarea zborului păsărilor. 14) Orășel în N Albaniei.

CAȘ — Abr. U.A.I. pentru constelația Cassiopeia. 2) Produs lactat. (ș). 3) Substanță gălbuie-albicioasă care se formează în colțurile ciocului la puii de păsări. (Ș). 4) Rîu în NV R.P. Chineze, afl. al fl. ILI, lung de 350 km (Xinjiang Uygur) (Ș) (sau KAȘ).

CAT — Etaj, nivel. 2) Scriere chirilică. 3) Localit. în NE Turciei asiatice (Erzurum) (Č). 4) Insulă în arh. BAHAMAS. 5) Insulă lîngă coasta de SV a statului Mississippi (S.U.A.). 6) Insulă în Lacul Superior (sau Superior Lake), cel mai mare lac cu apă dulce din lume (Wisconsin, S.U.A.). 7) Lac în prov. Ontario, din Canada.

CAU — Cauă (= ființă imaginară, înspăimîntătoare, cu care sînt speriați copiii) (reg.). 2) Onomatopee care imită chioncăitul curcanilor sau chefnitul copoilor (NV Munt.). 3) „Clubul atletic universitar" (Siglă).

CAV — Cavalerie (abr.). 2) Care are o cavitate, un gol (adj.).

CAY — Denumirea americană a recifelor din G. Mexic. 2) „Pantă", în toponimia chineză și vietnameză. 3) Orășel în V Turciei asiatice (Ç).

CAZ — Împrejurare, circumstanță, situație. 2) Întîmplare, eveniment; accident. 3) Îmbolnăvire, boală (urmat de determinări). 4) Categorie specifică numelui, prin care se exprimă raporturile logice dintre nume și diversele părți ale propoziției; fiecare dintre formele flexionare ale numelui, prin care se exprimă funcțiunile lui sintactice (Lingv.).

CBA — „Campionatele balcanice de atletism" (sigla).

CBD — Pseudonim al publicistului Const. Cristobald (n. 1905).

CBL — Metalimbaj, generat de gramatica sinonimă, folosit la definirea limbajului COBOL (Inform.).

CBM — Metru cub (abr.).

CBO — Abr. pentru „Consum biochimic de oxigen" (Pesc.).

CBS — Unul din marile posturi de televiziune din S.U.A.

CBT — Cargobot (abr. marin.).

CCA — Circa (abr. uz.). 2) Casa Centrală a Armatei (denumirea sub care s-a afirmat, între 1950—61, clubul sportiv militar numit, din 1961, „Steaua").

CCC — Trei sute, la romani.

CCD — Pseudonim al publicistului Constantin Cristobald (n. 1905).

CCE — Siglă pentru „Cupa Campionilor Europeni".

Scanned with OKEN Scanner

CCI — Siglă pentru „Camera de Comerț Internațională".
CCM — Centimetru cub (abr.). 2) Două sute de mii, la romani.
CCO — Abr. pentru „Consum chimic de oxigen" (Pesc.).
CCS — Siglă pentru „Consiliul Central al Sindicatelor" (1953—1966) (Azi, U.G.S.R.).
CCV — Corpul cavaleriei (abr. milit., înv.).
CDG — Pseudonim al lui Const. Dobrogeanu-Gherea.
CDI — Siglă pentru „Comisia de Drept Internațional" a O.N.U.
CDM — Decimetru cub (abr.). 2) Abr. pentru „Comandament" (Milit.).
CDN — Indicativul Canadei la autovehicule.
CDT — Comandant (abr. milit.) 2) Comandament (abr. milit.).
CEA — Siglă pentru Comisia economică a O.N.U. pentru Africa (sau ECA). 2) Strigăt cu care se mînă boii spre dreapta. 3) Acea. 4) Rîu în N Spaniei, afl. lui ESLA. 5) Localit. în N Portugaliei (Castelo Branco). 6) Localit. în NV Spaniei (Orense). 7) Una din insulele arh. grecesc Ciclade (sau Kikládes), din M. Egee (sau CIA, KEA, CEOS, CEO, KEOS, DZIA, ZIA, ZEA).
CEB — Se zice despre forma coarnelor boului și vacii (adj., reg.).
CEC — Siglă pentru „Casa de Economii și Consemnațiuni". 2) Ordin de plată. 3) Cecum (= prima parte a intestinului gros). 4) Alt nume dat țiparului (sau CIC).
CED — Siglă pentru „Comisia Europeană a Dunării".
CEE — Siglă pentru „Comunitatea Economică Europeană" (= organizație a unor state capitaliste cu caracter integraționist, numită și „Piața comună") (sau EEC). 2) Siglă pentru „Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa".
CEF — Chef (pop.).
CEH — Numire populară a peștelui pietrar. 2) Lună din calendarul lung al triburilor maya. 3) Popor indo-european din ramura slavilor de apus (pl. CEHI). 4) Referitor la Cehia sau la cehi. 5) Strămoșul legendar al poporului ceh. 6) „Cerb", la gruparea etnică maya din Yucatán (Mexic).
CEI — Acei. 2) A ține boii la dreapta (Trans.). 3) Tei, tei alb (Ban.). 4) Siglă pentru „Comisia Electrotehnică Internațională" (afiliată la ISO) (sau IEC). 5) Carabină cu repetiție. 6) Poet italian (1471—1505). 7) Poet italian (m. 1514). 8) Naturalist italian (n. 1918).
CEL — Acel. 2) Sufix care introduce în termenii compuși medicali noțiunea de „hernie" sau „tumefacție".
CEN — Abr. U.A.I. pentru constelația Centaurus. 2) Element de compunere savantă, cu sensul „comun" (sau CENO). 3) Elem. de comp. savantă, cu sensul „recent" (sau CENO). 4) Fondatorul religiei tibetane. 5) Stat în China antică, din epoca CIOU (sau CIU, CHOU) (sec. XI î.e.n.). 6) Dinastie în China de S, între anii 557—589 (sau TJAN). 7) Element de compunere savantă cu sensul „gol" (sau CENO, KENO).
CEO — Măsură japoneză de suprafață și lungime (sau CIO, TCHO). 2) V. CEA (= una din Ciclade). 3) Poetă, supranumită „A zecea muză a Portugaliei" (m. 1693).
CEP — Abr. U.A.I. pentru constelația Cepheus. 2) Dop de lemn, de formă tronconică, cu care se astupă gaura butoiului. 3) Canea. 4) Coardă de viță de un an scurtată la 1—3 muguri, pentru asigurarea unei rodiri bogate în anul următor. 5) Porțiune din tulpina unui portaltoi, care se lasă deasupra altoiului pînă la dezvoltarea acestuia, cu scopul de a-l proteja. 6) Nod din tulpina unui brad sau a unui molid, din care crește ramura. 7) Fusul arborelui de lemn al unei mori țărănești de apă. 8) Proeminență prismatică sau cilindrică fasonată la capătul unei piese de lemn, cu care aceasta urmează a fi îmbucată în altă piesă. 9) Capătul filetat în exterior al unei țevi, care servește la îmbinare prin înșurubare. 10) Cuișor de lemn cu care se împreună obezile unei roți. 11) Orificiu creat în os cu burghiul, cu freza sau cu dalta, cu scopul de a permite drenarea unor lichide patologice (Chir.). 12) Instrument de tortură în vechime. 13) Crenguță de brad sau molid.

Scanned with OKEN Scanner

CER — Element de compunere savantă cu sensul „ceară“ (sau CERI, CERO). 2) Element de compunere savantă cu semnificaţia „corn“, „cornee“ (sau CERAT., CHERAT(O)-). 3) Boltă cerească, firmament; spaţiu cosmic nesfîrşit în care se află aştrii. 4) Aer, văzduh, atmosferă. 5) Rai (în diverse mitologii). 6) Putere divină, divinitate, providenţă. 7) Arbore mare din familia fagaceelor, înrudit cu stejarul (Quercus cerris) (pl. CERI). 8) Boltă palatină. 9) Bolta cuptorului (Mold.). 10) Localit. în SV R.S.F. Iugoslavia (Macedonia).

CES — „Do bemol“, în notaţia literală (Muz.). 2) „Coeficient de epurație sanguină“, sau „clearance“ (abr. med.). 3) Siglă pentru „Consiliul Economic şi Social“ al O.N.U. (sau ECOSOC).

CET — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Cetus (= balena). 2) Lin, încet (Trans.). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui KIIA, tributară fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnoiarsk şi reg. Tomsk). 4) Semn grafic chinez („lucru avînd un cap“).

CEU — Ceh (pop.). 2) Oală de fier (Trans.). 3) Maşină-unealtă de nituit. 4) Mic afl. al Mureşului, la V de Tg. Mureş. 5) Stat şi dinastie în China antică, între anii 1066—256 î.e.n. (sau ZHOU, CHOU, CIU, CIOU, DJOU). 6) Triburi chineze, care au locuit în bazinul fl. WEI. (sec. 18—12 î.e.n.) (sau CHOU, CIOU).

CEY — Romancier şi autor dramatic francez (1802—1887) (pe numele adevărat Chaise de Cahagne).

CFA — V. CAF (2). 2) Siglă pentru „Căile Ferate Algeriene“.

CFF — Siglă pentru „Căile Ferate Federale“ elveţiene. 2) „Căile ferate forestiere“ (abr. uz.).

CFI — Siglă pentru „Corporaţia Financiară Internaţională“.

CFM — Siglă pentru „Căile Ferate din Maroc“.

CFP — Siglă pentru „Combinatul fondului plastic“.

CFR — Siglă pentru „Căile Ferate Române“. 2) Moment de I. L. Caragiale.

CGB — Siglă pentru „Comenduirea Garnizoanei Bucureşti“.

CGM — Siglă pentru „Confederaţia Generală a Muncii“ (= organizaţie de masă cu caracter profesional, din anii 1945—53, continuată cu CCS (1953—66) (V.) şi mai departe cu U.G.S.R. (= „Uniunea Generală a Sindicatelor din Republica Socialistă România“).

CGR — Centigrad (abr.).

CGS — Notaţie pentru sistemul de unităţi „centimetru-gram-secundă“ (Metr.).

CGT — Siglă pentru „Confederaţia Generală a Muncii“ din Franţa.

CHA — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Chamaeleon (= cameleonul). 2) Literă sanscrită, bengală şi tibetană. 3) Stofă de mătase fabricată în China. 4) Localit. în NE Braziliei (Pernambuco). 5) Arhitectul faraonilor Amenhotep II, Tutmes IV şi Amenhotep III, a cărui mumie se găseşte la muzeul egiptean din Torino (Italia).

CHE — Instrument muzical din China. 2) Un fel de capră originară din China (sau XE).

CHI — Literă arabă, coptă, grecească şi japoneză. 2) Literă grecească numerală, cu valori diverse, după felul cum este reprezentată. 3) Numele sudanez al arborelui de unt. 4) Odă religioasă la chinezi. 5) Rîu în Thailanda, tributar fl. Mekong. 6) Puternic regat în China antică (în actuala provincie Şandun, din NE R.P. Chineze) (scris: CH'I) (sau ŢI, TSI, ŢZI).

CHO — Unitate de măsură pentru lungime, folosită în Japonia (= 109,12 cm). 2) Unitate de măsură pentru suprafaţă, folosită în Japonia (= 1 ha). 3) Al treilea dintre zeii fericirii, la chinezi, personificînd longevitatea.

CHP — Abr. uz. pentru Charter Party (= contract de navlosire (Marină).

CHU — Rîu în N Laosului şi Vietnamului. 2) Rîu în Asia Centrală Sovietică, care izvorăşte din masivul Tian-Şan şi se pierde în nisipurile deşertului Betpak-Dala (1030 km) (scris şi ČU, CIU.) 3) Plantă din China, asemănătoare cu urzica. 4) Document chinez. 5) V. TJU (scris: CH'U).

CIA — V. CEA (7). 2) Mic afl. al rîului Lăpuş, tributar Someşului (sau Chechiş). 3) Aici, în dialectul istrian. 4)

Scanned with OKEN Scanner

Una din fiicele lui Lycaon și mama lui Dryops, pe care l-a avut cu zeul Apollo (Mit.) 5) Siglă pentru „Agenția Centrală de Investigații".

CIB — Ciob (Trans.). 2) Hrana păsărilor (înv.). 3) Zi din calendarul scurt, venusian, al populației maya. 4) Sat în jud. Alba (com. Almașu Mare).

CIC — Ciuc (pop.). 2) V. CEC (4). 3) Termen de mîngîiere adresat unei fete (Ban.). 4) Cioc (Ban.).

CID — Sufix, cu sensul „care omoară". 2) Siglă pentru „Comisia Internațională a Dunării". 3) Senior, la arabi. 4) Cavaler spaniol, zis Campeador, care s-a remarcat în timpul Reconquistei (c. 1040—1099) (= întruchipare ideală a cavalerului spaniol). 5) Tragicomedie de P. Corneille. 6) Operă de J. Massenet. 7) Anatomopatolog și prof. universitar din Argentina (n. 1899). 8) Localit. în S.U.A. (North Carolina).

CIE — Companie (abr.).

CIF — V. CAF (2). 2) Onomatopee care imită zgomotul produs de o ușoară explozie de aer (NV Munt.). (î).

CIG — Sat aparținînd orașului Tășnad, jud. Satu Mare.

CIH — Exclamație cu care mamele opresc copiii de la ceva (Munt.) (î).

CII — Partea dinainte a copitei (î, i). 2) Partea de sub degetul mic al mîinii omului (Olt.) (î, i). 3) Ciung (Olt.) (î, i) (fem. CÎIE). 4) Călcîiul vitelor (î, i). 5) Bucată de carne (Olt.) (î, i) (pl. CÎIE). 6) Pinten la păsări (î, i) (NV Munt.). 7) Vîrf la bardă sau la secure (NV Munt.) (î, i) (pl. CÎIE). 8) Ciia, aici (înv.).

CIJ — Siglă pentru „Curtea Internațională de Justiție", din O.N.U. 2) Scatiu (Trans.) (sau CIS, CIZ).

CIK — Rîu și localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Novosibirsk).

CIL — Păr al pleoapei. 2) Expansiune citoplasmică filiformă a unei celule sau a unui microorganism, animată de mișcări în vederea executării anumitor funcții. 3) Sat în jud. Arad (com. Almaș).

CIM — Siglă pentru „Convenția internațională cu privire la transportul de mărfuri pe căile ferate " (1933). 2) Luntre mică, barcă (sau CIN) (Ban.). 3) Literă turcească. 4) Localit. în V Cehoslovaciei (Bohemia Centrală) (Č). 5) Literat francez (1845—1924).

CIN — Poziție socială înaltă; demnitate, rang (od.). 2) Stare socială; tagmă (înv.). 3) V. CIM (2). 4) Ceată (înv.). 5) Ricin (reg.).6) Numirea arabă și persană a Chinei. 7) Teritoriu autonom în V Birmaniei (sau CHIN). 8) Mare han mongol, pomenit de Marco Polo. 9) Prefix cu sensul „cîine" (sau CINE-, CINO-, CHINO-). 10) V. QIN (1, 2).

CIO — Strigăt cu care se cheamă porcii (Criș.). 2) Veche unitate de măsură pentru lungime în uzaj în Japonia (109,09 m) (sau TCHO). 3) Veche unitate de măsură pentru suprafață utilizată în Japonia (119,01 ari) (sau TCHO). 4) Oraș în Asia Mică, colonie a orașului grecesc Milet (sec. VII î.e.n.). 5) Pseudonim al compozitorului și criticului muzical român Tudor Ciortea (n. 1903). 6) Abr. pentru „Consum imediat de oxigen" (Pesc.).

CIP — Ciripit de păsări. 2) Expresie la jocul de cărți. 3) Frizură, pieptănătură (Trans.) (pl. CIPURI).

CIR — Abr. U.A.I. pentru constelația Circinus (= compasul). 2) Cuvînt care imită sunetul caracteristic al ciorii, al găinii etc. sau cu care se alungă păsările (î). 3) Fiecare dintre perii țepoși de pe corpul unor animale nevertebrate (ex. la unii crini-de-mare). 4) Zeamă de mămăligă, terci (Mold., Bucov.). 5) Pastă făcută din făină, lut etc. asemănătoare cu pasta de lipit (Trans.). 6) Cîrcel, la unele plante (Bot.). 7) Rîu în U.R.S.S., afl. al Donului, tributar L. Țimleansk (sau CHIR). 8) Pisc în Dolomiții italieni (2 597 m). 9) Șa în Dolomiții italieni, la 2 466 m alt. 10) Numele popular al lui Cirus, rege persan.

CIS — Siglă pentru „Comisia Internațională de Sericicultură" (sau ISC). 2) Element de compunere folosit în numiri geografice și în chimie, cu sensul „dincoace de", „de aceeași parte". 3) Cuvînt cu care se alungă păsările (sau HÎȘ) (î, ș). 4) Ciung (Mold.) (î, ș). 5) Ponciș, piezișș; strîmb (î, ș). 6) „Do diez" în notația literală

Scanned with OKEN Scanner

(Muz.). 7) V. CIJ (2) 8) Specie de coleoptere care trăiesc pe ciupercile din grupa Polyporus. 9) Localit. în NV Italiei (Trentino-Alto Adige).

CIT — Siglă pentru „Compagnia Italiana Turismo“ (= Compania italiană de turism). 2) Element de compunere savantă, care introduce în termenii compuși noțiunea de „celulă“ (sau CITO). 3) Adv. (= în ce măsură, în ce grad; în ce durată de timp) (î) 4) Adv., conj. (= în măsura, în gradul în care...; în timpul în care..., pînă cînd...) (î) 5) Conj. (= încît, de, că; deși, oricît, cu toate că; ci, mai ales) (înv. și pop.) (î) 6) Prep. (= ca și, precum) (î) 7) (Cu) ce preț? în ce număr sau cantitate? ce durată de timp? (î) 8) Pron. nehot., adj. (= tot ce, toate care) (î) 9) Rezultatul întreg al unei împărțiri; raportul a două numere sau mărimi (î). 10) Strigăt cu care se alungă pisica (î, ț). 11) Material ieftin de bumbac, înflorat și apretat; stambă (înv., pop.). 12) Celula mamă a produselor sexuale la începutul maturației. 13) Abr. pentru „curent de înaltă tensiune“ (Milit.)

CIU — Dialect vorbit în provinciile chineze Hunan și Jiangxi. 2) V. CEU (5). 3) Împărat chinez, strămoș al împăratului MU din dinastia CEU. 4) Raion și orășel în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă). 5) V. CHU (2). 6) (Tan-ki) Medic chinez (1281—1358).

CIV — Siglă pentru „Convenția internațională cu privire la transportul de călători și bagaje pe căile ferate“. (1933).

CIZ — V. CIJ (2). 2) Stațiune balneară în E Cehoslovaciei (Slovacia Centrală) (Č, Ž).

CJM — Siglă pentru „Codul Justiției Militare“.

CJT — Abr. pentru „curent de joasă tensiune“ (Milit.).

CLC — Abr. pentru „calcul“ (Milit.).

CLE — Rîu în NE Argentinei, în bazinul fl. Paraná (Entre Ríos) (É). 2) District în depart. Gualeguaychú, din prov. Entre Ríos (Argentina) (É).

CLN — Abr. pentru „coloană“ (Milit.).

CLO — Strigăt cu care se cheamă cloșca cu pui (Munt.).

CLY — Localit. în S.U.A. (Pennsylvania).

CMA — Abr. U.A.I. pentru constelația Canis Major (= Cîinele mare).

CMC — Centimetru cub (abr.). 2) Carboximetilceluloză (abr. uz.).

CMD — Abr. internațională, pe automobile, pentru Șeful misiunii diplomatice.

CME — Siglă pentru „Confederația Mondială a Energiei“.

CMF — Abr. pentru „camuflare, camuflaj“ (Milit.).

CMI — Abr. U.A.I. pentru constelația Canis Minor (= Cîinele mic).

CMJ — Abr. pentru „Centrul Militar Județean“.

CMM — Siglă pentru „Confederația Mondială a Muncii“.

CMP — Centimetru pătrat (abr.). 2) Abr. pentru „Campanie“ (Milit.). 3) Siglă pentru „Consiliul Mondial al Păcii“.

CMR — Siglă pentru „Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele“ (1965).

CMS — Centimetru pe secundă (abr.).

CMZ = Siglă pentru „Compania Maritimă Zaireză“.

CNA — V. Țna (1).

CNC — Abr. U.A.I. pentru constelația Cancer.

CNF — Siglă pentru „Consiliul Național al Femeilor“ din R.S. România.

CNN — Pseudonim al publicistului român C. N. Negoiță (n. 1905).

CNR — Siglă pentru „Canadian National Railway“ (= Căile ferate naționale canadiene).

CNU — Siglă pentru „Clubul nautic universitar“.

COA — Măi! (reg.). 2) Nume dat altădată insulei grecești KOS, din M. Egee. 3) Rîu în NE Portugaliei, afl. al fl. Douro (Ô).

COB — Monedă cu putere circulatorie la Gibraltar. 2) Dublu ponei din Anglia. 3) Specie de antilope din Africa cu coarnele elipsoidale, în „liră“ (sau KOB, KOBUS).

COC — Pieptănătură femeiască, conci. 2) Pîine mică pentru copii (Tr.). 3). Bacterie de formă sferică. 4) Șase

Scanned with OKEN Scanner

snopi de grîu la un loc (reg.). 5) Mică mănăstire în apropierea oraşului Turda, amintită în anul 1774.

COD — Culegere sistematică de reguli juridice privitoare la o anumită ramură a dreptului. 2) Ansamblul unor reguli de conduită. 3) Culegere de reguli cu privire la un domeniu de activitate (fig.). 4) Sistem de semnale sau de semne convenţionale cu semnificaţii bine precizate, prin care se transmit mesaje, comunicări. 5) Peşte teleostean din N Oc. Atlantic, din ficatul căruia se extrage untura de peşte (sau MORUA). 6) Insulă lîngă coasta pen. Labrador (Canada). 7) Cap şi golf în NE S.U.A., la Oc. Atlantic (Massachusetts).

COE — Două localit. în S.U.A. (Indiana, Kentucky). 2) Supercampion de fond al Angliei (Sebastian).

COF — Căpiţă de fîn (Ban.). 2) Un fel de asociaţie a kabililor din Algeria.

COG — Navă înaltă, dar scurtă şi rotundă, folosită în evul mediu în NV Europei (sau COGGHE, COGĂ).

COH — Vatra de la gura foalelor fierarului, în care se înroşeşte fierul (Maram.).

COL — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Columba (= porumbelul). 2) Colonel (abr. uz.). 3) Prefix care indică reuniunea sau adjuncţiunea. 4) „Trecătoare, defileu", în toponimia franceză. 5) Partea mai îngustă a unui os sau a unui organ (Anat.). 6) Fiecare din spetezele de la aripile morii de vînt care se prelungesc în afară şi se înfig în grindei. 7) Pază (înv., în NV Munt.). 8) Comună în R.S.F. Iugoslavia, la NE de Trieste (Slovenia). 9) Sufix referitor la „cultură".

COM — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Coma Berenices (= Părul Berenicei). 2) Comună (abr. uz.). 3) Prefix care introduce în termenii compuşi sensul de „împreună cu" (sau CON). 4) Nume dat de turci prinţului otoman DJEM (sau DJIM, ZIZIM), fiul lui Mahomed al II-lea, celebru prin aventurile şi necazurile lui (m. 1495). 5) Abr. pentru „Comunicaţie" (Milit.).

CON — V. COM (3). 2) Fructul coniferelor. 3) Corp geometric. 4) Un fel de scoică din mările tropicale. 5) Naturalist german (1828—98).

COO — Numele a două cascade situate pe rîul Amblève, afl. al Meusei (Belgia). 2) Localitate în Belgia (Liège). 3) Denumirea italiană a ins. KOS, din M. Egee.

COP — Unitate de măsură de capacitate de aproape un litru; cană (Trans.). 2) Localit. în U.R.S.S., în V R.S.S. Ucrainiene (raionul Ujgorod) (Č) (scris şi CIOP). 3) Medic elveţian, rector al universităţii din Paris în 1533. 4) Filolog sloven (1797—1835) (Č). 5) Personaj din piesa „Madame Sans-Gêne" de V. Sardou.

COQ — „Coque" (= fierbe!), abr. la reţete. 2) Localit. în V Belgiei (Flandre Occidentale). 3) Literat francez (1703—78). 4) Economist francez (1810—80).

COR — Corolar (abr. mat. 2) Opinia publică, în teatrul antic. 3) Ansamblu vocal (sau HOR). 4) Comentariu liric al unei acţiuni dramatice (ex. „songurile" din piesele lui B. Brecht). 5) Compoziţie muzicală alcătuită din mai multe părţi şi cîntată de mai multe voci. 6) Pojar (Mold.) (sau CORI). 7) Numele ştiinţific al cordului (Med.). 8) Bătătură (Med.). 9) Hiperplazie cornoasă la nivelul pielii (Med.). 10) Gangrenă uscată circumscrisă a pielii (Patol. veter.). 11) Măsură de capacitate care a fost folosită în Asia şi Egipt (sau COROS, CHOMER). 12) Funcţionar superior al ambasadei franceze din Istanbul, în timpul revoluţiei de la 1848, situat pe poziţia contrarevoluţionară a marii burghezii.

COS — Cosinus (abr. trigonom.). 2) Paner, paporniţă (ş). 3) Horn, hogeac (ş). 4) Unealtă de pescuit de formă ovală, cilindrică etc., servind la prinderea peştilor mici (ş). 5) Cerc metalic prevăzut cu o plasă fără fund, la jocul de baschet (ş). 6) Parte a unei instalaţii mici de morărit în care se toarnă boabele (ş). 7) Pîlnie la batoză în care se bagă snopii pentru a fi treieraţi (ş). 8) Lada teascului în care se strivesc boabele, seminţele etc. (ş). 9) Împletitură de nuiele care se aşază pe podul carului pentru a transporta

Scanned with OKEN Scanner

lucruri mărunte (ș). 10) Acoperământ la trăsură, care se poate ridica sau strînge (ș). 11) Conductă verticală folosită la evacuarea gazelor de ardere dintr-o instalație de încălzire cu focar (ș). 12) Coșar de porumb (Mold.) (ș). 13) Cavitatea toracelui (ș). 14) Tabără la șes a tătarilor (ș). 15) Larva strechiei (ș). 16) Bubuliță ce iese pe obraz, acnee (ș). 17) Botniță (NV Munt.) (ș). 18) Strigăt cu care se alungă capra (ș). 19) V. KOS (1, 2, 3). 20) Localit. în SV Franței (Ariège). 21) Localit. în Mexic (Zacatecas).

COT — Cotangentă (abr. trigonom.). 2) Partea exterioară a articulației care unește brațul cu antebrațul. 3) Cotitură. 4) Meandru (al unei ape curgătoare). 5) Element de legătură de forma unui tub curbat. 6) Porțiune a unui arbore cotit care are axa geometrică curbă. 7) Colț, unghi (reg.). 8) Unitate de măsură pentru lungime, folosită în trecut în Țara Românească (= 0,664 m) și în Moldova (= 0,637 m). 9) Măsură de cotit butoaiele. 10) Linie gradată cu care se ia nivelul țuicii la botă (pe litri și vedre) (NV Munt.). 11) Basma (NV Munt.). 12) Tip de navă irlandeză. 13) Sat înglobat orașului Cîmpulung, jud. Argeș. 14) Localit. în rep. Costa Rica (Cartago). 15) Pictor francez (1837—83).

COU — Limbă indoneziană vorbită în ins. Taiwan (Č).

COW — Lac în statul Oregon (S.U.A.). 2) Trei rîuri temporare („creek") în S.U.A. (Montana, Oregon, Washington).

COX — Element de compunere savantă cu sensul de „coapsă" (sau COXO). 2) Cîrmaci. 3) Ambarcațiune cu opt rînduri de rame. 4) Vaccin antiexantematic. 5) Munte în V Argentinei, înalt de 1980 m (Neuquén). 6) Peninsulă în N Australiei (Northern Territory). 7) Localitate în SV Franței (Haute-Garonne). 8) Două localit. în S.U.A. (Maryland, Missouri). 9) Pictor flamand (1614—84) (sau COCKS, COQUES). 10) Istoric irlandez (1650—1733). 11) Scriitor și om politic american (1747—1828). 12) Pictor și acvafortist englez (1783—1859). 13) Scriitor englez (1827—1902). 14) Celebră cîntăreață de blues-uri, americană de culoare (1889—1967 (Ida). 15) Microbiolog american (n. 1907). 16) Pictor belgian contemporan (n. 1919).

COY — Rîu în S Argentinei (Santa Cruz). 2) Două localit. în S.U.A. (Alabama, Arkansas).

COZ — Din cale-afară, extrem de..., foarte (Mold.). 2) V. ATU (1).

CPA — Siglă pentru „Curtea permanentă de arbitraj", cu sediul la Haga.

CPB — Pseudonim al publicistului român Const. Popescu-Bălteni (1883—1944).

CPC — „Codice de procedură civilă" (abr. just.). 2) „Centrul de producție cinematografică" (abr. uz.).

CPD = „Comparare zecimală", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

CPL — Abr. pentru „complet, completare" (Milit.).

CPN — Abr. pentru „capcană" (Milit.).

CPP — „Codice de procedură penală" (abr. just.). 2) „Concentrat de proteină de pește" (abr. în Pesc.).

CPR — Siglă pentru „Canadian Pacific Railway" (= Drum de fier Pacific canadian).

CPS — Abr. pentru „Consiliul politic superior al armatei".

CPZ — Centipiez (simbol fiz.).

CRA — Abr. U.A.I. pentru constelația Corona Austrina (= coroana australă). 2) Strigătul corbului; cîr!

CRB — Abr. U.A.I. pentru constelația Corona Borealis (= coroana boreală).

CRE — Strigăt cu care se alungă caprele (Trans.). 2) Localit. în NV Franței (Sarthe). (É).

CRF — Sigla „Crucii Roșii Franceze".

CRG — Siglă pentru „Cooperative Republic of Guyana" (= Republica Cooperativistă Guyana) (sau RCG).

CRI — Cuvînt care imită cîntecul greierului. 2) „Curierul Recreațiilor Intelectuale" (= revistă enigmistică din România antebelică). 3) Zeița hindusă a frumuseții, a norocului și a fericirii, soția zeului Vișnu și mama lui KAMA, zeul iubirii.

CRM — Pseudonim al filozofului și

Scanned with OKEN Scanner

psihologului român Const. Rădulescu-Motru (1870—1944).
CRO = Insuliță în Loch (= lacul) Lamond, din Scoția (Marea Britanie).
CRR — Cîr! (= croncănitul ciorii).
CRT — Curent (abr. uz.). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Crater (= cupa).
CRU — Abr. U.A.I. pentru constelația Crux (= Crucea Sudului).
CRV — Abr. U.A.I. pentru constelația Corvus (= corbul).
CRY — Localit. în NE Franței (Yonne).
CSA — „Comitetul de stat al apelor" (siglă). 2) Societate de transporturi aeriene cehoslovacă (siglă). 3) Siglă pentru „Confederația Sindicală Africană".
CSB — „Combinatul de sticlă București" (siglă).
CSD — Siglă pentru „Československé Státni Dráhy" (= Căile ferate cehoslovace).
CSH — „Combinatul siderurgic Hunedoara" (siglă).
CSI — Literă chirilică. 2) Siglă pentru „Comisia Sericicolă Internațională".
CSN — Centisten (simbol fiz.).
CSP — „Comitetul de stat al planificării" (siglă).
CSR — Siglă pentru „Česká socialistická republika" (= Republica socialistă cehă) (sau RSC). 2) „Combinatul siderurgic Reșița" (siglă).
CST — Tip de satelit de telecomunicații canadian.
CTA — Constanța (nume fem.) (abr. uz.) (Ț). 2) Constantă (abr. fiz. și mat.).
CTC — „Control(or) tehnic de calitate" (abr. uz.).
CTG — Cotangentă (abr. mat.). 2) Abr. pentru „contingent" (Milit.).
CTH — Simbol literal pentru „cotangenta hiperbolică " (Mat.).
CTK — Agenția națională de presă a R.S. Cehoslovace. („Československá Tiskova Kancelar").
CTR — Abr. pentru „control" (Milit.).
CUA — „Gura de vărsare a unei ape", în toponimia vietnameză. 2) Gen de păsări cățărătoare, numite și „cuci americani". 3) Orășel în N Venezuelei (Miranda) (Ú).
CUB — Corp geometric. 2) Puterea a treia a unui număr sau a unei mărimi (Mat.). 3) Două creek-uri în S.U.A. (Utah, Virginia).
CUC — Pasăre călătoare, mult cîntată de popor (Cuculus canorus). 2) Izolat, singur, străin (adverbial). 3) Lovitură cu mingea în înălțime (în jocurile de copii).
CUD — Lac de baraj morenic în Cîmpia Europei de Est (U.R.S.S.), numit și PEIPSI (scris și CIUD). (Č).
CUE — Localit. în V Australiei (Western Australia).
CUF — Abr. uz. pentru Cumuliformis (nori) (Meteor.).
CUI — Produs al industriei sîrmei; nit. 2) Cuier simplu de perete. 3) Șurub cu ajutorul căruia se acordă instrumentele cu coarde. 4) Necaz mare (fig.). 5) Fuscel de scară (NV Munt.). 6) A bate o scîndură în cuie (reg.). 7) Ichi osos (Chir.). 8) Mare han mongol, amintit de Marco Polo. 9) Rozător asemănător castorului (sau CUIA) 10) Pseudonim al pictorului român N. N. Tonitza. 11) Compozitor și critic muzical rus, din „Grupul celor cinci" (scris și CUJ, KUI, KIUI) (1835—1918).
CUJ — V. CUI (11).
CUK — Înălțime în Alpii Iulieni (sau CUCCO).
CUL — Sufix cu sens diminutiv. 2) Aprig, iute (Ban.). 3) Soldat, oaste (înv.).
CUM — Adv. (în ce fel?; pentru ce?, de ce?; cu cît?, cu ce preț?; cît de...). 2) Conj.
CUN — Localit. în SV Ungariei, lîngă rîul Drava (Baranya) (Ú).
CUO — Strigăt cu care se alungă vițelul (Mold.).
CUQ — Două comune în Franța (Lot-et-Garonne, Tarn). 2) Jurisconsult francez (1850—1934).
CUS — Interj. pentru liniștit capra la muls (ș). 2) Interj. utilizată la dresajul cîinilor (ș). 3) Denumire dată de vechii egipteni Etiopiei și apoi Nubiei (sau KUȘ, KUCH, KUSH) (ș).
CUT — Parte dintr-un sat (Bucov.). 2) Cal șchiop de un picior. 3) Sat în jud. Alba (com. Cîlnic). 4) Sat component al com. suburb. Dumbrava

Scanned with OKEN Scanner

Roşie (municipiul Piatra-Neamţ). 5) Localit. în Grecia centrală, lîngă masivul Parnas. 6) Localit. în S.U.A. (Texas).
CUV — Cuvier (abr. şt. nat.).
CUY — Mic cobai autohton din Peru. 2) Platou în Argentina (Río Negro). 3) Două localit. în Franţa (Oise, Yonne).
CUZ — Localit. în S.R.S. Cehoslovace (Slovacia Occidentală) (Č, Ú).
CVE — Cifra 5 şi cuvîntul „mînă" la pigmeii din Africa ecuatorială.
CVN — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Canes venatici (= cîinii de vînătoare).
CWM — „Circ glaciar" în toponimia galeză. 2) Localit. în M. Britanie (Wales).
CWT — Simbol literal pentru Centweight, unitate de măsură engleză pentru greutate (= 50,796 kg).
CXX — 120 la romani.
CYG — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Cygnus (= lebădă).
CYR — Pseudonim al lui George Ranetti. 2) Două localit. în Canada (Quebec). 3) Localit. în S.U.A. (Michigan). 4) Medic din Alexandria (m. 311).
CYS — Localit. în N Franţei (Aisne).

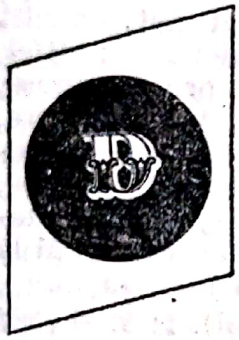

DAA — Erudit şi publicist norvegian din sec. XIX.
DAB — Oală de turnare (Metal.). 2) „Dumnezeu" şi „stăpîn" în argoul francez.
DAC — Marcă de autocamioane româneşti. 2) Din Dacia, dacic; locuitor din Dacia. 3) Acoperiş la casă (Bucov.).
DAD — Literă arabă. 2) Amuletă, emblema stabilităţii la vechii egipteni (= „stîlp sacru") (sau TAD, TAT, DJED, ZED). 3) Localit. în NV Ungariei (Komárom). 4) Localit. în S.U.A. (Wyoming).
DAE — Oraş şi centru minier (de fier) în E R.P. Chineze (HUBEI).
DAF — Instrument muzical hindus. 2) Un fel de dairea din Armenia şi Azerbaidjan (sau DEF). 3) Marcă de automobile olandeze. 4) Localit. în R.A. Yemen (Ā).
DAG — Decagram (simbol). 2) „Munte", în toponimia turcească (sau DAĞH). 3) Localit. în NV Ungariei (Komárom) (Á). 4) Zeul zilei în mit. vechilor scandinavi, fiul lui Delling (= zeul zorilor) cu NOTT (= zeiţa nopţii), al cărui car era tras de calul Skinfaxi (= „Cel cu coamă luminoasă") (sau DAGR).
DAH — Literă în alfabetul cuneiform persan. 2) Epitet dat zeităţilor hinduse („strălucitor"). 3) Plantă textilă din ţările calde, din fam. malvacee, numită şi CHENAF (Hibiscus cannabinus). 4) Localit. în S Irianului de Vest (Indonezia).
DAI — Localit. în SV rep. Ciad. 2) Localit. în SE rep. Pachistan (SIND). 3) Oraş şi judeţ în S R.P. Chineze (Sichuan). 4) Localit. în NE insulei japoneze Honshū (Iwate-ken). 5) Munte în extremit. de SV a insulei japoneze Honshū (1713 m). 6) Rîu în R.S. Vietnam, pe care s-a construit, în apropiere de Hanoi, cel mai mare complex de irigaţii din acest stat. 7) Neam pers, din SE Mării Caspice, amintit de Herodot. 8) V. TAI (9).
DAK — Ambarcaţie folosită pe fl. Gange. 2) Poştă în Antilele Olandeze.
DAL — Literă arabă şi turcă. 2) Decalitru (simbol). 3) „Vale", în toponimia norvegiană şi suedeză. 4) Adunare în străvechea Irlandă, cu caracter politic şi militar. 5) Deal (înv.). 6) Împărţire administrativă în Suedia. 7) Fluviu în Suedia centrală, lung de 520 km (sau Dalälv)(en)). 8) Veche provincie a Suediei, astăzi încorporată în lăn-ul Älvsborg (sau Dalsland). 9) Localit. în SE Norvegiei (Akershus). 10) Etnograf şi lingvist rus (1801—72) (sau DAHL).
DAM — Decametru (simbol). 2) Cerblopătar (Dama vulgaris) (sau DAIM).

Scanned with OKEN Scanner

3) Bordei pentru vite (reg.). 4) Palat (în basmele muntene). 5) Șandrama, mică șură în dosul casei (Mold.). 6) Zid gros și vechi (Olt.). 7) Numele unui dans țărănesc (Olt.). 8) „Dig", în toponimia olandeză. 9) Vechea numire a seniorului. 10) Măsură de lungime în Vietnam (aprox. 2 li). 11) Localit. în SV Arabiei Saudite, pe uedul Dawasir. 12) Localit. în E Surinamului. 13) Localit. în S.U.A. (Idaho). 14) Violonist și compozitor prusac (1815—58). 15) Renumit biochimist danez, laureat al premiului Nobel pentru fiziologie și medicină în 1943 (1895—1975). 16) Abr. pentru „detașament de asigurarea mișcării" (Milit.).

DAN — Grad de calificare a unei centuri negre de judo (judokas). 2) Unitate de măsură specială pentru ceai din China, numită și Picul (= 60,50 kg). 3) Rîu în statele North Carolina și Virginia (S.U.A.). 4) Localit. în N statului Israel. 5) Oraș antic în Palestina, numit anterior LAIS. 6) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 7) Grupare etnică indigenă din Liberia. 8) Numele unor regi legendari ai Danemarcei, din care ar descinde poporul danez și poporul englez. 9) Numele a doi domni ai Țării Românești: DAN I (c. 1383—1386) și DAN II, supranumit „cel Viteaz", care s-a remarcat prin victoriile sale împotriva armatei otomane (1420—1431). 10) Mare vistiernic al Țării Românești în 1592, unul dintre cei mai mari dușmani ai lui Mihai Viteazul. 11) (Mihail) Pictor român, elev al lui Th. Aman, autor al portretelor „M. Kogălniceanu", „D. Bolintineanu" (1842—86). 12) Prozator român (n. 1903) (Sergiu). 13) Poet român (1905—59) (Mihail). 14) Prozator român (1907—37) (Pavel). 15) Poet român (1916—72) (George). 16) Pictor român contemporan (n. 1917) (Teodor). 17) Roman de Alexandru Vlahuță. 18) Călugăr, în persoana căruia s-a întrupat Dionis, pers. princ. al nuvelei eminesciene „Sărmanul Dionis". 19) Compozitor, pers. princ. din opereta „Întîlnire cu dragostea", de N. Kirculescu (Gruia). 20) Voievod din „Viața lui Ștefan cel Mare", de Mihail Sadoveanu.

DAO — (În învățătura filozofului chinez Lao-Tzî) — sec. 6 î.e.n. — Principiul ordinii necesare în natură, societate și gîndirea umană, care dirijează lumea materială, necreată și nepieritoare (sau DAU, TAO) (V. TAO (1). 2) Rîu în N Portugaliei, afl. al fl. Mondego (Ã). 3) Două localit. în insula Panay, din arh. Filipinelor (Antique, Capiz) (Ã). 4) Doi (num., pop.). 5) V. TAO (2).

DAR — „Pămînt", „țară", în toponimia arabă. 2) Cu toate acestea, totuși, ci; însă; mai mult decît atît, cu atît mai mult; nicidecum, nici gînd; altfel, altminteri. 3) Deci, prin urmare, așadar. 4) Oare? 5) Adv. (firește, desigur; negreșit). 6) Cadou. 7) Donație (Dr.). 8) Plocon. 9) Prinos, ofrandă. 10) Aptitudine, vocație, talent. 11) Avantaj, binefacere. 12) Milă cerească, har divin. 13) Da, așa (înv.).

DAS — Decaster (simbol). 2) Miel (NV Munt., înv.) (ș). 3) Insulă în G. Persic, cu exploatare petroliferă (Emiratele Arabe Unite). 4) Om politic hindus (1870—1925).

DAT — Literă turcească. 2) Faptul de a da. 3) Realitatea, ca punct de plecare al cunoașterii; punct de la care se pleacă într-un raționament, într-o discuție; fapt din care rezultă sau se deduc altele; noțiune fundamentală. 4) Pus la dispoziție; oferit, transmis, dăruit. 5) Boală atribuită vrăjilor, farmecelor (în superstiții). 6) Soartă, destin (reg.) (sau DATĂ). 7) Datină, obicei (sau DATĂ). 8) Slăbiciune însoțită de tuse (pop.).

DAU — Darămite (Ban.). 2) Lemn exotic roșiatic, din Vietnam. 3) V. DAO (1) (= „materia tuturor lucrurilor"). 4) Ambarcație cu pînze, la arabi. 5) Mănăstire în Grecia, lîngă Atena. 6) Orășel în insula filipineză Luzon (Pampanga).

DAV — Davidson (abr. în șt. nat.).

DAW — Specie de zebră care trăiește în Africa de S (sau DAUW). 2) Una din denumirile oficiale ale Birmaniei. 3) Localit. în E Indiei (Bihar).

Scanned with OKEN Scanner

DAX — Orăşel în SV Franţei (Landes). 2) Medic francez (1771—1837). 3) Om de litere francez (1816—72).
DAY — Comitat în statul South Dakota (S.U.A.). 2) Numele a şapte localităţi din S.U.A. 3) Localit. în rep. Djibouti (NE Africii). 4) Localit. în V Elveţiei (Vaud). 5) Autor dramatic englez (1574—1640). 6) Scriitor şi filantrop englez (1748—89). 7) Matematician american (1773—1867). 8) Scriitor american (1874—1935). 9) Designer şi grafician britanic (1845—1910).
DBS — Pseudonim al scriitorului Dimitrie Bolintineanu.
DBT — Debit (abr. din comerţ).
DCA — V. ADC (= hormon corticosuprarenal).
DCD — Siglă pentru „Direcţia centrală de dispecer".
DCE — Decaisne (abr. în şt. nat.).
DCH — Pseudonim al scriitorului român Dem. Theodorescu (1889—1946).
DCS — Siglă pentru „Direcţia centrală de statistică".
DCT — Abr. farmaceutică pentru „decoctum" (= decoct). 2) Pseudonim al scriitorului român Dimitrie Constantinescu-Teleor (1858—1920).
DDA — „Cel Bun", supranumele regelui gal HYVEL (943—950).
DDD — „Dat, donat, dedicat" (abr. latină pentru dedicaţii relig.). 2) Insecticid, produs secundar în D.D.T. (Chim.).
DDM — Siglă pentru „Direcţiunea Dunării maritime".
DDP — Abr. curentă pentru „Diferenţă de potenţial" (Electr.). 2) Pseudonim al scriitorului D. D. Pătrăşcanu (1872—1937).
DDR — Siglă pentru „Deutsche Demokratische Republik" (= Republica Democrată Germană). 2) Pseudonim al literatului şi criticului de teatru român Dimitrie D. Racoviţă (1868—1892).
DDT — Substanţă insecticidă de contact, cu acţiune remanentă (= Diclor-Difenil-Triclormetilmetan).
DEA — Exclamaţie de neîncredre (NV Munt.). 2) Zeiţă, la romani. 3) Localit. în E Spaniei (Valencia). 4) Pers. fem. din romanul „Omul care rîde", de Victor Hugo (É). 5) Operă comică franceză (muzica: J. Cohen; pe text de Cormon şi M. Carré) (É).
DEC — Abr. pentru „decoct" (pe reţete). 2) De! (ia te uită!; fie şi aşa!) (interj., pop.). 3) Decembrie (abr. uz.). 4) Local. în N R.S.F. Iugoslavia situată la V de Beograd (Serbia)(Č).
DED — Deducţie (abr. uz.). 2) Tipul popular al nerodului, în folclorul bulgar (sau DEDU). 3) Pisc în SE R.S. Bosnia şi Herţegovina, înalt de 1737 m (R.S.F. Iugoslavia) (Đ).
DEE — Numele a trei fluvii de coastă din Marea Britanie (NE Scoţiei; SV Scoţiei; Wales şi V Angl.ei). 2) Rîu în E Irlandei. 3) Rîu în ins. Tasmania. 4) Localit. în S.U.A. (Oregon). 5) Matematician şi astrolog englez (1527—1608). 6) Alchimist şi medic englez (1579—1651).
DEF — V. DAF. (2). 2) Una din principalele directive din limbajul de programare ASSIRIS (Inform.)
DEG — Degeer (abr. în zool.). 2) Abr. uz. pentru solventul dietilenglicol (Ind. petrol.). 3) Localit. în V Ungariei (Fejér) (É).
DEH — De! (interj.). 2) „Sat", în toponimia persană.
DEI — Luna decembrie la perşi. 2) Şeful ienicerilor (od.) (sau DEY). 3) Şeful guvernămîntului din Alger înainte de 1830; bei algerian (od.) (sau DEY). 4) Cronicar italian (sec. XIII—XIV). 5) Om politic italian în serviciul familiei Medici şi al altor familii domnitoare, pasionat călător, cunoscut prin „Memorii istorice" (1418—92).
DEJ — Dejean (abr. în Zool.). 2) Municipiu şi una din localităţile componente ale acestuia, în jud. Cluj, pe stg. Someşului. 3) Familie de nobili români din Banat (Mehadia), în sec. XIV—XVI (sau DEES).
DEK — Insuliţă în mijlocul lacului Tana, din Etiopia.
DEL — Delile (abr. în Bot.). 2) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Delphinus (= delfinul). 3) Nabla (= operator diferenţial de ordinul întîi în calculul diferenţial) (Mat.). 4) Particulă de nobleţe la nume italiene.

Scanned with OKEN Scanner

DEM — Dumitru (abr.). 2) Pseudonim al scriitorului Demostene Botez. 3) Element de compunere cu sensul „referitor la popor, sau la populație; care aparține poporului“ (sau DEMO). 4) Tîrg, diviziune administrativă în vechea Grecie (sau DEMĂ). 5) Diviziune admin. în Grecia modernă (sau DEMĂ) (mai multe formează o eparhie). 6) Termen care definește în genetică cea mai mică formă de populație (pl. DEME). 7) Al patrulea grad de complicație al organismelor (colonii celulare) (Biol). 8) Rîu în Olanda.

DEN — Din (arh.). 2) Localit. în rep. pop. Benin (Africa). 3) Muzicolog și pedagog german (1799—1858).

DEO — „Trecătoare, pas“, în toponimia vietnameză. 2) Denumire purtată de zeița Demeter, pe cînd își căuta fiica, Persefona, răpită de Hades, prin orașul Eleusis (Mit.). 3) Rîu în NV rep. Camerun, afl. al lui Benue (É). 4) Localit. cu un templu celebru în E Indiei (Bihar).

DEP — Departament (abr. uz.). 2) Oraș în Egiptul antic (de fapt cartier al orașului BUTO), unde se adora albina (Egiptul de Jos, în Deltă). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al rîului ZEIA, lung de 370 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Amur).

DER — „Mănăstire“, în denumirile geografice arabe (sau DEIR). 2) Limba curții persane (persana modernă). 3) Veche regiune în Franța (Champagne). 4) Lac și pădure în NE Franței (Haute-Marne). 5) Vechi oraș asiro-babilonian.

DES — „Șes, cîmpie“, în toponimia hindusă. 2) Element de compunere care introduce în termeni un sens privativ (sau DEZ). 3) Abr. pentru termenul latin „desinit“ (=(se) sfîrșește), folosit la descrierea manuscriselor. 4) Cu părțile componente apropiate sau cu intervale foarte mici între ele. 5) Care este țesut strîns, bătut. 6) Așezat unul lîngă altul sau foarte aproape unul de altul; strîns. 7) Compact, dens (despre ploaie, ceață etc.). 8) Adv. (care se repetă de mai multe ori la intervale mici; frecvent) (care se face repede, iute, grăbit (despre mișcări care se repetă)). 9) „Re bemol“, în notația literală (Muz.); 10) Măsură arabă.

DET — Abr. pentru „detur“, termen din prescripțiile medicale cu sensul „eliberează, să se elibereze“. 2) Decoctum (= fiertură), abr. folosită în rețete. 3) Abr. pentru „distrofie endemică tireopată“ (Med.). 4) Unitate de măsură de 100 g; păhărel, ciocănel; țoi (reg.) (Ț). (pl. DEȚE). 5) Localit. în E Thailandei.

DEU — Una din cele două cavități ale ciclotronului; pl. DEURI (Fiz.).

DEV — Denumire generică dată în zoroastrism spiritelor rele (Mit.) (sau DIV, DEW) (pl. DEVI, DIVI, DEWI).

DEW — V. DEV. 2) Localit. în S.U.A. (Texas).

DEX — Jurisdicție.

DEY — V. DEI (2, 3). 2) Arheolog francez (n. 1807—?).

DEZ — V. DES (2). 2) Bloc de pirită încastrat în ardezie. 3) V. DIZ. (1).

DFL — Abr. pentru „defluire“ (Milit.)

DFP — Abr. pentru diisopropil-fluorofosfat, subst. medicamentoasă f. toxică utilizată în tratamentul glaucomului.

DGR — Decigram (simbol).

DGZ — Abr. pentru „degazare“ (Milit.).

DHA — Literă arabă, bengală și sanscrită. 2) A 6-a notă a gamei indiene (Muz.).

DHE — Renumit pilot francez contemporan (É).

DHO — Localit. în N Argentinei (Santa Fé).

DIA—Element de compunere, cu sensul „prin, între, de-a curmezișul“ (sau DI.). 2) Alt nume dat ins. Naxos, ins. grecească în M. Egee, din arh. Ciclade. 3) Insuliță lîngă coasta de N a Cretei. 4) Rîu în Cehoslovacia și Austria (307 km). 5) Localit. în Argentina (Buenos Aires) (sau El Dia). 6) Localit. în rep. Mali, în apropiere de orașul MOPTI. 7) Om de stat senegalez (n. 1910). 8) Zeiță romană, identificată cu Ceres. (Mit.).

DIB — Hop! (interj.). 2) Căprioară de un an (NV Munt.). 3) Numele arab al șacalului. 4) Rege legendar mongol. 5) Poet și romancier algerian, de expresie franceză, contemporan (n. 1920).

Scanned with OKEN Scanner

DIC — Siglă pentru „Dreptul Internațional Contemporan".
DIE — Di! (interj.). 2) Pepene verde, lubeniță, harbuz (reg.). 3) Orășel în SE Franței (Drôme). 4) Localit. în E Spaniei (Valencia). 5) Poetă franceză (sec. XII).
DIF — Munte în SE Egiptului (Ababde). 2) Localit. în SV Somaliei (Basso Giuba).
DIG — Zăgaz, stăvilar. 2) Oraș în E statului indian Rajasthan.
DIH — Localit. în N Indiei (Uttar Pradesh).
DII — Interj. 2) Pepene verde, lubeniță, harbuz (reg.) (î, i). 3) Cele 12 divinități ale etruscilor. 4) Localit. în U.R.S.S., în M-ții Ural (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).
DIK — Golf pe coasta de NV a pen. Taimîr, la M. Kara (U.R.S.S.).
DIL — Abr. pentru „diluat", în rețete.
DIM — Abr. pentru „dimidius", termen folosit în prescripții medicale, cu sensul „pe jumătate". 2) Abr. pentru: Dimitrie, dimineață, diminutiv, diminuendo (Muz.). 3) Localit. în rep. Sudan, pe Nilul Alb.
DIN — Daltă cu tăișul curbat întrebuințată pentru lărgirea butucului roții (Maram.). 2) Prepoziție. 3) Metodă sensitometrică pentru determinarea sensibilității fotografice. 4) Localitate în Turcia asiatică (Kayseri). 5) Munte în N Tunisiei (1474 m).
DIO — Localit. în SV rep. Mali. 2) Localit. în S Suediei (Kronoberg) (Ö). 3) (Chrysostomos) retor grec, autor al unei istorii a geților (c. 40—c. 112). (sau DION). 4) (Cassius), istoric și om politic grec, a cărui operă, „Istoria romană", constituie un izvor prețios pentru istoria Daciei în perioada cuceririi romane (c. 155—c. 236) (sau DION). 5) Discipol al lui Platon, care a guvernat Siracusa în anii 357—354 î.e.n. (sau DION).
DIP — Margine de blană (Olt.). 2) Mamifer rozător din Asia. 3) Localitate în India centrală (Madhya Pradesh). 4) Siglă pentru „Dreptul Internațional Privat".
DIR — Zonă de contact brutal între cîmpie și munte în Maroc. 2) Regiune și localit. în N Pakistanului (North West Frontier). 3) Localit. în rep. Camerun. 4) Cneaz slav din sec. IX (din Rusia veche). 5) Abr. uz. pentru „direcție".
DIS — Element de compunere cu sensul de „separare, deosebire, absență sau dificultate, defect, neplăcere etc." (sau DIZ, DYS). 2) Abr. pentru „dosis" (= doză,) de pe prescripțiile medicale. 3) Abr. medicală pe rețete, pentru „dissolvatur, dissolvantur". 4) „Re diez", în notația literală (Muz.). 5) Podoabă (Criș.) (pl. disuri). 6) Graminee africană. 7) Localit. în SV Pakistanului (Baluchistan) (sau DIZ). 8) Oază în sudul Algeriei. 9) Alt nume dat zeului Hades-Pluto. 10) „Palat" în toponimia persană.
DIT — Unitate de informație. 2) Poezie franceză medievală. 3) Catren alexandrin.
DIU — Vechiul nume al Vidinului (sau DIIU). 2) Oraș în V Indiei, pe insula cu același nume, în fața Coastei Malabar (terit. autonom Goa, Daman și Diu). 3) „Insulă" în toponimia hindusă (sau DIVA).
DIV — Abr. pentru „divide" (= împarte), pe rețete medicale. 2) Divin. 3) V. DEV. 4) Chip, fel (înv., după Dim. Cantemir) (pl. divuri). 5) Abr. pentru divergență (Mat.).
DIX — Rîu în S.U.A. (Kentucky). 2) Localit. în Canada (Quebec). 3) Trei localit. în S.U.A. (Illinois, Nebraska, New York). 4) General și diplomat american (1798—1879). 5) Pictor, desenator și gravor din R.F. Germania (1891—1969) („Vînzătorul de chibrituri").
DIZ — Rîu în SV Iranului, afl. lui Karun (sau DEZ, Ab-i-Diz). 2) V. DIS (1 și 7).
DJA — Consoană simplă în alfabetul brahmi, din India (sau JA). 2) Rîu în V Africii, afl. al lui NGOKO (în rep. Camerun și rep. pop. Congo. 3) Departament în rep. Camerun.
DJI — Ins. lîngă coasta de V a rep. Coreea de Sud.
DJO — Oraș în China veche, în apropiere de IAN (= Beijing) (antic.).

Scanned with OKEN Scanner

DJU — Abr. pentru „utriusque juris doctor“ (lat.).
DKW — Cunoscută marcă de motociclete.
DLE — Abr. uz. pentru „Domnule!“ (azi, în sens peiorativ).
DLF — Sigla agenției guvernamentale a S.U.A. „Development Loan Fund“, creată în 1958.
DLM — Abr. pentru „doza letală minimă“ (Med.).
DLO — Abr. pentru „dead letter office“ (termen poștal la englezi). 2) Localit. în S.U.A. (Mississippi) (scris D'LO).
DLV — Pseudonim al scriitorului român Barbu Delavrancea.
DMA — Abr. formulei latine „dolus, malus, abesto“.
DMB — Abr. pentru „detașament mobil de baraje“ (Milit.).
DME — Abr. pentru „Distance Measuring Equipment“, dispozitiv utilizat în aeronavigație, care permite cunoașterea distanței și poziției.
DMH — Abr. din „dix-millième d'heure“, unitate de măsură a timpului valorînd 0,36 secunde, utilizată în măsurarea travaliului.
DMI — „Direcția monumentelor istorice“ (siglă).
DML — Abr. pentru „doză minimă letală“ (Med.). 2) Abr. pentru „doză minimă de toxină microbiană care provoacă moartea (Med.).
DMM — Abr. pentru „doză minimă mortală“ sau „numărul minim de germeni care, inoculați, provoacă moartea (Med.).
DMP — Decimetru pătrat (simbol). 2) Sinonim cu BAL (3).
DMR — Abr. pentru „doză minimă reactivă“ (= numărul minim de germeni care, inoculați, provoacă leziuni specifice) (Med.). 2) Antidot al gazului de luptă arsenical α -lewisita (= 2,3 -Dimercaptopropanol sau Dimercaprol).
DMS — Abr. pentru „Dis manibus sacrum“ (lat.). 2) Prescurtare sovietică pentru „Școală de muzică pentru copii“ (ș).
DMT — Abr. pentru „doza maximă tolerabilă“ (Med.).
DNA — Abr. uz. pentru „Doamna“ (azi, cu sens peiorativ). 2) ADN (= Acidul desoxiribonucleic) în terminologia anglo-saxonă (desoxyribo-nucleic-acid).
DNC — Insecticid (=Dinitro-ortocresol), numit și DNOC, DOC.
DNF — Insecticid (=Dinitrofenol).
DNH — Simbolul monedei vietnameze DONG (= Piastru ĐỒNG NGÂN HÀNG).
DNI — Zile (pl., înv., din Neculce).
DNM — Pseudonim al publicistului constănțean D. N. Mincev (n. 1905).
DNO — Raion, oraș și nod de cale ferată în V U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Pskov).
DOA — Două (arh.) (a și ă). 2) Rîu în rep. Chile. 3) Localit. în V rep. Mozambic (Tete).
DOB — Localit. în NE Ungariei, pe Tisa (Szabolcs-Szatmár). 2) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, lîngă Ljubljana (Slovenia).
DOC — Dezoxicorticosteron (abr. med.). 2) V. DNC. 3) Țesătură de bumbac, pentru haine de vară, salopete, prelate etc. 4) Bazin portuar special amenajat pentru încărcarea, descărcarea și repararea navelor. 5) Ansamblu de construcții, de instalații, de servicii tehnice și administrative care servesc un port. 6) Magazie într-un port, în care se depozitează cerealele și alte mărfuri. 7) Rîu în Marea Britanie (Scoția). 8) Localit. în SE Ungariei (Csongrád) (Ó). 9) Sufix, cu sensul „prin care trece“.
DOD — Lac în U.R.S.S., la V de Baikal (R.S.S.A. Tuvină).
DOE — Lac în provincia Ontario (Canada).
DOG — Rasă de cîini de talie mare, pentru pază. 2) Tingire de tuci, cu trei picioare scurte (Ban.). 3) Fund, cîrpător (Ban.). 4) Două lacuri în Canada (Manitoba, Ontario). 5) Insulă lîngă coasta pen. Labrador (Canada). 6) Insulă lîngă coasta de SE a S.U.A. (Florida). 7) Numele a două insule din SE str. Bass (Tasmania). 8) Una din insulele arh. Tuamotu, din E Oc. Pacific (Polinezia Franceză). 9) Insulă neozeelandeză. 10) Insulă în arh. Antilelor Mici.

Scanned with OKEN Scanner

DOH — Sat în jud. Sălaj (com. Măerişte).
DOI — „Munte“ în toponimia thailandeză. 2) Numeral. 3) Insuliţă lîngă coasta de N a I. Halmahera (Indonezia). 4) Localit. în ins. japoneză, Honshū (Okayama-ken). 5) Două localit. în ins. japoneză Shikoku (prefecturile Ehime şi Kochi).
DOK — Localit. în rep. Camerun. 2) Ins. în largul coastei de NV a rep. Coreea de Sud.
DOL — Dolce (abr. muz.). 2) Fraudă, înşelăciune, viclenie (Dr.). 3) Cîine sălbatic asiatic, din Mongolia interioară. 4) Unitate subiectivă de durere (Psihol. experim.). 5) Tobă mare din vechile fanfare. 6) Orăşel în NV Franţei, în Bretagne (Ille-et-Vilaine). 7) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, lîngă oraşul Ljubljana (Slovenia). 8) Localit. în insula Brač din M. Adriatică (Croaţia, R.S.F. Iugoslavia). 9) „Vale“ în toponimia bulgară şi sîrbă.
DOM — Republica Dominicană, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Cupolă monumentală. 3) Catedrală. 4) Recipient de oţel montat la partea superioară a corpului unei căldări orizontale de aburi. 5) Un fel de anticlinal (Geol.). 6) Formă de zăcămînt a unor roci magmatice care apar la zi ca stockuri (Geol.). 7) Formă de cristal (Miner.). 8) Structură în formă de cupolă (Anat.). 9) Tip de navă sau cabotor indian. 10) Titlu de noblеţe la portughezi. 11) Pisc în SV Elveţiei, în Alpi, înalt de 4554 m (Valais).
DON — Titlu de curtoazie cu care se adresează spaniolii bărbaţilor. 2) Scîndură groasă de 5—8 cm (Trans.). 3) Fl. de coastă în NE Scoţiei, lung de 132 km (Marea Britanie). 4) Rîu în E Angliei, afl. al fl. Swale, lung de 110 km (Marea Britanie). 5) Rîu în NV Franţei, afl. al fl. Vilaine (Bretagne) (sau **Uldon**). 6) Fl. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă) tributar Mării de Azov (1970 km). 7) Rîu în Canada (Ontario). 8) Două localităţi în Franţa (Ain, Nord). 9) Localit. în ins. Tasmania (Australia). 10) Botanist englez (m. 1841). 11) Zeiţă, mama panteonului celtic insular (sau DANU) (Ô). 12) Rîu în statul Mysore (India).
DOO — Două (pop.). 2) Rîu în insula Man (Marea Britanie). 3) Pictor şi portretist englez (1800—86).
DOP — Bucată de plută, de cauciuc etc. cu care se astupă deschizătura unei sticle, a unui vas îngust etc.; astupuş. 2) Bucată de lemn care astupă deschizătura de sus a fluierului, a cavalului etc., lăsînd o gaură mică prin care se suflă. 3) Piesă de metal cu care se închide o conductă. 4) Mic şi îndesat, bondoc (glumeţ). 5) Copil (familiar). 6) Calotă metalică pe care se fixează diamantul pentru tăiat. 7) Găină fără coadă. 8) Sinonim cu Dioctilftalat (Ind. Chim.).
DOR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Dorado (= dorada (peşte)). 2) Nostalgie. 3) Năzuinţă, dorinţă. 4) Suferinţă pricinuită de dragostea pentru cineva (care se află departe). 5) Durere fizică (pop.). 6) Poftă, gust (de a mînca sau de a bea ceva). 7) Atracţie erotică. 8) Motiv permanent şi componentă specifică a creaţiei folclorice româneşti. 9) Localit. în NV Ungariei (Sopron) (Ô). 10) Localit. în N statului Israel, la M. Mediterană. 11) Oraş şi port antic în Samaria (Palestina). 12) Localit. în U.R.S.S., la V de Moscova. 13) Popor primitiv din Africa centrală, numit şi DERÂN (Ô).
DOS — Abr. pentru „dosis“ (= doză), folosită în recepte. 2) Partea dindărăt, spate. 3) Partea de dinăuntru a unei haine. 4) Loc unde nu bate soarele; loc ferit, ascuns, adăpostit (pop.). 5) Pădure mică aşezată pe partea de N a unui deal (Olt.). 6) Sat în jud. Alba (com. Vidra).
DOT — Coltuc de pîine (Trans.) (ţ). 2) Partea de deasupra, bombată a pîinii (Olt.) (ţ). 3) Localit. în S.U.A. (Washington).
DOU — Unitate de capacitate în vechea Chină (= 10,355 l). 2) Pictor olandez, elev al lui Rembrandt (a pictat: „Dentistul“, „Femeia hidropică“, „Bucătăreasa olandeză“ ş.a.) (1613—75) (sau DOV, DOW).
DOV — V. DOU (2).

Scanned with OKEN Scanner

DOW — Corabie arabă fără catarg. 2) Gen de ductilometru (= aparat de laborator pentru determinarea ductilității bitumului). 3) Lac în statul sudafrican Botswana (sau XAU). 4) Două localit. în S.U.A. (Illinois, Oklahoma). 5) V. DOU (2). 6) Orientalist scoțian (m. 1779).

DOX — Sufix, cu sensul de „opinie". 2) Cartograf, care a realizat în anul 1510 prima hartă în relief.

DPA — Principala agenție de presă din R.F. Germania (= „Deutsche Presse—Agentur").

DPG — Sinonim cu Difenilguanidină (Chim.).

DPN — Abr. pentru Difosfopiridinnucleotid (Chim. biol.).

DRA — Abr. U.A.I. pentru constelația Draco (= dragonul). 2) Abr. uz. pentru „Domnișoară" (= azi, cu sens peiorativ). 3) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Cipru, numită și DIRRAA sau PIC (= 60,96 cm). 4) Hamadă (= podiș în deșert) în V Algeriei. 5) Fl. în S Marocului, tributar Oc. Atlantic, lung de 1150 km (curs permanent 200 km) (sau DRAA).

DRD — Doctorand (abr. uz.) (sau DD).

DRE — Localit. în U.R.S.S. în M-ții Caucaz, aproape de orașul Gori (R.S.S. Gruzină).

DRI — Element de compunere savantă cu sensul „stejar" (sau DRIO, DRYO, DRY).

DRO — Cotidian bolșevic georgian din 1907 (= Timpul). 2) „Organizația Revoluționară a Dobrogei" (sigla). 3) Frumos tîrgușor în NE Italiei, la N de lacul Garda (Trentino-Alto Adige) (Ò).

DRS — Siglă pentru „Direcția regională silvică".

DRU — „Stejar", în toponimia de origine celtică. 2) Două piscuri în Masivul Mont-Blanc (3754 m și 3733 m) (Elveția).

DRV — Pseudonim al medicului și publicistului român Dr. Pavel Vasici (1806—1881).

DRY — V. DRI. 2) Cocteil compus din vermut și gin. 3) Sec, fără zahăr, vorbind de șampanie (cuvînt englez).

4) Trei lacuri în S.U.A. (California, North și South Dakota). 5) Golf în coasta de S a statului Alaska (S.U.A.). 6) Trei rîuri temporare (= creek) în S.U.A. (Kentucky, South Dakota, Wyoming). 7) Rîu în Australia (Northern Territory). 8) Localit. în N Franței (Loiret.).

DSA — Abr. pentru „detașament de salvare-avarii" (Milit.).

DSB — Siglă pentru „Dànske statsbanerne" (= Căile ferate ale statului danez).

DSC — Doctor în Științe, în Anglia. 2) Decorație militară engleză și americană (siglă).

DSE — Abr. pentru „detașament de salvare-evacuare" (Milit.).

DSG — Abr. pentru „distrugător" (Milit.).

DSN — Decisten (simbol). 2) Abr. pentru „detur suo nomine" (= eliberează sub numele propriu, indică conținutul!), formulă din recepte.

DSO — Ordin militar de cavalerie englez (sigla).

DST — Decister (abr. din silvic.). 2) Siglă pentru „Drepturi speciale de tragere".

DTA — Abr. uz. pentru „Dumneata".

DTG — Distrugător (abr. Marină).

DTR — Abr. de pe rețete, pentru „dentur" (= să se elibereze, dă!).

DUA — Numeral malaiez. 2) Numele cămilei, la tătari.

DUB — Smoc de lînă sau de păr mototolit; dup (Mold.). 2) Dup! (= tropăitul papucilor). 3) Față de pernă (Maram.). 4) Închisoare, dubă (după Neculce). 5) Șopîrlă mare din Algeria și Tunisia. 6) Trei localit. în R.S.F. Iugoslavia (Serbia și Muntenegru (2)) 7) Localit. în N R.S. Cehoslovace (Moravia Nordică).

DUC — Maimuță din S rep. Vietnam, din genul semnopitecului (sau DUK). 2) Piemonteză, favorită a regelui francez Henric al II-lea (sau DUCO). 3) Erudit francez (1558—1624). 4) Arhitect francez (1802—79). 5) Cîntăreț francez, considerat de G. Verdi drept unul din principalii interpreți ai lui Othello (n. 1858—m. ?).

Scanned with OKEN Scanner

DUD — Agud (Mold.) sau frăgar (Trans.), arbore din fam. moraceelor, genul Morus. 2) Sat în jud. Arad (com. Tîrnova).
DUE — Oraș și port în V ins. Sahalin (R.S.F.S. Rusă), la str. Tătară. (sau DUI). 2) Localit. în V rep. Coasta de Fildeș. 3) Localit. în S.U.A. (Minnesota). 4) Orășel antic în E Chinei.
DUF — Duh, personaj fantastic numit și „vîlva apei" (sau DULF) (pop.). 2) Munte în ins. Mangareva din arh. Tuamotu (Polinezia Franceză). 3) Dufour (abr. în zool.).
DUG — Dugès (abr. în zool.). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Armeană).
DUH — Ființă supranaturală, imaterială; arătare, strigoi, stafie (în superstiții). 2) Spirit rău; drac, diavol. 3) Suflet, spirit (al unei ființe). 4) Respirație, suflare, răsuflare (înv.). 5) Duhoare (înv.). 6) Capacitate intelectuală; minte, inteligență; umor, spirit. 7) Idee, aspirație (fig.). 8) Caracter, fire, natură; temperament (înv.). 9) Notă caracteristică; specific. 10) Sens adevărat al unui text, esență; intenție.
DUI — A bate (NV Munt.). 2) V. DUE (1). 3) Munte în Algeria.
DUJ — Dujardin (abr. în zool.). 2) Abr. pentru „Doctor utriusque juris".
DUK — V. DUC. (1). 2) Localit. în N rep. Uganda.
DUL — Umflătură ce iese pe corp; ganglion (Olt., Trans.). 2) Umflătură, nod (pe gheață sau pe lemne) (Mold.). 3) Bucată de lemn care se introduce prin toarta căldării cu lapte, cînd se așază deasupra focului (Ban., Trans.). 4) Cută la o haină sau stofă (reg.). 5) Mal, dig în calea unei gîrle (NV Munt.). 6) Răzor rămas printre brazde nespart de plug, dîlmă (NV Munt.). 7) Localit. în E Nigeriei.
DUM — Palmier din Egipt și Arabia (sau DOUM). 2) Dumérie (abr. în zool.). 3) Fl. de coastă temporar în N Somaliei.
DUN — Particulă toponimică celtă, cu sensul de „oraș puternic, turn, înălțime". 2) Limbă thai, în S R.P. Chineze. 3) Munți în S R.D. Germane (Ü). 4) Ținut în regiunea Berry (Franța). 5) Insulă în Oc. Atlantic, la NV de arh. Hebridelor (Scoția). 6) Rîu în rep. Somalia. 7) Insulă chineză, situată în largul coastei provinciei Guangdong, în M. Chinei de Sud. 8) Patru localit. în Franța (Ariège, Cher, Meuse, Nièvre). 9) Cunoscută fam. de cîntăreți și muzicieni din Franța (sec. XVIII).
DUO — Duet (Muz.). 2) Pereche. 3) Cadru de laminor pentru doi cilindri care se rotesc în sensuri contrarii. 4) Localit. în S.U.A. (West Virginia).
DUP — V. DUB (1, 2). 2) Despicătură lungă și subțire de șindrilă, sau piatră mică și lată, ca o monedă, cu care se joacă copiii „în dupi". 3) Bucată de piele, cu păr cu tot, pentru măturatul vetrei (Mold.). 4) Buf! 5) Duponchel (abr. în zool.).
DUR — Duroi (abr. în bot.). 2) Zgomot produs de un lucru care se rostogolește sau se învîrtește repede (sau DURA!) 3) Greu de zgîriat sau de străpuns; tare. 4) Care conține săruri (de calciu și magneziu) peste limita admisă pentru apele potabile și industriale. 5) Aspru, sever; violent, brutal, crud (fig.). 6) Major (Muz.). 7) Localit. în N rep. Iraq (Baghdād), pe fl. Tigru.
DUS — Plecare; faptul de a se duce. 2) Plecat (fără a se mai întoarce). 3) Mort (fig.). 4) Trecut, dispărut (pentru totdeauna). 5) Care este adîncit în orbită (de oboseală, boală, supărare) (despre ochi) 6) Desprins de realitate; absent, îngîndurat (fig.). 7) Instalație sanitară sau tehnică pentru spălat cu jeturi mici de apă. (ș). 8) Baie, spălare cu jeturi subțiri de apă (ș). 9) Vorbă sau veste neașteptată și neplăcută (fig.) (ș). 10) Dojană aspră (fig.) (ș).
DUT — Porumbar, coteț pentru porumbei (reg.) (Ț).
DUV — Duvernoy (abr. în zool.). 2) Plantă, a cărei sevă o folosesc fijienii pentru otrăvirea peștilor, cînd merg la pescuit.
DUX — Comandant militar la romani. 2) Comandant de lăncieri germani (sec. XVI). 3) Rasă bovină din Tirol. 4) Vechiul nume al orașului Duchcov din R.S. Cehoslovacă (Bohemia Nor-

Scanned with OKEN Scanner

dică). 5) Scriitor ungur (1822—81). 6) Cunoscut actor francez contemporan (n. 1908). 7) Subiect (Muz.).

DUZ — Localit. în Tunisia.

DVD — „Împărţire zecimală", instrucţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

DVS — Abr. uz. pentru „Dumneavoastră".

DWI — Prefix de origine sanscrită.

DWT — Simbol pentru pennyweight, unitate de măsură engleză pentru greutate (= 1,5552 g).

DYE — Comună în NE Franţei (Yonne) (É). 2) Două localit. în S.U.A. (Texas, Virginia). 3) Marinar şi explorator francez (1874—1926).

DYK — Scriitor, poet şi dramaturg ceh (1877—1931).

DYN — Simbol pentru DINĂ (= unitate de măsură a forţei în sistemul de unităţi CGS).

DYO — Localit. în E Franţei (Sâone-et-Loire).

DYR — Pisc în Tunisia vestică.

DYS — V. DIS (1) (= prefix grecesc). 2) Localit. în SE Poloniei (Lublin).

DZA — Literă tibetană. 2) Trecătoare în Alpii Elveţieni.

DZE — Literă chirilică.

DZI — Literă japoneză. 2) Capitala regatului antic chinez, IAN, din vechea Chină de N (Î).

DZO — Metis din iac (taur) şi zebu (vacă). 2) Revoluţionar chinez din sec. II e.n., zis „Mustăciosul".

DZU — Literă japoneză.

DZV — Abr. pentru „dezactivare" (Milit.).

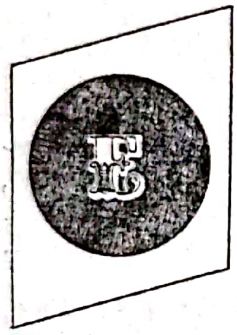

EAC — Rege al mirmidonilor, fiul lui Zeus şi al Aeginei, renumit pentru spiritul lui de dreptate, pentru care fapt a devenit după moarte unul din cei trei judecători din Infern (Mit.) (sau AEACUS, AIAKOS).

EAD — Particulă onomastică anglo-saxonă. 2) Poeme, de H. Bonciu, scriitor român (1893—1950).

EAF — Abr. pentru „East African Fiber", boală parazitară numită şi theilerioză (Med. Vet.).

EAK — Rep. Kenya, în codificaţia automobilistică internaţională.

EAM — Siglă pentru „Ellinikó Apeleftherotikó Métopo" (= Frontul naţional de eliberare), organizaţie de rezistenţă grecească, de tendinţă marxistă, creată în 1943, contra ocupaţiei germane.

EAO — Siglă pentru „Estado d'Africa Oriental", fostă colonie portugheză în Africa, numită şi Mozambic.

EAP — Siglă pentru „East Africa Protectorate", numele fostei posesiuni engleze Kenya, între anii 1895—1920. 2) V. YAP. 3) Abr. pentru „East African Peste", boală contagioasă la porcine, numită şi „pesta de Kenya" (Med. Vet.).

EAR — Lac în V provinciei Saskatchewan (Canada).

EAS — V. AOO.

EAT — Tanzania, în codificaţia automobilistică internaţională.

EAU — „Apă", în toponimia franceză. 2) Uganda, în codificaţia automobilistică internaţională. 3) Promontoriu în Maroc. 4) Insulă în G. Siam, numită şi Thian-Moï (Kampuchia). 5) Siglă pentru „Emiratele Arabe Unite" (sau IAM).

EAW — Siglă pentru „Elektro-Apparate Werke", una din marile întreprinderi din Berlinul democrat.

EAX — Unul dintre cei trei fii ai lui Nauplius, regele eubeenilor, şi ai Clymenei, printre care Palamede, pe care l-a însoţit în războiul troian (Odiseea) (scris şi OEAX).

EBA — Furcă de lemn cu patru coarne (pl. EBE) (Ă) (sau EABĂ, IABĂ). 2) Abr. pentru etilbenzilanilină

Scanned with OKEN Scanner

(Chim.). 3) Rîu în rep. Camerun. 4) Terit. în E rep. Guineea. 5) Localitate în Australia meridională (South Australia).

EBB — Localit. în N statului Florida (S.U.A.). 2) Reflux (engl.).

EBE — Pl. de la EBĂ (1). 2) Nume dat refluxului în Normandia (sau EBBE). 3) Rîu în rep. pop. Congo afl. al lui Djiemboé. 4) Zeiţa veşnicei tinereţi, fiica lui Zeus şi a Herei, căsătorită cu Heracles, după apoteozarea eroului (sau HEBE). 5) Arhitect german (1834—1916).

EBI — Lac în NV R.P. Chineze (reg. autonomă Xinjiang Uygur). 2) Două localit. în ins. japoneză Honshū (Aiki-ken, Tottori-ken).

EBN — V. ABN.

EBO — Arahnide din America de Nord. 2) Ued în rep. Camerun. 3) Localit. în rep. Nigeria.

EBR — Abr. pentru „Eficacitate biologică relativă“ (Med.).

EBU — V. ABU (1). 2) Siglă pentru „European Broadcasting Union“ (= Uniunea Europeană de Radiodifuziune) (sau UER).

EBY — Localit. în S.U.A. (Kentucky).

ECA — Siglă pentru „Economic Commision for Africa“, comisia economică a ONU pentru Africa, înfiinţată în 1958. 2) Romancier realist portughez (numele complet: **Eça de Queirós**) (1845—1900) (scris şi ESA).

ECE — Siglă pentru „Economic Commision for Europe“ (= comisia economică a ONU pentru Europa) (sau CEE).

ECG — Abr. pentru electrocardiogramă (Med.).

ECH — Lac şi munţi în Algeria. 2) Cap lîngă canalul de Suez (Egipt). 3) Rîu în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg). 4) Abr. pentru „echipă“ (Milit.)

ECI — Numele rusesc al fl. Adige din N Italiei (de la germanul ETSCH).

ECK — „Da!“, în limba eschimosă. 2) Lac în V Scoţiei (Argyllshire). 3) Localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 4) Teolog german, adversar al lui Luther (1486—1543). 5) Renumit violonist german (1766—1810). 6) Chirurg şi fiziolog rus, autor al intervenţiei chirurgicale care realizează derivaţia sîngelui din vena portă în cava inferioară („fistula lui Eck“) (1849—1908).

ECO — Ecou (înv.). 2) Element de compunere, care introduce în cuvinte sensul de „repetare“, sau de „ecou“. 3) Montaj: etaj oscilator cu cuplaj electronic între circuitul oscilant şi circuitul de sarcină (din „Electron Coupled Oscillator“ (sigla)). 4) Nimfă a munţilor şi a pădurilor, îndrăgostită zadarnic de frumosul tînăr Narcis (transformată în ecou) (sau ECHO, EHO). 5) Estetician şi filozof al culturii italian (n. 1932). 6) Elem. de comp. savantă cu sensul „casă, mediu înconjurător“.

ECS — Localit. în NV Ungariei (Győr-Sopron) (É).

ECT — Element de compunere savantă cu sensul „la exterior“ (sau ECTO).

ECU — Veche monedă de argint franceză, din sec. XVI, valorînd de obicei trei livre (É) (pl. ECUŞI). 2) Vechi scut al francezilor (É). 3) Ordin de cavalerie înfiinţat de Louis II, duce de Bourbon (1363) (É). 4) Constelaţie în emisfera sudică a cerului (Astron.) (É).

EDA — Localit. în S Suediei (Värmland). 2) Poem al poetului rus E.A. Baratînski (1826).

EDC — Abr. pentru „Component — detoxifiant al endotoxinelor“ (Bacteriol.).

EDD — Oraş în Etiopia, la M. Roşie (Eritreea) (sau EID, IDDI).

EDE — Oraş în E Olandei (Gelderland). 2) Oraş în V Nigeriei (Oyo). 3) Port în NE ins. Sumatera (scris şi EDI, IDI) (Indonezia). 4) Grupare etnică, făcînd parte din şanii munteni, urmaşi ai vechii populaţii din Indochina (sau RADE).

EDF — Pseudonim al ziaristului Emil D. Fagure (1875—1946).

EDH — Scriitor norvegian (n. 1925).

EDI — V. EDE (3). 2) Localit. în SE Australiei (Victoria).

EDM — Edmond (abr. uz.).

EDO — Localitate în S.U.A. (Kentucky). 2) Limbă guineeană (în S Nigeriei). 3) Fl. de coastă în ins.

Scanned with OKEN Scanner

japoneză Honshū, care se varsă în golful orașului Tokyo. 4) Vechiul nume al orașului Tokyo (pînă în anul 1869), însemnînd „Poarta estuarului" (sau YEDO). 5) Oraș în ins. japoneză Honshū (Yamaguchi-ken).
EDP — „Editura Didactică și Pedagogică" (sigla).
EDW — Edwards (abr. în zool.).
EEA — V. AEA (3).
EEC — Siglă pentru „European Economic Community" (= Comunitatea Economică Europeană) (sau CEE).
EEE — Poem antic atribuit lui Hesiod, adică „Cei mari", consacrat femeilor iubite de zei, numite și „Marile HEOE" (sec. 7 î.e.n.) (sau EEES, ÉHÉES, EHOIAI și ÊOIAI).
EEG — Siglă pentru „electroencefalogramă" (Med.).
EEK — Localit. în SV statului Alaska (S.U.A.), lîngă estuarul fl. Kuskokwim.
EEL — Trei rîuri în S.U.A. (California și Indiana (2)) 2) Grup etnic nomad în Iran (sau EL).
EEM — Fl. de coastă în Olanda centrală (se varsă în Veluwe meer).
EER — Siglă pentru „Editura Enciclopedică Română".
EES — Localit. în NE Olandei (Drenthe).
EFA — „Vipera Piramidelor" sau „șarpele-zornăitor de nisip" (Echis). 2) Măsură de capacitate la vechii ebrei și egipteni (sau EFI, BATH) pentru cereale (= 38,80 l) și pentru lichide (= 38,00 l).
EFE — Grupare etnică de pigmei din SV rep. Zair. 2) Ued în SE statului Israel, tributar Mării Moarte. 3) Agenție de presă din Spania.
EFI — V. EFA (2).
EFT — Pseudonim al scriitorului român Victor Eftimiu. 2) Localit. în SV R.F. Germania (Saarland).
EFU — Localit. în Rep. Arabă Yemen.
EGA — Insecte coleoptere din America Centrală. 2) Lac și localit. în Brazilia. 3) Rîu în NE Spaniei, afl. al fl. EBRO (Navarra). 4) Torent în NE Italiei, afl. stg. al rîului ISARCO (Trentino-Alto Adige). 5) Nimfă, fiica lui Olenos. 6) Regent al lui Clovis II al Franței („maire du palais").
EGE — Regină a amazoanelor, eponima Mării Egee. 2) Cetate antică în Achaia (Pelopones), la G. Corint (sau EGES, AEGAE, AIGAI). 3) Cetate antică, pe rîul Erigon, în Emathia, fostă capitală a regatului Macedoniei, înainte de Pella, azi orașul EDESA (Édhessa) din N Greciei, reg. Makedhonía (sau EGES, AEGAE, AIGAI). 4) Cetate antică în Cilicia, la G. Issos (în SE Asiei Mici) (sau EGES, AEGAE, AIGAI). 5) Cetate antică în Eolida, la G. Cyme (în V Asiei Mici) (sau EGES, AEGAE, AIGAI). 6) Localitate în S.U.A. (Indiana).
EGG — Lac în SV Canadei (Saskatchewan). 2) Insulă în L. Winnipeg din provincia Manitoba (Canada). 3) Creek în S.U.A. (North Dakota). 4) Una din insulele Ellice, din Oc. Pacific (Polinezia). 5) Mică insulă la V de Ins. Sf. Elena (Oc. Atlantic). 6) Port natural în coasta de E a Ins. Soledad (arh. Malvinas), din S Oc. Atlantic. 7) Patru localit. în S. R.F. Germania (Bayern și Baden-Württemberg). 8) Două localit. în Austria (Carinthia, Vorarlberg). 9) Trei localit. în NE Elveției (Zürich). 10) Localit. în S.U.A. (New Jersey). 11) Pictor umorist englez (1816—1863).
EGK — Compozitor și dirijor german, autorul baletului „Abraxas" și al operelor „Vioara fermecată" și „Peer Gynt" (n. 1901).
EGO — Eu, în limba latină. 2) Al lui (arh.). 3) Desemnează, după Kant, sufletul uman, conceput ca o unitate a conștiinței. 4) În limbaj psihanalitic, personalitate a subiectului, ale cărui tendințe profunde sînt în opoziție cu lumea care îl înconjură. 5) Unul din pseudonimele poetului și ziaristului român Alexandru Macedonski (1854—1920).
EGT — Orășel în Olanda. 2) Compozitor german (m. 1847).
EHE — Ehei! 2) Rîu în NV R.F. Germania, afl. al rîului Jümme, tributar fl. EMS. (Niedersachsen).
EHI — Localit. în S. ins. japoneze Kyūshū (Kagosima-ken).
EHN — Rîu în NE Franței, afl. al rîului ILL (Bas-Rhin).

Scanned with OKEN Scanner

EHO — Ecou (arh.). 2) V. ECO (4).
EHR — Două localit. în R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).
EIA — Fl. de coastă în U.R.S.S., tributar G. Taganrog (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnodar) (scris şi EJA).
EIB — Lac alpin în S R.F. Germania, lîngă graniţa cu Austria (Bayern). 2) Localit. în Egipt.
EID — Comunicaţie între două fiorduri (în Norvegia). 2) V. EDD. 3) Localit. în SV Norvegiei, la Nordfjord (Sogn og Fjordane).
EIG — Insulă bazaltică scoţiană.
EIK — Localitate în SV Norvegiei (Rogaland).
EIL — Lac maritim în V Scoţiei. 2) Localit. şi port la Oc. Indian, în NE Somaliei (Migiurtini). 3) Localit. în V R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen).
EIR — Irlanda, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Zeiţă măruntă scandinavă, meşteră în tainele vindecării, doctoriţă printre ASENI şi cea mai bună prietenă a zeiţei FREYJA (= **„Cruţarea“**) (Mit. scand.). 3) Una din cele nouă fecioare care o slujeau pe frumoasa MENGLOD, „iubitoarea de salbe“ (Mit. scand.) (= **„Paşnica“**).
EIS — Literă gotică (= I). 2) „Mi diez“ în notaţia literală (Muz.). 3) Localit. în SE Olandei (Limburg) (sau EYS). 4) Fiord în Norvegia. 5) Culme în E R.F. Germania, cu alt. max. de 583 m (Hessen).
EIX — Rîu, localit. şi fort, în NE Franţei, lîngă Verdun (Meuse).
EJA — V. EIA. 2) Localit. în SE R.F. Germania (Bayern).
EJE — Munţi în NV Spaniei (Orense). 2) Două localit. în Argentina (Catamarca, Córdoba).
EJF — Siglă pentru „European Jazz Federation “ (= Federaţia europeană de jazz).
EJO — Fluviu de coastă şi golf în Guineea Ecuatorială.
EKA — Cuvînt sanscrit (= dedesubt), utilizat de Mendeleev pentru a desemna elementele necunoscute în epoca sa, a căror existenţă o prevăzuse în tabelul său. 2) Localit. în SE Suediei (Stockholm). 3) Două localit. în India (Manipur, Uttar Pradesh).
EKE — Localit. în V Belgiei, pe fl. Escaut (Flandre Orientale) (sau EEKE, EECKE). 2) Mama lui Buda, la mongoli. 3) Localit. în S Nigeriei.
EKH — Insulă suedeză.
EKK — Cunoscut actor şi regizor de teatru şi film sovietic (n. 1902).
EKO — Străveche localit. în Nigeria, pe locul căreia a fost ridicat oraşul Lagos, capitala actuală a ţării.
EKU — Localit. în S Nigeriei.
ELA — Hipocoristic obişnuit pentru Elena, Eleonora, Elisabeta, Daniela, Gabriela, Mihaela, Marinela, Petronela etc. 2) Oraş în Grecia antică. 3) Lac în Suedia. 4) Localit. în SV rep. Camerun. 5) Localit. în NE Etiopiei (Eritreea). 6) Localit. în Birmania (Mandalay). 7) Localit. în S.U.A. (North Carolina). 8) Al 4-lea rege din Israel, care a pierit asasinat de generalul său, ZAMRI (de la 919 la 918 î.e.n.). 9) Personificarea morţii în mitologia nordică (sau HELA).
ELB — Denumire dată unora dintre pitici, în mitologia Eddelor (pl. ELBI).
ELC — Siglă pentru „Engin léger de combat“, un fel de automitralieră uşoară, pusă la punct în Franţa în 1959. 2) Abr. pentru „electronic“ (Milit.).
ELE — Dînsele. 2) Rîu în NE Columbiei, afl. rîului META, tributar fl. Orinoco.
ELF — V. ALF (2) (= divinitate a vîntului, a apei şi a focului în mit. scand.). 2) V. ALF (1) (= rîu, în topon. sued.). 3) Tip de autocamionete al firmei japoneze Isuzu.
ELI — Numele unui cap stîncos pe Coasta Malabarului (India), menţionat de Marco Polo şi Vasco da Gama (sau ELY, HAILI, HILI). 2) Două localit. în S.U.A. (Kentucky, Nebraska). 3) Localit. în E Braziliei (Minas Gerais). 4) Divinitate străveche a ebreilor, amintită în cîteva inscripţii egiptene. 5) Proroc ebreu.
ELK — Nume dat de nordici elanului. 2) Rîu în E Poloniei, afl. al Narewului (Ł). 3) Oraş pe rîul ŁEG, în NE Poloniei (Białistok) (Ł). 4) Rîu în

Scanned with OKEN Scanner

SE provinciei canadiene British Columbia. 5) Masiv muntos în S.U.A. (Colorado). 6) Lac în S.U.A. (Michigan). 7) Ins. în S lacului canadian Winnipeg (Manitoba). 8) Pisc în SE statului UTAH (S.U.A.). 9) Numele a 6 rîuri și a 3 creekuri din S.U.A. 10) Două comitate în S.U.A. (Kansas, Pennsylvania). 11) Numele a 6 localit. din S.U.A.

ELL — Unitate engleză de măsură, avînd lungimea de 1,1/4 dintr-un yard (= 45 țoli; 1,333 m). 2) Unitate saxonă de măsură, avînd lungimea de 0,5664 m (Ind. text.). 3) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Indonezia (= 68,8 cm) (sau EL, ELLE). 4) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Malaysia, Singapore, Sabah (= 0,914 m) (sau EL, ELLE). 5) Localit. în V Marelui Ducat de Luxemburg. 6) Localit. în SE Olandei (Limburg). 7) Ellis (abr. în zool.).

ELM — Munte în NE R.F. Germania (Niedersachsen). 2) Pisc în M-ții Totes, din Styria (Austria) (2 129 m). 3) Stațiune de vară și de sporturi de iarnă în E Elveției (Glarus). 4) Ins. în L. Manitoba (Manitoba, CANADA). 5) Două rîuri în N S.U.A. (North Dakota și South Dakota). 6) Creek în V statului South Dakota (S.U.A.). 7) Trei localit. în S.U.A. (Missouri, New Jersey, Pennsylvania). 8) Patru localit. în R.F. Germania (Niedersachsen, Hessen (2) și Saarland). 9) Localit. în SE Angliei (Cambridgeshire). 10) Numele ulmului din care ar fi fost creată EMBLA, prima femeie, de către fiii lui BOR, zeii Aseni (Odin, Hoener și Löder) (Mit. scand.).

ELN — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Smolensk).

ELO — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. autonomă Gorno-Altai). 2) Două localit. în S.U.A. (Michigan, Wisconsin).

ELS — Orășel în Austria Inferioară.

ELT — Arbore (neidentificat), amintit în unele producții populare (Ț).

ELU — Siglă pentru „Editura pentru Literatura Universală". 2) Dialectul singalezilor din Sri Lanka (Ceylon) (sau ELOU).

ELV — „Rîu, fluviu", în toponimia daneză și norvegiană.

ELY — Oraș în SE Angliei (Cambridgeshire). 2) Lanț muntos în E statului Nevada (S.U.A.). 3) Șase localit. în S.U.A. 4) V ELI (1). 5) Medic francez (1823—76).

ELZ — Localit. în R.F. Germania (Hessen). 2) Deal în NE R.F. Germania (Niedersachsen). 3) Rîu în SV R.F. Germania, afl. al fl. RIN. 4) Rîu în SV R.F. Germania, afl. rîului Neckar. 5) Localit. în SE Austriei (Styria).

EMA — Hipocoristic obișnuit astăzi pentru Emanuela sau Emilia (scris și EMMA). 2) Rîu în Italia (Toscana), tributar fl. ARNO. 3) Cel mai mare rîu din S R.S.S. Estone (U.R.S.S.), tributar L. Ciud (sau Emaiîghi). 4) Pers. fem. din drama muzicală populară „Hovanșcina" de M.P. Musorgski. 5) Pers. fem. sadovenian din „Duduia Margareta". 6) Pers. fem. sadovenian din „Oameni din lună" (i se spune și EMI).

EMB — Localit. în Danemarca (pen. Jylland).

EMC — Varietate de virus Columbia (Inframicrob.).

EMD — Un fel de otavă ce crește în Elveția. 2) Localit. în V Elveției (Vaud).

EMG — Abr. pentru „Electromiogramă" (Med.).

EMI — Element de compunere cu sensul „jumătate", care formează adjective și substantive (sau HEMI). 2) „Munte" în toponimia berberă. 3) Alt nume dat finezilor. 4) Localit. în U.R.S.S., în SE R.S.A. Tuvine, din R.S.F.S. Rusă. 5) Două localit. în ins. japoneză Honshū (Chiba-ken, Okayama-ken). 6) Localit. în NV ins. Kyūshū (Saga-ken, JAPONIA). 7) V. EMA (6).

EMK — Aliaj ternar fier-molibden-cobalt folosit la confecționarea de magneți permanenți care lucrează în condiții f. grele (Metg.).

EMM — Fluviu în Suedia.

EMO — Localit. în E Irlandei (Laoighis). 2) Localit. în SV provinciei

Scanned with OKEN Scanner

Ontario (Canada). 3) Amiral veneţian (1731—92).
EMS — Fl. în NV R.F. Germania, lung de 371 km, tributar Mării Nordului. 2) Rîu în E R.F. Germania, afl. al rîului EDER, tributar rîului Fulda (în N landului Hessen). 3) Oraş şi staţiune balneoclimatică renumită la E de Koblenz, în NV R.F. Germania, care a fost frecventată de domnitorul Al. I. Cuza (Rheinland-Pfalz) (sau BAD-EMS). 4) Localit. în E Elveţiei, pe fl. Rin (Graubünden). 5) Numele a trei departamente franceze pe timpul lui Napoleon I (Occidental, Oriental şi Superior).
EMT — Siglă pentru uzina „Electromotor" din Timişoara.
EMU — Un fel de struţ din Australia, înalt pînă la 2 m (Dromiceius novaehollandiae) (pl. EMUŞI). 2) Golf al insulei Kangaroo, din SE Australiei (Oc. Indian). 3) Creek în SE Australiei (Victoria). 4) Localit. în SE Australiei (Victoria). 5) Localit. în NE Chinei (Heilongjiang).
EMV — Abr. tumulară latină, pentru inscripţia „Egregiae memoriae vir" (= bărbat de fericită aducere aminte).
ENA — Specie de moluşte gasteropode terestre. 2) Rîu în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Murmansk). 3) Localit. în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Murmansk). 4) Două localit. în V Indiei (Gujarat, Maharashtra). 5) Trei localit. în insula japoneză Honshū (Fukushima-ken, Gifu-ken, Wakayama-ken). 6) Siglă pentru „Ethiopian News Agency", agenţie naţională de presă din Ethiopia.
END — Element de compunere cu sensul „înăuntru, în interior" (sau ENDO). 2) Localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 3) Directivă care defineşte sfîrşitul textului unui program ASSIRIS (Inform.).
ENE — Abr. pentru „Est-Nord-Est". 2) Un fel de personificare populară a somnului, corespunzătoare cu zeul Morfeu (sau ENACHE, ENACHI). 3) Nume dat cursului inferior al rîului peruvian APURIMAC, înainte de vărsarea acestuia în UCAYALI. 4) Brav maior român, căzut eroic în luptele de la Rahova (Războiul de independenţă) (1837—nov. 1877). 5) Pictoriţă scenografă română contemporană (n. 1916). 6) Scriitor şi critic român contemporan (n. 1929). 7) V. INE (9).
ENG — Localit. în Olanda (Utrecht). 2) Localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 3) Unul din primii fraţi siamezi cunoscuţi, născuţi în 1811.
ENI — Fluviu în Peru. 2) Unul din clăcaşi, care s-a remarcat, ca deputat, în Comisia „pentru proprietate", convocată la Bucureşti, la 9/21 august 1848, de Locotenenţa Domnească, în scopul unei reforme agrare (Cojocarul).
ENN — Fiul lui Esop. 2) Mică localit., cu un vestit castel, în NE Italiei (Trentino-Alto Adige).
ENO — Mică insulă daneză, lîngă coasta de SV a ins. Sjaelland (Storstrøm) (Ö). 2) Mică insulă stîncoasă lîngă coasta de SE a insulei japoneze Honshū (lîngă Yokohama). 3) Localit. în Finlanda (Kuopio). 4) Vechiul nume al oraşelului ENEZ, din SV Turciei europene (Edirne) (sau ENOS). 5) Localit. în SV ins. japoneze Honshū (Hiroshima-ken). 6) Element de compunere savantă care se referă la „vin" (sau OENO- OEN-).
ENS — „Fiinţă" prin excelenţă, în filozofia scolastică. 2) Corp chimic, cu proprietăţi specifice, la alchimişti (od.). 3) Forţă ocultă. 4) Localit. în N Olandei (Overijssel). 5) Rîu în Austria, afl. al Dunării, lung de 225 km (sau ENNS). 6) Oraş în N Austriei, aproape de vărsarea în Dunăre a rîului omonim (Austria Superioară) (sau ENNS). 7) Localit. în Canada (Saskatchewan).
ENT — Din neamul enţilor (= grupare etnică din NE Siberiei). 2) Medic englez, bun prieten cu William HARVEY.
ENZ — Rîu în V R.F. Germania, afl. lui Prüm. 2) Rîu în SV R.F. Germania, afl. lui Neckar.
EOI — Popoare din Orient (antic.).
EOL — Unul din multele pseudonime ale lui Alexandru Hodoş, scriitor şi ziarist român (1893—1967). 2) Zeul vînturilor, în mitol. greacă (sau AIOLOS, AEOLUS). 3) Numele avio-

Scanned with OKEN Scanner

nului construit de inginerul francez Clément ADER (1841—1925) (sau ÉOLE). 4) Program spațial organizat de Franța și S.U.A. 5) Fiul lui Hellen, regele Magnesiei (Thesalia) și unul dintre întemeietorii seminției hellenilor (Mit.). 6) Grup de insule în M. Tireniană, numite azi Lipari (antic.).

EON — Spirit considerat de gnostici ca emanat dintr-o inteligență divină (Fil.). 2) Eră, epocă (Fil.). 3) Arborele din care a fost făcută corabia ARGO (Mit.). 4) Văr al eroului Heracles, ucis de Hippocoon, uzurpatorul tronului Spartei (Mit.). 5) Nume dat de fenicieni primei femei (sau AEON) (Mit.). 6) Unul din cîinii lui Acteon (sau AEON) (Mit.). 7) Agent secret al lui Ludovic al XV-lea, care a trăit o perioadă deghizat în femeie, la curtea țarinei Elisabeta (1728—1810). 8) Conducător de origine siriană a primei mari răscoale a sclavilor din Sicilia, ucis de romani în anul 133 î.e.n. (sau EUN, EUNOUS, EUNUS). 9) Eretic breton (m. 1148).

EOS — Papagal din arh. Moluce și ins. Noua Guinee, cu penaj roșu. 2) Nume dat asteroidului nr. 221. 3) La greci, zeița dimineții, corespunzătoare zeiței Aurora din mit. romană.

EPA — Agenția spaniolă de știri „Europa Press“ (siglă).

EPC — Revistă enigmistică din Brazilia (siglă). 2) Abr. pentru „epicentru“ (Milit.).

EPE — Orășel în E Olandei (Gelderland). 2) Numele a trei localit. din R.F. Germania. 3) Orășel în SV rep. Nigeria.

EPI — Element de compunere savantă cu sensul „deasupra“, „pe“. 2) Insulă făcînd parte din arh. Noile Hebride, din SV Oc. Pacific (637 kmp).

EPO — Orășel în V R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen).

EPP — Actriță de cinema austriacă. 2) General german (1868—1947).

EPS — Factorul exoftalmiant (abr. medic.). 2) Localit. în NV Franței (Pas-de-Calais).

EPY — Localit. în E Franței (Jura).

EQR — Abr. latină în inscripții pentru „eques romanus“ (= cavaler roman).

EQU — Abr. U.A.I. pentru constelația EQUULEUS (= Calul mic).

ERA — Epocă, perioadă istorică marcată de un eveniment deosebit, de la care se începe numărătoarea anilor. 2) Epocă de la care începe o nouă ordine a lucrurilor. 3) Fiecare dintre marile diviziuni ale timpurilor geologice. 4) A fost odată. 5) Rîu în NV Italiei (Toscana), afl. sg. al fl. Arno (60 km). 6) Lac în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă — Astrahan). 7) Două localit. în S.U.A. (Ohio, Texas). 8) Două localit. în Japonia (ins. Hokkaidō și ins. Kyūshū).

ERB — Neuropatolog german, care a descris o paraplegie ce-i poartă numele (1840—1921). 2) Compozitor german (1858—1944).

ERD — A treia zi a lunii din calendarul persan. 2) Nume dat familiilor patriarhale la vechii armeni. 3) Localit. în R.P. Ungară, lîngă Budapesta (Pest) (É).

ERE — Epoci. 2) Localit. în SV Belgiei (Hainaut). 3) Localitate în statul Ciad, pe rîul Logone (E, É).

ERF — Un fel de purgatoriu, la musulmani (sau URF, ARAF).

ERG — Unitate de lucru mecanic în sistemul CGS (Fiz.). 2) Deșert de nisip format din dune, în Sahara occidentală (pl. AREG). 3) „Dună“, „deșert“ în toponimia arabă. 4) Element de compunere savantă care introduce semnificația de „activitate, muncă“ (sau ERGO-).

ERH — Lac în S R.P. Chineze (Yunnan).

ERI — Abr. U.A.I. pentru constelația Eridanus. 2) Castă în ins. Tahiti (Polinezia). 3) Nume dat țărănimii libere din vechiul regat Iberia, din Caucaz (= poporul — armată). 4) Trib de indieni din America de Nord. 5) Localit. în rep. Nigeria.

ERK — Localit. în NE R.P. Ungare (Heves). 2) Muzician german (1807-83). 3) Linie de celule epiteliale, provenită din rinichiul de embrion de iepure, sensibilă la cultivarea unor inframicrobi.

ERL — Localit. în V. Austriei (Tirol).

ERM — Localit. în NE Olandei (Drenthe).

Scanned with OKEN Scanner

ERO — Specie de arahnide. 2) Decan (= zeu secundar) al zodiei taurului (Mit. egipt.).
ERP — Abr. a inscripției latine „e respublica". 2) Localit. în Olanda (Noordbrabant). 3) Localit. în SV Franței (Ariège). 4) Localit. în V R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen). 5) Fecior al lui Attila și frate cu Ortwin (din Edda). 6) Fecior al regelui Ionak (din Edda).
ERR — Pisc în SE Elveției (Alpii Retici), înalt de 3378 m. 2) Vale și trecătoare în Alpii Retici elvețieni (Graubünden). 3) Localit. în S Franței (Pyrénées Orientales).
ERS — Specie de leguminoase, de tipul lintei (Lens esculenta). 2) Dialect celtic, din grupa gaelică, vorbit în Scoția. 3) Relativ la locuitorii Scoției de Sus (adj.). 4) Înălțime (345 m) în R.S. Cehoslovacă, la N de orașul Praga.
ERT — Navigator rus care, în anii 1738-39, a descoperit și descris drumul din pen. Kamceatka spre Japonia.
ERU — Localit. în V Indiei (Gujarat).
ERZ — Munte (1534 m) și rîu, tributar lui Enns în Austria (Styria).
ESA — Siglă pt. „European Space Agency" (= Agenția spațială europeană) (sau ASE). 2) Romancier portughez (V. EÇA).
ESC — Sufix românesc, cu sens de „calitate".
ESE — Abr. pentru Est-Sud-Est. 2) Numele egiptean al zeiței Isis (Mit.) (sau ESI).
ESH — Oraș în Marea Britanie (Anglia).
ESI — Filozof materialist chinez, care a demascat misticismul ideilor lui Confucius (1150—1223). 2) Mic fl. de coastă în Italia, tributar Mării Adriatice (sau ESINO). 3) Iași (pop., în piesele lui V. Alecsandri) (ș). 4) V. ESE (2).
ESK — 1) Fl. de coastă între Scoția și Anglia (se varsă în Firth of Solway). 2) Mic fl. de coastă în NE Angliei. 3) Două mici fluvii de coastă în E Scoției. 4) Munți în Irlanda. 5) Localit. în Canada (Saskatchewan). 6) Rîu și localit. în E Australiei (Queensland). 7) Rîu în Noua Zeelandă. 8) Unu, în limba sanscrită.
ESO — Abr. pentru „European Southern Observatory", organizație vest-europeană pentru cercetări astronomice în emisfera sudică. 2) Prefix cu sensul de „înăuntru", „intern" (sau EZO-). 3) Prefix utilizat în chimie pentru a arăta că un substituent e legat de inel, sau că se găsește în inel o dublă legătură. 4) Insulă în M. Mediterană.
ESP — Abr. pentru Esper (Zool.).
ESS — Mic afl. al rîului Lossa, în SV R.D. Germane (Erfurt). 2) Cascadă în Irlanda.
EST — Punct cardinal (răsărit, orient). 2) Loc pe orizont unde răsare soarele. 3) Pseudonim al Dr. Eracli Sterian, medic și publicist român (1872—1948). 4) Sinonim cu estonian (adj.). 5) Limbă fino-ugriană vorbită în Estonia. 6) Canal în Franța, care reunește fl. Meuse și Ron prin rîurile Moselle și Saône. 7) Localit. în E Olandei (Gelderland). 8) Departament în rep. Volta Superioară. 9) Arondisment în ins. Martinique. 10) Lac în Canada (Quebec). 11) Cap în ins. Noua Zeelandă.
ESU — Localit. în rep. Camerun (Africa).
ETA — A șaptea literă din alfabetul grec. 2) Exclamație prin care se atrage atenția asupra unui obiect, ființă, fenomen (în NV Munteniei) (ă) (sau ETĂTĂ, ETE, ETETE). 3) Sufix românesc cu sens de „lipsă", „calitate" (-eță) (sau -EȚE). 4) Stea în constelația Argus. 5) Un fel de paria (= pătură socială) din Japonia medievală din care făceau parte pielarii și călăii. 6) Lanț de munți în Tesalia și Focida. 7) Localit. în rep. Camerun. 8) Rege în Colhida, frate cu Circe și tatăl Medeei (sau AEETES).
ETC — Abr. uz. pentru „etcetera" (= și alții, și altele; și așa mai departe). 2) Unul din multele pseudonime ale lui Const. Cristobald, publicist și ziarist român (n. 1905).
ETE — V. ETĂ și -EȚĂ. 2) Păduri tropicale din cîmpia Amazonului, situate pe locuri mai înalte, neinundabile

Scanned with OKEN Scanner

(E, É). 3) Localit. în NV R.P. Ungare (Komárom).
ETI — A 33-a literă din alfabetul chirilic. 2) A 32-a literă slavonă.
ETO — Prefix cu sensul de „morală". 2) Siglă pentru „Organizaţia turismului etiopian".
ETT — Compozitor german, din Bayern (1788—1847).
ETZ — Localit. în N R.F. Germania (Schleswig-Holstein).
EUA — Insulă în S Oc. Pacific, făcînd parte din arh. şi statul Tonga (170 kmp) (sau EOUA).
EUD — Instrument muzical cu coarde egiptean şi arab (sau EOUD).
EUE — Grupare etnică din rep. Ghana, Togo şi Benin (sau ÉOUÉ, ÉHOUÉ, ÉVÉ, ÉWÉ) (É, É). 2) Limbă guineeană, vorbită în rep. Ghana, Togo şi Benin.
EUH — Interjecţie.
EUL — Conştiinţa de sine (Fil.). 2) Epitetul filozofului chinez Lao-Ţzî.
EUM — Siglă pentru „Estados Unidos Mexicanos" (= Statele Unite Mexicane) (sau SUM).
EUN — V. EON (8). 2) Lac în Scoţia.
EUO — Strigăt al bacantelor în onoarea lui Bachus, zeul vinului şi al viţei de vie (Ö) (sau EUHOE, EUOE, EVOE, EVOHE).
EUP — Localit. în SV Franţei (Haute-Garonne).
EUR — Personificare divină a vîntului de răsărit la vechii greci (sau EURUS). 2) Cartier modern din Roma.
EUS — Comună în Franţa (Pyrénées Orientales).
EUT — Localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg).
EVA — În „Vechiul testament", numele primei femei, creată de Dumnezeu din coasta lui Adam. 2) Femeie cochetă, frivolă (fig.) (Ă). 3) Asteroidul nr. 164. 4) Sculptură de Rodin. 5) Personaj feminin din „Adam izgonit" (tragedie de H. Grotius), „Facerea lumii şi prima greşeală a omului" (tragedie de Lope de Vega), „Adam exilat" (tragedie de J. van der Vondel), „Paradisul pierdut" (poem epic de J. Milton). 6) Operetă de Franz Lehar. 7) Dramă lirică în 2 acte, pe muzica lui Coppola şi Girard. 8) Personaj feminin din opereta „Studentul cerşetor" de K. Millöcker. 9) Personaj feminin din „Maeştrii cîntăreţi din Nürenberg" de R. Wagner. 10) Siglă pentru „Extra Vehicular Activity" (= ieşiri extravehiculare, din programul Apollo). 11) Pisc în Carpaţii Orientali, situat către poalele nordice ale masivului Rarău, lîngă vîrful ADAM (1009 m). 12) Lac în Canada (Alberta). 13) Rîu în Ţara de Foc. 14) Localit. în SV pen. Peloponeş (Mesenia). 15) Cunoscut ştrand în insula Kupelny din Pieštany (R.S. Cehoslovacă). 16) Numele a cinci localit. din S.U.A. 17) Localit. în N Braziliei, lîngă Manaus (Amazonas).
EVE — V. ÉUÉ (1 şi 2). 2) Operă de Massenet (È, E). 3) Cunoscut poem al lui Ch. Péguy (È, E). 4) Celebră familie de legători de cărţi din Parisul sec. XVI şi XVII. 5) Actor şi autor dramatic francez (1747—1814). 6) Pictor francez contemporan (n. 1900).
EVI — Rege al madianiţilor (cca 616 î.e.n.). 2) Personaj feminin principal din comedia populară maghiară „Mateiaş Gîscarul" de Móricz Zsigmond.
EVO — Localit. în S Finlandei (Häme). 2) V. EWO.
EVR — Siglă pentru „Electronic Video Recording" (= procedeu de înregistrare electronică a semnalelor de televiziune pe un film special, cu granulaţie deosebit de fină).
EVS — Abr. pentru expresia latină „ex voto suscepto" (= după legămîntul luat).
EWA — Căsătoria la vechii germani. 2) Peninsulă, enclavă în portul polonez Szczecin, atribuită comerţului franc al R.S. Cehoslovace. 3) Localit. în SV ins. OAHU, din arh. Hawaii (S.U.A.).
EWE — V. ÉUÉ (1 şi 2). 2) Lac maritim în NV Scoţiei.
EWO — Localit. în V R.P. Congo, în apropiere de graniţa gaboneză (sau EVO).
EWP — Siglă pentru „Europäischer Wagensbeistellung Plan" (= tablou european al serviciilor directe, reglînd compoziţia şi mersul trenurilor internaţionale).

Scanned with OKEN Scanner

EWU — Localit. în S Nigeriei.
EXA — Prefix cu semnificaţia „şase“, „de şase ori“ (sau HEXA-).
EXC — Abr. latină pentru „excudit“ (= a făurit). 2) Abr. uz. pentru „excelenţă“.
EXE — Mic fl. de coastă în SV Angliei (80 km).
EXI — Nume dat de tătari Niprului.
EXO — Prefix cu sensul „în afară“.
EXP — Expediţie (abr. pe reţete). 2) Simbol în algebră reprezentînd funcţia exponenţială.
EXT — Abr. în epigrafia romană pentru „exceptor tribuni“.
EXU — Localit. în NE Braziliei (Pernambuco). 2) „Salt cu revenire“, instrucţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
EYB — Mic rîu în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg). 2) Localit. în S R.F. Germania, lîngă oraşul Ansbach (Bayern). 3) Scriitor german (1420-75).
EYD — Abr. pentru Eydoux (Oceanografie).
EYE — Peninsulă în NE ins. Lewis (Scoţia, arh. Hebride). 2) Rîu în NV R.F. Germania, afl. al r. Jümme (Niedersachsen). 3) Numele a două localit. din Anglia (Northamptonshire, Suffolk). 4) Cea mai exterioară dintre insulele care mărginesc la E str. Djailolo, din Indonezia (numită şi OOG). 5) Istoric şi critic german (1825-94).
EYS — V. EIS (3).
EZA — V. ÈZE.
ÈZE — Comună în SE Franţei (Alpes-Maritimes) (sau EZA). 2) Staţiune balneară şi hibernală pe Coasta de Azur (Alpes-Maritimes).
EZI — A ieşi, a da pe dinafară, a se revărsa (Dimitrie Cantemir). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Letonă).
EZO — Nume dat grupării etnice AINU de către japonezi. 2) Nume purtat de ins. japoneză Hokkaidō pînă acum o sută de ani (sau YEZO). 3) V. ESO (2).
EZY — Două comune în Franţa (Eure, Isère).
EZZ — Ultimul prinţ al dinastiei berbere de Rend (sec. XII) (sau IZZ).

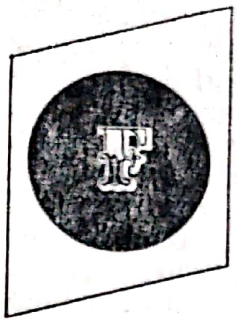

FAA — Localit. şi aeroport în NV ins. Tahiti, lîngă oraşul Papeete (sau FAAA). 2) Ofiţer din marina italiană, care, în bătălia navală de la Lissa (20 iul. 1866), cîştigată de austrieci, s-a scufundat împreună cu cuirasatul „Re d'Italia“ pe care l-a comandat. (1820-66).
FAB — Abr. latină pentru „Gens Fabia“. 2) Abr. pentru Fabricius (Bot.).
FAC — Îndeplinesc. 2) Abr. familiară pentru „Facultate“. 3) (Despre cai) cenuşiu; de culoare galbenă, şarg (adj. reg.).
FAD — Abr. pentru Flavinadenindinucleotid (Med.). 2) Fără gust, insipid, searbăd, nesărat. 3) Inexpresiv, plictisitor, anost (fig.). 4) Măsură daneză de capacitate. 5) Mic lac în Scoţia.
FAF — Localit. în SE Etiopiei, pe uedul Fafan (Harar).
FAG — Copac înalt de pădure (Fagus silvatica). 2) Fagure. 3) Sinonim cu bacteriofag (Med.). 4) Sufix cu sensul „mîncător“, „consumator“. 5) Abr. uz. pentru „fagot“ (Muz.).
FAI — Literă din alfabetul copt. 2) Tafta de mătase naturală. 3) Localitate în NE Italiei (Trentino-Alto Adige). 4) Siglă pentru „Federaţia Aeronautică Internaţională“.
FAJ — Orăşel în NE Ungariei (Borsod-Abaúj-Zemplén) (Á).
FAL — Augur, la mahomedani.
FAM — Siglă pentru „Frequency and Amplitude Modulation“, sistem de televiziune în culori, elaborat în 1960 în R.F. Germania, de către N. Mayer. 2) Abr. uzuală pentru „familie“, „familial“. 3) Dinastie indo-chineză întemeiată în anul 336. 4) Localitate în E Turciei asiatice (Bingöl).

Scanned with OKEN Scanner

FAN — Cutia de sticlă a felinarului (înv.). 2) Tînăr admirator al vedetelor ecranului sau ale cîntecului. 3) „Aligator", suporter al muzicii de jazz. 4) Sufix cu sensul „care strălucește". 5) Unitate de măsură pentru greutate în China (= 0,311 g) și în Hong Kong (= 0,378 g). 6) Grupare etnică bantu răspîndită mai ales în Gabon, Guineea Ecuatorială, Camerun, Benin, Congo (sau FANG, M'FANG, FANI, FANS). 7) Rîu în NV Albaniei, afl. al fl. Mati. 8) Rîu în E Nigeriei, afl. al lui Benue. 9) Lac în S.U.A. (North Dakota).

FAO — Siglă pentru „Food and Agriculture Organization" (= Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură) (sau OAA). 2) Grupare etnică din R.P. Benin (Africa). 3) Rîu în SE Braziliei (Rio Grande do Sul) (Ã). 4) Localit. în NV Portugaliei (Braga). 5) Orășel și port în S rep. Iraq, la G. Persic (Al-Basrah) (sau AL FAO), (AL) FAU, (AL) FAW).

FAP — Siglă pentru „Frontul Acțiunii Populare", grupare politică din rep. Chile bazată pe unitatea de acțiune dintre comuniști și socialiști.

FAQ — Abr. pentru „fair average quality", clauză în telegrafie care înseamnă „după calitatea medie".

FAR — Turn prevăzut cu un proiector puternic, care indică navelor drumul în timpul nopții. 2) Reflector puternic la autovehicule, locomotive ș.a. 3) Ansamblul tuturor vergelor, velelor și manevrelor unui catarg. 4) Călăuză (fig.). 5) Un fel de prăjitură din Bretagne (sau FAR SAC'U).

FAS — Abr. comercială pentru „free alongside ship" (= franco chei). 2) Lege divină, dreptul zeilor (la romani); ceea ce este permis (de zei). 3) Denumirea arabă a orașului FÈS, fosta capitală a Marocului. 4) Ued în Maroc. 5) Fl. în vechea Colhidă (azi, RION) (sau PHASIS).

FAT — Fetus (ă). 2) Fecior, fiu; băiat, copil (pop. și poetic) (ă). 3) Paracliser, țîrcovnic (Trans.) (ă). 4) Produs, rezultat (Dimitrie Cantemir) (ă).

FAU — Literă germană. 2) Trei localit. în S Franței (Lozère, Cantal, Tarn-et-Garonne). 3) Localitate în Egipt, pe Nil, la N de Luxor (sau FAW). 4) V. FAO (5).

FAW — V. FAO (5) și FAU (3).

FAX — Divizarea unui bloc de ardezie în mai multe părți (fr.).

FAY — Șase localități în Franța. 2) Cinci localități în S.U.A. 3) Compozitor francez din sec. XIV. 4) Scriitor ungur (1786—1864) (Á). 5) Pictor german (1813-75). 6) Cîntăreț și compozitor francez de opere și opere-comice („Flora", „Emma" ș.a.) (1770—1845). 7) Scriitor american (m. 1898). 8) General și scriitor militar francez (1827—1903). 9) Istoric american (1876—1967).

FBA — Fotbal (abr.).

FBI — Siglă pentru „Federal Bureau of Investigation" (= serviciu de poliție politică secretă de pe lîngă Departamentul Justiției al S.U.A.).

FCC — Abr. pentru inscripția latină „facere curavit". 2) Siglă pentru „Organizația de colaborare pentru folosirea în comun a containerelor în trafic internațional".

FCG — Abr. medic. pentru „fotocardiogramă".

FCL — Unul din pseudonimele lui N.D. Cocea, scriitor și ziarist român (1880—1949).

FCO — Abr. pentru „franco" (termen comercial).

FCT — Abr. pentru cuvîntul latin „fecit" (sau FEC).

FDC — Abr. a expresiei engl. „First Day Cover" (= plic prima zi) (Filat.).

FDF — Abr. latină pentru inscripția „filio dulcissimo fecit".

FDM — Siglă pentru „Forenede Danske Motorejere", club automobilistic din Danemarca.

FDP — Siglă pentru „Frontul Democrației Populare" (= alianță electorală a forțelor democratice din România, creată în februarie 1948).

FDS — Abr. latină pentru inscripția „fecerunt de suo".

FDU — Siglă pentru „Frontul Democrat Universitar", organizație progresistă a studenților din România, creată în 1946 (din mai 1947 s-a transformat în U.N.S.R.).

FEA — Lagună în V Argentinei (Neu-

Scanned with OKEN Scanner

quén). 2) Defileu în Argentina (Rio Negro). 3) Localit. în Elida (Pelopones). 4) Arheolog italian, care a făcut săpături în Forul din Roma (1753—1834). 5) Naturalist italian, care a călătorit în Africa Orientală și în Birmania (1852—1903).

FEB — Abr. uz. pentru luna februarie.

FEC — Altă abr. latină pentru „fecit" (v. FCT). 2) Bulon pentru frînarea vagonetelor (Valea Jiului).

FED — Marcă de aparate fotografice din U.R.S.S. 2) Boală a sugarului, numită și fibrogranuloma sublingualis.

FEE — Zînă, ființă supranaturală foarte frumoasă. 2) Femeie care se remarcă prin grație, spirit, bunătate; femeie fermecătoare (fig.). 3) Localit. și gheţar în SV Elveției (Valais). 4) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 5) Farmacist și naturalist francez (1789—1874).

FEH — Numele cunoscut în comerț al unor blănuri de veveriță de culoare cenușie-închisă.

FEI — Siglă pentru „Federația Ecvestră Internațională". 2) Frînă (Criș.). 3) Pictor italian (1543—92). 4) Orășel în E R.P. Chineze (Shandong).

FEL — Mod de a fi, de a acționa etc. 2) Soi, varietate, gen, chip, sort (dintr-un produs). 3) Chef, poftă (reg.). 4) Obicei, datină, tradiție. 5) Sortiment de mîncare sau de băutură. 6) Lătunoaie (mină). 7) Două localit. în Franța (Aveyron, Orne). 8) Balerină din timpul lui Louis XV. 9) Cîntăreață franceză (1713-94).

FEM — Abr. uz. pentru „feminin". 2) Abr. pentru „forță electromotrice" (Fiz.).

FEN — Element de compunere cu semnificația „(de) apariție" (sau FENO). 2) Radical organic. 3) Sinonim inuzitat al benzenului (Chim.). 4) Monedă divizionară din R.P. Chineză (sau FÎN, FUN) (= 1/100 din YUAN). 5) Veche măsură de suprafață chineză (= 61,44 mp). 6) Unitate de măsură pentru greutate folosită în Hong Kong (= 0,378 g) (sau CANDAREEN). 7) District în Anglia. 8) „Mlaștină, baltă" în toponimia engleză. 9) Localit. în S Norvegiei (Telemark).

FEO — Rîu în V rep. Cuba (Piñar del Rio). 2) Numele mai multor rîuri din Argentina. 3) Compozitor italian (1691—1761).

FER — Sufix cu semnificația „care poartă", „care produce". 2) Fier. 3) Localit. în NV Franței (Morbihan) (Le). 4) Cap în NE Algeriei. 5) Insulă în arh. Canare (275 kmp) (sau FERRO, HIERRO). 6) Cap ascuțit în S statului Louisiana (S.U.A.). 7) Unul dintre cei mai prolifici geografi francezi (1646—1720).

FES — În denumire literală, sunetul „fa dublu bemol" (Muz.). 2) Calotă tronconică, din pîslă sau postav (roșu), purtată de musulmani. 3) Căciuliță croșetată sau calotă de fetru purtată pe vîrful capului de femei și copii. 4) Provincie și oraș în N Marocului (È) (sau FAS, FEZ). 5) Ued în N Marocului, afl. lui Sebou (sau FEZ) (È).

FET — Abr. din expresia engleză „Field effect Transistor" (= Transistor cu efect de cîmp) (sau TEC) (Electron.). 2) Caracter tipografic. 3) Localit. în SE Norvegiei (Akershus). 4) Poet rus, care a tradus „Metamorfozele" lui Ovidiu (1820-92) (sau FOETH)

FEU — „Foc", în toponimia franceză. 2) Faimos cordelier (= călugăr franciscan) francez (m. 1610).

FEX — Gheţar și localit. în Elveția (Graubünden). 2) Măscărici la curtea suveranilor germani din sec. XVI.

FEY — Localit. în NE Franței (Moselle). 2) Localit. în V Elveției (Vaud).

FEZ — V. FÈS.

FFF — Fortissimo possibile sau forte-fortissimo (Muz.).

FFI — Siglă pentru „Forces françaises de l'Intérieur" (= Forțele franceze din interior"), ansamblu de unități combatante ale Rezistenței, care au purtat în Franța lupta împotriva ocupantului german.

FFL — Siglă pentru „Forces françaises libres" (= Forțele franceze libere), formațiuni militare organizate de generalul De Gaulle după armistițiul din 1940, pentru a continua lupta alături de aliați.

FFM — Siglă pentru „Fédération fran-

çaise de la montagne", asociaţie de alpinişti franceză.
FFN — Siglă pentru „Formaţia-Fără-Nume", una din cele mai de seamă formaţii pop din România.
FFS — Siglă pentru „Ferrovie Federali Svizzere" (= Drumurile de fier federale elveţiene).
FGL — Abr. latină pentru „figlinae".
FGS — Abr. pentru „fugasă" (Milit.).
FHM — Abr. pentru „Fatheadminnow", linii permanente de culturi de celule (icre) (Pisc.).
FIA — Element secund de compunere savantă cu semnificaţia „a face", „a produce", „a fabrica" (sau -FICA). 2) Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Astronautică". 3) Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Atletism". 4) Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Automobilism". 5) Hipocoristic frecvent din Filoteia (Filofteia) şi Sofia. 6) Culme în V Argentinei (Neuquén).
FIB — Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Baschet".
FIC — Sufix cu semnificaţia „care produce", „face". 2) Pseudonim al lui I.C. Frimu, fruntaş al mişcării muncitoreşti şi publicist român (1871—1919). 3) Fiu (rar). 4) Excrescenţă pediculată, rezultată dintr-un mugur vascular excesiv (sau FICUS) (Med.). 5) Cuvînt care imită o mişcare (continuă) (sau FÎCA! FÎŢ!) (î).
FID — Sufix folosit în botanică (findere = a diviza), pentru a indica organele despicate pînă la mijloc. 2) Siglă pentru „Federaţia Internaţională pentru Documentare".
FIE — Accept, să se facă precum spui; admit, aprob, merită, nu e păcat! 2) Fiică (înv.) 3) Ori (că)..., ori (că)... 4) Chiar (şi), măcar, barem. 5) Rîu în NE rep. Guineea, afl. al fl. Niger. 6) Localit. climaterică în NE Italiei, situată la 880 m alt., numită şi VOLS (Trentino-Alto Adige). 7) Localit. în S Norvegiei (Aust Agder).
FIF — Abr. pentru „foarte înaltă frecvenţă" (sau VHF) (Rad., Telev.). 2) Abr. pentru „Facultatea de Îmbunătăţiri Funciare". 3) Unitate de măsură egală cu 1/2 de decilitru (reg.) (pl. FIFURI). 4) Siglă pentru „Federaţia Internaţională Farmaceutică".
FIG — Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Gimnastică". 2) Abr. uzuală pentru „figură" şi „(sens) figurat". 3) Smochin (înv.). 4) Rîu în Canada (Labrador). 5) Localit. în S.U.A. (North Carolina).
FIH — Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Handbal". 2) Localit. în rep. Liban.
FII — Pl. de la FIU. 2) Imperativ afirmativ, pers. a 2-a, de la verbul „a fi". 3) A se sfii (NV Munt.).
FIJ — Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Jazz" (sau IJF).
FIK — Localit. în SE Turciei asiatice (Urfa). 2) Localit. în SE Etiopiei (Harar). 3) V. FIQ.
FIL — Abr. pentru „filtrat", în prescripţii medicale. 2) Element de compunere cu semnificaţia „prieten", „amator", „iubitor" (sau FILO-). 3) Cuvînt care imită zgomotul produs de fîlfîitul aripilor unor păsări. 4) Elefant (arh.). 5) Personaj din „Istoria ieroglifică" de Dimitrie Cantemir, identificat cu Antioh Cantemir. 6) Termen heraldic. 7) Lepră a boilor. 8) Monedă divizionară din Iordania şi Iraq (= 1/100 dintr-un dinar).
FIM — Localit. în E Braziliei (Minas Gerais).
FIN — Subţire, delicat. 2) Mărunt. 3) De cea mai bună calitate, superior. 4) Sensibil, delicat; manierat, bine-crescut (fig.). 5) Subtil, ingenios; isteţ (despre simţuri, manifestări ale omului). 6) Persoană considerată în raport cu naşii săi. 7) Iarbă cosită şi uscată, folosită ca nutreţ (î). 8) Finez (v. Neculce). 9) Unitate monetară chineză, numită mai ales FEN (v.) (Î).
FIP — Siglă pentru „Federaţia Internaţională de Filatelie".
FIQ — Localit. în SV rep. Siria, lîngă lacul Tiberiada (sau FIK).
FIR — Siglă pentru „Federaţia Internaţională a luptătorilor din Rezistenţă". 2) Aţă, fibră textilă. 3) Idee prezentă de-a lungul unei opere, unei acţiuni etc.; principiu călăuzitor, linie (de conduită). 4) Şir continuu, desfăşurare neîntreruptă (fig.). 5) Şuviţă

Scanned with OKEN Scanner

subțire de aur sau de argint, folosită la cusături artistice. 6) Sîrmă de telegraf, de telefon etc. 7) Fiecare dintre elementele de forma unui fir care alcătuiesc iarba, părul etc. 8) Un exemplar dintr-o specie de plante, flori. 9) Bob, grăunte (de nisip, mac etc.). 10) Fărîmă, pic (fig.). 11) Șuviță de apă. 12) Așezare antică în statul Horezm. 13) Rîu în Canada (Saskatchewan). 14) Două localit. în S.U.A. (Oregon, Washington).

FIS — Siglă pentru „Federația Internațională de Schi". 2) Siglă pentru „Federația Internațională de Scrimă". 3) „Fa diez", în notația literală. 4) Cuvînt care redă sunetul produs de scurgerea unui gaz sub presiune (î, s) (sau FOS). 5) Cuvînt care imită zgomotul produs de mișcarea frunzelor, a hîrtiei etc. (sau FOȘ) (î, ș). 6) Amestecătură de litere, de caractere și de corpuri diferite, provenite dintr-o formă stricată (Poligr.) (i, ș). 7) Material sintetic impermeabil (î, ș). 8) Haină de ploaie impermeabilă (î, ș) (pl. Fișuri). 9) Localit. în S Cehoslovaciei (Slovacia Occidentală) (Š).

FIT — Element de compunere savantă cu semnificația „(referitor) la o plantă", „propriu plantelor", „(de) plante" (sau FITO-). 2) Cuvînt care redă o mișcare scurtă și repede (sau FÎȚA, FÎC, FÎCA). 3) Chiul. 4) Cfit, chit, achitat. 5) Abr. pentru „foarte înaltă tensiune" (Rad., Telev.) (Î). 6) Siglă pentru „Federația Internațională a Traducătorilor".

FIU — Copil, fecior, făt (în raport cu părinții). 2) Cetățean; membru al unei colectivități (fig.). 3) Urmaș, descendent. 4) Fi! (cuvînt care exprimă dezgustul).

FIX — Care nu se poate mișca sau muta; neclintit, nemișcat. 2) Imuabil, neschimbător. 3) Care nu se descompune. 4) Care se elimină greu. 5) Precis, exact. 6) Țintă (adv.). 7) Economist elvețian (1800-46). 8) Actriță franceză (1802-64). 9) Filolog elvețian (1802-74).

FIZ — Abr. uz. pentru „Fizică". 2) Element de compunere cu sensul „natură" (sau FIZIO-). 3) Vechi cuvînt anglo-normand folosit înaintea numelor proprii pentru a semnifica „fiul lui..." (sau FITZ).

FLA — Abr. pentru expresia farmaceutică „fiat lege artis" (= să se execute adăugîndu-se cantitatea necesară de vehicul). 2) Abr. oficială pentru statul Florida din S.U.A. 3) Termen la toboșari. 4) Localit. în S Norvegiei (Buskerud). 5) Călător în Birmania în anul 1887.

FLD — Abr. pentru „Flora danica" (Bot.).

FLK — Abr. pentru „Flörke" (Bot.).

FLO — General francez (1804-87) (Le Flō).

FLT — Abr. pentru „flotilă" (Milit.).

FLY — Fl. în SV statului Papua—Noua Guinee (800 km). 2) Localit. în S.U.A. (Ohio).

FMI — Siglă pentru „Fondul Monetar Internațional", instituție specializată a O.N.U. (sau I.M.F.).

FMK — Abr. pentru markka finlandeză.

FMM — Abr. pentru „forță magnetomotrice" (Fiz.).

FMN — Abr. pentru Flavinmononucleotid (Med.).

FNC — Abr. pentru „funicular" (Milit.).

FND — Siglă pentru „Frontul Național Democrat", alianță social-politică închegată, în oct. 1944, din inițiativa P.C.R. în procesul desfășurării revoluției democrat-populare.

FNE — Tip de bastiment cabotier japonez.

FNF — Tip de ac utilizat în industria textilă.

FNL — Siglă pentru „Frontul Național de Liberare" al Vietnamului de Sud.

FOA — Orășel pe coasta de SV a ins. Noua Caledonie (La). 2) Romancieră franceză (1798—1853). 3) Anatomopatolog italian (1848—1923). 4) Explorator francez în Africa (1862—1901).

FOB — Abr. uz. pentru „free on board" (= franco la bord), mod de vînzare a unei mărfi, la care cheltuielile și taxele de orice natură privesc pe vînzător (Nav.). 2) Sufix cu semnificația „care are aversiune", „care are

Scanned with OKEN Scanner

teamă (patologică)". 3) Abr. uz. pentru „foburg".

FOC — Flacără, incendiu. 2) Ceea ce arde. 3) Lumină, far sau flacără care reprezintă un anumit semnal în navigația pe apă. 4) Strălucire (fig.). 5) Dispozitiv de ardere. 6) Împușcătură. 7) Comandă de tragere. 8) Tragere cu orice categorie de armament. 9) Luptă, război. 10) Velă triunghiulară de manevră, susținută de bompres și de arborele de la proră (sau FLOC). 11) Entuziasm, elan, înflăcărare (fig.). 12) Vioiciune, agilitate, neastîmpăr. 13) Durere, necaz, jale; dor. 14) Nenorocire, pacoste, urgie. 15) Unul din cele patru elemente, în filozofia materialistă antică. 16) Vatră (reg.).

FOD — Unitate de măsură pentru lungime din Danemarca (= 0,31385 m).

FOE — Localitate în rep. Camerun. 2) Numele lui Buda în China (sau FO, FOH, FOU). 3) Scriitor și om politic englez, celebru prin romanul „Viața și nemaipomenitele aventuri ale lui Robinson Crusoe" (sau DEFOE) (c. 1660—1731).

FOG — Ceață în regiunea nordică a Marii Britanii.

FOH — V. FOE (2)

FOI — Pl. de la foaie. 2) Foale. 3) A se mișca, a umbla încoace și încolo; a mișuna, a forfoti, a fojgăi (despre mulțime). 4) A fi plin de lume care mișună (despre un loc, o încăpere etc.). 5) (Refl.) A nu sta locului, a umbla de colo pînă colo, a se mișca întruna; a se fîțîi. 6) A se răsuci de pe o parte pe alta, a se mișca, a se agita în loc (căutîndu-și o poziție comodă). 7) A se codi (fig.). 8) A face să se înfoaie un obiect de îmbrăcăminte în jurul corpului. 9) A sufla cu foalele fierarului. 10) A bate (fig., fam.). 11) A sufla din greu, din cauza unei boli (Bucov.). 12) Copil neastîmpărat (Trans.). 13) Trib indian pigmoid din Brazilia. 14) Sat în jud. Mureș desființat prin unificare cu satul Crăciunești (comuna Crăciunești).

FOK — Remarcabil fizician sovietic (1898—1974).

FOL — Cuvînt care redă zgomotul produs de oamenii fără dinți cînd mestecă. 2) Abr. pe rețete pentru „folium" (= foi). 3) Obadă la roata carului (Trans.). 4) Mic port în NE Turciei asiatice, la Marea Neagră (Trabzon). 5) Unul din centauri, fiul lui Silenus și al Meliei, care l-a găzduit odată pe Heracles în peștera sa (sau FOLUS, PHOLUS). 6) Renumit zoolog și embriolog elvețian (1845-92).

FON — Element de compunere cu semnificația „(referitor la) sunet", „vorbire", „vorbitor", „fonație" (sau FONO-). 2) Unitate de măsură a intensității sunetelor (Fiz.). 3) Grup etnic din rep. Benin (Africa). 4) Localit. în S Norvegiei (Vestfold). 5) Oraș în E R.P. Chineze (Shanxi). 6) Idiom vorbit în rep. Benin.

FOO — Trecătoare în E Elveției, la 2229 m alt. (St. Gallen).

FOR — Siglă pentru termenul comercial „free on rails" (= franco vagon). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația FORNAX (= cuptorul). 3) Simbolul forintului (= monedă maghiară). 4) Sufix cu semnificația „care poartă", „purtător". 5) Piață publică în orașele romane. 6) Autoritate; instanță, organ de stat. 7) Cuvînt care redă zgomotul produs de un lichid care fierbe în clocot. 8) Limbă negro-africană vorbită în provinciile Darfur (rep. Sudan) și Ouaddaï (rep. Ciad) (sau FUR).

FOS — „Cădere de apă", „cascadă", în toponimia daneză și norvegiană (sau FOSS). 2) V. FÎSI (4) și FÎȘI (5). 3) Din neamul foșilor (= populație germanică vecină și aliată cu heruscii) (antic.). 4) Mic golf în SE Franței, lîngă care se varsă fl. RON. 5) Două localit. în S Franței (Haute-Garonne, Hérault).

FOT — Unitate de măsură a iluminării, egală cu 10 000 de lucși. 2) Localit. în Ungaria, lîngă Budapesta (Pest).

FOU — Fa! (= interj. reg.). 2) Vechea denumire a diviziunilor administrative chineze (sau FU). 3) Specie de palmipede (Sula fuxa). 4) Bufonul regilor Franței. 5) Gen de poezie chineză. 6) V. FOE (2). 7) Nume dat în comerț lemnului de Oldfieldia africana, din rep. Coasta de Fildeș.

Scanned with OKEN Scanner

FOV — De culoare galben-roşiatică (sau FAUVE). 2) Sălbatic, feroce, crud (sau FAUVE).

FOW — Siglă pentru termenul comercial „free on wagon" (= franco vagon) (v. şi FOR (1)).

FOX — Foxterier (pl. FOCŞI). 2) Abr. uz. pentru foxtrot. 3) Trib indian din S.U.A. 4) Limbă algonquină vorbită în statele Oklahoma şi Iowa (S.U.A.). 5) Grup de ins. în SV pen. Alaska (S.U.A.). 6) Rîu în Canada (Manitoba). 7) Fl. în S.U.A. (Wisconsin) (283 km). 8) Numele a patru rîuri din S.U.A. (Illinois, Wisconsin). 9) Lac în S.U.A. (Illinois). 10) Insulă în G. St. Laurenţiu (Canada). 11) Golfuleţ în coasta de SE a ins. Gran Malvina (Arh. Falkland). 12) Port natural în coasta de SE a ins. Soledad (Arh. Falkland). 13) Numele a opt localit. din S.U.A. 14) Lac în SV Suediei (Värmland). 15) Prelat şi om de stat englez (sau FOXE) (1448—1528). 16) Prelat englez care l-a sprijinit pe regele Henric al VIII-lea (1496—1538). 17) Navigator şi explorator englez (1586—1635) (sau FOXE). 18) Reformator englez, fondatorul sectei quakerilor (1624-91). 19) Om politic englez (1705-74). 20) Om politic englez, lider al partidului whig (1749—1806), unul din marii oratori ai Angliei. 21) Om politic britanic (1773—1840). 22) Renumit dentist englez (1776—1816). 23) Inginer englez (1810-74). 24) Scriitor, istoric şi publicist englez, care a fost primul teoretician şi critic literar marxist din Marea Britanie (1900-37). 25) Biochimist şi farmacolog american (n. 1912). 26) Cineast american care, în 1927, a pus bazele cinematografiei sonore la Hollywood.

FOY — Localitate în S.U.A. (California). 2) General şi om politic francez (1775—1825). 3) Farmacist şi medic francez (1793—1867). 4) Pictor şi desenator francez (1886—1953).

FOZ — Localit. şi port pescăresc în NV Spaniei (Lugo). 2) Medic şi profesor universitar din Argentina (n. 1892).

FPA — Siglă pentru „Frontul Patriotic Antihitlerist" (creat de P.C.R. în iunie 1943).

FRA — Frate (= călugăr catolic) (ital.) 2) Siglă pentru „Federaţia Română de Atletism). 3) Unul din pseudonimele lui B. Delavrancea.

FRB — Siglă pentru „Federaţia Română de Box". 2) Siglă pentru „Federaţia Română de Baschet".

FRC — Siglă pentru „Federaţia Română de Canotaj". 2) Siglă pentru „Federaţia Română de Călărie".

FRE — Zeul soarelui, fiul lui Ptah, adorat la Teba (Mit. egipt.). 2) Scriitor şi om politic belgian (1817-80).

FRF — Siglă pentru „Federaţia Română de Fotbal".

FRH — Siglă pentru „Federaţia Română de Haltere", „Federaţia Română de Handbal" şi „Federaţia Română de Hochei".

FRM — Abr. pentru „formaţiune" (Milit.).

FRN — Siglă pentru „Federal Republic of Nigeria" (= Republica Federală Nigeria) (sau RFN).

FRO — Insulă şi golf în coasta de SV a Norvegiei (Sør-Trøndelag). 2) Divinitate la vechii danezi. 3) Cunoscută nuvelă de Andrei Platonov (= prozator sovietic, preţuit de Maxim Gorki).

FRR — Siglă pentru „Federaţia Română de Rugbi".

FRS — Abr. pentru francul elveţian. 2) Siglă pentru „Federaţia Română de Scrimă". 3) Siglă pentru „Federaţia Română de Şah" (Ş).

FRT — Abr. pentru „fruntaş" (Milit.).

FRV — Abr. latină pentru „frumentum" (= grîne).

FRY — Localit. în NV Franţei (Seine-Maritime). 2) Numele a patru localit. din S.U.A. 3) Pictor ainu, unul dintre cei mai remarcabili critici de artă din Anglia (1866—1934). 4) Autor dramatic englez contemporan (n. 1907). 5) Personaj masc. din opereta „Oklahoma" de R. Rodgers (Jud). 6) Arhitect englez (n. 1899). 7) Chimist american care a stabilit procedee tehnologice de nitrurare a oţelului (1878—1949).

FSA — Abr. pe reţete pentru „fiat

Scanned with OKEN Scanner

secundum artem“ (= care trebuie să se facă după regulile artei).
FSD — Siglă pentru „Frontul Studenţesc Democrat“ (creat de P.C.R. în 1935).
FSH — Abr. medic. pentru „hormonul foliculino-stimulant hipofizar“.
FSM — Siglă pentru „Federaţia Sindicală Mondială“ (creată în 1945, cu sediul la Praga).
FSO — Tip de maşină din R.P. Polonă.
FTA — În mit. egipteană, personificarea forţei creatoare a Universului, sursă a tot ce este viu (identificat de greci cu zeul Hefaistos) (sau PTAH).
FTB — Siglă pentru „Fabrica de ţigarete Bucureşti“. (Ţ).
FTY — Localit. în Danemarca.
FUA — Localit. în delta Nilului, lîngă braţul Rosetta. 2) Poetă italiană (m. 1876).
FUC — Soi de mere din Normandia (Franţa).
FUD — Un fel de manşetă aplicată la mînecile iilor, numită şi FODOR (Trans.).
FUE — Instrument muzical japonez.
FUG — Sufix cu semnificaţia „care alungă“, „care respinge“. 2) Gonesc. 3) Instrument cu care se fac jgheaburi la şindrile (pl. fuguri). 4) Defect al draniţelor care nu se acoperă bine (reg.).
FUI — Fusei.
FUK — Orăşel în E Etiopiei (Harar).
FUL — Figură la jocul de pocher, formată dintr-un brelan şi o pereche. 2) Rege al Asiriei, numit şi Sardanapal II (759—742 î.e.n.) (sau PHUL).
FUM — Siglă pentru „Frontul Unic Muncitoresc“ (între P.C.R. şi P.S.D., în aprilie 1944). 2) Abr. uz. pentru Fumulus (= nori) (Meteorol.) 3) Aerosol produs în cursul arderii incomplete a materialelor combustibile, alcătuit dintr-o suspensie de particule solide într-un mediu gazos. 4) Pînză subţire şi inconsistentă (fig.). 5) Încetoşare, tulbureală, ameţeală (provocată de alcool) (fig.). 6) Gospodărie; familie, casă (înv.). 7) (la pl.) Îngîmfare; pretenţii nejustificate, gărgăuni (fig.). 8) Canal cotit, în interiorul unei sobe, prin care circulă gazele înainte de a ieşi pe coş.
FUN — Prefix cu sensul de „funie“. 2) Veche unitate monetară din Coreea (= 1/2 de WON). 3) V. FEN (4). 4) Vreun (în NV Munt.). 5) Suplimentul de duminică al ziarului american „New York World“, în care englezul emigrat Arthur WYNNE publică la 21 dec. 1913 primul joc de cuvinte încrucişate cunoscut.
FUO — Cap în ins. Noua Caledonie.
FUR — Hoţ, tîlhar (înv.). 2) Pun mîna. 3) V. FOR (8). 4) Insulă şi localit. în Lim Fjord (N pen. Jylland, Danemarca) (sau FUUR). 5) Munte în SE R.F. Germania, înalt de 863 m (Bayern) (Ü).
FUS — Siglă pentru „Frontul Unităţii Socialiste“ (organism politic constituit în R.S. România în nov. 1968) (din ian. 1980, FDUS, = Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste). 2) Unealtă străveche de tors. 3) Organ al maşinilor de tors. 4) Porţiune cilindrică, conică, sferică etc. a unui arbore, ax sau osie, care se sprijină şi se roteşte într-un lagăr. 5) Trunchi de arbore, fără crengi. 6) Formaţie care apare în celule în timpul diviziunii celulare şi pe care se dispun cromozomii (Biol.). 7) Partea principală a unei coloane cuprinsă între bază şi capitel (Arhit.). 8) Corpul drept al ancorei. 9) Grindeiul morilor de apă. 10) Partea osiei ce trece prin gaura butucului roţii carului. 11) Piciorul vertical al roţii de care se serveşte olarul. 12) Aparat de gimnastică. 13) Ţipar, fusar. 14) Stinghie de lemn din fundul corăbiilor. 15) Măsură forestieră ceva mai mică decît un metru (Bucov.). 16) Unitate de măsură a ariei, folosită în ind. pielăriei (= 929,03 cmp). 17) Unitate de măsură engleză de lungime, numită şi FOOT sau PICIOR (= 30,48 cm).
FUX — Pseudonim al poetului şi publicistului român Traian Demetrescu (1866-96). 2) Aducere pe linia de plutire a buştenilor înţepeniţi, cu ajutorul ţapinelor. 3) Comandă la încărcatul buştenilor. 4) Cal gălbui, breaz şi pintenog (Bucov.). 5) Compozitor german (c. 1660—1741) (sau FUCHS).

Scanned with OKEN Scanner

6) Balerină argentiniană (n. 1922).
FWA — Cel mai frumos lac din rep. Zair (Kasai Occidental).
FYE — Două localit. în N Franței (Sarthe, Yonne).
FYN — Denumirea daneză a ins. Fionia, din M. Baltică. 2) Regiune în Danemarca.
FYT — Pictor și gravor flamand, (1611-61) (sau FEYDT).

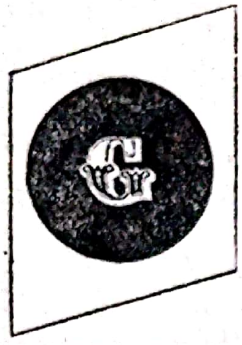

GAA — Grupare de artilerie de armată (Abr. milit. uz.). 2) Ga! (= strigătul gîștelor). 3) GEA (2) în ort. germană.
GAB — Pseudonim al scriitorului român G.A. Baronzi (1828-96). 2) Oază în Libia.
GAC — Siglă pentru „Gospodărie agricolă colectivă", denumire a cooperativelor agricole de producție din România între 1949 și 1965 (azi, CAP). 2) Grupare de artilerie de corp de armată (Abr. milit. uz.). 3) Localit. în SE Poloniei (Rzeszów).
GAD — Grupare de artilerie de divizie (Abr. milit. uz.). 2) Gadină, fiară sălbatică, dihanie, jivină; monstru (Mold.). 3) Divinitate semitică identificată cu zeița greco-romană Tyche-Fortuna. 4) Zeul arameic al războiului. 5) Sat component al com. Ciacova (jud. Timiș). 6) Localit. în S.U.A. (West Virginia). 7) Fiu al lui Iacob care a dat numele său unui trib din Israel. 8) Profet evreu, prieten cu regele David. 9) Scriitoare daneză (1852—1921). 10) Regizor și teoretician al filmului danez (1879—1947). 11) Arhitectă israeliană contemporană.
GAG — Efect comic în teatru și în cinematograf, care se întemeiază pe surpriză. 2) Glumă, vorbă de haz (fam.). 3) Insulă în apropierea Irianului de Vest (Indonezia).
GAH — Geniu persan (Mit.).
GAI — Parîmă cu ajutorul căreia se manevrează sau se fixează o bigă în planul orizontal (Mar.). 2) Păsări răpitoare de zi, asemănătoare cu uliul (Ă) (sg. GAIE). 3) Pădurice de șes; desiș de arbuști (Ban., Trans.). 4) Negru (Trans.). 5) Cartier al orașului Arad. 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană) (sau GAY). 7) Unul din conducătorii răscoalei „ciompilor" din Italia (Florența), prima mare răscoală a muncitorilor salariați din istorie (m. 1378). 8) Poet și publicist croat (1809-72) (sau GAJ).
GAJ — Zălog, amanet. 2) Garanție, asigurare; dovadă, mărturie (fig.). 3) Obiect depus, la unele jocuri de societate, de către cel care a făcut o greșeală și care se răscumpără prin executarea unei pedepse hazlii. 4) Răsplata materială a artiștilor. 5) Trei localit. în R.S.F. Iugoslavia. 6) V. GAI (8) (= promontorul literaturii moderne croate).
GAL — Unitate de măsură a acceleratiei în sistemul C.G.S. (simbol cm/s^2) (Fiz.). 2) Abr. pentru „imperial gallon" (= unitate de volum — capacitate anglo-saxonă egală cu aprox. 4,546 l). 3) Lut. 4) Specie de pești din Oc. Indian. 5) Persoană care făcea parte din populația de bază a vechii Galii. 6) Căpetenie a răsculaților de la Bobîlna (din Chendru). 7) Compozitor și muzicograf austriac (n. 1890).
GAM — Element de compunere cu semnificația „căsătorie", „nuntă", „reproducere sexuată" (sau GAMO-). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S.A. Komi) 3) Localit. în NE Namibiei.
GAN — Limbă guineeană (Coasta de Fildeș). 2) Limba bantuidă centrală, vorbită în Niger, Sudan. 3) Rîu în NE R.P. Chineze (Manciuria). 4) Una din insulele Arh. MALDIVE, din N Oc. Indian. 5) Localit. în SV Franței (Pyrénées-Atlantiques). 6) Localit. în R.S. Cehoslovacă (Slovacia) (ÁŇ). 7) Localit. în S Norvegiei (Oslo). 8) Mic port pescăresc pe coasta de E a rep.

Somalia, la Oc. Indian. 9) Localit. în NE Namibiei. 10) Grafician decorator şi teoretician sovietic, activ prin 1920—1930.

GAO — Munte în NV rep. Centrafricane. (1420 m alt.). 2) Regiune în E rep. Mali. 3) Oraş în rep. Mali, port pe fl. Niger, fost capitală a statului Songhai. 4) Localit. în S rep. Niger. 5) Celebru fierar persan, al cărui şorţ a devenit simbol sacru.

GAP — „Pas, trecătoare", în toponimia celtică. 2) Insulă în Malaysia. 3) Mic defileu în SV Argentinei (Santa Cruz). 4) Creek (= curs de apă temporar) în Canada (Saskatchewan). 5) Orăşel în SE Franţei (Hautes-Alpes). 6) Două localit. în S.U.A. (Pennsylvania, Texas).

GAR — Grupare de artilerie de regiment (Abr. milit. uz.). 2) Cuvînt care imită strigătul ciorii. 3) Cenuşă de paie arse (Ban.) (sau GARĂ). 4) Unitate de măsură pentru lungime la sumerieni, de aprox. 6 m. 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, regiunea Tomsk). 6) Bibliograf şi istoric italian (1808—71).

GAS — Siglă pentru „Gospodărie agricolă de stat" (= pînă în 1967, cînd au fost organizate Întreprinderile agricole de stat (= IAS)). 2) Numire dată gazului de către Van Helmont. 3) Una din cele mai izbutite piese ale dramaturgului german Georg Kaiser (1878—1945), în care tratează tema demonismului distrugător şi a învingerii industriei dezlănţuite şi înrobitoare (sau GAZ). 4) Dealuri în statul Wyoming (S.U.A.). 5) Localit. în NV Franţei (Eure-et-Loir). 6) Localit. în S.U.A. (Kansas).

GAT — Termin (Mold.). 2) Zăgaz de pietre ridicat de-a curmezişul unei ape curgătoare, prin care se închide calea peştilor (Trans.) (pl. gaturi). 3) Scară olandeză de la chei la mare. 4) Oraş antic în Palestina (sau GATH, GETH). 5) Localit. în statul Israel (districtul Meridional).

GAU — Ţărişoară şi comunitate tribală germanică în evul mediu, cuprinzînd circa 5 000 suflete, condusă de un nobil (gaugraf) (sau GEU, GOU). 2) Munţi în rep. Zair. 3) Mic braţ al deltei Ronului, cu un pod străvechi (Camargue). 4) Insulă şi localit. în arh. FIJI, din SV Oc. Pacific (Melanezia) (sau NGAU). 5) Arhitect francez de origine germană (1790—1853). 6) Pictor rus, specializat în miniaturi şi în acuarele (1816—95). 7) Localit. în NV rep. Botswana (sau TSAU). 8) Dealuri în R.F. Germania (Baden-Württemberg,) lîngă STUTTGART. (Ä)

GAV — Chior (reg.). 2) „Torent", în M-ţii Pirinei (sau GAVE).

GAY — Masiv muntos în N rep. Chile (Atacama). 2) V. GAI (6). 3) Numele a cinci localit. în S.U.A. 4) Poet neoclasic şi dramaturg englez, autorul cunoscutei poezii pastorale „Diana" (1685—1732). 5) Scriitoare franceză, autoarea unor interesante romane de epocă (1776—1852). 6) Scriitoare franceză (fiica precedentei), autoare de valoroase romane, comedii şi romanţe (1804—55). 7) Botanist şi voiajor francez (1800—1873). 8) Pictor rus de origine franceză (1831—94) (scris şi GHE (v.)). 9) Patolog şi bacteriolog american (1874—1939). 10) Ziarist, editor şi om politic francez (1885 — 1963).

GAZ — Voal de mătase. 2) Prefix (sau GAZO-). 3) Nume dat corpurilor fluide care au o coeziune moleculară foarte mică. 4) Denumire populară pentru petrolul lampant. 5) Ţesătură foarte subţire (de mătase). 6) Tip de automobil din U.R.S.S. 7) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kirghiză). 8) V. GAS (3).

GBA — ALDERNEY (sau Aurigny), una din ins. Anglo-Normande (sau Channel Islands), în codificaţia automobilistică internaţională.

GBD — Pseudonim al lui Gh. Bogdan-Duică, istoric literar şi scriitor român (1865—1934).

GBG — GUERNESEY, una din ins. Anglo-Normande (sau Channel Islands), în codificaţia automobilistică internaţională.

GBI — Abr. pentru „Great Britain and Ireland". 2) Localit. şi rîu în rep. Togo.

GBJ — JERSEY, cea mai mare din ins. Anglo-Normande (sau Channel Islands), în codificaţia automobilistică internaţională.

Scanned with OKEN Scanner

GBM — Pseudonim al poetului român George Buznea (n. 1903). 2) Ins. MAN în codificaţia automobilistică internaţională.
GBZ — GIBRALTAR, în codificaţia automobilistică internaţională.
GCA — GUATEMALA, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Abr. pentru „Ground Control Approach" (= control de apropiere la sol), sistem de aterizaj fără vizibilitate, care utilizează radarul.
GDP — Pseudonim al poetului român George Demetru-Pan (n. 1911).
GEA — Arahnide din regiuni calde. 2) A 44-a literă chirilică (V. şi GAA). 3) Personificare a Pămîntului ca element primordial, izvor a tot ce există (Mit. greacă) (sau GE, GEEA, GAEA, GAIA, GIA).
GEB — Zeul Pămîntului, în Mit. egipteană, fiul zeului SHU, soţul lui NUT, zeiţa cerului şi tatăl zeilor OSIRIS, ISIS şi SET (sau GHEB, HEB, KEB, QEB, SEB, SEP).
GED — Două localit. în S.U.A. (Louisiana, Tennessee). 2) Tipograf scoţian, inventatorul stereotipiei (1690—1749).
GEE — Abr. pentru „General Electric Equipment", sistem de radionavigaţie (Av., Nav.). 2) Localit. în NV Franţei (Maine-et-Loire). 3) Două localit. în S.U.A. (Kentucky, Virginia).
GEH — Localit. în SE Iranului (Sistan va Baluchistan).
GEL — Substanţă coloidală cu o structură asemănătoare cu piftia. 2) Rîu în SV rep. Sudan.
GEM — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Gemini (= gemenii). 2) Se vaită. 3) Prefix în chimie, care indică substituţia a doi radicali, de obicei identici, pe un acelaşi atom de carbon. 4) Produs alimentar asemănător cu marmelada. 5) Localit. în NE rep. Mali. 6) Lac în E provinciei Manitoba din Canada. 7) Localit. în Canada (Alberta). 8) Comitat în statul Idaho (S.U.A.). 9) Cinci localităţi în S.U.A. 10) Fiu al lui Mohamed al II-lea (din „Viaţa lui Ştefan cel Mare", de Mihail Sadoveanu).
GEN — Element de compunere cu sensul „de origine", „generator", „care generează", „producător" (sau GENO-). 2) Fel, soi, varietate. 3) Fel de a fi, manieră, atitudine specifică. 4) Diviziune a creaţiilor artistice în care intră opere cu trăsături comune în ceea ce priveşte forma, stilul, subiectul etc. 5) Fiecare din diviziunile în care se clasifică operele literare. 6) Stil personal, manieră de a compune. 7) Totalitatea lucrărilor muzicale clasificate în funcţie de tematică, mijloace de exprimare etc. 8) Categorie gramaticală bazată pe distincţia dintre fiinţe şi obiecte, precum şi dintre fiinţele de sex masculin şi cele de sex feminin. 9) Subdiviziune a unei familii care cuprinde mai multe specii (Biol.). 10) Grup care reuneşte mai multe specii sau varietăţi cu trăsături comune importante (Biol.). 11) Clasă de obiecte care au note esenţiale comune şi cuprind cel puţin două specii (Log.).
GEO — Pseudonim al lui George Ranetti, scriitor şi ziarist român (1875—1927). 2) Prefix cu semnificaţia „(referitor la) Pămînt, globul terestru" (sau GHEO- (înv.)). 3) Diminutiv de la George.
GER — Element de compunere cu semnificaţia „bătrîn", „bătrîneţe" (sau GERO-, GERONTO-). 2) Sufix cu semnificaţia „purtător", „care poartă". 3) Temperatură atmosferică foarte scăzută; frig foarte mare, în timpul iernii. 4) Suliţa vechilor germani. 5) Boală la vaci, cînd le crapă ugerul (pop.). 6) Trei localit. în Franţa (Manche, Hautes-Pyrénées, Pyrénées-Atlantiques). 7) Orăşel în V R.P. Chineze (Xizang). 8) Localit. în N Etiopiei (Eritreea). 9) Rege legendar din Irlanda, tatăl lui Sigeband şi bunicul lui Hagen (Mit. Eddelor). 10) Pisc în M-ţii Pirinei, înalt de 2612 m (Pyrénées-Atlantiques).
GES — Denumirea, în notaţia literală, a sunetului „sol bemol". 2) Măsură de lungime indiană (sau GEZ). 3) Provincie şi trib în E Braziliei. 4) Localit. în E Poloniei (Lublin) (ę, ś).
GET — Persoană făcînd parte din populaţia băştinaşă a Daciei; dac. 2) Scrisoare de divorţ, la evrei.

Scanned with OKEN Scanner

GEU — V. GAU (1). 2) Localit. în SV Franței (Hautes-Pyrénées).
GEV — Simbol pentru Gigaelectronvolt (Fiz.) (scris Ge V).
GEX — Măsură persană de suprafață. 2) Brînză cilindrică fabricată în Jura (Franța). 3) Veche regiune în Franța, între Elveția și Savoia. 4) Comună în E Franței (Ain).
GEY — Localit. în V R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen).
GEZ — V. GES (2). 2) Educator și publicist argentinian (1865—1932).
GHA — Literă bengală și sanscrită. 2) Insuliță în fostul lac Copais, din străvechea Beoție (Grecia) (sau GLA; în limba greacă KOÚLA).
GHE — Literă română și bulgară. 2) Cuvînt cu care se îndeamnă caii (sau GHI) (Mold.). 3) Un fel de ulei solid comestibil din India (sau GHI, GHY). 4) Localit. în V R.P. Chineze (Xizang). 5) V. GAY (8) (=pictor portretist rus).
GHI — V. GHE (2 și 3).
GHY — V. GHE (3).
GHZ — Simbol pentru gigahertz (Fiz.). (Scris GHz).
GIA — V. GEA (3). 2) Împărat al Viet Namului (Annam), din dinastia Nguyen, autor al unor codice publicate în 1812 (sau GIA LONG) (1762—1820).
GIB — Pseudonim al scriitorului român Gib. I. Mihăescu (1894—1935). 2) Gheb, cocoașă (Ban. și NV Munt.) (pl. gîburi). 3) Gîrbov, ghebos (Trans.) (sau GOB) (î). 4) Localit. în Palestina, la N de Ierusalim, fostă GABAA sau GIBEAH (azi, Tell el-Ful, în Iordania).
GIC — Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém).
GID — Localit. în S.U.A. (Arkansas).
GIE — Viță de vie (reg.). 2) Mareșal francez, unul dintre cei mai buni generali ai regilor Franței, Louis XI și Charles VIII (1451—1513) (É).
GIF — Covată mică, în care se frămîntă cozonacii (Trans., Mold.) (î). 2) Măsură ca de trei litri cu care se lua vamă la moară (Trans.) (î). 3) Comună în N Franței, pe rîul Yvette, la S de Paris (Essonne).
GIG — Mică ambarcațiune, foarte ușoară, folosită de amatorii de sporturi nautice (sau GUIG, SEMISCHIF). 2) Trăsură mică cu două roți, trasă de un cal. 3) Sul (val) de pînză sau de stofă cu lungimea de peste 70 m, scos de pe războiul de țesut (Mold., Maram.) (sau VIG).
GII — Oraș în vechea Chină și port la mare, la str. Taiwan de astăzi (pr. Fujiang) (i, î).
GIJ — Cuvînt care imită respirația grea a astmaticilor; gîfîit (Î). 2) Hîrîitură (Î).
GIL — Cuvînt care imită sunetul produs de lichide care curg dintr-un vas cu gîtul strîmt sau care alunecă pe gît. (î). 2) Unitate de volum — capacitate anglo-saxonă (= 0,1420 l) și americană (= 0,118 l) (sau GILL). 3) Anghină (Munt.) (î). 4) Numele gotic al r. JIU (sau JIL). 5) Localit. în NE R.S.S. Azerbaidjane (U.R.S.S.). 6) Localit. în NE rep. Iraq (Kirkūk). 7) Insulă lîngă coasta de SV a Canadei, în Oc. Pacific (British Columbia). 8) Localit. în SE Braziliei (Rio Grande do Sul). 9) Localit. în E Argentinei (Buenos Aires). 10) Poet comic supranumit „Plaut portughez" (m. 1557). 11) Arhitect spaniol (1500—77). 12) Dramaturg spaniol (1793—1861). 13) Scriitor spaniol (1815—46). 14) Poet argentinian (1888—1952). 15) Muzician argentinian (1886—1947). 16) Meteorolog și scriitor argentinian (1868—1955).
GIM — Literă arabă și turcească (G).
GIN — Element de compunere cu sensul „(referitor la) femeie", „femeiesc" (sau GINECO-). 2) Băutură alcoolică incoloră. 3) Geniu rău, demon, la arabi. 4) Sondă pescărească. 5) Semn grafic chinez (= om). 6) Unitate de măsură pentru greutate (sau CATTY, CHANG, CHIN, KAN, KATI, KATTI, KIN și KON) folosită în Hong Kong (= 0,603 kg), Indonezia (= 0,617 kg), Japonia (= 0,6 kg), Thailanda (= 0,603 kg), Malaysia și Singapore (= 0,603 kg). 7) Răzuș, unealtă de lemnărie, de fier, pentru găurirea pătrată a lemnelor (sau GHIN). 8) Insulă la SE de Singapore. 9) Publicist și elenist francez (1726—1807).
GIO — 1) Gioc, joc (Mold.). 2) Grupare etnică indigenă din Liberia. 3) Localit. în ins. japoneză Honshū (Shiga-ken). 4) Lac în SV Argentinei,

Scanned with OKEN Scanner

în Anzii patagonici, situat în craterul unui vulcan stins (Santa Cruz).
GIP — Localit. în S.U.A. (West Virginia).
GIR — Element de compunere cu semnificația „cerc", „rotativ" (sau GIRO). 2) Iscălitură de garanție pe dosul unei cambii. 3) Mijloc, act prin care cineva garantează pentru acțiunile, cinstea, angajamentele etc. cuiva. 4) Cuvînt cu care se mînă gîștele (sau GÎRI). 5) Rasă de zebu din Brazilia. 6) Ued în SE Marocului și în NV Algeriei, care izvorăște din M-ții Atlas (260 km) (sau GHIR, GUIR). 7) Munți în pen. Kathiawar din NV Indiei, cu alt. max. de 643 m (Gujarat).
GIS — Denumire în notația literală pentru „sol diez" (Muz.).
GIT — Parte a corpului care leagă capul de trunchi (Î). 2) Gîtlej, interiorul gîtului (Î). 3) Cantitate de băutură care se poate înghiți dintr-o dată (Î). 4) Zonă a unei piese în care aria secțiunii transversale este mai mică decît în părțile alăturate (Î) (Tehn.). 5) Capătul lung al viorii, cobzei (Î). 6) Trecătoare îngustă (Î). 7) Miel, ied (Trans.) (î, ț). 8) Cuvînt cu care se alungă porcii (ț). 9) Suport prins de cutia de rezonanță pentru susținerea tastierei (la instrumente cu coardă) (î). 10) Element de legătură între interiorul unei fortificații și exteriorul ei (Tehn. milit.) (Î). 11) Capătul superior al coloanei sau al arborelui gabier al unui catarg (Î). (Nav.). 12) Interstițiul dintre raiurile și tocul superior al unei macarale (scripete) prin care poate intra curentul (parîma) în macara (î). 13) Pisc în Alpii Elvețieni.
GIU — Sufix de origine turcă la unele cuvinte din limba română.
GIX — Insecticid, numit și Fluor-DDT, sau DFDT.
GIZ — Siglă sovietică pentru „Editura de Stat".
GLA — V. GHA (2).
GLE — Rege al Dahomey-ului (1858—89).
GLI — Articol în limba italiană.
GLO — Localit. în S.U.A. (Kentucky).
GLU — Onomatopee care imită strigătul curcanului.
GLY — Fluviu de coastă, tributar M. Mediterane, în S Franței (Pyrénées Orientales), lung de 80 km (sau AGLY).
GMA — Siglă pentru „Gata pentru muncă și apărare" (= complex de exerciții fizice introdus la noi în țară în 1950). 2) Pseudonim al poetului român Grigore Alexandrescu (c. 1810 — 88).
GMT — Abr. a expresiei engleze „Greenwich mean time" (= timpul mediu Greenwich), folosită pentru a indica ora meridianului Greenwich, adică „timpul universal" sau ora solară a meridianului Greenwich.
GMZ — Pseudonim al scriitorului român George Mihail Zamfirescu (1898—1939).
GNA — (= cea sublimă) Mesagera zeiței Frigg(a), care umbla prin lume cu iuțeala gîndului, călărind pe calul Hofwarpnir sau Hofvarpner, „telegarul morții" (Mit. scand.) (sau GNAA).
GNU — Specie de antilopă-bivol din Africa de S (Connochaetes gnu).
GOA — Concrețiunea unei plante din Brazilia (Andira araroba) utilizată odinioară, sub formă de praf, în dermatologie. 2) Trib din Australia de E. 3) Trecătoare în Xizang (= Tibet), la 5297 m (R.P. Chineză). 4) Localit. în V rep. Gabon, pe coasta Oc. Atlantic. 5) District pe coasta de V a Indiei, fost colonie portugheză între 1510—1961 (azi, intră în componența terit. autonom Goa, Daman și Diu). 6) Capitala fostelor posesiuni portugheze din India, port pe coasta de E a Hindustanului, eliberată în 1961 (numită azi PANJIM). 7) Localit. în SE ins. Luzon, rep. Filipine (Camarines Sur).
GOB — V. GÎB (3). 2) Localit. biblică.
GOC — Localit. în S R.S. Serbia (R.S.F. Iugoslavia). (Č).
GOD — Nume dat căpeteniilor care făceau parte din aristocrația gentilică a vechii Islande. 2) Localit. în N R.P. Ungare (Pest) (Ö).
GOE — „Trecătoare, defileu" în toponimia japoneză. 2) Personaj tipic caragialesc. 3) Pseudonim al lui Ion Anestin, scriitor și grafician român (1900—64). 4) Sora gigantului NOR (= fiul lui Thorron, tatăl nopții) (Mit. scand.).
GOG — Băiat sau tînăr prost, tont, gogoman (reg.). 2) Un fel de paparudă

Scanned with OKEN Scanner

(Criș.). 3) Bucată de aluat coaptă pe plită, turtă (pl. goguri) (NV Munt.). 4) Limbă melaneziană, vorbită în Ins. Banks (sau GAUA). 5) Localit. în N R.P. Albania. 6) Localit. în SV Etiopiei (Ilubabor). 7) Rege legendar al poporului Magog, ostil iudeilor (în „Vechiul testament"). 8) Numele a două popoare mitice (în „Noul testament" și în „Coran"). 9) Gigant saxon care, după o tradiție, a învins pe un alt gigant din Cornwall, numit Magog. 10) Una din cele două statui colosale de piatră de la hotelul Guildhall din Londra (cealaltă statuie, MAGOG). 11) Lucrare a lui Giovanni Papini.

GOH — 1) Orășel în NV Indiei (Punjab). 2) Orășel în NE Indiei (Bihar).

GOI — Dezbrăcați. 2) Liană din Guineea, din care se extrage un cauciuc de bună calitate (sau GOHINE). 3) Lemn de culoare roșie-brună, furnizat de o meliacee din Indochina (genul Aglaia). 4) Nume dat de evrei popoarelor de altă religie (sau GOY; pl. GOIM, GOYIM). 5) Rîu în V Indiei, afl. al fl. Narmada (Madhya Pradesh). 6) Localit. în ins. japoneză Honshū (Chiba-ken).

GOK — „Albastru", în toponimia turcă (Ö).

GOL — Dezbrăcat, nud; desculț (pl. GOI). 2) Sărac (fig.). 3) Care este lipsit de frunze. 4) Pustiu. 5) Care nu are acoperiș sau nu este acoperit. 6) Simplu (despre alimente). 7) Care nu conține nimic înăuntru; deșert. 8) Care are o cavitate în interior (despre corpuri). 9) Care este fără temei, fără fond, neîntemeiat (fig.). 10) Spațiu liber, cavitate (în interiorul unui corp); vid. 11) Loc lipsit de vegetație, de așezări. 12) Introducere a mingii în poarta echipei adverse; punct marcat în favoarea echipei care a reușit această introducere (la fotbal, handbal, hochei, polo). 13) Scos din teacă (despre arme albe). 14) Portar (la fotbal etc.). 15) „Lac", în toponimia turcă și mongolă (Ő). 16) Întocmai, aidoma (fam.). 17) Curat, neîmpodobit (fam.). 18) Vîrf în V R.P. Bulgaria (1481 m). 19) Localit. în S Norvegiei (Buskerud). 20) „Fluviu" în toponimia mongolă. 21) Localit. în N Etiopiei (Wollo). 22) Una din cele 12 valkirii (Mit. scand.).

GOM — Gomot, zgomot (Mold., Bucov.) 2) Localit. în NE Turciei asiatice (Erzurum). 3) Pisc în NE Turciei asiatice, cu altit. max. 2862 m (Erzurum).

GON — Sufix cu semnificația „unghi". 2) Element de compunere cu sensul „naștere", „origine", „sămînță" (sau GONO-). 3) Preot legendar hindus din Sri Lanka. 4) Măsură în Annam.

GOO — Pilule, făcute dintr-o hîrtie acoperită cu caractere magice și reprezentări de păsări moarte, pe care jammabosii din Japonia le dădeau să le înghită persoanelor bănuite de un delict (ele trebuiau să cauzeze celui culpabil mari chinuri și zbucium, ducînd la mărturisiri!). 2) Sinonim cu Crisofenină (= colorant stilbenic) (Chim.).

GOP — Pseudonimul lui Gh. Oprescu, militant al mișcării muncitorești, publicist (m. 1924). 2) Localit. în Turcia asiatică. 3) Localit. în NE Indiei (Orissa).

GOR — Abr. pt „Gordianus" în inscripțiile romane. 2) Abr. pentru „Gas-Oil Ratio" (Petrografie). 3) Localit. în S Spaniei (Granada). 4) Localit. în NV R.P. Ungare (Vas). 5) Arhitect egiptean antic, constructorul templului din Luxor. 6) Masiv în S Spaniei (Granada). 7) Distanța verticală între colțurile de învertigare prova și pupa ale unei vele aurice (Marină).

GOS — Localit. în SE Etiopiei (Harar). 2) Localit. în rep. Sudan (Kordofan). 3) Filozof armean (1133—1213). 4) Pictor elvețian (sec. 19).

GOT — Persoană aparținînd unui neam germanic, originar din Scandinavia, care a migrat spre S, fiind semnalat în sec. III și pe teritoriul Daciei (pl. GOȚI). 2) Artist dramatic francez, profesorul Aristizzei Romanescu (1822—1901). 3) Numele de familie al papei Clement V. 4) Medic francez, unul din colaboratorii dicționarului „Nouveau Larousse Illustré". 5) Voce (Trans.).

GOU — V. GAU (1). 2) Nume dat căpeteniilor supreme (regi) în arh. Tonga. 3) Lucrare istorică chineză despre perioada domniei dinastiei DJOU (= izvor antic) (GO-Ú).

Scanned with OKEN Scanner

GOV — Mare reg. deșertică și semideșertică în Asia central-estică (Mongolia și China), numită mai ales GOBI sau GOBI SHAMO (V').
GOW — Trib de vînători în Nigeria de NV, care, împreună cu tribul sorko, a întemeiat poporul songhai. 2) Violonist și compozitor scoțian (1727—1807). 3) Savant neozeelandez contemporan, care a studiat mantaua de gheață din Antarctica.
GOY — V. GOI (4). 2) Localit. în SV Poloniei (Wrocław).
GOZ — Resturi nefolositoare de materii vegetale; gunoi, murdărie (Mold., Trans.). 2) Faptă netrebnică, pată (înv.). 3) Nutreț uscat pentru vite (Criș.). 4) Cocoloș de mălai nefiert rămas în mămăligă (pl. GOZI) (Mold.). 5) Tub de pămînt ars din interiorul coșurilor la case (NV Munt.). 6) Monedă arabă de cupru. 7) Localit. în E Turciei asiatice (Malatya) (Ö) (sau Kirk-Göz).
GPB — Siglă pentru „Gana Projatantri Bangladesh" (= Republica Populară Bangladesh) (sau RPB, PRB).
GPO — Abr. pentru „General Post Office".
GPU — Abr. sovietică pentru „Administrația Politică de Stat" (pînă în 1934) (azi, N.K.V.D.).
GRA — Orășel în SV Iranului, la 80 km S de Shiraz (Fars).
GRI — Cenușiu. 2) Culoare cenușie.
GRK — Localit. în N R.S.F. Iugoslavia (Bosnia și Herțegovina).
GRU — Abr. U.A.I. pentru constelația GRUS (= cocorul). 2) Ued în NV Marocului.
GRY — Localit. în S Norvegiei (Oslo).
GSB — Pseudonim al lui George Sbârcea, muzicolog și scriitor român (n. 1914).
GTB — Pseudonim al scriitorului George Topîrceanu (1886—1937).
GTO — Organizație obștească sovietică (siglă). 2) Tip de automobil al firmei Pontiac (S.U.A.).
GTT — Abr. pentru „guttae" (= picături) pe rețete (sau GT, GUTT).
GTX — Model de automobil al firmei Plymouth (S.U.A.).
GUA — Trei localit. în Franța (Aveyron, Charente-Maritime, Isère). 2) Rîu în Italia. 3) Viteaz căpitan francez, pe timpul regelui Charles IX (1545—1575). 4) Colonizator francez în Canada (c. 1568—1630). 5) Filozof francez (m. 1786).
GUB — Gubă, căput scurt de pănură, mai ales de culoare neagră (Trans.).
GUC — Ambarcație de pescuit folosită în apele din largul coastei Dalmației.
GUD — În Sahara, depresiune alungită între dunele unui erg (sau GOUD). 2) Una din valkirii, numită și GUNN sau GUNDA (= luptătoarea) (Mit. scand.).
GUE — Trei localit. în Franța (Meuse, Eure-et-Loir, Vendée) (É). 2) Peisaj de Claude Lorrain. (É).
GUF — Cuvînt care imită grohăitul porcului, atunci cînd este sătul.
GUG — Localit. în Danemarca.
GUH — Localit. arheologică în Etiopia.
GUI — A guri, a se sui pe un munte. 2) Împărat al Italiei, între 889—894. 3) Marchiz de Toscana, apoi rege al Italiei, care l-a asasinat pe papa Ioan X (m. 929). 4) Poet latin, care a cîntat în versuri bătălia de la Hastings (c. 1000—74). 5) Benedictin și teoretician muzical italian, din Arezzo, de la care ne-au rămas denumirile actuale ale notelor muzicale (c. 990 — către 1050). 6) Trubadur din Ussel (sec. XII). 7) Dominican și istoric francez (c. 1261—1331).
GUK — Grup de limbi vorbite în Brazilia. 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Tadjică).
GUL — Ghiul, scul de tort (înv.). 2) Hamul dinapoi al calului. 3) Vampir, care, după superstițiile orientale, devorează cadavrele în cimitire (sau GHUL). 4) Cap al insulei Singapore.
GUM — Diviziune a cavaleriei neregulate algeriene. 2) În Africa de N și în Africa neagră, formație militară supletivă a unui trib, însărcinată cu securitatea teritoriului (sau GOUM). 3) Trib la arabi. 4) Numele din comerț al lemnului arborelui american Liquidambar styraciflua. 5) Numele marelui magazin universal din Moscova, situat

Scanned with OKEN Scanner

în Piața Roșie. 6) Localit. în S.U.A. (Tennessee).
GUN — Plantă ce crește pe teritoriul Birmaniei. 2) „Interesul obștesc", noțiune din filozofia chineză. 3) Diviziune teritorială în Japonia. 4) Lac în S.U.A. (Michigan). 5) Una din insulele arh. Bahama. 6) Pictor realist leton (1830—77). 7) Prima notă a gamei pentatonice chineze (Muz.).
GUR — În Sahara, movilițe izolate, fragmente de platouri remaniate prin eroziunea eoliană (sau GOUR; sing. GARA). 2) Rocă sedimentară. 3) Unitate de măsură pentru capacitate la asiro-babilonieni (= 300 sila). 4) Zahăr din trestie, făcut în casă (India). 5) Oraș antic în Hindustan. 6) Rîu în S Egiptului. 7) Dialect bantu vorbit în S rep. Mali.
GUS — Rîu în U.R.S.S., afl. lui OKA. 2) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 3) Diminutiv din Gustav, la suedezi.
GUT — Funiile de pe bordul unui vas. 2) Porumbel (reg.) (Ț). 3) Pîrîu, afl. al Crișului Alb.
GUY — Localit. în Canada (Alberta). 2) Numele a trei localit. în S.U.A. (Arkansas, Kentucky, Texas). 3) Răsad de viță de vie din Savoia. 4) Actor francez (1857—1917). 5) Renumit ghitarist american de culoare (1899—1971). 6) Renumit trompetist american de culoare (1920—1962). 7) Localit. în Argentina (Río Negro).
GUZ — Nume dat unor animale rozătoare mari, șoarece mare, guzgan etc. (reg.) (pl. GUZI). 2) Cîrtiță (reg.). 3) Unitate de măsură pentru lungime folosită în India-Bengal (= 91,44 cm), în India — Bombay (= 68,58 cm), în India — Madras (= 83,82 cm) și în Pakistan (= 91,44 cm) (sau GUDGE, GUEZA, VER). 4) Mușuroi (reg.) (pl. guzuri). 5) Personaj din „Istoria ieroglifică" de Dimitrie Cantemir (sau GUZIU).
GVE — Plantă (Pistia stratiotes) din regiunile mlăștinoase ale Africii ecuatoriale, ale cărei frunze, arse, dau un produs care ține loc de sare.
GWA — Literă din alfabetul etiopian. 2) Localit. în Birmania, la Oc. Indian (Arakan).
GWE — Literă din alfabetul etiopian. 2) Măsură de capacitate din Birmania (= 20,45 l) (sau KWE).
GWI — Literă din alfabetul etiopian.
GYA — Trecătoare în Tibet, la 5602 m (între Tibet și Nepal). 2) Cea mai înaltă așezare din Kashmir (India), la 4130 m. 3) Localit. în S Norvegiei (Rogaland).
GYE — Două localit. în Franța (Aube, Meurthe-et-Moselle) (É). 2) Localit. în Canada (Saskatchewan).
GYI — Specie de căprioare din Birmania.
GYL — Localit. în Norvegia (Møre og Romsdal).
GYP — Scriitoare franceză, autoare a peste 100 de romane ușoare, îndrăznețe, satirizînd societatea mondenă și politică din vremea ei (1850—1932).
GYR — Pădure imensă lîngă Bombay (India), cu o rezervație de lei asiatici.
GZA — Rentă funciară în Maroc.
GZI — Localit. în NE Poloniei (Warszawa) (sau GZY).
GZY — V. GZI.

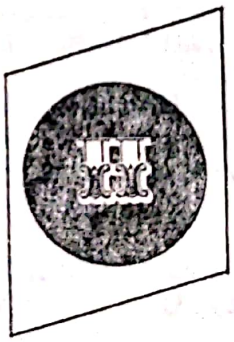

HAA — Localit. în SV Norvegiei (Rogaland) (sau HÅ).
HAB — Măsură de greutate chineză, folosită și în Thailanda. 2) Fl. de coastă în SV Pakistanului, tributar Mării Arabiei.
HAC — Plată, simbrie, salariu, leafă (Mold., Bucov.). 2) Răfuială (fam.) (Expresia: (înv.) „a-i veni (cuiva) de hac" = a-l dovedi, a-l da gata). 3) Un fel de cui de fier care se bate iarna pe talpa încălțămintei sau la potcoa-

Scanned with OKEN Scanner

vele cailor, ca să nu alunece (Mold.). 4) Modru (chip, putință); asemănare (pereche). 5) Secure veche, rea (reg.). 6) Cheltuieli de gospodărie (înv.).

HAD — Localit. în N R.D.P. a Yemenului (sau el Had). 2) Vîrf în Arabia de SE, lîngă Marea Oman (Oman).

HAF — „Mare, ocean", în toponimia daneză, norvegiană și suedeză (sau HAV).

HAG — Localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg) (Ă). 2) Localit. în V Elveției (Vaud).

HAI — Cuvînt care exprimă un îndemn sau nemulțumirea, enervarea, nerăbdarea vorbitorului. 2) Vino! Veniți! Să mergem! 3) (Repetat) Cuvînt care exprimă ideea unei înaintări încete, anevoioase. 4) (Repetat) Ba bine că nu! 5) Exclamație care exprimă: regret, admirație, o întrebare. 6) Termen familiar cu care te adresezi cuiva; bre, fă (Ă). 7) Strigăt cu care se îndeamnă vitele (Ă). 8) A îndemna boii sau vacile la mers (reg.) (Ă) (sau HÎI). 9) A striga spre a stîrni vînatul (Ă) (sau HÎI). 10) Strigătul băieților care umblă cu plugușorul (Ă). 11) A surpa, a doborî (Ă) (sau HÎI, HUI) (Mold., Bucov., Trans.). 12) Petrecere, chef; dojană, ceartă; scandal (pl. HAIURI). 13) „Mare", în toponimia chineză. 14) Literă din alfabetul copt. 15) Abr. pentru reacția hemaglutinoinhibare (Med.). 16) Leneș cu trei degete (sau AI). 17) Localit. în SV Angolei (Moçâmedes). 18) Oraș în SE rep. Iraq (Wasit). 19) Oraș și port în E R.P. Chineze, pe coasta Mării Galbene (Jiangsu). 20) Erudit evreu din sec. IX (Ben David). 21) Veche denumire a armenilor (pl. HAIQ).

HAJ — Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Nordică). 2) Localit. în N R.S. Cehoslovace (Moravia Nordică) (Á).

HAL — Stare rea, situație vrednică de plîns, nenorocită. 2) Încăpere dintr-o locuință care face legătura cu intrarea și în jurul căreia sînt dispuse celelalte încăperi (sau HOL, HALL). 3) ĂL (= adj. dem.) (Ă). 4) Colecție publică de antichități, arme și armuri, aflată la Bruxelles. 5) Oraș în V Belgiei, în apropiere de Bruxelles (Brabant) (sau HALLE). 6) Localit. în Turcia (Istanbul).

HAM — Cuvînt care imită lătratul cîinelui. 2) Ansamblu de curele sau de frînghii cu care se înhamă animalele de tracțiune la un vehicul. 3) Limbă vorbită în rep. Ciad. 4) Test de acidifierea serului pentru diagnosticul hemoglobinuriei nocturne paroxistice (Med.). 5) Rociu (= împletitură în formă de leasă, de papură sau de cînepă, în care se duce la cîmp oala cu fiertură pentru lucrători) (Țara Oltului). 6) Patru localit. în Franța (Calvados, Mayenne, Somme, Val d'Oise). 7) Stînci interesante în dep. Manche (Franța). 8) Orășel în E Olandei (Overijssel) (sau Den Ham). 9) Suburbie în E Londrei. 10) Localit. în E R.F. Germania (Hessen). 11) Ued în N Algeriei. 12) Localit. în SV rep. Ciad, pe rîul Logone. 13) Localit. în NE Argentinei (Buenos Aires). 14) Numele pe care îl dădeau țării lor străvechii egipteni (= Negru) (sau HEM, HEMI). 15) Al doilea fiu al lui Noe, considerat strămoș al hamiților (în „Vechiul testament"). 16) Medic și naturalist olandez (1650—1723).

HAN — Local cu ospătărie unde se pot adăposti peste noapte drumeții (cu caii și căruțele lor). 2) Titlu purtat în evul mediu de conducătorii mongoli și preluat de suveranii multor țări din Orient; persoană care avea acest titlu; han-tătar. 3) Principe persan. 4) Domnul tătarilor (în spec. al celor din Crimeea) (od.). 5) Anul solar de 365 de zile al mayașilor. 6) Domeniu feudal la japonezi. 7) Nume dat unor grote naturale din Belgia, care au fost săpate în calcar de apele rîului Lesse. 8) Localit. în R.S.F. Iugoslavia (Muntenegru). 9) Localit. în SE Belgiei (Namur). 10) Afl. al rîului UDA din U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 11) Fl. în V Coreei de Sud, tributar Mării Galbene, pe care este așezat orașul Seul (sau Hangan, Hangang). 12) Important afl. al fl. Ianțzî în China centrală (sau Hanshui). 13) Vechi stat din S Coreei. 14) Numele pe care și-l dau chinezii (sau HAN-

Scanned with OKEN Scanner

JEN, HANȚI, adică „oamenii han“). 15) Dinastie chineză în antic. (206 î.e.n. — 25 e.n.); se împarte în dinastia Han de apus (206 î.e.n. — 25 e.n.) și Han de răsărit (25 e.n. — 220). 16) Tipograf german care a adus tiparul la Roma în 1467 (m. 1478). 17) Poet indian, reprezentant al literaturii urdu (1867—1912). 18) Remarcabil sculptor român, elev al lui D. Paciurea (1891—1976).

HAO — Măsură chineză și vietnameză pentru cereale. 2) Atol făcînd parte din arh. Touamotou (Polinezia fr.). 3) Cap în ins. Madagascar. 4) Oraș în China antică, capitala statului CEU.

HAP — Medicament în forma unei pilule sau capsule. 2) Cuvînt care imită zgomotul produs de apucarea sau de înghițirea rapidă a ceva. 3) Lucru neplăcut (fig.). 4) Strigătul călușarilor (Ă). 5) Strigătul vînătorilor (Ă). 6) Măcinătură din șteampuri, după ce s-a dat pe vălău (M-ții Apuseni). 7) Măsură de capacitate în Kampuchia, Laos și Vietnam. 8) Boul Apis la egipteni (sau HAPI).

HAQ — (Moinul) Celebru medic pakistanez contemporan, care a reușit transplantarea la om a corneei de pește (în trahomă).

HAR — Dar, ajutor spiritual, grație divină acordată omului (în religia creștină). 2) Puterea sacramentală a preoților de a oficia actele de cult. 3) Calitate, însușire, dispoziție naturală care face pe cineva sau ceva vrednic de admirație; talent, vocație, dar. 4) Dar sau răsplată acordată cuiva ca un semn de bunăvoință, ca o favoare deosebită (înv.). 5) Mulțumită, slavă. 6) Localit. în ins. Nuhutjut (arh. KAI, Indonezia).

HAS — Pseudonim al lui H. Sanielevici, sociolog, biolog și scriitor român (1875—1951). 2) Veche pronunțare a literei H (azi, HA) (Ș). 3) Celulă de tortură în închisoarea Doftana, azi devenită loc de pelerinaj (Ș). 4) Nobil, la vechii georgieni. 5) „Fîntînă“, „izvor“ în toponimia arabă (sau HASSI). 6) Trib bantu în Tanganyika (Tanzania) (sau HA). 7) Teritoriul din jurul cetăților românești, devenite raiale: Turnu, Giurgiu și Brăila (pl. HASURI).

HAT — Cuvînt care indică o mișcare bruscă și neașteptată făcută pentru a prinde sau a apuca pe cineva sau ceva (Ț) (sau HÎȚ). 2) Răzor, hotar. 3) Cîmp nelucrat; pîrloagă, țelină (reg.). 4) Parte a hamului (ă, ț). 5) Lat. juvăț, streang (reg.) (Ă, Ț). 6) De tot, mult, tare, foarte (adv. reg.) (ă). 7) Armăsar (în Dobr.) (sau AT). 8) Matcă (la o apă curgătoare). 9) Ordin sau decret ieșit din cancelaria sultanului; firman, iradea (sau HATT). 10) Unitate de măsură pentru lungime folosită în India (45,72 cm) (sau HATH). 11) Un fel de măsură pentru lungime folosită în Kampuchia (= 50 cm). 12) Pisc în SE statului California (S.U.A.). 13) Creek (= curs de apă temporar) în statul South Dakota din S.U.A. 14) Localit. în N R.S. Cehoslovace (Moravia Nordică) (T'). 15) Pasăre în care s-ar fi întrupat zeița Isis (Mit. egipt.).

HAU — Cuvînt care imită lătratul cînelui sau urletul lupului. 2) Prăpastie adîncă, abis, genune (Ă). 3) Hăuit (Ă). 4) Greutate, necaz (Ă). 5) Poftim? (Maram., Bucov.). 6) Localit. în V R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen). 7) Personaj masc. sadovenian din „Împărăția apelor“ și „Nada Florilor“ (pescar bătrîn).

HAV — V. HAF. 2) Abr. pentru „hidroavion“ (Milit.).

HAW — Rîu în statul North Carolina din S.U.A. 2) Orășel în Egiptul de S (prov. Qenā), situat pe locul anticului HAIT (sau HEU, HÉOU).

HAY — Punte de măsură în curent alternativ pentru inductivități (Elt., Telef.). 2) Reacție permițînd punerea în evidență a prezenței sărurilor biliare în urină (Med.). 3) Localit. în SE Marii Britanii (Wales, Breconshire). 4) Localit. în regiunea pariziană (Val-de-Marne). 5) Rîu și lac în Canada (Alberta). 6) Lac în Canada (Ontario). 7) Localit. în S.U.A. (Washington). 8) Creek în centrul Australiei (Northern Territory). 9) Cap în N Australiei, la Marea Timor (Northern Territory). 10) Localit. în SE Australiei (New

Scanned with OKEN Scanner

South Wales). 11) Pictor englez (m. 1866). 12) Amiral englez (1821—1912). 13) Om politic și scriitor american (1838—1905). 14) Scriitor maghiar (n. 1900). 15) Economist ungur contemporan (n. 1891). 16) Ins. lîngă coasta de SV a rep. Coreea de Sud.

HAX — Pseudonim al scriitorului român Alex. Cazaban (1872—1966).

HAZ — Veselie. 2) Calitatea cuiva de a înveseli pe cei din jur prin firea sa veselă, prin glume sau prin vorbe spirituale. 3) Plăcere, bucurie (înv.). 4) Calitatea cuiva de a plăcea (prin veselie, spirit, farmec, grație etc.). 5) „Casă" în toponimia maghiară.

HBK — Pseudonim al lui N.D. Cocea, scriitor și ziarist român (1880—1949).

HBM — Abr. pentru „His Britannic Majesty".

HCC — V. HCH.

HCG — Abr. med. pentru „Hormonul gonadotrop corionic uman".

HCH — Numire convențională a insecticidului Hexaclorciclohexan (sinonime: BHC, HCC, HCCH).

HCM — Abr. uz. pentru „Hotărîre a Consiliului de Miniștri".

HCT — Abr. latină pentru „Hora cum tempore". 2) Abr. uz. pentru „Homogenised Cut Tobacco" (= tutun omogeneizat pentru țigarete) (Ind. tutun.).

HDA — Abr. uz. pentru „Hîrtie decorativă de acoperire" (Ind. hîrt.).

HDS — Abr. uz. pentru „Hîrtie decorativă stratificată" (Ind. hîrt.).

HEA — Dans din arh. Tonga (Polinezia), jucat numai de nobilime și de căpetenii. 2) Mică insulă spaniolă în G. Gasconiei, în apropierea granițe cu Franța (sau EA).

HEB — Vîrf în Alpi. 2) V. GEB.

HEC — Cuvînt care imită sughițul. 2) Partea de jos a unei uși divizate orizontal în două.

HED — Localit. în Suedia.

HEE — Localit. în V reg. Ringkøbing (Danemarca).

HEF — Pseudonim al lui Victor Rodan, publicist și ziarist român (1898—1934).

HEI — Exclamație prin care se face un apel sau se atrage atenția cuiva (sau HE, HEHE). 2) Exclamație care exprimă voie bună, satisfacție sau regret, surprindere, rezervă, contrarietate, nerăbdare (sau HE, HEHE). 3) V HĂT (6). 4) Loc de lîngă casă (pl. HEIURI) (Mold., Trans.). 5) Acaret, clădire (Mold., Trans.). 6) Localit. în ins. japoneză Honshū (pref. urb. Kyōto).

HEK — Localit. în R.P. Ungară.

HEL — Soi de țipar (Anguilla anguilla) (sau HELĂ). 2) Peninsulă și localit. în N Poloniei, la G. Gdańsk (ultimul punct de rezistență al polonezilor la invazia germană din 1939) (Gdańsk). 3) Întunecata zeiță a morții și a lumii subpămîntene, fiica lui Loke și a uriașei Angurboda, zvîrlită de Odin în Niflheim (= lumea ceții), unde doarme veșnic învăluită în zăpezi și promoroacă (era de fapt divinitatea celor care mureau fără să fi luptat!) (sau HELA) (Mit. Eddelor). 4) Infernul vechilor germani (sau HELHEIM).

HEM — Prefix cu semnificația „(referitor la) sînge", „de sînge", „sanguin" (sau HEMO-). 2) Materie colorantă care intră în compoziția hemoglobinei (Med.). 3) Comună în N Franței (Nord). 4) Rîu în N Franței, afl. fl. AA (Pas-de-Calais). 5) V. HAM (14). 6) Familie nobilă din Banat (în sec. 14—15). 7) Localit. în Olanda (Noordholland).

HEN — Unu, la greci. 2) Munți în Irlanda. 3) Localit. în S Norvegiei (Buskerud). 4) Supranumele regelui danez Harald IV (1074—80) (= piatră moale).

HEO — Măsură de cereale în Vietnam (sau HEU).

HEP — Strigăt cu care se cheamă din depărtare vînătorii și excursioniștii. 2) Strigăt cu care birjarii atrag atenția pietonilor să se ferească din drum. 3) Animal slab, rău (Trans.). 4) Cosor, cuțit încovoiat cu care se curăță viile (Olt.).

HER — A 24-a literă din alfabetul chirilic (sau HERU). 2) Lanț, cătușă (arh., după Neculce). 3) Abr. U.A.I. pentru constelația Hercules. 4) Două localități în India (Mysore) (Punjab). 5) Nume dat vechilor regi egipteni ai predinastiei din „regatul șoimilor",

situat în valea Nilului, între Luxor și Edfu (HER sau HORUS = „șoim“). **HES** — Si bemol la lăutari. 2) Vie, deal cu vie (pl. heșuri) (Maram.) (Ș). **HET** — A 8-a literă ebraică (sau HETH). 2) Literă arameică (sau HETH). 3) Insecticid (= Tetrafosfat hexaetilic sau Hexaetiltetrafosfat), numit și HETP. 4) Grup lingvistic aborigen din Argentina. 5) Localit. în NE Ungariei (Borsod-Abaúj-Zemplén). **HEU** — V. HEO. 2) Corabie olandeză, cu fund plat, care naviga altădată de-a lungul coastelor Mării Nordului (sau HULK). 3) Mic rîu în jud. Sibiu. 4) Mic afl. al rîului Urban, tributar fl. Terek, în R.S.S.A. Kabardino-Balkară (U.R.S.S.). 5) Numele a două pîraie din R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen, Hessen). 6) Vîrf în Alpii Nord tirolezi, înalt de 1785 m (Austria). 7) V. HAW (2). **HEV** — Munte în R.F. Germania (Bayern). **HEX** — Element de compunere cu sensul „șase“ (sau HEXA-). 2) Rîu în rep. Africa de Sud. **HEY** — Ligament care protejează la partea internă hiatul crosei venei safene interne (Anat.). 2) Tip de amputație la nivelul piciorului (Chir.). 3) Muzician german (m. 1832). 4) Fabulist german (1789—1854). **HEZ** — Localit. în NE Franței (Alsacia). **HGB** — Abr. med. pentru Hemoglobină. **HGF** — Abr. med. pentru Factorul hiperglicemiant și glicogenolitic. **HGG** — Abr. în bot. pentru Hoffmansegg. **HIA** — Cuvînt cu care se alungă ulii (NV Munt.). 2) Dinastie legendară chineză (2140—1711 î.e.n.) (sau XIA, SIA, HSIA). **HIC** — Sunet pe care-l scoate cineva cînd sughite sau cînd i se oprește brusc respirația (Î). 2) Smochin (Maced.). 3) Pici (Î). **HID** — Element de compunere cu sensul „(de) apă“, „hidric“, „apos“, sau în terminologia chimiei, „(care conține) hidrogen“ (sau HIDRO-, HIDR-). 2) Foarte urît, slut, strîmb (Mold.) (î) (pl. HÎZI). 2) Localit. în SV Suediei (Älvsborg). **HIE** — Hi! 2) Fie! (Mold.). 3) Nevoie, lipsă, trebuință (Maram.). 4) Una din insulele arh. Hebride, din Oc. Atlantic (în NV Scoției). 5) Localit. în ins. japoneză Honshū (Shiga-ken). **HIG** — Pseudonim al publicistului român Horia Igiroșanu (1895—1960). **HIH** — Abr. pentru „His Imperial Highness“ (Marea Britanie). **HII** — V. HAI (8, 9, 11). 2) A se apleca într-o parte; a deveni strîmb; a se înclina (pop.) (î, i). 3) A (se) prăvăli; a (se) nărui (sau HUI) (pop.) (î, i). 4) Hi! 5) A urni, a tîrî (î, i). 6) A se desface de la încheieturi, a se scîlcia, a se coji, a se coșcovi (î, i). 7) A se holba; a rîde prostește, a rînji; a se strîmba (î, i) (fig.) (NV Munt.). 8) Localit. în ins. japoneză Honshū (Wakayama-ken). **HIJ** — Bordei (înv.) (î). 2) Cocioabă, colibă (Mold.) (sau HÎRJ, ÎRJ) (î). 3) Șură, hambar mic (Mold.) (î). 4) Deal, teren plantat cu viță de vie; vie, viță de vie (Maram.) (pl. hîjuri) (î). **HIK** — Nume dat de vechii egipteni guvernatorilor nomelor. **HIL** — Punct în care se leagă un vas de sînge cu un organ format din țesut spongios (Biol.). 2) Locul de inserare a funicululuí la sămînță (Bot.) (sinonim: Ombilic seminal). 3) Groapă, reces sau deschidere într-un organ (Anat.). 4) Fiul lui Heracles cu Deianira (sau Hyllus) (Mit.). **HIM** — Exclamație care exprimă rezervă, contrarietate, nemulțumire, neîncredere (sau HM, HUM) (î). 2) Rîu în Indochina. **HIN** — Fin (Mold.). 2) Abr. pentru Hidrazida acidului izonicotinic (Med.). 3) Măsură de capacitate cartagineză (= 3,5 l). 4) Veche unitate de măsură de volum, pentru lichide și cereale, la popoarele antice din Orientul Mijlociu: la egipteni (= 0,48 l), la ebrei (= 3,83 l). 5) Localit. în N Thailandei, pe fl. MENAM. 6) Stadiu de cultură din neoliticul timpuriu, în regiunea lacului Baikal (U.R.S.S.). **HIO** — Studiu chinez. 2) Insulă grecească în M. Egee, lîngă țărmul occi-

Scanned with OKEN Scanner

dental al Asiei Mici (sau CHIOS, CHIO, KHIOS, KHIO). 3) „Oprire intrare/ieşire“, instrucţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

HIP — Element de compunere cu sensul „(referitor la) cal“, „de cal“, „hipic“ (sau HIPO-, IPO-). 2) Element de compunere cu sensul „sub“, „inferior“, „în deficit“ (sau HIPO-, IPO-). 3) Interjecţie la sportivi. 4) Neastîmpăr.

HIR — Cuvînt care imită mîrîitul cîinilor (sau HRR) (Î). 2) Strigăt cu care se alungă pisicile (î). 3) Zgomotul produs de un mecanism vechi, defectuos şi de organele respiratorii bolnave (î). 4) Fir (Mold.). 5) Veste, ştire (Trans.). 6) Nume rău (pl. hiruri) (Maram). 7) Mătreaţă; tărîţă (Mold.). 8) Cuvînt care redă sunetul produs de bibilică.

HIS — Cîş! (sau HÎCI!) (î, ş). 2) Hăis! 3) Si diez la lăutari. 4) Colecţionar francez (1795—1878). 5) Renumit anatomist, fiziolog şi antropolog german, de origine elveţiană (1831—1904). 6) Remarcabil clinician şi anatomist german, de origine elveţiană, care a descris fascicolul din sistemul autonom al cordului, care-i poartă numele (1863—1934). 7) Localit. în SV Franţei (Haute-Garonne).

HIT — V. HĂŢI (1) (î, ţ). 2) Săniuţă (pl. hîţuri) (Maram.) (Î, Ţ). 3) Direcţie, curs (al mişcării) (ţ) (Bucov.). 4) Impuls (ţ) (Bucov.). 5) Termen utilizat în industria discului pentru a desemna o înregistrare deosebit de căutată (Cuvînt englez = „şoc“). 6) Orăşel în NV rep. Iraq, situat pe malul fl. Eufrat, pe locul legendarului oraş IS (Anbar).

HIU — Localit. în ins. japoneză Kyūshū (Nagasaki-ken). 2) Una din insulele arh. Torres (Melanezia).

HIV — Localit. în S R.S.S.A. Daghestan (U.R.S.S., R.S.F.S. Rusă).

HIX — Hieroglifă din alfabetul maya (pen. Yucatan). 2) Chix, fiasco. 3) Localit. în S.U.A. (West Virginia).

HIZ — Rîu în E Angliei, în Bedfordshire.

HJO — Orăşel în S Suediei, pe malul vestic al lacului Vättern (Skaraborg).

HKA — Rîu în NE Birmaniei, afl. al fl. Salween (statul SHAN).

HKG — Simbolul unităţii de greutate Zentner Metric, din Suedia şi Norvegia (sau „q“).

HKL — Indicii unui cristal (Mineral.).

HKM — Simbol pentru Hectokilometru.

HLS — Mică monedă romană.

HMP — Abr. latină pentru „Hoc monumentum posuit“. 2) Simbol pentru Hectometru pătrat.

HMS — Abr. pentru „His (sau Her) Majesty's Ship (sau Service)) (= „nava“ sau „serviciul Majestăţii Sale“), titulatura oficială a marinei engleze de război.

HMW — Sclavi, în vechile texte egiptene.

HOA — Oază şi localit. în N Arabiei Saudite. 2) Localitate în SE R.P. Chineze (Guangdong).

HOC — Ceal (Ban.). 2) Joc de cărţi născocit de cardinalul Mazarin. 3) Măsură de capacitate folosită în Kampuchia, Laos şi Vietnam.

HOD — Mers, curs (reg.). 2) Drug de lemn, prăjină groasă ca mîna, cu care se transportă căpiţele de fîn de pe locurile abrupte (Maram.) (pl. hoduri). 3) Locuitor din Bohemia. 4) Zeu asen, fiu al lui Odin şi frate cu Balder; pe acesta din urmă îl ucide fără să ştie cu o săgeată de vîsc, instigat de Loki (sau HÖDUR) (Ö) (Mit. Scand.).

HOE — Localit. în ins. sovietică Sahalin, din Oc. Pacific. 2) Predicator german (m. 1645). 3) Numele mai multor constructori de maşini tipografice din S.U.A. (sec. 18—19).

HOF — Zburătoare (Dimitrie Cantemir). 2) Numele a două localit. în R.D. Germană (Dresden). 3) Numele a şapte localit. în R.F. Germania. 4) Localit. în SE Olandei (Noordbrabant). 5) Localit. şi mic port în SE Islandei, la Alftafjord. 6) Localit. în NE Islandei. 7) Muncel în SE R.F.Germania, înalt de 552 m (Bayern). 8) Localit. în NV Elveţiei (Bern).

HOG — Insulă în fl. Shannon (Irlanda). 2) Localit. în SE Suediei (Gävleborg). 3) Insulă lîngă oraşul şi portul Bombay (Maharashtra). 4) Insu-

Scanned with OKEN Scanner

lă lîngă coasta de NV a marii insule Prince Edward din Golful St. Lawrence (Canada). 5) Insulă în Oc. Atlantic, lîngă pen. Delmarva (S.U.A., statul Virginia). 6) Insulă în N lacului Michigan (S.U.A., statul Michigan). 7) Insulă lîngă coasta Argentinei.

HOH — Cap la Oc. Pacific, în NV statului Washington (S.U.A.). 2) Rîu în NV statului Washington (S.U.A.). 3) Munte în SE R.F. Germania, înalt de 863 m (Bayern). 4) Scriitor chinez.

HOI — Strigăt cu care ne adresăm cuiva, hei! măi! (Trans., Maram.). 2) A se hîrjoni cu fetele (Trans.). 3) „Înălțime, deal", în toponimia daneză (Ö). 4) Cap la Golful Tatarskii (U.R.S.S., ținutul Habarovsk). 5) Grup etnic din R.P. Chineză.

HOK — Localit. în S Suediei (Jönköping). 2) Insulă în V Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Carolinelor (Micronezia) (sau SUK).

HOL — V. HAL (2). 2) Lac în Suedia. 3) Localit. în S Norvegiei (Buskerud). 4) Compozitor olandez (1825—1904).

HOM — Element de compunere cu sensul „egal", „asemănător" (sau HOMO, OMO, HOMEO). 2) Plantă care trecea drept sfîntă la persani (în Zend Avesta) și pe care Herodot o numea „triphullon". 3) Unul din primele motive decorative pe care Occidentul le-a împrumutat din Orient încă din îndepărtatul ev mediu. 4) Ritual în timpul căruia hinduşii aprind un foc, citesc rugăciuni şi aruncă în foc GHI. 5) Munte în S Austriei (Carinthia). 6) Două înălțimi în N Elveției (AARGAU) (786 m şi 792 m.). 7) Numele a trei muncei din R.F. Germania. 8) Localit. în S Norvegiei (Oslo).

HON — Unealtă aşchietoare (pl. honuri). 2) Localit. în S Norvegiei (Oslo). 3) Localit. în NV Libiei (Sebha). 4) Localit. în S.U.A. (Arkansas).

HOO — Strigăt de oprire pentru vite (sau HO!, HOU!). 2) Localit. în SV Angliei (Kent).

HOP — Exclamație care însoțește o săritură peste un obstacol, ridicarea unei greutăți, aruncarea sau scăparea (din mînă) a unui obiect (sau HOPA(I), HUP). 2) Iată că vine! 3) Exclamație care exprimă o surpriză. 4) Ridicătură sau groapă în drum (peste care vehiculele trec, zdruncinîndu-se). 5) Piedică, obstacol, dificultate (fig.) 6). Salt, săritură peste un obstacol. 7) Zgîlțîitură. 8) Măsură folosită în Coreea. 9) Lac în NV Islandei. 10) Localit. în SV Norvegiei (Hordaland). 11) Rîu în E statului Connecticut din S.U.A.

HOR — V. COR (3). 2) Cuvînt care redă zgomotul produs de cel care sforăie (sau HORC). 3) Zgomotul produs de porci cînd grohăie. 4) Veche monedă persană (= 1/10 din toman). 5) Abr. U.A.I. pentru constelația Horologium (= orologiul). 6) Veche divinitate egipteană (sau HORUS). 7) Rege egiptean din dinastia a XIII-a. 8) Munte legendar în Arabia Petree, pe care ar fi murit Aaron. 9) Localit. în Suedia. 10) Rîu și localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk). 11) Regiune în R.P. Chineză (Xizang).

HOS — Populații din India și Laos (sau HO). 2) Scriitor croat contemporan.

HOT — Fierbinte, arzător; (fig.) înflăcărat (se spune despre jazz). 2) Persoană care fură (Ț). 3) Care fură; viclean (Ț). 4) Om ştrengar, şiret (fam.) (Ț). 5) Strigăt cu care se îndeamnă calul s-o apuce la dreapta (Ban.). 6) Bucium făcut din scoarță de salcie (Trans.). 7) Bucată (Mold.). 8) Localitate în NV Thailandei. 9) Curent în muzica de jazz din anii celui de al treilea deceniu (= „fierbinte").

HOU — V. HOO! 2) Numele egiptean al Sfinxului de la Giseh (sau HU). 3) Denumirea obişnuită a insulițelor şi stîncilor submarine aparținînd de Insulele Normande (Channel Islands), din S Mării Mînecii. 4) Localit. în Danemarca. 5) Oraş pe Nil, în Egiptul de Sus (sau HOW). 6) Rîu în N Laosului, afl. al fl. Mekong. 7) Orăşel în N Laosului.

HOV — Localit. în ins. Faerøerne (= Feroe, Fóroyar), din Oc. Atlantic (Danemarca) (sau HOVE). 2) Localit. în S Norvegiei (Oppland). 3) Localit. în extremitatea sudică a Suediei

Scanned with OKEN Scanner

(Kristianstad). 4) Localit. în Islanda. 5) Localit. în Danemarca, în E pen. Jylland (Århus). 6) Rege al britanilor din Armorica (998), care a interzis omorîrea corbilor.

HOW — V. HOU (5).

HOY — Insulă lîngă coasta de N a Scoției, făcînd parte din arh. Orkney. 2) Strîmtoare între ins. Mainland și ins. Hoy (Orkney). 3) Localit. în S.U.A. (West Virginia). 4) Horticultor englez, al cărui nume îl poartă un gen de asclepiadacee (= arbuști tropicali) (sau HOYA).

HOZ — Soc (reg.).

HPB — Pseudonim al scriitoarei române Hortensia Papadat-Bengescu (1876—1955).

HPC — Abr. pentru „Hautes Parties Contractantes“ (Diplom.).

HPD — Abr. med. pentru „Hard Pad Disease“, boală infecto-contagioasă numită și „Boala cîinilor tineri“ sau „Boala Carré“ (pop.: jigodie).

HPP — Abr. în șt. naturale.

HPS — Hieroglifă egipteană.

HPZ — Simbolul Hectopiezei (= unitate de presiune).

HRA — Abr. pentru „Honorary Royal Academician“ (= Membru de onoare al Academiei Regale Britanice).

HRH — Abr. engleză pentru „His Royal Highness“ (= Majestatea Sa Regală).

HRR — Cuvînt care imită mîrîitul cînelui (sau HÎR).

HRW — Hieroglifă egipteană.

HSC — Abr. latină pentru „centum sestertii“ (= 100 de sesterți).

HSI — „Vest“, în toponimia chineză. 2) Oraș în E R.P. Chineze (Shanxi). 3) Rîu în Manciuria (R.P. Chineză).

HSM — Abr. pentru Smith (Zool.). 2) Abr. latină pentru „mille sestertii“ (= 1000 de sesterți).

HSN — Simbol pentru Hectosten (Fiz.).

HSU — Oraș în E R.P. Chineze (Henan).

HSX — Abr. latină pentru „decem sestertii“ (= 10 sesterți); pentru „decem milia sestertium“ (= 10 000 de sesterți) și pentru „decies sestertium“ (= 1 000 000 de sesterți).

HTG. — Abr. pentru Hartig (Bot.).

HTL — Abr. pentru „Homogenised Tobacco Leaf“ (= foaie de tutun omogenizată), termen din industria tutunului.

HUA — Porumb, în idiomul araucan (Argentina). 2) Munte legendar chinez 3) Vechea denumire a Chinei (= înfloritoarea). 4) Orășel în SE R.P. Chineze (Guangdong). 5) Strămoșul legendar al hawaiienilor care ar fi trăit cu 25 de generații în urmă.

HUB — Localit. balneară în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg). 2) Alte trei localit. în R.F. Germania (Bayern). 3) Localit. în Canada (Alberta). 4) Localit. în S statului Mississippi (S.U.A.).

HUC — De tot (Maram.). 2) Supărat (Bucov.). 3) Albie veche părăsită, umplută cu apă (caracteristic pentru lunca Prutului) (pl. hucuri). 4) Unul din iazurile care însoțesc cursul rîului Gurguiata (= afl. al Bahluiului). 5) Sat component al comunei Todirești (jud. Vaslui). 6) Rămășiță, brac (Mold., Trans.). 7) Tip de operație în cura chirurgicală a piciorului plat transvers (Chir.). 8) Tip de operație pentru luxație recidivantă de umăr (Chir.). 9) Călător (în China, Turkestan și Tibet) și memorialist francez (1813—60). 10) Scriitor și critic muzical olandez contemporan.

HUE — Copac din Africa ecuatorială (Tilia ficifolia), din ale cărui flori se prepară ceaiuri medicinale. 2) Plantă alimentară din Noua Zeelandă (Langenaria vulgaris). 3) Oraș în R.S. Vietnam, în apropiere de Marea Chinei de Sud, fost capitală a Annamului (sau HIUE) (É). 4) Rîu în Vietnam. 5) Baron francez, ofițer al casei lui Louis XVI și prim valet de cameră al lui Louis XVIII (1757—1819). 6) Compozitor francez, autorul operelor „Regele Parisului“, „Titania“ (1858—1948).

HUF — Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 2) Pseudonim al scriitorului olandez HEUFF.

HUG — Formă medievală pentru Hugo. 2) Filolog elvețian (m. 1895). 3) Medic și veterinar argentinian (n. 1896).

Scanned with OKEN Scanner

HUH — Localitate minieră (cărbune) în NE R.P. Chineze.
HUI — A vui, a răsuna. 2) Prost, nătărău (Trans.). 3) V. HĂI (11). 4) V. HÎI (3). 5) A lua la goană, a alunga (NV Munt.). 6) A grohăi. 7) A ocărî, a certa, a cicăli, a huidui (Mold., Trans.). 8) Corabie olandeză. 9) Măsură folosită în Coreea. 10) Naţionalitate din China, de religie musulmană. 11) Rîu în Chile (Valdivia).
HUK — „Promontoriu" în toponimia daneză, norvegiană şi suedeză. 2) Cap în NV R.D. Germane, la G. Mecklenburg (Rostock). 3) Mişcare, apoi armată clandestină ţărănească antijaponeză în Filipine (1942), devenită principalul agent de difuziune a partidului comunist în Filipine.
HUL — Personaj legendar, nepotul lui Sem (în „Vechiul testament"). 2) Localit. în SE R.S. Cehoslovace (Slovacia Occidentală).
HUM — Martor carstic sub formă de bloc izolat, rămas din masa calcarului (pl. humuri) (Geol.). 2) V. HÎM (1). 3) „Înălţime, deal", în toponimia bulgară şi sîrbă. 4) Vechiul nume al Herţegovinei în sec. VII—XV (= veche provincie în Serbia adriatică, între Raguza şi Neretva) (sau Zahumlje). 5) Numele a trei localit. în R.S.F. Iugoslavia (Croaţia, Bosnia şi Herţegovina, Serbia). 6) Localit. în N R.S.Vietnam.
HUN — Persoană dintr-un neam mongolic care, în sec. IV—V, a pătruns pînă în apusul Europei, trecînd şi prin ţara noastră (pl. HUNI). 2) District în Islanda. 3) Fl. în Manciuria (R.P. Chineză). 4) Localit. în N R.S. Vietnam.
HUO — Huideo! 2) Familie de nobili chinezi (od.).
HUP — V. HOP (1). 2) Localit. în R.S. Vietnam.
HUR — Cuvînt care redă huruitul unui car sau al unei trăsuri, zgomotul produs de căderea sau rostogolirea unor obiecte, de alergarea unui grup de vite speriate etc. 2) Unul din regii Madianiţilor (în „Vechiul testament"). 3) Tîrg în Egipt (Asyût). 4) Localit. în S.U.A. (West Virginia).
HUS — Strigăt cu care se alungă găinile (Ş). 2) „Casă" în toponimia daneză, norvegiană şi suedeză (sau HUUS). 3) Nume dat oraşului Huşi de cronicari (Neculce ş.a.). 4) Reformator religios ceh, condamnat ca eretic de conciliul din Constanţa (= oraş în S R.F.G.) şi ars pe rug (1369—1415) (scris şi HUSS). 5) Dansator francez din sec. XVIII. 6) Coregraf şi renumit dansator francez (m. 1866).
HUT — Leagăn, scrînciob mic (pl. huţuri) (Ţ). 2) Numele a trei înălţimi în R.S. Cehoslovacă (Bohemia Occidentală — 544 m şi 714 m; Moravia Nordică — 493 m). 3) Numele a două dealuri din R.D. Germană (Leipzig — 146 m; Frankfurt — 142 m). 4) Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Nordică). 5) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Tuvină). 6) Zeu egiptean.
HUU — Insulă legendară estoniană în M. Baltică (din epopeea „Kalevipoeg") (Ü, U). 2) Faraon egiptean, din dinastia a III-a (sau AHU, HU, HUNI).
HUY — Munte şi pădure în V R.D. Germane (Magdeburg). 2) Oraş în E Belgiei, pe Meuse (Liège) (sau HOEI, în flam.).
HVM — Abr. în zool. pentru H. von Mayer.
HWA — Literă din alfabetul etiopian. 2) Localit. în NE R.P. Chineze (Shanxi). 3) Ins. lîngă coasta de E a R.P.D. Coreene.
HWE — Literă din alfabetul etiopian.
HWI — Literă din alfabetul etiopian.
HWO — Oraş în NE R.P. Chineze (Shanxi).
HWS — Abr. pentru „Halbwert schicht" (= strat de înjumătăţire), noţiune prin care se exprimă calitatea unei radiaţii (duritatea) (Med.).
HYA — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Hydra (= hidră femelă).
HYE — Localit. în S.U.A. (Texas).
HYI — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Hydrus (= hidră mascul).
HYK — Prinţ la vechii egipteni.
HYO — Insulă în arh. Filipine.

Scanned with OKEN Scanner

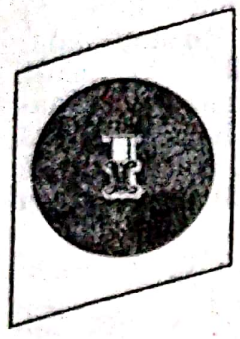

IAA — Siglă pentru „International Academy of Astronautics" (= „Academia Internațională de Astronautică"), instituție a FIA [V. FIA (2)] cu sediul la Paris, înființată în 1960 în scopul promovării astronauticii (sau A.I.A.).
IAB — Pseudonim al scriitorului român, I.A. Bassarabescu (1870—1952).
IAC — Pseudonim al scriitorului român Caion (= Const. A. Ionescu) (1882—1918). 2) Mamifer rumegător din Tibet, Asia Centrală și Altai, mai mic decît bivolul, cu corpul acoperit de păr lung de culoare brună și cu o cocoașă pe spate, domesticit și folosit ca animal de povară (Poephagus grunniens) (sau YAK).
IAD — Infern. 2) Situație chinuitoare, greu de suportat (fig.). 3) Foc mare (înv.). 4) Venin, otravă (înv.). 5) Veche denumire a satului Livezile (com. Livezile, jud. Bistrița-Năsăud). 6) Pîrîu, tributar Crișului Repede.
IAF — Siglă pentru „International Astronautical Federation" (= Federația Internațională de Astronautică).
IAG — Pseudonim al poetului român Ion Al-George (n. 1891). 2) Nume dat fl. OBI de către asiatici (sau JAG).
IAH — Zeul lunii la vechii egipteni (Mit.).
IAI — Vai! (Trans.). 2) Afl. dr. al fl. Amur, aproape de vărsare (U.R.S.S.).
IAK — Tip de elicopter sovietic.
IAL — Abr. pentru „Întreprindere de administrație locativă". 2) Rîu în NE R.P. Chineze (Manciuria).
IAM — Mic afl. al rîului Caraș (Banat). 2) Sat component al comunei Berliște (jud. Caraș-Severin). 3) Numele a două localit. din U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Moscova și reg. Iaroslavl). 4) Ținut în S vechiului Egipt, aparținînd Nubiei, situat la dr. celei de a 2-a cataracte a Nilului. 5) Fiul lui Apollo și al Evadnei, înzestrat cu darul profeției (sau IAMUS) (Mit.). 6) Siglă pentru „Al Imārāt al 'Arabīyah al Muttahida" (= Emiratele Arabe Unite) (sau EAU).
IAN — Abr. pentru luna ianuarie. 2) Ia! (int., pop.). 3) Sufix cu sensul „origine", „profesie". 4) Forță contradictorie, în filozofia chineză. 5) Meșter, care a realizat în 1480—81 frumoasele pietre de mormînt de la Rădăuți. 6) Rîu în Coreea de Sud. 7) Puternic regat din vechea Chină de N (sau YEN). 8) Vechiul nume al orașului Peking (azi, Beijing) (sau YAN). 9) Localit. în NE R.P. Chineze (Heilongjiang).
IAO — Popor de limbă chinezo-tibetană din China de S și din Vietnam (sau YAO, MAN). 2) Împărat legendar al Chinei, al cărui tată ar fi fost un dragon roșu și care ar fi domnit 70 de ani! (2373—2258 î.e.n.) (sau YAO). 3) Citirea nord-israelită a cuvîntului Yahweh (=Iahve, Iehova) (sau IEU, YAHU).
IAR — Încă o dată, din nou, iarăși (sau IARĂ). 2) De asemenea, tot la fel (sau IARĂ). 3) Și (sau IARĂ). 4) Însă, dar (sau IARĂ). 5) Vale adîncă și îngustă (pl. iaruri) (Geogr.). 6) V. IARL (= titlu dat conților danezi și scandinavi în evul mediu; sau JARL). 7) Braț (= crac) sec al unei ape (pl. IARE) (Criș.). 8) Numele a două localități în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă: în R.S.S.A. Udmurtă și în reg. Tiumen). 9) Veche regiune în India de V, situată lîngă Gujarat (sau LAR).
IAS — Siglă pentru „Întreprindere agricolă de stat" (fostă GAS (V.!)). 2) Dialectul ionian. 3) Morar legendar, care, după Dim. Cantemir, ar fi fost eponimul Tg. Iași.
IAT — Literă slavonă. 2) Telegrafist din „Nunta" de Cehov.
IAU — Apuc, însușesc. 2) Siglă pentru „International Astronomical Union"

(= Uniunea Astronomică Internațională) (sau UAI).
IAZ — Bazin sau baltă special amenajată pentru creșterea și reproducerea peștilor, pentru irigații etc.; helești eu. 2) Lac mic natural format în albia unui rîu prin adunarea apei într-o adîncitură de teren. 3) Canal abătut din cursul unui rîu, spre a duce apa la moară sau la o fabrică. 4) Zăgaz, stăvilar (la un helești eu), iezătură. 5) Loc din parcursul unui rîu unde se leagă plutele (Mold.). 6) Pîrîu, tributar rîului Beretău (Barcău). 7) Mic afl. al Oltului, în bazinul său superior. 8) Numele a 5 sate din R.S. România, în județele Bacău, Caraș-Severin, Sălaj, Suceava, Vaslui. 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Gorki).
IBA — Fructul unei specii de manghier din Gabon, numit OBA, din care băștinașii fac DIKA, un fel de pîine. 2) Cuvînt guarani cu semnificația „fruct(e)", care intră în compoziția a numeroase cuvinte din America de Sud. 3) Localit. în R.F.G. (Hessen). 4) Munte în V ins. Luzon (Filipine) (1604 m). 5) Orășel și port în V ins. Luzon (Zambales).
IBB — Localit. și fortăreață în S Republicii Arabe Yemen.
IBF — Siglă pentru „Institutul de balneologie și fizioterapie".
IBI — A iubi (pop.). 2) A-i prii, a-i fi de folos (Maram.). 3) Cuvînt guarani care înseamnă „pămînt" (America de Sud). 4) Localit. în SE Spaniei (Alicante). 5) Rîu și localit. în Republica Unită Camerun. 6) Localit. în E R.F. a Nigeriei, pe rîul Benue. 7) Localit. în ins. japoneză Honshū (Gifu-ken). 8) Pictor italian (1475—1546).
IBL — Oraș în SV Arabiei Saudite (’Asir). 2) V. YBL.
IBM — Localit. în N Austriei (Austria Superioară).
IBN — „Fiu" în limba arabă (sau ABN, EBN, BEN; pl. BENI sau BENO).
IBO — Grupare etnică indigenă în Nigeria. 2) Limbă guineeană din grupul limbilor sudaneze vorbită în Nigeria. 3) Fl. în rep. Coasta de Fildeș, numit și Sassandra (650 km). 4) Insulă și localit. în NE Mozambicului (Cabo Delgado) (sau UIBO). 5) Insulă și localit. lîngă ins. Zanzibar (Tanzania). 6) Localit. în S Nigeriei, lîngă fl. Niger. 7) Localit. în ins. japoneză Honshū (Hyōgo-ken). 8) Localit. în SE Boliviei (Chuquisaca).
IBP — „Indicele biologic de poluare" stabilit de OMS (Abr. pesc.).
IBR — Pseudonim al lui Avram Imbroane, publicist și ziarist bănățean (1880—1938).
IBU — Localit. în NV ins. Halmahera, din arh. Moluce (Indonezia).
ICA — Siglă pentru „International Coffee Agreement" (= Acordul internațional al cafelei). 2) Diminutiv din Florica. 3) Fluviu de coastă, departament și oraș în SV rep. Perú. 4) Rîu în America de Sud (Columbia, Perú, Brazilia), afl. stg. al Amazonului, lung de 1580 km (numit și PUTUMAYO) (Ç). 5) Localit. în E Braziliei (Goiás).
ICB — Pseudonim al lui Ioan C. Bianu, profesor și bibliograf român (1856—1935).
ICC — Siglă pentru „International Chamber of Commerce" (= Camera de comerț internațională), înființată în 1919. 2) Siglă pentru „International Computation Centre" (= Centrul internațional de calcul). 3) Siglă pentru „Institutul de cercetări comerciale".
ICD — Pseudonim al poetului român I. D. Pietrari (n. 1899).
ICE — Aici (Mold.). 2) A zice, a duce (vorba) (pop.). 3) Siglă pentru „Institutul de cercetări și proiectări electronice". 4) Personaj masc. din opereta „Poveste din cartierul de vest", de L. Bernstein.
ICF — Pseudonim al lui I. C. Frimu, fruntaș al mișcării muncitorești și publicist (1871—1919).
ICG — Pseudonim al lui Ion Călugăru, scriitor și publicist român (1902—56).
ICH — Pseudonim al lui Ilarie Chendi, critic literar, publicist și ziarist român (1872—1913). 2) Siglă pentru „Institutul de cercetări hidrotehnice". 3) Localit. în V Algeriei, în Atlasul saharian (Saïda).

ICI — Aici (pop.) (sau ICEA). 2) „Gumă, rășină" în limba guarani (Argentina) (sau ISI). 3). Element de compunere cu înțelesul originar de „interior", în cuvinte turcești care desemnau diferite demnități la Curtea Sultanului și la Fanarioți.

ICO — Element de compunere savantă cu sensul „douăzeci". 2) Siglă pentru „International Coffee Organization" (= Organizația internațională a cafelei). 3) Rîu în Africa occidentală, afl. lui Kuilu, tributar rîului Cuango (Zair). 4) Orășel în NE Braziliei (Ceará) (Ó).

ICP — Siglă pentru „Institutul de cercetări piscicole".

ICS — Pseudonim al lui Ion Luca Caragiale. 2) Pseudonim al lui Gheorghe Din Moldova, scriitor român (1859—1909). 3) Numele celei de a 26-a literă a alfabetului nostru. 4) Un oarecare (fig.).

ICT — Siglă pentru „Internaționala Comunistă a Tineretului" (a activat între anii 1919—43). 2) Siglă pentru „Institutul de cercetări textile".

ICU — Constelație, care, conform cosmologiei babiloniene, se identifică cu orașul Babilon.

ICY — Cap, golf și strîmtoare în SE statului Alaska, în Oc. Pacific (S.U.A.).

ICZ — Siglă pentru „Institutul de cercetări zootehnice".

IDA — Siglă pentru „International Development Association" (= Asociația internațională pentru dezvoltare) (sau AID). 2) Sufix med. care introduce semnificația de asemănare ca formă cu termenul căruia este atașat (ă). 3) Sufix pentru leziunile apărute prin sensibilizarea pielii, la distanță de focarul primordial (ă) (Med.). 4) Sufix med. indicînd un element mic sau tînăr (ă) 5) Așa-i! (Criș.). 6) Asteroidul nr. 243. 7) Rîu în U.R.S.S., afl. al Angarei (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 8) Cel mai înalt vîrf din ins. Creta, cu alt. de 2456 m. (sau IDE, IDI, IDHI). 9) Lanț de munți în antica Mysie, vecin cu cîmpia legendarei Troia, cu alt. max. de 1767 m (Azi, KAZDAĞ, Turcia). 10) Localit. în Rep. Africa de Sud (Cape). 11) Localit. în S. Nigeriei, pe fl. Niger. 12) Localit. în ins. japoneză Honshū (Mie-ken). 13) Localit. în Canada (Ontario). 14) Comitat în statul IOWA (S.U.A.). 15) Numele a trei localit. din S.U.A. (Arkansas, Louisiana, Michigan). 16) Cîmpiile unde se înalța măiestrul palat ASGARD, reședința zeilor și IDDAVOLD, areopagul zeilor (Mit. Eddelor). 17) Una din nimfele care l-au hrănit pe Zeus cînd era copil (sau IDE). 18) Soția lui Lycastos, rege al ins. Creta și mama lui Minos, viitorul mare rege (sau IDE). 19) Femeie din Troia, mama lui Nisus (Mit.). 20) Soția lui Pépin de Landen, mare demnitar pe timpul regilor merovingieni (m. 652). 21) Roman de Gertrude Stein. 22) Pers. fem. din opereta „Liliacul" de Johann Strauss. 23) Rîu în E R.S. Cehoslovace, la SV de orașul Košice, tributar al rîului BODVA (Slovacia Orientală).

IDB — Abr. latină din inscripții, pentru „idibus" (= la idele). 2) Siglă pentru „Banca Interamericană de Dezvoltare".

IDC — Siglă pentru „Internaționala Democrat-Creștină". 2) Abr. pentru „Întreprinderea de difuzare a cărții". 3) Pictor francez, supranumit „le Maître au monogramme" (=maestrul cu monograma), portretist la curtea de Valois (Sec. XVI).

IDD — Localit. în Norvegia.

IDE — Abr. pentru „id est" (= adică), în inscripții latine. 2) Ziua a 15-a din lunile martie, mai, iulie și octombrie și a 13-a din celelalte luni ale calendarului roman, care erau consacrate lui Iupiter. 3) Sufix în științele naturii cu sensul de „familii de animale". 4) Element complex al plasmei germinative. 5) Hăis! (Criș.). 6) Specii de pești teleosteeni și malacopterigieni. 7) Localit. în NE Olandei (Drenthe). 8) Localit. în SV Angliei (Devon). 9) Două localit. în ins. japoneză Honshū (Iwate-ken și Kyoto-fu). 10) Mama lui Godefroi de Bouillon, unul din conducătorii primei cruciade (1040—1113). 11) V. IDA (7, 16, 17).

Scanned with OKEN Scanner

12) Siglă pentru „Institutul de dezvoltare economică".
IDI — V. EDE (3). 2) V. IDA (7). 3) Siglă pentru „Institutul de Drept Internațional".
IDO — Limbă internațională, formată prin simplificarea limbii esperanto. 2) Microbiolog japonez (1881—1919).
IDS — Localit. în centrul Franței (Cher).
IDT — Siglă pentru „Institutul central de documentare tehnică". 2) Abr. pentru „interdicție" (Milit.).
IDU — Primul sistem de scriere corceană, apărut la sfîrșitul sec. VII.
IDZ — Provincie, în Japonia.
IEA — Siglă pentru „International Economic Association" (=Asociația internațională de științe economice). 2) Siglă pentru „Întreprinderea de elemente pentru automatizări".
IEB — Siglă pentru „International Exhibitions Bureau" (= Biroul internațional al expozițiilor) (sau BIE).
IEC — Siglă pentru „International Electrotehnical Commission" (= Comisia electrotehnică internațională) (sau CEI).
IED — Puiul de sex bărbătesc al caprei sau al căprioarei (pl. IEZI).
IEI — Apuci, însușești. 2) Ei! (int.).
IEL — El (pop.). 2) Dracul (pop.). 3) „Marele Corb", în credința grupului tribal tlingit (Alaska) (sau EL, IELH).
IEN — Abr. uz. pentru „înaintea erei noastre" (= î.e.n.). 2) Ian! (int.). 3) V. YEN (1).
IER — Sufix cu sensul de „calitate". 2) Literă bulgară. 3) Nume a două litere din alfabetul chirilic (pl. IERURI). 4) Vocală foarte scurtă în limbile slave. 5) Cîmpie în NE R.S. România. 6) Afl. pe dreapta al rîului Beretău (Barcău), lung de 107 km (sau IERU, ERIU). 7) Afl. al Mureșului, în bazinul inferior. 8) Afl. al rîului Bega Veche (Banat). 9) Prefix pentru „sfînt, sacru" (sau IERO, HIERO.).
IES — Plec, mă duc. 2) Iași (la cronicari) (Ș).
IET — Localit. în rep. Somalia, la granița cu Etiopia (Alto Juba) (sau JET).
IEU — V. IAO (3).
IEV — Pseudonim al lui Ion Vinea, scriitor și ziarist român (1895—1964).
IEZ — Dinastie de suverani persani din familia Sassan.
IFA — Siglă pentru „Institutul de fizică atomică". 2) Marca ciclotronului din R.S. România. 3) Marcă de autovehicule din R. D. Germană. 4) Siglă pentru „Federația Internațională de Astronautică".
IFC — Isopropil-N-fenilcarbamat, produs chimic utilizat ca pseudofitohormon și ca erbicid special pentru monocotiledonate în stadiul de încolțire (sau IPFC). 2) Siglă pentru „International Finance Corporation" (= Societatea Financiară Internațională).
IFE — Vechi stat în Nigeria. 2) Oraș în V Nigeriei, la NE de Ibadan (= orașul sfînt al populației ioruba) (OYO).
IFF — Siglă pentru „Identification Friend or Foe (= Identificare prieten sau dușman), expresie engleză desemnînd dispozitivele care permit să se identifice avioanele cu ajutorul radarului. 2) Rîu în R.F. Germania, afl. al rîului MAIN (Bayern).
IFI — Fiica lui Ligdus, metamorfozată în băiat (sau IFIS, IPHIS) (Mit.). 2) Tise (= conifere).
IFM — Abr. pt. „infirmerie" (Milit.).
IFO — Lac în extremitatea sudică a Suediei (Ö). 2) Localit. în SV Nigeriei.
IFR — Siglă pentru „Instrument Flight Rule (= Regulă de zbor cu instrumentele) (Av.).
IFS — Numele a două localit. în Franța (Calvados, Seine-Maritime).
IGA — Iată! iacă! uită-te! (Mold., Bucov.) (sau INGA). 2) Pereche de vite trăgătoare în jug (Criș.) (pl. IGI) (Ă). 3) Mic afl. al fl. LENA, la NV de L. Baikal (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 4) Localit. în ins. japoneză Honshū (Shimane-ken). 5) Stat antic la N de lacul Çildir, din NE Turciei asiatice.
IGD — Pseudonimul lui I. G. Duca, om politic și publicist român (1879—1933).
IGE — Două localit. în Franța (Orne, Saône-et-Loire) (É). 2) Localit. în

U.R.S.S. (R.S.S. Letonă). 3) Pseudonim al lui Ion Codru Drăgușanu, scriitor român (1820—84).
IGG — Siglă pentru „Institutul de geologie și geofizică".
IGI — V. IGA (2).
IGN — Pseudonim al lui Ion Gorun, scriitor și ziarist român (1863—1928).
IGO — Fiord în Norvegia. 2) Localit. în S.U.A. (California).
IGY — (Pya) Cunoscută cîntăreață română de operă.
IHA — Exclamație de bucurie, de satisfacție sau de mirare. 2) Strigăt cu care se alungă hultanul (Mold.). 3) Abr. med. pentru „inhibarea hemaglutinării".
IHB — Siglă pentru „Întreprinderea de hîrtie Bușteni".
IHI — Dal (pop. și fam.) (î, î).
IHN — Localit. în R.F. Germania (Saarland).
IHO — Ho! hăi! (int. pentru vite).
IHR — Pseudonim al lui Ion Heliade Rădulescu.
IHS — Abr. frecventă pe monumentele creștine („Iesus Hominum Salvator" sau „In Hoc Salus" (= în el este salvarea)).
IHU — Localit. în SE ins. Noua Guinee, pe malul G. Papua (Papua-Noua Guinee).
IIA — Rîu în U.R.S.S., afl. al riului OKA (tributar Angarei) (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk) (584 km).
IIC — 200 (la romani).
IIE — Regat în China antică. 2) Loc unde au poposit evreii după eliberarea lor din captivitatea egipteană.
IIF — Siglă pentru „Institutul Internațional al Frigului".
IIK — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbecă).
IIM — 2 000 (la romani). 2) Pseudonim al scriitorului român Iosif Many (1816—51). 3) Siglă pentru „Întreprinderea de instalații și montaje". 4) Cetate legendară în Orientul Mijlociu.
IIR — Pseudonim al lui Ion Heliade Rădulescu.
IIS — Notație romană pentru „duo sestertii" (= doi sesterți) și pentru „duo (asses et) sermis" (sau HS).
IIU — Siglă pentru „Institutul Internațional al Uraniului".
IJA — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Bielorusă). 2) Rîu în rep. Camerun.
IJE — Numele slovei a 10-a din alfabetul chirilic.
IJF — Siglă pentru „International Jazz Federation" (= Federația internațională de Jazz).
IJO — Grupare etnică indigenă din delta Nigerului. 2) Golf în ins. japoneză Honshū. 3) Rîu în rep. Camerun. 4) Sculptor maghiar (1831—1875), care a participat la revoluția din 1848.
IKA — Fiertură de pește, la băștinașii din Noua Guinee. 2) Cetate din sec. XIV, ale cărei ruine se mai văd și azi, în apropierea com. Cernat (jud. Covasna). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 4) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, în pen. Istria (Croația).
IKE — „Baltă, lac" în toponimia japoneză.
IKI — Abr. în chirurgie (= catgut sterilizat prin imersiune într-o soluție de iod și potasiu). 2) Lac în rep. Zair. 3) Insulă japoneză la NV de ins. Kyūshū, lîngă str. Tsushima.
IKU — Insulă lîngă Coreea. 2) Literat japonez (m. 1881).
ILA — Siglă pentru „International Law Association" (= Asociația de drept internațional). 2) Refren din cîntecele populare oltenești. 3) Limbă vorbită în rep. Zair și Zambia, din subgrupul tonga al limbilor bantu. 4) Una din insulele arh. Hebride, numită mai ales ISLAY (Marea Britanie). 5) Oraș în V rep. Nigeria. 6) Localit. în rep. Zair (Kasai Occidental). 7) Localit. în NE statului Georgia din S.U.A. 8) Populație de păstori din rep. Zambia (sau ILAS). 9) Zeița libațiilor (Mit. brahmană). 10) Tînăr de o rară frumusețe, care l-a însoțit pe Heracles în expediția argonauților (sau HILA, HYLAS).
ILC — Pseudonim al lui Ion Luca Caragiale.
ILE — „Insulă", în toponimia franceză. 2) Subdiviziune a cavaleriei grecești, cu cel puțin 150 de oameni (Antic. greacă) (É). 3) Mic fl. de coastă

Scanned with OKEN Scanner

în V Franței (Vendée). 4) Localit. în rep. Mozambic (Zambezia.) 5) Lac în Canada. 6) Pers. masc. sadovenian, din „Clonț de fier".

ILF — Scriitor sovietic rus, care, în colaborare cu E. P. Petrov, a scris romanele satirice „Douăsprezece scaune" și „Vițelul de aur" (1897—1937).

ILG — Istoric de artă german (1847—96). 2) Remarcabil inginer elvețian, care, în calitate de consilier și ministru al negusului Menelik II, a construit calea ferată Addis-Abeba — Djibouti (1854—1916). 3) Etnograf austriac (n. 1913).

ILI — „Țară, pământ, provincie" în toponimia turcă (sau IL). 2) Rîu navigabil în Asia Centrală (China și U.R.S.S.), tributar lacului Balhaș, lung de 1 384 km (în l. chineză: YI-LI). 3) Mic rîu, din bazinul r. OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 4) Rîu în R.P. Chineză (Manciuria). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă).

ILK — Localit. în NE Ungariei (Szabolcs-Szatmár).

ILL — Abr. în inscripțiile latine pentru „illustris" (= ilustru). 2) Abr. oficială pentru statul Illinois, din S.U.A.). 3) Rîu în NE Franței, afl. al Rinului, lung de 208 km (Alsacia). 4) Rîu în extrem. vestică a Austriei, afl. al Rinului (75 km) (Vorarlberg). 5) Lac și localit. în Elveția.

ILM — Rîu în S R.F. Germania, afl. al Dunării (Bayern). 2) Rîu în SV R.D. Germane, afl. al lui Saale (Thuringia).

ILO — Siglă pentru „International Labour Organization" (= Organizația Internațională a Muncii) (sau OIM). 2) Fl. în Lidia (antic.). 3) Localit. în NV Nigeriei. 4) Oraș și mic port, la Oc. Pacific, în SV Perului (Moquegua). 5) Fiul lui Heracles și al Deianirei (sau Hyllos) (Mit.).

ILS — Rîu în N R.F. Germania, afl. al fl. Weser. 2) Abr. pentru „Instrument Landing System" (= Sistem de aterizaj cu ajutorul instrumentelor), metodă radio-electrică utilizată pentru aterizaj, în cazul unei rele vizibilități (Astronautică). 3) Crainicul zeilor în mit. ugarită (Ș).

ILU — Cuneiformă babiloniană. 2) Nume dat zeului asirian Assur de către babilonieni (sau ILOU) (Mit.).

ILZ — Rîu în SE R.F. Germania, afl. al Dunării (Bayern). 2) Vale, rîu și localit. în SE Austriei (Styria).

IMA — Siglă pentru „Întreprindere pentru mecanizarea agriculturii" (din anul 1968, prin reorganizarea SMT). 2) Mamă (arh.) (î, ă) (pl. ÎME) (sau ÎNMĂ, ÎMMĂ, ÎMNĂ). 3) A (se) murdări, a (se) mînji cu noroi, a (se) întina (Ban.). 4) A spoi cu humă. 5) Localit. în U.R.S.S., pe rîul Țipa (R.S.S.A. Bureată). 6) Orășel în E R.P. Chineze (Henan). 7) Una din insulele arh. Solomon (Melanezia). 8) Localit. în S.U.A. (New Mexico).

IMB — Pseudonim al lui Avram Imbroane, publicist și ziarist român din Banat (1880—1938). 2) Localit. în R.D. Germană.

IMC — Abr. pentru „Întreprindere de materiale de construcții".

IMD — Abr. pentru „Întreprindere de material didactic".

IME — Sufix cu sensul de „colectiv". 2) Ia te uită! (int. din M-ții Apuseni). 3) V. IMA (2). 4) Localit. în Etiopia.

IMF — Siglă pentru „International Monetary Fund" (= Fondul monetar internațional) (sau FMI). 2) Siglă pentru „Institutul de Medicină și Farmacie". 3) Siglă pentru „Federația Internațională de Marketing".

IMI — Pron. pers. EU la dativ (î, i). 2) Haină de sărbătoare la ainoși. 3) Veche măsură de capacitate în Württemberg (R. F. Germania). 4) Localit. în Egiptul antic, unde era adorată zeița UTO. 5) Localit. în SE Etiopiei (sau HINNA) (Harar). 6) 50 000, la romani.

IML — Siglă pentru „Institutul de Medicină Legală".

IMM — Abr. în inscripții latine pentru „immolaverunt" (= au imolat).

IMN — Cîntec de laudă festiv sau ocazional. 2) Poezie lirică în care este preamărit un erou, un eveniment etc. 3) Cîntec solemn care reprezintă simbolul unității de stat sau de clasă. (pl.

Scanned with OKEN Scanner

IMNE, imnuri). 4) Cîntec religios de preamărire a divinității.
IMO — Fl. de coastă în S Nigeriei. 2) Stat în Republica Federală a Nigeriei. 3) Localitate în S.U.A. (Arkansas).
IMP — Abr. în inscripțiile latine pentru „Imperator" (= împărat, general). 2) Abr. uz. pentru „imprimatur, impressit" (= Să se tipărească). 3) Tip de automobile din Anglia, al firmei Hillman. 4) Metodă practică de stenografie.
IMS — Pseudonim al lui Ion Marin Sadoveanu, scriitor român (1893—1964). 2) Siglă pentru „Internaționala Muncitorească Socialistă" (1923 — 1940). 3) Localit. în SV Norvegiei (Rogaland).
IMU — Capitala vechii nome libice a Egiptului de Jos, nomă care era situată între brațul Canopic al Nilului, lacul Mareotis și deșert (sau IMOU).
INA — Sufix în chimia organică cu sensul „amină sau anilină" (Ă). 2) Agenție de informații din Iraq (siglă). 3) Fibră (înv.) (Ă). 4) Rîu în NV R.P. Polone, care se varsă în G. Oder (Szczecin). 5) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Barguzin (tributar al L. Baikal). 6) Rîu în Japonia (ins. Honshū), care se varsă în G. Osaka. 7) Oraș japonez în ins. Honshū (Nagano-ken). 8) Localit. în ins. Noua Caledonie. 9) Numele a două localit. în S.U.A. (Illinois, Tennessee). 10) Rege în Wessex (unul din regatele Heptarhiei saxone), care a domnit între 688—726 (sau INE, INI). 11)Personaj principal din drama lirică, în 3 acte, „Ariodant", pe muzică de Méhul. 12) Luptătoare comunistă din romanul „Șoseaua Nordului", de Eugen Barbu.
INC — Poftă de rîs, de joc, de zburdălnicii (Mold.) (pl. incuri.)
IND — Abr. din inscripțiile latine pentru „*indictio*" (=indicțiune). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația „Indus" (= indian). 3) India, în codificația automobilistică internațională. 4) Abr. oficială pentru statul Indiana, din S.U.A. 5) Vechiul nume al indigoului. 6) Culoare bleu, extrasă din indigo. 7) De culoarea azur, în evul mediu (adj.). 8) Fl. în Asia sudică, care izv. din Pod. Tibet (R.P. Chineză) sub numele de SHAYOK, parcurge NV Indiei și, după ce străbate lanțul M-ților Himalaia, se dirijează spre S, curge pe terit. Pakistanului și se varsă printr-o întinsă deltă în Marea Arabiei (3180 km) (sau SINDH, INDUS). 9) Lemn de campêche (sin.).
INE — Pseudonim al lui Avram Imbroane, publicist și ziarist român (1880—1938). 2) Numele indigen al plantei Strophantus gatus, cu ale cărei fructe indigenii din Gabon și Sierra Leone își otrăveau săgețile (sau INÉE). 3) Ață de gheață ce se formează cînd începe apa să înghețe (reg.). 4) Sufix în științele naturii cu sensul „trib de animale". 5) Insulă din arh. Moluce (Indonezia). 6) Rîu în Republica Unită Camerun. 7) Localit. japoneză în ins. Honshū (Kyoto-fu). 8) V. INA (10); 9) Orășel turcesc, în apropiere de ruinele Troiei (sau ENE).
INF — Abr. pentru „in-folio" (Imprim.). 2) Abr. pentru „infanterie" (Milit.).
ING — Abr. pentru „inginer". 2) Rîu în NV Thailandei, afl. al fl. Mekong. 3) Oraș-cetate, capitala statului TJU, din China antică, mare centru comercial și meșteșugăresc, situată pe fl. Yangzi.
INH — Abr. uz. pentru Izo-Nicotinic-Hidrazidă sau Isoniazidă. (Med.).
INI — Ian! Iată! (Int., reg.). 2) V. INA (10).
INK — Numele a două localit. din S.U.A. (Arkansas, Missouri).
INL — Abr. din inscripțiile latine pentru „inlustris" (= ilustru).
INM — Abr. pentru „inamic" (Milit.).
INN — Rîu în Europa Centrală (Elveția, Austria, R. F. Germania), afl. dr. al Dunării (525 km). 2) „Birt, cîrciumă", în toponimia engleză. 3) Vale în Austria.4) Departament în Elveția.
INO — Element de compunere care introduce în termeni referirea la „o fibră" sau la „un țesut fibros" (Med.). 2) Asteroidul nr. 173. 3) Specie de coleoptere din ins. Noua Guinee. 4) Două localit. japoneze în ins. Honshū (Chiba-ken, Shimane-ken). 5) Localit. japoneză în ins. Shikoku

Scanned with OKEN Scanner

(Kōchi-ken). 6) Localit. în S.U.A. (Virginia). 7) Fiica lui Cadmus și a Harmonici, soția lui Athamas, regele cetății Thebae (Mit.).

INR — Pseudonim al lui Ioan N. Roman, poet și ziarist român (1866—1931). 2) Abr. din inscripțiile latine pentru „in retro" (= prin spate).

INS — Individ, persoană, om. 2) El, dînsul (pron. pers., azi art., precedat de prep. „întru", „dintre", „printru"). 3) Localit. în NV Elveției (Bern).

INT — Pseudonim al lui Tudor Arghezi. 2) Abr. din inscripțiile latine pentru „in tergo" (= prin spate). 3) Abr. pentru „interpreter" (Inform.).

INU — Localit. în Egiptul antic, pe malul vestic al Nilului, situată la N. de Teba.

INV — Abr. pentru „învățător, învățămînt" (Î). 2) Abr. uz. pentru „învechit" (Î). 3) Abr. din inscripțiile latine pentru „invenit" (= a găsit, a descoperit).

INZ — Abr. pentru „înzestrare" (Milit.).

IOB — V. IOV.

IOC — Nimic, nu, deloc, defel, cîtuși de puțin (fam.).

IOD — Pseudonim al lui Alex. V. Urechia, medic și publicist român (1860—1941). 2) V. IOT (1). 3) Literă ebraică (= I) (sau JODH). 4) Număr ebraic (= 10). 5) Corp simplu, cu nr. atomic 53, avînd proprietăți antiseptice. 6) Pîrîu, tributar Mureșului, în bazinul lui superior. 7) Sat component al comunei Răstolița (sau JOD) (jud. Mureș).

IOE — Siglă pentru „International Office of Epizootic Diseases" (= Oficiul internațional al epizootiilor).

IOF — Golf în coasta de NV a Africii (Senegal).

IOG — Ascet indian care practică YOGA (sau YOGI, YOGIN, YOGHIN).

IOL — Vechi oraș și port cartaginez la M. Mediterană, în vechea Mauritanie, numit ulterior Caesarea (azi, Cherchell, în Algeria).

IOM — Abr. în inscripțiile latine pentru „Iupiter Optimus Maximus" (= Iupiter foarte bun, foarte mare) (sau JOM).

ION — Atom, moleculă sau grupare de atomi cu exces de sarcină electrică pozitivă sau negativă (Fiz.). 2) Orchidacee pseudobulboasă din India. 3) Fl. de coastă în Thessalia (Grecia). 4) Nume din titulatura Domnilor români (sau IO). 5) Fiul lui Xuthus și al Creusei, strămoșul legendar al ionienilor. (Mit.). 6) Poet tragic și istoric atenian (484—422 î.e.n.), născut la Chio. 7) General al lui Perseu, ultimul rege al Macedoniei. 8) Fiu al lui Dan I al Țării Românești (m. după 1403). 9) Fiu al lui Neagoe Basarab, înmormîntat la Argeș. 10) V. IOAN. 11) Unul din zugravii care au împodobit mănăstirea Sucevița cu pictura murală. 12) Dialog al lui Platon. 13) Tragedie de Euripide. 14) Roman de Liviu Rebreanu. 15) Pers. masc. din „Chirița în provincie", de V. Alecsandri. 16) Pers. masc. din drama „Năpasta" de I. L. Caragiale și din drama muzicală populară „Năpasta" de Sabin Drăgoi. 17) Pers. masc. din opereta „Colomba" de Elly Roman. 18) Numele a 14 personaje masc. din opera lui Mihail Sadoveanu. 19) Pseudonim al lui Ion Anestin, I. L. Caragiale, Ion Ghica, Camil Petrescu.

IOR — Siglă pentru „Întreprinderea optică română", din București.

IOS — Una din insulele arh. grecesc Ciclade, situată în M. Egee, între Naxos și Santorin, unde ar fi murit Homer (sau NIO). 2) Localit. în ins. NIO (Grecia) (sau NIO).

IOT — Nume dat în lingvistică semivocalei „i", numită și „i consonantic", al cărei nume se trage de la numele unei semivocale din limbile feniciană și ebraică (sau IOD, YOD). 2) Cap la N ins. Catanduanes (Filipine).

IOU — Chitanță (engl.).

IOV — Specie de salcie care crește prin pădurile de la munte (Salix capraea) (pl. IOVI) (sau IOVĂ). 2) Pers. biblic („Cartea lui Iov"), simbol al tăriei credinței în fața celor mai grele încercări. 3) Om foarte sărac (fig.). 4) Scriitor și ziarist român (n. 1888). 5) Numele a două pers. masc. sadoveniene („Păuna mică", „Vremuri de bejenie".

IPA — Siglă pentru „Institutul de cercetări și proiectări automatizări". 2) Siglă pentru „Intreprinderea produse alimentare".
IPB — Siglă pentru „Institutul de proiectări Proiect București".
IPC — Siglă pentru „Iraq Petroleum Company Ltd.". 2) Siglă pentru „Institutul de proiectări pentru construcții industriale".
IPE — Numele vulgar al cîtorva specii de Tecoma (Bot.) (É). 2) Arbore din fam. bignoniacee, genul Tabebuia (Bot.) (É). 3) Lemn din comerț furnizat de diverse bignoniacee. (É).
IPF — Culme în S R.F. Germania, cu alt max. 668 m (Württemberg).
IPG — Pseudonim al lui Ion Pas, scriitor și ziarist român (1895—1974).
IPL — Siglă pentru „Institutul pentru proiectări de laminoare".
IPM — Siglă pentru „Întreprinderea de plante medicinale".
IPN — Siglă pentru „Institutul de proiectări navale".
IPO — Prefix cu sensul „sub", „inferior", „în deficit" (sau HIPO-, HIP-). 2) Prefix cu sensul „(referitor la) cal", „de cal", „hipic" (sau HIPO-, HIP-). 3) Lac în Paraguay. 4) Pictor transilvănean contemporan (n. 1911) (Ladislau).
IPS — Siglă pentru „Întreprindere de prestări de servicii". 2) Specie de coleoptere xilofage, din care face parte carul. 3) Vechiul nume al rîului YBBS, afl. dr. al Dunării, în NE Austriei (Austria Inferioară). 4) Vechiul nume al orașului austriac YBBS, situat pe malul dr. al Dunării (Austria Inferioară).
IPU — Siglă pentru „Inter-Parlamentary Union" (= Uniunea interparlamentară). 2) Haltă de C.F. în jud. Sălaj (sau IP). 3) Localitate în ins. Sumatera (Indonezia). 4) Orășel în NE Braziliei (Ceara). 5) Pers. masc. a cărui moarte eroică o povestește Titus Popovici într-o cunoscută nuvelă, ecranizată sub titlul „Atunci i-am condamnat pe toți la moarte".
IRA — Siglă pentru „Întreprinderea de reparații auto". 2) Siglă pentru „Irish Republican Army" (= Armata republicană irlandeză), declarată ilegală în 1939. 3) Exclamație care exprimă mirare, uimire, ciudă etc. (sau ĂRA) (Î). 4) Curelușă subțire de mașină cu care cos ciobanii cojoacele (Olt.) (pl. IRURI) (sau IERHĂ, IRHĂ). 5) Nume dat pe Coasta de Fildeș mahonului alb (Khaya anthotheca). 6) Munte în SV Peloponesului (Messenia). 7) Fortăreață în Messenia, pe muntele omonim, care a fost cucerită de spartani în anul 671 î.e.n., după un asediu de 11 ani. 8) Localit. în U.R.S.S., pe rîul Belaia (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bașkiră). 9) Munte în N Etiopiei, cu alt. de 2618 m (Eritreea). 10) Rîu în Columbia. 11) Numele a șapte localit. din S.U.A. 12) Orășel în NE Braziliei (Bahía).
IRC — Pseudonim al lui Panait Macri, publicist și scriitor român (1872—1932).
IRE — Nume dat de Homer orașului ABIA din Messenia (Peloponeș) (É). 2) Localit. în rep. Nigeria (Oyo).
IRI — Hamac indian, în Brazilia, împletit din fibrele unor liane sau din șuvițe de coajă de copac. 2) Numele modern al fl. Eurotas (sau Evrótas) din SE pen. Peloponeș, pe care se găsea legendara cetate Sparta, în Laconia (azi, Vasili). 3) Oraș în SV Coreei de Sud. 4) Localit. japoneză în ins. Honshū (Okayama-ken).
IRJ — Bordei (Bucov., înv.) (sau HÎJ, HÎRJ) (Î).
IRK — V. IRQ
IRL — Localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 2) Irlanda (EIRE), în codificația automobilistică internațională.
IRO — Rîu în R.P. Mongolă, afl. dr. al lui Orhon, rîu tributar fl. Selenga (care se varsă în L. Baikal, U.R.S.S.). 2) Orășel în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bureată). 3) Cap în SE ins. japoneze Honshū, la pen. IZU. 4) Navigator legendar tahitian (sau HIRO).
IRP — Siglă pentru „Islamic Republic of Pakistan" (= Republica Islamică Pakistan) (sau RIP).
IRQ — Iraq, în codificația automobilistică internațională (fost IRK).
IRR — Lac în N Austriei (Austria Superioară).

IRU. — Înălțime din preajma orașului estonian Tallinn (U.R.S.S.), pe malul rîului Pirita, unde s-au păstrat urmele unei așezări străvechi (din epopeea „Kalevipoeg"). 2) Siglă pentru „Uniunea Internațională a transporturilor rutiere".

ISA — Siglă pentru „Internaționala sindicală de la Amsterdam" (1919—45). 2) Fiord în NV Islandei. 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Bîssa (R.S.F.S. Rusă, reg. Amur). 4) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Katun, rîu tributar fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, ținutul Altai) (Ș). 5) Insulă în M. Adriatică. 6) Vechiul nume al ins. Lesbos. 7) Orășel în emiratul Bahrain. 8) Cap în SV ins. Shikoku (Japonia). 9) Numele a trei localit. japoneze în ins. Honshū (Hyōgo-ken, Kyoto-fu, Yamaguchi-ken). 10) Localit. în NV rep. Nigeria. 11) Rîu în Brazilia, afl. al Amazonului. 12) Munte în Australia. 13) Medic arab de religie creștină (sec. X—XI) (Ibn Ali, sau Jesu Haly). 14) Eroina ultimului roman al Virginiei Woolf, „Între acte" (Oliver).

ISB — Pseudonim al lui Ioan Slavici, scriitor și ziarist român (1848—1925). 2) Siglă pentru „Întreprinderea de salubritate București".

ISC — Provoc; produc. 2) Siglă pentru „International Sugar Council" (= Acordul internațional al zahărului). 3) Siglă pentru „International Sericicultural Commission" (= Comisia internațională de sericicultură) (sau CIS).

ISE — Rîu în NE R.F. Germania, afl. al lui Aller, tributarul fl. Weser (Niedersachsen). 2) Fiord în N Ins. Sjaelland (Danemarca). 3) Localit. în SE Norvegiei (Østfold). 4) Localit. în SV Nigeriei (Ondo). 5) Golf în S ins. japoneze Honshū. 6) Localit. în ins. japoneză Honshū (Mie-ken). 7) Oraș japonez în S ins. Honshū, cu un vestit templu închinat zeiței soarelui, Amaterasu (Kyoto-fu). 8) Abr. în inscripțiile latine pentru „(H)ic situs est" (= aici este așezat). 9) Orator și retor atenian din sec. al IV-lea î.e.n., fost profesorul lui Demostene (sau ISEU, ISEO, ISAIOS).

ISI — Formă neaccentuată a pronumelui reflexiv la dativ (ÎȘI). 2) A ieși (pop.). 3) V. ICI (2). 4) Pseudonim al lui N. N. Tonitza, pictor și publicist român (1886—1940).

ISK — Localit. în NE Iranului (Khurasan).

ISM — Sufix cu sensul de doctrină", „sistem", „acțiune" sau „ocupație" sistematizată.

ISO — Siglă pentru „International Standardization Organization" (= Organizația internațională de standardizare). 2) Prefix cu sensul „egal" (sau IZO-). 3) Metodă sensitometrică pentru determinarea sensibilității fotografice. 4) Specie de pești de mare din Japonia. 5) Numele a două localit. japoneze în ins. Honshū (Hyōgo-ken, Shimane-ken). 6) Marcă de automobile din Italia.

ISP — Siglă pentru „Institutul de studii și prospecțiuni".

ISR — Siglă pentru „Internaționala Sindicală Roșie" (1921—1937).

ISS — Oraș antic în SE Asiei Mici, unde Alexandru Macedon l-a înfrînt pe regele Persiei Darius III Codomannos, în anul 333 î.e.n. (sau ISSOS, ISSA) (Azi, Iskenderun, Turcia). 2) Localit. în V Austriei. (Tirol).

IST — Interjecție cu care se asmute cîinele (Î). 2) Sufix cu sensul „care exercită o meserie", „adept al unei doctrine" sau „care se referă la". 3) Acest, ăst (reg.). 4) Insulă ingoslavă în M. Adriatică (Croația). 5) Localit. iugoslavă în ins. omonimă din M. Adriatică (Croația).

ISU—Localit. în V. rep. Camerun. 2) Localit. în SE R.P. Chineze (Fujiang) (Ú.).

ISY — Denumirea străveche a ins. Cipru.

ITA — Siglă pentru „Întreprinderea de transporturi auto". 2) Sufix cu sens de „stare maladivă, inflamație" (Med.) (Ă). 3) Literă din alfabetul copt. 4) Literă grecească modernă. 5) Numele generic al polialcoolilor obținuți prin hidrogenarea ozelor (Ă) (sau ITOL) (Chim.). 6) „Piatră" în limba guarani (Argentina). 7) Dispozitiv la războiul de țesut (pl. IȚE). 8) Fir de urzeală (pl. IȚE). 9) A șchiopăta din cînd în cînd, din pricina unei

Scanned with OKEN Scanner

dureri de picior (Ţ) (reg.). 10) A ţese pînza în 8—9 iţe (Ţ) (reg.). 11) Plan (fig.) (ţ, ă). 12) Carafă de vin (ţ, ă) (pl. IŢE) (Ban.). 13) Joc cu strigături din jud. Ilfov (ţ, a). 14) A bîţîi, a bănănăi; a umbla fără rost de ici-colo (Ţ) (N Mold.). 15) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui LOZA (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Udmurtă). 16) Localit. japoneză în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken). 17) Localit. în SE Braziliei (Santa Catarina). 18) Orăşel în SV rep. Paraguay, lîngă Asunción (Á) (Central). 19) Soţia lui Albert al III-lea de Habsburg, „Bogatul" (sec. XII). 20) Om politic nigerian (n. 1902).

ITB — Siglă pentru „Întreprinderea de transport Bucureşti".

ITC — Siglă pentru „International Tin Council" (= Consiliul internaţional al cositorului). 2) Siglă pentru „Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul". 3) Siglă pentru „Întreprinderea de transport Constanţa".

ITE — Pseudonim al lui I. E. Torouţiu, scriitor şi istoriograf literar român (1888—1953). 2) Pl. de la ITA (2, 5, 7, 8, 11, 12). 3) Plante ornamentale originare din America. 4) Rîu în N Columbiei, afl. al fl. Magdalena. (É).

ITH — Lanţ secundar de munţi în NE R.F. Germania, făcînd parte din M-ţii Weser-ului (Niedersachsen).

ITI — Formă neaccentuată a pron. personal TU, la dativ (î, ţ). 2) A apărea pentru un moment, a se ivi puţin (Ţ) (Bucov.). 3) A arunca o privire repede şi curioasă, a se uita pe furiş (Ţ) (Mold., Bucov.). 4) A se zvoni (Ţ) (NV Munt.). 5) Iţari (pop.). 6) Localit. în Egiptul antic, lîngă Heliopolis. 7) Localit. în E Greciei (Thessalia).

ITM — Siglă pentru „Industria tehnico-medicală".

ITN — Abr. med. uz. pentru „imagine toracică normală".

ITO — Localit. în NV Marocului (Meknès). 2) Două localit. japoneze în ins. Honshū (Shizuoka-ken, Shimane-ken). 3) Localit. japoneză în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken). 4) Om politic japonez (1841—1909). 5) Amiral japonez (1843—1914). 6) Tip de operaţie pentru Morbul Pott (Chir.).

ITS — Etnograf sovietic contemporan.

ITU — Siglă pentru „International Telecommunication Union (= Uniunea Internaţională a Telecomunicaţiilor) (sau UIT). 2) Horă românească, numită şi „băltăreţul" (Ţ).3) Localit. în S Nigeriei. 4) Orăşel în SE R.P. Chineze (Hubei). 5) Oraş în SE Braziliei (São Paulo), pe rîul Tieté (= afl. al fl. Paraná) (sau YTU). 6) Grupare etnică în SE Etiopiei. 7) Dirijor de fanfară şi compozitor român, din Banat (Octavian) (n. 1888). 8) Autorul libretului fanteziei coregrafice umoristice în 3 acte „Marinarul visător", pe muzică de Laurenţiu Profeta (Nicolae).

ITZ — Rîu în R.D. Germană şi R.F. Germania, afl. al MAIN-ului (Suhl; Bayern).

IUA — Unde, încotro (rar, Trans.) (Ă).

IUB — Iubire (Olt.). 2) Coş, broboană pe faţă (pl. IUBURI) (NV Munt.).

IUC — Greutate, sarcină, povară (înv.).

IUD — Abr. latină pentru „Iuris utriesque doctor".

IUE — Dialect chinez sudic (din Guangdong). 2) Triburi din China de S şi Vietnam. 3) Rîu în rep. Nigeria, afl. al fl. Niger. 4) V. YUE (1).

IUF — Avînt în muncă, zor, îndemn, repezeală, iuţeală (pl. IUFURI) (Olt.). (sau IUFĂ).

IUG — „Sud", în toponimia rusă. 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Dvina de Nord (R.S.F.S. Rusă, reg. Vologda (scris şi JUG, YUG). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).

IUI — Iu! ioite! (int.). 2) A chiui (rar).

IUK — Indian dintr-un trib din California (pl. IUKI).

IUL — Abr. uz. pentru luna iulie. 2) Miriapod, numit şi „şarpele orb" (sau IULUS). 3) Cea mai importantă sărbătoare a neamurilor germanice, legată de ziua solstiţiului de iarnă, închinată lui Frey(r), zeul fertilităţii (sau JOL, JUL). 4) Fiul lui Eneea şi al Creusei, numit şi Ascaniu (sau IULUS) (Mit.). 5) Sultan al ins. JOLO, din arh. Sulu (Filipine) (m. 1937).

Scanned with OKEN Scanner

IUM — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).
IUN — Abr. uz. pentru luna iunie.
IUO — Unde (arh.).
IUR — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Iakută) (sau YUR).
IUS — Pseudonimul poetului I.U. Soricu (1881—1956). 2) A 38-a literă din alfabetul chirilic (pl. iusuri). 3) Literă gotică. 4) Termen sportiv, care indică „egalitate". 5) Drept de moștenire (Ş) (Trans.). 6) Alt nume dat nimfei IO, fiica lui Inachus, iubită de Zeus (Mit.).
IUT — Iute (adj., reg.). 2) Din tribul germanic al iuților (sau JUT).
IUZ — Miros (și gust) deosebit, specific (sau IZ) (Trans.). 2) Inventator englez, în domeniul telegrafiei și telefoniei (1831—1900).
IVA — Nume dat, în unele țări, plantei Achillea moschata, din fam. compozee, originară din America. 2) Băutură alcoolică, puțin zaharată, cu un gust amărui (preparată cu extract de Achillea moschata). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Penza). 4) V. AVA (9). 5) Localit. în NV statului South Carolina (S.U.A.).
IVE — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Bielorusă). 2) Filolog romanist italian (n. 1861—m?).
IVI — Pseudonimul lui Ion Voinescu I, om politic și publicist român, din sec. XIX. 2) A se arăta (pe neașteptate), a apărea dintr-o dată, a ieși la iveală, a se descoperi. 3) Nume dat tribului, în Noua Zeelandă. 4) Nume dat în insulele arh. Fiji castanului de Tahiti (Inocarpus edulis). 5) Cap în NV Algeriei, la M. Mediterană (Oran).
IVO — Pîrîu în M-ții Harghita, tributar rîului Tîrnava Mare. 2) Localit. în extrem. sudică a Suediei (Ö) (Kristianstad). 3) Lac în S Suediei (Ö) (Kristianstad). 4) (Lêdo) Scriitor brazilian (n. 1924).
IVY — Metodă folosită pentru determinarea timpului de sîngerare (Med.). 2) Orășel în Canada (Ontario). 3) Numele a cinci localit. din S.U.A.
IWA — Numărul 9, la maori (Noua Zeelandă). 2) Localit. japoneză în ins. Honshū (Kanagawa-ken). 3) Localit. japoneză în ins. Kyūshū (Kumamoto-ken). 4) Insulă în Polinezia.
IWC — Siglă pentru „International Wheat Council" (= Consiliul internațional al grîului).
IWN — Orășel în SE R.P. Chineze (Guangdong).
IWO — Oraș în V Nigeriei, la NE de Ibadan (Oyo). 2) Insulă japoneză în Oc. Pacific, din grupul insulelor Volcano (Kazan-Retto).
IWU — Localit. în E R.P. Chineze (Zhejiang).
IXA — Pseudonim al lui Alex. Ionescu, fruntaș al mișcării muncitorești și publicist român (1862—1929). 2) Specie de crustacee decapode din mările calde.
IXT — Lac în NE R.P. Polone (Olsztyn).
IYA — Localit. japoneză în ins. Honshū (Shimane-ken).
IYE — Insuliță japoneză, lîngă ins. Okinawa, în arh. Ryūkyū (sau IE).
IYI — Veche familie de nobili japonezi din orașul EDO (= Tōkyō, de azi) de care este legată o veche legendă, cu cavaleri ronini, din anul 1630.
IYO — Mare interioară japoneză, între insulele Honshū, Shikoku și Ryūkyū. 2) Veche provincie japoneză în ins. Shikoku. 2) Oraș în NV ins. Shikoku, la marea interioară omonimă (Ehime-ken).
IYS — Populație minoritară din China, Vietnam și Laos [sau IY, LOLO(S)].
IZA — Sufix verbal, cu sensul de „a da", „a transforma în" . 2) Rîu în Maramureș, afl. stg. al Tisei (80 km). 3) Haltă de c.f., lîngă Vișeu de Jos (jud. Maramureș). 4) Localit. în SE R.S. Cehoslovace, pe Dunăre, în apropierea căreia se găsesc ruinele cetății romane Celementia (Slovacia Occidentală) (Ž). 5) Localit. în extrem. vestică a U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană, reg. Transcarpatică). 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Bielorusă). 7) Localit. în E Columbiei (Boyacá).
IZE — A 10-a literă din alfabetul slavon (Ž). 2) Două localit. în NV Franței (Ille-et-Vilaine, Mayenne).
IZI — A iezi, a opri apa printr-un

Scanned with OKEN Scanner

zăgaz, printr-o iezătură, a zăgăzui (i, î). 2) A mînca (i, î).
IZO — V. ISO- (2).
IZU — Peninsulă în SE ins. Honshū, la Oc. Pacific (Japonia). 2) Cîteva insule japoneze în Oc. Pacific, lîngă coasta de SE a ins. Honshū. 3) Orăşel în SE ins. Honshū (Tōkyō).
IZY — Localit. în N Franţei (Loiret).
IZZ — V. EZZ.

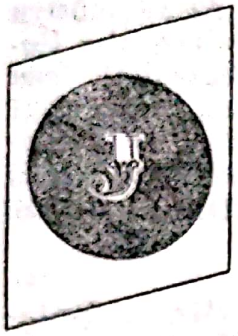

JAB — Lovitură scurtă şi repetată la box, care se plasează numai asupra nasului enervînd şi dezorientînd pe adversar; lovitură de ciocan (pl. jaburi). 2) Buzunar (Trans., Maram.) (pl. jăburi) (sau JEB, JEP) (Ă).
JAC — Piesă de legătură la care se leagă firele unui circuit electric pe un singur ax, folosită în centralele telefonice (Tehn.) (pl. jacuri. 2) JAF (înv.). 3) Numele comun al unei specii de arbori din genul artocarpus, înrudită cu arborele de pîine. 4) Sat component al com. Creaca (jud. Sălaj).
JAD — Piatră semipreţioasă f. dură, de culoare verzuie, folosită din timpurile preistorice la confecţionarea uneltelor şi armelor, iar mai tîrziu folosită în China în arta decorativă (= silicat natural de sodiu şi aluminiu) (pl. JADURI) (var. JADEIT). 2) Localit. în SV R.P. Ungare (Somogy).
JAE — Aliaj feromagnetic nichel-cupru (Metg.).
JAF — Furt săvîrşit prin violenţă; jefuire. 2) Pradă, lucruri jefuite (înv.). 3) Consum, risipă, cheltuială fără măsură; distrugere (fam.) (pl. 1, 2, 3: jafuri) (sau JAC (Mold., Bucov.), JAH (Mold., înv.))
JAG — V. JEG (1) (Ă). 2) V. IAG (2).
JAH — V. JAF (pl. jahuri). 2) Rîu în rep. Camerun. 3) Localit. în Rep. Arabă Yemen, la M. Roşie.
JAI — Denumirea peştilor mărunţi, sau a puietului care rămîne pe malul apelor, cînd le scade mult nivelul (Pesc.). 2) Jaleş, jale (Bot., Maram.). 3) Localit. în N Indiei (Uttar Pradesh).
JAK — Arbore din rep. Sri Lanka. 2) Localit. în V R.P. Ungare (Vas) (Á). 3) Economist bulgar contemporan (n. 1902).
JAL — Rîu în rep. Sudan. 2) Localit. în SE statului New Mexico (S.U.A.). 3) Erudit francez, autor de dicţionare (1795—1873). 4) Siglă pt. „Japan Air Lines", companie aeriană japoneză.
JAM — Munte în V rep. Afghanistan (4 149 m). 2) Divinitate tibetană reprezentînd înţelepciunea supremă. 3) Siglă pentru „Al Jumhūrīya al' Arabīya al Misrīya" (= Republica Arabă Egipt) (sau RAE).
JAN — Ianus (= zeu al începutului şi sfîrşitului) (Mit. romană). 2) Istoric şi filolog german (1836—99). 3) Scriitor rus şi sovietic (1875—1954). 4) Profesor argentinian, specializat în învăţămîntul comercial (n. 1886). 5) Nume dat de francezi fiecăruia din cele două compartimente ale cutiei jocului de table.
JAO — Localit. în S rep. Ciad, lîngă l. Fittri (Ouaddaï) (sau YAO). 2) Localit. în SE Braziliei (São Paulo).
JAP — Cuvînt care imită zgomotul produs de o lovitură dată cu repetiţie; trosc, pleosc! (sau JOAP). 2) Distanţă cît bate o piatră azvîrlită cu o forţă oarecare (pl. JAPURI). 3) Moşneag neputincios (pl. JAPI) (reg., ir.). 4) Cojoc cam vechi şi rupt (N. Mold.). 5) Piciorul cocoşului (Bot., reg.). 6) Jep (Olt.). 7) V. YAP. 8) Varietate de crizanteme.
JAR — Grămadă de cărbuni în stare de incandescenţă care ard fără flacără; jeratic, jărăgai, jeg. 2) Arşiţă, arsură,

dogoare (fig.). 3) Fierbinţeală, febră; suferinţă arzătoare (fig.). 4) Păr scurt de pe partea din faţă a capului şi de pe extremităţile membrelor la ovine. 5) Vas mare de gresie (pl. jaruri). 6) Jalon făcut dintr-o tufă cioplită (în pădure) (reg.). 7) Foc, dragoste înflăcărată (fig.). 8) Păr de coroană (Ind. piel.). 9) Regiune nisipoasă în NE Franţei (Champagne). 10) Localit. în SE Norvegiei (Akershus). 11) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Vologda). 12) Roman de Liviu Rebreanu. 13) Scriitor român contemporan (n. 1911).

JAS — Traversă la ancoră (Tehn.). 2) Localit. în SE Franţei (Loire). 3) Siglă pentru „Al Jumhūriya al ‘Arabiya as Sūriya“ (= Republica Arabă Siria) (sau RAS).

JAT — Companie de transport aerian iugoslavă (sigla). 2) Jeţ (pop.) (ă, ţ). 3) Localit. în Suedia (Ä). 4) Oază în NE rep. Niger. 5) Localit. în India centrală (Madhya Pradesh).

JAU — Jaf (pl. jauri) (Ban.). 2) Tarla; distanţa dintre două drumuri paralele, pe cîmp (folosită ca unitate de măsură) (pl. JAURI) (Olt.). 3) Localit. în NV Tanzaniei, la S de l. Victoria. 4) Localit. în SE rep. Coasta de Fildeş (Aboisso). 5) Localit. în S Franţei (Pyrénées-Orientales). 6) Afl. al rîului Negro, tributar Amazonului (Brazilia, statul Amazonas) (Ú). 7) Oraş în SE Braziliei (São Paulo) (Ú).

JAX — Localitate în SE Franţei (Haute-Loire).

JAY — Tratat de prietenie, de comerţ şi de navigaţie, încheiat la 19 nov. 1794 între Regatul-Unit şi S.U.A. (după numele negociatorului american). 2) Vîrf în NV statului Vermont (S.U.A.). 3) Comitat în statul Indiana (S.U.A.). 4) Numele a şase localit. în S.U.A. 5) Jurist şi om politic american (1745—1829). 6) Ziarist, om politic şi critic literar francez (1770—1854). 7) Publicist american (m. 1858). 8) Arhitect francez (m. 1871). 9) Jurisconsult francez (m. 1875). 10) Siglă pentru „Al Jumhurīya al ‘Arabīya al Yamanīya“ (= Republica Arabă Yemen) (sau RAY).

JAZ — Muzică uşoară (de dans) caracterizată printr-un ritm sincopat (sau JAZZ). 2) Orchestră formată de obicei din instrumente de suflat şi de percuţie (sau JAZZ, JAZBAND). 3) Peşteră în M-ţii Pirinei.

JCH — Hieroglifă egipteană.

JDS — Siglă pentru „Al-Jumhūriya ad-Dīmuqratiya as-Somaliya“ (= Republica Democratică Somalia) (sau R.D.S.) 2) Siglă pentru „Jumhūrīyat ad-Dīmūqratīya as Sūdan“ (= Republica Democratică Sudan“ (sau R.D.S)

JDU = Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă).

JEB — V. JAB (2).

JED — Rîu în Scoţia (Marea Britanie).

JEE — Rîu în Republica Unită Camerun.

JEG — Strat de murdărie pe pielea omului sau a animalelor; pl. jeguri (sau JĂG, JEP, JIP, LIM, LIP). 2) V. JAR (1). 3) Senzaţie de arsură pe gît şi pe esofag; jărăgai (sau JIG). 4) Vezi JIG (3).

JEH — Trecătoare în SV R.P. Chineze, la S de Lhasa, la alt. de 5 180 m (Xizang).

JEI — V. YEI (1, 2).

JEN — A 38-a literă slavonă. 2) „Omenia“, termen în filozofia antică chineză. 3) Mic afl. al rîului INN, în V Austriei (Tirol). 4) Localit. în Guineea Ecuatorială.

JEP — Arbust din familia pinului, răspîndit în regiunea alpină sub formă de tufişuri (sau JIP, JUP, JNEAPĂN) (Pinus mugo) (pl. JEPI). 2) V. JEG (1). 3) V. JAB (2). 4) Tulei de porumb (Ban.). 5) Boală de piele la cîini şi porci. 6) Munte în R.S.F. Iugoslavia, făcînd parte din şirul de munţi Javor Planina, înalt de 1537 m (Bosnia şi Herţegovina).

JER — Literă din alfabetul gotic. 2) Vîrf în SV Franţei, în M-ţii Pirinei, înalt de 950 m (Hautes-Pyrénées).

JET — Vînă de lichid care ţîşneşte cu presiune printr-un orificiu; ţîşnitură (pl. jeturi). 2) Avion cu reacţie, în special pentru transport şi pasageri. 3) Scaun înalt cu spetează şi braţe (sau

Scanned with OKEN Scanner

JĂȚ, JIȚ, JELȚ, JILȚ, JĂLȚ, ȘIȚ) (Ț) (pl. jețuri). 4) Varietate de cărbune. 5) V. IET. 6) Localit. în NV st. Oklahoma (S.U.A.).
JEU — Cărbune fosil. 2) Sticlă imitată. 3) Termen medieval denumind la început dramele și aplicat ulterior primelor comedii (în Franța). 4) Scriitor polonez (1824—1915).
JEZ — Pseudonimul scriitorului democrat polonez Sigmund Miłkowski (Ż) (sau EJ) (1824—1915).
JHA — Literă bengală și sanscrită.
JHU — Localit. în SE rep. Paraguay (Caaguazú) (sau YHÚ) (Ú).
JIB — Bine dezvoltat, tare, puternic, zdravăn (Trans., Maram.) (sau JIBĂ). 2) Vîrtos, repede. 3) Mult, foarte mult. 4) Hăzab, umflat (NV Trans.).
JIC — Pseudonimul lui Constantin Jiquidi, desenator și pictor român (1865—99).
JID — Afl. al rîului Dîrjov, tributar Oltului (jud. Olt).
JIE — Viță de vie (reg.). (pl. JII).
JIG — V. JEG (3). 2) Val de pînză (Trans.) (V. GIG, VIG). 3) Un fel de materie gălbuie ce se află în lîna oilor (sau JEG). 4) Semn făcut cu fierul roșu pe corpul oilor și caprelor, la ureche sau bot (Ban.). 5) Inflamația amigdalelor la cai. 6) Piatră tare, granit (în M-ții Apuseni). 7) Culoar oscilant.
JII — V. JIU (pop.). 2) V. JIE.
JIL — V. GIL (4).
JIM — Localit. în S.U.A. (Maine). 2) Lac în E statului North Dakota, din S.U.A. 3)Iubitul lui Rose Marie, din opereta lui R. Friml.
JIN — Stat și dinastie chineză (265—420) (sau DZIN, CHIN). 2) Stat și dinastie chineză („Dinastia de aur") (1115—1234) (sau KIN, CHIN)
JIO — Localit. japoneză în ins. Honshū (Ōsaka-fu).
JIP — V. JEG (1). 2) Copac tînăr, lung și subțire (pl. JIPI) (Ban.). 3) Mănunchi de paie, de coceni; snop (Trans.) (pl. JIPI) (sau JUP, ȘUP). 4) Loc de pășunat, pajiște (pl. jipuri) (Criș.). 5) V. JEP (1). 6) Par.
JIR — Fructul fagului, cu care se hrănesc porcii și din care se extrage un ulei comestibil. 2) Jur, împrejurime (reg.).
JIT — V. JEȚ (3) (ț).
JIU — Rîu în R.S. România (Oltenia), afl. stg. al Dunării, la Bechet (331 km).
JMM — Siglă pentru „Al Joumhouriya al Mouslimiya al Mouritaniya" (= Republica Islamică Mauritania) (sau RIM).
JMT — Sigla pentru „Jamhuri ya Mwangano wa Tanzania " (= Republica Unită Tanzania) (sau RUT, URT).
JNA Siglă pentru „Iordanian News Agency" agenția de presă iordaniană.
JNR — Companie japoneză de căi ferate (siglă).
JOA — Localit. în SE Braziliei (São Paulo) (Á).
JOB — Lucrare plătită. 2) Afacere cu caracter privat sau oficial. 3) Slujbă, serviciu. 4) Pisc în V statului Nevada, din S.U.A. 5) Localit. în S Franței (Puy-de-Dôme). 6) Numele a două localit. din S.U.A. (Kentucky, West Virginia). 7) Renumită actriță italiană (1805—90). 8) Chimist francez contemporan (m. 1928). 9) Desenator și caricaturist francez (1858—1931). 10) Balet, pe muzică de Williams. 11) Balet, pe muzică de R.W. Vaughan. 12) Pers. masc. din drama „Burgravii" de Victor Hugo. 13) Oratoriu de Henri Rabaud. 14) Oratoriu de Luigi Dallapiccola.
JOC — Activitate distractivă (mai ales la copii). 2) Dans popular; petrecere populară la care se dansează; horă. 3) Melodie după care se joacă. 4) Mișcare rapidă și capricioasă (a unor lucruri, imagini etc.); tremur, vibrație. 5) Competiție sportivă de echipă căreia îi este proprie și lupta sportivă (baschet, fotbal, rugbi etc.). 6) Mod specific de a juca, de a se comporta într-o întrecere sportivă. 7) Acțiunea de a interpreta un rol într-o piesă de teatru; felul cum se interpretează. 8) Distracție cu zaruri, cărți de joc etc. 9) Totalitatea obiectelor care formează un ansamblu, un set folosit la practicarea unui joc. 10) Deplasare relativă maximă pe o direcție dată între două piese asamblate, considerată față de

poziția de contact pe direcția respectivă. 11) Model simplificat și formal al unei situații, construit pentru a face posibilă analiza pe cale matematică a acestei situații. 12) Problemă rebusistă (careu, rebus, criptografie, monoverb ș.a.).
JOD — V. IOD (7).
JOE — Alt nume dat zeului Iupiter (Mit. pop.). 2) Localit. în S.U.A. (North Carolina). 3) Insulă în M. Halmahera, în NE Indoneziei.
JOG — Numele primitiv al joagărului. 2) „Vîrstele lumii", în filozofia hindusă. 3) Localit. în SV Indiei, unde se află barajul și uzina hidroelectrică „Mahatma Gandhi" (Mysore).
JOH — Localit. în NV Indiei (Punjab).
JOI — A 4-a zi a săptămînii. 2) A ieși la capăt, a răzbi, a răzbate, a îndeplini; a învinge (pe cineva, o dificultate) (Ban., Trans.) (sau GEOI, GEUI). 3) A suporta, a răbda (Trans.). 4) A mulțumi, a satisface (Ban., Trans.) (sau JUI).
JOK — Localit. în Kampuchia Democrată.
JOL — V. IUL (3).
JOM — V. IOM (Jove optimo maximo = Lui Jupiter, f. bun, f. mare).
JON — A 39-a literă din alfabetul slavon. 2) Vîrf în Alpii elvețieni.
JOO — Localit. în Brazilia.
JOR — Iordania, în codificația automobilistică internațională.
JOS — Aproape de pămînt, la nivelul pămîntului; într-un loc mai puțin ridicat (decît altul). 2) Strigăt care exprimă o comandă de așezare sau ostilitatea, dezaprobarea etc. față de cineva sau ceva. 3) În stare de decădere morală, materială sau socială (fig.). 4) La nivelul locului pe care umblă cineva; la picioarele cuiva. 5) Care este puțin ridicat de la pămînt; scund. 6) Îngust (despre frunte). 7) Așezat într-un loc mai coborît, în vale (despre terenuri). 8) Apătos, mocirlos. 9) Care are o tonalitate coborîtă; grav, gros, adînc, profund (Despre glas și despre sunetele muzicale). 10) Scăzut, mic, coborît (Fiz.; despre temperatură, presiune etc.). 11) Cu un număr mic de perioade pe unitatea de timp (Fiz.; despre frecvențe). 12) Mic afl. al rîului Wohra, din landul Hessen (R.F. Germania). 13) Podiș, de c. 2 000 m alt. și oraș în NE Nigeriei (Plateau). 14) Sat înglobat la satul Leliceni, com. Sîncrăieni, jud. Harghita.
JOU — Localit. în S Franței, cu ruinele unui castel din sec. al XIV-lea (Cantal). 2) Localit. în N Portugaliei (Vila Real). 3) Pictor și gravor în lemn francez (1882—1968).
JOY — Numele a șase localit. în S.U.A. 2) Renumit astronom american (1882—1973).
JRT — Hieroglifă egipteană (= ochi).
JTA — Siglă pentru „JEWISH TELEGRAPHIC AGENCY", agenție de presă din Israel.
JUA — Jumătate (reg.) (Ă). 2) Rîu în Rep. Unită Camerun.
JUC — Vechi sat, în apropiere de Cluj-Napoca unde se afla o școală din anul 1332.
JUD — Abr. uz. pentru județ. 2) Localit. în SE statului North Dakota, din S.U.A. 3) Reformator elvețian, colaborator al lui Zwingli (1482—1542). 4) Lingvist elvețian, specialist în romanistică (1882—1952). 5) (Fry) Pers. masc. din opereta „Oklahoma", de R. Rodgers.
JUF — Lanț muntos în S Turciei asiatice. 2) Localit. în SE Elveției (Graubünden).
JUG — Dispozitiv de lemn care se pune pe grumazul animalelor cornute care trag la car, la plug etc. 2) Muncă grea, neplăcută; robie, tiranie (fig.). 3) Jujeu. 4) Colac de lemn îmbrăcat în piele care se pune uneori la gîtul cailor și prin care se trec hamurile. 5) Piesă în formă de cadru sau de inel, care servește la susținerea altor piese ale unei mașini sau ale unei unelte. 6) Grindă sau riglă de lemn folosită la construcția acoperișurilor. 7) Parte componentă a circuitului magnetic al unui aparat sau al unei mașini electrice, care nu are înfășurări electrice. 8) Fiecare din cele două stinghii de care e prinsă pînza ferăstrăului la joagăr. 9) O parte a pivei numită și „răzămătoare". 10) Măsură

Scanned with OKEN Scanner

de pămînt cam de o jumătate de falce. 11) Amnar, la războiul de ţesut. 12) Broderie cu flori (Trans.). 13) V. IUG.

JUH — Localit. în S statului Qatar.

JUI — V. JOI (4). 2) Mîncare din Japonia şi Coreea. 3) Localit. în NV Indiei (Haryana).

JUK — 1 000 de piaştri turceşti (od.).

JUL — V. IUL (3). 2) Monedă romană. 3) Joule (Fiz.).

JUM — Abr. uz. pentru jumătate.

JUN — Triburi din China centrală. 2) Critic literar japonez contemporan (Eto).

JUO — Lac în SE Finlandei.

JUP — V. JEP (1). 2) V. JIP (3).

JUR — Jurat (rar) (pl. JURI). 2) Spaţiu în mijlocul căruia se află cineva sau ceva; împrejurime; vecinătate. 3) Jurămînt (pop.). 4) Rîu în SV rep. Sudan, principalul afl. al lui Bahr-el-Arab (sau DJUR).

JUS — A 33-a literă din alfabetul slavon. 2) Drept (lat.) (sau IUS). 3) Cafea neagră (în argoul milit. francez). 4) Bulion, zeamă pentru sosuri.

JUT — V. IUT (2). 2) Localit. în SV Ungariei (Somogy).

JUX — Localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg).

JYO — Grupare etnică în delta fl. Niger (Nigeria).

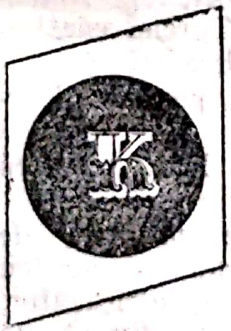

KAA — V. CAA (2). 2) Soi de curcumă din ins. Ceylan (= plantă din fam. scitaminacee, cu rizom comestibil). 3) Fiord în N Norvegiei (Finnmark), loc de adăpost pentru cuirasatul german „Tirpitz" în 1943. 4) Regiune în SV pen. Sinai (Egipt) (sau el-Kaa). 5) Faraon din dinastia I, al cărui mormînt a fost descoperit la Saqqara (KA-A). 6) Pitonul cel bătrîn şi foarte viclean din „Cărţile junglei", de R. Kipling.

KAB — Localit. pe malul dr. al Nilului, în Egiptul de sus, între Isna şi Idfu. 2) Oază, ued şi localit. în N rep. Sudan, în stînga Nilului (Northern Province) (sau el-Kab). 3) Arhitect german, activ în prima jum. a sec. XX (Ä). 4) Măsură de capacitate pentru cereale şi lichide, în Orientul apropiat antic (= 2,20 l).

KAC — Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia-Vojvodina) (Ć).

KAD — Afl. al rîului IAIVA, tributar lui Kama (U.R.S.S.; R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).

KAF — V. CAF (1 şi 5). 2) Localit. în NV Arabiei Saudite (sau QAF).

KAG — V. CAG (= mic bastiment olandez cu un singur catarg).

KAI — „Mare", în toponimia japoneză. 2) Arhipelag la SV de ins. Noua Guinee, aparţinînd Indoneziei (sau KEI, EWAB). 3) Fl. de coastă în SE Rep. Africa de Sud (sau KEI). 4) Localit. în U.R.S.S., pe rîul KAMA (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov) (scris şi KAJ). 5) Numele a două oraşe din R.P. Chineză (Gansu, Hebei). 6) Grup etnic din ins. Noua Guinee. 7) Ins. lîngă coasta de S a rep. Coreea de Sud.

KAJ — V. KAI (4).

KAK — Numele a două lacuri din R.S.S. Kazahă (U.R.S.S.).

KAL — Formă a verbului, în ebraică (V. QAL). 2) „Picior", în idiomul tehuelche (Argentina). 3) Munte în N. ins. CRES, din M. Adriatică, cu alt. max. de 456 m (R.S.F. Iugoslavia). 4) Mic afl. al rîului Fliede (R.F. Germania — Hessen). 5) Localit. în NE R.P. Ungare (Heves) (Á). 6) Regiune străveche în S Nubiei (ant.). 7) Abr. latină pentru „Kalendae" (= calende). 8) Ins. lîngă coasta de S a rep. Coreea de Sud.

KAM — Localit. în V R.P. Ungare (Vas) (Á). 2) Mic afl. al rîului DJA şi localit. în SV rep. Camerun. 3) Rîu în E Nigeriei, tributar lui Benue. 4) Afl. al fl. Mekong, în NE Thailan-

Scanned with OKEN Scanner

dei. 5) Ued în Namibia, afl. lui FISH. 6) Trib de boşimani.

KAN — V. GIN (6). 2) Unitate de măsură pentru greutate folosită în Japonia (= 3,749 kg) (sau KWAN). 3) Soi de pepeni sălbatici din reg. semideşertică Kalahari (din S Africii), galbeni, ovali şi plini de protuberanţe. 4) Divan de lut, la mongoli. 5) Piaţă publică, în Orient. 6) Loc de popas pentru caravane. 7) Măsură de capacitate în Olanda. 8) Zi din calendarul scurt, venusian, al maiaşilor. 9) Abr. of. pentru statul Kansas, din S.U.A. 10) Localit. în SV R.P. Ungare (Baranya) (Á). 11) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnoiarsk). 12) Raion în R.S.S. Gruzină (U.R.S.S.). 13) Localit. în U.R.S.S., în N R.S.S. Kirghize. 14) Localit. în NV Iranului (Tehran). 15) Rîu în R.P. Chineză, numit şi Ganjiang, afl. al fl. Ianţzî (Jiangxi). 16) Localit. în SV R.P. Chineze (Xizang). 17) Rîu în rep. Nigeria, afl. al fl. Niger. 18) Localit. în SE rep. Sudan (Upper Nile). 19) Dinastie în Vietnamul medieval (1225—1402).

KAO — „Deal, munte", în toponimia thailandeză. 2) Localit. în S R.P.D. Laos (Attopeu). 3) Insulă vulcanică în S Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Tonga.

KAP — „Cap, promontoriu", în toponimia germană, norvegiană, suedeză şi islandeză (sau KAPP). 2) Localit. în Marele Ducat de Luxemburg. 3) Localit. în Egiptul de Jos (sau el-Kap).

KAR — Eroziune în formă de arc, numită şi „circ glacial" (pl. karuri). 2) Uriaş, fiul lui Forniotur şi frate cu zeii ÄGIR şi LOGI, care poruncea vînturilor (corespunzător lui EOL) (Mit. Eddelor) (sau KARI).

KAS — Monedă chineză de aramă, găurită (sau CASH, LI) (Ş). 2) Localit. în SV Turciei asiatice (Antalya), la M. Mediterană (Ş). 3) Afl. al fl. Enisei, pe stg. (U.R.S.S.; R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnoiarsk). 4) V. CAŞ (4). 5) Localit. în V rep. Sudan (Darfur).

KAT — Arbust din Etiopia, Somalia şi Arabia, din frunzele căruia se extrage un produs cu proprietăţi stimulente (Cardya abissina). 2) Numele produsului vegetal, extras din KAT (1), care conţine o amfetamină euforizantă, cu proprietăţi excitante, intelectuale şi sexuale (sau KATH, KHAT, TSAT, QAT = 1 şi 2). 3) Munte (= 2 600 m alt.) şi localit. în NE Birmaniei (Shan).

KAU — Localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg). 2) Orăşel în N ins. Halmahera (Indonezia). 3) District şi pustiu în SE insulei Hawaii (S.U.A.).

KAV — Localit. în SE Indiei (Tamil Nadu).

KAW — Parte constituantă a Nubiei, ce se întindea între înălţimile din E Nilului şi coasta M. Roşii, între localit. actuale Assuan şi Korosko (antic.). 2) Localit. în N statului Oklahoma, din S.U.A. 3) Coline şi localit. minieră (bauxită) în NE Guyanei franceze (sau CAUX).

KAY — Două localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 2) Comitat în N statului Oklahoma, din S.U.A. 3) Inginer englez, care a inventat „suveica zburătoare" în anul 1733 (1704—74) (John). 4) Caricaturist scoţian (1742—1826). 5) Erou al independenţei argentiniene (1802—1849). 6) Ins. lîngă coasta de V a rep. Coreea de Sud.

KAZ — Numele a două localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kemerovo). 2) Munte în NV Turciei asiatice, alt. 1767 m (Çanakkale).

KBR — Abr. în bot., pentru „Korber".

KCH — Abr. în Şt. Nat., pentru „Kornicke".

KEA — „Papagalul de munte", de culoare verde şi portocalie, uneori cu albastru şi roşu, cu un cioc înfricoşător, singura pasăre indigenă din Noua Zeelandă neocrotită de lege (Nestor notabilis). 2) V. CEA (7) (= una din ins. Ciclade). 3) Capitala insulei KEOS (V. CEA (7). (4) (Mauna) Vulcan în ins. Hawaii (alt. 4210 m).

KEB — V. GEB (= zeu egiptean).

KED — Vulcan în ins. Sonde (Indonezia).

Scanned with OKEN Scanner

KEE — Munte și localit. în statul Kentucky, din S.U.A.
KEF — Literă arabă și turcă. 2) Guvernorat, munte (= 1084 m alt.), oraș și fortăreață, în NV Tunisiei (sau el-Kef).
KEG — Veche măsură de capacitate engleză. 2) Numele a două lacuri din Canada.
KEH — Străveche unitate de timp chineză, egală cu c. 2 ore.
KEI — V. KAI (2 și 3).
KEJ — Localit. la E de Praga (azi, cartier) (sau Kyje).
KEK — Localit. în NE R.P. Ungare (Szabolcs-Szatmár) (É). 2) Localit. în SV rep. Somalia (Alto Giuba).
KEL — Localit. în U.R.S.S., pe fl. LENA (R.S.F.S. Rusă; R.S.S.A. Iakută). 2) Localit. în N R.S.S. Kirghiză (U.R.S.S.).
KEM — Mic afl. al rîului MAIN, tributar Rinului, în R.F. Germania. 2) Fl. de coastă în NV U.R.S.S., tributar Mării Albe (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Karelă). 3) Mic afl. pe stg. al fl. Enisei, în ținutul Krasnoiarsk, din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.). 4) Oraș, centru raional în U.R.S.S., situat la vărsarea fl. omonim în M. Albă (R.S.S.A. Karelă).
KEN — Unitate de măsură pentru lungime folosită în Japonia și în Coreea de Sud (= 1,82 m). 2) Diviziune administrativă (= prefectură) în Japonia (în total sînt 46). 3) Sabia budiștilor japonezi. 4) Rîu în SV Scoției, afl. al fl. DEE. 5) Localit. în N U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, districtul național Taimîr). 6) Rîu în India centrală, afl. al Jumnei, tributară fl. Gange. 7) Prelat englez, autor de imnuri celebre (1637—1711). 8) Scriitor japonez contemporan (Kaiko). 9) Critic japonez contemporan (Hirano).
KEO — V. KEU (2). 2) Munte în SV ins. Flores, numit și Romba, cu alt. max. 2763 m (Indonezia). 3) Localit. în S.U.A. (Arkansas).
KEP — Oraș și stațiune balneară în SV Kampuchiei Democrate, la G. Siam.
KER — Divinitate grecească personificînd nimicirea, fiica zeiței NYX (sau KÊRE). 2) „Sufletul morților", la grecii antici. 3) Fam. de nobili din Scoția, de la sfîrșitul sec. XII. 4) Istoric literar englez, mare specialist în literatura medievală (1855—1923).
KES — Oraș în Egiptul de Jos, pe Nil (El Minya). 2) Oraș în antica Sogdiana, la S de Samarkand (azi, Șahriseabz, în R.S.S. Uzbecă). (Ș).
KET — Dialect selkup, limbă paleoasiatică pe fl. Enisei (Siberia). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. OBI, lung de 1356 km (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk și reg. Tomsk). 3) Rege „șoim" egiptean, din linia regilor predinastici, al cărui nume apare pe obiectele găsite în mormîntul său din Thinis. 4) Mic nobil englez, conducătorul răscoalei țărănești din iun.-aug. 1549, care a cuprins E Angliei (executat în 1549) (sau KETT).
KEU — Semn grafic chinez („gură"). 2) Alt nume dat păsării queico (Tinamotis pentlandi), un fel de potîrniche din ordinul Tinamiforme, în NV Argentinei (sau KEO). 3) Fiul lui Antor, prieten și senești al legendarului rege Artus (Arthur) al celților din Britania (în „Ciclul mesei rotunde").
KEW — Parohie în SE Angliei (Surrey), pe fl. Tamisa, cu un castel regal din sec. al XVII-lea și o cunoscută grădină botanică. 2) Localit. în Canada (Alberta). 3) Numele a două localit. din Australia (New South Wales, Victoria).
KEY — Lac în NV Irlandei (Eire), în comitatul Roscommon. 2) Formațiuni coraligene lîngă coastele Floridei (S.U.A.). 3) Numele a două localit. din S.U.A. (Alabama, Ohio). 4) Pictor și portretist flamand (1520—68). 5) Pictor și portretist flamand, în vogă între 1572—83 (c. 1544—c. 1590). 6) Arhitect flamand (1560—1627). 7) Poet și jurist american (1780—1843). 8) Medic suedez, care a descris orificiul, ce-i poartă numele, din plafonul ventriculului al IV-lea, care permite trecerea lichidului cefalorahidian în spațiul subarahnoidian (1832—1901). 9) Pedagogă suedeză, luptătoare pentru emanciparea femeii (1849—1926).

Scanned with OKEN Scanner

KEZ — Localit. în NE R.S.S.A. Udmurte (U.R.S.S., R.S.F.S. Rusă).
KGF — Simbol pentru kilogram-forţă (Fiz.).
KGM — Simbol pentru kilogrammetru (Fiz.).
KHA — Literă arabă, bengală, sanscrită şi tibetană (sau KA). 2) Hieroglifă egipteană (sau KA). 3) Umbra pe jumătate vie, legată de toate nevoile şi poftele trupului, dublul supraviețuitor al omului (Mit. egipt.) (sau KA). 4) Dialect môn-khmer. 5) Denumirea colectivă (în limbile TAI) a unor triburi môn-khmerice şi a unor popoare mici de origine tibetano-birmană şi indoneziană, din Indochina.
KHE — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Tiumen).
KHI — A 22-a literă a alfabetului grec. 2) Semn numeric la greci (600, cu accentul superior pus la dreapta; 600 000, cu accentul la stînga). 3) Hieroglifă egipteană.
KHN — Preot, la ebrei.
KHO — Popor de limbă indiană din Pakistan (sau CITRALI).
KHU — Siluetă luminoasă în credinţa vechilor egipteni (sau IAKHU).
KHZ — Simbol pentru Kilohertz (Fiz.). (scris KHz).
KIA — Oraş în E R.P. Chineze, pe fl. Huanhe (Shenxi). 2) Insulă în SV Oc. Pacific, făcînd parte din arh. FIJI (Melanezia).
KID — Insulă lîngă coasta Irlandei (Marea Britanie). 2) Blăniţă de ied.
KIE — Provincie în Liberia.
KIF — Cînepă indiană pisată care se amestecă în tutun (în Africa de Nord).
KII — Insulă în Marea Albă (U.R.S.S.) (sau KIJ). 2) Peninsulă şi munţi în SV ins. Honshū (Japonia). 3) Canal între ins. Honshū şi ins. Shikoku (Oc. Pacific). 4) Localit. în ins. Honshū (Wakayama-ken). 5) Localit. japoneză în ins. Kyūshū (Fukuoka). 6) Orăşel în ins. Niihau, din arh. Hawaii (S.U.A.). 7) Cneaz, care, împreună cu fraţii săi, tot cneji, HORIV şi SCEK, şi cu sora lor, Lîbedi, a întemeiat oraşul KIEV (înainte de anul 700) (sau KIJ). 8) Primul om, în mitologia ins. Hawaii (sau TII, TIKI).
KIJ — V. KII (1 şi 7).
KIL — Kilogram. 2) „Biserică", în toponimia celtică. 3) Unul din braţele prin care WAAL, cel mai meridional dintre braţele Rinului, comunică cu estuarul rîului MAAS (Meuse), în SV Olandei (Zuidholland). 4) Localit. în SV Suediei (Värmland).
KIM — Mic afl. al rîului KAMA, în NE reg. Kirov, din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.) (Î). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnodar). 3) Localit. în NV R.S.S. Tadjice (U.R.S.S.). 4) Localit. în V Indiei (Gujarat). 5) Rîu în V Coreei de S, care se varsă în Marea Galbenă (Î) (sau KŬM). 6) Rîu în V rep. Camerun, afl. al lui MBAM. 7) Localit. în SV rep. Ciad, pe rîul Logone. 8) Localit. în SE statului Colorado, din S.U.A. 9) (Mu) Medic coreean, stabilit în Japonia în sec. V (sau KON BU). 10) Personaj din cunoscutul roman omonimic al lui Rudyard Kipling. 11) Redutabilă gimnastă sovietică (Neli).
KIN — Zi, în limba maya. 2) Semn grafic chinez. 3) Antologie de nuvele chineze. 4) V. GIN (6). 5) Instrument muzical chinez (un fel de luth). 6) Joc-oracol al vechilor hitiţi (un fel de tablă de joc, cu figurine reprezentînd pe rege, oastea, zeităţi etc.). 7) Alt nume dat vietnamezilor. 8) Insulă în apropierea coastei de N a Norvegiei. 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Sverdlovsk). 10) Oraş în NE Chinei, la N de conurbaţia LŬDA (Liaoning). 11) V. JIN (2).
KIO — Unul din vechile nume ale oraşului Kyōto (cel mai mare centru turistic al Japoniei) (alt nume: Miyako).
KIP — Unitate monetară în Laos, sinonimă cu „piastrul cambodgian" (1 kip = 100 at), (sau cu 10 bi de 10 at!) (scris şi KYP). 2) Masiv muntos în Scoţia (Marea Britanie).
KIR — Pseudonim al scriitorului român, Alexandru Kiriţescu (1888—1961). 2) Domn, jupîn (în epoca fanariotă) (sau CHIR). 3) Depozite sedimentare îmbibate cu bitumen, între-

buințate la încălzitul locuințelor în pen. Apșeron, din M. Caspică (U.R.S.S.; R.S.S. Azerbaidjană). 4) Localit. în N R.P. Albania. 5) Cuibul vulturului de pe vîrful munților lui Moab. 6) Rege al Persiei între anii 559—530 î.e.n. (sau CIRUS, CIR, CYRUS al II-lea cel Mare).

KIS — Oraș antic în Mesopotamia, în valea fl. Eufrat, în apropiere de Babilon, centru economic înfloritor în mileniul III î.e.n. (sau KISH, KICH) (Ș). 2) Orășel în Egiptul de Sus, pe Nil, la S de orașul QENA. 3) Scriitor comunist ceh (1885—1948). 4) Pers. masc. din „Vechime", de Mihail Sadoveanu (Ș).

KIT — Specie de vulpe. 2) Rîu în Norvegia.

KIU — Localit. în S rep. Kenya. 2) Localit. în ins. japoneză Kyūshū (Nagasaki).

KKP — Gen de combină cu scule de forat, cu deplasarea mașinii.

KLE — Localit. în SV rep. Mali (É).

KLG — Abr. în zool. pentru „Klug".

KLI — Rîu în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă).

KLM — Societate de transporturi aeriene olandeză (sigla).

KLO — Localit. în NV Norvegiei (Nordland).

KLY — Localit. în NV R.S. Cehoslovace, la N de Praga (Bohemia Centrală) (sau KELL).

KMA — Vasal, în Georgia medievală (sec. XII). 2) Abr. pentru „Anomalia Magnetică Kursk".

KMH — Simbol pentru „kilometru la oră"

KMK — Tip de carotieră (Geol., Mine, Petrol).

KMP — Simbol pentru „kilometru pătrat".

KMT — (= „(Țara) neagră") Egiptul, în limba egipteană străveche.

KMU — Rîu în E statului himalaian Bhutan.

KNA — Localit. în Arabia Saudită.

KNE — Localit. în V Norvegiei (Nord-Trøndelag).

KNY — Botanist german (m. 1841).

KOA — Specie de acacia din arh. Hawaii, cu lemnul asemănător mahonului. 2) Ținut biblic.

KOB — V. COB (3). 2) Localit. în U.R.S.S., pe rîul IIA, tributar lui OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk).

KOD — Două localit. în India (Madhya Pradesh, Mysore).

KOE — Munți în rep. Africa de Sud. 2) Localit. în ins. Noua Caledonie (É).

KOF — Literă arameică, ebraică (a 19-a) și feniciană (sau KOFF, QOF, QOPH). 2) Orășel în NE rep. Africa de Sud (Transvaal).

KOG — Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia).

KOH — „Insulă", în toponimia kampuchiană și khmeră. 2) „Munte", în toponimia persană (sau KUH). 3) Ued în V rep. Sudan (Darfur).

KOI — „Sat" în toponimia turcă (sau KIŐJ, KŐJ, KŐY) (Ő). 2) Alt nume dat birmanilor. 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin). 4) Localit. japoneză în ins. Shikoku (Kōchi-ken).

KOJ — V. KOI (1). (Ő).

KOK — Nume dat neamului hanilor și aristocrației tiurce (= „albaștri") (Ő) (od.). 2) Oraș în NV R.P. Chineze (Xinjiang Uygur). 3) Localit. în S statului Sarawak, din Malaysia (în N ins. Kalimantan). 4) Marele arhitect al faraonului Akhenaton (Ehnaton), numit și Amenophis al IV-lea, din dinastia a XVIII-a. 5) Cunoscut ceramist olandez (1861—1919).

KOL — Dialect vorbit în India (sau HO). 2) Grupare etnică din jungla Chota Nagpur, din NE Indiei. 3) Localit. în rep. Africa de Sud (Cape) (sau De Kol). 4) Numele a patru personaje din epopeea islandeză „Saga despre Njal".

KOM — Pisc în V R.S.F. Iugoslavia, cu alt. 1 000 m (Croația). 2) Vîrf în R.S.F. Iugoslavia, situat la SV de Sarajevo, cu alt. 1779 m (Bosnia și Herțegovina). 3) Vîrf în NV R.P. Bulgaria, în M-ții Balcani de Vest (2 016 m). 4) Oraș în N Iranului, la S de Teheran (Tehran) (sau KOUM, KUM, QAM, QHOM, QOM, QOUM, QUM). 5) Vechi cartier al orașului egiptean Alexandria. 6) Rîu în rep. Camerun.

Scanned with OKEN Scanner

KON — V. GIN (6). 2) Rîu în U.R.S.S., tributar lacului Tenghiz, prin fl. Kulanutmes (R.S.S. Kazahă). 3) Localit. în NE Indiei (Uttar Pradesh). 4) Munte în rep. Sudan. 5) Arhitect rus, care a construit zidurile și turnurile „Orașului Alb" din Moscova și cetățile din Smolensk (sec. XVI) (sau KONI).
KOO — Localit. în U.R.S.S., pe rîul Ciulșman (R.S.F.S. Rusă, reg. autonomă Gorno Altai). 2) Localit. în rep. Africa de Sud. 3) Clasă socială a meșterilor, din Japonia medievală.
KOP — „Cap, pisc, vîrf de munte", în toponimia olandeză. 2) Vechiul nume al litrului în Olanda. 3) Rîu în U.R.S.S., afl. lui Amîl (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk). 4) Orășel în E Turciei asiatice (Muș).
KOR — „Greutatea pe care o poate duce un asin", măsură de capacitate pentru cereale și lichide în Orientul antic (= 345—388—405 l) (sau HOMER). 2) Munte în V R.D.P. a Yemenului (1830 m). 3) Rîu în Iran, lung. 250 km.
KOS — Golf în coasta de SV a Asiei Mici (sau COS). 2) Insulă grecească în arh. Sporadele de Sud (M. Egee), în apropierea litoralului turcesc (sau KO, COA, COO, COS). 3) Localitate în insula omonimă precedentă (sau COS). 4) Localit. în NV R.S.S. Armene (U.R.S.S.) (Ș). 5) Istoric sloven (1853—1924). 6) Arhitect, scriitor și om politic român (n. 1883) (Ó).7) Sculptor transilvănean contemporan, autor al monumentelor „Bobîlna", „Reșița" (n. 1914) (Ó). 8) Scriitor de naționalitate maghiară din România (1883—1977) (Ó). 9) Cel mai tînăr din cei șapte filozofi din „Divanul persian", de Mihail Sadoveanu. 10) Localit. în E R.S. Cehoslovace (Slovacia Centrală) (Š). 11) Etnograf maghiar din România (n. 1919) (Ó). 12) Străvechi zeu edomitic, identificat mai tîrziu cu ZEUS din mit. greacă.
KOT — „Castel, cetate", în toponimia indiană. 2) Limbă paleo-asiatică din aria fl. Enisei (U.R.S.S.). 3) Localit. în SE R.P. Ungare (Békés) (Ó). 4) Localit. în NE R.P. Polone (Olsztyn). 5) Localit. în N R.I. Pakistan (North West Frontier). 6) Numele a patru localit. din India. 7) Poet rus care a tradus, în anul 1902, în limba rusă, cele trei strofe ale „Internaționalei", de E. Pottier (1872—1943) (Ț).
KOU — „Port", în toponimia chineză. 2) Tamburină chineză, cu clopoței. 3) Localit. japoneză în ins. Honshū (Tochigi-ken).
KOW — Localit. în Malaysia Occidentală (Kedah), la str. Malacca.
KOY — V. KOI (1). 2) Veche țară din NV Africii, în Fouta Djallon. (Guineea) (sau KOIN).
KPO — Munți în NV Liberiei.
KPT — Sigla pentru „Kampuchea Prachea Thiptey" (= Kampuchia Democratică).
KRA — Numele malaiez al unei mai mute cu coadă lungă din ins. Java. 2) Istm în Thailanda care leagă Indochina de pen. Malacca, între G. Siam (la E) și M. Andaman (la V) (sau KRAH, KRAU). 3) Localitate în Thailanda, reg. Meridională (Chumphon), în istmul cu același nume (sau KRA BURI).
KRC — Cunoscută pădure pragheză (Č). 2) Două localit. în V R.S. Cehoslovace (Praga, Bohemia Meridională) (Č).
KRE — Una din insulele arh. ARU (Indonezia de Est) (É).
KRF — Numele croat al ins. grecești CORFU, din M. Ionică.
KRI — Trib indian din Canada.
KRK — Insulă croată în NV R.S.F. Iugoslavia, lîngă coasta Dalmației, în M. Adriatică (în ital.: Veglia). 2) Localit. în SV insulei precedente.
KRN — Munte în NV R.S.F. Iugoslavia, de 2245 m alt. (Slovenia).
KRP — Localit. în NV R.S. Cehoslovace, la NE de Praga (Bohemia Centrală).
KRS — Localit. în V R.S.F. Iugoslavia (Croația) (Š). 2) Munți în NE R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia) (Š).
KRU — Limbă guineeană, vorbită în Liberia și Coasta de Fildeș. 2) Grupare etnică indigenă din Guineea, Liberia și Coasta de Fildeș (sau KROU). 3) Măsură orientală pentru uleiul de palmier. 4) Localit. în SE Liberiei.

Scanned with OKEN Scanner

5) Localit. în ins. Sumatera (Indonezia).
KSI — A 14-a literă a alfabetului grec (sau XI). 2) A 35-a literă a alfabetului slavon.
KSN — Simbol pentru „kilosten" (Fiz.).
KUA — Plantă otrăvitoare exotică. 2) Numele cursului inferior al rîului KASAI, înainte de vărsarea lui în fl. Congo (rep. Zair, reg. Bandundu) (sau KOUA, KWA). 3) Trecătoare în rep. Zair. 4) Orășel în N R.P.D. Laos, pe rîul HOU (Phong Saly). 5) Vechi oraș pe malul estic al L. Tanganyika (sau KWA) (Tanzania). 6) Localit. în ins. Noua Caledonie (Melanezia).
KUB — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm). 2) Localit. în NE Austriei (Austria Inferioară) (sau KUEB) (Ű). 3) Localit. în Namibia.
KUC — Localit. în S R.P. Albania (Vlorë) (Č).
KUE — Regiune în NV statului asirian, situată aproxim. în jurul G. Iskenderun, în provincia Adana din Turcia asiatică (antic.).
KUG — Abr. în entom. pentru „Kugelan".
KUH — V. KOH (2). 2) Numele a două culmi muntoase din SV R.D. Germane, de 511 m și 795 m alt. (Karl-Marx-Stadt). 3) Cap în SE Iranului, la G. Oman (Porturile și insulele de la G. Persic și G. Oman). 4) Scriitor german (m. 1876).
KUI — Limbă dravidiană (India de Sud) (sau KOUI, KHOND). 2) Grupare etnică de limbă môn-khmerică din N Kampuchiei (sau KUY, KOUY SUI). 3) Nume dat populației AINU (ainoși) de către chinezi (prin sec. VIII și IX) și de către ruși, prin sec. XVII (sau KUVI). 4) Localit. japoneză în ins. Honshū (Hiroshima-ken). 5) V. CUI (11).
KUK — Munte în NV R.S.F. Iugoslavia, de 2 086 m alt. (Slovenia). 2) Trecătoare în NV R.S.F. Iugoslavia (Croația). 3) Fl. de coastă în NV statului Alaska (S.U.A.), tributar Oc. Arctic.
KUL — „Lac", în toponimia tătară și sinkiang turki. 2) Corp de gardă, în armata otomană (od.). 3) Spiritul apei, în credința popoarelor KOMI (Siberia). 4) Localit. în S rep. Camerun.
KUM — „Deșert", în toponimia arabă și turcească (sinonim cu ERG) (pl. kumuri) (sau QUM). 2) Deșert nisipos în Asia Centrală Sovietică. 3) Munte, de 1 219 m alt. și cabană, în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia). 4) Localit. în U.R.S.S., la sud de Taşkent (R.S.S. Uzbecă). 5) V. KOM (4). 6) V. KIM (5).
KUN — Pisc în masivul Nunkun, din Himalaia de V, înalt de 7 077 m (India, statul Jammu aur Kashmir) (sau MER). 2) Localit. în E R.P. Chineze (Henan) (Ű). 3) Om politic ungur, unul din întemeietorii Partidului Comunist din Ungaria și conducătorul Republicii Sovietice Ungare (1886—1939). 4) Elenist sovietic (m. 1940).
KUO — „Țară, pămînt", în toponimia chineză. 2) Oraș în NE R.P. Chineze, lîngă Marele zid chinezesc (Shanxi).
KUP — Localit. în V R.P. Ungare (Veszprém). 2) Localit. în R.P. Polonă (Opole). 3) Localit. în NV Indiei (Punjab).
KUR — Infernul, în credința străvechiului SUMER, reprezentat ca un imens spațiu, separînd scoarța pămîntească de Marea primordială, cu șapte porți, unde se adunau umbrele celor morți. 2) Balaur înfiorător, răpus de ENKI, zeul sumerian al apelor și al înțelepciunii. 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Tunguska, tributară fl. AMUR (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk). 4) Rîu în SV Iranului, tributar l. Niriz (Fars) (sau KYR). 5) Insulă în SE Indoneziei, făcînd parte din arh. KAI sau EWAB. 6) Localit. în SE rep. Sudan (Upper Nile).
KUS — V. CUS (3). 2) Mic afl. al rîului Nemda, tributar fl. Volga în reg. Kostroma, din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.). 3) Oraș în Egiptul de Sus, pe malul dr. al Nilului (Qêna) (sau KOUS, QUS, QOUS). 4) Ued în N rep. Maroc (sau Lukkos).
KUT — Cingătoare a femeilor AINU, semn al apartenenței la un anumit clan matriliniar. 2) Fortăreață în oaza Hufuf, din E Arabiei Saudite. 3) Regiune și oraș în E rep. Iraq, pe malul

Scanned with OKEN Scanner

stg. al fl. Tigru (Waset). 4) Insulă în G. Siam, în vecinătatea coastei de SE a Thailandei. 5) Cunoscut atlet sovietic (T).

KUX — Culme de 322 m alt. în NE R.F. Germania, în M-ţii HARZ (Niedersachsen).

KUY — V. KUI (2).

KVA — Simbol pentru „kilovoltamper" (Fiz.) (scris: kVA).

KWA — Literă din alfabetul etiopian. 2) Limbă vorbită în rep. Coasta de Fildeş (sau BAOULÉ). 3) V. KUA (2 şi 5).

KWE — V. GWE (2). 2) Literă din alfabetul etiopian.

KWH — Simbol pentru „kilowattoră" (Fiz.) (scris: kWh).

KWI — Literă din alfabetul etiopian.

KWO — Veche măsură liniară din Vietnam.

KWT — Kuweit, în codificaţia automobilistică internaţională.

KYA — Far şi localit. în SV Norvegiei (Sør-Trøndelag).

KYB — Unitate de măsură de lungime din Thailanda.

KYD — Autor dramatic englez, unul dintre iniţiatorii teatrului elisabetan, părintele „tragediei sîngeroase" sau al „tragediei răzbunării" (1558—94).

KYO — (Machiko) Cunoscută actriţă de teatru şi cinema japoneză (n. 1924).

KYP — V. KIP (1).

KYR — Rîu în S rep. Sudan, afl. lui Bahr el-Ghazal, tributar lui Bahr el-Abyad (= Nilul Alb). 2) V. KUR(4). 3) Medic vestit din Transilvania (c. 1505—1588), autorul lucrării „Sanitatis studium" (=Deprinderea sănătăţii), una din cele mai vechi tipărituri medicale de la noi din ţară.

KYU — Clasă, grad de clasificaţie la JUDO, inferioară lui DAN (pl. kyuri).

KYY — Lac în SE Finlandei (Mikkeli).

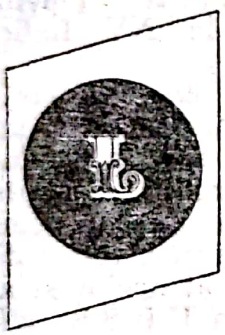

LAA — Orăşel în NE Austriei, pe rîul Thaya (Austria Inferioară) (în cehă: DYJE). 2) Fl. de coastă în E ins. Sulawesi (Indonezia). 3) Rîu şi comună în SV Franţei (Pyrénées-Atlantiques).

LAB — Enzimă care coagulează cazeina din lapte; cheag (Biol.). 2) Iugăr, (pl. LĂBURI) (Trans.). 3) Mare proprietar de pămînt şi sclavi în Egiptul antic. 4) Rîu în S R.S.F. Iugoslavia, afl. lui Sitnica, tributară lui IBAR (reg. autonomă Kosovo, din Serbia). 5) Localit. în S R.S. Cehoslovace, la N de Bratislava (Slovacia Occidentală) (Á).

LAC — Întindere naturală de apă, situată într-o depresiune pe uscat, uneori cu scurgere asigurată printr-un emisar. 2) Cantitate mare de apă sau de alt lichid (fig.). 3) Lichid cu care se acoperă unele corpuri pentru a le feri de umezeală, de rugină etc. 4) Soluţie pe bază de oxid de aluminiu gelatinos, amestecată uneori cu un colorant, folosită în pictură. 5) Substanţă obţinută din răşina unor plante din familia anacardiaceelor, folosită în arta decorativă din Extremul Orient. 6) Suc răşinos al unor arbori din Extremul Orient din care se prepară o soluţie pentru lustruit mobile. 7) Piele (sau imitaţie de piele) cu faţa netedă, lucioasă, acoperită cu un strat de lac, pentru pantofi. 8) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Lacerta (= şopîrla). 9) Leac (pop.). 10) Segment de ADN din cromozomul bacterian, locus pentru metabolizarea lactozei (Genet.). 11) Termen folosit în anatomie pentru acumulări de lichid în spaţii delimitate. 12) Diviziune administrativă în rep. CIAD (= prefectură). 13) Nume dat de Marco Polo, după cum s-ar părea, Valahiei (sau LACCA). 14) Sat component al com. Voloiac (jud. Mehedinţi). 15) Numele a două localit. din Franţa (Aveyron, Doubs). 16) Golf

în coasta de SE a ins. Bonaire, din arh. Antilele Olandeze (M. Caraibilor).
LAD — Grăjdar, la cai de curse. 2) Pisc în E Elveţiei, la graniţă cu Austria şi Italia (2 811 m). 3) Localit. în V R.P. Polone (Poznań). 4) Localit. în SV R.P. Ungare (Somogy).
LAE — Diminutiv din Nicolae. 2) Oraşel în N Thailandei (Nan). 3) Oraş şi port în NE statului Papua-Noua Guinee, la G. Huon (Marea Solomon). 4) Insulă în Oc. Pacific, în E Micronezici, făcînd parte din arh. Marshall. 5) Cap în SV ins. Hawaii (st. Hawaii, S.U.A.).
LAF — (pl. lafuri) Taifas, palavre (fam.).
LAG — Perioadă de latenţă în dezvoltarea unui fenomen (Genet.). 2) Fl. în S Norvegiei, care se varsă în Skagerrak, după un curs de 380 km (sau LAAG, LÅGEN) (Å). 3) Insulă lîngă coasta Scoţiei (Marea Britanie). 4) Localit. în N R.P. Polone (Gdańsk) (ą). 5) Renumit agronom norvegian (n. 1915).
LAH — Localit. în SE Australiei (Victoria).
LAI — Negru sau negru amestecat cu alb (pop.) (pl. LĂI, fem. LAIE) (sau LAU). 2) A la, a spăla (Ă). 3) A se deschide la culoare (despre lînă) (Ă). 4) Poezie medievală cu caracter liric sau narativ (pl. laiuri). 5) Limbă din grupul THAI, vorbită în munţii din centrul ins. Hainan (R.P. Chineză) (sau LI). 6) Unul din neamurile şi triburile tracice (antic.). 7) Afl. al rîului Ciulîm, tributar fl. OBI, în SE reg. Tomsk, din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.). 8) Localit. în SE Elveţiei (Graubünden). 9) Localit. în E Indiei (Bihar). 10) Orăşel în S rep. Ciad (Logone). (sau Béhagle).
LAJ — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov).
LAK — Subgrup lingvistic caucazian, care face parte din grupul lingv. nahodaghestanez (U.R.S.S.). 2) Cuvînt indian însemnînd 100.000 (de rupii, mai ales) (sau LAKH, LACK). 3) Orăşel în NE R.P. Ungare (Borsod-Abaúj-Zemplén). 4) Raion în R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Daghestan (U.R.S.S.).
LAL — Localit. în NE rep. Afghanistan (Kabul). 2) Om politic indian contemporan. 3) Scriitor român contemporan, care a scris „Epopeea Transfăgărăşanului“ (Romulus).
LAM — Literă în alfabetul arab. 2) Abr. latină pentru „liberalium artium magister“. 3) Culme de 601 m în SE R.F. Germania (Bayern). 4) Pîrîu, tributar rîului Salzach, în NV Austriei (Salzburg). 5) Numele a două localit. din SE R.F. Germania (Bayern). 6) Localit. în SE Indiei (Andhra Pradesh). 7) Numele băştinaş al Mării Ohotsk, însemnînd „apă mare“. 8) Localit. în rep. Afghanistan. 9) Supranumele regelui danez Erik (1137—46), însemnînd „mielul“.
LAN — Suprafaţă de teren agricol semănată de obicei cu cereale; holdă. (pl. lanuri). 2) Element de compunere savantă cu sensul de „lînă“ (sau LANI-, LANO-). 3) Lanţ gros de fier cu verigi largi, cu care se împiedică roata carului sau se leagă tînjala de protap (pl. LANI) (Olt.) (sau COADĂ, CÎRCEI). 4) Diviziune administrativă în Suedia (= provincie) (pl. LĂNER) (Ă) (sau LEN). 5) Diviziune administrativă în Finlanda (= provincie) (pl. LĂĂNI) (Ă). 6) „Comitat, district“, în toponimia suedeză. 7) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Birmania (= 1,83 m). 8) Afl. al rîului PRIPEAT, tributar al fl. Nipru, în R.S.S. Bielorusă (U.R.S.S.). 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Bielorusă).
LAO — Laos, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Laoţieni, populaţie din Kampuchia, Laos, Thailanda de N şi de E, Vietnam. 3) Limbă THAI, oficială în Laos (vorbită şi în NE Thailandei). 4) Fl. de coastă în SV Italiei, tributar Mării Tireniene (Calabria). 5) Veche colonie grecească în Italia de S, pe coasta Lucaniei (sau LAOS). 6) Munţi în N R.P.D. Laos. 7) Veche formaţie statală, pe terit. de azi al R.P.D. Laos (sec. III—I î.e.n.). 8) Localit. în NE statului Bhutan. 9) Veche ţară în NV Africii, pe malul stg. al fl. Senegal.
LAP — Orăşel în NE Birmaniei (Shan).
LAR — Numele unui personaj mitic

Scanned with OKEN Scanner

ce apare în colinde, în basme, ghicitori și zicători (sau LER, LEI, LEL, LEROI, LEROLOI, LERUI, LERULUI și LIR). 2) Zeu protector al casei și al familiei, la romani (pl. LARI). 3) Specie de maimuță numită și „gibonul cu mîini albe" (Hylobates lar). 4) Prenume etrusc. 5) Oraș în SE Iranului (Fars). 6) V. IAR (9). 7) Două localit. în NE Indiei (Uttar Pradesh). 8 Rîu în Algeria. 9) Siglă pentru „Liniile Aeriene Române".

LAS — (Om) lipsit de curaj și de sentimentul onoarei; (om) fricos, mișel, poltron, slab de înger (ș). 2) Care denotă lipsă de bărbăție, de curaj (despre atitudini) (ș). 3) Localit. în NE R.P. Polone (Varșovia). 4) Vechi oraș maritim în S Laconiei, la poalele muntelui Tayget (pen. Pelopones, Grecia antică).

LAT — Care are o lățime (relativ) mare. 2) Întins la pămînt (fără simțire sau mort) (fam.). 3) Partea lată a unui obiect, lățime. 4) Scîndură groasă cu muchiile drepte, folosită în constr. de drumuri. 5) Ochi, nod larg care se poate strînge în jurul unui punct fix; hăț, juvăț. (Ț). 6) Nod marinăresc. (Ț). 7) Instrument de prins păsări sau animale, format dintr-un ochi de sîrmă sau sfoară (Ț) (pl. lațuri). 8) Leaț, leț (= șipcă groasă folosită în construcții și la tîmplărie) (Ț). 9) Cursă, capcană (Ț) (pop.). 10) Foaie de pînză (Trans.) (Ț). 11) Divinitate a soarelui adorată de arabi înainte de convertirea lor la islamism (era o piatră de o înălțime uimitoare, așezată în mijlocul unui templu, susținut de 56 stîlpi de aur masiv). 12) Veche monedă din Letonia (pl. LATUS). 13) Pisc în Alpii elvețieni. 14) Localit. în S.U.A. (Montana).

LAU — V. LAI (1). 2) Localit. în ins. Gotland (Suedia). 3) Localit. în E Nigeriei, pe rîul Benue. 4) Localit. în N rep. Camerun. 5) Ued în N Algeriei, tributar M. Mediterane (Tetuan) (sau LAOU). 6) Rîu în S rep. Sudan, tributar Nilului. 7) Grup de insule (atoli) în E arh. Fiji, din care face parte (Melanezia).

LAW — Localit. în S Scoției (Lanarkshire). 2) Financiar scoțian în serviciul Franței (1671—1729). 3) Teolog protestant englez, celebru prin studiile sale de morală practică (1686—1761). 4) Om politic britanic (1858—1923). 5) Cunoscut fotbalist englez (n. 1940). 6) Tip de operație de artroplastie a genunchiului (Chir.).

LAX — Care nu este strîns; destins, lejer. 2) Localit. în SV Elveției, pe fl. Ron (Valais). 3) Localit. în S statului Georgia, din S.U.A. 4) Fl. de coastă în N Norvegiei (Finnmark).

LAY — Fl. de coastă în V Franței, cu un curs de 125 km (Vendée). 2) Aliaj antifricțiune binar Sn—Pb (Metalurg.) (sau LEY). 3) Localit. în E Franței (Loire). 4) Două localit. în R.F. Germania (Rheinland-Pfalz, Bayern). 5) Cap în R.S. Vietnam, la G. Tonkin. 6) Localit. în NV statului Colorado, din S.U.A.

LAZ — Teren de curînd despădurit, transformat în loc arabil sau în pășune (pl. lazuri). 2) Ogradă (arh., Mold.). 3) Linie de muscele, colnice. 4) Pădurice cu arbori mici (S Trans.). 5) Unul din spiritele binefăcătoare, după credința tibetanilor (sau LASE). 6) Negustor turc, originar din Asia Mică, de pe țărmul M. Negre, care făcea comerț cu țările românești (pl. LAZI) (od.). 7) Numele a trei sate din R.S. România (jud. Alba (2) și Arad). 8) Vechea denumire a satelor Laz-Firtănuș și Laz-Șoimuș din jud. Harghita. 9) Sat desființat, înglobat în satul Stanciova, com. Recaș, jud. Timiș. 10) Comună în NV Franței (Finistère). 11) Localit. în R.S.F. Iugoslavia, la N de Zagreb (Croația).

LBR — Simbol literal pentru POUND sau LIVRĂ (= unitate de măsură pentru greutate engleză, în sistemul TROY, egală cu 12 ounces).

LBT — Simbol literal pentru POUND-TROY (= unitate de măsură pentru greutate americană, egală cu LBR).

LCI — Abr. milit. engleză pentru „landing craft infantry" (= șalandă de debarcare pentru infanterie).

LCR — Abr. med. pentru „lichid cefalo-rahidian".

Scanned with OKEN Scanner

LCT — Abr. milit. engleză pentru „landing craft tank“ (= șalandă de debarcare pentru tancuri).
LDC — „Încărcarea condițiilor“, instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
LDH — Abr. med. pentru „lacticodehidrogenază“.
LDM — „Încărcare multiplă“, instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
LEA — Lele. 2) Jurubiță folosită ca unitate de lungime în sistemul englez de numerotare a firelor (= 300 iarzi sau 274 m) (Ind. text.) (pl. LEAS). 3) Rîu în SE Angliei, afl. al fl. Tamisa. 4) Numele a trei localit. din Anglia (Hereford and Worcester, Lancashire, Wiltshire). 5) Comitat în statul New Mexico, din S.U.A. 6) Localit. în E Braziliei (Minas Gerais) (É). 7) Culme în departamentul Ñorquinco, din SV Argentinei (Río Negro). 8) Istoric englez, cunoscut prin „Istoria inchiziției“ (1825—1909). 9) Scriitoare americană (1884—1955). 10) Dramă cu subiect biblic a scriitorului finlandez Aleksis KIVI (1834—72). 11) Renumit fizician și radiobiolog englez (1910—47). 12) Pers. fem. din romanul „În căutarea timpului pierdut“, de Marcel Proust (É). 13) Eroină din romanele „Chéri“ și „Sfîrșitul lui Chéri“, ale scriitoarei franceze Gabrielle COLETTE (1873—1954) (É).
LEB — Numele unei metode radiologice de studiu al tulburărilor de digestie, prin urmărirea radioscopică a unei pilule de bariu (inițiată de medicul Anton LEB (1891—1965)).
LEC — V. LEK (1). 2) Scriitor polonez (1909—66).
LED — Zeul războiului la vechii slavi (sau LEDO). 2) Vîrf în Alpii elvețieni.
LEE — Tulpină de virus gripal de tip B (Med.). 2) Direcția către care suflă vîntul pe mare (Marină). 3) Rîu în SV Irlandei (Cork). 4) Localit. în SV Angliei (Devon). 5) Una din suburbiile Londrei. 6) Numele a 12 comitate din S.U.A. 7) Numele a 13 localit. din S.U.A. 8) Prelat și om politic englez, devotat lui Henric VIII (m. 1543) (sau LEGH). 9) Poet dramatic englez din perioada Restaurației (tragedii: „Nero“, „Reginele rivale“ ș.a.). 10) Om de stat american, unul dintre semnatarii „Declarației de independență“, care a proclamat constituirea S.U.A. (1732—94). 11) Numele a două romanciere și dramaturge minore din Anglia (Sophia (1750—1824); Harriet (1757—1851)). 12) Pseudonimul lui Violet PAGET, romancieră și critică literară engleză (1856—1935). 13) Filozof englez din sec. XVIII, contemporanul și adversarul lui Locke. 14) Botanist scoțian din sec. XVIII. 15) Orientalist englez (1783—1852). 16) Literată și naturalistă engleză (1791—1856). 17) General american, comandantul suprem al armatei sudiste în Războiul civil din S.U.A. (1807—70). 18) Pictor peisagist englez (1799—1879). 19) Critic literar și lexicograf englez (1859—1926). 20) Poet și cineast englez (n. 1914). 21) (Tsung Dao) Renumit fizician chinez, stabilit în S.U.A., căruia i s-a decernat Pr. Nobel în 1957 pentru lucrarea cu tema: nevalabilitatea principiului parității în domeniul nuclear (n. 1926).
LEG — Abr. muz. pentru „legato“ (= fără întrerupere între sunete). 2) Bun lăsat de cineva prin testament (înv.). 3) Rîu în NE Poloniei, afl. al lui Narew. 4) Rîu în SE Poloniei, afl. al Vistulei (Ł, ę).
LEH — Localit. în NE R.P. Ungare (Borsod-Abaúj-Zemplén) (É). 2) Orășel în N Indiei, pe fl. Indus (Jammu aur Kashmir).
LEI — Pl. de la LEU (1 2 și 3). 2) V. LAR (1). 3) A vopsi (NV Trans.). 4) A renunța la ceva (Olt.). 5) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Coreea de Sud (= 3,926 km) și în Hong Kong (= 645—681 m) (sau LI). 6) Numele flamand al rîului LYS, din Franța și Belgia (sau LEIE). 7) Vale în NV Italiei, în Alpii Lepontini (Lombardia). 8) Localit. în NE ins. Sardinia (Italia, Nuoro).
LEK — Unitate monetară în Albania (= 100 Qindarka) (sau LEC). 2) Nume dat ramurii septentrionale a Rinului inferior în Olanda (sau LECK). 3) Rîu în NE R.P. Polone, afl. lui BÓBR,

Scanned with OKEN Scanner

tributar Narewului (Bialystok) (sau LYCK) (ę). 4) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Azerbaidjană). 5) Dinastie albaneză, care a luptat împotriva turcilor, alături de Skanderbeg, în anii 1443—68.

LEL — V. LAR (1). 2) Divinitate slavă, protectoare a agriculturii. 3) Pers. masc. (cioban) din opera „Snegurocika" (= Fata de zăpadă) de N. Rimski-Korsakov. 4) Frate cu Polel, în basmele poloneze.

LEM — Primul modul american de explorare a lunii, cu care au aselenizat Armstrong și Aldrin, la 20 iul. 1969 („Vulturul" lui Apollo). 11). 2) Munte în S R.P. Chineze. 3) Culme de 421 m alt. în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 4) Localit. în Danemarca, în V pen. Jylland (Ringkøbing). 5) Scriitor polonez contemporan, autorul romanului de aventuri „Norul lui Magellan" (trad. în limba rom. și publicat în 1959).

LEN — V. LAN (4). 2) Localit. în NV Thailandei.

LEO — Numele latin al constelației zodiacale LEUL, întinsă din emisfera nordică a cerului. 2) Localit. în Canada (Alberta). 3) Trei localit. în S.U.A. (Indiana, South Carolina, Wyoming). 4) Localit. în S R.P. Chineze (Yunnan). 5) Localit. în SV rep. Volta Superioară (É). 6) Scriitor arab (1492—1550). 7) Medic stabilit temporar la Tîrgoviște (sec. XVII). 8) Compozitor italian, autorul operelor „Olympiada", „Ahile în Sciro" (1694—1744). 9) Istoric german (1799—1878). 10) (André) Pseudonim literar al Léodilei Champseix, militantă a Comunei din Paris (n. 1832 — m. ?).

LEP — V. LIP (1). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Lepus (= iepurele). 3) V. LEPP (= asistent al lui Victor Babeș la Institutul de Bacteriologie din București).

LER — V. LAR (1). 2) Unul din pseudonimele lui Valeriu Braniște, scriitor și ziarist român (1869—1928). 3) Vreme, timp, (în special) timpul în care cineva este în floarea vîrstei (Mold.). 4) Farmec, haz (Mold.). 5) Melodia după care se cîntă o colindă (Huned.). 6) Cuptorul de la mașina de gătit, frigătoare (Trans.) (pl. leruri) (sau REL, REN, RER, REZ, ROL, ROLĂ, RORĂ, RULĂ, RURĂ). 7) Localit. în SV Norvegiei (Sør-Trøndelag).

LEȘ — Pseudonimul ziaristului român Dimitrie Lesnea (n. 1910). 2) Tip de satelit artificial american pentru cercetări privind elementele modulate. 3) Cadavru, mortăciune, stîrv, hoit (pl. leșuri) (ș). 4) Leah, polonez (Mold., înv.) (ș). 5) Loc rămas gol după ce s-a tăiat pădurea (Olt.) (ș). 6) Loc de pîndă (Trans.) (ș). 7) Greutate la inimă (ș). 8) Leasă (ș). 9) Jaleș de cîmp (pop.) (ș). 10) V. LIȘ (2). 11) Epavă (Nav., termen regional) (ș). 12) Vîrf în M-ții Perșani de Nord (987 m). 13) Sat în R.S. România, com. Nojorid, jud. Bihor (Ș). 14) Localit. în NE Spaniei (Lérida) (É). 15) Oraș slav pe coasta Dalmației, la M. Adriatică, care a cunoscut o mare înflorire între sec. VII—X.

LET — V. LAT (8). 2) Vergea de lemn, riglă (Trans.) (pl. leți) (ț). 3) Sat component al com. Boroșneu Mare, jud. Covasna (ț). 4) Termen la tenisul de cîmp și de masă. 5) Barbar în slujba Imperiului Roman (pl. LETI) (sau LIT, pl. LITI).

LEU — Mamifer carnivor din fam. felidelor, care trăiește în Africa, supranumit „regele animalelor" (Panthera leo). 2) Unitate monetară oficială a României, începînd din 1867 (= 100 de bani). 3) Om curajos, puternic (fig.). 4) A 5-a constelație a zodiacului, numită de popor „cal" și „gavăd" (sau LEO) (art.). 5) Numele unui dans popular (Teleorm.). 6) Sat și comună în jud. Dolj. 7) Mic afl. al Jiului, în jud. Dolj. 8) Pîrîu în NV Bavariei (Bayern) (R.F. Germania). 9) Căpetenia țăranilor răsculați în N Moldovei, pe timpul lui Petru Aron. 10) Pictor elvețian (autorul tabloului „Orfeu") (1490—1531). 11) Cunoscut șahist român. 12) Scriitor român contemporan (n. 1932).

LEV — Unitate monetară în Bulgaria (= 100 Stotinki) (pl. LEVA) (sau LEW). 2) Din neamul LEVI-lor

(= vechi popor ligur, cu capitala la Ticinum (= Pavia)). 3) Principe al Haliciului, care ar fi întemeiat oraşul LVOV (m. 1301). 4) Nume rusesc.
LEW — V. LEV (1).
LEX — Pseudonim al lui N.D. Cocea, cunoscut scriitor şi ziarist român (1880—1949). 2) Lege (lat.). 3) Localit. în S.U.A. (West Virginia).
LEY — V. LAY (2). 2) Boală, caracterizată prin absenţa perceperii vorbirii cu voce tare (Med.). 3) Localit. în NE Franţei (Moselle). 4) Mic golf în NV R.F. Germania, la N de Emden (Niedersachsen). 5) Rîu în Scoţia (Marea Britanie).
LEZ — Rîu în SE Franţei, afl. al Ronului (Drôme). 2) Fl. de coastă în S Franţei, tributar M. Mediterane (Hérault). 3) Rîu în SV Franţei, afl. lui SALAT (Ariège). 4) Localit. în SV Franţei (Haute-Garonne).
LHA — Termen tibetan cu sensul „dumnezeu", corespunzînd cu sanscritul DEVA.
LIA — Pseudonim al poetului Octavian GOGA (1881—1938). 2) Specie de insecte coleoptere. 3) Nume feminin. 4) Lac glaciar în masivul Retezat, în căldarea Bucurei, la 1910 m alt., cu o suprafaţă de 1 ha şi cu ad. max. de 3 m. 5) Localit. în SV Suediei (Halland). 6) Localit. în V R.S.S. Gruzine (U.R.S.S.). 7) Titlul unuia dintre primele filme artistice româneşti, realizat în 1927 de regizorul Jean Mihail. 8) Pers. fem. din piesa „Sodoma şi Gomora", de Jean Giraudoux. 9) Pers. fem. din „O istorie de demult", de Mihail Sadoveanu.
LIB — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Libra (= balanţa). 2) Insulă în Oc. Pacific, în E Micronezie, făcînd parte din arh. Marshall (sau LIP).
LIC — Abr. med. pe reţete pentru „licoare". 2) Cuvînt care redă o scînteiere, o sclipire, un licăr; exprimă o mişcare sau o senzaţie scurtă (NV Munt.). 3) Gloată, ceată, sobor (înv.). 4) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Croaţia) (č). 5) Rege al Beoţiei, frate cu Nicteu şi unchiul Antiopei (Mit.) (sau Licus, Lycus). 6) Proroc vestit, fiul lui Pandion şi al Pyliei, frate cu Egeu, deci unchiul eroului Teseu (Mit.) (sau Licus, Lycus).
LID — Port pescăresc la M. Roşie, pe coasta de SV a Arabiei Saudite (sau E'LID).
LIE — Ciocîrlie, simbol al vieţii active (în folclorul nostru). 2) Rîu în NV Franţei (Côtes-du-Nord) (É). 3) Cneaz (= un fel de primar) în Moldova, pe timpul lui Alexandru cel Bun. 4) Scriitor norvegian (1833—1908). 5) Renumit matematician norvegian (1842—1899). 6) Scriitor norvegian (n. 1884). 7) Om politic social-democrat norvegian, primul secretar general al O.N.U. (1896—1968). 8) (Doina) Sculptor român contemporan (bust: „Oţelar") (n. 1929). 9) Uriaş legendar, din picturile iconarilor ardeleni din sec. al XVIII-lea. 10) Matematician chinez care în lucrarea „Oglinda marină", apărută în 1248, formulează reguli pentru determinarea rădăcinilor unor ecuaţii de grad superior (1176—1265) (scris Li E).
LIF — Bărbat, care a supravieţuit „Amurgului zeilor", împreună cu femeia sa, Lifthrasir, ascunzîndu-se sub rădăcinile „Frasinului lumii", zămislind apoi alţi oameni pe pămîntul cel nou (LIF = „Viaţa", în care trăieşte zeul eternităţii VIDAR, scăpat şi el; LIFTHRASIR = „Dorinţa de viaţă") (Mit. scand.).
LIG — Culoarea albă, în limba pampa (Argentina). 2) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia).
LIK — Localit. în NV R.P. Bulgare (Vraţa).
LIL — Al 3-lea element, „vîntul" (aer, suflu, spirit), care, după credinţa sumerienilor, s-ar găsi între cer şi pămînt.
LIM — Abr. matem. pentru „limită". 2) Murdăria ce se depune pe piele, lip. 3) Lemn dur, de culoare roşie-brună, din Indochina (Tonkin) (sau LIM-XE). 4) Rîu în V R.S.F. Iugoslavia, afl. al Drinei. 5) Cel mai lung fiord din Europa (= 180 km), care se află în N pen. Jylland (Danemarca) (sau LYM, LIIM). 6) Culme de 686 m alt. în NV R.S.F. Iugoslavia, la SE de Ljubljana (Slovenia). 7) Insulă în

Scanned with OKEN Scanner

NE lacului VAN, în SE Turciei asiatice. 8) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk).

LIN — Element de compunere cu sensul „IN“ (sau LINO -). 2) Peşte de apă dulce stătătoare, cu solzi mici (Tinca tinca). 3) Vas în formă de jgheab, în care se storc strugurii. 4) Vas în care fermentează materia primă folosită la fabricarea berii, a spirtului. 5) Vas, cadă de doage unde se pun la fermentat prunele din care se face ţuică. 6) Care se mişcă sau se desfăşoară în mod egal, fără salturi şi treceri bruşte; domol, liniştit, potolit. 7) Fără valuri mari, liniştit (despre ape). 8) Cu înclinaţie mică, uşor de urcat sau de străbătut (despre pante, drumuri). 9) Neted (despre suprafeţe). 10) Lipsit de asprime, blînd, potolit (despre sunete) (fig.). 11) Cu strălucire domoală, blîndă, odihnitoare (despre lumină) (fig.). 12) Calm, liniştit, molcom (fig.). 13) Planta Silene armeria (Trans.). 14) Sufletul, separabil de trup (în cultul daoist). 15) Localit. în V Franţei (Deux-Sèvres). 16) Al 2-lea dintre papi (67—c.79 e.n.) (sau Linus). 17) Pictor din şcoala olandeză, activ între anii 1650—1675. 18) Dascălul lui Heracles, care l-a învăţat în copilărie arta muzicii (sau Linus) (Mit.). 19) Fiul lui Apollo şi al Psamathei, devorat de cîini (Mit.).

LIO — Element de compunere cu sensul „referitor la dispersie“, „dizolvare“.

LIP — Element de compunere cu sensul „gras“, „grăsime“, „ţesut adipos“ (sau LIPO -). 2) Cuvînt care imită zgomotul produs de lovirea cu palma sau de mersul cu picioarele goale ori în papuci (sau LIPA!). 3) Strat (gros) de murdărie care se formează pe piele sau pe îmbrăcăminte (sau LIM, JEG) (reg.). 4) V. LIB (2). 5) Munţi în V Bosniei şi Herţegovinei (R.S.F. Iugoslavia).

LIQ — Abr. med. pe reţete pentru „Liquor“ (= licoare) (V. LIC.).

LIR — V. LAR (1). 2) Zeul mării la celţi (sau LLYR) (Mit.). 3) Insulă în NE ins. Noua Guinee, făcînd parte din arh. BISMARCK (Melanezia).

LIS — Neted (rar.). 2) Cu părul alb (despre cai sau cîini) (sau LES). 3) Mic afl. al rîului EMSE, tributar lui ILM, în SV R.D. Germane (Halle). 4) Localit. în V Serbiei (R.S.F. Iugoslavia). 5) Populaţie din ins. chineză HAINAN. 6) (Du) Nume pe care l-au luat fraţii Jeannei d'Arc, înnobilaţi de regele Franţei, Charles VII (sau Du LYS).

LIT — Element de compunere cu sensul „piatră“, „pietros“ (sau LITO-). 2) Sufix, cu semnificaţia „care se află în soluţie, solubil (în anumite condiţii)“. 3) Abr. uz. pentru „literatură“. 4) Cui de lemn (Maram.) (pl. LIŢI). 5) Spin (Carduus acanthoides) (Ţ) (Trans.) 6) Vagon de dormit. 7) Simbolul lirei italiene. 8) V. LET (5). 9) Localit. în SV Franţei (Landes) (sau Lit-et-Mixe). 10) Mică înălţime la V de Hamburg, în Niedersachsen (R.F. Germania). 11) Localit. în Suedia (Jämtland). 12) Pitic, pe care zeul Thor l-a jertfit, aruncîndu-l pe rugul unde ardea cel care a fost zeul Balder, feciorul luminos al lui Odin (Mit. scand.).

LIU — Fl. de coastă în S R.P. Chineze, tributar G. Tonkin (Guangdong). 2) Numele de familie al împăraţilor dinastiei chineze HAN. 3) Comandant suprem al trupelor mongole, ucis cu ocazia luptei pentru cucerirea ins. japoneze KYŪSHŪ (anul 1274). 4) Pers. fem. (= o tînără sclavă) din opera „Turandot“, de Giacomo Puccini. 5) (Huei) Renumit matematician chinez (sec. III e.n.).

LIV — Relativ la LIVI (= popor finougrian fixat la N coastei Curlandei).

LIW — Localit. în E R.P. Polone (Varşovia).

LIX — Pseudonim al scriitorului român Felix Aderca (1891—1962). 2) Pictor şi ilustrator francez (1830—97). 3) Eroină populară franceză (1839—98). 4) Gen de insecte coleoptere. 5) Vechi port pe coasta atlantică a Mauretaniei (prov. Tingitana), pe terit. de azi al Marocului (antic.).

LIZ — Fl. de coastă în V Portugaliei (Leiria).

LLO — Comună în S Franţei, cu ape termale (Pyrénées-Orientales).

Scanned with OKEN Scanner

LMH — Simbol pentru „Lumen-oră“ (fiz.).
LMI — Abr. U.A.I. pentru constelaţia *Leo Minor* (= Leul mic).
LMS — Simbol pentru „Lumen-secundă“ (Fiz.).
LNG — Navă pentru transportul gazelor lichefiate (din engl. „Liquid Natural Gas“).
LNR — Siglă pentru „Liga Navală Română“, fostă asoc. de cultură şi propagandă marinărească înfiinţată în 1923.
LOA — Cocotier sălbatec din Brazilia. 2) Gen de viermi paraziţi, din fam. Filariidae, agentul patogen al loiazei (= boală caracterizată prin leziuni oculare). 3) Localit. în Suedia (Ö). 4) Insuliţă care intră în alcătuirea atolului Maloelap, din arh. Marshall. 5) Localit. în S statului UTAH, din S.U.A. 6) Mic fl. în N rep. Chile (440 km) (Antofagasta). 7) Departament în Chile, în provincia Antofagasta. 8) (Mauna) Vulcan în ins. Hawaii, considerat cel mai înalt de pe pământ (Alt. max. 4167 m + 4500 m soclul imers = 8667 m!).
LOB — Parte rotunjită şi proeminentă a unui organ (creier, ficat etc.). 2) Partea de jos a pavilionului urechii. 3) Element de construcţie în forma unui arc de cerc. 4) Porţiune de albie, luncă sau terasă cuprinsă în bucla unui meandru. 5) Fiecare dintre părţile în care este secţionată o frunză, o petală sau o sepală (Bot.) (pl. LOBI) (1—5). 6) Lovitură la crichet şi tenis, executată orientînd planul rachetei în sus, spre a imprima mingii o traiectorie ascendentă (pl. LOBURI). 7) Rîu în U.R.S.S., afl. lui ŞOŞA, tributar fl. Volga (reg. Moscova şi Kalinin, din R.S.F.S. Rusă). 8) Lac în Asia Centrală (R.P. Chineză), în V Pod. Takla-Makan, la 780 m alt. (sau LOB NOR, LOP, LOP NOR, LUOBUBO). 9) Pisc în V Austriei, cu alt de 2610 m (Vorarlberg).
LOC — Punct, porţiune determinată în spaţiu. 2) Bucată de pământ (cultivabil) (pop.). 3) Regiune; ţinut; ţară. 4) Aşezare omenească, localitate; ţara, regiunea, localitatea unde s-a născut cineva. 5) Spaţiu ocupat de cineva sau de ceva. 6) Pasaj într-o scrisoare; publicaţie în care a apărut un anumit lucru. 7) Slujbă, post; funcţie. 8) Situaţie socială a cuiva; situaţie. 9) Moment potrivit; prilej, ocazie. 10) Abr. uz. pentru „localitate“. 11) Afl. al Oltului, în cursul lui superior. 12) Mic fl. de coastă în NV Franţei (Morbihan).
LOD — Oblon la fereastră (SE Trans.). 2) Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém) (Ö). 3) Oraş şi important aeroport în statul Israel, la SE de Tel Aviv-Jaffa, în districtul Central (sau LYDDA).
LOE — Feldmareşal şi scriitor prusac (1828—1908) (Ë).
LOF — Partea corăbiei expusă vîntului (Marină) (sau LUV, LOOF). 2) Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).
LOG — Sufix cu sensul de „specialist“, „tehnician“, „vorbire“, „discurs“. 2) Abr. uz. pentru „logică“. 3) Abr. uz. pentru „logaritm“ (Mat.). 4) Vale mică, cu coastele potrivit înclinate; rîpă mică (reg.). (pl. LOGURI). 5) Înregistrare obţinută în cursul cercetărilor petroliere, constînd în a efectua un foraj de încercare şi în a analiza păturile subterane traversate, cu ajutorul instrumentelor coborîte în fundul puţului. 6) Măsură de capacit. pentru cereale şi lichide la vechii egipteni şi ebrei (= 0,55 l) (sau KOTIL, la cereale). 7) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia), la graniţă cu Italia. 8) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Volgograd).
LOH — Aparat pentru măsurarea vitezei unui vas (Marină) (sau LOCH). 2) Mică înălţime în N R.F. Germania, la V de Hamburg (Niedersachsen). 3) Numele a 5 localit. din R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen (3) şi Bayern (2)).
LOI — Rîu în NE Birmaniei, afl. al fl. Mekong (Shan) (Ő). 2) Vechiul nume al oraşului chinez Loyang, din provincia Henan (scris LO I) (antic.).
LOK — Poţiune calmantă, sau LOOCH (Farm.). 2) Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia (Serbia, reg. autonomă Vojvodina). 3) Localit. în SE

Scanned with OKEN Scanner

R.S. Cehoslovace (Slovacia Occidentală).
LOL — Ued în S rep. Sudan, tributar al Nilului, prin Bahr el 'Arab. 2) Localit. în S rep. Sudan (Bahr el Ghazal). 3) Instabilitate a navei drepte care se înclină într-un bord sau altul sub acţiunea forţelor exterioare (Marină).
LOM — Rangă specială de oţel, folosită la lucrările de aşezare a şinelor de cale ferată (pl. LOMURI). 2) Agestru; aluviune de buşteni, vreascuri, nămol şi pietre (Bucov.). 3) Boarfe, catrafuse (NV Trans.). 4) Grup de arbuşti deşi în pădure (care încurcă exploatarea lemnului) (N Mold.). 5) Vreasc, gătej (N Mold.). 6) Numele a două rîuri în N R.P. Bulgaria, afl. ai Dunării (unul în NV (= 90 km), altul în NE (= 25 km)). 7) Oraş şi port la Dunăre în NV R.P. Bulgaria. 8) Localit. în SV Norvegiei (Oppland). 9) Două localit. în V R.S. Cehoslovace (Bohemia Occidentală) (sau LOHM). 10). Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. PERM). 11) Rîu în E rep. Camerun, afl. al fl. Sanaga. 12) Departament în Rep. Unită Camerun. 13) Localit. în N Thailandei (sau LOM SAK). 14) Medic olandez (1500—1564) (sau Van LOM).
LON — Fiord în SE Islandei. 2) Localit. în NV Iranului (Kermānshāh na Hamādan).
LOO — Orăşel în SV Belgiei (West Vlaanderen). 2) Cunoscut castel în Olanda, reşedinţă de vară a familiei regale (lîngă Arnhem) (Gelderland). 3) Mic fiord în SV Norvegiei, în apropiere de Trondheim (Sør Trøndelag). 4) Localit. în U.R.S.S., pe coasta de NE a Mării Negre (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnodar). 5) Familie de pictori olandezi stabilită în Franţa în sec. XVII, care s-a remarcat, mai ales, pe timpul domniei lui Louis XV (sau VAN LOO, VANLOO). 6) „Dună de nisip", în limba pampa (Argentina).
LOP — Gen de insecte hemiptere (sau LOPUS). 2) V. LOB (8). 3) Orăşel în SV regiunii autonome Xinjiang Uygur, din NV R.P. Chineze. 4) Nume folosit de Marco Polo pentru deşertul GOBI.
LOR — Formă a pronumelui personal. 2) Localit. în N Franţei (Aisne).
LOS — Localit. în SE Suediei (Gävleborg). 2) Localit. în E R.P. Polone (Varşovia). 3) Insuliţă lîngă coasta de SV a M. Caspice, în R.S.S. Azerbaidjeană (U.R.S.S.). 4) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Novosibirsk). 5) Localit. în NV Indiei (Rajasthan). 6) Arhipelag în E Oc. Atlantic, lîngă coasta de V a rep. Guineea, în dreptul capitalei Conakry. 7) Lingvist şi filolog polonez (1860—1928) (Ó). 8) Articol hotărît spaniol (masc., pl.).
LOT — Fiecare dintre porţiunile în care a fost împărţit un teren sau o pădure; parcelă. 2) Grup, serie (de persoane). 3) Grup de obiecte asemănătoare; cantitate mare de material de aceeaşi provenienţă. 4) V. LOZ(1). 5) Aliaj de lipit. 6) Unitate de măsură pentru greutate în R.S.S. Estonă. 7) Siglă pentru „Polskie Linie Lotnicze Polish airlines" (= Liniile aeriene poloneze), societate de transporturi aeriene polonă. 8) Pîrîu, afl. rîului Tîrnava Mică (Ţ). 9) Rîu în S Franţei, afl. al fl. Garonne (cu un curs de 481 km). 10) Departament în S centrului Franţei. 11) Localit. în Belgia (Brabant). 12) Înălţime în ins. Sf. Elena, din Oc. Atlantic. 13) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 14) Pilot de cataracte (Marină((ţ).
LOU — Vînătoare (Ban.) (sau LOV). 2) Localit. în S ins. daneze Sjaelland (Storstrøm-Lolland). 3) Insulă în Oc. Pacific, la N de ins. Noua Guinee, făcînd parte din arh. Amiralităţii (Melanezia). 4) Capitala tribului CEU de Est (China antică). 5) Terasă deschisă la faţadă, caracteristică palatelor chineze construite în sec. 14—17. 6) Eroina unui roman de D.H. Lawrence, scriitor englez (1885—1930).
LOV — V. LOU (1).
LOW — Ostrov în apele fl. Shannon, din SV Irlandei (Eire). 2) Cap în SV ins. canadiene Southampton, din G. Hudson (Northwest Territories). 3) Localit. canadiană în SV prov. Quebec. 4) Rabin din Praga, care,

Scanned with OKEN Scanner

după o legendă iudaică medievală, ar fi plămădit din lut și însufleţit pe uriașul GOLEM (Ō). 5) Caricaturist englez (1891—1963). 6) „Jos, de jos", în toponimia anglo-americană.

LOX — Localit. în SE Mexicului (Oaxaca).

LOY — Localit. în NV R.F. Germania (Niedersachsen). 2) Localit. în S.U.A. (Arkansas). 3) Renumită dansatoare și actriță americană de cinema (Myrna) (n. 1902). 4) Cunoscut regizor de film italian (Nanni) (n. 1925).

LOZ — Bilet de loterie (sau LOT (înv.)). 2) Pădurice cu tufișuri rare de alun (NV Munt.). 3) Strat gros care se formează deasupra poșircii, după ce s-au fermentat prunele; prăștină (NV Munt.). 4) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia) (Ž).

LPG — Navă servind la transportul gazelor sub presiune (din engl. „Liquid Pressure Gas"). 2) Limbaj de programare pentru probleme de gestiune (Inform.).

LPK — „Încărcarea cheilor de protecţie", instrucţiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

LPS — Limbaj de programare, de macrogenerare (Inform.). 2) „Încărcarea stării program", instrucţiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

LSI — Abr. milit. americană pentru „Landing Ship Infantry" (= navă de debarcare pentru infanterie).

LST — Abr. milit. engleză pentru „Landing Ship Tank" (= navă de debarcare pentru tancuri).

LTH — Abr. med. pentru „Luteotropic Hormone", hormon glicoproteic luteotrop sau prolactină.

LTN — Simbol literal pentru „longton" (= tonă lungă), unitate de măsură pentru greutate engleză în sistemul avoir-du-pois, valorînd 1016,047 kg.

LTP — Abr. med. pentru „lipotiamin-pirofosfat (= cofactor enzimatic).

LUA — A prinde un obiect (în mînă) pentru a-l ţine, a-l pune în alt loc sau a se servi de el. 2) A apuca, a ţine pe cineva sau ceva (de...), a cuprinde cu brațul (pe după...); a înhăța, a înșfăca. 3) A pune, a îmbrăca. 4) A scoate o porţiune, o cantitate din ceva. 5) A mînca, a bea din ceva; a înghiți o doctorie. 6) A cuprinde (despre recipiente). 7) A înlătura, a îndepărta. 8) A se dezlipi, a se desprinde; a se șterge (despre vopsele). 9) A lipsi, a deposeda pe cineva de ceva; a retrage un drept, o favoare. 10) A-și însuși un lucru; a-și asuma o sarcină, o răspundere. 11) A căpăta, a primi; a obține; a încasa o sumă de bani. 12) A cumpăra. 13) A cuceri, a cuprinde (un oraș, o țară). 14) A angaja; a folosi pe cineva pentru un timp determinat contra plată. 15) A se căsători cu cineva. 16) A contracta o boală contagioasă. 17) A duce cu sine. 18) A alege pe cineva ca însoțitor la drum. 19) A trata pe cineva, a proceda cu cineva sau ceva într-un anumit fel. 20) A judeca, a considera, a aprecia. 21) A începe, a se apuca să... 22) A cuprinde, a copleși. 23) (cu pronumele „O") A pleca, a porni; a se îndrepta într-o anume direcție; a coti spre... 24) Divinitate străveche romană, a ispășirii, căreia i se aduceau drept ofrandă prăzile și trofeele de război (Mit.). 25) Rîu în NV rep. Zair, afl. al lui Oubangui (Ubangi), tributar fl. Congo (Equateur).

LUB — Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Occidentală) (sau LUBY). 2) Grup de insule în Oc. Pacific, la N de ins. Noua Guinee.

LUC — Numele a cinci localit. din Franţa (Aveyron, Calvados, Hautes-Pyrénées, Lozère, Var). 2) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Croaţia) (č). 3) Pictor și arhitect francez (1614—85).

LUD — Simplu, naiv, fără experienţă; prost, nătîng, nătărău (înv., reg.). 2) Dumbravă sacră, în credinţa vechilor udmurți, din bazinul fl. Volga.

LUE — Localit. în SV Franţei (Landes). (Ū). 2) Rîu în N rep. Camerun, în bazinul superior al rîului Benue. 3) Localit. în SE Australiei (New South Wales).

LUF — Grup de insule în NE ins. Noua Guinee, făcînd parte din arh. Amiralităţii (Melanezia).

LUG — Rîu în NE R.S.F. Iugoslavia (Serbia). 2) Localit. în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 3) Numele a

Scanned with OKEN Scanner

trei localit. în R.S.F. Iugoslavia (Croaţia, Bosnia şi Herţegovina, Muntenegru). 4) Numele a două localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Novgorod şi reg. Velikie Luki). 5) Zeul zilei la celţi, maestrul artelor, al păcii şi al războiului (un zeu violent, de temut, la care predomină însă însuşirile intelectuale; funcţia lui era aceea a autorităţii regale, sub aspectul ei militar şi magic) (sau LLEU).

LUH — Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Nordică). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Kleazma (R.S.F.S. Rusă, reg. Ivanovo). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Ivanovo). 4) Rîu în NV R.S.S. Ucrainiene, afl. al rîului Bug (U.R.S.S.).

LUI — Formă a pronumelui personal. 2) Limbă thai, vorbită în N Thailandei. 3) Rîu în rep. Zimbabwe. 4) Localit. în rep. Angola. 5) Roman de Louise Colet, scriitoare franceză din cercul lui Alfred de Musset şi Gustave Flaubert (1810—76).

LUJ — Localit. în Iran.

LUK — Localit. în extremitatea de SV a Tibetului (R.P. Chineză).

LUL — Arhiepiscop de Mainz (c. 705—786).

LUM — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov). 2) Localit. în SE statului Michigan (S.U.A.).

LUN — Localit. în NE R.P. Mongole, la V de Ulan Bator (Töv). 2) Cap şi localit. în ins. iugoslavă PAG, de lîngă coasta Dalmaţiei (Croaţia).

LUO — Grupare etnică bantu, la E de L. Victoria, în rep. Kenya (sau LUOS).

LUP — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Lupus (= lupul). 2) Pseudonim al lui Alexandru Vlahuţă, scriitor român (1858—1919). 3) Mamifer carnivor din fam. canidelor, din Eurasia şi America de Nord (Canis lupus). 4) Om hrăpăreţ şi crud (fig.). 5) Buştean susţinut de o capră deasupra jilipului, folosit ca frînă pentru reducerea vitezei lemnelor. 6) Nume dat unor maşini folosite în filatură pentru curăţarea sau prelucrarea materialelor textile. 7) Prună fără sîmbure, care creşte diform, neajungînd la maturitate (Olt.). 8) Clocotici (Bot., Trans.). 9) Lăsnicior, zîrnă (Bot.).

LUR — Dialect iranian. 2) Un fel de trompetă metalică, cu aspectul unui şarpe cu capul ridicat, caracteristică pentru epoca recentă a bronzului din Danemarca (sau LUUR). 3) Localit. în SV Suediei (Göteborg och Bohus). 4) Regiune situată, pe timpul lui Marco Polo, de-a lungul hotarelor de vest ale Persiei.

LUS — Saşiu (fem. LUSĂ; pl. LUŞI, LUŞE) (Franţuzism) (Ş). 2) Populaţie aparţinînd grupului THAI, din China şi Indochina (sau LU). 3) Localit. în SE Franţei (Drôme), la 1030 m alt.

LUT — Rocă sedimentară, galbenă sau cafenie, folosită în olărie, în construcţii şi în sculptură; argilă. 2) Pămînt. 3) Cadavru (fig.). 4) Deşert în SE Iranului (sau Dasht-i-Lut). 5) Afl. al Mureşului, în sectorul mijlociu (= 42 km) (Ţ). 6) Ciment utilizat pentru a face legături ermetice la diverse recipiente supuse acţiunii focului (Industr.).

LUV — Direcţia din care bate vîntul pe mare (Marină).

LUX — Pseudonim al lui N.D. Cocea, scriitor şi ziarist român (1880—1949). 2) Exces de cheltuieli; trai îmbelşugat şi risipitor; risipă. 3) Splendoare exterioară; fast, somptuozitate. 4) Bogăţie, abundenţă (fig.). 5) Unitate de măsură a iluminării (Fiz.). 6) Rasă de porumbei formată în Polonia. 7) Taxi (pl. luxuri) (Criş.). 8) Trei localit. în Franţa (Côte-d'Or, Haute-Garonne, Saône-et-Loire). 9) Localit. în SE statului Mississippi, din S.U.A. 10) Pictor ceh din epoca barocului (sec. XVIII). 11) Poet austriac (m. 1871). 12) Om politic francez, ghilotinat în 1793.

LUY — Rîu în SV Franţei (Landes), afl. al fl. Adour (sau LEUY).

LUZ — Trei localit. în S Portugaliei (Faro). 2) Localit. în SV Franţei (Hautes-Pyrénées). 3) Localit. în R.P. Albania, la S de Tirana. 4) Localit. în insulele Azores, districtul Angra do Heroísmo (Portugalia). 5) (La) Localit. în S.U.A. (New Mexico). 6) Localit. în rep. Cuba (Camagüey). 7)

Scanned with OKEN Scanner

Localit. în E Braziliei (Minas Gerais). 8) Fl. de coastă în S Argentinei (Tierra del Fuego). 9) Insulă lîngă coasta de SV a rep. Chile (Aysén), făcînd parte din arh. Chonos. 10) Munte în NV R.S. Cehoslovace (793 m), la graniţa cu R.D. Germană (Bohemia Nordică).

LVA — Simbolul monedei LEV(A). 2) Rîu în U.R.S.S. afl. lui Stviga, tributară rîului Pripeat (R.S.S. Ucraineană şi R.S.S. Bielorusă) (scris şi LWA).

LWA — V. LVA (2).

LWO — Populaţie din NV Africii (Senegambia) (sau diours, louoh).

LXS — Simbol literal pentru „lux-secundă“ (Fiz.).

LYA — Localit. în SV Norvegiei (Sør-Trøndelag).

LYB — Localit. în NV Elveţiei (Bern).

LYD — Rîu în SV Angliei, afl. fl. TAMAR.

LYE — V. LYS (2). 2) Localit. în E Franţei (Indre). 3) Localit. în SV Angliei (Hereford and Worcester). 4) Filolog englez (m. 1767).

LYK — Rîu în Suedia.

LYM — V. LIM (5).

LYN — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Lynx (= linxul). 2) Localit. în E prov. Ontario, din Canada (sau LYNN).

LYO — Insuliţă (şi localit.) lîngă coasta de SV a ins. FYN (Danemarca) (Ő).

LYR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Lyra (= lira). 2) (= „Cel ce dă căldură“) Numele castelului de pe muntele Lufjaberg, în care locuia Menglod („Iubitoarea de salbe“), soţia lui Swipdag („Ziua cea iute“), din stirpe divină (Mit. Eddelor).

LYS — Pseudonim al lui Alex. Antemireanu, scriitor şi ziarist român (1877—1910). 2) Rîu în NV Franţei (Calais) şi în SV Belgiei (Flandra), care, după un curs de 214 km, se varsă în fl. Escaut (Schelde) (flam.: LEI, LEIE; germ.: LYE, LEYE). 3) Pădure în N Franţei (Oise). 4) Numele a cinci localit. din Franţa. 5) Rîu în NV Italiei (Piemonte), afl. lui Dora Baltea, tributară fl. PO. 6) V. LIS (6). 7) Pictor german (1570—1629) (sau LISS).

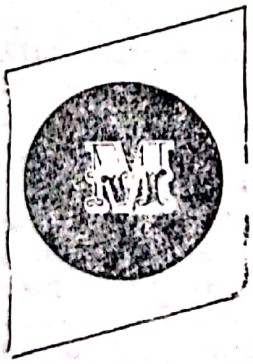

MAB — Pers. fem. din feeria engleză, înfăţişat în chip minunat de W. Shakespeare în „Romeo şi Julieta“ (sau Titania, regina feelor).

MAC — Pseudonim al lui Alex. Macedonski, poet şi ziarist român (1854—1920). 2) Vechi cuvînt celtic folosit înaintea numelor proprii scoţiene şi irlandeze pentru a semnifica „fiul lui...“ (sau MC). 3) Cuvînt care imită strigătul raţelor. 4) Numele mai multor plante din fam. papaveraceelor, cu flori de obicei roşii (Papaver); sămînţa macului, folosită în alimentaţie. 5) Lună din calendarul lung al mayaşilor. 6) Localitate în S.U.A. (Kentucky). 7) Dinastie uzurpatoare din Vietnam (între anii 1527—1677).

MAD — Varietate de vin de Tokaj (Á). 2) Localit. în NE R.P. Ungare, la NV de Tokaj (Á) (Borsod-Abaúj-Zemplén). 3) Fl. de coastă în NV statului California (S.U.A.), tributar Oc. Pacific. 4) Numele a cinci rîuri din S.U.A.

MAE — Afl al fl. Piave, în NE Italiei (É) (Veneto). 2) Localit. în S.U.A. (Washington). 3) Siglă pentru „Ministerul Afacerilor Externe“.

MAG — Abr. uz. pentru „magazin“. 2) Preot zoroastrist la mezi şi la perşi. 3) Învăţat, filozof. 4) Astrolog, vrăjitor. 5) (În religia creştină) Fiecare dintre cei trei regi mitici: Baltazar, Gaspar şi Melchior, „cei trei crai de la răsărit“, care ar fi venit, călăuziţi de o stea, să se închine lui Iisus Hristos la naşterea sa. 6) Sol, vestitor (fig.). 7) Mac (Bot., S Trans.). 8) Care mănîncă sau bea mult (Ban.). 9) Lac în jud. Sibiu. 10) Sat în jud. Sibiu

(com. Sălişte). 11) „Şes, cîmpie", în toponimia celtică.

MAH — Bun, avut (NV Munt.). 2) Vezi MAU (1).

MAI — Siglă pentru „Ministerul Afacerilor Interne". 2) În parte, puţin, oarecum, într-o oarecare măsură, întrucîtva (adv.). 3) Aproape; aproximativ, cam (adv.). 4) Gata să..., cît pe-aci (adv.). 5) Şi acum, în continuare, încă (adv.). 6) Din nou, încă o dată, iar (adv.). 7) În afară de aceasta, în plus, pe deasupra. 8) Cuvînt de adresare (fam.). (Ă) (sau MĂ). 9) Cuvînt folosit pentru a exprima: admiraţie, mirare, nedumerire, neîncredere, nemulţumire, ironie (Ă) (sau MĂ). 10) A 5-a lună a anului, de 31 de zile, numită pop. florar, frunzar şi prătar. 11) Ficat (Mold., Bucov., Trans.) (pl. maiuri). 12) Ciocan (de lemn) (reg.). 13) Măciucă (reg.). 14) Unealtă manuală sau mecanizată, de obicei tronconică, folosită în construcţia drumurilor pentru compactarea terasamentelor, a betoanelor etc.; bătător. 15) Lopăţică cu care se bat rufele la spălat (reg.). 16) Insulă vulcanică în arh. Capului Verde (Portugalia). 17) Orăşel în delta Nilului (Egipt.). 18) Insulă în Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Noile Hebride (Melanezia). 19) Localit. în ins. New Britain, din arh. Bismarck (Melanezia). 20) Erudit italian, poet şi filolog, care a descoperit, a comentat şi publicat, în monumentale culegeri, texte manuscrise vechi ale autorilor clasici latini şi ale primilor teologi creştini (1782—1854). 21) Poem al poetului romantic ceh K.H. Mácha (1810—36) (sau MAJ).

MAJ — Localit. în SE Suediei (Västernorrland). 2) V. MAI (21).

MAK — Siglă pentru „Magyar Autoklub", club automobilistic din R.P. Ungară.

MAL — Margine (îngustă) de pămînt situată (în pantă) de-a lungul unei ape; ţărm; regiune de lîngă o apă. 2) Perete, margine (abruptă) a unui rîu, a unui şanţ, a unei gropi. 3) Rîpă, prăpastie. 4) Ridicătură de pămînt mai puţin înaltă decît dealul, avînd coastele cu povîrnişuri repezi sau abrupte (reg.). 5) Stare de boală, rău, maladie (Med.). 6) Piatră de var nears (Criş.). 7) Humă (Maram.) (sau MEAL). 8) „Cucul de Africa", cu ajutorul căruia pigmeii culeg fagurii de miere (Cuculus indicator). 9) Unitate de măsură de suprafaţă în Norvegia. 10) Sat în jud. Caraş-Severin, aparţinînd oraşului Oţelu Roşu. 11) Sat în jud. Sălaj (com. Sîg). 12) Mic golf în coasta de SV a Irlandei (Clare). 13) Localit. în V Indiei (West Bengal). 14) Localit. în SV Mauritaniei. 15) Cneaz care cîrmuia ţinutul drevlianilor, de pe malul drept al Niprului, pe timpul domniei marelui cneaz al Kievului, Vladimir Sviatoslavici (980—1015). 16) Ins. lîngă coasta de NV a rep. Coreea de Sud.

MAM — Abr. latină pentru numele Mamercus. 2) Abr. uz. pentru norii „mammatus" (Meteor.). 3) Veche măsură de greutate folosită în Turcia şi în Indiile orientale (sau MEM, MAN). 4) Grup maya din Guatemala. 5) Limbă maya, vorbită de ambele laturi ale graniţei de S, dintre Mexic şi Guatemala. 6) Divinitate a pămîntului la populaţia maya, reprezentată cu o cochilie de melc pe spate. 7) Condiment din Vietnam, obţinut prin macerarea peştelui în saramură (sau NUOC-MÂM = apă de peşte).

MAN — Sufix cu sensul „amator, „pasionat". 2) Sufix cu sensul „om", „bărbat" (sau -MEN). 3) Siglă pentru „Ministerul Apărării Naţionale". 4) Siglă pentru „Marea Adunare Naţională" a R.S. România. 5) V. MAM (3). 6) Idiom din America Centrală, vorbit mai ales în Guatemala (sau POCOMAN). 7) V. poporul IAO din Vietnam. 8) Strămoşii popoarelor MIAO şi IAO din China. 9) Sectă budistă „eretică" din Birmania. 10) Insulă în arh. Britanic, în M. Irlandei, în apropiere de Solway Firth, cu statut de autonomie (588 kmp). 11) Localit. în NE Pakistanului (Punjab). 12) Localitate în NV Indiei (Punjab). 13) „Golf", în toponimia coreeană. 14) Rîu în V Indiei, afl. lui Bhima (Maharashtra). 15) Oraş şi de-

Scanned with OKEN Scanner

partament în V rep. Coasta de Fildeș. 16) Localit. în S.U.A. (West Virginia). 17) Nobil român din Transilvania, care, între anii 1860—75, cînd a fost comite suprem al Maramureșului, a făcut o bună administrație și a ajutat Asociația română pentru cultură din Maramureș. 18) Om politic belgian (1886—1953).

MAO — Monedă divizionară chineză (= a 10-a parte dintr-un YUAN). 2) Localit. în V rep. Ciad (Kanem).

MAP — Material de lipit (la cizmărie), pap (NV Munt.). 2) Poet și prelat englez, autor al colecției „Despre nimicurile curtenilor" și, probabil, al romanului cavaleresc în proză „Lancelot du Lac" (?1137—?1209) (sau MAPES). 3) Siglă pentru „Maghreb Arab Press", agenție de presă arabă.

MAR — Arbore fructifer din fam. rozaceelor (Malus domestica) (Ă). 2) Fructul comestibil și bogat în vitamine al arborelui precedent (pl. MERE) (Ă). 3) Motiv de discordie (fig.). 4) Sferă de lemn cu un canal diametral prin care trece o saulă numită ZBIR (Marină) (Ă). 5) Număr sau cantit. mare; mulțime, grămadă (înv. și pop.) (sau MARE). 6) „Mare", în toponimia spaniolă și portugheză. 7) District în SE comitatului Aberdeen, din Scoția (Marea Britanie). 8) Rîu în SE Norvegiei (Telemark). 9) Localit. în Canada (Ontario). 10) Lanț de munți și podiș în SE Braziliei, aproape de Oc. Atlantic (São Paulo). 11) Romancier islandez (n. 1924). 12) Pers. masc. din „Saga despre Njal", fiul lui Brondolf.

MAS — Faptul de a mînea; popas (peste noapte); loc de popas peste noapte; găzduire peste noapte (reg.). 2) Fermă, în S Franței. 3) Monedă de calcul în Extremul Orient (sau MACE). 4) Mică greutate pentru cîntărirea aurului utilizată în India și China (sau AMMA). 5) Două localit. în Franța (Alpes-Maritimes, Lozère). 6) Localit. în NE Italiei (Veneto). 7) Siglă pentru „Al Mamlaka al 'Arabīya Sa'ūdiya" (= Regatul Arabiei Saudite) (sau RAS).

MAT — Pseudonim al lui Tudor Mușatescu, scriitor român (1903—1970). 2) Fără luciu, fără strălucire, șters. 3) Lipsit de transparență; translucid (despre sticlă). 4) Care împrăștie lumina incidentă în toate direcțiile; difuzant (despre suprafețe). 5) Lipsit de rezonanță (despre sunete). 6) Fără lumină; împîclit, acoperit. 7) Intestin (Ț). 8) Tub flexibil (de cauciuc); furtun (pop.) (Ț). 9) Pîntece (pop.). 10) Situație în cadrul unei partide de șah în care regele uneia dintre părți, fiind atacat, este pus în imposibilitate de a mai fi apărat, determinîndu-se astfel sfîrșitul partidei; cuvînt cu care se anunță această situație în cursul jocului. 11) Distanțier între planele unui avion biplan sau multiplan. 12) Contrafișă la avioanele monoplane (pl. MATURI). 13) Conductor lung, adaptat la o mașină hidraulică (Ț) (pl. MAȚURI). 14) Luneta unui aparat de topografie minieră. 15) Partea superioară telescopică a unui stîlp metalic de susținere în abataj (termen din Valea Jiului). 16) Fluviu în N Albaniei, care se varsă în G. Drin (M. Adriatică). 17 District în R.P. Albania. 18) Fl. de coastă în NE ins. Réunion, din arh. Mascarene (Oc. Indian). 19) Insuliță lîngă coasta de NE a Rep. Soc. Vietnam, în G. Tonkin.

MAU — Avînt, elan, energie, vlagă (Ban., Olt., Trans.) (sau MAH). 2) Numele a trei localit. din rep. India. 3) Insulă în Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Noile Hebride (Melanezia) (sau MAOU). 4) Localit. în S R.P. Chineze (Sichuan).

MAV — Siglă pentru „Magyar Államvasutak" (= Căile ferate maghiare).

MAW — Unitate de măsură pentru suprafață folosită în China (= 0,65 ha).

MAX — Abr. uz. pentru „maxim(um)". 2) Monedă de aur din Bavaria (od.). 3) Localit. în NV R.P. Polone (Gdańsk). 4) Numele a patru localit. din S.U.A. 5) (De) Renumit artist dramatic francez, de origine română (1869—1924). 6) Pictor ceh, autorul pînzei „Urangutan mort" (1840—1915). 7) Om politic belgian (1869—1939). 8) Pers. masc. din opera romantică „Freischütz" de K.M. von Weber.

Scanned with OKEN Scanner

MAY — Asteroidul nr. 348. 2) Insulă în Firth of Forth, ținînd de comitatul Fife din E Scoției. 3) Localit. în V Franței (Maine-et-Loire). 4) Cap în S statului New Jersey, din S.U.A. 5) Numele a patru localit. din S.U.A. 6) Poet și istoric englez, autorul comediei „Moștenitorul" (1595—1650). 7) Argintar din Transilvania, care a lucrat pentru Constantin Brîncoveanu ferecături de cărți, candele (sec. 17—18). 8) Cunoscut scriitor german, autor de romane de aventuri, evocînd mai ales lumea indienilor americani (Karl) (1842—1912). 9) Medic german, clinician, histolog și iatroistoriograf (1863—1937). 10) Ilustrator și desenator englez (1864—1903).

MAZ — Sumă cu care un jucător majorează miza inițială la jocul de cărți. 2) În plus, pe deasupra (sau MAZU).

MBA — Localit. în NV ins. Viti Levu (arh. Fiji) (sau BA). 2) District în statul Fiji, din Oc. Pacific (Melanezia). 3) Om politic, fost președinte al rep. Gabon (1902—67) (scris: M'BA).

MBE — Localit. în SE R.P. Congo (sau MPE).

MBI — Rîu în N R.P. Congo, afl. al rîului M'Bali, tributar al lui Oubangui (scris: M'BI).

MBO — Localit. în NV rep. Centrafricane, la graniță cu rep. Ciad (M'BO).

MBU — „Lacul elefanților" din rep. Camerun (sau MBOU). 2) Localit. în rep. Guineea.

MCE — Siglă pentru „Ministerul Comerțului Exterior".

MCH — Abr. pentru „machetă" (Milit.).

MCI — Siglă pentru „Ministerul Comerțului Interior". 2) Siglă pentru „Ministerul Construcțiilor Industriale".

MCL — Abr. pentru „motocicletă" (Milit.).

MCM — Tip de cordon de execuție mijlocie (Elt.).

MCU — Pseudonim al lui Ion Maiorescu, profesor și publicist român (1811—64). 2) Tip de cordon de execuție ușoară (Elt.).

MDA — Cuvînt care exprimă o afirmație îndoielnică. 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui MSTA (R.S.F.S. Rusă, reg. Novgorod). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Pskov). 4) Ued în N Marocului (Kenitra).

MDE — Cuvînt care exprimă o afirmație, un sentiment, o atitudine de șovăială, de sfială etc. (într-o situație delicată).

MDO — Siglă pentru „Marine Diesel-Oil" (= combustibil pentru motoare Diesel).

MDS — Abr. uz. folosită în rețetele med., pentru „misce da signa" (= amestecă și etichetează).

MDU — Un fel de tam-tam în Africa ecuatorială. 2) Localit. în E Tunisiei, la G. Gabès (Qabis) (sau MDOU).

MEA — Pronume posesiv feminin (sing.).

MEC — Cuvînt care imită strigătul caprei sau al iepurelui (reg.). 2) Cauză, motiv (Munt.). 3) Sinonim cu „butanonă" (Chim.). 4) Abr. pentru „mașină electronică de calcul" (Milit.).

MED — Abr. uz. pentru „medic(ină)". 2) Hidromel, mied (pl. MEDURI) (înv. și reg.). 3) Privitor la Media sau la mezi.

MEE — Siglă pentru „Ministerul Energiei Electrice". 2) Țărișoară în vechea Franță (É, E). 3) Două localit. în N Franței (Eure-et-Loir, Mayenne) (É, E).

MEG — Prefix cu sensul de „foarte mare"; în sistemul metric, are sensul „de un milion de ori" (sau MEGA-).

MEH — „Rîu", în toponimia thailandeză (sau MEI). 2) Localit. în V Indiei (Gujarat). 3) Unitate de măsură pentru lungime la vechii egipteni (= „cotul").

MEI — Pronume posesiv masc. (pl.). 2) V. MEH (1). 3) Plantă erbacee din fam. gramineelor, folosită ca nutreț pentru vite (Panicum miliaceum); semințele acestei plante, folosite în trecut pentru hrana oamenilor, azi mai ales ca hrană pentru vite și păsări. 4) Meiște. 5) Hamei (reg.). 6) Meișor (reg.). 7) Mohor (reg.). 8) Dughie (reg.). 9) Într-o clipă! 10) Oraș în S R.P. Chineze (Sichuan). 11) Poet și

Scanned with OKEN Scanner

dramaturg rus (1822—62). 12) Nume dat fructelor arborelui de pîine în ins. Mangareva (arh. Marchize).

MEJ — Inel anual în trunchiul copacilor (Trans.) (pl. mejuri) (sau MEȘ).

MEK — Marele vrăjitor aducător de ploaie al șillukilor, grupare etnică din SE rep. Sudan.

MEL — Unitate de măsură pentru înălțimea sunetului (pl. MELI) (Fiz.). 2) Prefix cu sensul „cîntec, melodie", „muzică, muzical" (sau MELO-). 3) Localit. în NE Italiei, pe fl. Piave (Veneto). 4) Fiord în Norvegia. 5) Insulă lîngă coasta de SE a Braziliei (Paraná). 6) Compozitor franco-flamand (c. 1554—c. 1607).

MEM — Literă arameică, ebraică și feniciană. 2) 40 la vechii ebrei. 3) V. MAM (3). 4) Localit. în SE Suediei (Östergötland). 5) Domeniu în vechea provincie suedeză Ostrogoția.

MEN — V. MAN (2). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Mensa (= masa). 3) Siglă pentru „Middle East News Agency" (= Agenția de presă pentru Orientul Mijlociu), agenție de presă a guvernului egiptean. 4) Zi din calendarul scurt venusian al mayașilor. 5) Zeul lunii la frigieni și lidieni, cu un templu la Cabira (= azi, orașul Sivas, din E Turciei asiatice).

MEO — Alt nume dat grupării etnice MIAO din R.S. Vietnam.

MEP — Abr. pentru produsul chimic „2-Metil-5-Etil-Piridină", utilizat pe cale industrială la obținerea acidului nicotinic.

MEQ — Simbol pentru „miliechivalent" (scris: mEq).

MER — Sufix cu semnificația „parte". 2) „Marea", în toponimia franceză. 3) Măr (pop.). 4) Localit. în NV Franței (Loir-et-Cher). 5) V. KUN (1). 6) Orășel în Egiptul de Sus (Asyut) (sau MEIR). 7) Unul din primii regi ai Egiptului antic. 8) Triptic orchestral al lui Debussy.

MES — Un fel de cizmuliță din piele subțire, fără toc, purtată altădată peste ciorap (sub încălțăminte) (pl. MEȘI) (Ș). 2) Papuc de pîslă (reg.) (pl. MEȘI) (Ș). 3) V. MEJ (pl. MEȘURI). 4) Nod (mai ales la scîndurile de brad) (pl. MEȘI) (Ș) (NV Munt.). 5) Încăpățînare, năravi (fig.) (NV Munt.). 6) Strat, pătură (Olt., Munt.) (Ș). 7) V. MEZ (1).

MET — Prefix folosit în chimia organică și minerală în locul prefixului META. 2) Măsură de capacitate pentru cereale în Banat, variind între 25 și 60 l (Ț). 3) Numele familiar, dat de newyorkezi, al Muzeului Metropolitan de artă din New York, cel mai frecventat muzeu din lume.

MEU — Pronume posesiv masculin (sing.). 2) Rîu în NV Franței (Bretagne), afl. al fl. Vilaine (75 km). 3) Localit. în V Indiei (Gujarat).

MEV — Simbol pentru „megaelectronvolt" (scris: MeV).

MEW — Insulă lîngă coasta Irlandei. 2) Poetă engleză (1870—1928).

MEX — Mexic, în codificația automobilistică internațională. 2) Localit. în SV Elveției (Vaud). 3) Localit. în R.A. Egipt, unde a fost construită o uzină de sodă caustică, cu concursul R.S. România (a intrat în funcțiune în 1972).

MEY — Golf și localit. în NE Scoției (Caithness-shire). 2) Localit. în NE Franței (Moselle). 3) Jurisconsult francez (m. 1796).

MEZ — Prefix cu sensul „central, care stă în centru, mediu, median, mijlociu, intermediar" (sau MEZO-, MES-, MESO-). 2) Miez (pop.). 3) Vîrf în Elveția.

MFA — Siglă pentru „Ministerul Forțelor Armate" (din 1975, = MAN) [V. MAN (3)].

MGA — Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. NEVA (R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad). 2) Localit. la SE de Leningrad, pe rîul omonim (R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad).

MGR — Simbol pentru „miligrad". 2) Pseudonim al Mariei C.A. Rosetti, publicistă română (1813—93).

MHA — Consoană simplă în scrierea brahmi.

MHD — Abr. pentru „magnetohidrodinamică" (Fiz.).

MHI — Localit. în U.R.S.S., la S de Leningrad (R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad).

Scanned with OKEN Scanner

MHO — Sinonim cu „siemens“ (= unitate de măsură a conductanței electrice).
MHU — Siglă pentru „Al Mamlaka al Hāshimiya al Urdunīya“ (= Regatul Hashimit al Iordaniei) (sau RHI).
MHZ — Simbol pentru „megahertz“ (scris: MHz).
MIA — Puiul de sex feminin al oii; oaie tînără. 2) Abr. pentru „modulație a impulsurilor în amplitudine“ (Rad. și Telev.). 3) Numele templelor șintoiste din Japonia (sau MIYA, MYA). 4) Diminutiv de la Maria. 5) Ued în E Algeriei (sau MYA). 6) Numele unui oraș pe fl. Irrawaddy, în Birmania, vizitat de Marco Polo (sau MIE, AMIE, MIEN).
MIB — Oază și localit. în NE rep. Sudan (Kassala).
MIC — Abr. U.A.I. pentru constelația Microscopium (= microscopul). 2) Abr. pentru „modulație a impulsurilor în cod“ (Rad. și Telev.). 3) Pseudonim al lui Matei I. Caragiale, scriitor român (1885-1936). 4) Care este sub dimensiunile obișnuite; de proporții reduse. 5) Care ocupă o suprafață redusă. 6) Cu capacitate redusă, puțin încăpător; strîmt. 7) Scurt; mărunt, scund. 8) Mititel (din carne de vacă tocată). 9) Puțin adînc sau (relativ) îngust (despre ape, gropi, prăpăstii etc.). 10) Subțire; îngust. 11) Puțin numeros, redus, limitat. 12) Puțin intens; slab, încet, stins, scăzut (despre sunet, glas etc.). 13) Care durează puțin; scurt (despre zi, noapte etc.). 14) De vîrstă fragedă; nevîrstnic; tînăr. 15) Fără prea mare valoare, neînsemnat, neimportant. 16) Lipsit de noblețe sufletească, de caracter; meschin, josnic (fig.). 17) Care se află pe o treaptă inferioară într-o ierarhie. 18) Necaz, mînie de lungă durată, ură mocnită (pl. mîcuri) (Î) (NV Munt.). 19) Exclamație, în expresii negative (Î).
MID — Abr. pentru „modulație a impulsurilor în durată“ (Rad. și Telev.). 2) Abr. pentru „Middling“ (= varietate de bumbac din S.U.A.). 3) Mied (pl. miduri) (reg.). 4) Fiord în NE Islandei.
MIE — Formă a pronumelui personal. 2) Număr. 3) Miar (= bancnotă de altădată). 4) V. MIA (6). 5) Localit. în NE R.D. Somalia (Migiurtini). 6) Prefectură urbană japoneză, în S ins. Honshū, cu capitala TSU. 7) Patru localități în Japonia (2 în ins. Honshū și 2 în ins. Kyūshū). 8) Avocat și om politic francez (m. 1877).
MIG — Tip de avioane de vînătoare sovietice.
MII — Pl. de la MIE (2 și 3). 2) Localit. japoneză în ins. Honshū (Ishikawa-ken). 3) A 12-a literă din alfabetul vechi grecesc.
MIJ — Echipă de fotbal fruntașă din Iran (sigla).
MIK — Localit. în NV Iranului, la S de lacul Rezaiyeh (Urmia).
MIL — Blană de oaie (pl. miluri) (înv. și reg.). 2) Milă (= unitate de măsură pentru lungimi) (pl. miluri) (reg.). 3) Nămol, rocă formată din depuneri argiloase aduse de ape. (Î). 4) Humă cu care spoiesc țăranii (Î). 5) Șlam, deșeu provenit din fărîmițarea minereurilor (Î). 6) Unitate monetară divizionară din Cipru (= 1/1 000 dintr-o livră de Cipru). 7) Fostă unitate monetară divizionară din Israel (= 1/1 000 dintr-o livră israeliană), numită azi PRUTA. 8) Măciucă de lemn pentru exerciții de gimnastică. 9) Stepă în S R.S.S. Azerbaidjană (U.R.S.S.). 10) Cunoscut constructor sovietic în domeniul aviației, specializat în elicoptere. 11) Milion (abr. uz.).
MIM — Siglă pentru „Ministerul Industriei Metalurgice“. 2) Literă arabă. 3) Scurtă comedie populară antică (pl. mimuri și mime). 4) Actor de pantomimă. 5) Cel ce imită gesturile, apucăturile altuia (fam.). 6) Localit. în SV rep. Ghana.
MIN — Simbol pentru „minut“. 2) Măsură de greutate cartagineză (= = 750 g). 3) Abr. pentru „Minim“ (= măsură de capacitate farmaceutică în Anglia (= 0,059 cc) și în S.U.A. (= 0,061 cc)). 4) Mire (la moți). 5) Mînă (Î) (reg.). 6) Dialect chinez sudic (Fujian). 7) Limbă melaneziană, vorbită în ins. LIFU (Ñ). 8) Munți în N prov. chineze Sichuan. 9) Rîu în R.P. Chineză, afl. fl. Ianțzi (Sichuan). 10) Fl. în SE R.P. Chineze, care se

Scanned with OKEN Scanner

varsă în str. Taiwan (Fujian). 11) Oraş în R.P. Chineză (Gansu). 12) Imperiu şi dinastie de împăraţi chinezi (1368—1644) (sau MING). 13) Numele egiptean al lui MENES, faraon legendar, unificatorul statului egiptean antic (sau MINA, MENA) (c. 3 000 î.e.n.). 14) Zeiţă egipteană din Koptos, protectoare a străinilor. 15) Zeu egiptean din Hemmis (= azi, Ahmim), al forţei virile şi al fecundităţii, identificat de greci cu PAN.

MIO — Prefix cu sensul „(referitor la) muşchi", „muscular". 2) Localit. japoneză în ins. Honshū (Wakayama-ken). 3) Localit. în S.U.A. (Michigan). 4) Pictor italian (sec. 16).

MIP — Abr. pentru „modulaţie a impulsurilor în poziţie" (fază) (Rad. şi Telev.). 2) Pseudonim al lucrătorului tipograf, publicist M.I. Pădurăreanu (m. 1898).

MIR — Cuvînt care redă mîrîitul cîinelui (Î). 2) Balsam, subst. uleioasă parfumată, întrebuinţată od. la unsul trupului sau la îmbălsămarea cadavrelor. 3) Untdelemn sfinţit, folosit la săvîrşirea unor ritualuri creştine. 4) A 2-a din cele şapte taine ale bisericii creştine. 5) Formă de proprietate comună a pămîntului în Rusia ţaristă; obşte sătească (pl. mirur). 6) Mirare, admiraţie (reg.). 7) Mire (reg). 8) Mirt (reg.). 9) Parte a frunţii (fig.). 10) Ocară, batjocură (NE Olt.). 11) Titlu dat prinţilor şi oamenilor de litere arabi. 12) „Munte", în toponimia persană. 13) Localit. în U.R.S.S., la SV de Minsk (R.S.S. Bielorusă). 14) Localit. în SE rep. Niger. 15) Localit. în Egiptul de Sus (Asyūt). 16) Localit. în rep. Cuba (Oriente). 17) Poet francez din Languedoc (1822—1901). 18) Pseudonimul lui Ricardo Escudé, cunoscut desenator spaniol (n. 1912).

MIS — Pseudonim al lui Simion Mehedinţi, profesor universitar şi scriitor român (1869—1962). 2) Prefix cu sensul „aversiune, ură" (sau MISO-, MIZ-, MIZO-). 3) Cuvînt care imită zgomotul produs de iarbă, frunze etc., cînd sînt mişcate de ceva (i, ş sau î, ş). 4) Trimis (rar). 5) „Cap", în toponimia rusă (sau MYS). 6) Om care trage cu urechea (pl. MÎŞI) (NE Olt.). 7) Milc, nimic (î, ş) (NV Mold.). 8) Afl. al rîului Cordevole, tributar fl. Piave, în NE Italiei (Veneto). 9) Localit. în NE Italiei, pe rîul omonim (Veneto). 10) Localit. în U.R.S.S., pe rîul USVA (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm) (Î). 11) Sclav şi discipol al filozofului materialist şi ateist grec din perioada elenismului, Epicur. 12) Renumit chirurg sovietic (1873—1947) (Î, Ş).

MIT — Povestire fabuloasă care cuprinde credinţa popoarelor (antice) despre originea universului şi a fenomenelor naturii, despre zei şi eroi legendari etc. 2) Poveste, legendă, basm; născocire, minciună. 3) Strigăt cu care se cheamă sau se gonesc pisicile (Bucov., Trans.) (î, ţ). 4) Termen depreciativ pentru un cal slab, pricăjit (reg.) (î, ţ). 5) Mîţişor, ament (Trans., Ban., Bucov.) (î, ţ). 6) Masculul pisicii; cotoi, motan, pisoi (î, ţ) (Mold., Trans). 7) Nume dat mai multor varietăţi de răchită (Trans., Bucov.) (î, ţ). 8) Cursă primitivă de şoareci (Criş.) (î, ţ). 9) Bucată de lemn găurită în patul gaterului (Mold.) (î, ţ). 10) Lînă ce se tunde de pe mieii de 3—4 luni (pl. miţuri) (sau MIŢĂ). 11) Localit. în U.R.S.S., pe rîul LUH (R.S.F.S. Rusă, reg. Ivanovo) (Î).

MIU — Siglă pentru „Ministerul Industriei Uşoare". 2) Indice folosit pentru aprecierea cantităţii grăsimilor utilizate în industria săpunului (Ind. Chim.). 3) Pictor român contemporan (pînze: „Nicolae Bălcescu", „Mihai Viteazul") (n. 1928) (Virgil). 4) Poet român contemporan (n. 1951) (Florea). 5) Pers. masc. dintr-o cunoscută baladă populară ardelenească („Miul Cobiul").

MIX — Prefix cu sensul de „mucozitate, mucus" (sau MIXO-). 2) Localit. în S.U.A., lîngă fl. Mississippi (Louisiana). 3) (Tom) Actor şi regizor american de film, primul şi cel mai ilustru westman al ecranului (1880—1940).

MIZ — V. MIS (2).

MJE — V. MZE.

MJO — V. MYO.

MKS — Simbol pentru „metru-kilogram-secundă" (Fiz.).

Scanned with OKEN Scanner

MLD — Miliard (abr. uz.).
MME — Orășel în V rep. Camerun.
MMM — Simbol pentru „milimicron".
MMP — Simbol pentru „milimetru pătrat".
MNA — Mină, monedă de argint grecească.
MOA — Păsări uriașe, asemănătoare struțului, care au trăit cîndva în Noua Zeelandă, cea mai mare dintre ele, Diornis maximum, atingînd 10 picioare în înălțime. 2) Insulă în N Scoției, făcînd parte din arh. brit. Orkney Islands. 3) Fl. în rep. Guineea și rep. Sierra Leone, tributar Oc. Atlantic. 4) Localit. în SE rep. Niger. 5) Cap și localit. în E rep. Cuba (Oriente). 6) Insulă indoneziană situată la E de ins. Timor, făcînd parte din arh. LETI.
MOB — Plebe.; gloată, mulțime.
MOC — Onomatopee care redă strigătul scos de broască (M-ții Apuseni). 2) Smoc (pop.). 3) Măciucă, ciomag, bîtă ciobănească (reg.) (sau MOACĂ). 4) Cap; figură (arg.) (sau MOACĂ). 5) Persoană bleagă, înceată, lipsită de vioiciune, leneșă (fam.) (Mold. și SV Munt.) (sau MOACĂ, MOG.). 6) Zglăvoacă (Iht., reg.) (sau MOACĂ).
MOD — Abr. pentru „moderato" (Muz.). 2) Fel, chip, manieră; procedeu. 3) Formă verbală care exprimă felul în care vorbitorul vede sau socotește acțiunea verbului (Gram.). 4) Structura unei game determinată de raportul de intervale dintre sunetele componente (Muz.). 5) Valoarea unei variabile, care se întîlnește cu frecvență maximă într-o distribuție; dominantă (Calcul. probabilit.). 6) Chip de a fi (Filoz.). 7) Modă (înv.). 8) Personificarea forței în mit. scandinavă.
MOE — Simbol pentru „milioersted" (Fiz.) (scris: mOe). 2) Veche măsură agrară franceză. 3) Oraș în SE Australiei (Victoria). 4) Scriitor norvegian (1813-82).
MOG — V. MOC (5).
MOI — Pseudonim al poetului și ziaristului român Alex. Macedonski (1854—1920). 2) Pl. de la MOALE. 3) Ud, muiat (de ploaie), leoarcă (Criș). 4) Molie (reg.). 5) Muie, obraz. 6) Muiere, înmuiere. 7) Copcă mare în gheață, sau „căldare" (reg.). 8) Grupare etnică din grupul môn-khmeric, locuind în regiunile muntoase din S Vietnamului. 9) Ansamblu de dialecte vorbite în Indochina de către familiile malaio-polineziană și môn-khmeră. 10) Localit. în SV Norvegiei (Rogaland). 11) Sat component al com. Bîlteni (jud. Gorj).
MOK — Mică insulă în V Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Caroline (Micronezia).
MOL — Simbol pentru „moleculă-gram") (pl. MOLI) (Chim.). 2) Grămadă spontană la rugbi, cu mingea purtată (în mîini). 3) Dig de piatră construit spre larg, în bazinul unui port. 4) Mîl, noroi (pl. moluri) (Maram.). 5) Molie (reg.). 6) Rapăn, un fel de rîie (S Criș.). 7) Lună în calendarul lung al mayașilor. 8) Oraș în N Belgiei (Antwerpen). 9) Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia, Vojvodina). 10) (Van) Pictor olandez, elev al lui Rubens (1599—1650). 11) Poet și folclorist norvegian (1813-82).
MOM — Bere fabricată la Brunswick (R.F. Germania).
MON — Prefix cu semnificația „unu", „singur, unic", „o dată" (sau MONO-). 2) Abr. pentru „monom" (Mat.). 3) Abr. U.A.I. pentru constelația Monoceros (=licornul). 4) Vechi regat pe coasta birmană, în reg. Pegu. 5) Limbă din grupul môn-khmeric, numită și TALAING, vorbită de vreo 300 000 de oameni în S Birmaniei. 6) Insulă daneză în M. Baltică, în SE Danemarcei (Storstrøm-Lolland) (∅) (sau MOEN). 7) Localit. în SV Suediei (Älvsborg). 8) Localit. în E Elveției (Graubünden) (sau MONS). 9) Rîu în NV Birmaniei, afl. al fl. Irrawaddy. 10) Cap în SE Thailandei, la G. Siam. 11) Om politic spaniol (1801-82).
MOR — Cuvînt care redă mormăitul ursului. 2) Abr. pentru „morendo" (= stingîndu-se) (Muz.). 3) Tip de humus brut. 4) Nămol terapeutic (NV Mold.). 5) Oraș în NV R.P. Ungare (Fejér) (Ó). 6) Localit. în V Indiei (Gujarat). 7) Pictor din școala olandeză, portretist al unor curți princiare din Europa apuseană („Maria Tudor") (c. 1519—c. 1576) (sau MOOR, MO-

Scanned with OKEN Scanner

RO). 8) Numele păunului din „Cărțile junglei“, de R. Kipling.
MOS — Bărbat în vîrstă; bătrîn, unchiaș, moșneag; apelativ pentru un bărbat în vîrstă (ș.). 2) Bunic; (mai ales la pl.) ascendent (mai îndepărtat), înaintaș, strămoș (ș). 3) Unchi (Mold.) (ș). 4) Personaj mascat care însoțește brezaia (reg.) (ș). 5) (pop., la pl.) Ființe imaginare despre care se crede că ar alunga iarna; fiecare dintre cele 9 zile din luna martie care urmează după zilele babelor (ș). 6) Partea cu cîrlig a unei copci (ș). 7) Disc al unei capse, care se îmbucă în celălalt disc (ș). 8) Bucată de moșie (rămasă de la strămoși); fîșie de pămînt stăpînită de un moșnean (înv.) (ș). 9) Nume dat pălămidei-de-baltă și ghigorțului (ș). 10) Sperietoare de păsări (ș). 11) Om încet și fără orizont (ș). 12) Știulete de porumb de pe care se desprinde greu mătasea (Mold.) (ș). 13). Cupă, pahar, servind ca unitate de măsură (Ban., Trans.) (ș). 14) Cocoloș rămas după stoarcerea nucilor (Munt.) (ș). 15) Caltaboș sau cîrnat (Munt.) (ș). 16) Tip de transistor (Electron.) (sau MOST). 17) Lac în SE Norvegiei (Telemark) (Ö). 18) Două localit. în NE Portugaliei (Guarda, Bragança).
MOT — Șuviță de păr pe frunte sau în creștetul capului legată cu o fundă; fundă cu care se prinde o astfel de șuviță. (ț). 2) Smoc de pene de pe capul unor păsări (ț). 3) Pielea roșie-albăstruie de pe capul curcanului, care atîrnă în jos; creastă (ț). 4) Panaș, ciucure care atîrnă la fes, scufie, căciuliță etc. (ț). 5) Vîrf. (ț). 6) Bigudiu (ț). 7) Nume dat unor inflorescențe (ț). 8) Spicul din vîrful porumbului (ț). 9) Plantă acvatică (Potamogeton perfoliatus) (ț) (reg.). 10) Copil (fig., reg.) (ț). 11) Român din M-ții Apuseni (ț). 12) Con de brad (reg.) (ț). 13) Lamură (Mold., Olt.). (ț). 14) Gurguiul opincii (reg.) (ț). 15) Prisnel (la fus) (ț). 16) Feștila lumînării (reg.) (ț). 17) Matiță (reg.) (ț). 18) Zeu fenician, duhul recoltei, fiul lui EL (era identificat cu „moartea“ la UGARIT). 19) Ou cosmic din a cărui găoace ar fi ieșit aștrii și despărțirea apelor din cer (Mit. fenic.)
MOU — Unitate de măsură pentru suprafață folosită în China (= 0,065 ha) (sau MOW). 2) V. MOV (2). 3) Rîu în NV Birmaniei, afl. al fl. Irrawaddy (Sagaing) (sau MU). 4) Munte în S ins. Noua Caledonie (sau MU). 5) Localit. în S ins. LIFU, din arh. Loyauté (SV Oc. Pacific). 6) Rege din dinastia chineză CEU.
MOV — (Culoare) violet-deschisă, ca a florilor de stînjenel. 2) Localitate daneză în N pen. Jylland (Nordjylland) (sau MOU).
MOW — V. MOU (1). 2) Localit. în NE Indiei (Bihar).
MOX — Clește cu dinți, folosit la înșurubarea și la deșurubarea țevilor. 2) Mops (pop.).
MOY — Localit. în N Scoției (Inverness). 2) Localit. în S Irlandei de Nord (Ulster) (comit. Tyrone). 3) Localit. în N Franței (Aisne). 4) Fl. de coastă în NV rep. Irlanda (Eire) (comit. MAYO).
MOZ — Orășel în NE Portugaliei (Bragança). 2) Oraș și port în N Braziliei (Pará).
MPD — „Înmulțire zecimală“, informațiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
MPE — V. MBE (scris: M'PÉ).
MRC — Abr. pentru „Microplasmose Respiratory of Chick“, boală infectocontagioasă la galinacee (Med. Veter.) (sau ASD, BCR).
MRF — Abr. curentă pentru „microradiofotografie“ (Med.).
MRP — Pseudonim al lui Miron Radu Paraschivescu, poet român (1911-71).
MRR — Cuvînt care redă mîrîitul cîinelui.
MRS — Abr. pentru „Mistress“ (= doamnă, engl.).
MRU — Grup etnic din regiunea de frontieră cu Birmania a rep. Bangladesh.
MSA — Numele rîului MŽE, din V R.S. Cehoslovace, în sec. al X-lea.
MSH — Hormonul melanotrop hipofizar (abr. med.).
MSM — Siglă pentru „Mișcarea Sindicală Mondială“)
MSN — Simbol pentru „milisten“

Scanned with OKEN Scanner

(scris: mSn). 2) Simbol pentru „metrusten".
MSS — Abr. uz. pentru „manuscris".
MTD — Marcă de autovehicule din R.S. România.
MTH — Simbol pentru „militermie" (Fiz.).
MTI — Siglă pentru „Magyar Távirati Iroda", agenția națională de presă a R.P. Ungare.
MTM — Siglă pentru „Methods Time Measurement", tehnică de măsurătoare a lucrului prin descompunere în mișcări foarte elementare, a căror durată se cunoaște (elaborată de americanul Maynard).
MTS — Sistem de unități de măsură în fizică: Metru (= unitate de lungime), Tonă (= unitate de masă) și Secundă (= unitate de timp).
MUA — Rang social la tongani (Polinezia) (= oamenii liberi). 2) Capitala ins. Alofi, din Pacificul central (Melanezia), făcînd parte din arh. Futuna. 3) Localit. în S ins. Uvéa, din Pacificul central (Melanezia), făcînd parte din arh. Wallis.
MUC — Bucățică rămasă dintr-o țigară fumată sau dintr-o lumînare consumată. 2) Vîrful (înnegrit prin ardere) al unui fitil de lampă, de lumînare sau de candelă. 3) Secreție produsă de glandele mucoasei nazale și eliminată prin nări. 4) Partea de sus a cînepei — floarea — care va purta sămînța (NV Mold.). 5) Lumînare mică (Maram., N Mold.). 6) Partea cea mai de frunte a grîului; lamură (NV Munt.). 7) Vîrful plantelor (NV Munt.). 8) Abr. pe rețetele med. pentru „mucilagiu". 9) Seva copacului, mîzgă (N Trans., Maram.). 10) Miezul mucilaginos al nucii necoapte (Mold.). 11) Con de brad (Mold.). 12) Moțul, creasta curcanului. 13) Vîrful cozii de cal. 14) Șfichiul biciului (Trans.). 15) Prisnel la fus (Mold.). 16) Vîrful sfredelului. 17) Loc de îmbinare a căpriorilor (reg.) 18) Mugur al unei plante. 19) Localit. în V R.S.F. Iugoslavia (Croația) (Ć).
MUD — Material pămîntos, în clasif. granulometrică, numit și MÎL cînd are o umiditate mare. 2) Mic afl. al rîului MAIN în S R.F. Germania (Bayern). 3) Insulă în SV provinciei canadiene Nova Scotia, în Oc. Atlantic. 4) Numele a trei lacuri din S.U.A. (Idaho, Louisiana, Minnesota). 5) Numele a trei rîuri din S.U.A. (Kentucky, Minnesota, West Virginia). 6) Numele a trei creekuri în S.U.A. (Oklahoma, Oregon, South Dakota). 7) Localit. în S.U.A. (West Virginia). 8) Insulă lîngă coasta de E a Australiei, în fața portului Brisbane (Queensland). 9) Țară legendară distrusă de un cataclism cosmic, pomenită în „Codex Troanus" al mayașilor.
MUE — Localit. istorică în China antică pe fl. Huanhe, lîngă orașul LOU (sau MU IE).
MUF — Manșon (pl. mufuri) (NV Mold.). 2) Pers. masc. din opera „Mireasa vîndută" de B. Smetana.
MUG — Munte în R.S.S. Tadjikă, unde au fost găsite importante manuscrise antice din sec. al VIII-lea.
MUK — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Tadjikă).
MUL — Humus caracteristic solurilor în care descompunerea masei vegetale se face mai repede decît acumularea ei. 2) Catîr (pl. MULI). 3) Mîl (pop.). 4) Mulaj; tipar, formă (rar). 5) Moale, de nimic (despre un om) (NV Mold). 6) Mula, preot musulman care, în trecut, avea și funcția de medic (sau MULÁ, MOLÁ). 7) Localit. în E statului Maharashtra (India). 8) Compozitor olandez contemporan (n. 1911). 9) Muselină fină de India.
MUN — Localit. în SV Franței (Hautes-Pyrénées). 2) Munte în V rep. Sudan, cu alt. max. 1309 m (Darfur). 3) Rîu în E Thailandei, afl. dr. al fl. Mekong (sau MOUN) (c. 400 km). 4) Economist englez, reprezentant al mercantilismului dezvoltat (1571—1641). 5) Om politic francez (1841—1914).
MUO — Onomatopee care redă mugetul vitelor. 2) Lac în E Finlandei (Oulu). 3) Localit. în SV R.S.F. Iugoslavia, pe Coasta Dalmației (Muntenegru).
MUR — Zid (pl. MURI) (înv.). 2) Rug, arbust spinos, din fam. rozacee, cu fructe negre (Rubus caesius). 3) Sico-

Scanned with OKEN Scanner

mor (Ficus sycomorus) (înv.). 4) Dud (Trans.). 5) Rîu în Europa Centrală (Austria și Iugoslavia), afl. dr. al Dravei, lung de 438 km (sau MURA). 6) Orășel în NV Franței (Bretagne, dep. Côtes-du-Nord) (Û).

MUS — Abr. U.A.I. pentru constelația Musca. 2) Moș (pl. MUȘI) (reg.). 3) Elev marinar (pl. MUȘI). 4) Coechipier însărcinat cu manevrarea velelor la un cuter (celălalt se numește SKIPER) (pl. MUȘI) (Nav.). 5) Numele generic al unor rozătoare de talie mică, din fam. muridelor (șoareci, șobolani, lemingi). 6) Localit. în SE Franței (Gard). 7) Localit. în E R.F. Germania (Hessen). 8) Oraș și provincie („IL") în E Turciei asiatice, în vechea Armenie (Ș). 9) Cognomenul a trei consuli romani (tatăl, fiul și nepotul) care s-au sacrificat pentru patrie ca voluntari, în luptele purtate în anii 340 î.e.n. (tatăl), 295 î.e.n. (fiul) și 279 î.e.n. (nepotul).

MUT — Care este lipsit de facultatea vorbirii, care nu poate vorbi. 2) Tăciturn. 3) Fără zgomot. 4) Liniștit, tăcut (fig.). 5) Slut, nătîng, prost, om nepriceput (pop.). 6) Care nu se pronunță (fig.). 7) Pușculiță (Trans.). 8) Vîrf în Alpii elveției (2861 m). 9) Afl. al rîului UDA în SV reg. Irkutsk, din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.). 10) Orășel în S Turciei asiatice (Içel). 11) Localit. în Egipt, la SV de Asyut în oaza Dakhla (Û). 12) Zeiță egipteană, soția zeului AMON și mama lui HONSU, zeul cu cap de șoim.

MUU — Dans din ritualul înmormîntării, la vechii egipteni.

MUY — Localit. în SE Franței (Var) (sau Le Muy). 2) Mareșal francez (1711—75), pe timpul domniei lui Louis XV. 3) General francez (1751—1820).

MVA — Simbol pentru „Megavoltamper" (Elt.) (= 1 000 000 de voltamperi).

MWH — Simbol pentru „Megawattoră" (Elt.) (scris: MWh).

MWU — Aliaj din grupul de aliaje de aluminiu cu mangan, de obicei cu magneziu (Metg.).

MYA — Lamelibranhiat de mare rece cu cochilia echivalvă, care trăiește în M. Baltică (fam. Myidae) (sau MYE). 2) V. Mia (3 și 5). 3) Ued în Egipt, tributar Nilului.

MYE — V. MYA (1). 2) Poet latin modern (sec. 17).

MYL — Gen de moluște nordice.

MYO — „Oraș" în toponimia birmană (sau MJO). 2) Ins. lîngă coasta de S a rep. Coreea de Sud.

MYS — V. MIS (5). 2) Vestit gravor și sculptor din Grecia antică, contemporan cu Fidias (sec. 5 î.e.n.). 3) Locuitor din Mysia, țară antică în NV Asiei Mici (pl. MYȘI).

MZA — Ued în Sahara algeriană.

MZE — Rîu în NV R.S. Cehoslovace, afl. al lui Berounka (Bohemia Occidentală) (Ž) (sau MSA, MJE și MIES).

MZI — Ued în NE Algeriei. 2) Munte în Algeria.

MZL — Tip de scut hidraulic minier.

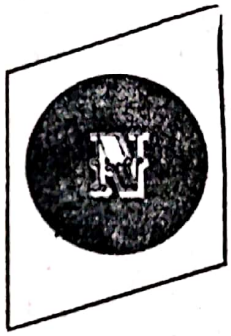

NAA — Localit în SV Norvegiei (Hordaland) (sau NÅ).

NAB — Rîu în SE R.F. Germania, afl. al Dunării, cu un curs de 165 km (Bayern) (sau NAAB).

NAC — Țesătură de proveniență orientală, din categoria brocartului („pînză de aur"), mult răspîndită în evul mediu.

NAD — „Rîu", în toponimia indiană. 2) Stuf, trestie de baltă (Trans.) (sau NADĂ). 3) „Peste, deasupra" în toponimia cehoslovacă. 4) Munte în R.S. Cehoslovacă.

NAE — Pseudonim a lui N.D. Țăranu, publicist și ziarist român (1872—1933). 2) Numele mai multor pers. masc. din comediile lui I.L. Caragiale (Ipingescu, Cațavencu, Girimea). 3) Adevăratul nume al lui N. Leonard, „Prințul ope-

Scanned with OKEN Scanner

retei românești“ (sau NAIA). 4) Diminutiv din Nicolae.
NAF — Siglă pentru „Norges Automobil Forbund“, club automobilistic din Norvegia. 2) Localit. în S statului Idaho, din S.U.A.
NAG — Nume care i s-a dat, de către R. Kipling, șarpelui cobra mascul din „Cărțile junglei“.
NAH — Grup lingvistic caucazian, din care fac parte limbile cecenilor, ingușilor și batbiilor (sau VEINAH).
NAI — Fluier de trestie cu șapte găuri. 2) Vechi instrument muzical de suflat, numit popular „muscal“. 3) Motiv decorativ întrebuințat la încondeiatul ouălor (Mold.). 4) Pl. de la NAIE (= naos) (Ă). 5) Deal în E jud. Hunedoara (alt. max. 1119 m) (Ă).
NAK — Localit. în SV R.P. Ungare (Tolna).
NAL — Fl. de coastă în S Pakistanului, care se varsă în M. Arabiei. 2) Localit. în S Pakistanului, pe fl. omonim (Baluchistan). 3) Localit. în Malaysia de Vest (Kelantan). 4) Localit. în S rep. Chile (Chiloé).
NAM — „Rîu, fluviu“, în toponimia birmană, thailandeză și laoțiană. 2) Conjuncție latină (= căci). 3) Lucru voluminos (Munt.). 4) Lac în R.P. Chineză, numit și Tengri Nur (Xizang).
NAN — „Sud“, în toponimia chineză și japoneză. 2) Persoană de statură mică; pitic (pl. NANI; fem. NANĂ, NANE) (rar). 3) Naș (pl. NANI) (Mold.). 4) Tipul popular al nerodului. 5) Muscă din Laponia, pe care autohtonii o poartă ca talisman. 6) „Curs de apă“, în toponimia celtică (sau NANS, NANT). 7) Localit. în NE Franței (Côte-d'Or). 8) Provincie în reg. Nordică a Thailandei. 9) Localit. în N Thailandei, în prov. omonimă. 10) Rîu în NV Thailandei, tributar fl. Menam. 11) Paharnic din Țara Românească pe timpul domniei lui Petru cel Tînăr (1559-68).
NAO — Cap în SE Spaniei, la M. Mediterană (Alicante).
NAP — Pseudonim al lui Nicolae Petrașcu, istoric literar și scriitor român (1859—1944). 2) Plantă erbacee din fam. crucifercelor, cu rădăcină comestibilă, aproape sferică (Brassica napus var. napo-brassica). 3) Plantă erbacee din fam. compozitelor, originară din America boreală, cu tuberculi bogați în inulină, numiți „mere-de-pămînt“ sau „gulii“ (sau nap-porcesc, topinambur) (Helianthus tuberosus). 4) Complet dezbrăcat (fig.). 5) Cotor de varză (Trans.). 6) Rapiță-sălbatică (reg.). 7) Sfeclă (reg.). 8) Ins. lîngă coasta de NV a R.P.D. Coreene.
NAR — Dromader, cămilă cu o singură cocoașă (rar). 2) Localit. în ins. suedeză Gotland, din M. Baltică (Ă). 3) Numele străvechi, probabil sabin, al rîului NERA, afl. al fl. Tibru (Italia, reg. Umbria). 4) Orășel în V Indiei (Maharashtra).
NAS — „Cap, promontoriu“, în toponimia daneză și suedeză (Ă). 2) Proeminență mediană a feței prin care începe calea respiratorie. 3) Miros dezvoltat, fin; simț de orientare în împrejurări dificile, capacitate de intuire exactă a unei situații (fig.). 4) Față, obraz; cap (rar). 5) Proeminență pe o piesă sau un organ de mașină, avînd rolul fie de a distanța periodic o altă piesă, fie de a o fixa într-o anumită poziție; pinten (Tehn.). 6) Proeminență pe fața inferioară a unei țigle, care ajută la fixarea acesteia. 7) Partea anterioară a fuzelajului unui avion sau a unei nave. 8) Căpăcel care apără împotriva vîntului gura unui coș de aerisire. 9) Piciorul pilugului de la piuă, în care se prind aripile (Criș.). 10) Trompă de elefant (pop.). 11) El, dînsul (= pronume pers. învechit) (pl. NĂȘI) (Ă) (sau NUS). 12) Aroganță (fig.). 13) Gurguiul opincii (Bucov.). 14) Vîrful securii (reg.). 15) A 15 literă din alfabetul chirilic, cu valoarea numerică de 50 (Ș). 16) Persoană care ține în brațe pruncul în timpul oficierii botezului (Ș). 17) Nun, martor la o cununie (Ș). 18) Vargă, nuia (fam.) (Ș). 19) Localit. în SV Norvegiei (Møre og Romsdal) (sau NAAS). 20) Localit. în SV Suediei (Kopparberg) (sau NAAS). 21) V. NES (2).
NAT — Om, ins, individ, persoană (Ban, Trans.). 2) Lume, gloată, mulțime (Ban.). 3) Neam, rudă (Trans.).

Scanned with OKEN Scanner

4) Fiu, copil, odraslă (Ban., Trans.) (sau NĂT) (pl. (rar) NAȚI și NATURI (pentru (1)). 5) Nume dat zeilor și spiritelor naturii la popoarele din Birmania. 6) Pianist și compozitor francez, autorul frescei simfonice „Infernul" (1890—1956). 7) Cunoscută actriță franceză de cinema, interpretă în filmul românesc „Dacii" (Marie-José) (n. 1940).

NAU — Cuvînt care imită sunetul produs de un clopot; bang!. 2) Obiect sfînt la poporul AINU, pentru cultul zeilor (sau INAO, INAU). 3) Mic afl. al Dunării în S R.F. Germania. 4) Cap în Italia. 5) Localitate în U.R.S.S. (R.S.S. Tadjică), la SV de orașul Leninabad. 6) Rîu în SV Tibetului (R.P. Chineză). 7) Localit. în Afghanistan. 8) Cîntăreață franceză, de origine spaniolă (1818-91). 9) Poet și romancier naturalist francez (1873—1918). 10) Poet haitian (1808—c.1839)

NAX — Localit. și vale în SV Elveției (Valais).

NAY — Instrument muzical egiptean. 2) Orășel în SV Franței (Pyrénées-Atlantiques).

NAZ — Prefix cu referire la „nas" (sau NAZO-). 2) Fandoseală, sclifoseală; capriciu, moft, toană (pl. NAZURI). 3) Localit. în SE Elveției (Graubünden).

NBC — Siglă pentru „National Broadcasting Company" (= Compania Națională de Radiodifuziune din S.U.A.). 2) Mare post de televiziune din S.U.A. 3) Siglă folosită uneori pentru a desemna armele nucleară, biologică și chimică.

NBF — Inițialele cu care își marca stampele desenatorul și gravorul francez Béatrizet sau Beatricius (1507-70) (sau NBL).

NBL — V. NBF.

NDC — Pseudonim al lui N.D. Cocea, scriitor și ziarist român (1880—1949).

NDE — Departament în Republica Unită Camerun (E).

NDI — Grupare etnică în Africa Ecuatorială, pe malurile rîului Oubangui (sau NDIS, NDRI(S)). 2) Localit. în rep. Kenya.

NDU — Localit. în N rep. Zair, la granița cu rep. Africa Centrală (Haut-Zaïre).

NEA — „Nouă", în toponimia greacă (masc. NEOS = nou). 2) Cuvînt cu care se îndeamnă la mers sau se opresc diferite animale domestice (sau NE!). 3) Zăpadă, omăt (Trans., înv. și poetic). 4) Promoroacă (S. Criș.). 5) Nene. 6) Dec; nici gînd! Nu! (NV Munt.). 7) Fl. de coastă în SV Norvegiei (Sør-Trøndelag)

NEB — Abr. oficială pentru statul Nebraska din S.U.A.

NEC — Stîlp de lavă solidificată care umple canalul de ascensiune a magmei într-un vulcan (sau NECK). 2) Neg (reg.) (pl. NECI).

NED — Abr. uz. pentru „Nota Editurii" (scris: N.ed.). 2) „(de) Jos" în toponimia daneză. 3) Numele a două localit. din S.U.A. (Kentucky, Pennsylvania).

NEE — Gravor francez, autorul unor „Tablouri pitorești din Elveția" (1732—1818).

NEF — În evul mediu, navă destinată marilor călătorii pe mare (sau NEFĂ). 2) Muzicolog elvețian (1873—1935). 3) Istoric american (n. 1899).

NEG — Excrescență mică, rotundă și nedureroasă care apare pe piele; verucă, papilom. 2) Nod sau excrescență care se formează uneori pe organele plantelor.

NEH — Localit. în E Iranului (Khurasan).

NEI — Flaut persan (sau NEY). 2) Nai (înv.) (pl. neiuri). 3) Pl. neobișnuit de la NEA (3).

NEJ — Localit. în V Indiei (Maharashtra).

NEK — Localit. în rep. Africa de Sud (Cape).

NEM — Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Vicegda (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Komi).

NEN — Măsură de greutate în vechiul Annam (= Vietnam), pentru 390,5 g. 2) Fl. de coastă în SE Angliei, tributar M. Nordului (are 145 km) (sau NENE). 3) Rîu în NE R.P. Chineze, tributar lui Sungari, afl. fl. Amur (Heilongjiang).

NEO — Element de compunere cu sensul „nou, recent". 2) Prescurtare crip-

Scanned with OKEN Scanner

tică și eufemistică pentru neoplasm și neosalvarsan (Med.) 3) Siglă pentru „dinitrat de dietilen-glicol", utilizat pentru fabricarea unor prafuri de pușcă fără fum (din inițialele cuvintelor Nitrat, Etilen și Oxid). 4) Numele unui beoțian din timpul lui Perseu (sau NEON).

NEP — Lume, mulțime (Trans.) (sau NIP). 2) Abr. pentru „Novaia Ekonomiceskaia Politika" (= Noua Politică Economică), denumire dată politicii economice înfăptuite de U.R.S.S. în perioada de trecere de la capitalism la socialism. 3) Tatăl zeiței florilor, NANNA și socrul lui BALDER, zeul luminii, al verii, al binelui și al dreptății (Mit. Eddelor) (= „mugur"). 4) Rîu în R.P. Polonă.

NER — Mic afl. al rîului Prosna, tributar al Wartei (R.P. Polonă, Poznań). 2) Rîu în R.P. Polonă, afl. al Wartei, în care se varsă în dreptul orașului KOŁO (72 km). 3) Vîrf în Alpii elvețieni înalt de 2866 m. 4) Localit. în V Indiei (Maharashtra). 5) Pictor olandez, unul dintre cei mai buni peisagiști ai sec. XVII (specialist în apusuri de soare, clarurі de lună, incendii) (sau (Van der) NEER) (1603—77).

NES — „Promontoriu, cap", în toponimia norvegiană. 2) Localit. în ins. FEROE (Danemarca) (sau NÅS, NAAS). 3) Numele a cinci localități din S Norvegiei. 4) Numele a trei localit. din Olanda. 5) Numele a două localit. din Islanda. 6) Localit. în NV U.R.S.S., la baza pen. Kanin (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk). 7) Portretist olandez (m. 1588). 8) Centaur, ucis cu o săgeată de Herakles (înainte de a muri, a dăruit Deianirei, soția eroului, un filtru miraculos, care avea să prricinuiască moartea acestuia) (sau Nesus, Nessus, Nessos) (Mit.). 9) Nescafé (pl. NESURI).

NET — Clar, deslușit, limpede, precis; hotărît, categoric. 2) Din care s-au scăzut cheltuielile, impozitele; curat (despre venituri). 3) Din care s-au scăzut daraua, ambalajul (despre greutatea mărfurilor) (sau NETO). 4) Fără amestec de corpuri străine sau accesorii; care nu e compus. 5) Cu contur precis, care iese în evidență. 6)Plasă pentru jocul de tenis; fileu (sau NEȚ) (pl. nețuri). 7) Lovitură în care mingea trece în terenul advers atingînd marginea de sus a plasei (la tenis, tenis de masă și volei) (ț) (pl. nețuri). 8) Rîu în NV statului Michigan, din S.U.A. 9) Zeu celtic, căsătorit cu zeița NEMON (Mit.). 10) Zeiță egipteană de origine libiană, identificată de greci cu Pallas-Atena (sau NIT, NEIT, NEITH, NITH) (cu un templu în Sais, restaurat de Cambyse).

NEU — „Nou", în toponimia germană. 2) Localit. japoneză în ins. Honshū (Tottori-ken).

NEV — Tumoare benignă a pielii, uneori colorată în brun, cenușiu sau albastru; aluniță (pl. NEVI) (Med.).

NEW — „Nou", în toponimia anglo-saxonă. 2) Numele a șase rîuri din S.U.A. 3) Localit. în S.U.A. (West Virginia). 4) Rîu în N statului Belize (America Centrală). 5) Rîu în SE rep. Guyana (America de Sud) (districtul Rupununi).

NEX — Contract de vînzare, de cesiune; drept de a aliena ceva (Jur.). 2) Legătură, înlănțuire (între lucruri, fenomene etc.), relație, raport.

NEY — V. NEI (1). 2) Comună în E Franței (Jura). 3) Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 4) Numele a două localit. din S. U.A. (California, Ohio). 5) Mareșal francez, colaborator apropiat al lui Napoleon I, supranumit „Bravul bravilor" (1769—1815). 6) Statuie de Fr. Rude, așezată în piața Observatorului din Paris (1853). 7) Scriitor militar francez (1849—1900). 8) Pianistă germană contemporană (n. 1882).

NEZ — „Cap, promontoriu" în toponimia franceză (NV Franței). 2) Numele a două capuri în NV Franței, la Pas de Calais (Gris și Blanc).

NGA — Literă din alfabetul tibetan dbu-cian (fonetic).

NGC — Siglă pentru „New General Catalogue of Nebulae and Clusters of Stars", catalog de nebuloase și de roiuri stelare publicat în 1888 de astronomul irlandez J.L.E. Dreyer.

Scanned with OKEN Scanner

NGN — Noua Guinee, în codificaţia automobilistică internaţională.
NGO — Un fel de elixir al dragostei la negrilii (= pigmei) din rep. Gabon. 2) Denumirea semangilor (= vechi grup etnic malaiez) din Thailanda. 3) Numele unui vechi trib annamit şi a I-ei dinastii naţionale a Vietnamului. 4) Localit. în R.P. Congo.
NGU — Zeu adorat de tribul Maru, din cadrul populaţiei Taranaki din Noua Zeelandă.
NHK — Siglă pentru „Nippon Hoso Kyokai", societatea naţională de radiodifuziune din Japonia.
NIA — Strigăt de abatere a vitelor (NV Munt.). 2) Oază şi localit. în reg. autonomă Xinjiang Uygur, la marginea deşertului nisipos Takla-Makan, din V R.P. Chineze. 3) Mică insulă la V de Noua Guinee (Indonezia).
NIB — „Nimic", în argoul francez.
NIC — Nicaragua, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Nimic (reg.).
NID — Cîntec de blestem, la magicienele scandinave. 2) Fl. de coastă în S Norvegiei, care se varsă în str. Skagerrak.
NIE — Strigăt cu care se mînă caii sau se alungă cîinii. 2) Mic rîu în V Franţei, afl. lui Boutonne (Charente-Maritime).
NIF — Localit. în V Turciei Asiatice (Izmir).
NIG — Niger, în codificaţia automobilistică internaţională.
NIH — Siglă pentru „National Institutes of Health" (= Institute naţionale de sănătate).
NII — A 13-a literă din alfabetul vechi grecesc. 2) A striga la un cîine pentru a-l opri să se repeadă la cineva sau ceva (NE Olt.). 3) Golf în NE ins. Sahalin (R.S.F.S. Rusă, reg. Sahalin) (î, i). 4) Insulă lîngă Tōkyō, în Oc. Pacific, făcînd parte din arh. IZU. 5) Numele a patru localit. din Japonia, în insulele Honshū (1), Shikoku (2) şi Kyūshū (1).
NIK — Hipopotam uriaş din miturile vechilor egipteni.
NIL — Praştie (V Mold.). 2) Monedă de cont din India. 3) Nume dat în antichitate marilor fîntîni arteziene, cu ajutorul cărora se irigau grădinile. 4) Fl. în Africa, cel mai lung din lume: 6 671 km (împreună cu Kagera). 5) Zeu egiptean, numit şi HAPI, care personifica fl. omonim. 6) Cenobit grec, înalt funcţionar la curtea împăratului roman Theodosiu cel Mare (375—395) (sau NEILOS). 7) Pers. masc. din piesa „Micii burghezi", de Maxim Gorki. 8) Grup statuar colosal antic, la Vatican.
NIM — Interes (SV Trans.). 2) Pînză fabricată în S Franţei (Languedoc). 3) Nume dat de sumerieni statului antic ELAM, din SV Iranului. 4) Localit. în Danemarca.
NIN — Ia! iată! uite! (Trans.). 2) Localit. în V R.S.F. Iugoslavia (Croaţia). 3) Golf în V ins. Masbate (Filipine). 4) Întemeietorul mitic al oraşului antic Ninive, din N Mesopotamiei şi soţul Semiramidei (sau NINUS). 5) (y Castellano) Compozitor, pianist şi muzicolog cubanez, autorul baletului „Eşarfa albastră" (1879—1949). 6) Literată americană (n. 1914).
NIO — Cei doi regi însărcinaţi cu paza templelor, în credinţa budiştilor japonezi (scris: NI-O). 2) V. IOS. 3) Localit. japoneză, în ins. Shikoku (Kagawa-ken) (sau NYO). 4) Localit. în NV Mexicului (Sinaloa).
NIP — V. NEP (1).
NIR — Corcodel (= pasăre acvatică) (Dobr.). 2) Cîmpie în NE R.S. România, cu dune şi lacuri. 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov) (sau NYR). 4) Localit. în NV Iranului (Azerbaijanul de Est).
NIS — Oraş în E R.S.F. Iugoslavia, pe Nisava (Serbia) (Š). 2) Localit. în ins. Sahalin, pe rîul Tîm (U.R.S.S.) (î, ş). 3) Unul din însoţitorii lui Enea şi prieten nedespărţit cu Eurial (sau NISUS) (Mit.). 4) Fiul lui Pandion şi rege al Megarei, care a murit în urma trădării fiicei lui, Scylla (Mit.) (sau NISUS). 5) Pitic, în mitologia Eddelor (pl. NISI).
NIT — Piesă în formă de tijă cu cap semisferic, tronconic etc., folosită la îmbinarea pieselor metalice, de piele sau de carton. 2) Unitate de informa-

ție. 3) Unitate de măsură pentru luminanță, sau „candelă pe metrul pătrat", cu simbolul NT (pl. NIȚI) (fiz.). 4) V. NET (10).

NIU — Nume dat cocotierului în unele insule din Polinezia. 2) Două localit. japoneze, în ins. Honshū (Gumma-ken; Nara-ken). 3) Localit. în rep. Volta Superioară (sau NIOU). 4) Divinitate venerată în S Egiptului antic (Mit.).

NIX — Geniu al apelor, meșter în arta cîntatului, în mitologia vechilor germani (pl. NICȘI) (sau NEEK).

NJA — Rîu în E reg. autonome Xizang (Tibet) a R.P. Chineze.

NNA — Dumnezeu, la boșimani.

NNE — Nord-nord-vest. 2) „Unu", în limba boșimană.

NNT — Pseudonim al lui N.N. Tonitza, pictor și publicist român (1886—1940).

NNV — Nord-nord-vest (sau NNW).

NNW — v. NNV.

NOA — Ei (bine)! (Trans.). 2) Nouălea (num. ord.) (înv. și pop.). 3) Veche localit. climaterică în reg. Brașov, azi suburbie a orașului Brașov (sau NOUA). 4) Veche abație în NV Franței, pe malul rîului ITON (din sec. XII) (sau NOÉ). 5) Localit. în rep. Uganda.

NOB — Localit. legendară în Palestina.

NOC — Nuc (înv.) (pl. NOCI). 2) Mic canal, plasat sub un dig de eleșteu sau sub un drum, pentru a conduce apa dintr-o parte într-alta (Franța).

NOD — Legătură la capătul unei ațe, sfori sau funii. 2) Loc de intersecție a două sau a mai multor căi de comunicație, avînd direcții diferite. 3) Loc de legătură, de întretăiere, de întîlnire a două sau a mai multor elemente ale unui mecanism, ale unei construcții etc. 4) Proeminență pe trunchiul unui arbore, pe tulpina unei plante sau la încheietura unui cotor; punct de unde încep să crească crengile pe tulpină sau frunzele pe lujer; ochi, ciot. 5) Aglomerare locală de material în masa unui corp, cu o structură mai compactă sau de culoare diferită față de rest. 6) Articulație, încheietură (a degetelor) (înv. și pop.). 7) Umflătură, tumoare, nodozitate, gîlcă rezultată dintr-o stare patologică. 8) Punct dublu al unei curbe, în care aceeași ramură a curbei se intersectează pe ea însăși. 9) Fiecare dintre punctele în care sînt dispuși atomii, moleculele unei rețele cristaline. 10) Punct dintr-un sistem de unde staționare, în care amplitudinea oscilației are mereu o valoare nulă. 11) Fiecare dintre cele două puncte în care orbita unui astru intersectează planul eclipticei. 12) Loc sau centru geografic sau geologic cu anumite caracteristici, deosebite față de împrejurări. 13) Senzație de sufocare, în urma unei emoții sau enervări puternice (fig.). 14) Punct esențial de care depinde soluționarea unei probleme; dificultate, greutate care trebuie învinsă prin soluționarea unei probleme. 15) Moment culminant în desfășurarea acțiunii unei opere literare. 16) Unitate de măsură pentru viteza navelor, egală cu viteza unei nave care se deplasează cu o milă marină (= 1852 m) pe oră (adică: 0,514 m/s) (sau KNOT). 17) Gleznă (Ban.). 18) Cocoloș, bucată de mămăligă sau de aluat. 19) Măciulie (reg.). 20) Aglomerație (fig.). 21) Legătură de prietenie (fig., înv.). 22) Dans popular. 23) Copil mic. 24) Țară legendară, de unde Cain și-a luat soție („Vechiul Testament").

NOE — Două localit. în Franța (Haute-Garonne, Yonne) (É). 2) V. NOA (4). 3) Cap în NV Algeriei (Oran) (É) (sau NOUN, NUN). 4) Localit. în NV Mexicului (Durango). 5) Caricaturist francez, zis CHAM (1819—79) (É). 6) Cunoscut stenograf morav, care a adaptat metoda lui de stenografie limbii italiene (1835—1914). 7) Patriarh, considerat reîntemeietorul neamului omenesc în urma potopului (în „Vechiul testament").

NOF — Lac legendar în Egipt (sau NOT). 2) Denumirea biblică a orașului Memfis, din Egiptul antic.

NOH — Primul om, în credința hotentotă. 2) Localit. în V reg. autonome chineze, Xizang, lîngă granița cu India.

NOI — Pseudonim al lui I.L. Caragiale, scriitor, ziarist și publicist ro-

Scanned with OKEN Scanner

mân (1852—1912). 2) Pronume personal (pl.). 3) V. NOU (1—10). 4) A (se) înnoi (pop.). 5) Rouă (reg.). 6) Picăturile de apă care cad de pe roata morii cînd se învîrteşte (reg.). 7) Unul din braţele deltei fl. Menam, în Thailanda. 8) Una din bucăţile de muzică corală ale compozitorului german O. Gerster, scrise pentru mişcarea muncitorească.

NOK — Sat şi staţiune preistorică în Nigeria centrală (cu figurine de ceramică). 2) Cultură arhaică din N Nigeriei (cea mai veche civilizaţie cunoscută din Africa) (între sec. V î.e.n. şi sec. I e.n.).

NOL — Localit. în SV Suediei (Älvsborg).

NOM — Sufix cu sensul de „care dirijează", „diriguitor", „conducător". 2) Cîntec religios al vechilor greci pentru solist, acompaniat de citheră sau de fluier, adresat unui zeu (de obicei, lui Apollo) (sau NOMĂ). 3) Mic rîu în E Franţei, afl. lui FIER (Haute-Savoie).

NON — Prefix folosit la formarea unor noţiuni negative. 2) Negaţie (lat.). 3) Localit. în S.U.A. (Oklahoma). 4) Abr. latină pentru „Nonae" (= none).

NOO — Nouă (dativ al pron. pers. NOI) (reg.). 2) Nouă (adj.) (înv., reg.). 3) Prefix cu semnificaţia „spirit", „intelect".

NOR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Norma (= echerul, rigla). 2) Prefix utilizat pentru indicarea substanţelor izomere în care atomul de azot nu este integrat într-un radical (= abr. de la „Nitrogen ohne Radikal"). 3) „Lac", în toponimia mongolă (sau NUR, NUUR). 4) Masă (delimitată) de vapori sau de picături de apă, de cristale de gheaţă, aflate în suspensie în atmosferă (pl. NORI). 5) Masă densă şi mobilă de praf, de fum etc. 6) Mulţime compactă (şi mobilă) de fiinţe (care întunecă zarea). 7) Mîhnire (fig.). 8) Noră (= cumnată, în Ban.) (înv.). 9) Cuvînt foarte întrebuinţat în mit. Eddelor pentru formarea unor nume de zei acvatici, avînd înţelesul de „corabie". 10) Limbă papuaşă în Noua Guinee, numită şi „murik". 11) Rîu în NE R.P. Chineze, afl. lui Wusuli (= Ussuri), în prov. Heilongjiang (sau NAOLIHE). 12) Gigant, fiul lui Thorron, tatăl nopţii (în căutarea surorii sale GOE, a ajuns pînă în ţara Norvegiei) (Mit. scand.).

NOS — „Cap", în toponimia rusă. 2) Localit. în rep. Chile (Santiago).

NOT — Înot (înv. şi reg.). 2) V. NOF (1). 3) Localit. în S.U.A. (Missouri). 4) Personificarea divină a vîntului cald din sud, fiul lui Astreu şi al lui EOS (sau NOTUS) (Mit.).

NOU — Care a fost făcut, creat, descoperit de curînd, care apare pentru prima dată; recent, modern. 2) Din recolta anului în curs sau a anului imediat anterior. 3) Care vine să înlocuiască un lucru mai vechi; actual, contemporan, de azi. 4) Element care apare la un moment dat în procesul dezvoltării unui fenomen şi care, în luptă cu elementul vechi, iese întotdeauna învingător. 5) Intrat de curînd în limbă; neologism (despre cuvinte). 6) Cu aspect şi conţinut schimbat; transformat. 7) Recent; altfel, alt. 8) Care a fost executat sau cumpărat de curînd; care a fost puţin sau deloc folosit; în stare bună, neuzat. 9) Proaspăt, curat, neviciat. 10) Lipsit de experienţă, neexperimentat. 11) Insuliţă lîngă coasta de SV a ins. Noua Caledonie (sau NU). 12) Sat component al comunei Roşia (jud. Sibiu). 13) Clasa socială a ţărănimii, în Japonia medievală.

NOV — Abr. uz. pentru „noiembrie". 2) Nou (latinism înv.). 3) Prefix cu sensul „nou, recent" (sau NOVO-).

NOW — „Nou", în toponimia bulgară.

NOX — Unitate fotometrică secundară de iluminare, egală cu un mililux (pl. NOCŞI) (Fiz.). 2) Personificarea nopţii la romani (V. NYX).

NOY — Jurisconsult englez (din sec. 16). 2) Folclorist israelian (n. 1920).

NPY — (Proiect) program de cercetare, realizat între Norvegia, Polonia, Iugoslavia şi Agenţia din Viena, în vederea armonizării studiilor privind fizica reactorilor ţărilor participante (de ex.: „termalizarea neutronilor").

Scanned with OKEN Scanner

NRA — Siglă pentru „National Recovery Administration“ (= Administrația însănătoșirii naționale), una din cele două mari instituții federale create în S.U.A., pe baza legilor, în timpul administrației lui F.D. Roosevelt, pentru refacerea industriei naționale.
NRB — Siglă pentru „Narodna Republika Bălgarija“ (= Republica Populară Bulgaria) (sau R.P.B.).
NRR — Abr. uz. pentru „nota redacției române“.
NRU — Reactor canadian din centrul de la Chalk River (Ontario).
NRX — Alt reactor canadian construit în centrul de la Chalk River (Ontario).
NSA — Ued în NE Algeriei.
NSB — Siglă pentru „Norges statsbaner“, căile ferate ale statului norvegian.
NSC — Siglă pentru „National Security Council“ (= Consiliul securității naționale), instituție politică americană extraconstituțională cu sediul la Casa Albă.
NSI — Rîu în E rep. Coasta de Fildeș, afl. al fl. Bandama (sau NZI).
NSO — Rîu în V rep. Coasta de Fildeș, afl. al fl. Sassandra (scris: N'So) (sau N'ZO). 2) Localit. în V rep. Coasta de Fildeș (scris: N'So) (sau N'ZO).
NSU — Marcă de automobile din R.F. Germania. 2) Localit. în S Nigeriei.
NTS — Pseudonim al lui Mihai Gafița, critic și istoric literar român (1923—77).
NTU — Onomatopee cu care se îndeamnă copiii mici la mîncare (ț) (NV Munt.). 2) Strigăt cu care se cheamă porcii la mîncare (ț) (NV Munt.).
NUA — Munte în NV Iranului (Kermānshāh na Hamādan). 2) Localit. în NV Indiei (Haryana).
NUB — Zeu al hicsoșilor (Mit.).
NUC — Arbore din fam. juglandaceelor, originar din Asia, cu fructe comestibile (Juglans regia). 2) Lemn căutat pentru fabricarea mobilelor.
NUD — Neîmbrăcat, gol, complet dezbrăcat. 2) Pur, curat; simplu; fără aparență înșelătoare, fără artificii, fără complicații (fig.). 3) Fără ornamente, neted. 4) Corp gol, fără veșminte. 5) Statuie sau pictură reprezentînd un corp gol (pl. nuduri). 6) Nut (reg.).
NUE — Poezie de T. Arghezi (din „Mărțișoare“) (scris: „Nu e“).
NUG — Oleaginoase care se exportă din Etiopia (sau NOUG).
NUH — Localit. în NV Indiei (Haryana). 2) Numele a doi cîrmuitori samanizi (943—954 și 976—997).
NUI — Noi (pron. pers.) (pop.). 2) Insulă coraligenă în Oc. Pacific (Micronezia), făcînd parte din grupul Ellice.
NUL — Care se reduce la nimic, care nu valorează nimic sau nu se manifestă în nici un fel. 2) Care reprezintă valoarea zero (Mat.). 3) Care se termină la egalitate (despre meciuri). 4) Fără valoare legală, considerat ca inexistent (despre acte juridice). 5) Lipsit de merite; total incapabil (despre oameni).
NUM — Abr. latină pentru „Numerius“. 2) Abr. uz. pentru „numeral“. 3) Numele unei monede folosită în antic. greacă și romană (pl. NUMI).
NUN — Literă arabă, arameică, ebraică și turcă (sau NOUN). 2) Naș. 3) Limbă thai în S Chinei. 4) Subdiviziune a poporului cijuan din Vietnam și Laos. 5) Haosul primordial din care a luat naștere RA, zeul soarelui la vechii egipteni (Mit.) (sau NOUN, NOUOU, NUU). 6) Ued și cap în SV Marocului. 7) V. NOE (3). 8) Rîu în vechiul Egipt, lîngă Heliopolis, în care zeul RA (sub întruchiparea faraonului) își spăla fața în cadrul unei ceremonii. 9) Insulă făcînd parte din arh. Bahamas (Oc. Atlantic). 10) Fl. de coastă în Nigeria, tributar G. Benin (sau NOUN). 11) Pisc în M-ții Himalaia de V, în NV Indiei (Jammu aur Kashmir), înalt de 7 135 m (primul pisc septimiar din Himalaia escaladat de o femeie) (sau NUNKUN, SER).
NUP — Din neamul nupilor (trib de indieni din N Americii).
NUR — Calitate a unei femei de a atrage, de a plăcea, prin farmecul, drăgălășenia, grația ei. 2) Aspect atrăgător al unei femei; vino-ncoace

Scanned with OKEN Scanner

(pl. NURI). 3) Noră (înv.). 4) Orăşel în NE R.P. Polone, pe Bug (Varşovia). 5) Vechi oraş în Asia Mijlocie, la S de deşertul Kîzîlkum (în R.S.S. Uzbekă de azi). 6) V. NOR (3).

NUS — V. NAS (11) (pl. NUŞI). 2) Localit. în NV Italiei, pe rîul Dora Baltea (Valle d'Aosta). 3) Cap în SE Arabiei (Oman). 4) Literat francez (1816—94).

NUT — Canelură (Tehn.). 2) Crestătură pe rotorul maşinii electrice. 3) Scobitură făcută de-a lungul unei piese de lemn sau unei scînduri, pentru a o putea îmbina cu alta; uluc (Ind. lemn.). 4) Adîncitură în formă de şanţ făcută în mucava sau în carton gros (Poligr.). 5) Gealău special pentru făcut şanţuri în lemn (NV Mold.). 6) Nume dat capitalelor anticelor nome egiptene. 7) Zeiţa egipteană a cerului, soţia lui GEB (Pămîntul) şi mama lui Osiris şi Isis (Mit.) (sau NOUT, NUTH, NUIT).

NUU — Localit. în SE ins. MAUI, din arh. Hawaii. 2) V. NUN (5). 3) Om politic birman (n. 1907) (sau NU).

NUX — V. NYX.

NUY — Localit în reg. Africa de Sud (Cape).

NVG — Abr. pentru „navigaţie" (Milit.).

NYA — „Nou", în toponimia norvegiană şi suedeză (sau NY).

NYE — Localit. în S Suediei (Jönköping). 2) Comitat în statul Nevada, din S.U.A. 3) Numele a trei localit. din S.U.A. (Montana, Oregon, Wisconsin). 4) Ziarist, umorist şi scriitor american (1850—96). 5) Virusolog englez (1892—1947).

NYL — Rîu în SE Africii, afl. fl. Limpopo.

NYM — Pers. masc. din piesele „Nevestele vesele din Windsor" şi „Henric al V-lea", de W. Shakespeare.

NYO — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Estonă). 2) V. NIO (3).

NYR — V. NIR (3).

NYS — Jurist belgian, fost membru corespondent al Academiei Române (1851—1920).

NYX — Zeiţă a nopţii (= noaptea neagră), fiica Haosului şi mama înfricoşătoarelor zeităţi: Thanatos (= = moartea), Eris (= discordia), Apate (= înşelăciunea), Ker (= nimicirea), Hypnos (= somnul) şi Nemesis (= = Soarta) etc. (sau NUX) (Mit. gr.).

NZI — Preot, în rep. Zair. 2) V. NSI.

NZO — N. NSO (1 şi 2).

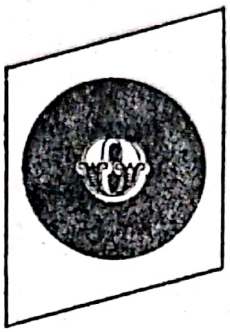

OAA — Siglă pentru „Organizaţia pentru Alimentaţie şi Agricultură" a Naţiunilor Unite (V. FAO).

OAC — Cuvînt care imită strigătul broaştelor.

OAD — Abr. radiologică pentru „oblic anterior drept".

OAK — Lac în SV prov. Manitoba, din Canada. 2) Insulă lîngă coasta de NV a prov. Nova Scotia (Canada). 3) Cap în E lacului Huron, în statul Michigan, din S.U.A. 4) Insulă în L. Superior, din N statului Wisconsin (S.U.A.). 5) Numele a două creekuri din S.U.A. (North şi South Dakota). 6) Numele a cinci localit. din S.U.A.

OAN — Soi de peşte (Trans.).

OAO — Siglă pentru „Orbiting Astronomical Observatory", program de cercetări spaţiale organizat de NASA. 2) Tip de sateliţi artificiali americani.

OAP — Siglă pentru „Observatorul astronomic popular".

OAR — Oare (conj.) (reg.). 2) Ori (conj.) (NV Munt.). 3) Sat în jud. Satu Mare (com. Vetiş).

OAS — Abr. radiologică pentru „Oblic anterior stîng". 2) Hăis! (Mold.). 3) Culme muntoasă joasă în lanţul vulcanic din N Carpaţilor Orientali (jud. Satu Mare) (alt. max. 827 m vf. Frasinul) (Ş). 4) Depresiune tectonovulcanică în NV R.S. România pe Valea Turului, în jud. Satu Mare

Scanned with OKEN Scanner

(sau Țara Oașului) (Ș). 5) Sat în jud. Cluj (com. Frata) (Ș). 6)Localit. în E Namibiei. 7) Ued în SV Africii, în Namibia și Botswana. 8) Orășel în ins. Luzon (Filipine). 9) V. OSA (1).

OAT — Interjecție.

OAU — V. OUA (1).

OAX — Oraș antic în interiorul ins. Creta.

OBA — Cort transportabil, la tătarii din Dobrogea. 2) Specie de manghier din rep. Gabon, din al cărui fruct (IBA) indigenii prepară pîinea DIKA. 3) Subdiviziune a tribului în statele dorice, mai ales în vechea Sparta (pl. OBAI) (sau OBE). 4) Numele a două localit. în ins. Honshū (Ibaraki-ken, Shimane-ken). 5) Localit. în SV Nigeriei (Ondo). 6) Orășel în SE prov. Ontario (Canada).

OBB — Siglă pentru „Österreichische Bundesbahn", căile ferate federale austriece (Ö).

OBE — V. OBA (3). 2) Localit. în Afghanistan. 3) Numele a două localit. din ins. japoneză Shikoku (Ehime-ken, Kagawa-ken). 4) Insulă în Oc. Pacific, făcînd parte din arh. vulcanic Noile Hebride.

OBI — Brîu lung de mătase purtat de japonezi (înv.). 2) Nume dat de negri vrăjitorilor, în ins. Haiti. 3) Fluviu navigabil în V Siberiei (U.R.S.S.), format prin unirea rîurilor BIIA și KATUN, care izv. din M-ții Altai (= 5 570 km, de la izv. lui Irtîș și 3 680 km, de la confl. lui Biia cu Katun) (sau OB'). 4) Golf la M. Kara (Oc. Înghețat), în NV Siberiei (de fapt estuarul fl. Obi). 5) Localit. în U.R.S.S., lîngă orașul Novosibirsk (R.S.F.S. Rusă, reg. Novosibirsk) (sau OB'). 6) Mică ins. în G. Siam, lîngă capul Ca Mau (Vietnam). 7) Arhipelag și insulă în Indonezia, în M. Ceram (sau OBY). 8) Localit. în ins. Kyūshū, din Arh. Japonez (Miyazaki-ken). 9) Localit. în centrul Nigeriei (Plateau). 10) Cunoscut spărgător de gheață sovietic, în Antarctica.

OBO — Prăjini așezate în mănunchi lîngă trecători și în alte locuri frecventate, de care credincioșii hinduși prind, în chip de rugăciune, fîșii din veșmîntul lor. 2) Localit. în NV Norvegiei (Nordland) (Ö, Ö). 3) Orășel în Egipt. 4) Localit. în SE rep. Ghana. 5) Localit. în SE rep. Centrafricane. 6) Localit. în S Etiopiei, la granița cu Kenya (Sidamo). 7) Navă ce poate fi folosită ca petrolier, vrachier și mineralier (engl. „Oil-Bulk-Ore").

OBS — Abr. uz. pentru „observație".

OBU — Numele a două localit. japoneze, în ins. Hōnshū (Aiki-ken, Hyōgo-ken).

OBV — Abr. pentru „obiectiv" (Milit.).

OBY — V. OBI (7).

OCA — Veche unitate de măsură de greutate (= 400 dramuri = 1 kg) și de capacitate (= 1/10 dintr-o vadră = = 1,520 l în Munt. și 1,288 l în Mold.) (pl. OCALE; OCE (rar) și OCI (Trans., de la OCĂ); OCHE (Ban., de la OCĂ). 2) Litru (Mold.). 3) Cîntar (SV Trans.). 4) Cauză, motiv, pricină (înv.) (sau UCĂ) (Ă). 5) Vină (Ban.) (Ă). 6) Plantă din Brazilia. 7) Munți în N Spaniei (Burgos). 8) Rîu în N Spaniei, afl. al fl. EBRO (Burgos). 9) V. OKE.

OCC — Siglă pentru „Organisation de Cooperation Commerciale", din cadrul G.A.T.T.

OCE — V. OCA (1).

OCF — Siglă pentru „Oficiul central farmaceutic".

OCH — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kirghiză) (sau OȘ).

OCI — V. OCA (1).

OCK — Mic rîu în Anglia, afl. al Tamisei.

OCL — Siglă pentru „Organizația comercială locală".

OCM — Siglă pentru „Oficiul de control al mărfurilor".

OCO — Sistem modern de recuperare și distribuție la punctele de consum a apelor grase (= ape reziduale cu fibre și material de umplutură) rezultate în instalațiile de fabricat hîrtie sau carton (ind. hîrtiei).

OCS — Localit. în V. R.P. Ungare (Veszprém) (Ö).

OCT — Abr. U.A.I. pentru constelația Octans (= octantul). 2) Prefix cu

sensul „opt“ (sau OCTA-, OCTI-, OCTO-). 3) Abr. uz. pentru „octombrie“.

OCU — Onomapotee care redă strigătul caracteristic al porumbelului (Trans.). 2) Localit. în SV statului Panama (Ú).

OCY — Localit. în Elveția.

ODA — Sufix cu semnificația „tub cu vid sau cu gaz“ (Ă). 2) Poezie eroică cîntată sau recitată cu acompaniament de liră (antic.)(Ă). 3) Poezie lirică, care exprimă sentimente de admirație, preamărind mai ales un erou, o faptă eroică etc. (Ă). 4) Piesă muzicală eroică, înălțătoare, cu caracter solemn (Ă). 5) Odaie (înv.) (pl. odale). 6) Aproape jumătate de companie de beșlii, tufeccii, lipcani (condusă de un odobaș) (sec. 17—18) (Ă). 7) Cort, la turci (= cămin). 8) Camera, colegii de cameră și cazarmamentul ienicerilor (od.). 9) Secretariatul ministerului de finanțe, la turci. 10) Asteroidul nr. 1144. 11) Numele a două orășele japoneze, în ins. Honshū (Shimane-ken) și în ins. Kyūshū (Saga-ken) (Ō). 12) Munte în NE rep. Sudan (Kassala), lîngă M. Roșie (2259 m). 13) Localit. în SE rep. Kenya, lîngă fl. TANA (Coast Region). 14) Pictor peisagist japonez, numit și SESSHŪ, autorul pînzelor „Cascadă“, „Cocor pe stîncă“ (Toyo) (1420—1506).

ODD — Două localit. în S.U.A. (Virginia, West Virginia). 2) Hofding (= aristocrat) islandez, pers. din „Saga despre Njal“.

ODE — Pl. de la ODĂ (1—4). 2) Rîu în SV R.D. Germane, afl. al lui Unstrut (Erfurt) (sau OEDE) (Ö). 3) Localit. în V Indici (Gujarat). 4) Una din operele poetului latin Horațiu.

ODI — Localit. în SV Nigeriei.

ODO — Prefix cu sensul de „(referitor la) drum“, „circuit“ (sau HODO-). 2) Numele a patru localit. japoneze (3 în ins. Honshū, 1 în ins. Kyūshū). 3) (de Metz) Arhitect care a înălțat, pentru împăratul Carol cel Mare, „Capela Palatină“ din Aachen (sfîrșitul sec. 8—începp. sec. 9). 4) Numele sub care era consemnat în cronicile latinești ale timpului comitele EUDES (devenit mai tîrziu rege al Franței), care a apărat Parisul de atacurile vikingilor (m. 898).

ODR — Soțul (sau iubitul) zeiței Freyja, numit și OD (probabil o ipostază a lui ODIN) (Mit. scand.).

ODT — Localit. în NV R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen) (sau OEDT) (Ö).

ODU — Localit. în V Indiei (Maharashtra).

ODY — Fetiș legat de cultul strămoșilor, talisman protector; farmec special. (în Madagascar)

OEA — Oraș antic în V Libiei, pe coasta M. Mediterane, fondat în sec. 8/7 î.e.n. de fenicieni (azi, Tripoli, cap. Libiei).

OED — Numele a trei localit. din Austria (Styria (1), Austria Inferioară (2)). 2) Două localit. în SE R.F. Germania (Bayern).

OEI — V. WEY (3)

OEK — Localit. în U.R.S.S., în NV L. Baikal (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk).

OEL — Băutură de bun sosit (un fel de ALE englezesc), pe care o ofereau femeile nordice (din EDDA). 2) Munte în SV R.F. Germania, la E de orașul Mannheim (Baden-Württemberg) (sau ÖL). 3) Mic afl. al rîului Wapel, tributar fl. EMS, în N R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen) (sau ÖL). 4) Numele a două localit. în N Indiei (Punjab, Uttar Pradesh).

OEM — Oiem, uium (înv.).

OEN — V. ENO (6). 2) Cîntăreț legendar cretan, autor de imnuri religioase.

OEP — Siglă pentru „Organizația pentru Eliberarea Palestinei“.

OER — Localit. în SE Suediei (Stockholm). 2) Localit. în NV R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen).

OES — Mic afl. al fl. OBI, în reg. Novosibirsk din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.) (Ș). 2) Monstru legendar din Caldeea.

OET — Insecticid foarte activ, mai puțin toxic decît DDT (sau Clordan și Octaclor).

OEX — Castel și comună în SV Elveției (Vaud).

Scanned with OKEN Scanner

OEY — Localit. în V Elveţiei (Bern). 2) V. WEY (3).
OFA — Localit. în rep. Guineea.
OFE — Rîu în R.P. Benin, afl. al fl. Ouémé.
OFF — Abr. pe reţete med. pentru „officinalis“ (= oficinal). 2) Se spune în cinematografie despre o voce, un zgomot sau despre un dialog a căror origine este exterioară scenei filmate (off = dinafară (engl.)).
OFI — Prefix cu sensul „(de) şarpe“ (sau OFIO-).
OFO — Regiune în rep. Guineea-Bissau.
OFT — Oftat, suspin; amărăciune, regret, durere, suferinţă, deznădejde (înv. şi reg.) (pl. ofturi).
OFU — Insulă în centrul Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Samoa americană. 2) Localit. în insula precedentă.
OGA — Hogă, hoagă, vîlcea (Olt., Ban.) (pl. OGI) (Ă). 2) Fază de cutare a orogenului Sakawa din E Asiei (Japonia, reg. fl. Amur) (Strat.). 3) Golf în coasta estică a ins. Novaia Zemlea, la M. Kara (U.R.S.S., R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk). 4) Peninsulă în NV ins. Honshū (Japonia; Akita-ken). 5) Numele a trei localit. în Japonia (2 în ins. Honshū, 1 în ins. Kyūshū).
OGE — (Vincent) Revoluţionar haitian de culoare din Saint-Domingue (= actuala Rep. Dominicană), tras pe roată de colonialiştii francezi (1750—91) (É).
OGI — Pl. de la OGĂ (1). 2) A vorbi cu vocea tare, răstit, strigat; a da chiot, a striga, a răcni; (despre femei) a jeli, a boci; (despre copii) a plînge cu glas tare, a orăcăi (NV Munt.) (sau HOGI). 3) Evantai pliant japonez (spre deosebire de UCHIWA, evantai rigid japonez). 4) Numele a şase localit. din Japonia (în ins. Sado (1), ins. Honshū (3), ins. Kyūshū (2)).
OGO — Nume dat de locuitorii arh. FIJI peştelui răpitor barracuda (Sphyraena commersoni), de care se tem mai mult decît de rechini. 2) Numele a patru localit. japoneze, în ins. Honshū. 3) Munţi şi platou înalt în NE Somaliei, care domină G. Aden. 4) Siglă pentru „Orbiting Geophysical Observatory“, program spaţial organizat de NASA. 5) Tip de sateliţi artificiali americani destinaţi cercetărilor geofizice.
OGU — Rîu în rep. Togo, afl. al fl. MONO (sau OGOU).
OGY — Localit. în SV Belgiei (Hainaut).
OHA — Hăis! (Maram.). 2) Localit. în N R.F. Germania (Schleswig-Holstein). 3) Oraş în U.R.S.S. în N ins. Sahalin, la M. Ohotsk, centru al industriei petrolifere (R.S.F.S. Rusă, reg. Sahalin).
OHE — Mic afl. al Dunării în SE R.F. Germania (Bayern). 2) Numele mai multor afl. ai rîului ILZ, în SE R.F. Germania (Bayern). 3) Afl. al rîului EFZE, în landul Hessen (R.F. Germania). 4) Rîu în NV R.F. Germania, tributar fl. EMS (Niedersachsen). 5) Localit. în NE R.F. Germania (Schleswig-Holstein) (Ö). 6) Localit. în NE R.F. Germania (Niedersachsen). 7) Lac în statul Botswana.
OHI — Semnal prin care muncitorii forestieri de la uluc confirmă că au înţeles comanda care le-a fost transmisă anterior; semnal prin care se anunţă încetarea trimiterii lemnelor pe uluc (sau AHI! HOHI!).
OHL — Munte în NV R.S.F. Iugoslavia (734 m) (Ö). 2) Localit. în E R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen).
OHM — Unitate de măsură de capacitate utilizată în Germania. 2) Unitate de rezistenţă electrică (Fiz.). 3) Munte în SV R.D. Germane (Erfurt). 4) Mic afl. al rîului GLAN, tributar lui NAHE, în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 5) Rîu în R.F. Germania, afl. al lui LAHN (Hessen). 6) Renumit fizician german, ou cercetări de electricitate, optică şi acustică (1787—1854). 7) Matematician german (m. 1872).
OHN — În vechiul Egipt, „Oraşul Soarelui“, sau Heliopolis, datînd din sec. 19 î.e.n. (azi, el-Matarieh).
OHO — Exclamaţie care exprimă surprindere, neîncredere etc. faţă de cele spuse de cineva. 2) Localitate în Japonia, în ins. Honshū (Ibaraki-ken).

Scanned with OKEN Scanner

OHR — Sufletele morților devenite zei (în mazdeism). 2) Culme în NE R.F. Germania (Niedersachsen). 3) Localit. în NE R.F. Germania (Niedersachsen).
OHU — Localit. în SE R.F. Germania (Bayern).
OIA — Mic afl. al rîului Cungrea Mică, tributar Oltului, în N jud. Olt. 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnodar). 3) Orășel în V Portugaliei (Aveiro) (Ă). 4) Rîu în pen. Malacca (Johor, statul Malaysia). 5) Localit. în ins. Santorin (Thira), din M. Egee (Grecia) (sau IA). 6) Ținut antic în ins. Egina (Grecia).
OIB — Cuprins, întindere (Olt.) (pl. oiburi) (sau UIB).
OIC — Localit. în SE Norvegiei (Oslo). 2) Sufix din chimia organică, cu sensul „acid carboxilat". 3) Siglă pentru „Organizația Internațională a Comerțului".
OID — Sufix cu semnificația „în formă de". 2) Abr. d n obstetrică, pentru „poziția occipito-iliacă dreaptă, în prezentația craniană".
OIE — Localit. în V Franței (Vendée) (sau L'OIE).
OII — Afl. al rîului Bicaz, la V de L. Roșu (jud. Harghita).
OIJ — Siglă pentru „Organisation Internationale des Journalistes" (V. OIZ).
OIK — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă, reg. Djambul).
OIL — Grup dialectal francez (la N de o linie Poitiers-Grenoble). 2) Creek în NV statului Pennsylvania (S.U.A.). 3) Localit. în NE R.P.D. Coreene (Ï).
OIM — V. UIM. 2) Siglă pentru „Organizația Internațională a Muncii", din ONU (sau ILO, OIT).
OIS — Abr. din obstetrică, pentru „poziția occipito-iliacă stîngă, în prezentația craniană". 2) Hăis! 3) Munte în NE Austriei, cu alt. de 1372 m (Austria Inferioară).
OIT — Siglă pentru „Organisation Internationale du Travail" (V. OIM).
OIV — Siglă pentru „Oficiul Internațional al viței de vie și al vinului".
OIZ — Siglă pentru „Organizația Internațională a Ziariștilor" (sau OIJ).
OJA — Lac de unghii (Ă). 2) Rîu în NE Spaniei (Logroño), afl. al fl. Ebro. 3) Localit. în SV Finlandei (Vaasa).
OJI — Patru localit. japoneze, în ins. Honshū.
OJO — V. OYO (3). 2) Orășel în ins. japoneză Honshū (Hyōgo-ken). 3) „Ochi", în toponimia spaniolă.
OJT — Siglă pentru „Oficiul Județean de Turism".
OJU — Rîu în N R.S.S.A. Tuvine, afl. fl. Enisei (U.R.S.S., R.S.F.S. Rusă). 2) Localit. în S rep. Nigeria.
OKA — Unitate de măsură pentru greutate folosită în Grecia (= 1,28 kg), Iugoslavia (= 1,28 kg) și Turcia (= 1,2829 kg). 2) Rîu navigabil în partea europeană a U.R.S.S., afl. dr. al Volgăi (= 1 480 km). 3) Rîu în U.R.S.S. afl. al lui AÏ, tributarul rîului UFA (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bașkiră). 4) Rîu în U.R.S.S., afl. al Angarei (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bureată și reg. Irkutsk) (= 975 km). 5) Localit. în SV rep. Nigeria. 6) Localit. în N rep. pop. Congo. 7) Localit. japoneză, în ins. Honshū (Nara-ken). 8) Localit. în SV prov. canadiene Quebec.
OKE — Unitate de măsură pentru greutate folosită în rep. Cipru (= 1,27 kg) și R.A. Egipt (= 1,245 kg) (sau OCA, OCCA, OKKA).
OKI — „Munte; mare (= adj.)" în toponimia japoneză. 2) Grup de insule nipone, în M. Japoniei. 3) Numele a două localit. japoneze, în ins. Honshū (Hiroshima-ken, Yamaguchi-ken). 4) Localit. în S rep. Botswana. 5) Zeiță adorată de unele popoare băștinașe din America de Nord (mit.).
OKO — Localit. japoneză, în ins. Shikoku (Kōchi-ken). 2) Zeul agriculturii la popoarele yoruba din Camerun și Nigeria.
OKS — Vechea denumire a fl. Amu-Daria, din Asia Centrală Sovietică, din sec. IV î.e.n. pînă în sec. XIII e.n. (sau OXUS, OX). 2) Munți în NV Pen. Scandinave (sau Oks-Tinder).
OKU — Grupare etnică din S Etiopiei. 2) Ued în NE rep. Sudan. 3) Una din ins. Okinawa, făcînd parte din arh. japonez Ryūkyū. 4) Localit. japoneză în ins. Honshū (Okayama-ken).

Scanned with OKEN Scanner

5) Cap pe coasta ins. MAUI (arh. Hawaii). 6) Cunoscut mareşal japonez (1846—1930).

OLA — „Masiv muntos" în toponimia mongolă. 2) Mic fl. de coastă şi localit. la M. Ohotsk, în Extremul Orient Sovietic (R.S.F.S. Rusă, reg. Magadan). 3) Localit. în NV Arabiei Saudite (sau Al'Ala, El Ala, Al'Ula). 4) Numele a trei localit. din S.U.A. (Arkansas, Georgia, Idaho). 5) Localit. în rep. Panama (á).

OLC — Simbol standardizat pentru oţelul carbon de calitate.

OLD — „Bătrîn, vechi" în toponimia anglo-americană. 2) Comună în SV R.P. Ungare (Baranya). 3) Fl. de coastă în SE statului Maine, din S.U.A., tributar Oc. Atlantic. 4) Rîu în V statului California, din S.U.A., afl. al fl. San Joaquin.

OLE — Prefix cu sensul de „măslin" sau „ulei" (sau OLEA-, OLEI-, OLEO-). 2) Aoleu! (pop.) (sau OLÉO). 3) Exclamaţie de încurajare la spanioli; bravo!. 4) Dans spaniol andaluz, executat de o singură persoană, cu acompaniament de castaniete; melodia acestui dans. 5) Localit. în ins. tanzaniană Pemba, din Oc. Indian.

OLI — A-şi lega capul cu o cîrpă frumoasă (Ban.). 2) A rotunji puţin butucii la capete, ca să alunece mai uşor pe uluc (Bucov.). 3) Rîu în R.P. Benin şi Nigeria, afl. al fl. Niger (sau OLY).

OLK — Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).

OLM — Miros, mireasmă (pl. olmuri) (înv.). 2) Numele a două localit. din R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).

OLO — Prefix cu semnificaţia „întreg", „integral", „tot" (sau HOLO-).

OLS — Munte în R.F. Germania, cu alt. max. de 704 m (Nordrhein-Westfalen). 2) Localit. în S Franţei (Aveyron).

OLT — Stai! (sau HOLT, HALT). 2) Val foarte mare de apă (Munt.). 3) Rîu în R.S. România, afl. stg. al Dunării, cu lung. de 670 km. 4) Judeţ în S României, cu reşed. la Slatina.

OLU — Rîu în S R.P. Bulgaria, afl. dr. al fl. Mariţa.

OLY — Fetiş la malgaşi. 2) V. OLI (3).

OMA — Sufix care introduce în termenii compuşi semnificaţia de „tumoare, tumefacţie". 2) Mic fl. de coastă în NV U.R.S.S., tributar G. Ceşski al M. Barents (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk). 3) Cap în N ins. Honshū (Japonia). 4) Localit. japoneză, în ins. Hokkaidō. 5) Două localit. japoneze, în ins. Honshū (Aomori-ken, Shizuoka-ken). 6) Insulă în M. Banda (Indonezia). 7) Localit. în SV statului Mississippi (S.U.A.). 8) Veche divinitate romană (sau Bona Dea).

OME — Localit. în N Italiei (Lombardia). 2) Oraş în ins. japoneză Honshū (Tōkyō-to). 3) Localit. japoneză în ins. Honshū (Yamanashi-ken).

OMI — Veche provincie japoneză. 2) Numele a cinci localit. japoneze (4 în ins. Honshū şi 1 în ins. Shikoku).

OMM — Siglă pentru „Organizaţia Meteorologică Mondială", din O.N.U. (sau WMO).

OMO — Prefix cu semnificaţia „egal", „asemănător" (sau HOMO-). 2) Prefix cu sensul de „crud". 3) Element de compunere savantă cu sensul de „umăr". 4) Insulă şi localit. daneză, în Store Baelt (= Marele Belt) (Sjaelland) (O, Ø) (sau OMOE). 5) Rîu în SV Etiopiei, cu lung. de 643 km, tributar lacului Rudolf. 6) Localit. în SV Etiopiei, pe rîul omonim (Kaffa). 7) Două localit. în S.U.A. (California, Michigan). 8) Vale în Kenya, lîngă l. Rudolf, unde s-au făcut importante descoperiri paleontologice.

OMS — Siglă pentru „Organizaţia Mondială a Sănătăţii" de pe lîngă ONU (sau WHO). 2) Localit. în S. Franţei (Pyrénées-Orientales).

OMT — Siglă pentru „Organizaţia Mondială de Turism".

OMU — Lemn comercial de origine africană (Angola, Camerun) (sin. KOSIPO). 2) Cel mai înalt vîrf din masivul Bucegi (Carpaţii Meridionali), cu alt. 2505 m. 3) Cabană turistică şi staţie meteorologică de alt. în masivul Bucegi (la alt. de 2500 m). 4) Cel mai înalt vf. din M-ţii Suhardului (în N Carpaţilor Orientali), cu alt. 1931 m. 5) Localit. în NV U.R.S.S., la M. Barents (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhan-

Scanned with OKEN Scanner

ghelsk). 6) Localit. în NE R.P. Chineze (Ghirin). 7) Orășel și port la M. Ohotsk, pe coasta de N a ins. japoneze Hokkaidō. 8) Localit. în SV Nigeriei. 9) Vîrf în M-ții Coziei (1505 m). 10) Afl. al rîului Neagra, tributară a Bistriței.

ONA — Rîu în U.R.S.S., afl. al rîului Abakan, tributar fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, Reg. Autonomă Hakasă). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al rîului UDA, tributar fl. Selenga (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bureată). 3) Insulă în SV Norvegiei, în Oc. Atlantic (Møre og Romsdal). 4) Localit. în SV Norvegiei (Møre og Romsdal). 5) Numele a două localit. din S.U.A. (Florida, West Virginia). 6) Localit. în NE Spaniei (Burgos) (Ñ). 7) Localit. în SV rep. Ecuador (Azuay) (Ñ). 8) Grupare etnică de indieni din Țara de Foc, una din cele trei grupe ale fuegienilor (sau ONAS). 9) Limbă indiană vorbită în Țara de Foc (în S Americii de Sud). 10) Poet chilian (1570—1643) (Ñ). 11) Sufix în chimia organică cu sensul de „cetonă".

ONC — Prefix cu sensul de „tumoare" (malignă) și de „cîrlig" (sau ONCO-).

OND — Localit. în NE R.P. Ungare (Borsod-Abaúj-Zemplén). 2) Localit. în V Indiei (Maharashtra). 3) Una din cele șapte căpetenii ale triburilor maghiare, în frunte cu Árpád, în perioada stabilirii lor în Panonia.

ONE — Localit. japoneză în ins. Honshū (Kanagawa-ken).

ONG — Munte în NE Algeriei (Constantine). 2) Localit. în SE statului Nebraska, din S.U.A.

ONI — Pl. de la ON (= ornament în cojocărie) (Tr.). 2) Lac în Suedia. 3) Oraș în U.R.S.S. (R.S.S. Gruzină), pe fl. de coastă Rioni. 4) Fl. de coastă în SV Nigeriei. 5) Localit. în V Indiei (Maharashtra).

ONK — Lanț secundar de munți în Algeria orientală, cu alt. max. de 1338 m. (Annaba).

ONN — Om politic malaisian (n. 1922).

ONO — Element de compunere savantă cu sensul „măgar". 2) Limbă papuașă vorbită în NE ins. Noua Guinee. 3) Rîu în NE ins. Kyūshū (Japonia). 4) Oraș în ins. japoneză Honshū (Fukui-ken). 5) Numele altor trei localit. din ins. japoneză Honshū (Aichi-ken, Hyōgo-ken, Nagano-ken). 6) Insulă în SV Oc. Pacific (Melanezia), făcînd parte din arh. FIJI, vizitată în 1820 de navigatorul rus Bellingshausen. 7) Localit. în SE rep. Coasta de Fildeș. 8) Numele a patru localit. din S.U.A. (California, Kentucky, Pennsylvania, Wisconsin). 9) Vale și localit. în Palestina biblică.

ONS — Hectogram, în Țările de Jos. 2) Grup de insule lîngă coasta de NV a Spaniei, în Oc. Atlantic.

ONT — Siglă pentru „Oficiul național de turism" din R.S. România. 2) Prefix cu semnificația de „ființă", „existență" (sau ONTO-).

ONU — Siglă pentru „Organizația Națiunilor Unite" (sau UN, UNO). 2) Iobag din com. Mușca, unul din căpitanii lui Horea (David). 3) Lingvist român contemporan, autorul vol. „Grigore Ureche" și „Miron Costin" (Liviu). 4) Pers. masc. din „Poveștile de la Bradu-Strîmb" de Mihail Sadoveanu.

OOA — Epitet ce se dă bătrînilor cu barbă lungă și albă (reg.).

OOD — Gen de insecte coleoptere nocturne, din fam. carabidelor.

OOG — V. EYE (4). 2) Localit. în Rep. Africa de Sud (Transvaal) (sau Die Oog).

OOL — Localit. în Olanda.

OOO — Pseudonim al publicistului român Ioan Rusu (1811-43), în „Foaie pentru minte, inimă și literatură". 2) Rocadă mare, la șah.

OOS — Rîu în V R.F. Germania, afl. rîului KILL, tributar al Moselei (Rheinland-Pfalz). 2) Rîu în SV R.F. Germania, afl. al Rinului (Baden-Württemberg). 3) Numele a două localit. din R.F. Germania (Rheinland-Pfalz, Baden-Württemberg). 4) Localit. în Norvegia.

OPA — Hopa! hop! 2) Deschizătură oarecare sau fereastră într-un zid (sau OPÊ) (Arhit.). 3) Rîu în R.P. Congo. 4) Regiune mlăștinoasă în ins. Sulawesi (Indonezia).

OPD — Abr. radiologică pentru „oblic posterior drept".

OPE — V. OPA (2). 2) Localit. în V Suediei (Jämtland). 3) Veche divinitate la Sabini, protectoare a noilor

Scanned with OKEN Scanner

născuți, identificată de romani cu zeița Ceres (sau OPI, OPOS). 4) Nimfă din suita Dianei (sau OPI, OPOS) (Mit.).
OPH — Abr. U.A.I. pentru constelația Ophiuchus.
OPI — A flămînzi; a se lăcomi (Munt., Tr.) (sau UPI, HUPI). 2) A nu lega, a nu se coace, a avea bobul sec (Mold.) (sau UPI, HUPI). 3) Nume dat focului de către negrilii din Africa ecuatorială. 4) Oraș în Italia (Abruzzi). 5) Oraș în S Nigeriei. 6) V. OPE (3, 4).
OPL — Grup de microorganisme, între virusurile mari și rickettsii (= abr. pentru Ornitoză-Psitacoză-Limfogranulomatoză) (Med.).
OPO — Prefix cu sensul de „suc".
OPP — Localit. în SE statului Alabama, din S.U.A.
OPS — Abr. radiologică pentru „oblic posterior stîng". 2) Zeița fecundității și a abundenței la romani, identificată adesea cu Rhea și Cybele ale grecilor. 3) Demon în mit. slavă. 4) Localit. în S.U.A. (North Dakota).
OPT — Numeral cardinal. 2) Semn grafic care reprezintă numărul opt. 3) Numele unui dans popular (art.). 4) Nod în opt (pl. opturi) (Nav.). 5) Mișcare combinată din ruliu și tangaj, în formă de opt, a unei nave. 6) Evoluție aeriană în care un avion descrie o traiectorie în formă de opt. 7) Figură la patinajul artistic.
ORA — Unitate de măsură a timpului, egală cu a 24-a parte dintr-o zi, cuprinzînd 60 de minute sau 3600 de secunde; ceas. (Ă). 2) Moment indicat de fiecare dintre cele 24 de părți în care este împărțită o zi, care se numerotează de la 0 la 23 (Ă). 3) Distanța care se poate parcurge într-un ceas (Ă). 4) Durată nedeterminată precis; moment; răstimp; epocă (Ă). 5) Timp, moment fixat în prealabil, cînd cineva poate fi primit undeva (Ă). 6) Lecție, curs (Ă). 7) A ura (reg.). 8) Soi de cartofi tîrzii, de mare producție la ha. 9) Localit. în NE Italiei, la S de Bolzano (Trentino-Alto Adige) (sau AUER). 10) Localit. în rep. Cipru. 11) Localit. în SV Nigeriei. 12) Trei localit. în S.U.A. (Indiana, Mississippi, South Carolina). 13) Regiune în Vechiul Iran.
ORB — Lipsit de simțul văzului, care nu vede; nevăzător. 2) Lipsit de perspicacitate sau de spirit de observație; insensibil (fig.). 3) Lipsit de lumină, întunecos, întunecat. 4) Lipsit de voință și de personalitate, supus cu totul voinței altuia (fig.). 5) Care acționează, se manifestă la întîmplare, fără rațiune, fără finalitate (fig.). 6) De temut, fioros, groaznic (fig.). 7) Foarte mare, fără rezerve; total, nemărginit, desăvîrșit (fig.). 8) Care nu străpunge materialul, care are un singur orificiu (despre găurile unor piese) (Tehn.). 9) Cartuș fără proiectil folosit la exerciții. 10) Sobol, cîrtiță (reg.). 11) Lipsă totală de vedere. 12) Se zice despre un zid fără deschizătură, fără ușă sau fereastră. 13) Fluviu de coastă în S Franței, tributar M. Mediterane, cu lung. de 145 km (Hérault). 14) Mic afl. al rîului Kinzig, tributar lui MAIN, în R.F. Germania (Hessen). 15) Localit. balneară în R.F. Germania (Hessen).
ORC — La romani, în credința populară, zeul morții, identificat mai tîrziu cu Hades (sau ORCUS). 2) Infernul însuși (sau ORCA). 3) Monstru marin, la poetul renascentist italian Ariosto.
ORD — Abr. uz. pentru „ordin, ordonanță". 2) Rînd, șir (prin Trans.). 3) Ort (pop.). 4) Ordin (înv.). 5) Munte în statul Arizona, cu alt. de 2181 m (S.U.A.). 6) Două localit. în S.U.A. (Iowa, Nebraska). 7) Munte în NV Australiei (Western Australia). 8) Fl. de coastă în NV Australiei, care se varsă în M. Timor (Western Australia). 9) Localit. în NE Australiei (Queensland). 10) General american (1822—88). 11) Anatomist, fiziolog și clinician englez (1834—1902).
ORE — Pl. de la ORĂ. 2) Ori (conj., înv. și reg.). 3) Monedă divizionară în Danemarca (Ø), Norvegia și Suedia (Ö), valorînd 1/100 dintr-o coroană (= krone). 4) Horae, Hore (= divinități greco-romane care vegheau asupra ordinii din natură și societate, precum și asupra anotimpurilor; fiice ale lui Zeus cu Themis). 5) Rîu în Scoția (Marea Britanie). 6) Localit. în SE Angliei (Sussex). 7) Localit. în SV

Franței (Haute-Garonne). 8) Localit. în ins. daneze Feroe (Færøerne), din Oc. Atlantic (sau OYRI) (Ö). 9) Localit. în SV Norvegiei (Möre og Romsdal). 10) Lac în SV Suediei (Älvsborg) (Ö). 11) Fl. de coastă în NE Suediei (Västerbotten) (Ö). 12) Localit. în S Suediei (Örebro). 13) Strîmtoare între Suedia și ins. daneză Seeland (Sjaelland) (Ö). 14) Localit. în NE rep. Zair. 15) Fiziolog francez (1828—98). 16) Matematician american, care a publicat în anul 1962 „Teoria grafurilor" (n. 1899).

ORG — Una din principalele directive din limbajul de programare ASSIRIS (Inform.).

ORI — Abr. U.A.I. pentru constelația ORION. 2) Sau (conj.). 3) Oare (adv. interog.). 4) Pl. de la OARĂ (= dată). 5) Pl. de la OARĂ (= patimă, nevoie). 6) „Înmulțit cu" (= ×) (Mat.). 7) Lac în SE Finlandei. 8) Munte în Alpii Dolomitici (Italia). 9) Localit. japoneză, în ins. Shikoku (Tokushima-ken).

ORJ — Cuvînt care imită sunetul produs prin frecarea a două corpuri tari (de metal, de piatră etc.) (reg.). 2) Orz (pop.).

ORL — Abr. uz. pentru serviciul de Otorinolaringologie (Med.). 2) Afl. al rîului Unstrut, în SV R.D. Germane (Erfurt). 3) Munți în N regiunii autonome chineze Xizang (= Tibet).

ORM — Lac în Suedia (Västerbotten). 2) Călugăr poet, numit și ORMIN, considerat primul fonetician englez (? in fl. 1200). 3) Numele a doi eroi din „Saga despre Njal".

ORN — Abr. uz. pentru „ornament, ornamentație". 2) Localit. în SV Sued ei (Göteborg och Bohus) (Ö).

ORO — Prefix cu sensul „(referitor la) gură", „oral" (sau OR-). 2) Prefix cu sensul de „munte", „muntos" (sau OR-). 3) Prefix cu semnificația „oră", „orar" (sau HORO-). 4) Rasă de viermi de mătase, numită și „Aur chinez", cu gogoși ovale, de culoare galbenă-aurie. 5) Lemn exotic african (sau KIRUNDU). 6) Zeul războiului adorat cîndva în Polinezia (Insulele Societății), căruia i se aduceau jertfe umane (sau KORO). 7) Munte în centrul Corsicei, cu alt. 2391 m (Franța). 8) Mică insulă și orășel în Danemarca (O, Ø). 9) Localit. în Canada (Ontario). 10) (El) Orășel în NV Mexicului (Durango). 11) (El) Orășel în V rep. Honduras (Santa Bárbara). 12) Provincie în S rep. Ecuador.

ORP — Comună în Belgia (Brabant).

ORR — Numele a cinci localit. din S.U.A. 2) Chirurg scoțian, autorul unei metode în tratamentul fracturilor deschise, prin gipsuri ocluzice (1877—1956). 3) Compozitor și organist scoțian (n. 1909).

ORS — Cuțit cu care se scobește șanțul șindrilei (pl. orșuri) (sau HORȘ, HORJ) (Maram.) (Ș). 2) Unealtă folosită la curățitul osiei la car (reg.) (Ș). 3) Două localit. în Franța (Charente-Maritime, Nord). 4) Afl. al rîului Narew, în NE R.P. Polone (sau ORZ). 5) Renumit eseist spaniol (1882—1954).

ORT — Prefix cu semnificația „drept", „adevărat", „corect" (sau ORTO). 2) (În ev. med. în Țara Românească și în Moldova) Monedă de argint, valorînd a 4-a parte dintr-un taler sau dintr-un leu vechi (sau IORT). 3) A 4-a parte dintr-o sută; douăzeci și cinci (înv.). 4) Douăzeci și cinci de fuioare legate împreună, după melițat (prin Trans. și Olt.). 5) Veche piesă de monedă daneză (= 1/4 riksdale danez). 6) Locul de muncă al minerilor într-o mină; abataj (Trans.). 7) Regiune în Norvegia. 8) Localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 9) (Der) Mică insulă lîngă coasta de V a ins. Rügen, din N R.D. Germane (M. Baltică). 10) Două localit. în Austria Superioară. 11) Pictor pe sticlă flamand, autorul numeroaselor vitralii ale catedralei din Rouen (Sfîrș. sec. XV — mijl. sec. XVI) (sau Van ORT). 12) Unul din feciorii lui Attila, care este ucis de Wittich (în „Dietrich din Bern", veche legendă germană) (sau ORTWIN).

ORU — Cetate și ținut tătăresc în hanatul Crimeei (sau OR) (după Neculce). 2) Localit. în SV Nigeriei.

ORX — Localit. și ținut mlăștinos în SV Franței (Landes).

ORY — Localit. în Canada (Quebec). 2) Inchizitor dominican, devenit în 1539 mare inchizitor al Franței împotriva luteranilor (1492—1557). 3) Juriscon-

Scanned with OKEN Scanner

sult francez (m. 1657). 4) Trombonist, compozitor și șef de orchestră american (1886—1973).

ORZ — Gen de cereale din fam. gramineelor (Hordeum). 2) V. ORS (4).

OSA — Siglă pentru „Organizația Statelor Americane“ (sau OAS: „Organization of American States“). 2) Rîu în N R.P. Polone, afl. dr. al Vistulei. 3) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al Angarei (R.S.F.S. Rusă, district. naț. Bureat Ust-Ordînsk). 4) Rîu în U.R.S.S., cu lung. de 312 km, afl. stg. al lui Irtîș (R.S.F.S. Rusă, reg. Omsk) (Ș). 5) Orășel în U.R.S.S., pe rîul KAMA (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm). 6) Localit. în U.R.S.S., pe rîul omonim (R.S.F.S. Rusă, district. naț. Bureat Ust-Ordînsk). 7) Peninsulă în SV statului Costa Rica, în Oc. Pacific. 8) Specialist în dreptul canonic din Italia sec. XIV.

OSC — Vechi popor din Italia centrală (Campania) (pl. OSCI; fem. sg. OSCĂ, pl. OSCE). 2) Care aparține sau se referă la osci.

OSE — Rîu antic care curgea pe lîngă Alesia (Galia) (sau OZE). 2) Localit. în SV Norvegiei (Aust-Agder). 3) Mic afl. al rîului NETHE, tributar fl. WESER din R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen). 4) Localit. în R.F. Germania (Nordrhein-Westfalen). 5) Localit. în N R.F. Germania (Niedersachsen). 6) Două localit. japoneze, în ins. Honshū (Ibaraki-ken) și ins. Shikoku (Ehime-ken).

OSH — Altă ortografie pentru OȘ (= oraș în U.R.S.S., R.S.S. Kirghiză).

OSI — Pl. de la OS, oase (reg.) (Ș). 2) A se transforma în os, a se întări ca un os; a se osifica (rar). 3) Populație germanică la Vistula și Dunăre (antic.). 4) Denumirea veche gruzină a osetinilor (= popor din Caucaz) (sau OVSI). 5) Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém) (Ö). 6) Localit. în SV Nigeriei.

OSL — Simbol standardizat pentru oțelurile care sînt folosite la confecționarea sculelor de tăiere a materialelor nemetalice.

OSM — Prefix. cu semnificația „referitor la miros“ (sau OSMO-). 2) Prefix cu sensul „impuls“, „împingere“ (sau OSMA-, OSMO-).

OSO — Siglă pentru „Orbiting Solar Observatory“, program de cercetări spațiale organizat de NASA. 2) Tip de satelit artificial american. 3) Mic rîu în NE rep. Zair, afl. lui LOWA, tributară fl. Congo (Kivu). 4) Două localit. în Canada (Ontario, Quebec). 5) Localit. în NV statului Washington, din S.U.A.

OSP — Siglă pentru „Organizația sportului popular“, fostă organizație progresistă înființată la noi în 1945. 2) Siglă pentru „Organizația șoimii patriei“, organizație de masă a copiilor preșcolari și școlari în vîrstă de 4—7 ani din R.S. România, înființată în 1976 (Ș).

OSS — Siglă pentru „Office of Strategic Service“, servicii speciale ale S.U.A. în Franța ocupată de hitleriști. 2) Siglă pentru „Organizațiia Sotrudnicestva Sveazi“ (= Organizația de colaborare în domeniul poștelor și telecomunicațiilor), înființată în 1957 pentru țările socialiste. 3) Oraș în SE Olandei (Noordbrabant).

OST — „Est“ în toponimia germană (O) și daneză (Ö). 2) Est, răsărit (pl. osturi) (înv.; Trans.). 3) Armată, în evul mediu. 4) Denumirea unor vechi standarde întocmite între 1926 și 1940 în U.R.S.S. 5) Chimist și tehnolog german (1852—1931).

OSU — Două localit. japoneze, în ins. Honshū (Shizuoka-ken) și în ins. Shikoku (Ehime-ken). 2) Beg, personaj din „Viața lui Ștefan cel Mare“ de Mihail Sadoveanu.

OSZ — Culegător de basme contemporane din Tîrgu Mureș (János).

OTA — Siglă pentru „Organizația mondială a Turismului și Automobilismului“. 2) Localit. în ins. Corsica (Franța). 3) Localit. în SV Portugaliei (Lisboa). 4) Fl. de coastă în ins. japoneză Honshū, în delta căruia se află orașul și portul Hiroshima. 5) Cartier în S orașului Tōkyō. 6) Oraș japonez în ins. Honshū (Gumma-ken).

OTI — Prefix cu semnificația „referitor la ureche“, „de urechi“, „auditiv“ (sau OT-, OTO-). 2) Afl. al fl. Volta, care drenează terit. din Volta Superioară, R.P. Benin, Togo și Ghana.

Scanned with OKEN Scanner

3) Pl. de la OȚ (= hoț, șmecher) (pop.).
OTO — V. OTI (1). 2) Mic trib amerindian, din grupul sioux, pe terit. S.U.A. (astăzi aproape dispărut). 3) Localit. în NV statului IOWA din S.U.A. 4) Orășel japonez, în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken). 5) Gigant, fiul lui ALOU și frate al lui Efialte (sau OT, OTUS) (Mit.).
OTR — Companie indiană de căi ferate (siglă). 2) Fiul lui Hreidmar, frate cu piticul Regin și balaurul Fafnir, omorît de zeul LOKI în timp ce pescuia transformat în vidră (Mit. Eddelor).
OTS — Mic fl. de coastă și orășel în ins. Hokkaidō (Japonia). 2) Renumit bariton sovietic, fost oaspete al țării noastre.
OTT — Abr. pentru „ottava" (Muz.). 2) Tip de dispozitiv care se aplică la protezele scheletate în edentații terminale (Stomatol.). 3) Munte în Elveția. 4) Localit. în S.U.A. (Arkansas). 5) Magistru în farmacie, stabilit în Moldova (sec. XVI). 6) Feldmareșal austriac, care, în 1799, a luptat sub comanda generalului rus Suvorov împotriva Franței (1738—1809). 7) Renumit ginecolog sovietic (1855—1929).
OTU — A 24-a literă din alfabetul slavon, cu valoarea numerică 800. 2) Instrument muzical hindus. 3) Localit. japoneză, în ins. Honshū (Shiga-ken) (sau OTSU). 4) Orășel în SE Nigeriei.
OTZ — Culme în S landului Hessen din R.F. Germania (alt. 368 m). 2) Orășel în extremit. vestică a Austriei, pe rîul ACHE (= afl. al INN-ului) (Tirol) (Ö) (scris și OETZ). 3) Rîu în Austria (Tirol), afl. al rîului INN, tributar Dunării (Ö) (scris și OETZ).
OUA — Siglă pentru „Organizația Unității Africane" (sau OAU) (= „Organization of African Unity"). 2) Pl. de la OU (Ă). 3) A face ouă (despre păsări, insecte, reptile).
OUB — Munți în rep. Africa de Sud. 2) Rîu în rep. Africa de Sud, afl. al fl. Orange.
OUD — „Vechi, bătrîn" în toponimia olandeză. 2) Localit. în SV Olandei (Noordbrabant). 3) Arhitect olandez (1890—1963).
OUE — Centru comercial din rep. Togo (sau AOUÉ) (É).
OUI — Ținut în regiunea autonomă chineză Xizang (= Tibet) (sau UI, UEI, OUEI, WEY). 2) Grup de insule lîngă coasta de SV a rep. Coreea de Sud.
OUJ — Ortografia franceză pentru rîul UJ din U.R.S.S., afl. al Pripeatului.
OUL — Vîrf în M-ții Bistriței, cu altit. 1016 m (Jud. Neamț). 2) Ins. lîngă coasta de NV a Coreei de Sud.
OUM — „Mamă" în toponimia arabă (sau UM, UMM).
OUR — Rîu în SE Belgiei, afl. al lui Lesse, tributara Meusei (prov. Luxembourg). 2) Rîu în V Belgiei și între Marele Ducat de Luxemburg și R.F. Germania, tributar lui Sauer, afl. al Mosellei (sau UR). 3) Localit. în E Franței (Jura). 4) Localit. în Venezuela.
OUT — Oușor, ouleț (pl. OUȚE) (ț) (rar). 2) Aut, termen la jocul de tenis (= afară). 3) Ins. lîngă coasta de S a rep. Coreea de Sud.
OVA — Ornament de forma unui ou, folosit la decorarea în relief a mulurilor cornișelor și capitelurilor; echina capitelului (Arhit.) (Ă). 2) Dare impusă creștinilor din Imperiul otoman (sau IOVÁ). 3) Numire dată foilor de tutun oriental care provin de la plantațiile cultivate în văi (spre a le deosebi de cele de deal) (Bot.). 4) Localit. în NV Iranului (Tehran). 5) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 6) V. OWA.
OVE — Pl. de la OVĂ. 2) Rîu care trece prin orașul spaniol Oviedo (sau OVIA).
OVI — Prefix cu semnificația „ou" (sau OVO-).
OVO — V. OVI. 2) Insuliță la S de faimoasa ins. grecească Kíthira (Citera), numită și AVGO sau AVGON. 3) Insuliță în M. Cretei, la NE de ins. Kriti (Creta), numită și AVGO. 4) Cap în SE Italiei, la G. Taranto (Puglia).
OVY — Liană cu tuberculi comestibili din ins. Madagascar.
OWA — „Șes, cîmpie" în toponimia turcească (sau OVA).
OWK — Orășel în S Indiei (Andhra Pradesh).

Scanned with OKEN Scanner

OWL — Rîu în NE prov. Manitoba, tributar G. Hudson (Canada). 2) Numele a trei cursuri de apă temporare (= creek) din S.U.A. (Colorado, South Dakota, Wyoming). 3) Oraș în S.U.A. (Tennessee).
OWO — Oraș în SV Nigeriei (Ondo).
OXI — Element de compunere care introduce în termeni sensul de „ascuțit, tăios". 2) Prefix chimic cu semnificația „acid"; „oxigen".
OXK — Tulpină de Proteus (Bacteriol.).
OXO — Taci! (fam. și argotic). 2) Semn dactilografic de încheiere. 3) Prefix chimic care desemnează prezența unui carbon cu funcție cetonică (= CO) în vecinătatea unei grupări carboxilice (sau CETO).
OYA — Nume dat unor graminee utilizate pentru fixarea dunelor (sau OYAT). 2) Un fel de broderie turcească. 3) Mari seniori siamezi. 4) Localit. în NV Spaniei (Pontevedra). 5) Numele a nouă localit. japoneze, în ins. Honshū. 6) Fl. de coastă în NV ins. Kalimantan, în statul Sarawak (Malaysia). 7) Orășel în SV statului Sarawak, pe fl. de coastă omonim (Malaysia). 8) (Șivo) Curent care aduce ape reci din Arctica în Pacific.
OYE — Numele a două localit. din Franța (Doubs, Pas-de-Calais). 2) Orășel în E Franței (Saône-et-Loire) (é). 3) Localit. în SV Nigeriei (Ondo).
OYL — Numele iubitei lui Popeye Marinarul (OLIVE).
OYO — Mic regat în SV Nigeriei (sec. XVIII) (sau EYEO). 2) Stat în SV Rep. Federale a Nigeriei. 3) Oraș în SV Nigeriei, în statul omonim (sau OJO).
OYU — Orășel japonez, în ins. Honshū (Akita-ken).
OZA — Sufix indicînd calitatea de hidrat de carbon a unei substanțe, avînd sensul de „glucid" (Ă). 2) Sinonim cu monozaharidă (pl. OZE) (Ă). 3) Sufix indicînd o stare de boală, un proces morbid, mai ales „o afecțiune degenerativă", „o maladie cronică" (sau -OSIS) (Ă). 4) Localit. în NV Spaniei (La Coruña).
OZD — Afl. al Mureșului, în SV jud. Mureș. 2) Sat în jud. Mureș (com. Bichiș). 3) Oraș în N R.P. Ungare, important centru industrial și minier (lignit) (Borsod-Abaúj-Zemplén) (ó).
OZE — Zaharuri simple, nehidrolizabile (V. OZA (2)). 2) Oesar (= muncele de nisip alungite și înguste, formate de morene în cîmpiile glaciare) (Geol.). 3) V. OSE (1). 4) Comună în SE Franței (Hautes-Alpes). 5) Localit. în NV Franței (Orne) (é).
OZH — Localit. în NE Indiei (Uttar Pradesh).
OZI — Compozitor francez (sec. 18).
OZN — Denumire dată (o)biectelor (z)burătoare (n)eidentificate (= Farfurii zburătoare) (sau UFO).
OZO — Prefix cu semnificația „a avea un miros". 2) Localit. japoneză, în ins. Honshū (Ishikawa-ken).
OZT — Simbol literal pentru „ounce troy" (= unitate de măsură americană pentru greutate valorînd 31,103 g).
OZU — Numele turcesc al cetății Oceakov, din apropierea limanului Niprului, fostă importantă bază navală turcească în M. Neagră. 2) Oraș japonez, în ins. Shikoku (Ehime-ken). 3) Oraș japonez, în ins. Kyūshū (Kumamoto-ken). 4) (Yasujiro) Cunoscut regizor de cinema japonez (1903—62).

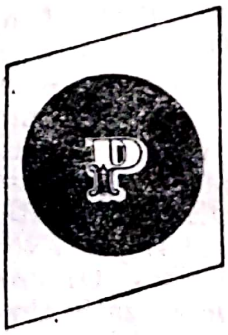

PAA — Siglă pentru „Pan American World Airways", cea mai importantă societate de transporturi aeriene din S.U.A.
PAB — Abr. pentru „Acidul paraaminobenzoic", factor din complexul vitaminic B. 2) Munți în S Pakistanului.
PAC — Cuvînt care imită sunetul produs de o lovitură, de căderea unui

obiect, de detunătura unei arme etc. (sau POC!). 2) Pachet (de tutun); legătură; ghem; pl. PACURI (Mold.). 3) Sfoară înfășurată în rînduri regulate pe un beţişor (pl. PACURI) (înv.). 4) Păcure, turmă de oi, vite (înv. şi reg.) (ă). 5) Peşte asemănător cu crapul, cu carnea fragedă şi gustoasă, care populează apele din Mato Grosso (Brazilia). 6) Unitate de măsură specială de greutate pentru făină de grîu din Anglia (= 108,86 kg). 7) Localit. în R.S. Cehoslovacă (á). 8) General francez stabilit în Polonia pe timpul Restauraţiei, care a devenit în 1831 unul din conducătorii insurecţiei poloneze (1780—1835). 9) Abr. pentru „Punctul adunare corespondenţă“(mil.).

PAD — Fluviu navigabil în N Italiei, cu lung. de 652 km, care izv. din Alpii Cotici şi se varsă în M. Adriatică printr-o deltă întinsă, cu şase braţe principale (sau PO).

PAE — Rîu în R.S. a Uniunii Birmane.

PAF — Cuvînt care imită zgomotul produs de o apăsare puternică, de o lovitură, de o pocnitură etc. 2) Surprins, uluit peste măsură (fig.). 3) Onomatopee care redă plescăitul din buze al celor care fumează cu luleaua (NV Munt.). 4) Onomatopee care imită sunetul produs de un obiect care se desumflă (NV Munt.). 5) Fum (NV. Munt.). 6) Denumirea biblică a oraşului Paphos din ins. Cipru.

PAG — Abr. uz. pentru „pagină“. 2) (Despre cai). Cu pete, de regulă albe, pe cap şi pe corp; breaz, ţintat (Mold., Bucov., Ban.) (sau PEG). 3) V. PAJ (1, 2). 4) Insulă iugoslavă în M. Adriatică, lîngă Coasta Dalmaţiei (Croaţia) (sau PAGO). 5) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, în insula omonimă (Croaţia).

PAH — Abr. farm. pentru „Acidul paraaminohipuric“ (folosit pentru determinarea debitului sanguin renal).

PAI — Tulpină subţire, goală înăuntru, la unele cereale şi alte specii de graminee. 2) Fir vegetal sau tub subţire din material plastic cu care se sorb unele băuturi. 3) Beţişor (de chibrit). 4) Slab şi subţire (fig.). 5) Apoi (adv.) (ă). 6) Desigur, se înţelege (adv., fam.) (sau POI) (ă). 7) Se putea altfel? (adv., fam.) (sau POI) (ă). 8) Oare (adv., fam.) (sau POI) (ă). 9) Cum să spun? ştiu eu? (adv., fam.) (sau POI) (ă). 10) A curăţa aria de paie după treierişul cu caii (înv. şi reg.) (ă). 11) A bate paiele cu îmblăciul, spre a alege grîul (NE Mold., Bucov.) (ă). 12) Lînă nouă crescută primăvara sub cea veche, înainte de a se tunde oaia (Mold.). 13) Grăsime de pe lîna oilor (Mold.). 14) Plantă din fam. compozite, numită de obicei „flori de paie“. 15) Localit. în S R.S.S.A. Karelă din R.S.F.S. Rusă (U.R.S.S.). 16) Orăşel în NV Indiei (Punjab).

PAJ — Tînăr nobil aflat în serviciul unui senior feudal (în ev. med. în V Europei) (sau PAG). 2) Copil de casă (în sec. 19 şi începp. sec. 20 în unele ţări) (sau PAG). 3) Pieptănătură feminină, cu breton.

PAK — Pakistan, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) „Gură de rîu, de fluviu“, în toponimia malaieză. 3) Rîu în N R.D.P. Laos, afl. lui Nam Hu, tributar fl. Mekong. 4) Una din ins. Amiralităţii (Papua-Noua Guinee). 5) Limbă melaneziană, vorbită în ins. Banks, din arh. Noile Hebride.

PAL — Siglă pentru expresia engleză „Phase Alternation Line“, sistem de televiziune în culori, adoptat în Europa, U.R.S.S. şi ţările socialiste, elaborat în 1962 în R.F. Germania de către un colectiv condus de ing. Walter Bruch. 2) Placă aglomerată din aşchii de lemn (abr., Ind. lemn.). 3) Palid (poetic). 4) Fără strălucire, şters; searbăd (fig.). 5) Slab, lipsit de intensitate (despre lumină). 6) Deschis, pastel (despre culori, nuanţe). 7) Pală (= grămadă mică de fîn, de paie etc.). 8) Injector de insecticide utilizat în agricultură. 9) Măsură itinerarică uzitată în ins. Djawa (Indonezia), echivalentă cu un km. 10) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm). 11) Orăşel în V Indiei (Maharashtra). 12) Oraş în V regiunii autonome Xizang (Tibet) a R.P. Chineze, lîngă graniţa

Scanned with OKEN Scanner

cu India. 13) Astronom român (n. 1929) (á).

PAM — Abr. farm. pentru „Piridinaldoximă-metiodid", antidot eficace în intoxicații cu esterii organici ai acid. fosforic. 2) Cuvînt care imită zgomotul produs de atingerea a două talgere. 3) Localit. în N. ins. Noua Caledonie. 4) Siglă pentru „Programul Alimentar Mondial".

PAN — Prefix cu semnificația „tot", „întreg". 2) Denumire dată, în ev. med., nobililor polonezi și marilor boieri români din Moldova. 3) Numele științific al cimpanzeului. 4) Veche măsură de lungime din Franța (Midi). 5) Culme în V R.D. Germane, în Harz (Magdeburg), cu alt. de 519 m. 6) Orășel în E Birmaniei, în statul național SHAN. 7) Nume dat lacurilor temporare în Kalahari (Botswana) și Ovamboland (Namibia). 8) Localit. în Rep. Africa de Sud (Transvaal). 9) Localit. în rep. Ecuador. 10) Grupare etnică indigenă din Paraguay. 11) Fiul lui Hermes și al Dryopei, cu coarne și picioare de țap, socotit drept zeu al turmelor și al păstorilor și inventator al naiului (Mit. grec.). 12) Roman al scriitorului norvegian Knut Hamsun. 13) Cunoscut tablou al pictorului rus M.A. Vrubel. 14) Erou al populației AINU. 15) Numele lui PANN (Anton) în poezia „Epigonii", de Mihai Eminescu. 16) Poetă română (1888—1951) (Sylvia).

PAO — Rîu în E Thailandei, afl. lui Nam Si, tributar fl. Mekong. 2) Numele a două rîuri din Venezuela, tributare fl. Orinoco. 3) Centru minier în E Venezuelei (Anzoátegui).

PAP — Siglă pentru „Polska Agencja Prasowa", agenție de presă a R.P. Polone. 2) Subst. preparată din gluten și apă folosită pentru lipit în ind. încălțămintei. 3) Pastă pentru lipit, preparată în casă, din făină și apă. 4) Pasăre din America, cu pene violete și roșii, făcînd parte din fam. fringilidelor. 5) Localit. în NE R.P. Ungare (Szabolcs-Szatmár). 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbekă). 7) Rege al Armeniei (sec. IV e.n.). 8) Cleric și publicist român din Transilvania (1817—89) (sau POP). 9) Medic, activist al mișcării muncitorești belgiene, partizan al marxismului (1842—90).

PAR — Sufix în med. cu semnificația „care produce", „care dă naștere". 2) Lemn subțire și lung, ascuțit la un capăt, cu diferite utilizări. 3) Bîtă, ciomag. 4) Cracă groasă de copac. 5) Cu soț, divizibil cu doi (despre numere întregi, puteri etc.) (Mat.). 6) Care nu-și schimbă valoarea atunci cînd argumentul își schimbă semnul: $f(x) = f(-x)$ (despre funcții) (Mat.). 7) Pom fructifer din familia rozaceelor (Pirus sativa) (ă). 8) Totalitatea firelor subțiri, cornoase, de natură epidermică, care cresc pe pielea omului și a anumitor animale. (ă). 9) Pene subțiri în jurul ciocului la unele păsări (ă). 10) Fire chitinoase pe suprafața corpului unor artropode (ă). 11) Fibră naturală de origine animală; țesătură din aceste fibre (ă). 12) (La pl.). Fire scurte care acoperă suprafața unei țesături de lînă. 13) (La pl.). Fire de origine epidermică aflate pe tulpina, pe organele unor plante (Bot.). 14) Arc în formă de spirală de ceas (ă). 15) Mătase de porumb (ă) (prin Trans., Ban.). 16) Blană de animal (înv. și reg.). (ă). 17) Lînă (de calit. super.) cu firul lung, separată prin dărăcire sau pieptănare (pop.). (ă). 18) Fuior de cînepă (Olt.) (ă). 19) Un fel de abces foarte dureros care se face de obicei la degetele de la mînă (pop.) (ă). 20) Sparanghe. (Ban.) (ă). 21) Tortel (Bot., reg.) (ă). 22) Pahar (reg.). 23) Parcurs realizat după convenții (la golf). 24) Prefix cu semnificația „în afara, pe lîngă", „contra" (sau PARA). 25) Localit. în SV Angliei (Cornwall).

PAS — Abr. pentru „Acidul paraaminosalicilic", subst. medicamentoasă antibiotică, folosită în trat. tuberculozei. 2) „Canal", „strîmtoare" în toponimia franceză. 3) Fiecare dintre mișcările alternative pe care le fac picioarele în mers obișnuit; distanța astfel parcursă. 4) Distanță mică. 5) Zgomot produs de cel care merge pe jos. 6) Stadiu, etapă (fig.). 7) Înaintare, evoluție; progres (fig.). 8) Acțiune, act,

Scanned with OKEN Scanner

faptă, întreprindere; hotărîre (fig.). 9) Mod de a umbla pe jos; mers, umblet. 10) Mişcare ritmică a picioarelor, caracteristică pentru fiecare dans. 11) Unitate de măsură de lungime folosită în trecut (= 4—6 palme). 12) Urmă făcută cu piciorul în timpul mersului. 13) Trecătoare, obîrşie, drum îngust între munţi (Geogr.). 14) Şenal navigabil (Nav.). 15) Distanţă sau unghi, cu valori constante, între două elemente consecutive identice ale unui sistem tehnic (Tehn.). 16) Distanţă între doi dinţi consecutivi ai unei roţi dinţate. 17) Unealtă de lemn asemănătoare cu un compas, folosită în dulgherie, dogărie etc. (înv. şi reg.). 18) Paşaport (înv.). 19) Autorizaţie pentru vînzarea-cumpărarea vitelor (N Mold.). 20) Cuvînt folosit de un jucător de cărţi pentru a arăta că nu vrea sau nu poate să deschidă jocul, să participe la joc (în turul respectiv). 21) Pasă, trimitere a mingii unui coechipier. 22) Lăturaş la hamul calului (Bucov.). 23) Supărare, necaz; suferinţă, durere (ă). 24) Grijă; împrejurare dificilă, impas (ă). 25) Du-te! (Oaş) (ă, ş). 26) Greutate (de obicei piatră) cu care se apasă brînza, varza etc., puse la murat (ă) (reg.). 27) Boală; astmă (pl. păsuri) (ă; reg.). 28) Numele a cinci localit. în Franţa. 29) Rîu în NE prov. Quebec (Canada). 30) Localit. în Canada (Manitoba) (Le). 31) Scriitor şi publicist român (1895—1974).

PAT — Sufix cu semnificaţia „bolnav". 2) Piesă de mobilier, prevăzută cu somieră sau saltea, servind pentru odihnă sau dormit; aşternut, culcuş. 3) Targă; năsălie (pop.). 4) Răsadniţă (pop.). 5) Partea de lemn a puştii, pe care sînt fixate ţeava şi mecanismele. 6) Parte a unei maşini sau a unui sistem tehnic, cu faţa superioară plană şi orizontală, pe care se sprijină sau alunecă materiale sau anumite părţi ale sistemului tehnic respectiv. 7) Planşetă de pe care se execută trageri la tir (sport). 8) Strat de material aşezat orizontal sau înclinat, cu faţa superioară aproximativ plană, pe care se reazemă de obicei alte materiale. 9) Situaţie la jocul de şah, cu valoare de remiză în care un jucător, fără a fi în poziţie de şah, nu mai poate face nici o mutare. 10) Partea cea mai joasă a unui teren, a unei depresiuni. 11) Strat din ceva. 12) Albie, matcă. (a unei ape). 13) Leasa pe care se pune brînza la uscat în stînă (NV Mold.). 14) Mînerul revolverului (rar). 15) Partea de jos, mai masivă, a vîrtelniţei sau a sucalei, pe care se sprijină întreaga unealtă; scaun, talpă, (reg.) pitrucă. 16) Parte a războiului de ţesut alcătuită din mai multe lemne groase şi care susţine celelalte părţi ale uneltei; (reg.) reazem, strat, trup. 17) Căpătîi (Trans., la joagăr). 18) Partea superioară a jugului (prin Trans. şi Ban.). 19) Podul osiei (la căruţă; prin Ban., Mold.). 20) Grindei, talpă (la plug; prin Mold.). 21) Parte a mesei de tras doage (reg.). 22) Parte a ragilei de pieptănat fuioarele, formată dintr-o placă de lemn pe care este fixat pieptenele; (reg.) coadă, scîndură. 23) Faţă (la gealău; Trans.). 24) Scaunul coşului (la moară; prin Mold., Trans.). 25) Un fel de podeţ pe care stă cel ce prinde peşte (prin Olt.). 26) Schelă (E Olt.). 27) Temelie, fundaţie de casă (prin Mold. şi Munt.). 28) Scîndura de jos a ferestrei (Munt.). 29) Suport pe care se clădeşte o claie sau un stog; baza clăii de fîn; pătul (pop.). 30) Colibă ciobănească (la stînă); (reg.) pătul. 31) Numele unui dans popular (Olt.). 32) Păţanie (prin SV Munt.) (Ă, Ţ). 33) Bază sau structură care suportă o altă formaţiune anatomică (Med.). 34) Instalaţie rudimentară pe care se creşteau viermii de mătase (înv.). 35) Raft pe care se fabrică lumînările (înv.). 36) Parte amenajată de drum. 37) Localit. în SV R.P. Ungare (Zala). 38) Localit. în SE Pakistanului (Sind). 39) Oraşel în V Indiei (Maharashtra). 40) Actor comic de film din Danemarca (în cuplu cu Patachon) (1881—1942).

PAU — Măsură de lungime folosită od. în regatul lombardo-veneţian. 2) Măsură de capacitate din Singapore (= 0,28 l). 3) Torent (rîu) în SV Franţei, care izv. din M-ţii Pirinei şi

Scanned with OKEN Scanner

se varsă în fl. Adour, după un curs de 120 km. 4) Oraș în SV Franței (Pyrénées-Atlantiques), vechea capitală a Béarnului (Stațiune climaterică de iarnă). 5) Localit. în SE Braziliei (São Paulo). 6) Scriitoare franceză (1845—71). 7) General francez (1848—1932).

PAV — Abr. U.A.I. pentru constelația Pavo (= păunul). 2) Fibră sintetică japoneză.

PAX — Lună din calendarul lung al populației maya. 2) Localit. în SV statului West Virginia, din S.U.A. 3) La romani, zeița păcii, identificată cu Irene (sau EIRENE) din mit. greacă. 4) Scriitor catalan (sec. 14). 5) Revistă săptămînală editată la Iași în 1932, sub îngrijirea Comitetului de acțiune împotriva războiului. 6) Tablou al lui Octav Băncilă. 7) Tablou simbolic de Puvis de Chavannes. 8) Tapiserie de Jean Lurçat (= pictor francez, 1892—1966).

PAY — Populație budistă din Yunnan (R.P. Chineză).

PAZ — Dumnezeul ceresc suprem, la mordvinii erzi (din bazinul Volgăi). 2) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, în pen. Istra (Croația). 3) Localit. în NE Argentinei (Santa Fé). 4) (La) Departamente în: Bolivia, El Salvador, Honduras. 5) (La) Cap. Boliviei, situată în M-ții Anzi la 3 700—3 800 m alt., la E de L. Titicaca. 6) (La) Localități în: Argentina, Bolivia, Chili, Columbia, Ecuador, Filipine, Honduras, Mexic, Uruguay. 7) Localit. în SE Braziliei (Rio de Janeiro). 8) Publicist francez (1837—1901). 9) Compozitor argentinian (n. 1901). 10) Scriitor mexican (n. 1914). 11) Conte, pers. din „Comedia umană" a lui Honoré de Balzac.

PBI — Abr. med. pentru „Iodul proteic plasmatic".

PBS — Abr. med. pentru „Phosphate buffer saline", tampon fosfat folosit curent în tehnicile de cultivare a virusurilor în culturi celulare.

PCA — Abr. pentru „Polar Cap Absorption", absorbția puternică a undelor radio stelare și galactice de înaltă frecvență de către calotele polare, datorită gradului înalt de ionizare a acestora. (Astr.). 2) Abr. pentru „Acid pirolidoncarboxilic" (aminoacid).

PCB — Certificat de studii superioare de științe fizice, chimice și biologice, care a înlocuit PCN, în 1934, în Franța (siglă).

PCC — Pentru copie conformă (abr. uz.).

PCE — Poliartrită cronică evolutivă (abr. med. uz.).

PCI — Abr. uz. pentru „Paza contra incendiilor".

PCK — Simbol pentru PECK (= veche măsură de capacitate anglo-saxonă). (sau PK).

PCN — Vechi certificat de studii în fizică, chimie și naturale din Franța (înlocuit prin PCB) (siglă).

PCR — Siglă pentru Partidul Comunist Român, detașamentul de avangardă al clasei muncitoare din România, conducătorul tuturor oamenilor muncii din patria noastră în opera de edificare a noii orînduiri sociale.

PCT — Abr. milit. pentru „Punct de control tehnic auto".

PCV — Siglă pentru „Parcul comun de vagoane de marfă". 2) V. PVC.

PDB — Abr. pentru „Paradiclorbenzen" (= insecticid).

PDL — Simbol pentru „Poundal" (= unitate de forță engleză).

PEA — Fl. de coastă în SE S.U.A., care se varsă în G. Mexic (Alabama și Florida). 2) Poet, scriitor și dramaturg italian (1881—1958). 3) V. PIA (4).

PEC — Brutar (Trans., Ban., Maram.) (pl. PECI). 2) Brutărie (Criș.) (pl. PECURI). 3) Smoală (Ban.). 4) Unitate de măsură specială de greutate din Anglia pentru făină de grîu (= 6,35 kg). 5) Localit. turistică în M-ții Krkonoše din NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Orientală). 6) Oraș în SV R.S.F. Iugoslavia (Kosovo, R.S. Serbia) (Ć) (sau PES, PEK, IPEČ, IPEK), cu numeroase mînăstiri și monumente istorice de valoare. 7) Peșteră în masivul Prokletije, din SV R.S.F. Iugoslave.

PED — Prefix cu semnificația „(referitor la) educație", „creștere" (sau PEDO-). 2) Sufix cu sensul „educator",

Scanned with OKEN Scanner

„crescător". 3) Sufix cu semnificația „(referitor la) picior".
PEE — Un fel de flaut din Thailanda.
PEG — Abr. pe rețetele med. pentru „părți egale" (P. EG.). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Pegasus (= Pegas). 3) V. PAG (2). 4) Cu pete de culoare închisă pe față (fem. PEAGĂ, PEGE; masc. pl. PEGI) (despre oameni, în NE Olt.). 5) Lac în S Suediei.
PEH — „Nord" în toponimia chineză (sau PEI). 2) Onomatopee care exprimă dispreț (rar). 3) Dispreț (pl. pehuri).
PEI — V. PEH (1). 2) Castaniu-închis, murg (despre cai) (Trans.). 3) Acont, arvună (înv.). 4) Oraș în E R.P. Chineze (Jiangsu).
PEJ — Localit. în NV Italiei (Emilia-Romagna).
PEK — V. PEC (6). 2) Unitate de măsură specială engleză pentru lînă (= 108,96 kg). 3) Rîu în NE R.S.F. Iugoslavia, afl. al Dunării (Serbia).
PEL — Cuvînt italian (= „pentru") utilizat în muzică (sin. cu „per il"). 2) Fir de mătase obținut prin depănarea gogoșilor de calitate inferioară, utilizat în pasmanterie și ca decor în țesături (Ind. text.). 3) Otrăvitor din sec. al XIX-lea, supranumit „Ceasornicarul din Montreuil", una din figurile criminale ale analelor judiciare franceze (n. 1840—m.?)
PEM — Ceh (Ban.) (pl. PEMI). 2) Localit. bogată în jasp și calcedonie situată, probabil, în S deșertului nisipos Takla Makan, din E Chinei, pe unde a trecut Marco Polo (sau PEIM, PEIN, PEYM, PEN, PENI, BIMA, PIMA).
PEN — Peninsulă (abr. uz.). 2) Prefix cu semnificația „aproape" (sau PENE). 3) Placă de oțel pe care se sprijină un capăt al bușteniior de lemn la corhănitul cu tractorul (pl. PENURI) (Ind. lemn.). 4) Localit. în V Indiei, lîngă Bombay (Maharashtra). 5) V. PEM (2). 6) Pictor sovietic (1854—1937). 7) Erou al poporului AINU. 8) Club liberal înființat în 1923 în Anglia.
PEO — Siglă pentru „Federația muncitorească pan-cipriotă".
PEP — Două localit. în S.U.A. (New Mexico, Texas).
PER — Abr. U.A.I. pentru constelația Perseus. 2) Pentru, pe; de fiecare (Termen comercial). 3) Prefix folosit în chimie pentru a indica prezența unui element într-un compus, într-o cantitate mai mare decît cea obișnuită. 4) Prefix cu semnificația „prin". 5) Păr (pop.). 6) Pair (rar). 7) Localit. în NV R.P. Ungare (Győr-Sopron) (é). 8) Lac în Extremul Orient, la frontiera R.P. Mongole cu R.P. Chineză (sau BOR, BUYR, PUIR).
PES — Partea dinainte a unui zid (ș). 2) Laturc, coastă (ș) 3) Picior (termen anatomic). 4) Formațiune anatomică în formă de picior. 5) V PEC (6) 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Novgorod). 7) Măsură de lungime la romani, de aprox. 30 cm. (sau „picior").
PET — Sufix cu semnificația „mișcare; tendință, dezvoltare către ceva". 2) Drug de lemn pe care se întind în tăbăcărie pieile pentru a fi uscate (ț) (pl. PEȚE) (sau BEȚC, PEȚC, PEȚIC). 3) Sat desființat, înglobat în satul Răstolț, com. Buciumi (jud. Sălaj). (ț) 4) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Reazan).
PEU — Cuvînt francez (= „puțin") utilizat în muzică. 2) Oraș în ins. Vanikoro (arh. Santa Cruz) din Oc. Pacific (Melanezia).
PEY — Localit. în SE Olandei (Limburg) (sau PEIJ). 2) Localit. în SV Franței (Landes). 3) (de Garros) Poet gascon din sec. XVI.
PEZ — Element de compunere savantă cu sensul „picior, gleznă" (sau PEZO-). 2) Munte în Dolomiții italieni, cu alt. max. de 2461 m. 3) Istoric austriac (1683—1735). 4) Compozitor german (1664—1716) (sau PETZ).
PFI — Exclamație, redînd fluieratul omului, care exprimă: durere fizică; dezaprobare, nemulțumire; mirare. 2) Cuvînt care redă fluieratul sau șuieratul unui om, al unei mașini etc. (sau PFIU).
PFL — Abr. uz. pentru „Plăci fibrolemnoase".
PFU — Exclamație care exprimă un

Scanned with OKEN Scanner

sentiment de neplăcere, de apăsare, o senzaţie de greutate; uf. 2) Onomatopee care redă zgomotul produs de cineva cînd suflă greu (NV Munt.). 3) Exclamaţie care exprimă dezgust, scîrbă, dispreţ; ptiu! (NV Munt.).

PHA — Literă bengală, sanscrită şi tibetană.

PHE — Literă ebraică (= ph). 2) Număr ebraic (= 80). 3) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Phoenix. 4) Localit. în NV Indiei (Jammu aur Kashmir).

PHI — Literă din alfabetul copt. 2) Literă din vechiul alfabet grecesc (sau FI). 3) 500 la greci (sau FI). 4) Exclamaţie care exprimă: bucurie, mulţumire, încîntare; mirare, surpriză; dezaprobare; repulsie, dezgust (sau PHIU, PI).

PHU — „Munte" în toponimia laoţiană şi vietnameză. 2) Diviziune teritorială (un fel de departament) în vechiul Annam.

PIA — Piuă (înv.) (ă). 2) Hipocoristic din Olimpia. 3) Numele comercial al paielor rezultate din frunzele unui palmier din ins. Tahiti (Tacca Pinnatifida), din care se fac frumoase pălării. 4) Lac în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Karelă) (sau PEA, PYA). 5) Localit. în S Franţei (Pyrénées-Orientales). 6) Localit. în N rep. Zair. 7) (dei Tolomei) Femeie din Siena, care a trăit în sec. VII e.n., imortalizată de Dante în „Divina comedie" (Purgatoriul, cîntul 5).

PIC — „Munte, pisc" în toponimia franceză. 2) Abr. U.A.I. pentru constelaţia Pictor (= şevaletul pictorului). 3) Cuvînt care imită sunetul produs de căderea în picături a unui lichid pe un obiect tare. 4) Cuvînt care imită zgomotul produs de ciocul păsărilor cînd ciugulesc (rar). 5) Cuvînt care redă: sunetul exploziv surd produs de fumători cînd trag fumul din lulea sau din ţigară; sunetul produs de o lovitură dată cu un corp tare (sau PAC, POC!); sunetul produs de un fir de aţă, de o sfoară, de o coardă etc. cînd se rupe (î). 6) Picătură, strop (dintr-un lichid). 7) Cantitate mică dintr-un lichid sau dintr-o substanţă oarecare; fir, fărîmă. 8) Ciocan de abataj; pichamăr. 9) Vergă aşezată oblic pe catargul de la pupă, pe care se leagă partea de sus a unei pînze. 10) Compartiment etanş la extremitatea dinspre proră sau dinspre pupă a unei nave. 11) Vreme rea, vreme ploioasă, care ţine prea mult (pl. picuri) (S Trans.). 12) Termen la jocul de pichet, desemnînd pe jucătorul care a realizat 60 de puncte. 13) Cuţit pentru lanţul maşinii de havat (termen minier din Valea Jiului). 14) Tîrnăcop (Criş.). 15) Produs pentru scos petele de cerneală (talc, acid oxalic ş.a.). 16) Joc de copii (un fel de ţurcă) (sau PICHI). 17) V. DRA (3). 18) Medic francez (1863—1944).

PIE — Pioase (Trans.) (V. PIU (3)). 2) Monedă din India. 3) Insulă canadiană în l. Ontario. 4) Localit. în SV statului West Virginia, din S.U.A. 5) PIUS în Franţa.

PIF — Cuvînt care imită zgomotul produs de o explozie, împuşcătură ş. a. 2) Gresie foarte dură de Fontainebleau. 3) Revistă pentru copii.

PIG — Insulă lîngă coasta de N a Irlandei.

PII — Pioşi (Trans.) (V. PIU (3)). 2) Pl. de la PIUĂ (reg.). 3) A se înclina, a se apleca într-o parte (despre construcţii; Mold.) (î, î). 4) A boli, a zace (reg.). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană, reg. Kiev).

PIJ — Îndoitură, cută, pliu (înv.) (î). 2) Tigaie, la vechile arme de foc (î). 3) Cep la obada unei roţi; cui de lemn (pl. pîjuri) (î) (Mold.). 4) Cui la jug (Mold.) (î). 5) Stîlp (Mold.) (î). 6) Localit. în V Indiei (Gujarat).

PIK — „Munte, pisc" în toponimia rusă. 2) Veche măsură de lungime din Libia şi Turcia (= 0,686 m). 3) Localit. în NV Iranului (Tehran).

PIL — Abr. pe reţetele med. pentru „pilule". 2) Pilulă (înv.). (pl. piluri). 3) Elefant (arh.). 4) Fildeş (arh.). 5) Strigăt cu care vînătorii îndeamnă cîinele să se arunce asupra vînatului (= apucă! prinde!). 6) Cuvînt care exprimă strigătul caracteristic al sitarilor. 7) Cuvînt care imită bătaia din aripi a păsărilor (î) (sau FÎL). 8)

Scanned with OKEN Scanner

Bici cu codiriștea scurtă, făcut din curelușe împletite; lovitură aplicată cu acest bici (Olt.) (pl. piluri). 9) Pisălog (Trans.).

PIM — Pseudonim al lucrătorului tipograf și publicist român M.I. Pădurăreanu (m. 1898). 2) Prin (pop.). 3) Pin (pop.; Bot.). 4) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, districtul național Hantî-Mansi). 5) Insulă situată la S de Țara lui Grant (din ins. Ellesmere), în apropiere de coasta Groenlandei. 6) Călător englez în Arctica, care a luat parte la expediția lui Belcher din anii 1852—54.

PIN — Prin (pop.) (î). 2) Pînă (poetic) (î). 3) Nume dat mai multor specii de arbori din clasa coniferelor, fam. pinacee (Pinus) (pl. PINI). 4) Sondă rudimentară (prăjină) cu care pescarii iau probe de mîl de pe fundul unei ape (reg.). 5) Ac cu gămălie (Ban.). 6) Numele a 14 localit. din Franța (Le). 7) Numele a trei orașe din R.P. Chineză (Heilongjiang, Shenxi, Shandong).

PIO — Prefix cu semnificația „(de) puroi". 2) Sunet pe care îl scot granguriii cînd cîntă (NV Munt.). 3) Piuă (pop.). 4) Familie nobilă italiană care a stăpînit ins. Capri (sec. 14—16).

PIP — Pseudonim al lui Paul I. Papadopol, profesor, istoric literar și publicist român (n. 1892). 2) Localit. în SE Iranului (Sistan va Baluchistan). 3) Pers. masc. din romanul „Moby Dick" de Herman Melville. 4) Pers. masc. principal al romanului. „Marile speranțe" de Ch. Dickens (sau Philip PIRRIP). 5) Unul din romanele scriitorului englez contemp. J.H. Beith.

PIR — Prefix cu semnificația „(de) foc", „(prin) căldură" (sau PIRO-). 2) Cuvînt care imită zgomotul sau trosnetul produs de un corp care se rupe sau se despică (î). 3) Cel care pîrăște; pîrîș, reclamant (reg.) (î). 4) Plantă erbacee, perenă, din fam. gramineelor răspîndită ca buruiană în culturi (Agropyron repens.). 5) Pîră, neînțelegere, ceartă (înv.) (î). 6) Zizanie (Bot.). 7) Parachernițâ (Bot.). 8) Osul iepurelui (Bot.). 9) Strigăt cu care se cheamă găinile (NV Munt.) (sau PIRI!). 10) Comună și sat component în jud. Satu Mare. 11) Mic afl. al rîului IER, tributar Beretăului (jud. Satu Mare). 12) Fiul lui Ahile și al Deidamiei, numit și Neoptolem, demn urmaș al tatălui său, pe care îl depășește chiar în cruzime, în războiul troian (sau Pyrrhus).

PIS — Strigăt cu care se cheamă pisica. 2) Cuvînt care imită sunetul produs de șoaptele spuse la urechea cuiva (î, ș). 3) Cuvînt care redă zgomotul ușor produs de pașii cuiva, de mersul în vîrful picioarelor etc. (î, ș). 4) Pîrș (= mamifer rozător din pădure) (î, ș). 5) Orbeț (Mold.) (î, ș). 6) Șobolan (Mold., Bucov.) (î, ș). 7) Cocean de porumb (pl. PÎȘI) (S Trans.) (î, ș). 8) Snop (de paie de grîu, secară) (pl. pîșuri) (î, ș) (Trans.). 9) Cîrn, cu nasul turtit (Criș.) (i, s). 10) Tip de încheietură la tocurile geamurilor sau ușilor (pl. pîșuri) (NV Mold.). 11) Om tăcut și rău, care privește pe sub sprîncene (Mold.) (î, ș). 12) Unealtă de pescuit din nuiele de mesteacăn (î, ș) (Mold.).

PIT — Abr. milit. pentru „Punct de întreținere tehnică auto". 2) Miop (Criș.) (î) (fem. pîtă). 3) Pitulice (pl. PIȚI) (Trans.) (ț). 4) Piţigoi (Trans.) (ț). 5) Cuptor adînc (Metalurg.). 6) Rîu în NE statului California, din S.U.A 7) Munți în U.R.S.S.

PIU — Cuvînt care imită piuitul puilor de pasăre. 2) Cuvînt care imită sunetul unui glonț sau vîjîitul unei ghiulele prin aer. 3) Pios (Trans.) (fem. PIE; pl. PII). 4) Țurcă (Trans.). 5) Indicație muzicală, pe partituri, în limba italiană (= „mai..."). 6) Numele a 12 papi (sau PIUS). 7) Trib din grupul etnic tibeto-birman (din Birmania super.), din care o parte s-a stabilit în țara monilor, altă parte rămînînd pe malurile fl. Irrawaddy. 8) (al II-lea) Papă din „Viața lui Ștefan cel Mare", de Mihai Sadoveanu.

PIX — Creion cu mină sau cu pastă acționat de un dispozitiv mecanic.

PIZ — „Vîrf de munte" în toponimia retoromană. 2) Munte în Alpii Dolomitici (N Italiei), cu alt. de 2 108 m (sau PITZ, în l. germ.) 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui BUI, tributar r. Kama (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).

Scanned with OKEN Scanner

PKP — Siglă pentru „Polskie Koleje Panstwowe“ (= Căile ferate ale statului polonez).
PLA — Unitate de plasticitate. 2) Lovitură puternică dată cu bagheta stîngă pe tobă (Muz.). 3) Localit. în SV Franței (Ariège) (Le). 4) Localit. în E Argentinei (Buenos Aires). 5) V. PLU (2) (ă).
PLE — „Trib, orășel“ în toponimia bretonă dialectală (É) (sau PLEU, PLEY, PLO, PLU). 2) Compozitoare și pianistă franceză (n. 1897) (É). 3) V. PLU (2).
PLI — V. PLU (2).
PLM — Sigla pentru „Paris, Lyon, Mediterană“, companie franceză de cale ferată.
PLO — V. PLE (1).
PLU — V. PLE (1). 2) Sufix multiplicativ (fem. PLĂ; pl. -PLI, -PLE) (sau — UPLU).
PMC — Abr. milit. pentru „Punct poștar militar de cartare“.
PMD — Abr. milit. pentru „Punct medical“ (scris: P. Md).
PMR — Siglă pentru „Partidul Muncitoresc Român“ (denumire luată în febr. 1948 și păstrată pînă în 1965, cînd este înlocuită prin P.C.R.).
PNA — Siglă pentru „Philippines News Agency“, agenție oficioasă filipineză de presă. 2) Tip de fibră sintetică polinitril-acrilică (abr. uz.).
PNB — Abr. uz. pentru „Produs național brut“.
PNG — Siglă pentru „Papua-New Guinea“ (= Papua-Noua Guinee).
POA — Gen de graminee. 2) Localit. în SE Braziliei (São Paulo).
POC — Cuvînt care imită un sunet (înfundat) produs de lovirea cu (sau de) un obiect tare, de o izbitură, de descărcarea unei arme, de ceva care plesnește sau crapă, de bătăile repetate în ușă etc. 2) Pungă de hîrtie (prin V Trans.). 3) Nuia (Olt.). 4) Favorit pe obraz (Trans.). 5) Boală la cai (umflături foarte dure la picioare) (Trans.) (sau POCĂ).
POD — Prefix cu sensul „picior“ sau „peduncul“ (sau PODO-). 2) Construcție peste un obstacol natural sau artificial, care susține o cale de comunicație terestră, asigurîndu-i continuitatea. 3) Punte suspendată (mobilă) la o cetate sau la un castel medieval. 4) Platformă suspendată pe care stau lucrătorii cînd efectuează anumite munci la înălțime. 5) Macara specială, pe care se deplasează aparatul de ridicare și de transportare a greutăților. 6) Puntea unei nave covertă (înv.). 7) Pavaj din scînduri groase de stejar cu care se acopereau străzile; caldarîm; stradă, uliță pavată cu scînduri (înv.). 8) Spațiul dintre acoperiș și planșeul superior al unei clădiri. 9) Tavan, plafon. 10) Lucrare protetică dentară, folosită ca metodă terapeutică. 11) Interfluviu într-o regiune de podiș (Geogr.). 12) Regiune de șes (Munt., Olt.). 13) Etaj, nivel (înv.). 14) Scobar (Trans.). 15) Parte deasă, bătută, în lîna tunsă de pe oaie (Munt.). 16) Putina în care se adună jintuitul spre a face unt din el. (NE Trans.). 17) Smîntînă de la jintuit (NE Trans.). 18) Piesă de lemn așezată pe osie (la car) (NV Munt.). 19) Blană (= scîndură) așezată pe fundul căruții, peste osii; pomoștină (NV Munt.). 20) Fundul luntrii. 21) Parte a morii pe care sînt așezate pietrele.
POE — Mîncare preparată din rădăcină de TARO (= plantă tropicală cu tuberculi comestibili) (Polinezia) (sau POI). 2) Localit. în SV Canadei (Alberta). 3) Numele a trei localit. din S.U.A. (Indiana, Ohio, West Virginia). 4) Cunoscut poet, prozator și critic literar american (1809—49).
POF — Cuvînt care redă zgomotul produs de o lovitură puternică; buf! (reg.).
POH — Localit. în NE ins. Sulawesi (Indonezia).
POI — Apoi (pop.) (sau PĂI). 2) Goz, pleavă care rămîne după vînturatul semințelor (NV Mold.). 3) V. POE (1). 4) Dans specific la maori (Noua Zeelandă), jucat numai de femei, socotit de etnografi cel mai prețios dintre dansurile din întreaga Polinezie.
POL — Fiecare dintre cele două extremități ale axei Pămîntului, unde se reunesc toate meridianele geografice (Geogr.). 2) Fiecare dintre cele două puncte în care o axă străpunge sfera

Scanned with OKEN Scanner

(Mat.). 3) Originea unui sistem de coordonate polare (Mat.). 4) Fiecare dintre capetele opuse ale unui magnet (Fiz.). 5) Fiecare dintre centrele de sarcină electrică ale unei pile electrice sau ale unui curent electric (Fiz.). 6) Fiecare dintre punctele, situațiile etc. aflate la două extremități opuse; ceea ce este diametral opus altuia (fig.). 7) Denumire a unor monede străine (de aur) care au circulat și la noi în sec. 19. 8) Monedă de metal sau de hîrtie valorînd 20 de lei, care a circulat în țara noastră; 20 de lei. 9) Parte componentă a unei mașini electrice, care contribuie la magnetizarea circuitului magnetic al mașinii. 10) Piesă a unei pile galvanice care stabilește contactul cu circuitul exterior. 11) Jumătate (dintr-un întreg, dintr-o unitate) (înv.). 12) Localit. în NV Spaniei) (Lugo). 13) Poet și geograf polonez (1807—72). 14) Fizician olandez (1889—1954) (sau Van der Pol).

POM — Nume generic pentru orice arbore sălbatic sau cultivat care produce fructe comestibile. 2) Copac, arbore.

PON — Rîu în SV statului național SHAN, din R.S. a Uniunii Birmane, afl. al fl. Salween (sau PAWN). 2) Localit. în Birmania (Shan). 3) Localit. în N Thailandei.

POO — Explorator portughez, care, în anul 1469, descoperă insula din G. Guineei, care îi va purta numele pînă în anul 1973 (azi, insula se numește Macias Nguema și face parte din statul Guineea Ecuatorială) (Fernando) (Ó, O).

POP — Stîlp, bîrnă, par, prăjină etc. avînd diverse întrebuințări, mai ales ca element de susținere sau de sprijin: a) sprijin pentru gard, crengi etc.; b) susținere sau consolidare pentru un zid, un planșeu, un acoperiș; c) susținere pentru streașina acoperișului (avînd celălalt cap înfipt în talpa prispei); d) susținere pentru un gard, o poartă (reg.) (pl. POPI). 2) Mănunchi de plante așezate vertical pentru uscare (pl. popuri). 3) Piesă de lemn care apasă asupra semințelor puse la strivit în presa de ulei. 4) Bucată rotundă de lemn în care se fixează nicovala de bătut coasa. 5) Fusul vîrtelniței. 6) Bețișor așezat în dreptul călușului, într-o vioară, într-un violoncel etc. ca să sprijine peretele de deasupra. 7) Stinghia, chinga unui fund de butoi. 8) Bucată de muzică ușoară cu temă și linie melodică inspirată din muzică folclorică. 9) Lună în calendarul lung al poporului maya. 10) Militant comunist român (1880—1963) (Dumitru). 11) Om politic și ziarist român, participant la Revoluția de la 1848—49 din Transilvania (1817—1889) (Sigismund Victor). 12) Jurist și om politic român, militant pentru drepturile naționale ale românilor din Transilvania (1819—75) (Vasile Ladislau). 13) Scriitor român, membru al soc. literare „Junimea" (1843—1936). (Florentin). 14) Compozitor român din Transilvania (1887—1965) (Dariu). 15) Cunoscut botanist român, membru al Academiei R.S.R. (1897—1975) (Emil.). 16) Lingvist român (1901—61) (Sever). 17) Om politic român, membru al Comitetului de acțiune creat în iun. 1918 în Italia, pentru propaganda în vederea realizării unității naționale (Valeriu) (1892—1957). 18) Folclorist român (n. 1907) (Mihai). 19) Scriitor și biograf român (n. 1910) (Augustin Z.N.). 20) Muncitor român, erou al luptei împotriva fascismului (m. 1944) (Nicolae). 21) Scriitor român (n. 1930) (Simion). 22) Poet român (n. 1941) (Ion). 23) Scriitoare româncă (n. 1939) (Sînziana). 24) Pictor român din Transilvania (n. 1921) (Aurel). 25) Pictoriță româncă (n. 1935) (Dora). 26) Grafician român (n. 1942) (Ion). 27) Mezzosoprană româncă (1893—1970) (Lia).

POR — Mic orificiu pe suprafața pielii, reprezentînd canalul excretor al glandelor sudoripare și sebacee. 2) Orificiu în membrana celulelor vegetale prin care se asigură schimbul de apă, de gaze, și de substanțe nutritive. 3) Deschidere a tuburilor ciupercilor din fam. poliporaceelor. 4) Deschiderea care se formează în vîrful ascelor la ascomicete și prin care sînt puși în libertate sporii. 5) Gol de mici dimensiuni în interiorul unui corp solid sau

Scanned with OKEN Scanner

al unui agregat de particule solide. 6) Praz (reg.). 7) Cenușiu (mai ales despre boi) (S Mold.). 8) Mic afl. al rîului Wieprz, tributar al Vistulei (SE R.P. Polone, voievodatul Lublin). 9) Rege indian în N Punjabului, care, după ce a fost înfrînt în 326 î.e.n. de Alexandru Macedon la Hydaspes, s-a recunoscut vasal al acestuia (sau POROS). 10) Pictor și grafician maghiar, care făcea parte la Budapesta din grupul celor 8 (1880—1964). 11) Populație din neamul khmerilor, din Kampuchia Democratică.

POS — Alică cu diametrul de 9 mm, folosită la vînătoarea de animale mari; sau POȘTĂ, POȘTIE (ș). 2) Cornet din pînză densă prevăzut la un cap cu șpriț de metal, folosit în bucătărie pentru turnarea unor compoziții (ș). 3) Basma de mătase neagră brodată cu fir (Ban.) (sau POȘĂ) (ș). 4) Altoi (Trans.). (ș).

POT — Abr. pe rețetele med. pentru „poțiune". 2) Sumă rezultată din mizele strînse într-un tur al unui joc de cărți (pl. poturi). 3) Munte în NE statului Idaho, din S.U.A., cu alt. max. de 2131 m. 4) Două cursuri de apă temporare (= creek) în S.U.A. (Colorado, Utah). 5) Unul din sfetnicii ultimului duce al Burgundiei, Carol Temerarul și apoi al lui Ludovic XI, regele Franței (1428—94). 6) Pictor olandez, influențat de Hals (1585—1657). 7) Abr. milit. pentru „Punct de observare tehnică".

POX — Grupul de virusuri care produc variolele (Medic.).

PPA — Nume dat acceleratorului de energie al Universității Princeton din S.U.A.

PPD — Abr. med. pentru „Purified protein derivative (tuberculin)", tuberculină purificată.

PPM — Abr. pentru „părți pentru un milion" (scris cu minuscule!).

PPP — Abr. pentru „pianissimo possibile" (= extrem de încet) (Muz.).

PRA — Pe, peste (reg.) (ă). 2) Prefix utilizat în fizică. 3) Două localit. în SE Franței (Alpes-Maritimes, Isère). 4) Localit. în NV Italiei (Liguria) (Â). 5) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui OKA, tributară a fl. Volga (R.S.F.S. Rusă, reg. Reazan). 6) Fl. de coastă în S Ghanei, care se varsă în G. Guineei.

PRB — Siglă pentru „People's Republic Bangladesh" (= Republica Populară Bangladesh" (sau RPB, GPB).

PRE — Prefix cu semnificația: a) „anterior în timp"; b) „anterior în spațiu", „înainte de"; c) „evoluat", „ridicat", „eminent"; d) „superlativ"; „foarte", „prea". 2) Pe (prep. înv.). 3) Prea (Mold.). 4) Localit. în N Italiei, lîngă l. Garda (è). 5) Comună în SE Belgiei (Namur) (é). 6) Localit. în E Canadei (Quebec) (é). 7) Oraș în NV Thailandei (sau PHRAE).

PRI — Pe, peste (înv.). 2) Pe, peste (reg.) (î).

PRL — Siglă pentru „Polska Rzeczpospolita Ludowa" (= Republica Populară Polonă") (sau RPP).

PRN — Abr. în prescripțiile magistrale pentru „Pro re nata" (= după dorință, împrejurări).

PRO — Prefix cu semnificația; a) „înainte"; „pentru"; „în loc de"; „în caz de". b) „anterior", „prioritar" (în timp și în spațiu). 2) Pentru, în favoarea..., în sprijinul... (prep.). 3) Ambarcație rapidă cu pînze folosită în Arh. Malaez (sau PRAO, PRAHO, PRAW).

PRR — Cuvînt cu care sînt opriți caii din mers.

PRU — Rîu în centrul rep. Ghana, afl. dr. al fl. Volta.

PRY — Comună în SE Belgiei (Namur).

PSA — Abr. U.A.I. pentru constelația Piscis austrinus (= peștele austral). 2) Abr. milit. pentru „(Lot de) piese de schimb și accesorii".

PSC — Abr. U.A.I. pentru constelația Pisces (= peștii).

PSD — Siglă pentru „Partidul Social-Democrat", organizație politică muncitorească, creată în mai 1927 (unificat în febr. 1947 cu P.C.R.).

PSH — Abr. uz. medic. pentru „Periartrită Scapulo-Humerală".

PSI — Literă din alfabetele: chirilic, copt, grec și slavon. 2) Specie de insecte lepidoptere, din genul acroncytelor (Entom.). 3) Abr. uz. pentru „Parapsihologie" (Med.).

PSP — Abr. pentru „Phenolsulphon-

Scanned with OKEN Scanner

phtalein“ (= Fenolsulfonftaleină), colorant.
PSS — V. PST.
PST — Cuvînt cu care se atrage atenţia cuiva să tacă, să asculte etc. (sau PSS!). 2) Strigăt cu care se alungă pisicile (NV Munt.).
PTA — Abr. uz. pentru „piaţa“ (ţ). 2) Alt nume dat „Factorului C“, al cărui deficit produce hemofilia C (= afecţiune hemoragipară).
PTC — Abr. milit. pentru „Post telefonic de control“ (Transmisiuni).
PTI — Siglă pentru „Press Trust of India“, agenţie de ştiri indiană.
PTM — Malaysia, în codul automobilistic internaţional. 2) Siglă pentru „Persekutuan Tanah Malaysia“ (= Federaţia Malaysia).
PTU — Cuvînt care imită plescăitul zgomotos al buzelor, cînd se dă un sărut tare, cu buzele ţuguiate (NV Munt.). (ţ).
PUA — Localit. în NV Thailandei (Nan). 2) Localit. în Chile (Malleco) (Ú). 3) Moaşă din „Vechiul Testament“.
PUB — Abr. uz. pentru „Public-house“ (= cabaret, tavernă în Anglia) (= berărie la care se consumă stînd în picioare la bar, în Australia).
PUC — Obiect din cauciuc, de mici dimensiuni, avînd forma unui disc, folosit în hocheiul pe gheaţă (Sport).
PUD — Unitate de măsură pentru greutate rusească, egală cu 16,38 kg (sau POOD, POUD).
PUF — Cuvînt care imită zgomotul produs de o suflare bruscă, de o izbucnire de rîs, de o lovitură etc. 2) Pene mici şi moi, servind pentru umplerea pernelor, a plăpumilor etc. 3) Perişori foarte fini şi moi care cresc pe obrazul puberilor; început de barbă sau de mustaţă, tulei. 4) Părul mărunt, moale şi mătăsos din blana unor animale. 5) Perii mici şi fini ai unor fructe, seminţe etc. 6) Mic obiect de toaletă care serveşte la pudrat. 7) Scaun scund, fără spătar, de formă cilindrică, capitonat sau făcut din material plastic umplut cu aer. 8) Soi de ciupercă, rotundă, cu carnea albă şi cu gust plăcut (sau „gogoaşă“) (Globaria gigantea). 9) Termen întrebuinţat de copii la jocul de arşice (sau BUF). 10) Înţepătură (de ac); injecţie (NV Munt.). 11) Lanugo (Medic.). 12) Primii fulgi ai puişorilor de păsări.
PUI — Strigăt (repetat) cu care se cheamă puii, găinile sau alte păsări de curte. 2) Cuvînt cu care se asmute cîinele (Ban.). 3) Animal nou născut sau nou eclozat din ou. 4) Ou sau larvă de insectă. 5) Copil, prunc. 6) Termen de dezmierdare (pentru copilul sau bărbatul iubit). 7) Plantă tînără, puiet; ramură tînără care creşte din rădăcina sau tulpina unei plante; mlădiţă, lăstar. 8) Vlăstar care răsare pe lîngă tulpina porumbului; copileţ. 9) Cusătură măruntă în cruciuliţe pe mînecile, pieptul şi poalele cămăşilor naţionale. (Pop.; la pl.). 10) Puncte diferit colorate, pe un fond dat, într-o ţesătură; picăţele (reg., pl.). 11) Broderia de pe bundiţă (NV Mold.). 12) Grup ornamental vertical care, împreună cu ciocănelele şi podobelile, coboară din altiţă decorînd mînecile iilor; şir (Trans.). 13) Acţiune dintr-o emisiune nouă, care are un curs mai scăzut decît acţiunile vechi ale aceleiaşi întreprinderi (în economia capitalistă). 14) Ambarcaţie mică cu vîsle, folosită pentru anumite servicii la bordul vaselor mai mari (Nav.). 15) Veche monedă austriacă de argint, care a circulat şi în ţările române (reg.) (sau PUIŞOR). 16) A face pui (reg.; despre păsări). 17) A rupe copileţii de la rădăcina porumbului. 18) A se propaga. 19) Grăunte, boabă (de fasole, de bob etc.) (Trans.). 20) Cutie, lădiţă (Trans., Ban.). 21) Viţel de bivoliţă (Trans.). 22) Bomboană (Trans.). 23) Porumb rupt cu scopul de a rări porumbiştea (prea deasă) (Trans.). 24) Spuma care se ridică deasupra cînd începe să fiarbă urda (Bucov.). 25) Clin (NV Munt.). 26) Comună şi sat în jud. Hunedoara.
PUL — Piesă rotundă din lemn care se foloseşte în jocul de table (15 albe şi 15 negre) (pl. PULURI). 2) Monedă divizionară din Afghanistan, valorînd a 100-a parte dintr-un afghan (pl. PULS). 3) „Pod“ în toponimia persa-

Scanned with OKEN Scanner

nă. 4) Monedă de aramă persană. 5) Rege asirian amintit în „Vechiul Testament."

PUM — „Munte" în toponimia birmană. 2) Pumn (înv.; Ban.). 3) Pasă (navigabilă) la V de extremitatea nord-vestică a ins. Noua Caledonie.

PUN — Nume dat porumbului de negrilii din Africa ecuatorială. 2) Aşez. 3) Denumirea calamburului în Anglia.

PUO — Populaţie din munţii Birmaniei (sau POUO, PWON).

PUP — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Puppis (= pupa). 2) Sărut (fam. şi în limbajul copiilor) (pl. PUPI). 3) Mugur, boboc de floare (Trans., Ban. Olt.) (pl. PUPI). 4) Gheb, cocoaşă (Criş.) (pl. pupuri). 5) Franzelă; pîine mică; mălai copt în cenuşă; turtă, boţ (Trans., Mar., Criş.) (pl. pupi şi pupuri). 6) Claie de strujeni (Criş.) (pl. PUPI). 7) Stog mic de păioase (Maram.) (pl. PUPI). 8) Zbîrciog (Bucov.) (pl. PUPI). 9) Coc, conci (Criş.) (pl. pupuri). 10) Punctuleţ, pată mică (ca o stropitură) (Olt.).

PUR — „Oraş" în toponimia indiană (hindusă) (sau PURA). 2) Care nu conţine elemente străine, curat, neamestecat. 3) Nestricat, nealterat, neviciat. 4) Fără pată, imaculat; clar, limpede. 5) Neprihănit, curat, cast, nevinovat (fig.). 6) Simplu, gol (fig.). 7) Desprins de realitatea materială (în filozofia idealistă). 8) Veritabil, autentic, adevărat. 9) Limpede, clar, cristalin (despre voce, sunete etc.). 10) Plantă erbacee cu frunze lungi şi înguste, cu flori purpurii dispuse în umbele, numită şi „AI" (Allium rotundum). 11) Praz (Trans.). 12) Coada vacii, lumînărică (Bot.). 13) Hajme; Aiul şarpelui; Arpagic; Ceapa ciorii (Bot.). 14) Fl. de coastă în N U.R.S.S., care se varsă în G. Taz al estuarului fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, districtul naţional Iamalo-Neneţk). 15) Trei localit. în N rep. India (Rajasthan, Haryana, Uttar Pradesh).

PUS — Sufix cu semnificaţia „(referitor la) picior", „de picior". 2) Faptul de „a pune". 3) Semănare, plantare (pop.). 4) Aşezat undeva, pregătit pentru ceva (adj.). 5) Geamandură de papură sau pipirig care face să plutească priporul la undiţe (sau POSĂ). 6) Exsudat patologic vîscos care se formează în focarele de infecţie; puroi (Medic.). 7) Rîu în statul indian Maharashtra, făcînd parte din bazinul fl. Godavari.

PUT — Cuvînt cu care se asmut cîinii asupra cuiva sau la vînat (Bucov.) (ţ). 2) Fîntînă (ţ). 3) Săpătură într-o mină, care leagă zăcămîntul cu suprafaţa sau cu o galerie principală şi care serveşte la extracţie, la aeraj sau la pătrunderea în mină a personalului (ţ) 4) Gaură săpată în pămînt pentru extragerea petrolului (ţ). 5) Monedă persană de nichel.

PUY — „Culme, vîrf, pisc", „munte, eminenţă" în toponimia din Auvergne (= veche provincie a Franţei, cuprinzînd Masivul Central). 2) Concurs de poezie ce se desfăşura în ev. med. în diferite oraşe din N şi V Franţei. 3) Grupare literară, analogă unei academii, care organiza recitări poetice şi concursuri în diferite oraşe din Franţa (în ev. med.). 4) (Le) Numele a patru localit. din Franţa (Doubs, Gironde, Haute-Loire, Seine-et-Marne). 5) Pictor francez (1876—1960).

PVC — Abr. uz. pentru „Policlorură de vinil" (sau PCV).

PVE — Grup tribal al karenilor din Birmania.

PVH — Pseudonim al lui Petre V. Haneş, istoric literar român (1879—1966).

PVO — Grup tribal al karenilor din Birmania.

PVP — Abr. uz. pentru „Polivinilpirolidină" (= înlocuitor de plasmă).

PWR — Siglă pentru engl. „Pressurised Water Reactor" (= reactor cu apă sub presiune), tip de reactor destinat să producă energie electrică, care să poată asigura propulsia navelor sau submarinelor.

PYA — Monedă divizionară în Birmania, valorînd a 100-a parte dintr-un kyat (pl. PYAS). 2) V. PIA (4).

PYE — Localit. în N R.F. Germania (Bremen). 2) Oraş în Birmania, pe fl. Irrawaddy (Pegu). 3) Localit. în NV Thailandei. 4) Grup de insule în G.

Scanned with OKEN Scanner

Alaska, lîngă coasta pen. Kenai (S.U.A.). 5) Poet englez (a scris „Ode pentru zile de naşteri şi de Anul nou") (1745—1813).

PYI — Unitate de măsură pentru greutate utilizată în Birmania (= 2,13 kg.). 2) Unitate de măsură pentru capacitate utilizată în Birmania (= 2,56 l).

PYM — Localit. în SV Canadei (Saskatchewan). 2) Om politic englez, care a dus, în Camera Comunelor, o foarte activă campanie împotriva guvernării absolute a regelui Carol I (1584—1643). 3) Medic englez, care a descris Febra papataci (1772—1861). 4) Pers. masc. din proza fantastică a lui Edgar Allan Poe.

PYR — „Focul" în cosmogonia vechilor fenicieni (din seminţia lui AION şi PROTOGONOS; frate cu PHOS (= lumina) şi PHLOX (= flacăra).

PYS — Localitate în N Franţei (Somme).

PYU — Vechi regat proto-birman în regiunea Prome. 2) Oraş în Birmania, în districtul Pegu.

PYX — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Pyxis nauticus (= busola).

PYY — Lac în SE Finlandei (Mikkeli).

PZI — Abr. medic. pentru „Protamin-zinc-insulină".

PZM — Siglă pentru „Polski Zwiazek Motorrowy", club automobilistic din Polonia.

PZT — Abr. pentru „Photographic Zenital Tube" (= tub zenital fotografic), instrument astronomic, prevăzut cu o lunetă cu montură verticală.

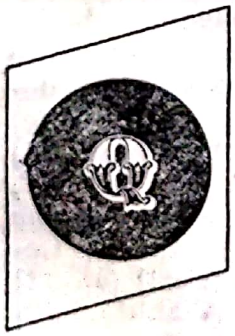

QAF — Literă arabă. 2) V. KAF (2).

QAI — Localit. în Republica Arabă Egipt (Egiptul de Sus).

QAL — Forma zisă „uşoară" a verbului în limba ebraică, cu patru nume verbale (infinitivul absolut, infinitivul conjugat, participiul activ şi participiul (pasiv) (sau KAL).

QAM — Localit. în NV Iordaniei. 2) V. KOM (4).

QAT — V. KAT (1 şi 2).

QEB — V. GEB.

QED — Abr. latină pentru „Quod erat demonstrandum" (= „ceea ce era de demonstrat"), formulă folosită de Euclid la sfîrşitul unei demonstraţii, pusă în circulaţie prin traducerea latină.

QID — Abr. folosită în recepte pentru „Quater in die" (= de patru ori pe zi) (Medic.)

QIN — Străvechi şi puternic regat în China antică (sec. X—III î.e.n.) (sau CIN, CHIN, TIN). 2) Dinastie chineză (221 — 206 î.e.n.) (sau CIN, CHIN, TIN).

QNA — Agenţie de informaţii din Liban.

QOF — V. KOF (1).

QOM — V. KOM (4).

QRS — Complex de unde pe electrocardiogramă, reprezentînd aspectul grafic al fenomenelor electrice din timpul sistolei ventriculare (Medic.).

QSG — Abr. astr. pentru „Quasi Stellar Gallaxy" (= quasag, obiect cvasistelar).

QSO — Abr. astr. pentru „Quasi Stellar Object" (= obiect cvasistelar).

QSP — Abr. pe receptele medicale pentru „Quantum satis pro..." (= cantitatea necesară pentru...).

QSR — Abr. astr. pentru „Quasi Stellar Radio Source" (= quasar, obiect cvasistelar care emite intens radiounde) (sin. QSS).

QSS — V. QSR.

QUA — Abr. pentru „Quartidi" (= a patra zi a decadei republicane, în Franţa) (sau „Q"). 2) Afl. al fl. Congo (Zair).

QUE — Cuvînt francez (= „că; pentru ca; decît; ca; numai") utilizat pe partiturile muzicale. 2) Vechi regat hitit în E Asiei Mici (antic.).

QUI — Abr. pentru „Quintidi" (= a cincea zi a decadei republicane, în

Scanned with OKEN Scanner

Franța) (sau „Q"). 2) Mic stat în Siria (Fenicia) pe timpul lui Tiglatpalassar III, regele Asiriei.
QUM — V. KOM (4). 2) V. KUM (1).
QUS — V. KUS (3).
QUY — Rîu și localit. în SE Angliei (Cambridgeshire).

RAA — Abr. medic. uz. pentru „Reumatism articular acut". 2) Morenă frontală a gheţarului de calotă Würm, bine conservată în morfologia glaciară din S și E Finlandei (sau RÅ). 3) Orășel în S Suediei (Malmöhus) (å, å). 4) Lac în Scoţia. 5) Atol (= diviziune administrativă) în rep. Maldive (N Oc. Indian). 6) Zeul polinezian al stării timpului.
RAB — Insulă în M. Adriatică, în NV R.S.F. Iugoslavia, lîngă Coasta Dalmaţiei (Croaţia). 2) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, în insula omonimă din M. Adriatică (Croaţia). 3) V. RAAB. (= rîu în Europa Centrală).
RAC — Cuvînt cu care se alungă raţele (Ban.) (ă). 2) Cuvînt care imită strigătul caracteristic al broaștelor, strigătul raţelor sau sunetul claxonului. 3) Gen de crustaceu decapod comestibil, din rîurile și bălţile Europei (Astacus). 4) Cancer (pop., Medic.). 5) Numele unei constelaţii în dreptul căreia soarele ajunge la solstiţiul de vară, numită și „cancer" (art.). 6) Tirbușon. 7) Dispozitiv folosit la prinderea și readucerea la suprafaţă a unor piese scăpate sau rămase accidental în gaura sondei. 8) Dispozitiv folosit pentru fixarea coloanei de ţevi de pompare în coloana de exploatare a unei sonde. 9) Furcă de oprit căruţa pe un suiș, ca să nu dea înapoi. 10) Ancoră (înv. și reg.). 11) Ardei roșu uscat, umplut cu un amestec din cocă de făină, ceapă, uneori și orez, apoi copt sau fiert în moare de varză acră (Olt.). 12) Cîrlig de fier cu mulţi colţi, care, atîrnat de o frînghie este folosit la scoaterea găleţilor căzute în fîntînă (NE Olt.). 13) Bucată de fier în formă de X prinsă deasupra jugului ca să nu se uzeze din cauza proţapului (NE Olt.). 14) Întăritură la malul rîurilor (reg.). 15) Rădăcinile aeriene ale porumbului (reg., la pl.). 16) Un fel de h oră (de obicei art.; și la pl.). 17) Umflătură pe trunchiul unui copac (Maram.). 18) Coropișniţă (reg.). 19) Unealtă cu ajutorul căreia se scoate încărcătura puștii și se curăţă pușca în interior. 20) Cîrligul undiţei (reg.). 21) Clanţă (reg.). 22) Belciug. 23) Fiecare dintre furcile lesei de prins pește. 24) Unealtă de dulgherie. 25) Cele două mînere care prind între ele pînza joagărului (Trans.). 26) Afl. al rîului Vaslui, tributar al Bîrladului (jud. Vaslui). 27) Navigator, care în anii 1846—1854 a explorat coastele boreale ale Americii. 28) Abr. uz. pentru „Reglare automată a contrastului" (Telev.). 29) Pseudonim al lui I.L. Caragiale.
RAD — Abr. farmaceutică, pe rețete, pentru „Radix" (= rădăcină). 2) Abr. pentru „Reglare automată a dimensiunilor" (Telev.). 3) Abr. uz. pentru „Radiofonie". 4) Abr. uz. pentru „Radiatus" (= nori) (Meteor.). 5) Simbol pentru radian (sau RD) (Mat.) 6) Unitatea dozei de energie în sistemul radiobiologic de evaluare a efectelor biologice produse de orice radiaţii ionizante (= abr. din „radiation absorbtion dosage", dozarea radiaţiei absorbite) (Metr.). 7) Rădiu, pădurice (reg.) (ă) (sau RED). 8) Localit. în N. R.F. Germania (Schleswig-Holstein). 9) Lac în R.P. Polonă (Bydgoszcz). 10) Localit. în N R.P. Ungare (Pest) (á). 11) Pseudonim al lui Al. Vlahuţă. 12) Localit. în E R.S. Cehoslovace (Slovacia Orientală).
RAE — Siglă pentru „Republica Arabă Egipt" (sau JAM). 2) Strîmtoare, istm, rîu, lac și localit. în NV Canadei

Scanned with OKEN Scanner

(Northwest Territories). 3) Doctor și explorator arctic englez (1813—93).
RAF — Abr. uz. pentru „Reglarea automată a frecvenței" (Telev.). 2) Siglă pentru „Royal Air Force", nume dat după 1918 armatei engleze a aerului. 3) Cerc, șină de fier care se aplică pe o roată de lemn (pl. rafuri) (Trans., Ban., Mold.). 4) Șină de cale ferată (pl. rafuri). 5) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu aprox. 77 cm (pl. răfi) (sau REF, RIF, RUF, IRIF) (înv.) (ă).
RAG — Prefix cu sensul de „fisură". 2) Scot răgete; țipă, zbiară.
RAI — Paradis, eden. 2) Loc frumos și încîntător din natură (fig.). 3) Loc în care cineva se simte foarte fericit (fig.). 4) Roată de lemn sau de metal, cu caneluri la margine, prin care poate fi rulată o parîmă de cînepă sau de oțel. (pl. raiuri) (Nav.). 5) Pomană (reg.). 6) Seră, răsadniță (reg.). 7) Podoabă din pene de păsări (Polinezia). 8) Unitate de măsură pentru suprafață folosită în Thailanda (= 0,16 ha). 9) Pl. de la RĂU. 10) A se înrăi (înv. și reg.) (ă). 11) A se înfuria, a se aprinde, a se iuți; a se rățoi, a se răboli (NV Munt.) (ă). 12) A slăbi, a tînji (reg.) (ă). 13) Rîu în NE Italiei, afl. al fl. Piave (Veneția). 14) Localit. în NV Franței (Orne). 15) Oraș în NV Iranului, lîngă Teheran (Tehran) (sau RAYY, REI, REY). 16) Două localit. în India (Maharashtra, Punjab). 17) Grupare etnică din Nepal. 18) Istoric din Japonia (1780—1832). 19) Expediție a lui Thor Heyerdahl de traversare a Atlanticului, efectuată pe o ambarcațiune din papirus, în anul 1969 (= Rə I).
RAJ — Nume hindus. 2) Naturalist englez (1627—1705).
RAK — Localitate în NV provinciei canadiene Saskatchewan.
RAL — Pseudonim al lui Dimitrie Rallet, om politic și publicist român (m. 1858). 2) Zgomot caracteristic al respirației în afecțiunile bronhiilor sau ale alveolelor pulmonare (pl. raluri) (Medic.). 3) Zgomot produs de respirația unui muribund, constituind un simptom al agoniei; horcăit (Medic.). 4) Orășel în N Indiei (Uttar Pradesh).
RAM — Ramură, creangă, cracă (pl. ramuri). 2) Ramificație a unei artere, a unui nerv etc. (Medic.). 3) Fiecare dintre ramificațiile coarnelor cerbului sau ale căpriorului. 4) Derivație a unui curs de apă principal sau a unui masiv muntos. 5) Ramificație a unei familii, a unui popor (fig.). 6) Rubedenie, neam (reg.). 7) Diviziune a unei discipline științifice; sector al unei activități practice; domeniu. 8) Borul pălăriei (Trans.). 9) Pinten metalic cu care unele bastimente americane erau armate în timpul Războiului de Secesiune. 10) Navă cuirasată engleză sau americană prevăzută la proră cu un pinten de oțel (sec. XIX). 11) Munte în SV R.D. Germane, cu alt. max. de 582 m (Halle). 12) Localit. în SV R.P. Ungare (Zala). (á). 13) Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia, la Dunăre (Serbia). 14) Cap la extremitatea vestică a ins. Noua Guinee (Irianul de Vest). 15) Cap în SE Australiei (Victoria). 16) Cap în S ins. St. John din Virgin Islands (M. Caraibilor).
RAN — Fiord în Norvegia (Nordland). 2) Localit. în V Indiei (Maharashtra). 3) Uriașă și zeiță a mărilor în mit. scandinavă, soția lui ĂGIR (AEGIR) sau GYMIR, uriașul stăpîn al mărilor, suverană pe tărîmul unde mergeau cei înecați. 4) Ins. în largul coastei de V a rep. Correea de Sud.
RAO — Localit. în V Indiei (Madhya Pradesh). 2) Om politic indian, secretar general al Consiliului Național al Partidului Comunist din India (n. 1914). 3) Renumit chimist biolog american contemporan.
RAP — Abr. uz. pentru „Reglarea automată a fazei" (Telev.). 2) Zgomot ritmic produs de izbirea măruntă a ploii, a grindinii etc., pe o suprafață tare sau de mersul în trap al cailor pe caldarîm. 3) Monedă bătută în Irlanda pe timpul regelui George I (1714—27). 4) Pseudonim al lui Avram Imbroane, publicist și ziarist român (1880—1938).
RAR — Care se află așezat unul față de altul la o distanță mai mare decît cea obișnuită; dilatat. 2) Care are

Scanned with OKEN Scanner

elementele componente mai depărtate unele de altele decît de obicei (despre un întreg). 3) Care nu se întîlnește des, puțin frecvent; neobișnuit, excepțional. 4) Care apare, se petrece, se efectuează sau se succede la intervale mari, într-un ritm lent. 5) Ales, distins, scump, prețios; superior, excepțional (ca merit, ca valoare). 6) Încet, domol, pe îndelete; arar, alene, din cînd în cînd; cîteodată, uneori (adv.) (sau RARA). 7) Localit. în Danemarca (Ă). 8) Localit. în N Indiei (Uttar Pradesh).

RAS — „Cap, promontoriu" în toponimia arabă. 2) Siglă pentru „Republica Africa de Sud". 3) Element de compunere cu ajutorul căruia se formează derivate de la verbe (mai rar la adjective și substantive), exprimînd o acțiune prelungită, repetată sau o intensificare a acțiunii exprimate de verbul simplu sau chiar modificînd sensul (sau RĂZ) (ă). 4) Faptul de a (se) rade; bărbierit. 5) Tăiat de la rădăcină (despre păr, barbă, mustăți). 6) Care are părul (de pe obraz) tăiat pînă la piele; fără barbă și mustăți; bărbierit (despre persoane). 7) De pe care s-a înlăturat prin răzuire stratul exterior (despre lucruri). 8) Fărîmițat prin frecare pe o răzătoare. 9) Neted, întins, drept (despre suprafețe, terenuri). 10) Aproape atingînd o suprafață, tangențial; razant (adverbial) 11) Plin pînă la refuz, foarte plin (despre recipiente). 12) Înalt titlu nobiliar militar în Etiopia, rezervat de regulă căpeteniilor de provincii istorice (pl. RAȘI). 13) Erupție eritematoasă de scurtă durată, care apare în perioada de invazie a unor boli eruptive (Medic.) (ș) (sau PREEXANTEM). 14) Trîntit; scos din slujbă (fam.). 15) Dărîmat din temelie; tăiat pînă la pămînt, cosit. 16) Numele unui dans popular, care se dansează seara, în ajunul nunții, acasă la ginere. 17) Top de hîrtie (înv.) (pl. răsuri) (sau RIS, RIZ) (ă). 18) Localit. în NE Portugaliei (Viseu). 19) Localit. istorică (azi, în ruine) în S R.S.F. Iugoslavia (Serbia). 20) Localit. în V Indiei (Gujarat). 21) Siglă pentru „Regatul Arabiei Saudite" (sau MAS). 22) Siglă pentru „Republica Arabă Siria" (sau JAS).

RAT — „Cap, promontoriu" în toponimia slavă de sud. 2) Abr. uz. pentru „raționament" (ț). 3) Judecător (înv.; Mold.) (pl. RAȚI). 4) V. RÎT (12, 13). 5) Localit. în SV Franței (Corrèze). 6) Localit. în NE R.D. Somalia (Burao). 7) Grup de insule în arh. Aleutine (Alaska, S.U.A.). 8) Două rîuri în Canada (Manitoba, Quebec). 9) Localit. în S.U.A. (Missouri). 10) Căpitan de origine sîrbă în serviciul domnilor Mihai Viteazul și Radu Șerban, care s-a remarcat în campaniile din Transilvania (m. 1611) (ț).

RAU — Siglă pentru „Republica Arabă Unită" (Egiptul, Siria și Yemenul) (între 1958—1961). 2) Care are însușiri negative; care face, în mod obișnuit, neajunsuri, neplăceri altora (ă). 3) Ceea ce provoacă necazuri, nefericire; neajuns (ă). 4) Care denotă, exprimă răutate (ă). 5) Necorespunzător, nepotrivit, inapt (ă). 6) Neastîmpărat, neascultător (despre copii) (ă). 7) Care este contrar legilor moralei (ă). 8) În dezacord cu opinia publică (ă). 9) Supărător, jignitor; urît (despre cuvinte) (ă). 10) Greu, chinuit (despre trai, viață) (ă). 11) Care anunță un lucru neplăcut, o nenorocire (despre vești (ă). 12) Care prezintă defecte, imperfecțiuni esențiale; de proastă calitate (ă). 13) Care nu funcționează normal; bolnav (despre organele corpului) (ă). 14) Care nu se desfășoară cum trebuie (despre funcțiuni fiziologice) (ă) 15) Boală, suferință, chin (ă). 16) Așa cum nu trebuie, cum nu se cade; nepotrivit, greșit (adv.) (ă). 17) Neconform cu realitatea; inexact, neprecis, incorect (adv.) (ă). 18) Uzat, stricat (despre obiecte de îmbrăcăminte) (ă). 19) De calitate inferioară (ă). 20) Care produce o senzație dezagreabilă, care displace (ă). 21) Cu gust neplăcut, prost pregătit (despre mîncăruri, băuturi) (ă). 22) Neîndemînatic, incapabil, nepriceput (într-o anumită activitate). (ă). 23) Nesatisfăcător; dăunător (ă). 24) Contrar dorinței cuiva; neplăcut, supărător (adv.) (ă). 25) Incomod, neconfortabil (ă). 26)

Scanned with OKEN Scanner

Nefavorabil, urît (despre starea vremii) (ă). 27) Nefast, care aduce nenorocire (ă) (în superstiţii). 28) Foarte, tare (adv.) (ă). 29) Care nu are curs, ieşit din circulaţie; fals (despre bani) (ă). 30) Vale în Dolomiţii italieni (Trentino-Alto Adige). 31) Braţ, care uneşte Dunărea cu Borcea, în dreptul localit. Pîrjoaia (sau BALA) (ă). 32) Insuliţă la N de ins. Halmahera, făcînd parte din arh. Molucelor (Indonezia). 33) Orăşel în ins. Sumatera (Indonezia). 34) Orientalist german, numit şi Ravius (1603—77). 35) Orientalist olandez (1765—1807). 36) Chirurg şi anatomist olandez, de origine germană (1668—1719). 37) Economist german (1792—1870). 38) Jurisconsult francez (1803—77). 39) Poet român contemporan (n. 1930) (ă).

RAX — Munţi în E Austriei.

RAY — Siglă pentru „Republica Arabă Yemen“ (sau JAY). 2) Procedeu de cultură rudimentară, itinerantă, pe terenuri rezultate după incendierea pădurilor, practicat în Kampuchia, Laos şi Vietnam (sau LADANG). 3) Rîu în Anglia. 4) Localit. în NV Irlandei (Donegal). 5) Localit. în NE Franţei (Haute-Saône). 6) Munţi în N Indiei. 7) Orăşel în NE Indiei (Bihar). 8) Pisc în M-ţii Kunlun, în NV regiunii autonome chineze Xizang (= Tibet) (6354 m). 9) Numele a două insule vietnameze. 10) Cap în SV ins. Newfoundland (Canada). 11) Munţi în Alaska (S.U.A.). 12) Comitat în statul Missouri (S.U.A.). 13) Localit. în SV Canadei (Alberta). 14) Numele a 10 localit. din S.U.A. 15) Renumit naturalist englez (1628—1704) (sau WRAY). 16) Marinar şi inginer militar francez, inventatorul „galiotelor cu bombe“ (1652—1719). 17) Pictor şi fotograf american (n. 1890). 18) Regizor de cinema american (n. 1911). 19) Regizor de cinema indian (n. 1922). 20) Cunoscut chimist american (n. 1942).

RAZ — V. RAS (3) (ă). 2) Bară de oţel, rangă. 3) Răzuitor. 4) Unealtă utilizată la săparea gropilor pentru aşezarea stîlpilor etc. 5) Otic de plug (reg.). 6) Bucată de lemn cu care se nivelează grăunţele în baniţă (reg.). 7) Răvar; băţ crestat cu care se frămîntă la stînă urda sau caşul dospit (reg.). 8) Par (SV Trans.). 9) Rază (înv. şi reg.). 10) Cap în Bretagne (Finistère), la extremit. regiunii Cornouaille (Franţa).

RBA — Fortăreaţă în NE Algeriei, lîngă oraşul Batna.

RCA — Republica Centrafricană, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Firmă americană de aparate de radio şi televiziune. 3) Unul din „zgîrie-norii“ din New-York, de 259 m înălţime. (S.U.A.).

RCB — Republica Populară Congo, în codificaţia automobilistică internaţională.

RCC — Abr. uz. pentru „Regulator de circulaţie central“ (Căile Ferate).

RCD — Siglă pentru „Regional Cooperation for Development“ (= Organizaţia de cooperare regională pentru dezvoltare), grupare interguvernamentală regională înfiinţată în 1954, cu sediul la Teheran (membri: Iran, Pakistan şi Turcia) (sau OCRD).

RCF — Siglă pentru „Republica Coasta de Fildeş“ (sau RCI).

RCG — Siglă pentru „Republica Cooperativistă Guyana“ (sau CRG).

RCH — Chile, în codificaţia automobilistică internaţională.

RCI — Siglă pentru „République de Côte d'Ivoire“ (= Republica Coasta de Fildeş) (sau RCF)

RCR — Abr. uz. pentru „Regulator de circulaţie regional“ (Căile Ferate).

RCS — Siglă pentru „República de Costa Rica“ (= Republica Costa Rica).

RCV — Siglă pentru „República do Cabo Verde (= Republica Capul Verde).

RDD — Abr. medic. uz. pentru „Reacţie de degenerescenţă“.

RDE — Abr. medic. pentru „Receptor destroying enzyme“ (= Enzima vibrionului holeric).

RDG — Siglă pentru „Republica Democrată Germană“ (sau DDR)

RDM — Siglă pentru „République Démocratique de Madagascar“ (= Republica Democratică Madagascar)

RDS — Siglă pentru „Republica De-

mocratică Somalia“ (sau JDS). 2) Siglă pentru „Republica Democratică Sudan“ (sau JDS)

RDV — Siglă pentru „Republica Democrată Vietnam“ (între 1945—1976) (V. RSV).

REA — V. RĂU (adj.). 2) Strigăt cu care se alungă oile (NV Mold.) (sau AREA, ĂREA, HAREA, HREA). 3) Munte lîngă Alesia (antic.). 4) Numele latin al ins. RÉ (Franța). 5) Rîu în Anglia, subafluent al fl. Trent (trece prin orașul Birmingham). 6) Localit. în Canada (Manitoba). 7) Două localit. în S.U.A. (Missouri, Pennsylvania). 8) Fiica lui Uranus și a lui Gaea, identificată adesea cu zeița Cybele (sau RHEA). 9) Romancier italian contemporan (n. 1921).

REB — Cuvînt daco-getic înscris pe ceramica descoperită recent la Ocnița, în Oltenia.

REC — Bară fixă, pe care se fac exerciții de gimnastică (pl. recuri). 2) Sat în N Albaniei, districtul Shkodra, unde s-au desfășurat lupte îndîrjite împotriva ocupanților fasciști, în 1943 (ç).

RED — „Roșu“ în toponimia engleză. 2) V. RAD (7). 3) Huilă roșie. 4) Pseudonim luat de scriitorii români George Barițiu, B.P. Hasdeu, Iacob Mureșianu, Iacob Negruzzi și Al.O. Teodoreanu. 5) Golf în coasta comitatului Antrim, al Irlandei de Nord (Marea Britanie). 6) Lac în provincia canadiană Ontario. 7) Rîu în Canada (Manitoba) și S.U.A., care se varsă în l. Winnipeg. 8) Munte în NV statului Connecticut, din S.U.A. 9) Două lacuri în S.U.A. (Minnesota, South Dakota). 10) Insuliță lîngă coasta de SE a ins. Newfoundland (Canada). 11) Numele a opt rîuri din S.U.A. 12) Rîu în NE Australiei, în pen. Capului York (Queensland).

REE — Sufix cu semnificația „(referitor la o) scurgere“. 2) Lac în rep. Irlanda, pe cursul fl. Shannon. 3) Renumit pianist danez contemporan.

REF — V. RAF (5) (pl. REFI). 2) Sculă folosită în turnătoriile de litere (pl. refuri). 3) Una din principalele directive din limbajul de programare ASSIRIS (Inform.).

REG — Abr. uz. pentru „Regiune“. 2) Suprafață netedă acoperită cu pietrișuri, din deșertul Saharei (pl. reguri) (Geol).

REH — Pisc în E R.F. Germania (Harz), în Niedersachsen. (alt. 894 m). 2) Pisc în SV R.F. Germania, în M-ții Hardt (alt. 576 m) (Rheinland-Pfalz). 3) Culme în extrem. vestică a R.S. Cehoslovace, cu alt. de 531 m (Bohemia Occidentală). 4) Mic afl. al rîului DILL, tributar lui LAHN, în landul vest-german Hessen. 5) Mic afl. al Rinului în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 6) Localit. la E de Berlin (Frankfurt, R.D. Germană).

REI — Unitate monetară în vechile sisteme portugheze și braziliene (pl. REIS). 2) Oraș în N Iranului, lîngă Teheran, patria califului Harun al-Rașid, distrus în 1220 de mongoli, unde săpăturile efectuate în anii noștri au scos la iveală o frumoasă ceramică pictată protoiraniană, din mileniul al V-lea î.e.n. (sau REY) (azi RAYY, RAI (V.). 3) Insulă în estuarul fl. San Pedro din Chile (Valdivia).

REJ — Rîu în U.R.S.S., afl. al lui NIȚA, tributar rîului TURA (R.S.F.S. Rusă, reg. Sverdlovsk). 2) Orășel în U.R.S.S., pe rîul omonim (R.S.F.S. Rusă, reg. Sverdlovsk). 3) Poet și prozator polonez (1505—69) (sau REY).

REL — V. LER (6) (pl. reluri).

REM — Unitate de măsură a dozelor de radiație raportate la efectul lor biologic, egală cu doza primită de un anumit țesut iradiat cu o doză absorbită de un RAD (abr. din „Roentgen equivalent man“ = Roentgen echivalent uman) (Fiz.). 2) Localit. în S R.P. Ungare (Bács-Kiskun). 3) Dansatoare la operă, sub domnia lui Louis XIV. 4) Remus, fratele lui Romulus (pop.). 5) Din neamul populației belgice numită REMI, din N Galliei (antic.).

REN — V. LER (6). 2) Mamifer rumegător, din tundră, asemănător cu cerbul, supranumit „corabia deșerturilor albe de la Nord“ (Rangifer tarandus). 3) Numele, la vechii egipteni. 4) Rinichi (termen anatomic). 5) Localit. în U.R.S.S., la extremit. de NE a Siberiei, pe coasta M. Ciukotsk

Scanned with OKEN Scanner

(R.S.F.S. Rusă, distr.național Ciukotsk 6) Insulă lîngă coasta Groenlandei.
REO — Prefix cu semnificația „curent de apă", „curent electric", „scurgere". 2) Arbore din ins. Madagascar. 3) Oraș în V rep. Volta Superioară (é). 4) Orășel pe coasta de NE a ins. Flores (Indonezia)
REP — Abr. uz. pentru „Republică". 2) Abr. din prescripțiile medicale pentru „repetatur" (= se repetă). 3) Unitate de măsură pentru doza de radiație absorbită de un țesut (abr. din „Roentgen equivalent physical") (Fiz.). 4) Tip de avion construit de inginerul francez Robert Esnault-Pelterie (siglă, din inițialele numelui acestuia).
RER — V. LER (6) (pl. reruri). 2) Grupare etnică din Etiopia.
RES — Literă arameică și ebraică (a 20-a) (sau RESH) (ș). 2) Abr. uz. pentru „Rezonanță electronică de spin" (Fiz.). 3) Abr. pe rețetele medic. pentru „Resina" (= rășină). 4) Rege trac, venit în ajutorul Troiei în cel de-al zecilea an de luptă, și ucis, în timp ce dormea, de Odiseu și Diomede. (sau RHESUS). 5) Siglă pentru „República de El Salvador" (= Republica El Salvador). 6) Una din principalele directive din limbajul de programare ASSIRIS (Inform.).
RET — Abr. U.A.I. pentru constelația Reticulum (= reticulul). 2) Abr. uz. pentru „Regulamentul de exploatare tehnică" (Căile Ferate). 3) Sat în jud. Hunedoara (com. Blăjeni) (ț). 4) Unul din giganții care au participat la lupta împotriva olimpienilor (sau RHOETUS) (Mit.). 5) Centaur care a luat parte la lupta cu lapiții, cu ocazia căsătoriei lui Piritou (sau RHOETUS) (Mit.). 6) Referitor la RETI (= neam celtic care ocupa teritoriul Tirolului de azi și N Lombardiei). 7) Afl. al rîului BÓDVA în NE R.P. Ungare.
REU — Rîu (înv.). 2) Rău (înv.). 3) Balenă, în limba ciukotă (NE Siberiei). 4) Regizor român de cinema contemporan (David). 5) Poet român contemporan (n. 1931) (Traian).
REV — Abr. uz. pentru „Revistă".
REW — Localit. în NV statului Pennsylvania (S.U.A.).
REX — Rasă de iepuri (de carne și blană). 2) Aliaj neferos (Co-Cr-W) folosit pentru scule așchietoare. 3) Localit. în R.F. Germania (Hessen). 4) Localit. în Rep. Africa de Sud (Transvaal). 5) Local. în NV provinciei Saskatchewan din Canada. 6) Numele a trei localități din S.U.A. (Georgia, North Carolina, Oregon). 7) Masiv muntos în V Antarctidei, de aprox. 3500 m alt. 8) Cognomen în ginta Marcia (antic.). 9) Pretor roman (144 î.e.n.)
REY — Fl. în Republica Unită Camerun. 2) V. REI (2). 3) Localit. în SE Indiei (Tamil Nadu). 4) Insulă în G. Panama (Oc. Pacific), făcînd parte din Arh. de las Perlas. 5) V. REJ (3). 6) Chimist și medic francez (c. 1583—1645). 7) Șef de orchestră și compozitor francez (1734—1810). 8) Om politic francez (1802-74). 9) Medic și filantrop francez (1821-89). 10) Vestit ghid italian în Alpi (1846—96) 11) Alpinist și scriitor italian (1861—1935). 12) Inginer și inventator francez (1861—1935). 13) Scriitor de artă francez (1888—1964). 14) Filozof francez 1873—1940). 15) Pianist și compozitor turc (n. 1904). 16) (de Artieda Micer) Scriitor spaniol (1549—1613).
REZ — V. LER (6) (pl. rezuri). 2) Abr. pe rețetele medic. pentru „Rezină" (= rășină). 3) Culme muntoasă în NV M-ților Apuseni, între Barcău și Crișu Repede, cu alt. max. de 915 m (vf. Măgura), cunoscută mai ales sub denumirea de *Munții Plopișului* sau de *Muntele ȘES*. 4) Localit. în V R.S. Cehoslovace, la N de Praga, pe rîul VLTAVA (Ř, Ž).
RFB — Siglă pentru „República Federativa do Brasil" (= Republica Federativă a Braziliei).
RFC — Abr. uz. pentru „Reacția de fixare a complementului" (Medic.).
RFG — Siglă pentru „Republica Federală Germania" (sau BRD) (V.).
RFN — Siglă pentru „Republica Federală Nigeria" (sau FRN).
RFO — Copac din Africa ecuatorială cu frunze otrăvitoare.
RFZ — Abr. în muzică pentru „Rinforzando" (= întărind).

Scanned with OKEN Scanner

RGB — Sistem tricromatic, folosit în colorimetrie, în care culorile fundamentale sînt roşu, verde şi indigo (corespunzătoare radiaţiilor cu o anumită lungime de undă). 2) Siglă pentru „República de Guiné Bissau" (= Republica Guineea Bissau)
RGE — Siglă pentru „República de Guinea Ecuatorial" (= Republica Guineea Ecuatorială).
RGT — Abr. milit. pentru „Regiment".
RHA — Rîu în N Sarmaţiei menţionat de geograful grec Ptolemeu din Alexandria, identificat cu fl. Volga (sau RA).
RHE — Unitate de măsură a fluidităţii în sistemul CGS, care este inversul unităţii de măsură a vîscozităţii, POISE (é) (Fiz.). 2) Vechea ortografie a ins. RÉ din Oc. Atlantic (Franţa) (é).
RHI — Siglă pentru „Regatul Hashimit al Iordaniei" (sau MHU).
RHO — A 17-a literă a alfabetului grec (sau RO). 2) Oraş în NV Italiei (Lombardia).
RHU — Localit. în SV Scoţiei (Dunbartonshire). 2) Insuliţă lîngă coasta de NE a ins. Kalimantan, în M. Sulu (Filipine).
RIA — „Gură, vărsare, estuar (a unui rîu)" în toponimia spaniolă. 2) Ţărm marin format prin pătrunderea apei mării pe văile largi ale rîurilor dintr-o regiune muntoasă, cu culmi perpendiculare pe linia ţărmului (Geol.). (pl. RIAS). 3) Comună în S Franţei (Pyrénées-Orientales).
RIB — Rîu în Anglia. 2) Munte în statul Wisconsin din S.U.A.
RIC — Siglă pentru „Regolamento Internazionale Carrozze" (= Regulamentul internaţional al vagoanelor de călători) (Calea Ferată Italiană).
RID — Încreţitură a pielii obrazului; zbîrcitură, cută, creţ (pl. riduri) 2) Pămînt, proprietate (prin NE Trans.) (pl. riduri).
RIE — Personificarea soarelui în mitologia egipteană (sau RA, RE).
RIF — V. RAF (5) (pl. RIFI). 2) Limbă berberă vorbită în Maroc. 3) Lanţ muntos în N Africii, de-a lungul ţărmului mediteranean al Marocului, cu alt. max. de 2456 m (Djebel Tidiguin) (sau ER RIF, RIFF).
RIG — Pseudonim al lui Anton C. Bacalbaşa, scriitor şi ziarist român (1865—99). 2) Galben roşcat (despre părul cailor) (Ban.). 3) Cal breaz în frunte, cal de culoare galbenă (Ban.). 4) Pietriş folosit pentru pietruit drumurile (pl. riguri) 5) Oraş în S.U.A. (West Virginia). 6) Zeu în mit. scandinavă, numit şi HEIMDAL(L), adică „cel care străluceşte peste lume", fiul lui ODIN şi al celor nouă fecioare ale gigantului Geirrendour, care avea în pază podul cerului din Bifröst (= curcubeul); în ziua „Amurgului zeilor" vesteşte cu cornul său (Gjallarhorn) începutul bătăliei, apoi cade răpus de cîinele GARM, pe care îl şi ucide (sau RIGR, IRING). 7) Autorul unui cîntec despre Heimdal(l) (= fiul lui Odin, zeul nevinovăţiei, născut din nouă fecioare). 8) Una din cele patru culegeri sacre ale religiei vedice.
RIH — Insuliţă în M. Roşie, lîngă coasta R.D. Sudan (Kassala) (sau E'RIH).
RII — Siglă pentru „Republica Islamică Iran".
RIK — Pseudonim al scriitorului român, Alexandru Kiriţescu (1888—1961).
RIL — Şanţ făcut cu o maşină specială pe linia de îndoire a unui carton, astfel încît straturile exterioare din spatele îndoiturii să nu se rupă (pl. riluri). 2) Şanţ pe un disc (pl. riluri). 3) Orăşel în V R.D. Sudan (Darfur).
RIM — Pseudonim al poetei Maria Cunţan (1862—1935). 2) Roma, în vechile noastre cronici (î) („de la Rîm ne tragem" (Grigore URECHE)). 3) Subafluent al rîului Regnitz, în SE R.F. Germania (Bayern). 4) Localit. în S.U.A. (Kentucky). 5) Siglă pentru „République Islamique de Mauritanie" (= Republica Islamică Mauritania) (sau JMM).
RIN — Unitate monetară divizionară din Japonia (= 1/1000 yen). 2) Prefix cu semnificaţia „(referitor la) nas", „nazal" (sau RINO-). 3) Fl. navigabil în V Europei, pe terit. Elveţiei (de unde izv. din Alpii Lepontini), Franţei, R.F. Germania şi Olandei, care, după un curs de 1326 km, se varsă printr-o deltă în M. Nordului (sau RHIN, RHEIN, RIJN).

Scanned with OKEN Scanner

RIO — „Pîrîu“ în toponimia italiană. 2) „Riu, fluviu“ în toponimia portugheză și spaniolă. 3) Numele a nouă localit. din S.U.A. 4) Numele popular al orașului brazilian Rio de Janeiro. 5) Chimist și mineralog mexican (1765—1849). 6) Literat și critic de artă francez (1798—1874).

RIP — Strat gros de murdărie pe piele, jeg, lip, slim, rapăn (Olt., Ban., Trans.). 2) Ac de tricotat (pl. ripuri) (Ind. text.). 3) Numire populară a fusarului și a pietrarului (= pești din fam. Percidae) 4) Culme, cu alt. max. de 459 m, localit. și mînăstire, în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Nordică) (Ř). 5) (van Winkle) Locuitor din Catskill (în V Americii de Nord), eroul unei legende devenită foarte populară, grație lui Washington IRVING (prin „Albumul de schițe“): într-o zi a anului 1775 adoarme în munți și după o noapte fantastică de... 20 de ani se trezește (schimbat, uzat, îmbătrînit) ca cetățean liber al Americii, care scăpase între timp de sub tutela Angliei. 6) Operetă valoroasă a compozitorului francez Robert Planquette (1848—1903), avînd libretul inspirat după legenda americană de mai sus. 7) Autor dramatic și caricaturist francez (1884—1941). 8) Siglă pentru „Republica Islamică Pakistan“ (sau IRP).

RIR — Ued în NE Algeriei (sau RHIR, RIGH). 2) Cap în SV Marocului, la N de Agadir, la Oc. Atlantic de Nord (sau RHIR). 3) Serie de oaze din Sahara Algeriană (sau RHIR, RIGH).

RIS — V. RAS (17) (pl. risuri). 2) Fisură, crăpătură foarte fină care apare la suprafața unei piese metalice din cauza tensiunilor interne (pl. risuri) (sau RIZ). 3) Zgîrietură făcută cu un vîrf ascuțit pe o piesă pentru a o însemna într-un anumit fel (pl. risuri) (sau RIZ). 4) Șanț în talpa încălțămintei prin care se face cusătura (pl. risuri) (sau RIZ). 5) Acțiunea de a rîde și rezultatul ei; mișcare caracteristică a gurii și sunetele care o însoțesc, specifice unei stări de veselie; rîset (î). 6) Sunet în cascade, scos de unele păsări (rar) (î). 7) Mamifer carnivor, din fam. felidelor, lung de aprox. 1 m, cu blană galben-roșcată cu pete cafenii și cu smocuri de păr la urechi, care trăiește în pădurile Eurasiei (Lynx linx) (pl. RÎȘI) (sau LÎNX) (î). 8) Blana prelucrată a animalului descris mai sus (î). 9) Batjocură, ocară, insultă (fig.) (î). 10) Umor, ironie; critică, satiră (î). 11) Parte, cotă (la treierat) (Trans.) 12) Seceriș (Ban.). 13) Orez (înv.). 14) Podoabă femeiască (Olt.) (ș) (sau RIZ). 15) Huhurez (reg.) (î). 16) Afl. al Bîrladului (î, ș). 17) Două localit. în Franța (Hautes-Pyrénées, Puy-de-Dôme). 18) Ued în NE Marocului, tributar M. Mediterane (Alhucemas) (sau RHIS).

RIT — Abr. muz. pentru „ritenuto“ (= reținînd, încetinind mișcarea). 2) Ritual, ceremonial religios. 3) Rînduială, tipic. 4) Confesiune religioasă; religie. 5) Veche credință religioasă. 6) Crestătură lineară făcută pe o foaie de carton sau de mucava pentru a putea fi îndoită mai ușor, fără să plesnească (pl. rițuri) (ț) (v. și RIL). 7) Botul porcului (sau FLIT, ROATĂ, SURLĂ, TEFLU, TIC, ZOTCĂ (reg.) (î) (pl. rîturi și (rar) rite). 8) Bot (î). 9) Cioc de pasăre, plisc (reg.) (î). 10) Gură (peior.) (î). 11) Proră (înv.). (î). 12) Șes cu iarbă, de-a lungul unei ape curgătoare; livadă, luncă (sau RĂT) (pl. rîturi) (î). (prin Maram., Trans., Ban. și N Mold.). 13) Loc umed, mlăștinos; mlaștină; baltă; păpuriș, stufăriș (reg.) (sau RĂT) (î). 14) Pămînt nelucrat, țelină (pl. rîturi) (î). 15) Gaură în pămînt la jocul de copii „clinceaua“ (prin NV Munt.). 16) Afl. al rîului IER (NV jud. Bihor) (î).

RIU — Apă curgătoare (permanentă) formată din unirea mai multor pîraie și care se varsă într-un fluviu, în alt rîu, într-un lac etc. (î). 2) Cantitate mare de lichid care curge; șuvoi, puhoi, torent, val (î). 3) Șir, coloană, mulțime de oameni în mers (fig.) (î) 4) (la pl.) Cusătură în linii șerpuitoare, care împodobește mînecile, de la altiță la manșetă, și piepții cămășilor de la costumul național (pl. rîuri). 5) Sat desființat în jud. Buzău, înglobat la satul Bozioru. (î). 6) Ued în Algeria.

RIV — Siglă pentru „Regolamento In-

Scanned with OKEN Scanner

ternazionale Veicoli" (= Regulamentul internațional al vagoanelor de cale ferată) — (pentru transportul animalelor, mărfurilor) (în Italia).
RIX — Pseudonim al scriitorului român, I. Peltz (n. 1899). 2) Ceartă însoțită de bătaie și de injurii; dispută, controversă (sau RIXĂ) (rar) (pl. rixuri). 3) Comună în E Franței (Nièvre).
RIZ — V. RIS (2, 3, 4, 14). 2) V. RAS (17). 3) Pirită (reg.) (î). 4) Dungă, șănțuleț săpat în lemn cu gealăul numit „cioplitor" (pl. rizuri) (Mold.). 5) Jilip (reg.). 6) Rîu și localit. în Iran (Isfahan).
RLD — Abr. pentru „Resultant Linear Density", care exprimă internațional densitatea lineară (Ind. text.).
RMB — Renminbi sau Ren Min Bi (= YUAN, unitate monetară în R.P. Chineză).
RMM — Rep. MALI, în codificația automobilistică internațională.
RMN — Abr. uz. pentru „Rezonanță magnetică nucleară" (Fiz.).
RMT — „Omenire, oameni", în textele vechilor egipteni.
RNA — Abr. pentru „Acidul ribonucleic", în terminologia anglosaxonă (la noi, ARN).
RNY — Rep. Malawi (Nyasaland), în codificația automobilistică internațională.
ROA — Rouă (pop.). 2) Localit. în SE Norvegiei (Oppland). 3) Localit. în N Spaniei, pe fl. Duero (Burgos). 4) Vîrf în Alpii Dolomitici (NE Italiei), cu alt. de 2175 m. 5) Localit. în NE Italiei (Trentino — Alto Adige). 6) Localit. în N rep. Zair (Haut-Zaïre). 7) Localit. în Noua Zeelandă.
ROB — Sclav. 2) Om aflat în dependență totală față de stăpînul feudal, care nu avea însă și dreptul de a-l omorî (în ev. med. în Țara Românească și Moldova). 3) Om care muncește din greu (fig.). 4) Captiv. 5) Deținut, întemnițat (pop.). 6) Persoană foarte supusă, foarte devotată cuiva (fig.). 7) Persoană subjugată de o pasiune, de o preocupare copleșitoare, de o obligație (fig.). 8) Creștin (în limbajul bisericesc) (fig.). 9) Om aflat în relații social-politice de subjugare, de aservire. 10) Rober, cele două jocuri ce trebuie cîștigate la fiecare partidă de whist (= vist) sau de bridge. 11) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, la S de Ljubljana (Slovenia).
ROC — „Stîncă" în toponimia franceză. 2) Numele unei păsări fabuloase, gigantice, din basmele orientale (sau ROCĂ, ROCK). 3) Termen, soroc (Ban.). 4) Un fel de palton scurt, cu gulerul căptușit, care se poartă mai ales la țară (pl. rocuri) (reg.). 5) Haină, veston (S Trans.) 6) Vechiul nume al turei, la jocul de șah. 7) Creson (înv., Bot.). 8) Localit. în SV Franței (Lot) (Le). 9) Orășel în NV R.S.F. Iugoslavia (Croația).
ROD — Nume generic dat produselor vegetale obținute de la plantele cultivate, în special de la pomii fructiferi; fruct. 2) Rezultat (favorabil), urmare, efect (al unei acțiuni) (fig.). 3) Folos, avantaj (fig.). 4) Copil, prunc, vlăstar, odraslă (pop.) (pl. RODE). 5) Generație, neam (înv.). 6) Recoltă, bucate. 7) Trudă, muncă (înv.). 8) Jertfă (înv.). 9) Mică proeminență pe o suprafață netedă; gaură, scobitură pe o asemenea suprafață; por (prin NV Munt.). 10) Crestătură sau nod format în cornul berbecilor, în timpul cît nu crește cornul (BRAN). 11) Pîrghie metalică, servind la ridicarea greutăților (Nav.) (pl. roduri). 12) Unitate de măsură pentru lungime din Danemarca (= 3,1385 m). 13) Unitate de măsură pentru suprafață din Marea Britanie (= 1011,696 mp). 14) Spirit, în mitologia vechilor slavi. 15) Sat în jud. Sibiu (com. Tilișca). 16) Localit. în SE Norvegiei (Oslo). 17) Două localit. în R.F. Germania, la NV de Frankfurt am Main (Hessen). 18) Localit. în SV Pakistanului (Baluchistan). 19) Romancier elvețian de limbă franceză (1857—1910), autor de romane psihologice.
ROE — Indice de clor (Ind. hîrtiei; Chim.). 2) Lac în Scoția. 3) Fl. de coastă în Irlanda de Nord (Londonderry) (Marea Britanie). 4) (La) Localit. în NV Franței (Mayenne) (ë). 5) Localit. în V statului Arkansas din S.U.A. 6) Orășel în E S.U.A. (North Carolina). 7) Diplomat englez, fost ambasador în Turcia, în imperiul Marilor

Scanned with OKEN Scanner

Moguli, în Polonia și în Danemarca (1568—1644).
ROF — Instalație în formă de grătar în grajd, deasupra ieslei, pe care se așază nutrețul la vite (SE Trans.).
ROG — V. RUG (1). 2) Implor. 3) Munte în Republica Islamică Pakistan.
ROH — Cuvînt cu care algerienii îndepărtează pe inoportuni. 2) Nume dat de afgani patriei lor (= „Țară Muntoasă"). 3) Localit. în E Indiei (Bihar). 4) Înălțime (660 m) în R.S. Cehoslovacă, lîngă orașul SVITAVY (Bohemia Orientală).
ROI — Grup compact de albine ieșite din stup împreună cu matca în căutarea unui adăpost nou (pl. roiuri). 2) Roit, roire (pl. ROI). 3) A pleca din stupul vechi în grupuri mari pentru căutarea unui nou adăpost și constituirea unei familii noi (despre albine). 4) Mulțime de insecte sau de păsărele care zboară în grupuri. 5) A zbura în grupuri dintr-o parte într-alta (despre insecte sau păsărele). 6) Mulțime de oameni care se mișcă grăbiți și zgomotos. 7) A se răspîndi în grupuri, pornind din același loc; a se învîrti în număr mare în jurul cuiva sau a ceva; a umbla de colo pînă colo, dintr-o parte într-alta; a forfoti, a mișuna (despre oameni; fig.) 8) Mulțime de lucruri de același fel, văzute în mișcare. 9) Grup de corpuri cerești, relativ concentrate în spațiu, avînd caracteristici comune care sugerează o proveniență comună (Astr.). 10) Pui de căprioară (Ban.). 11) Pictor italian (1819-96).
ROK — Localit. în SE Suediei (Östergötland) (ö).
ROL — Partitură scenică ce revine unui interpret într-un spectacol. 2) Personajul reprezentat de un actor pe scenă. 3) Atribuție; menire. 4) Listă a proceselor care urmează să fie judecate de către o instanță (Dr.). 5) Registru în care sînt trecuți contribuabilii la percepție. 6) Lista oficială a persoanelor care se află pe un vapor. 7) Jilip, scoc pentru bușteni (reg.). 8) Parte a joagărului (reg.). 9) Tăvălug (prin Ban.). 10) Sul de lemn pe care se înfășoară rufele și hainele pentru a fi călcate. 11) V. LER (6). 12) Culme în SV M-ților Aninei (Banat). 13) Localit. în NE Indiei (West Bengal).
ROM — Băutură alcoolică fabricată prin distilarea melasei din trestia de zahăr (sau RUM). 2) Nisip care conține aur (mai adesea ROMURI) (Trans.) (= nisip fin de rîu sau făină de piatră măcinată în șteampuri). 3) Țigan (pl. ROMI). 4) Localit. în V Franței (Deux-Sèvres). 5) Localit. în NV R.D. Germane (Schwerin). 6) Localit. în SE rep. Sudan, pe Nilul Alb (Upper Nile). 7) Mic afl. al fl. Adige, în NE Italiei (sau RAMM). 8) Insulă daneză în M. Nordului, lîngă coasta de SV a pen. Jylland (sau ROEM, RØMØ, ROMÖ) (ö).
RON — Ghețar montan în Alpii Lepontini din Elveția (sau RHÔNE). 2) Fl. navigabil în V Europei (Elveția și Franța), care izv. ghețarul omonim și se varsă, după un curs de 812 km, în M. Mediterană printr-o deltă de 1,2 mii kmp (sau RHÔNE). 3) Localit. în S Norvegiei (Oppland) (sau ROEN) (Ø). 4) Localit. în SV Indiei (Karnataka). 5) Oraș în R.S. Vietnam, pe coasta G. Bac Bo (= Tonkin). 6) Una din insulele Shetland.
ROO — Rouă (pop.). 2) Divinitate tahitiană zămislită din nori, zeu al păcii și al agriculturii, tovarăș și aducător de vești al zeului TANE (= al fertilității). 3) Localit. în SV R.P. Bangladesh.
ROP — Trop! tropa! tropai! 2) Buf! 3) Aversă, ropot (prin Olt.).
ROR — Mic afl. al rîului Tîrnava Mică.
ROS — Distrus (la suprafață), măcinat, prin frecare sau prin acțiunea lentă a unui agent exterior; uzat, deteriorat; subțiat. 2) Care a avut mult de-a face cu..., care e plictisit de..., care este consumat de... (fig.). 3) Mîncat, măcinat, consumat, chinuit de... (fig.). 4) Vechi, de mulți ani (despre băuturi) (prin NV Munt.). 5) Faptul de „a roade", roadere. 6) Roșu (ș). 7) Fl. de coastă și lac în Norvegia (Nordland) (Ø) (sau ROES). 8) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. Nipru (= Dnepr), cu un curs de c. 350 km (R.S.S. Ucraineană). 9) Rîu în U.R.S.S. afl. al fl. Neman (R.S.S. Bielorusă). 10) Localit. în U.R.S.S., la SE de

Scanned with OKEN Scanner

Grodno (R.S.S. Bielorusă). 11) Scriitor catalan (sec. XIV). 12) General și om politic spaniol (1808-86).

ROT — Prefix cu semnificația „roată", „rotativ", „(referitor la un) mecanism rotativ", „rotor" (sau ROTI-, ROTO-). 2) Simbol pentru „rotor" (Mat.). 3) Diviziunea superioară a Triasicului inferior de facies germanic (Strat.). 4) Numele a șase cursuri de apă din R.S. F. Germania. 5) Rîu în NV Elveției, afl. lui AARE (Bern.) 6) Localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg) (sau ROET) (ō) 7) Alte șase localit. în SV R.F. Germania (Baden-Württemberg). 8) Localit. în Suedia (Kopparberg). 9) Simbol pentru „rotațional" (Fiz.).

ROU — Numele legendar al conducătorului normand ROLLON (sau HROLF), care la începutul sec. X a cucerit terit. de la gurile Senei, care i-a fost recunoscut ca ducat (ducatul Normandiei) în 911, în schimbul acceptării suveranității regelui franc Carol III cel Simplu (m. 927). 2) Poem istoric de Robert WACE. 3) Egiptolog, care la începutul sec. XX a făcut săpături fructuoase în jurul piramidelor de la Meidum. 4) Siglă pentru „República Oriental del Uruguay" (= Republica Orientală Uruguay).

ROV — Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. Bugul de Sud (R.S.S. Ucraineană). 2) Vechiul nume al orașului ucrainean BAR, situat pe rîul de mai sus, pînă în anul 1540.

ROW — Localit. în NV R.P. Polone (Szczecin) (ó). 2) Localit. în Scoția. 3) Insulă în Oc. Pacific, lîngă cercul polar sudic, făcînd parte din I-le Balleny (Antarctica). 4) Reformator scoțian (1525-80).

ROX — Localit. în SE statului Nevada, din S.U.A.

ROY — Localit. în Marele Ducat de Luxemburg. 2) Localit. în S R.P. Polone (Katowice). 3) Localit. în SE prov. New Brunswick, din Canada. 4) Numele a 18 localit. din S.U.A. 5) Localit. în SE Australiei (Victoria). 6) Poet francez, celebru prin epigramele lui (1683—1764). 7) Om politic francez, ministru de finanțe sub Ludovic al XVIII-lea (1764—1847). 8) Erudit indian, reformator religios și social (1772—1833). 9) Istoric de artă francez (1856—1932). 10) Prelat și scriitor canadian de expresie franceză (1870—1943). 11) Medic și diplomat canadian (1868—1948). 12) Pictor francez (1880—1950). 13) Inginer francez, pionier al teoriei și tehnicii propulsiei reactive (n. 1899). 14) Romancier, eseist și dramaturg francez (n. 1907). 15) Poet, eseist și romancier francez (n. 1917). 16) Romancieră canadiană de expresie franceză (n. 1919). 17) Antropolog cultural indian (n. 1920).

ROZ — Culoare între roșu și alb. 2) Roșu foarte deschis, trandafiriu 3) Localit. în NV Franței (Ille-et-Vilaine). 4) Localit. în N R.D. Germane (Neubrandenburg) (sau ROEZ) (ô).

RPA — Siglă pentru „República Popular do Angola" (= Republica Populară Angola).

RPB — Siglă pentru „Republica Populară Bulgaria" (sau NRB). 2) Siglă pentru „Republica Populară Bangladesh" (sau GPB, PRB). 3) Siglă pentru „République Populaire du Benin" (= Republica Populară Benin).

RPC — Siglă pentru „Republica Populară Chineză" (sau ZRG). 2) Siglă pentru „République Populaire du Congo" (= Republica Populară Congo).

RPG — Limbaj de programare pentru probleme de gestiune (Inform.)

RPM — Siglă pentru „Republica Populară Mongolă". 2) Siglă pentru „República Popular do Moçambique" (= Republica Populară Mozambic).

RPP — Siglă pentru „Republica Populară Polonă" (sau PRL).

RPR — Siglă pentru „Republica Populară România" (între 30 dec. 1947—21 aug. 1965). (V. R.S.R.).

RPU — Siglă pentru „Republica Populară Ungară".

RSA — Siglă pentru„ Republic of South Africa" sau „Republiek van Suid-Afrika" (= Republica Sud-Africană).

RSC — Siglă pentru „Republica Socialistă Cehoslovacă" (sau CSR).

RSI — Înțelepți străvechi, autori de imnuri, veneraţi ca niște zei (în literatura vedică) (ș).

Scanned with OKEN Scanner

RSL — Siglă pentru „Republic of Sierra Leone“ (= Republica Sierra Leone).

RSM — Siglă pentru „Repubblica di San Marino“ (= Republica San Marino). 2) San Marino, în codificaţia automobilistică internaţională.

RSR — Siglă pentru „Republica Socialistă România“ (din 21 aug. 1965) (V. R.P.R.).

RSS — Siglă pentru „Rastriya Sambad Samiti“, agenţie de presă din Nepal.

RSV — Siglă pentru „Republica Socialistă Vietnam“. 2) Abr. pentru „Respirator syncitial virus“, agent patogen viral al unor afecţiuni ale aparatului respirator (Medic.).

RTF — Siglă pentru „Radiodiffusion-Télévision française“.

RTR — Siglă pentru „Radioteleviziunea Română“.

RTV — Siglă pentru „Radioteleviziune“.

RUA — Un fel de tainiţe, gropi adînci, unde îşi adăposteau maorii din Noua Zeelandă toată agoniseala. 2) Divinitate tahitiană, personificînd „abisul“. 3) Localit. în NV Spaniei (Orense) (ú). 4) Izvor în Algeria. 5) Localit. în SV Etiopiei (Gamu Gofa).

RUB — Haină (pl. ruburi) (Bucov.).

RUC — Siglă pentru „République Unie du Cameroun“ (= Republica Unită Camerun) (sau URC). 2) Nume dat de Marco Polo legendarei păsări ROC. 3) Rînd, tur (la dans) (prin N Trans.) (pl. rucuri).

RUD — „Rîu, fluviu“ în toponimia persană. 2) Rudă (= prăjină) (pl. ruduri) (prin SE Trans.). 3) Numele unui sindrom descris în neurologie (= asocierea ihtiozei, idiotismului şi epilepsiei). 4) Scriitor norvegian (n. 1908).

RUE — Rîu în S Franţei, afl. al lui Dordogne (Cantal). 2) Orăşel în N Franţei (Somme). 3) Localit. în V Elveţiei (Fribourg). 4) Numele a două localit. din S.U.A. (Ohio, Virginia).

RUF — V. RAF (5) (pl. RUFI). 2) Totalitatea suprastructurilor din centrul navei şi de pe puntea superioară (pl. rufuri) (Mar.) (sau ROOF).

RUG — Grămadă de lemne pe care se ardeau, în antichitate, jertfele sau morţii şi, în ev. med., condamnaţii la moarte (ereticii) (pl. ruguri) (sau ROG (rar)). 2) Tulpină tîrîtoare a unor plante. 3) MUR (2). 4) Zmeur. 5) Măceş; trandafir. 6) Salcîm (Ban.). 7) Viţă de Canada (prin E Mold.). 8) Vrej; viţă (prin Mold.). 9) Mijlocul drumului (reg.).

RUI — Cuvînt prin care se atrage cuiva atenţia să tacă; taci! lasă vorba! (prin S Trans.). 2) Strigăt cu care se alungă animalele (Trans., Ban.). 3) Roşcat, cu barbă roşie (Olt.). 4) Cu pistrui pe piele (reg.). 5) Ciocîrlan (reg.). 6) Ciocîrlie (prin V Trans.) 7) Ruin (reg.; Bot.). 8) Scumpie (reg.; Bot.). 9) Munte în SE Serbiei, la graniţa cu R.P. Bulgaria, cu alt. de 1706 m. (R.S.F. Iugoslavia) (sau RUJ).

RUJ — Roşu de buze (= preparat cosmetic). 2) Pastă din oxid de fier şi de crom încorporată într-un liant, folosită ca subst. abrazivă şi antidecapant în tehnica dentară (Stomat.). 3) Rujă, nalbă de grădină (reg.). 4) V. RUI (9).

RUK — Localit. în SE R.I. Pakistan (Sind.) 2) Insulă lîngă Coasta Maklai din NE ins. Noua Guinee (Papua—Noua Guinee).

RUL — Unul din medicii care au tratat-o pe Elisabeta Petrovna, împărăteasa Rusiei (sec. XVIII).

RUM — V. ROM (1). 2) Insulă lîngă coasta de NV a Scoţiei, făcînd parte din I-le Small (Inverness). 3) Strîmtoare în NV Scoţiei, între ins. RUM şi ins. EIGG. 4) Comună în V R.P. Ungare, pe rîul Rába (Vas.) 5) Localit. în NV Iranului (Tehran). 6) Una din insulele arh. Bahama. 7) Rîu în SE statului Minnesota (S.U.A.), afl. al fl. Mississippi. 8) Localit. în SE Australiei (New South Wales). 9) Nume dat de musulmani vechiului imperiu bizantin din Asia Mică (sau ROUM). 10) Sultanat selgiucid în Asia Mică (Iconium, de mai tîrziu) (sec. 11—14).

RUN — Nume dat punctelor obţinute la crichet şi base-ball (sport). 2) Alergare, cursă de atribuire a pămînturilor, de împroprietărire agrară în S.U.A.

Scanned with OKEN Scanner

(od.). 3) Păşune australiană. 4) Perioadă de mers continuu al unei instalaţii petroliere, între două opriri. 5) Pisc în Alpii Elveţiei (2920 m).
RUO — Afl. al rîului Shire, tributar fl. Zambezi, graniţă naturală între rep. Malawi şi Mozambic.
RUP — Veche măsură de lungime pentru postav, pînză etc. echivalentă cu a opta parte dintr-un COT (8) sau cu doi GREI (c. 8 cm) (pl. RUPI). 2) Fragmentez, sfîşii.
RUR — Rîu în V Europei (Belgia, R.F. Germania, Olanda), afl. al rîului MAAS (Meuse) (sau ROER). 2) Piesă de Karel Čapek (scris: R.U.R.)
RUS — Cetăţean al Uniunii Sovietice. 2) Rusesc. 3) De culoare roşie, roşcat (vorb. de părul animalelor sau de lîna oilor). 4) Numele a două specii de insecte: Blatta germanica şi Blaps mortisaga (ş). 5) Porcuşor (Gobio gobio) (Iht.) (s sau ş). 6) Com. şi haltă în jud. Sălaj, pe Someş. 7) Sat în jud. Maramureş (com. Dumbrăviţa). 8) Rîu în SE Spaniei, subafluent al fl. Guadiana (Cuenca). 9) Localit. în S Spaniei (Jaen).
RUT — Siglă pentru „Republica Unită Tanzania“ (sau URT, JMT). 2) Rît, botul porcului (reg.) (pl. ruturi). 3) Repaus! (interj.) (Maram.). 4) Stare fiziologică la animale (mai ales la mamifere) corespunzătoare perioadei de activitate sexuală (sin. „călduri“) (Med. Veter.). 5) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Slovenia). 6) Afl. al rîului Protva, tributar lui OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Kaluga şi Moscova).
RUX — Localit. în S R.D. Germane (Leipzig) (ü) (sau RUEX).
RUY — Localit. în SE Franţei (Isère). 2) Scriitor spaniol (c. 1560-c. 1625).
RUZ — Vale sculptată pe flancul unei culmi anticlinale (Geol.) (pl. ruzuri). 2) Rîu în NE R.P. Polone, afl. al Narewului (6). 3) Vale şi rîu în NV Elveţiei (Neuchâtel).
RVI — Sistem tricromatic (roşu, verde, indigo) folosit în colorimetrie (Fiz.). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Pskov).
RVS — Abr. uz. pentru „Regulator de vagoane de secţie“ (Căile Ferate) 2) Povestire educativă a scriitorului sovietic rus A.P. Gaidar (scris: R.V.S.).
RWA — Rwanda, în codificaţia automobilistică internaţională.
RYA — Localit. daneză, în N pen. Jylland (Nordjylland) (å) (sau RYAA).
RYD — Localit. în S Suediei (Kronoberg).
RYE — Rîu în NE Angliei, afl. lui Derwent. 2) Oraş şi vechi port în SE Angliei, pe fl. de coastă Rother (East Sussex). 3) Localit. în E Franţei (Jura). 4) Rîu în N pen. Jylland, care se varsă în fiordul LIM (Danemarca). 5) Localit. în SE Canadei (Ontario). 6) Numele a şapte localit. din S.U.A. 7) Localit. în SE Australiei (Victoria).
RYK — Localit. în NE Olandei (Noordholland) (sau RIJK). 2) Chimist, descoperitorul cianomelamidinei.
RYM — Pseudonim al poetului român Mihu Dragomir (1919-64).
RYN — (Van) Numele de familie al nemuritorului pictor olandez Rembrandt (Rembrandt = prenumele) (sau RIJN). 2) Localit. în NE R.P. Polone (Olsztyn).
RYO — Mod pentatonic în muzica japoneză.
RYP — Localit. în NV Olandei (Noordholland) (sau (De) RIJP).
RYR — Localit. în SV Suediei (Älvsborg).
RYU — Un fel de balaur care păzeşte comori (Mit. japoneză).
RZA — Poet sovietic azerbaidjan (n. 1910).

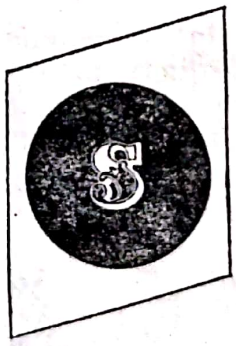

SAA — Veche măsură de capacitate pentru grîne din Algeria (= 58 l). 2) Localit. în V rep. Camerun. 3) Poet portughez, unul dintre creatorii teatrului din ţara sa (1495—1558) (sau SÁ de Miranda).

Scanned with OKEN Scanner

SAB — Numele indigen al vechilor boşimani (pl. SHAN, SÂN şi SAAN, adică „oameni"). 2) V. ZAB (3).

SAC — Obiect confecţionat din pînză, din hîrtie rezistentă, din material plastic etc. folosit la păstrarea şi la transportarea unor produse; conţinutul unui astfel de obiect. 2) Obiect în formă de sac, confecţionat din materiale călduroase, folosit pentru dormit (în călătorii, în excursii), pentru ţinut copiii mici etc. 3) Geantă mare în care se pun lucrurile necesare pentru o călătorie. 4) Cantitate mare, grămadă (fig.). 5) Pînză de fuior, de cînepă sau de bumbac, din care se fac sacii. 6) Unealtă de pescuit făcută dintr-o reţea de sfoară în formă de sac cu fundul adînc şi cu gura ţinută deschisă printr-un arc de lemn. 7) Nimfă de furnică (Mold., Bucov.). 8) Sec (pop.) (ă). 9) Şah, sultan (înv.) (ş). 10) Porţiunea terminală a găurii de sondă, săpată sub stratul productiv exploatat, cu scopul de a permite depunerea anumitor materiale (Expl. petr.). 11) Termen folosit în nomenclatura anatomică pentru a desemna formaţiuni cavitare (sau SACCUS). 12) Veche măsură de capacitate întrebuinţată în diverse ţări (sau SACK, ZAC). 13) Trib indian din S.U.A., din grupul algonquin (sau SAUK). 14) Rîu în SV statului Missouri (S.U.A.). 15) Comitat în NV statului IOWA (S.U.A.).

SAD — Plantaţie de pomi fructiferi; livadă (înv.) (pl. saduri). 2) Vie plantată de curînd (înv.). 3) Răsad (înv.). 4) Maia (reg.). 5) Sămînţă, neam, soi (fig.) (NV Munt.). 6) Bărboasă (Bot.). 7) Sadină. (Bot.). 8) Literă arabă. 9) Însoţitor al reformatorului religios arab Mahomed, care a participat la bătăliile de la BADR (623), UHUD ş.a. şi a fondat oraşul din Iraq, KUFA (m.c. 671).

SAE — Siglă pentru „Society of Automotive Engineers", asociaţia inginerilor de automobile din S.U.A. 2) Clasificaţie a uleiurilor după vîscozitate, pentru motoare (stabilită de SAE (1)). 3) Grup de mici insule în Oceania, la N de ins. Amiralităţii.

SAF — Hîrdău; ciubăr (Trans., Ban.) (pl. şafuri) (sau ŞOF). 2) Stîlp, grindă, bîrnă (Trans.) (pl. ŞAFI). 3) Grup etnic din Algeria.

SAG — Şagă, glumă (Mold.) (ş). 2) Sat şi com. în jud. Timiş (Ş). 3) Fiord în NV Norvegiei (Nordland).

SAH — Titlu purtat de suveranul Iranului, corespunzător celui de împărat; persoană care are acest titlu; şahinşah (Ş). 2) Sultan (înv.) (ş). 3) Joc sportiv de origine orientală, care se dispută între doi parteneri după anumite reguli precise pe o „tablă de şah" alcătuită din 64 de pătrăţele (cîmpuri) albe şi negre, aşezate alternativ; tabla şi piesele (16 albe şi 16 negre) (Ş). 4) Situaţie în cursul jocului (de şah) în care regele uneia dintre părţi este atacat de o piesă a adversarului (ş). 5) Cuvînt prin care adversarul este anunţat că regele lui este atacat de o piesă (ş). 6) Viză a unei autorităţi pusă pe registrele comerciale (ş) (pl. şahuri). 7) Unitate de măsură pentru lungime folosită în R.S. Cehoslovacă (= 1,8964 m). 8) Hatman al cazacilor de la Praguri, prieten cu Nicoară (din romanele „Şoimii" şi „Nicoară Potcoavă" de Mihail Sadoveanu) (Ş).

SAI — „Nisip", în toponimia thailandeză. 2) Literă din alfabetul copt (š). 3) Pronume posesiv (ă) (V. SĂU). 4) „Vest", în toponimia japoneză (sau SAJ). 5) Un fel de pînză subţire şi fină (reg.). 6) Postav alb, fin, din care se fac pantaloni în unele regiuni ale ţării. (ş). 7) Pămînt negru, productiv, afînat şi uşor de lucrat (pl. şaiuri) (Trans.) (ş). 8) A întimida, a înfricoşa; a sfii. (pop. şi Mold.) (ă) (sau SII, SÎI). 9) Numele vulgar al unei maimuţe americane, numită şi „capuţin" (Cebus capucinus) (ĭ). 10) Localit. în NV Franţei (Orne). 11) V. SAY (3). 12) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbekă, reg. Fergana). 13) Insulă în fl. NIL, în apropierea celei de a 3-a cataracte (rep. Sudan, Northern Province). 14) Rîu în N Indiei, afl. al Gangelui (Uttar Pradesh). 15) Localit. în V Indiei (Maharashtra). 16) Localit. în NE rep. Pakistan (Punjab). 17) Localit. în N R.P.D. Laos. 18) Orăşel în ins. Honshū,

Scanned with OKEN Scanner

prefectură Aomori (Japonia). 19) Săril (int., pop.).

SAJ — V. SAI (4).

SAK — Trib de indieni din America de Nord. 2) Vechi stat din V Indiei (ant.) (Ş). 3) Curs de apă temporar în rep. Africa de Sud, subafluent al fl. Orange (sau ZAK). 4) Rîu în Thailanda, afl. al fl. Menam.

SAL — Siglă pentru „Suomen Autoliito", club automobilistic din Finlanda. 2) Plută mare, formată prin alăturarea mai multor plute mici (pl. saluri) (s). 3) Stofă fină de lînă care se producea mai ales în Orient (înv. şi arh.) (pl. şaluri) (Ş). 4) Fîşie lungă de stofă sau de mătase pe care o purtau în trecut bărbaţii, înfăşurată în jurul capului sau al mijlocului, după moda orientală; turban; brîu (pl. şaluri) (ş). 5) Ţesătură din lînă, mătase etc., de diferite forme şi dimensiuni, împodobită cu desene, broderii sau franjuri, pe care femeile o poartă pe cap sau pe umeri (ş) (pl. şaluri). 6) Fular (de purtat la gît) (ş) (pl. şaluri). 7) Pătură granitică (Geol.) (s). 8) Guler de blană, sau de stofă (la paltoane) (ş). 9) Nume care desemnează în India un număr de arbori foarte diferiţi botanic, dar mai ales arborele Shorea robusta, din fam. dipterocarpacee, mult preţuit de forestieri în unele sectoare ale M-ţilor Himalaya. 10) Lac în S. Suediei. 11) Rîu în U.R.S.S., de c. 700 km lung., afl. stg. al fl. DON (R.S.F.S. Rusă, reg. Rostov). 12) Una din insulele Rep. Capului Verde (în E Oc. Atlantic). 13) Localit. în NV Iranului (Azerbaijanul de V). 14) Recif în G. Mexic, între pen. Florida (S.U.A.) şi ins. Cuba. 15) Rîu în NV Argentinei (San Juan). 16) Rîu în N rep. Chile (Atacama). 17) Localit. în S.U.A. (Utah) (La). 18) Insulă sudaneză pe NIL.

SAM — Aliaj pe bază de aluminiu (siglă) (Metalurg.). 2) Pseudonim al lui George Mihail-Zamfirescu, scriitor român (1898—1939). 3) Sîntem (Maram.) (ă). 4) Damasc (= ţesătură pentru feţe de masă, albituri de pat etc.) (pl. şamuri) (ş) (înv.) (sau ŞAMĂ). 5) V. SAN (6, 7) (pl. şamuri) (reg.). 6) Tiv la poalele hainelor prea lungi (Ban.). 7) Aer stricat, otrăvit, în fabulaţiile arabe *(definiţia dată de Dimitrie Cantemir*: „Un fel de vînt otrăvit, carile lovind pe om, îndată să face cenuşă şi hainele putredzesc"). 8) (*Uncle*) Personificarea ironică a democraţiei din S.U.A., al cărui nume este un fel de explicaţie rebusistă a iniţialelor „U.S.Am." care desemnează Statele Unite şi care, de fapt, înseamnă „*U*nited *S*tates of *A*merica". 9) Regiune nisipoasă şi localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kazahă, reg. Guriev). 10) Veche ţară în Siria (ş). 11) Nume dat de vechii perşi oraşului Damasc (ş). 12) Localit. în S.U.A. (Texas). 13) Tatăl lui ZAL şi bunicul viteazului RUSTEM, din celebra epopee „Şah Nameh" (= Cartea Şahilor) a poetului persan Firdousi din sec. X. 14) Personaj din opera „Bal mascat" de Giuseppe Verdi.

SAN — „Deal" în toponimia chineză, coreeană şi japoneză. 2) „Sfînt" (din cuv. *santo*), în toponimia spaniolă. 3) Abr. uz. pentru „Substanţe azotate neproteice" (Chim.). 4) Literă ionică. 5) Pseudonim al lui George Ranetti (Ş). 6) Calapod (ş) (pl. şanuri) (sau ŞAM). 7) Tovarăş (argotic şi fig.) (pl. ŞANI) (sau ŞAM). 8) Numele dat de hotentoţi boşimanilor (sau SAAN, SHAN) (v. SAB). 9) Nume dat uneori limbii boşimanilor. 10) Limbă thai vorbită în Birmania şi China (ş). 11) Grupare etnică din grupul thai (ş). 12) Rîu în SE R.P. Polone, cu un curs de 444 km, afl. dr. al Vistulei (Rzeszów). 13) Pisc în M-ţii Caucaz, cu alt. max. de 4429 m. (R.S.S. Gruzină, reg. autonomă Sud-Osetică) (Ş). 14) Oraş în SV rep. Mali, pe rîul BANI, afl. al fl. Niger. 15) Rîu în NE Kampuchiei Democratice, subafluent al fl. Mekong. 16) Platou şi stat naţional în E Birmaniei (sau SHAN, CHAN) (Ş). 17) Actualul nume al vechiului oraş egiptean TANIS, din E Deltei Nilului. 18) Străvechi stat şi dinastie în China antică (1711—1066 î.e.n.) (ş) (sau SHANG, YIN, IN (v.). 19) A doua treaptă a scării pentatonice chineze (Muz.). (Ş).

SAO — „Sfînt", în toponimia portugheză (ă). 2) Trilobit fosil, din fam. olenidelor, care a trăit în cambrian şi

Scanned with OKEN Scanner

silurian, în dreptul Bohemiei. 3) Lemn tropical galben-brun din SE asiatic, din fam. dipterocarpacee, mult utilizat în R.S. Vietnam. 4) Localit. pe coasta de E a R.D. Somalia.

SAP — Localit. în NV Franței (Orne) (Le). 2) Localit. în NE R.P. Ungare (Hajdú-Bihar) (á). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Amîl (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk). 4) Rîu în Kampuchia Democratică, afl. al fl. Mekong. 5) Ind. prez., pers. I sg., de la verbul „a săpa".

SAR — Perioadă sinodică a caldeenilor; ciclu caldeean (sau SAROS). 2) V. ȘIR (5) (reg.) (pl. șaruri) (ș). 3) Linie, dungă (reg.) (ș) (sau ȘARĂ). 4) Șănțuleț făcut pe scîndură cu rindeaua (prin Mold.) (ș). 5) Șănțuleț prin care se scurge mustul din teasc (reg.) (ș). 6) Fiecare dintre crestăturile făcute cu ciocanul în piatra morii (prin Mold). (ș). 7) Vopsea, culoare (înv.) (pl. șaruri) (ș). 8) Nume dat unor substanțe colorate (înv. și reg.) (ș).: a) Realgar; pămînt roșu, care conține realgar (prin Bucov.); arsenic (Mold.). b) Piatră-vînătă. c) Cocleală. 9) Cretă roșie (prin NE Trans.). 10) V. SAL (3—6) (pl. șaruri) (reg.). 11) Pestriț, bălțat (prin Ban.; despre animale) (ș) 12) Șovar (Bot.) (ș). 13) „Rege" la filisteni (pl. sarnim). 14) Afl. al rîului LUȚ, tributar Mureșului, în cursul mijlociu (Ș). 15) Mic afl. al rîului Egherul Mare, tributar lui TUR (Țara Oașului) (Ș). 16) Munți în SV R.S.F. Iugoslavia, între Serbia și Macedonia (Š). 17) Trec peste un obstacol (ă).

SAS — Siglă pentru „Scandinavian Airlines System". 2) Persoană aparținînd populației germane colonizată de regii unguri în sec. 12—13 în unele părți ale Transilvaniei (pl. SAȘI). 3) Parte a unui canal între cele două porți ale unei ecluze. 4) Compartiment dintr-un sistem tehnic care poate comunica alternativ cu alte compartimente sau cu exteriorul (Tehn.). 5) Tubul de oțel al unui cheson pneumatic pentru execuția fundațiilor, care face legătura între celula de aer și camera de lucru (Tehn.) 6) Vultur (pl. ȘAȘI) (prin Trans. (ș, ș). 7) V. ȘOȘ (4, 5, 6). 8) Îndată, pe loc (Bucov.) (ș, ș). 9) Șes (reg.) (ș, ă, s). 10) Începere în fortificații. 11) Localit. în R.S.F. Iugoslavia (Croația) (Š, š). 12) Stat antic în Asia Centrală, cu centrul la Binakent (= Tașkentul de azi), numit și CIACI (Ș, ș). 13) Domn al Moldovei (c. 1354—58), fiul și urmașul lui Dragoș. 14) Violonist și compozitor peruvian de origine franco-belgiană (n. 1900).

SAT — Literă în alfabetul arab. 2) Așezare rurală a cărei populație se ocupă în cea mai mare parte cu agricultura. 3) Locuitorii dintr-un sat; sătenii, țăranii. 4) Țărănimea, cu specificul ei de viață economică și culturală. 5) Senzația celui sătul; săturare, îndestulare (ț). (pop.). 6) Dezgust, silă, lehamite (fig.) (ț). 7) Belșug, abundență; îmbuibare (fig.) (ț). 8) Ogor; moșie (od.). 9) Măsură de capacitate la vechii evrei. 10) Măsură de capacitate din Thailanda (= 20 l). 11) Localit. în E Birmaniei (Shan). 12) Compozitor rus (1875—1912).

SAU — Pronume posesiv (ă). 2) (conj.) Ori, fie. 3) (conj.) Cu alte cuvinte, adică. 4) (conj.) Precum și. 5) (conj.) Nu cumva? Oare? Poate? 6) V. SEU (1, 2) (ă). 7) Strigăt cu care se asmut cîinii (ș) (sau ȘO, SO, ȘUO, SUO, ȘA, SA). 8) Varietate de circuit baolean cu mai multe intrări și o singură ieșire (Cibern.). 9) Limbă indoneziană vorbită în ins. Taiwan. 10) Numele a două mici culmi din R.F. Germania (Niedersachsen (= 317 m), Bayern (= 512 m). 11) Subafluent al rîului Unstrut din R.D. Germană (Halle). 12) Denumirea germană a rîului SAVA, din R.S.F. Iugoslavia. 13) Rîu în Thailanda.

SAV — V. SÎV (4) (ă).

SAW — Localit. în R.S. a Uniunii Birmane (Magwe).

SAX — Localit. în SE Spaniei, pe fl. de coastă Vinalapó (Alicante). 2) Localit. în NE Elveției (St. Gallen). 3) Renumit fabricant belgian de instrumente muzicale (1791—1865). 4) Flautist remarcabil de origine belgiană, naturalizat francez (fiul. preced.), care a inventat saxofonul și a ameliorat îndeosebi instrumentele de suflat (1814—94) 5) Economist austriac (1845—1927).

Scanned with OKEN Scanner

SAY — Bonz, în N Vietnamului. 2) Localit în SE rep. Mali, lîngă fl. Niger. 3) Orăşel în SV rep. Niger, pe malul dr. al fl. Niger (sau SAI). 4) Renumit economist francez, unul dintre întemeietorii economiei politice vulgare (1767—1832). 5) Entomolog american (1787—1834).

SAZ — Vechi instrument muzical turcesc. 2) Instrument muzical, cu coarde ciupite, cu care aşugii (= poeţi şi cîntăreţi) popoarelor din Transcaucazia sovietică îşi acompaniază cîntecele.

SBA — Trib arab a cărui intervenţie a fost decisivă în invazia nordului Africii, în sec. XI (sau SBAA, SBAH). 2) Numele unor triburi de beduini din deşertul Siriei, făcînd parte din familia Anaza (sau Anézé), numite şi SIBA (sau SBAA). 3) Ued şi localit. în partea de SV a Algeriei (sau SBAA).

SBB — Siglă pentru „Schweizerische Bundesbahnen" (= Căile ferate federale elveţiene).

SBD — „Scădere zecimală", instrucţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

SCA — Vîrf în NV Angliei, în M-ţii Cumbrian (alt. 978 m).

SCH — Linie de celule obţinută din inima de Cynomolgus, folosită la cultivarea unor inframicrobi (sau M.I.).

SCI — Formă arhaică a verbului „a şti". 2) Pseudonim al scriitorului şi ziaristului român Ioan Slavici (1848—1925).

SCL — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Sculptor (= Atelierul sculptorului). 2) Abr. uz. pentru „şi celelalte" (ş).

SCO — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Scorpius (= scorpionul).

SCT — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Scutum Sobiescianum (= Scutul lui Sobieski).

SCV — Cetatea Vaticanului, în codificaţia automobilistică internaţională.

SCY — Localit. în NE Franţei (Moselle).

SDP — Agenţia principală maritimă sovietică (siglă). 2) Abr. latină pentru „Salutem dicit plurimam" (= Trimite foarte multe salutări).

SDV — Abr. uz. tehnică pentru „scule, dispozitive, verificatoare".

SEA — „Mare" în toponimia anglo-americană. 2) Străveche măsură de capacitate din Orientul Apropiat (= 12,90 l) (sau SATON). 3) V. ŞA (= piesă de harnaşament; curmătura). 4) Grup de insule lîngă coasta atlantică a statelor Georgia şi South Carolina, din S.U.A. 5) Rîu în rep. Chile.

SEB — Zeul pămîntului în mit. vechilor egipteni (v. GEB), întruchipat de gîsca egipteană (călifarul sau cravanul).

SEC — Abr. uz. pentru „secol". 2) Abr. uz. pentru „secundă". 3) Care nu mai are apă, din care a secat apa; uscat; lipsit de umezeală (despre, terenuri); arid, neproductiv. 4) În care nu se află nimic; gol, deşert. 5) Atrofiat, paralizat, uscat (despre părţi ale corpului). 6) Lipsit de conţinut, de sens; inutil (despre idei, gînduri etc.) (fig.). 7) Prost, fără minte (fig.). 8) Lipsit de sensibilitate, de căldură; aspru, tăios, rece (despre facultăţile şi manifestările oamenilor; şi adv.) (fig.). 9) Tare, puternic, dîrz (fig.). 10) Post. 11) Localit. în extrem. vestică a R.S. Cehoslovace (Bohemia Occidentală) (č). 12) Localit. în V R.S. Cehoslovace, cu baraj şi lac de acumulare (Bohemia Orientală) (č). 13) Usuc.

SED — Abr. uz. pentru „şedinţă" (ş). 2) Element (cu versante înclinate diferit) caracteristic acoperişului halelor industriale cu deschidere mare (pl. şeduri) (ş). 3) Zeu egiptean, „salvator" şi „tămăduitor" (Ş). 4) Sărbătoare celebrată de faraonii Egiptului antic, menită să le redea tinereţea după 30 de ani de domnie. 5) Rîu în NV R.P. Ungare, la N de l. Balaton, subafluent al Dunării. (é). 6) Stau jos (ş). 7) Divinitate feniciană la Cartagina (ş).

SEE — „Mare", „lac" în toponimia germană. 2) Fl. de coastă în NV Franţei, în dep. Manche, tributar Can. Mînecii (é, e). 3) Mic afl. al Rinului, în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 4) Numele a patru localit. în SE R.F. Germania (Bayern). 5) Mic afl. al rîului Unstrut, în SV R.D. Germane (Erfurt). 6) Două localit. în Austria (Styria, Tirol). 7) Localit. în SE R.D. Germane (Dresden). 8) Clinician şi medic francez (1818—96) (é, e). 9) Istoric fran-

Scanned with OKEN Scanner

cez (1864—1936) (é, e). 10) Astronom și matematician englez (1866—1962). 11) Critic și autor dramatic francez (1875—1959) (é, e).

SEF — Casă de bani; încăpere bine asigurată folosită pentru păstrarea banilor, hîrtiilor și a obiectelor de valoare (pl. sefuri) (sau SEIF, SAFÉ, SAFEU). 2) Persoană care conduce un colectiv, o instituție, o organizație etc.; conducător (ș). 3) Persoană superioară în grad sau în funcție altei persoane; superior (ș). 4) Astupătoare la horn, care oprește ieșirea căldurii după ce s-a stins focul (prin NV Trans.) (ș).

SEG — Jăratic, jar (înv.). 2) Lac în NV U.R.S.S. (R.S.S. Karelă). 3) Șed, stau jos, iau loc (prin Trans.) (ș).

SEH — Un fel de țambal la vechii chinezi (ș). 2) Șeic, căpetenie arabă (sau ȘEIH, ȘAIH) (înv.) (pl. ȘEHI).

SEI — Pl. de la ȘA (ș). 2) Canal în R.P. Chineză, pentru irigații. 3) (Shōnagon) Poetă japoneză, autoarea cărții „Însemnări de căpătîi" (n. pe la 964 — m. la început. sec. XI). 4) (Ito) Scriitor și critic japonez (n. 1905).

SEK — Măsură de capacitate în Coreea (= 180,4 l) (pl. SEKI).

SEL — Cel (Mold.) (ș). 2) Pîrîu format prin scurgerea apelor provenite din ploaie. 3) Locul unde se adună apa prin stăvilirea unei gîrle. 4) Local. în NV Franței (Ille-et-Vilaine) (Le). 5) Localit. în S Norvegiei (Oppland).

SEM — Abr. farm. și medic. pentru „semen" (= sămînță). 2) Abr. muz. pentru „sempre" (= mereu, tot timpul (în ital.)), adică a executa mereu cu nuanța indicată).3) Semantem (Lingv.). 4) Unitate semantică minimă care permite definirea unui sens (Lingv.). 5) Localit. în SV Franței (Ariège). 6) Culme în SE R.F. Germania, de 393 m (Bayern). 7) Localit. în SE Norvegiei (Vestfold). 8) Caricaturist francez (1863—1934). 9) Fiul cel mai mare al lui Noe, care, după „Vechiul Testament", ar fi strămoșul popoarelor semitice și ar fi trăit 600 de ani (sau SIM). 10) Personaj masc. din opereta „Oklahoma" de R. Rodgers.

SEN — „Înainte, cel dinainte", „în fața" în toponimia japoneză (sau ZEN). 2) Unitate monetară divizionară din: Indonezia (1 rupiah = 100 sen), Kampuchia Democratică (1 rial = 100 sen), Japonia (1 yen = 100 sen). (pl. SENI). 3) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Thailanda (= 40 m). 4) Amuletă egipteană, simbolizînd „eternitatea" (sau SHEN). 5) Localit. în SV Franței (Landes). 6) Localit. în E Birmaniei (Shan). 7) Rîu în Kampuchia Democratică, tributar lacului Tonlé Sap. 8) Reformator religios din India (1838—84). 9) Poet român contemporan (n. 1924).

SEO — „Sat" în toponimia sîrbă. 2) Oraș în NE Spaniei, numit și URGEL (sau SEU, Seo de Urgel), în Catalonia (prov. Lérida). 3) Localit. în N Italiei, la N de l. Garda (Trentino-Alto Adige).

SEP — V. GEB. 2) Dare în cereale pe care o vărsau țăranii polonezi feudalilor (od.).

SEQ — Abr. cuvintelor latine „sequens", „sequentes", „sequentia" (= următerul, următoarea, urmarea), folosite în diferite studii, servind pentru a indica, într-o trimitere înapoi, că trebuie deopotrivă să te raportezi și la pagina sau paginile care urmează aceleia a cărei cifră este dată (de ex. v. p. 120 seq. = „vezi pagina 120 și paginile următoare) (sau SQ și SQQ).

SER — Abr. U.A.I. pentru constelația Serpens (= șarpele). 2) Partea lichidă a sîngelui. 3) Lichid extras din sînge sau preparat pe cale artificială, care conține un anumit anticorp sau o secreție glandulară și este folosit în scopuri terapeutice (Medic.). 4) Unitate de măsură pentru capacitate folosită în India (= 1 l). 5) Veche unitate de măsură de greutate folosită în India (=0,933105 kg) (sau SEER). 6) Popor antic din India orientală. 7) Sat în jud. Satu Mare (com. Bogdand). 8) Fosta capitală a Omanului, lîngă G. Oman (numită și Sohar, Suhār, As-Suhar). 9) V. NUN (11). 10) Abr. latină pentru numele SERVIUS.

SES — Plan, neted, drept (despre suprafețe de pămînt (ș, s) (pop.) (pl. ȘEȘI, ȘEȘE) (sau ȘEȚ, ȘEZ). 2) Plat (despre obiecte) (înv., rar) (pl.

Scanned with OKEN Scanner

ŞEŞI, ŞEŞE). 3) Cîmpie; zăpodie (reg.); cîmp (ş, s) (sau ŞESC, ŞEST, ŞESTRU, ŞEŞ, ŞET, ŞEZ). 4) Platou pe munte sau pe deal (pop.) (ş, s). 5) Parte a corpului patrupedelor, cuprinsă între şolduri şi coaste; deşert. (ş, s) (înv., rar). 6) V. ŞOŞ (4, 5, 6) (ş, ş). 7) Pipirig (Bot., Criş.). (ş, ş). 8) Afl. al Rîului Mare (jud. Hunedoara) (ş, s). 9) Afl. al rîului Bistriţa Aurie (Jud. Suceava) (Ş, s). 10) Sat în jud. Suceava (com. Bunești). (Ş, s).

SET — V. SES (1, 2) (ş, ţ). 2) Parte dintr-o întîlnire sportivă, limitată de epuizarea unui timp sau de realizarea unui scor convenţional (la volei, la tenis etc.). 3) Serie de obiecte sau de instrumente care se vînd împreună. 4) Ansamblu de obicei de îmbrăcăminte (în special pulover şi jachetă) ale cărui piese sînt confecţionate din acelaşi material; garnitură. 5) Unitate de măsură tipografică pentru grosimea literelor de monotip egală cu 0,019598 mm (sau cu 0,938 puncte tipografice). 6) Platou pe care au loc filmările (Cinema.). 7) Ansamblu de şerveţele care înlocuiesc faţa de masă la serviciul de masă. 8) Împletitură de nuiele care formează fundul lesei de prins peşte (prin N. Dobrog.) (ş, ţ). 9) Zeu din mit. egipteană, care, iniţial a fost considerat o divinitate a războiului şi protectorul faraonilor, însă mai tîrziu a întruchipat principiul răului, personificînd deşertul arid; potrivit mitului, este ucigaşul fratelui său, zeul Osiris, fiind ucis şi el de fiul acestuia, zeul Horus; grecii l-au identificat cu monstrul Typhon. (scris şi SETH, SIT). 10) Al treilea fiu al lui Adam şi Eva, după „Vechiul Testament".

SEU — Grăsime de animale rumegătoare întrebuinţată în alimentaţie şi în industrie (sau SĂU). 2) Avere, bogăţie, bunăstare personală (fig.) (sau SĂU). 3) Strigăt cu care se alungă găinile (prin SV Trans.) (ş) 4) V. SEO (2). 5) Ins. lîngă coasta de SV a R.P.D. Coreene. 6) Ins. în largul coastei de S a rep. Coreea de Sud.

SEX — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Sextans (= sextantul). 2) Element de compunere savantă cu semnificaţia „şase", „de şase ori" (sau SEXA-). 3) Diferenţa fizică şi constituţională dintre bărbat şi femeie, dintre mascul şi femelă; totalitatea caracterelor specifice care despart animalele şi plantele în masculi şi femele. 4) Fiecare dintre cele două categorii de vieţuitoare diferenţiate după organele genitale. 5) Abr. latină pentru numele „SEXTUS"

SEY — Localitate în Belgia (Bruxelles).

SEZ — Ocol de vite folosit în timpul verii (NE Olt.) (ş). 2) Sediu, reşedinţă (înv., rar) (ş). 3) Focar (al unei boli) (înv.). 4) V. ŞES (1, 3). 5) Stau, iau loc (Munt., Olt.) (ş).

SFA — Siglă pentru „Sudden Field Strength Anomalies" (= anomalii bruşte ale intensităţii cîmpului magnetic), perturbaţie ionosferică. 2) Defileu în NE Algeriei, în M-ţii Aurès, prin care trece drumul către oraşul Batna (villayatul Batna).

SFI — Siglă pentru „Societatea Financiară Internaţională"

SFT — Nimic! (exclam.) (ş)

SFZ — Abr. muz. pentru „Sforzando" (= atacînd cu putere; apăsat, accentuat, forţat (în ital.)).

SGE — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Sagitta (= săgeata).

SGM — Siglă pentru „Strict Good Middling", varietate de bumbac din S.U.A.

SGO — Siglă pentru „Strict Good Ordinary", varietate de bumbac din S.U.A.

SGP — Singapore, în codificaţia automobilistică internaţională.

SGR — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Sagittarius (= săgetătorul).

SHA — Literă din alfabetul sanscrit. 2) Localit. în Cipru (Nicosia). 3) Localit. în R.F. a Nigeriei (Plateau).

SHD — „Decalare zecimală", instrucţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

SHE — Localit. în Nigeria (Niger).

SHF — Sigla cuv. engl. „Super High Frequencies", desemnînd undele radioelectrice a căror frecvenţă este cuprinsă între 3—30 GHz.

SHI — „Municipiu", în R.P. Chineză.

Scanned with OKEN Scanner

2) Nume dat oraşelor în Japonia. 3) Clasa socială a samurailor, în Japonia medievală.

SHO — Instrument muzical, de suflat, din Japonia. 2) Unitate de măsură pentru capacitate din Japonia (=1,8 l). 3) Numele a trei localit. japoneze: în ins. Honshū (Okayama-ken) şi în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken, Kagoshima-ken).

SHS — Sigla cuvintelor „Srba Hrvata Slovenaca", care reprezintă vechea denumire a R.S.F. Iugoslavia (între 1918—1945).

SHT — Simbol literal pentru „Short Ton", unitate de măsură pentru greutate americană (= 907,185 kg).

SHU — Veche monedă de argint din Japonia (sau ŞU). 2) Localit. în E R.S. a Uniunii Birmane (Shan). 3) Zeu egiptean, cel dintîi născut al zeului ATUM (sau RA) şi al zeiţei Hator (identificată de greci cu Afrodita), soţul zeiţei Tefnut (care-i era şi soră) şi tatăl zeului pămîntului, GEB (v.), considerat ca zeu al atmosferei, susţinătorul cerului, separînd pe GEB de soţia sa NUT (= cerul); identificat de greci cu Herakles. (sau ŞU).

SHX — Abr. pentru „Sinus hiperbolic de X" (Mat.).

SIA — Test de disproteinemie (Medic.). 2) Triburi din China de E. 3) Trib de indieni din New Mexico (S.U.A.). 4) Hipocoristic fem. din Anastasia, Aspasia. 5) Localit. în NV Indiei (Gujarat). 6) V. HIA (2).

SIB — Localit. în NV statului Israel, lîngă coastă (Septentrional) (sau Es-Sib). 2) Port pescăresc în NE sultanatului Oman, lîngă oraşul Masqat. 3) Localit. în SE Iranului (Sistan va Baluchistan).

SIC — Abr. farmaceutică pentru latin. „siccum" (= sec, uscat). 2) Cuvînt lat. care înseamnă „aşa", care se pune de obicei între paranteze într-un text citat, pentru a arăta că e întocmai după original, cu greşeala sau cu ciudăţenia sa. 3) Revistă franceză de avangardă şi de luptă, (adică: „Sunete-Idei-Culori"), apărută între 1916—19, deschisă dadaiştilor, futuriştilor şi viitorilor suprarealişti. 4) Prefix cu semnificaţia „smochină" (sau SICO-). 5) Eleganţă, distincţie, bun gust (în îmbrăcăminte, în atitudini) (fam.) (sau CHIC) (ş). 6) Elegant, distins, cu gust (fam.) (ş). 7) Haz, spirit (fam.) (ş). 8) Foiţă de metal, mai ales de staniol; poleială (reg., mai ales în Trans.) (pl. şicuri) (ş). 9) Fluturaş (ornamental), paietă (pl. şicuri) (ş) (prin Trans.). 10) Rădăcină de măsea (reg.) (pl. şîcuri) (ş, î). (sau ŞIP). 11) Cuvînt, de obicei repetat şi însoţit de gestul lovirii pumnilor unul de altul, prin care cineva îşi exprimă satisfacţia răutăcioasă pentru un necaz al altuia. 12) Mic afl. al rîului Fizeş, tributar Someşului Mic (jud. Cluj). 13) Com. şi sat component în jud. Cluj. 14) Veche denumire a satului Seliştea, com. Căraiid, din jud. Arad (î).

SID — Siglă pentru „Sudden Ionospheric Disturbances" (= sin. cu „perturbaţii ionosferice"). 2) Pseudonim al scriitoarei române Sidonia Drăguşanu (1907—71). 3) Rîu în Anglia. 4) Orăşel în NE R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia, Vojvodina). (Š). 5) Zeu, pe care locuitorii străvechiului SIDON îl considerau ca strămoşul lor.

SIE — Pronume reflexiv: sieşi, lui însuşi (ş). 2) V. ŞIU (1) (ş). 3) Limbă melaneziană, vorbită în ins. Eromanga din arh. Noile Hebride (Oc. Pacific).

SIF — În Sahara, creastă ascuţită a unei dune, provenind din intersecţia versanţilor expuşi cu cei adăpostiţi în vînt (pl. SIUF) (sau SAYF). 2) Oblic, pieziş (Bucov.) (ş). 3) Planşetă de zinc sau de lemn pe care se aşază zaţul; galion (Tipogr.) (ş) (pl. şifuri). 4) Zeiţă asen, cu păr de aur, care, în mit. scand., simbolizează munţii înzăpeziţi şi acoperiţi cu iarbă, soţia zeului THOR şi mama zeilor MODI şi ULL, căreia zeul LOKI, tăindu-i în joacă părul, a fost nevoit să-i dea altul în loc, cu totul şi cu totul de aur; ea este şi simbol al fidelităţii conjugale.

SIG — Pîrîu, afl. al Tîrnavei Mici (î). 2) Comună jud. Sălaj (î). 3) Rîu (= ued) în NV Algeriei, afl. stg. al fl. Macta (220 km lungime); cursul lui superior se numeşte Mekerra. 4) Cîmpie în NV Algeriei. 5) Oraş în NV

Scanned with OKEN Scanner

Algeriei (Oran). 6) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Karelă).

SIH — Plantă rară, care crește pe coasta orientală a M. Mediterane, recomandată în tratamentul diabetului. 2) Localit. în U.R.S.S., într-o oază din deșertul Karakum (R.S.S. Turkmenă (Ș).

SII — V. SĂI (8). 2) V. ȘIU (1) (ș). 3) Rîu, afl. stg. al Dunării, care se varsă între Olt și orașul Turnu Măgurele, numit și „Oltul mic", fiind un vechi curs al Oltului în sectorul inferior (81 km) (î, i) (sau ȘIU, SÎIU). 4) Sat component al com. Valea Vinului (jud. Satu Mare). (î, i).

SIK — Localit. în NV R.D. Somalia (Hargeisa). 2) Localit. în Malaysia Occidentală (Kedah).

SIL — Corp vulcanic orizontal sau puțin înclinat, alcătuit din lava care a pătruns printre formațiile sedimentare; zăcămînt de roci magmatice intruzive (Geol.) (sau SILL). 2) Varietate de ocru din care se făcea în antichitate olărie roșie sau galbenă. 3) V. CHIL (Fiziol.) (ș). 4) Rîu în NV Spaniei, cu un curs de 245 km, afl. stg. al fl. MIÑO. 5) Localit. în SV Suediei (Värmland). 6) Localit. în SE Turciei asiatice (Urfa). 7) Scînteie (rar).

SIM — Prefix cu semnificația „împreună", „cu" (sau SIN-). 2) Abr. muz. pentru cuv. ital. „simile" (= asemănător, asemenea, analog), însemnînd „la fel ca mai înainte". 3) Abr. uz. pentru „similar". 4) Sînt, sfînt (pop.) (sau SÎN). 5) V. CHIM (Fiziol.) (ș). 6) Rîu în U.R.S.S., cu un curs de 255 km, afl. al rîului Belaia (R.S.F.S. Rusă, reg. Celeabinsk și R.S.S.A. Bașkiră). 7) Oraș industrial în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Celeabinsk). 8) Rîu în U.R.S.S. (Siberia Occidentală), cu un curs de 506 km, care se varsă în fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk (î) (sau SYM). 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk (î) (sau SYM). 10) Cap la Oc. Atlantic, în V Marocului (Safi). 11) V. SEM (9). 12) Zeu domestic, patron al familiei în mit. slavă.

SIN — V. SIM (1). 2) V. SIM (4) (î). 3) Simbol literal matem. pentru „Sinus". 4) Literă în alfabetul arab și arameic. 5) Fiu, fiul lui (particulă care precede prenumele tatălui și intră în componența numelui de familie al copiilor) (înv. și reg.). 6) Mamelă (î) (pl. SÎNI). 7) Piept (î). 8) Parte a bluzei sau a cămășii care acoperă pieptul; spațiul dintre piept și cămașă (sau bluză), la omul încins, în care se pot ține lucruri ca într-o pungă (î) (pl. sînuri). 9) Fundul plasei sau al năvodului, în formă de buzunar larg, în care se adună peștele (i) (pl. sînuri). 10) Locul din corpul femeii unde este zămislit și purtat copilul; pîntece (pop.) (î) (pl. sînuri). 11) Parte interioară, parte centrală; interior, mijloc, centru, miez (fig.) (î) (pl. sînuri). 12) Piept, inimă (socotite ca sediu al sentimentelor); suflet (î) (pl. sînuri). 13) Golf (fig., înv.) (Geogr.) (î). 14) Adăpost pentru nutreț (pl. sinuri) (Criș.). 15) Șină (Trans., Maram.) (ș) (sau ȘING) (pl. șinuri). 16) „Neam", la vechii chinezi. 17) Pește (înv.). 18) „Acțiune", noțiune din filozofia chineză. 19) Localit. în N Franței, lîngă orașul DOUAI (Nord). 20) Două localit. în R.P. Chineză, în apropiere de orașul Beijing. 21) Deșert în NE Egiptului, în apropiere de Sinai, care, conf. „Vechiul Testament", a fost străbătut de evrei în fuga din Egipt. (sau ZIN). 22) Cetate antică în Fenicia. 23) Deșert situat la S de Kadeș (Siria) (ant.) (sau ZIN.) 24) Vechi regat, care era situat pe coasta atlantică a Senegalului, cu capitala la JOAL. 25) Zeița lunii, în țara UR. 26) Zeul-lună, în religia sumerienilor, akkadienilor, asiro-babilonienilor și a vechilor arabi. 27) Zeiță scandinavă, numită și SINIA. 28) Scriitor român (n. 1942). 29) Ins. lîngă coasta de NV a rep. Coreea de Sud.

SIO — Insulă daneză, între ins. Taasinge și ins. Langeland, la S de Fionia (FYN). (ŏ). 2) Rîu (canal) în V R.P. Ungare, care izv. din L. Balaton și se varsă în Dunăre (ó). 3) Numele a două localit. japoneze, în ins. Honshū (Ibaraki-ken, Ishikawa-ken) (sau SHIO). 4) Fl. de coastă în S rep. Togo. 5) „Inițiere intrare/ieșire", instrucțiune

Scanned with OKEN Scanner

mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

SIP — Cuvînt care redă vorbirea în șoaptă (prin Munt.) (ș). 2) Strigăt cu care se cheamă vacile (S Trans.). 3) Pește din fam. acipenseridelor, numit și „șipcă", asemănător cu nisetrul, care își depune icrele în regiunea gurilor Dunării (Acipenser sturio) (ș) (pl. ȘIPI). 4) Rădăcini adventive la porumb (pl. ȘIPI) (prin S Mold.; la pl.). 5) Corn de cerb (pl. ȘIPI) (prin S Mold.; la pl.). 6) V. ȘIC (10) (pl. ȘIPI). 7) Sticlă pentru păstrat lichide; flacon (mai ales în Mold.); cantitatea de lichid conținută într-un șip (ș) (pl. șipuri) (sau ȘUP). 8) V. CEP (10) (ș). 9) Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia pe Dunăre, la Porțile de Fier, în dreptul localit. românești Gura Văii (între Sip și Gura Văii se află magnificul baraj al hidrocentralei de la Porțile de Fier) (Serbia).

SIR — Abr. farmaceutică pentru „Sirupus" (= sirop). 2) Titlu dat nobililor în Anglia, precedînd prenumele cavalerilor și baronilor. 3) Termen folosit în țările de limbă engleză ca expresie de politețe față de un bărbat (corespunde cu „domnule"). 4) Palton de postav alb, „croială ungurească". 5) Grup, mulțime de oameni, de lucruri așezate într-o anumită ordine, pe aceeași linie sau unele după altele; rînd (pl. șiruri) (ș) (sau ȘAR, ORD (reg.). 6) Rînd scris sau tipărit (înv.) (ș). 7) Șirag (ș). 8) Lanț de munți; masiv muntos (ș). 9) Dîră formată de un lichid care se prelinge pe ceva (ș). 10) Succesiune de fapte, evenimente, unități de timp etc. (ș). 11) Desfășurare continuă și regulată, înlănțuire logică a ideilor, a faptelor într-o expunere, într-o relatare; fir (ș). 12) Mulțime infinită, ordonată, ale cărei elemente pot fi puse în corespondență cu mulțimea numerelor naturale (Matem.) (ș). 13) Cusătură decorativă făcută mai ales pe mînecile sau pe piepții iilor (mai mult în Trans.; de obicei la pl. = ȘIRE). 14) Numele unui dans popular; melodie după care se execută acest dans (art.; Olt.) (ș). 15) Succesiune ordonată a elementelor unui ansamblu. 16) Grup, ceată, gloată (la pl.) (ș). 17) Grupare, categorie de persoane (mai ales la pl.). 18) Sumă, mulțime. (ș). 19) Localit. în NV Turciei asiatice (Ankara). 20) Localit. în N Libanului, (sau SYR). 21) Localit. în NV Iranului, la V de l. Urmia (Azerbaidjanul Occidental).

SIS — Strigăt cu care se abat caprele sau se mînă dinapoi (NV Munt.) (sau SÎS, în NE Olt.) (sau ȘIȘ). 2) Hanger; stilet; pumnal (pl. șișuri) (azi, mai ales argotic). 3) Un fel de pumnal lung și îngust, purtat într-un baston care îi servea drept teacă; baston prevăzut cu un asemenea pumnal (în trecut) (pl. șișuri) (ș, ș). 4) Sst! (ș, ș). 5) Riu în U.R.S.S., cu lung. de 288 km, afl. dr. al rîului Irtîș (R.S.F.S. Rusă, reg. OMSK) (Ș, ș).

SIT — Abr. uz. pentru „situație". 2) Strigăt cu care se alungă pisicile (prin V Trans. și Ban.) (ș, ț). 3) Priveliște, peisaj; poziție (pl. situri). 4) V. ȘUT (5) (pl. șituri) (Maram.) (ș). 5) Scaunul din căruță (Ban.) (pl. șituri) (ț). 6) V. JEȚ (3) (pl. șițuri) (Ban., Trans.). 7) Legătură, desagă (pl. șîturi) (ș, î). 8) Sst! (în NV Munt.) (ș). 9) Insulă iugoslavă în M. Adriatică, lîngă Coasta Dalmației (Croația). 10) Riu în U.R.S.S., cu un curs de 153 km, tributar l. Rîbinsk (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin și reg. Iaroslavl.). 11) Alt nume dat zeiței egiptene ISIS, sora și soția lui Osiris și mama lui Horus (sau TSIT). 12) V. SET (9).

SIU — Nisipos, slab, neroditor (despre terenuri) (Ban., Olt.) (fem. ȘIE, pl. ȘII). 2) Șuvoi, curs de apă torențial (pl. șiuri) (înv.; Mold. și SE Ban.) (ș). 3) Strîmb (Mold.) (sau ȘUI) (ș). 4) Tub scurt de oțel, cu pereții groși, rezistent, utilizat la foraj; sabot (pl. șiuri) (ș). (Petrol.). 5) Cositel (Bot.) (ș) (numele științ.: SIUM). 6) V. SÎI (3).

SIV — De culoare cenușie sură (reg.) (forme: SIVĂ, SIVE, SIVI). 2) Cărunt (despre părul oamenilor) (reg.). 3) Cu lîna galben-neagră (despre oi) (reg.). 4) Galben-negru la față (reg.) (i) (sau SĂV).

SIX — Tip de termometru cu alcool. 2) Localit. în NE S.U.A. (West Vir-

Scanned with OKEN Scanner

ginia). 3) Celebru numismat olandez (1824—99).
SIZ — Balanță de mare precizie, servind la cîntărirea perlelor.
SJO — „Lac", „Mare", în toponimia norvegiană și suedeză (ö).
SKA — Localit. în SE Suediei (Stockholm).
SKB — Numele comercial pentru cauciucul sintetic de tipul polimerului butadienei (sau BUNA 85).
SKF — Sigla lui „Aktiebolaget Svenska Kullagerfabriken", companie suedeză fondată la Göteborg în 1907, primul producător mondial de rulmenți cu bile și rulouri.
SKI — Schi (în norv.). 2) Oraș și district în SE Norvegiei (Akershus).
SKN — Numele comercial pentru copolimerul butadienei cu nitril acrilic (sau BUNA N).
SKS — Numele comercial al copolimerului butadienei cu stiren (sau BUNA S).
SKV — Siglă pentru „Siebenbürgische Karpathenverein" (= Societatea carpatină ardeleană a turiștilor), care a activat neîntrerupt peste 60 de ani, începînd cu anul 1880.
SLD — Termen abreviativ pentru „Self Limiting Disease", prin care se definește autolimitarea unei boli, fără intervenție terapeutică (Med.).
SLI — Ued în NV Algeriei, afl. lui Chéliff (El-Asnam) (scris și SLY). 2) Golf în S pen. JYLLAND (Danemarca).
SLM — Abr. pentru „Strict Low Middling", varietate de bumbac din S.U.A.
SLT — Abr. milit. pentru „Sublocotenent".
SLY — V. SLI (1). 2) Localit. în E S.U.A. (North Carolina). 3) Pers. masc., mereu în stare de ebreitate, din prologul comediei „Femeia îndărătnică" de Shakespeare (Christopher). 4) Operă de Ermanno Wolf-Ferrari.
SMA — Siglă pentru „Stațiune pentru mecanizarea agriculturii", tip de unitate economică socialistă de stat, în agricultura României, bazată pe gestiunea economică, organizată la nivel județean în IMA în 1970.
SMC — Siglă pentru „Spitalul Militar Central".
SME — Șmecher (argotic; formă prescurtată) (ș).
SMS — Tip de satelit meteorologic staționar american.
SMT — Siglă pentru „Stațiune de mașini și tractoare", întîia unitate de stat pentru mecanizarea agriculturii din România, creată în 1948 (din 1968, IMA).
SMZ — Feroaliaj cu siliciu, mangan și zirconiu, folosit la dezoxidarea unor oțeluri (Metalurg.).
SNC — Abr. medic. uz. pentru „Sistemul nervos central".
SNE — Nomă în Egiptul Superior (Maris), numită de greci Latopolis (é) (ant.).
SNI — Localit. în Pakistan, lîngă care există mari zăcăminte de gaze naturale.
SNM — Divinitate feniciană născută din zeul EL (Mit.) (Š).
SNO — „Zăpadă", în toponimia suedeză (ö). 2) Localit. în U.R.S.S., în M-ții Caucaz (R.S.S. Gruzină).
SNP — Insecticid puternic, numit și „parathion", contra dăunătorilor din agricultură (= tiosulfat de dietil sau paranitrofenil).
SNS — Celuloză monosulfit, fabricată din lemn sau din plante anuale (paie, stuf etc.). 2) Gen de leșie (leșie Sulfit neutru de sodiu) (Ind. hîrtiei).
SNV — Abr. medic. uz. pentru „Sistemul neurovegetativ".
SOA — Munți în Scoția (ins. Hebride). 2 Insuliță lîngă coasta de SE a ins. COLL, făcînd parte din arh. Hebridelor Interioare (Scoția, Argyll). 3) Provincie etiopiană, în care se află capitala țării, Addis-Abeba (Ș) (sau SHOA, CHOA). 4) Local. în S rep. Malawi, pe malul rîului de graniță, RUO.
SOB — Rîu în U.R.S.S., afl. stg. al fl. BUG (R.S.S. Ucraineană, reg. Vinnița).
SOC — Denumire dată arborilor și arbuștilor din genul Sambucus, ale căror flori și fructe, scoarță și rădăcini se folosesc în medicină (sau SOG) (maced). 2) Ciocnire, izbire bruscă și violentă între două corpuri (pl. șocuri) (ș). 3) Stare patologică gravă, caracterizată printr-un dezechilibru fizic și psihic, care poate fi provocată de agenți de

Scanned with OKEN Scanner

natură diferită (traumatism, operație, hemoragie, infecție etc.) (Fiziol.) (ș). 4) Impresie puternică, violentă (fig.) (ș). 5) Cantitate de șaizeci de obiecte de același fel care formau un tot (înv., prin Trans. și Munt.) (sau ȘOG (înv.) (pl. șocuri). 6) Localit. în S R.P.D. Laos.

SOD — Bufon, măscărici (în dicționarele din sec. XIX) (ș) (pl. ȘOZI)-2) Nebun (adj.) (înv., prin Ban.) (cu formele: ȘOADĂ, ȘOZI, ȘOADE) (ș). 3) Amuzant, nostim, caraghios; ciudat, curios, bizar (Trans., Ban., Olt.) (cu formele de la ȘOD (2)). 4) Localit. în NE S.U.A. (West Virginia).

SOE — Localit. în V ins. Timor (Indonezia) (ë).

SOF — Stofă de lînă subțire și ușoară (od.) (sau ZOF, ZUF). 2) V.ȘAF (1).

SOG — V. SOC (1). 2) V. SOC (5) (ș). 3) Boț de aluat (Trans.). 4) Neghiob (Trans.) (ș).

SOH — Rîu în U.R.S.S., subafluent al fl. Sîr-Daria (R.S.S. Kirghiză, R.S.S. Uzbekă) (109 km lungime). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbekă, reg. Fergana) pe rîul omonim.

SOI — Pseudonim al lui Șt. O. Iosif, cunoscut poet român (1875—1913). 2) Varietate, diversitate de animale, de produse etc.; gen, fel, categorie (de oameni, lucruri) (fam.) (pl. soiuri). 3) Grup de plante sau de animale care aparțin aceleiași specii sau varietăți, cu anumite însușiri morfologice sau fiziologice ereditare comune; plantă sau animal care aparține unui asemenea grup (pl. soiuri). 4) Strat de murdărie depus pe obiecte; slin (rar) (pl. soaie). 5) A (se) murdări, a (se) umple cu soi (sau ZOI). 6) A înnobila rasa animalelor prin împerecheri cu animale de soi mai bun. 7) V. ȘUI (12—25) (pl. ȘOAIE). 8) A ofta, a suspina (Trans.) (sau ȘIOI). 9) A îndepărta, a împinge cu violență (prin Mold. și Trans.) (sau ȘUIA).

SOJ — Rîu în U.R.S.S., afl. stg. al fl. Nipru cu un curs de 636 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Smolensk; R.S.S. Bielorusă). 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Smolensk).

SOK — V. SUK (1). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. stg. al fl. Volga, cu un curs de 312 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Cikalov și reg. Kuibîșev). 3) Localit. în R.P. Chineză (reg. autonomă Xizang).

SOL — Abr. farmaceutică pentru „Solutio" (= soluție). 2) Prefix cu semnificația „pămînt". 3) Unul dintre cele șapte sunete ale gamei majore tip, corespunzătoare notației literale „g". 4) Denumire a uneia dintre cheile muzicale. 5) Coarda, clapa unui instrument care dă sunetul celei de a cincea note muzicale. 6) Persoană desemnată să ducă tratative oficiale în numele unei țări, al unui suveran ș.a.; emisar (în evul mediu) (pl. SOLI). 7) Vestitor, flăcău trimis de mire în satul sau la casa miresei, spre a-i vesti sosirea (la nunțile țărănești) (pl. SOLI). 8) Stratul afînat de la suprafața Pămîntului, în care se dezvoltă viața vegetală (pl. soluri). 9) Teritoriu, pămînt, teren (pl. soluri). 10) Soluție coloidală (Chim.). 11) Unitate monetară principală din Peru (= 100 centavos) (pl. SOLI). 12) Cană, ceașcă (Ban., prin V Trans. și V Olt.) (pl. șoluri) (sau ȘOLĂ) (ș). 13) Cremă pentru întreținerea pielii (SE Ban.) (ș). 14) Formă de turnătorie deschisă (pl. șoluri) (ș). 15) „Aur", la alchimiști. 16) Vîrf în E Elveției, în M-ții Grauehörner, cu alt. de 2849 m (St. Gallen). 17) Localit. în E R.S. Cehoslovace (Slovacia Orientală) (L'). 18) Localit. în SE R.P. Polone, în masivul Beskizi (voiev. urban Kraków) (ó). 19) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană, reg. Donețk). 20) Localit. în Rep. Arabă Egipt, pe malul dr. al Nilului (Regiunea 2-a). 21) Metis rezultat din încrucișarea creolilor cu indienii (sau CHOLÓ) (ș). 22) Veche divinitate romană, de origine sabină, identificată cu Helios din mit. greacă. 23) Fiica gigantului Mundilföri, care a fost răpită de zeul Odin și prefăcută în soare (= Zeița scandinavă a soarelui). 24) (Doña) Eroină din drama „Hernani" de Victor Hugo. 25) (Doña) Pers. femin. din romanul „Arenele însîngerate" de Vicente Blasco Ibañez.

SOM — Samur (Martes zibellina); blana acestui animal (pl. ȘOMI) (înv.). 2) Somn (= pește) (pop.) (pl. SOMI).

Scanned with OKEN Scanner

3) Un fel de stofă pentru anterie (înv.). 4) Localit. în V R.P. Ungare (Somogy). 5) Vîrf în Alpi, în masivul Grande-Chartreuse, din SE Franței (Isère). 6) Afl. al fl. Niger, în SV rep. Niger (Niamey).

SON — Prefix cu semnificația „(referitor la) sunet", „sonor" (sau SONA-, SONO-). 2) Sunet, ton (pl. sonuri) (rar). 3) Unitate de măsură a intensității sunetelor, egală cu intensitatea unui sunet cu frecvența de 1 000 de Hz și cu intensitatea auditivă de 40 de foni (Fiz.) (pl. SONI). 4) Monedă divizionară din Coreea (1 WON = = 100 șoni) (ș) (sau CHUN, CHON, CHEON, CHEUN, GEON). 5) Populație din neamul khmerilor în Kampuchia Democratică. 6) Localit. în NE Franței (Ardennes). 7) Localit. în NV Spaniei, lîngă malul stg. al estuarului fl. de coastă Tambre (La Coruña). 8) Localit. în SE Olandei, lîngă rîul Dommel (Noordbrabant). 9) Localit. în SE Norvegiei (Akershus). 10) Localit. în U.R.S.S., la E de fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk). 11) Afl. al fl. Gange, în NE Indiei, cu un curs de 760 km (Bihar). 12) Localit. în NE R.D.P. Laos. 13) Localit. în NV Thailandei. 14) Rîu în N Thailandei. 15) Pictor flamand, de fructe în ghirlande sau în festoane și de mese încărcate (1623—67) (sau Van Son). 16) Pictor olandez, renumit prin naturile moarte (flori, fructe ș.a.) (1661—1700). 17) (= „Răscumpărare" sau „Ispășire") Numele unuia dintre cele două ulcioare (cellalt: BODN) în care piticii negri, GALAR și FJALAR, au adunat sîngele înțeleptului KVASIR, pe care l-au ucis, sînge din care au făcut o băutură fermecată (cei care o beau deveneau fie scalzi (= poeți), fie oameni de știință). (Mit. scand.).

SOO — Rîu și localit. în ins. chineză Taivan (sau SU' AO). 2) Localit. japoneză, în ins. Honshū (Yamaguchiken). 3) Renumit botanist ungur (n. 1903) (o,ó). 4) Pictoriță româncă contemporană, de origine maghiară (n. 1931).

SOP — Cuvînt care redă zgomotul făcut cînd se vorbește în șoaptă (reg.) (ș) (sau ȘOPA). 2) Urs spălător (= specie de mamifer carnivor din America de Nord, cu blană prețioasă; își spală hrana înainte de a o consuma) (Procyon lotor); blană (prelucrată) de șop (pl. ȘOPI). 3) Șopron (reg., mai ales în Trans.) (pl. șopuri) (ș). 4) Podul șurii în care se păstrează fînul (prin S Trans.) (ș) (pl. șopuri). 5) Umbrar (prin NE Olt.) (pl. șopuri) (ș). 6) Numele unei boli de vite nedefinite mai îndeaproape (Dobr.) (ș). 7) Halbă de bere (Trans.) (ș).

SOR — Pseudonim al lui Iuliu I. Roșca, poet, critic muzical și publicist român (1858—1940) (Ș). 2) Soră (pop.). 3) Grup de sporangi situați pe dosul frunzei de ferigă (Bot.). 4) Șorici (Trans., Maram.). 5) Rîu în SV Portugaliei (Santarém), afl. lui Sorraia sau Zatas. 6) Localit. în SV Franței (Ariège). 7) Rîu în SV Franței, în bazinul Aquitaniei, lung de 60 km, care se varsă în Agout, afl. rîului TARN. 8) Fiord în SV Norvegiei (Hordaland). 9) Ghitarist și compozitor spaniol (1778—1839) (sau SORS). 10) Lingvist și istoric al literaturii medievale din U.R.S.S. (1893—1939).

SOS — Abr. din prescripțiile medicale pentru „si opus sit" (= dacă este necesar). 2) Abr. din engl. „Save Our Souls" (= salvați sufletele noastre), apel internațional radiotelegrafic, folosit de navele în pericol pentru a cere ajutor; orice semnal sau apel prin care se cere ajutor în caz de pericol. 3) Preparat culinar lichid sau vîscos (condimentat) cu care se pregătesc sau care însoțește unele mîncăruri. (pl. sosuri). 4) Stîlp, bîrnă, grindă (Trans., Maram. și Bucov.) (ș, ș) (pl. ȘOȘI, ȘOȘE, șoșuri) (sau ȘAȘ, ȘEȘ, ȘOS, ȘOAȘ, ȘORȘ). 5) Proptea de lemn (Trans.) (ș, ș) (v. ȘOȘ (4) pentru pl. și var.). 6) Scîndură groasă folosită în construcții (ș, ș) (Trans.) (v. ȘOȘ (4) pentru pl. și var.). 7) Pîrîu, afl. al rîului Tîrnava Mare. (S, ș). 8) Localit. în SV Franței (Lot-et-Garonne). 9) Localit. în NE Spaniei (Zaragoza).

SOȚ — Bărbat căsătorit în raport cu soția lui; bărbat. (ț). 2) Soție, nevastă (înv.). 3) Tovarăș, însoțitor; asociat, aliat (pop.) (pl. SOȚI). 4) Obiect

Scanned with OKEN Scanner

care cu altul (de același fel) alcătuiește o pereche (ț). 5) Lac sărat frecvent în zonele de stepă și în semideșerturi (ex. Africa de Nord, la S de M-ții Atlas), care seacă în perioadele secetoase, lăsînd depozite de săruri (Ș) (pl. șoturi) (sau ȘATT, CHOTT). 6) Localit. în NE R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia, Vojvodina). 7) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Volga (R.S.F.S. Rusă, reg. Iaroslavl și reg. Kostroma). 8) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Iaroslavl).

SOU — Nume sub care au fost cunoscute în Franța, încă din antichitate, monedele de aur și de argint. 2) În vechile sisteme monetare franceze, piesă de aramă sau de bronz valorînd 1/20 dintr-o livră. 3) Mic rîu în S Franței, afl. al fl. AUDE. 4) Insulă în Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Amiralității (Melanezia), în componența statului Papua-Noua Guinee.

SOV — Pseudonim al lui Simion Mehedinți, geograf și scriitor român (1869—1962).

SOW — Rîu în E Angliei, afl. fl. Trent.

SOY — Un fel de sos japonez. 2) Localit. în SE Belgiei (Luxembourg). 3) Localit. în rep. Kenya.

SOZ — Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Volga (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin).

SPA — Abr. pentru „Sudden Phase Anomalies" (= Anomalii bruște de fază), perturbații ionosferice. 2) Oraș în E Belgiei stațiune balneară cu ape minerale renumite (Liège). 3) Localit. în SV Irlandei (Eire), comitatul Kerry. 4) Numele a două localit. din S.U.A. (California, Kentucky).

SPF — Abr. medic. engl. pentru „Specified Pathogen Free" (= Lipsit de germeni patogeni specifici).

SPM — Abr. milit. curentă pentru „Stație poștală militară".

SPT — Pseudonim al lui Camil Petrescu.

SPY — Comună în SE Belgiei (Namur), lîngă o vestită peșteră, în care au fost găsite, în anul 1886, două schelete de tip neanderthalian. 2) Localit. în R.S. Cehoslovacă. 3) Lac artificial în NE statului Massachusetts, lîngă orașul Boston (S.U.A.).

SQQ — V. SEQ.

SRB — Localit. în SV R.S.F. Iugoslavia, pe rîul UNA (Croația) (sau Donji Srb).

SRD — Siglă pentru „Serviciul Român Dunărean", fostă societate anonimă română înființată în anul 1914, cu sediul la Galați.

SRI — Abr. milit. pentru „Stație radio intermediară" (transmisiuni). 2) Zeița norocului, a frumuseții și a fericirii, soția zeului Vișnu (în hinduism) (Ș, I).

SRO — Unul din cei 36 decani (= zei secundari egipteni), atașat de Zodia Capricornului, împreună cu ISRO și SMAT.

SSB — Siglă pentru „Societatea de științe biologice" (S, Ș).

SSC — Abr. pentru „Sudden Storm Commencement" (= Furtună geomagnetică cu început brusc).

SSE — Abr. uz. pentru „Sud-Sud Est".

SST — Cuvînt prin care se cere cuiva să facă sau să păstreze liniște. (sau SS, ST).

SSV — Abr. uz. pentru „Sud-Sud Vest" (sau SSW).

SSW — V. SSV.

STA — Stea (reg.). 2) A se opri din mers, a rămîne pe loc. 3) A se opri din starea de funcționare, a se întrerupe din mișcare (despre aparate, mecanisme etc.). 4) A se întrerupe dintr-o activitate, a nu mai face nimic (despre oameni). 5) A conteni, a înceta (despre ploaie, vînt etc.). 6) A staționa (despre vehicule). 7) A nu pleca, a nu se îndepărta dintr-un anumit loc. 8) A rămîne într-un serviciu, într-o slujbă etc. 9) A poposi. 10) A fi, a se afla, a se găsi într-un anumit loc. 11) A viețui, a locui, a trăi. 12) A exista, a se afla; a dăinui. 13) A fi așezat într-un anumit fel, a avea o anumită poziție, atitudine etc 14) A se ocupa cu..., a se îndeletnici cu... 15) A fi atîrnat sau fixat în ceva. 16 A se reduce..., a se limita la... 17) A fi într-un anumit fel, a consta în..., a se prezenta ca... 18) A se ține tare pe poziție, a nu da înapoi (fig., înv.). 19) A avea loc, a se petrece (înv.). 20) A fi format din... (înv.). 21) A pluti la suprafața unui lichid. 22) A fi pe punctul de a..., a fi gata să... 23) A nu mai primi, a nu mai cere altă carte (în anumite jocuri de cărți).

Scanned with OKEN Scanner

STB — Prima societate de tramvaie din București (din 1948: ITB).
STC — Siglă pentru „Suomi Touring Club", club automobilistic din Finlanda. 2. „Memorarea condițiilor", instrucțiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.)
STD — Abr. pentru „Skin test dosis" (= doza minimă eritrogenă scarlatinoasă, care, introdusă intradermic la om, determină o reacție eritematoasă cu un diametru de 10 mm) (Medic.).
STE — Literă din alfabetul bulgar (ș).
STF — Siglă pentru „Svenska Turistföreningen", club automobilistic din Suedia. 2) Abr. milit. pentru „Stație telefonică finală" (transmisiuni). 3) Pseudonim al lui Victor Crăsescu, scriitor român (c. 1848—1918).
STG — Abr. uz. pentru „Stîng".
STH — Abr. uz. pentru „Hormonul somatotrop" (sau somatotropină) al gl. hipofize (= hormonul de creștere) (Fiziol.) (sau GH).
STI — Abr. milit. pentru „Stație telefonică intermediară" (transmisiuni). 2) Literă din alfabetul slavon (ș). 3) A avea cunoștință, a fi informat despre ceva (ș). 4) A lua cunoștință despre ceva, a afla (ș). 5) A cunoaște (bine) pe cineva (ș). 6) A se cunoaște pe sine (ș). 7) A se cunoaște unul pe altul (ș). 8) A ține seama de ceva; a avea respect sau teamă de cineva (ș). 9) A recunoaște, a considera drept... (ș). 10) A avea parte, a dispune de ceva (ș). 11) A purta de grijă, a se interesa de... (ș). 12) A stăpîni o știință, o artă, o tehnică, a fi instruit într-un anumit domeniu (ș). 13) A cunoaște, a vorbi o anumită limbă (ș). 14) A putea, a fi capabil să facă ceva (ș). 15) A-și aminti (ș). 16) A-și da seama, a se dumeri (ș). 17) A prevedea; a-și închipui, a bănui (ș). 18) A fi sigur de ceva (ș). 19) A fi cunoscut de toată lumea (ș).
STL — Abr. pentru „Substanțe toxice de luptă" (Milit.).
STM — „Memorare multiplă", informațiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.)
STO — Numele a trei vîrfuri din R.S.F. Iugoslavia: două în R.S. Serbia (în M-ții KRŠ, de 1189 m; în Suva Planina, de 1357 m) și unul în R.S. Muntenegru (în M-ții Sinjajevina, de 2253 m). 2) Localit. în NV Norvegiei, în ins. Lofoten (Nordland). 3) Strigăt cu care se cheamă măgarii (S Trans.) (Ș).
STP — Abr. milit. pentru „Substanțe toxice persistente".
STR — Abr. uz. pentru „Stradă". 2) Abr. geogr. pentru „Strîmtoare". 3) Abr. meteor. pentru norii „Stratiformis". 4) Simbol pentru „Steradian" (= unitate de măsură a unghiurilor solide) (sau, mai ales, SR). 5) Siglă pentru „Societatea turiștilor din România" care a activat între anii 1903 — 1931.
STS — Pseudonim al poetului român Sandu Al. Tzigara-Samurcaș (n. 1903). 2) Abr. pentru „Substanțe toxice speciale" (Milit.).
STT — Tip de satelit canadian de telecomunicații.
STU — Strigăt cu care se îndeamnă boii înjugați la car să dea înapoi (Olt.).
SUA — Siglă pentru „Statele Unite ale Americii" (sau USA).
SUB — Dedesubt (prep.) (sau: SUP, SUBT; SUPT (pop.)). 2) La (prep.). 3) Pe vremea, pe timpul (prep.). 4) Mai puțin decît... (prep.). 5) În (prep.) (rar). 6) La marginea, la poalele, jos, lîngă... (prep.). 7) Prefix cu semnificația de mai puțin decît o anumită valoare. 8) Prefix cu sensul de inferioritate, subordonare, localizare mai jos. 9) Forță, putere (ș) (prin Trans. și V Mold.). 10) Lovitură, izbitură (NE Trans.) (ș). 11) Cunoscută regizoare de cinema sovietică (1894—1959) (Ș).
SUC — Simbolul literal al unității monetare principale din rep. Ecuador, numită SUCRE. 2) Lichid conținut în țesuturile plantelor, mai ales în fructe; zeamă. 3) Lichid care circulă prin tuburile capilare ale plantelor. 4) Orice lichid, în afară de sînge, care se află în corpurile animalelor, îndeplinind anumite funcții. 5) Unele secreții digestive la om și la animale. 6) Băutură răcoritoare special preparată din sucul unor fructe sau din substanțe sintetice. (pl. sucuri). 7) Ceea ce este

Scanned with OKEN Scanner

mai substanţial într-o ştiinţă, într-o carte etc. (fig.). 8) Măsură de lungime egală cu lungimea degetului mare (Trans.) (ş). 9) Măsură de lungime folosită de ţesătoare, egală cu distanţa obţinută prin alăturarea celor doi pumni, degetele mari fiind întinse, iar vîrfurile acestora apropiate (Maram.) (ş). 10) Unitate de măsură a lungimii egală cu a şasea parte dintr-un stînjen (pl. şucuri şi ŞUCI) (înv.; Ban,. Trans., Bucov.) (sau ŞUF, ŞUG, ŞUH). 11) Întăritură care se face la malul unui rîu pentru a nu se surpa din cauza apei (E Bucov.) (ş). 12) Izbitură, îmbrîncitură (V Bucov.) (ş) (pl. şucuri). 13) Grup de (20—60 de) oi (prin NE Olt.) (ş). (pl. şucuri). 14) Usuc (= materie grasă, unsuroasă, de culoare albă, galbenă sau verzuie, ce se găseşte în lîna oilor; apa în care s-a spălat lîna (folosită în med. pop. în tratamentul rîiei) (reg.). 15) Sculptor francez (1802—55).

SUD — Unul dintre cele patru puncte cardinale, opus nordului; miazăzi (simbol: S). 2) Capătul acului magnetic al busolei care se îndreaptă către polul sud geografic. 3) Parte a globului pămîntesc, a unui continent, a unei ţări etc. aşezată spre sud. 4) Unul din polii globului pămîntesc. 5) Popoare, populaţii care locuiesc în sud. 6) District în statul Israel. 7) Cap al Ins. Anticosti, din G. Sf. Laurenţiu (Canada). 8) Departament în rep. Haiti. 9) Nume dat Oc. Pacific de către primii exploratori. 10) Cap al ins. BALI (Indonezia). 11) Cap al ins. Tasmania.

SUE — Cap în E Mării Caspice (U.R.S.S.). 2) Numele a trei localit. japoneze: în ins. Honshū (Gifu-ken); în ins. Shikoku (Kagawa-ken) şi în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken). 3) Rîu în SV rep. Sudan, afl. al rîului JUB (tributar Nilului). 4) Scriitor francez, creatorul romanului-foileton popular („Misterele Parisului", „Jidovul rătăcitor") (1804—57). 5) Arhitect, artist decorator şi pictor francez (1875—?) (ü).

SUF — Abr. uz. pentru „Suficient". 2) V. ŞUC (10) (ş). 3) Regiune, ued şi oază în NE Saharei algeriene (Oasis) (sau SOUF). 4) Ţinut muntos în rep. Liban. 5) Localit. în NV Iordaniei (Irbid).

SUG — Strigăt cu care se cheamă caprele (prin Trans.) (ş) (sau ŞUGU). 2) V. ŞUC (10). 3) Ind. prez. de la „a suge". 4) Munte în reg. autonomă chineză Xizang (= Tibet). 5) Localit. în SE Saharei Occidentale (fosta Rio de Oro).

SUH — V. ŞUC (10). 2) Compas folosit în zidărie (V Bucov.) (ş). 3) Papuc (Bucov.) (ş).

SUI — A (se) îndrepta spre un loc mai înalt, a merge la deal; a (se) urca. 2) A avansa, a înainta (fig.). 3) A (se) aşeza pe ceva ridicat; a (se) căţăra. 4) A se înălţa, a se ridica (în văzduh). 5) A creşte, a se mări, a se urca, a se ridica (despre numere, preţuri sau sume). 6) A intona sunete din ce în ce mai înalte; a ridica (despre glas; cîntăreţi). 7) A face să crească, să sporească. 8) CAR (Anobium pertinax) (Entom.) (ş) (SE Trans.). 9) Scurtătură, retevei (pl. ŞUIE) (prin Trans. şi Maram.). 10) Lingură mare cu care se scoate jintuiala (SV Trans.). 11) A se văita, a se tîngui (ş) (Criş.). 12) Astmă (pl. şuiuri) (prin TRANS. şi BAN.). 13) Gută (ş) (Trans.). 14) Emfizem pulmonar (ş) (prin Mold. şi Trans.). 15) Cancer (ş) (Trans.). 16) Scrofuloză (prin Trans.) (ş) (sau ŞUL). 17) Sifilis (ş) (prin Trans.). 18) Hemoroizi (ş) (prin Banat.). 19) Fistulă (ş) (V Trans.). 20) Gangrenă (ş) (Trans.). 21) Astmatic (prin Ban.) (pl. ŞUI, ŞUIE) (fem. ŞUIE). 22) Tuberculos (S Ban.) (ş). 23) Care respiră cu greutate (despre cai) (ş) (NE Ban.). 24) Care are răni pe corp (despre cai) (ş) (prin Trans.). 25) Care are capul diform (despre cai) (Criş.) (ş). 26) Zvelt; subţire; îngust (ş) (mai ales în Munt. (fem. ŞUIE; pl. ŞUI, ŞUIE). 27) Mic (rar) (ş). 28) Semn făcut la urechea oilor, prin tăierea unei şuviţe (ş) (NV Mold.). 29) Numele unui peşte nedefinit mai îndeaproape (ş). 30) Strîmb, diform (fam.) (fem. ŞUIE). 31) Smintit, ţicnit; prost, nătîng (fam.; mai ales prin Mold.) (despre oameni) (ş) (fem. ŞUIE). 32) Nărăvaş (ş) (reg.)

Scanned with OKEN Scanner

33) Pătrunzător, ascuțit (despre privire) (ș) (fig., rar). 34) Mlădios (despre plante) (ș). 35) Limbă THAI vorbită în S R.P. Chineze (ș). 36) V. KUI (2). 37) Popor din SV R.P. Chineze. 38) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Barlîk (= subafluent al fl. Enisei) (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Tuvină) (Ș). 39) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Smolensk) (Ș). 40) Localit. în rep. Pakistan, la extrem. sudică a M-ților Sulaiman (Baluchistan). 41) Numele a două orașe din E R.P. Chineze (Henan; Hubei). 42) Dinastie chineză (581—618).

SUK — „Piață", în toponimia arabică, arabă și franceză (sau SOUK, SOK). 2) Tîrg, în țările arabe. 3) Piață locală în rep. Sudan. 4) Limbă nilotică, vorbită în NE l. Victoria. 5) Trib de origine nilotică, care trăiește în rep. Kenya, lîngă l. Rudolf (sau SOUK). 6) Măsură de capacitate din Coreea de Sud (= 175,8 l). 7) V. HOK (2). 8) Dirijor sovietic, de origine cehă (1861—93). 9) Compozitor, violonist și pedagog ceh (1874—1935). 10) Sultan din „Cuibul invaziilor" de Mihail Sadoveanu, „cu mare faimă de hoț".

SUL — „Sud", în toponimia portugheză. 2) „Pe, peste; la" în toponimia italiană (și SULLA). 3) Cilindru solid care se poate roti în jurul axei sale și care servește la conducerea, presarea sau fasonarea unui material. 4) Cilindru metalic sau de lemn pe care se înfășoară urzeala sau țesătura (la războiul de țesut). 5) Bară folosită la gimnastică. 6) Pernă cilindrică, care se pune ca ornament sau ca rezemătoare la unul dintre capetele patului. 7) Un fel de pernă lungă, cilindrică, ce se pune între geamurile ferestrelor, pentru a împiedica pătrunderea frigului în cameră. 8) Bucată dintr-un material flexibil înfășurată în formă de cilindru. 9) Coloană de fum, de foc sau de praf; trombă (fig.). 10) Val de frunze uscate, rostogolite de vînt. 11) Fascicul (de raze). 12) Grindeiul jugului. 13) V. ȘUI (16) (ș). 14) Cu urechi foarte scurte (despre oi) (ș) (fem. ȘULĂ) (sau CIUL) (NV Mold.). 15) Alt nume dat mihalțului (= pește). 16) Înscris (fig.). 17) Localit. în N Portugaliei (Viseu). 18) Localit. în Norvegia (Nord-Tröndelag). 19) Localit. în R.A. Egipt (guvernoratul Gîza). 20) Canal (gură) în delta fl. Amazon (Brazilia). 21) Zeiță celtică, adorată cîndva în SV Angliei. 22) Rangă (= bară de oțel rotund folosită la lărgirea orificiului de scurgere a metalului lichid sau a zgurii dintr-un cuptor metalurgic).

SUM — Abr. din rețetele medicale pentru „Summitates". 2) Siglă pentru „Statele Unite Mexicane" (sau EUM). 3) Spumă de pe laptele proaspăt (prin Maram.) (pl. șumuri) (ș). 4) Înspumat (despre cai) (Maram.) (ș). 5) Rachiu (tare) (prin Bucov. și N Mold.) (pl. șumuri) (ș). 6) Miros (pl. șumuri) (ș) (prin Bucov.). 7) Localit. în S l. Ladoga (R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad) (Ș).

SUN — Sunet (pl. sunuri) (arh.). 2) Ind. prez. de la „a suna". 3) Unitate de măsură pentru lungime din Japonia (= 3,02 m). 4) Rîu în NV S.U.A., afl. lui Missouri (Montana). 5) Localit. în SE statului Louisiana, din S.U.A. 6) Vechi imperiu din China de Sud. 7) Veche dinastie din China de Sud (420—479), întemeiată de generalul Liu Yü (sau SUNG, Liu-Sung). 8) Dinastie de împărați chinezi (960—1279), împărțită în **dinastia SUN de Nord** (960—1127) (întemeiată de T'ai-tsu, la N de fl. Ianțzî, cu capitala la K'ai-feng (azi, Kaifîn)) și **dinastia SUN de Sud** (1127—1279) (întemeiată de Kaotsung, în urma cuceririi părții de N de către armatele statului Chin, cu capitala la Lin-an (azi, Hanciou)) (sau SUNG). 9) Poem dramatic de George Călinescu, a cărui acțiune se petrece în timpul legendarului împărat chinez YAO (eroul, ȘUN, este muzicant, poet, filozof, agricultor, industriaș etc.) (ș).

SUO — Cuvînt lat. pe rețetele medic. însemnînd „(al) său, propriu". 2) Mare interioară japoneză, între insulele Honshū și Kyūshū. 3) Oraș japonez, în ins. Honshū (Yamaguchi-ken). 4) Lac în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Karelă).

Scanned with OKEN Scanner

SUP — Abr. din matem. pentru „Supremum“. 2) V. SUB (1) (pop.). 3) V. JIP (3) (pl. ȘUPI) (ș). 4) V. ȘIP (7). 5) Cuvînt care redă zgomotul produs de o lovitură dată repede și tare cu palma sau cu pumnul (prin Trans.) (ș). 6) Cădere de apă (NE Ban.).
SUR — „Sud“, în toponimia spaniolă. 2) „Pe, peste“, în toponimia franceză. 3) Prefix cu semnificația „super“, „supra“, „peste“, „deasupra“, „în exces“. 4) De culoare intermediară între alb și negru; cenușiu. 5) Care are părul, lîna, penele de culoare cenușie (despre animale și păsări). 6) Nume dat unui cal cu părul cenușiu. 7) Lipsit de lumină; de strălucire; înceţoșat, tulbure; (fig.) posomorît, mohorît. 8) Cărunt (despre părul oamenilor; despre oameni). 9) Bătrîn, (stră)vechi; searbăd; șters; îndepărtat (fig.). 10) Cuvînt care redă zgomotul produs de curgerea apei (ș). 11) Rîu în SE R.F. Germania (Bayern), afl. al lui Salzbach, tributar rîului INN. 12) Rîu în N Elveţiei, afl. al lui AARE, tributar fl. RIN. 13) Orășel în E Elveţiei (Graubünden). 14) Rezervaţie naturală în R.S. Ceoslovacă (Slovacia Occidentală) (Š). 15) Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém), în M-ţii Bakony (ú). 16) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Kirghiză). 17) Oraș în SV rep. Liban, port la M. Mediterană, situat pe locul străvechiului oraș fenician TIR (sau SOUR, Es Sour). 18) Pustiu, aflat lîngă M. Roșie, străbătut în trei zile de evreii scăpaţi din robia egipteană. (Ș) (după „Vechiul Testament“). 19) Oraș și port în NE sultanatului OMAN, la G. Oman. 20) Localit. în SV Arabiei Saudite, situată la SE de Mecca. 21) Promontoriu la coasta pacifică a statului California (S.U.A.). 22) Altă denumire a reg. Rio de Oro, din Sahara Occidentală. 23) Sociolog și antropolog indian. (n. 1904)
SUS — Prefix cu semnificaţia de „peste, deasupra“. 2) Numele științific al genului „porc“ (Zool.). 3) Într-un loc mai ridicat sau mai înalt (decît altele); deasupra. 4) În camerele din partea superioară a unei case, la etaj. 5) Într-un rang înalt (fig.). 6) În înălţime; în aer, în spaţiu, în văzduh. 7) Strigăt de comandă echivalent cu „ridică-te! ridicaţi-vă!“. 8) Strigăt de încurajare, de aprobare, de simpatie (fig.). 9) Departe (în înălţime) (pop.). 10) Dincolo de o limită; mai mult, peste (la comparativ, urmat de prep. DE). 11) Înapoi cu cîteva pagini sau rînduri (la comparativ, în legătură cu un text citat). 12) În registrul acut, înalt, ridicat al vocii sau al unui instrument. 13) Deasupra orizontului, pe cer (în legătură cu poziţia unui astru). 14) Împușcătură (ș, s (Bucov.). 15) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui TUBA, care se varsă în fl. Enisei (R.S.F.S. Rusă, ţinutul Krasnoiarsk) (Ș, ș). 16) Localit. în SV Franţei (Pyrénées-Atlantiques). 17) Tîrg în E Elveţiei, pe rîul INN (Graübunden). 18) Localit. în SV R.S. Cehoslovace, lîngă lacul de acum. Lipno (Bohemia Meridională) (S, š). 19) Orășel în NV Indiei (Punjab). 20) Fl. de coastă în SV Marocului, care se varsă în Oc. Atlantic (sau SOUS). 21) Regiune în SV Marocului (sau SOUS). 22) Cunoscut savant sovietic, specializat în silvicultură (n. 1880).
SUT — Cuvînt prin care se cere cuiva să tacă (argotic) (Ș). 2) Pungaș, hoţ (argotic) (ș) (pl. ȘUȚI). 3) Măsură de lungime de aprox. 15—16 cm (ș) (Maram.). 4) Lansare a mingii printr-o lovitură cu piciorul, cu mîna, cu capul sau cu un instrument special, la diferite jocuri sportive (pl. șuturi) (ș) (scris și: SHOT, SHOOT). 5) Durata zilei de muncă în mină, schimb; normă a unui miner în timpul unui schimb (pl. șuturi) (ș) (sau ȘIT, ȘITĂ, ȘICTĂ) (Trans., Bucov. și prin Ban). 6) Menghină (Trans.) (ș) (pl. șuturi) (sau ȘUTĂU, pl. șutaue). 7) Scaun folosit de dulgheri pentru a ciopli lemnul cu ajutorul cuţitoaiei (Criș.) (ș). 8) Deschizătură în acoperișul unei case, care permite luminarea și aerisirea podului sau prin care iese fumul (Maram.) (ș) (pl. șuturi). 9) Capătul crestat al stîlpilor unei case ţărănești (ș) (pl. șuturi) (Criș.). 10) Picant (despre mîncăruri) (ș) (SV

Scanned with OKEN Scanner

Trans.) (forme: ȘUTĂ, ȘUTE, ȘUȚI). 11) Ciut; ciuntit (Mold., Criș.) (ș). 12) Unitate de măsură de capacitate asiro-babiloniană (= c. 8 l). 13) Balet de S.S. Prokofiev.

SVA — Vocală din alfabetul ebraic, scurtă și indecisă; se întîlnește și în limbile indo-europene (sau ȘEVA) (ș).

SVE — Localit. în S Norvegiei (Sør-Trøndelag).

SWA — Namibia, în codificația automobilistică internațională.

SWD — Tip de ciment antiacid.

SWF — Abr. pentru „Short Wave Radio Fade-out", perturbație ionosferică constînd din „întreruperea transmisiunilor radio pe unde scurte".

SWK — Tip de ciment antiacid.

SYA — Localit. în SE Suediei (Östergötland).

SYD — „Sud", în toponimia daneză și norvegiană.

SYM — Pseudonim al lui Theodor Simionescu-Rîmniceanu, critic muzical și publicist român (1882—1946). 2) V. SIM (8, 9) (î).

SYN — („Tăgada") Zeiță măruntă care ocrotea pe cei învinuiți pe nedrept și pe cei cu minte puțină (Mit. scand.). 2) Fecioară din anturajul zeiței Frigga (= soția lui Odin), un fel de chelăreasă și păzitoare a porții palatului Fensal, în care zeița Frigga torcea un fir nesfîrșit dintr-o furcă cu caier de aur (Mit. scand.).

SYR — Abr. farm. pentru „Syrupus" (= sirop) (sau SIR.). 2) Siria, în codificația automobilistică internațională. 3) Rîu în SE Marelui Ducat de Luxemburg, afl. al Mosellei (sau SURRÉ). 4) Localit. în SE Marelui Ducat de Luxemburg (sau SURRÉ). 5) V. SIR (20). 6) Alt nume al zeiței dragostei, FREYA sau FREYJA (Mit. scand.).

SYS — Capitala Armeniei Mici (= vechi stat, pe vremea stăpînirii tătaro-mongole, situat în partea de SE a Asiei Mici) (după Marco Polo).

SYV — Filolog și poet danez, autorul primei gramatici daneze (1631—1702).

SZE — Orășel în E R.P. Chineze (Țzeansu).

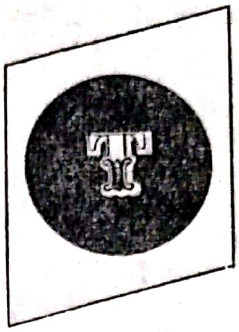

TAA — Abr. oficială în Italia pentru regiunea „Trentino-Alto Adige". 2) Atol (= diviz. administrativă) în Republica Maldive, din N Oc. Indian.

TAB — Abr. med. pentru „Vaccinul antitifo-paratific". 2) Mică suprafață, situată înapoia aparatelor de conducere ale unui avion, destinată să atenueze eforturile pilotului în momentul înclinării comenzilor pentru viraj (Av.). 3) Comună în SV R.P. Ungare (Somogy). 4) Rîu în Iran. 5) Localit. în NV statului Indiana, din S.U.A. 6) Prezicătoarea evenimentelor din 1913—1914.

TAC — Cuvînt care imită zgomotul produs prin lovirea unui obiect (de lemn). 2) Cuvînt care imită un țăcănit sau zgomotul produs la tăierea unui material (cu foarfecele) (ț). 3) Baston special de lemn, cu care jucătorii izbesc bilele la biliard; achiu (pl. tacuri). 4) Bucată de ghilă de lemn, folosită la construcția unui tacoz (Nav.). 5) Nu vorbesc. 6) Localit. în V R.P. Ungare (Fejér).

TAD — V. DAD (2). 2) Localit. în S.U.A. (West Virginia).

TAF — Figură heraldică în formă de T (sau TAU). 2) Sufix, cu semnificația „mormînt". 3) Cărare între ogoare, servind de hotar (reg.) (ț). 4) Furcă de tors (reg.) (ț, ă). 5) Joc de copii (reg.) (Ă).

TAG — Țintă, țel (pl. țaguri) (Ban.) (ț). 2) Loc neted (pl. taguri) (Criș.). 3) Loc larg, fără lemne, în pădure (Criș.) (pl. taguri). 4) Un fel de ienupăr din Maroc, cultivat pentru gudron. 5) Lac în Norvegia.

TAH — Ham! (lătratul cîinelui) (ț).

TAI — Pronume posesiv (de la TĂU)

Scanned with OKEN Scanner

(ă). 2) Spintec. 3) Miz de trei ani (prin N Dobr.). 4) Pl. de la ŢAIE (= haină subţire şi uzată) (NE Olt.) (ţ, ă). 5) Peşte (un fel de doradă) foarte căutat de japonezi, care îl mănîncă crud. 6) Populaţie din Asia de SE, în N Vietnamului, Laos, Thailanda şi cîteva regiuni birmane (sau TAY, THAI, THAY). 7) Limbă vorbită de populaţia de mai sus (sau TAY, THAI, THAY). 8) Epitet dat marilor zei chinezi (mit.) (sau TA). 9) „Mare" (adj.) în toponimia japoneză (sau DAI). 10) Localit. în NE Italiei (Veneto). 11) Localit. în SV Arabiei Saudite ('Asir). 12) Lac în E R.P. Chineze, în apropiere de Şanhai. 13) Localit. în E R.P. Chineze, în apropiere de Marele zid chinezesc (Shanxi). 14) Trei localit. japoneze: în ins. Honshū (2) şi ins. Shikoku (1). 15) Localit. în SV rep. Coasta de Fildeş, lîngă graniţa cu Liberia. 16) Rezervaţie de faună în V rep. Coasta de Fildeş, între fl. Sassandra şi Liberia (c. 700 000 ha). 17) Orăşel în SE Braziliei (Rio de Janeiro). 18) Lanţ de munţi de-a lungul coastei de E a Coreei.

TAK — Localit. în V Indiei (Maharashtra). 2) Provincie în Regiunea Nordică a Thailandei. 3) Oraş în NV Thailandei, în provincia omonimă, pe Mae Nam Ping (sau RAHAENG). 4) Rege în Siam (1767—82).

TAL — „Vale", în toponimia germană. 2) Abr. pe reţetele medic. pentru „Talis" (= astfel). 3) Apel prin care un consumator chema pe chelnerul care primea plata (înv.) (ţ). 4) Chelner care încasa costul consumaţiei într-un local public (ieşit din uz) (pl. ŢALI) (ţ). 5) Cuvînt care imită strigătul rîndunicii (ţ, ă). 6) V. ŢEL (10→13) (reg. şi înv.) (ă). 7) Prefix cu semnificaţia „ramură" (sau TALO-). 8) Organ vegetativ rudimentar al unor plante criptogame (alge, ciuperci etc.) (Bot.) (pl. taluri). 9) Mlădiţă ce creşte din rădăcină la piciorul unui arbore (pl. taluri). 10) Parcelă, parte (Ban.) (pl. taluri). 11) Ţîmbale folosite în India, cu un platou de bronz şi altul de oţel (Muz.). 12) Localit. în V R.F. Germania (Rheinland-Pfalz). 13) Localit în NV Indiei (Punjab).

TAM — Tocmai (NV Munt.). 2) Cuvînt care imită bătaia tobei. 3) Acolo (reg. şi înv.). 4) Unitate de măsură pentru greutate folosită în N ins. Kalimantan (Sabah) (= 61,53 kg), Filipine (= 63,25 kg), Hong Kong, India, Malaysia şi Singapore (= 60,48 kg), Indonezia (= 61,76 kg), Japonia (= 60 kg), Thailanda (= 60,48 kg, după vechiul sistem chinez; = 60,55 kg, după sistemul siamez) (sau TAAM, PIKUL, PICUL, PICOL).

TAN — Unitate de măsură pentru greutate folosită în R.P. Chineză (noul sistem, = 50 kg). 2) Unitate de măsură pentru suprafaţă folosită în Japonia (= 0,1 ha). 3) Localit. în ins. Hainan (R.P. Chineză). 4) Dinastie de împăraţi chinezi (618—907), întemeiată de conducătorul militar LI YUAN, în timpul căreia Imperiul chinez cunoaşte o epocă de înflorire economică şi culturală, precum şi expansiunea sa teritorială maximă (sau TANG). 5) Pseudonimul lui Vladimir Ghermanovici BOGORAZ, etnograf, lingvist, folclorist şi scriitor sovietic (1865—1936). 6) Ins. lîngă coasta de NV a R.P.D. Coreene.

TAO — Noţiune cu sensul „drum, cale", care ocupă un loc central în filozofia antică chineză, interpretată în planul ontologiei ca drum firesc al lucrurilor, lege a mişcării şi schimbării universale, temelie a lumii; ideea ordinii imanente a naturii şi societăţii (după învăţătura materialistă şi dialectică a lui LAO-ŢZI, filozof chinez din sec. 6 î.e.n., expusă de discipoli în lucrarea „Dao-de-tzin" în sec. 4—3 î.e.n.) (sau DAO). 2) Principiu divin, nepersonal, ca un suflu, accesibil prin extaz mistic, care ar fi dat naştere cosmosului (în religia constituită în China în sec. 1—3 e.n. prin instituirea doctrinei filozofice-religioase a lui LAO-ŢZI) (sau DAO). 3) Dialect al amerindienilor din Bolivia. 4) „Insulă" în toponimia chineză. 5) Localit. în ins. Fuerteventura (arh. Canare; Spania). 6) Masiv muntos în Sahara Centrală (Libia şi Ciad),

Scanned with OKEN Scanner

numit mai ales TIBESTI, cu alt. max. 3415 m (vf. Emi Koussi). 7) Insulă (= KO) în G. Siam, la E de istmul KRA (Thailanda). 8) Localit. în ins. Noua Caledonie.

TAP — Companie aeriană portugheză (siglă). 2) Masculul caprei domestice, al caprei negre și al căprioarei (pl. țapi) (ț). 3) Pahar special de bere, cu toartă (= 300 ml); conținutul unui astfel de pahar (ț). 4) Numele unei constelații în care intră soarele în solstițiul de iarnă (art.) (ț). 5) Bătrîn desfrînat (fig.). (Ț) 6) Dispozitiv pentru ridicat piatra morii cînd se ferecă (NV Mold.) (ț). 7) Ichi, arșic mai mare și plumbuit, cu care se lovesc celelalte arșice în timpul jocului (Mold.) (ț). 8) Par (ț). 9) Localit. în N R.P. Ungare (Györ-Sopron). 10) Rîu în U.R.S.S., afl. al Tobolului (R.S.F.S. Rusă, reg. Tiumen). 11) Siglă pentru „Tunis-Afrique-Presse", agenția oficială de știri tunisiană.

TAR — Veche unitate de măsură pentru greutăți, egală cu 125 de ocale (pl. TARI) (Trans.). 2) Sarcină, povară (ce se pune pe un animal de povară) (pl. TARI) (Trans.). 3) Plută mică, alcătuită din patru „fărtaie" (= sferturi) prinse laolaltă (Trans.). 4) Sergent de stradă (înv., Trans.) (ă). 5) Titlu dat monarhului, în ev. med. și în epoca modernă, la bulgari, sîrbi și ruși (pl. țari) (ț). 6) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Birmania (= 3,2 m). 7) Un fel de mandolină la perși. 8) Un fel de dairea în Orient, la popoarele musulmane. 9) Instrument cu coarde ciupite, la popoarele din Transcaucazia Sovietică (pl. TARI). 10) Localit. în N R.P. Ungare (Nógrád). 11) Localit. în NV pen. Istra (Croația, R.S.F. Iugoslavia). 12) Rîu în U.R.S.S. (R.S.S. Kirghiză). 13) Munte în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk) (1014 m) (Ț). 14) Regiune deșertică în India și Pakistan, între cursul inferior al Indului și M-ții Aravalli (sau THAR). 15) Fl. de coastă în E statului North Carolina, din S.U.A. 16) Lac în S Argentinei (Santa Cruz). 17) Insuliță în atolul Maloelap (Arh. Marshall).

TAS — Vas plat (rotund); tipsie taler (înv.) (pl. tasuri) (sau TEAS). 2) Taler de balanță. (pl. tasuri). 3) Lighenaș de bărbier (pl. tasuri) (sau TEAS). 4) Cupă; ceașcă (de lut) din care se bea cafea (pl. tasuri) (sau TEAS, TASĂ). 5) Fiecare din cele două talere ale chimvalului. 6) Fiecare din cele două capace ale unui medalion (rar) (înv.; sau TEAS). 7) Clește de lemn, unealta dulgherului. 8) Gaură ce se face în piatra care urmează să fie cioplită (reg.) (ș). 9) V. TAZ (3, 4). 10) Una din cele 7 căpetenii ale triburilor maghiare, în frunte cu Árpad, în perioada stabilirii lor în Panonia.

TAT — Tot (Mold.) (ă). 2) Farfuria de alamă a tereziei (pl. tățuri) (NV Munt.) (sau TAZ; V. TAS (2)). 3) Tată (pop.). 4) Laur (reg.; Bot.). 5) V. DAD (2). 6) Abr. pentru „Teste de apercepție tematică" (H.A. Murray) (Psih.). 7) Comună lîngă Dunăre, în NV R.P. Ungare (Komárom) (á). 8) Popor de origine iraniană, locuind în regiunea BAKU și pen. Apșeron (R.S.S. Azerbaidjană) (sau TĂTI). 9) Dialect iranian din grupul caspic, vorbit de gruparea etnică de mai sus.

TAU — V. TAF (1). 2) Literă coptă, ebraică și grecească (sau TAV). 3) Abr. U.A.I. pentru constelația Taurus (= taurul). 4) „Munte" în toponimia turcească. 5) Pronume posesiv (ă). 6) Lac glaciar; iezer; ochi de mare (pop.) (ă) (pl. tăuri) (Geogr.). 7) Abis, prăpastie, genune (fig.) (pl. tăuri) (ă). 8) Apă stătătoare puțin adîncă; baltă (pl. tăuri) (ă). 9) Noroi (NV Munt.). 10) „Insulă" în toponimia chineză. 11) Joc de copii (ț, ă) (reg.). 12) Vargă cu care se măsoară țuica în butoi (ț, ă) (reg.). 13) Țăruș folosit ca semn de hotar (reg.) (ț, ă) (pl. țăuri). 14) Numele unei specii de Bombyx (Entom.). 15) Măsură de suprafață din Japonia. 16) Măsură de capacitate din Kampuchia Democratică. 17) Pîrîu în NE Transilvaniei, tributar Someșului Mare (ă). 18) Mic afl. al rîului Pogăniș (Banat) (ă). 19) Sat în jud. Alba (com. Roșia de Secaș) (ă). 20) Sat în jud. Mureș (com. Zau de Cîmpie) (ă). 21) Sat desființat

Scanned with OKEN Scanner

înglobat la satul Jina, com. Jina, jud. Sibiu (ă). 22) Localit. în SV Norvegiei (Rogaland). 23) Localit. în N R.P. Chineze (Gansu). 24) Insulă și strîmtoare în G. Siam, în apropiere de istmul KRA (Thailanda). 25) Insulă în centrul Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Samoa Americană; localit. în această insulă.

TAV — V. TAU (2).

TAW — Mic fl. de coastă în SV Angliei, care se varsă în Bristol Channel (Oc. Atlantic) (Devon). 2) Literă arameică.

TAX — Antropolog american (n. 1907).

TAY — V. TAI (6, 7). 2) Lac în centrul Scoției (Perthshire). 3) Fl. în E Scoției, care, după un curs de 193 km se varsă în M. Nordului, prin golful omonim (în antic. TAUS sau TAVUS). 4) Golf (= firth) în E Scoției, care comunică cu M. Nordului. 5) Rîu și lac în Irlanda. 6) Medic neurolog englez (1843—1927), care a descris „coroidita gutată centrală", boală oftalm. ce-i poartă numele.

TAZ — V. TAT (2) (pl. tazuri). 2) Dialect selkup, din grupul de sud al limbilor samoede (Siberia). 3) Fl. în U.R.S.S., în NV Siberiei, care, după un curs de c. 1 000 km, se varsă în golful omonim, tributar, prin G. OBI, Mării KARA (R.S.F.S. Rusă, reg. Tiumen) (sau TAS). 4) Golf în NV Siberiei, tributar M. KARA, prin estuarul fl. OBI (= G. OBI) (sau TAS). 5) Oraș în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).

TBA — Regiune climaterică în R.S.S. Gruzină (U.R.S.S.).

TBC — Abr. medic. pentru „Tuberculoză".

TBL — Abr. uz. pe rețetele medic. pentru „Tabletă" (sau TABL).

TCB — Siglă pentru „Tenis Club București". 2) Siglă pentru „Touring Club Royal de Belgique", club automobilistic din Belgia.

TCC — Abr. în ind. petr. pentru „Craearea catalitică termofor". 2) Siglă pentru „Trustul de construcții Carpați".

TCF — Siglă pentru „Touring-Club de France", club automobilistic din Franța.

TCH — Siglă pentru „Trustul de construcții hidroenergetice". 2) Literă în alfabetul coreean ONMUN.

TCI — Siglă pentru „Trustul de construcții Ilfov".

TCR — Siglă pentru „Turing Clubul României", cea mai puternică organizație românească de turism antebelică (1925—47).

TCS — Pseudonim al lui T.C. Stan, scriitor și ziarist român (1907—40). — Siglă pentru „Touring Club Suisse", club automobilistic din Elveția.

TCT — Abr. farm. și med. pentru „Tinctură" (sau TRA, Tinct.).

TDN — Abr. pentru engl. „Total digestibil nutriens", unitate de apreciere și exprimare a valorii nutritive a furajelor și rațiilor pe baza conținutului în substanțe digestibile (sau TSD) (Med. vet.).

TDV — Pseudonim al ziaristului român Titu Ștefan Devechi (n. 1899). 2). „Test dispozitiv periferic", informațiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).

TDW — Simbol pt. „tonă-deadweight" (= unitate de măsură pentru capacitatea totală de încărcare a unei nave comerciale, egală cu o tonă) (Metr.).

TEA — Cuvînt care exprimă uimire, surprindere, supărare, necaz (fam.). 2) Fasole (Olt.). 3) Hipocoristic fem. din Doroteea, Teodora, etc. 4) Numele a două localit. din S.U.A. (Missouri, South Dakota). 5) Rîu în NV Braziliei, afl. lui Rio Negro, tributar fl. Amazon (Amazonas). 6) V. TIA (3)

TEB — Izvor și localit. în NE rep. Sudan, în apropiere de M. Roșie (Kassala).

TEC — V. FET (1). 2) Siglă pentru „tonă-echivalent-cărbune", unitate de cantitate de energie întrebuințată în științele economice pentru a exprima, într-o unitate identică, cantitățile de energie provenind din petrol, gaze naturale, electricitate (1 TEC = 7 000 k cal = 27 000 BTU). 3) Arbore din India și Oceania, cu lemnul foarte tare, folosit mai ales în construcții navale (Tectona grandis) (pl. TECI) (sau TEAK, TEK, TECK).

TED — Cărăruie printre lanuri (reg.) (pl. țeduri) (ț). 2) Hipocoristic din Theodor (germ. și engl.). 3) Personajul

Scanned with OKEN Scanner

principal din cunoscutul roman rebusist francez „La fascinante lueur verte“ (adaptare de François COLINE, după englezul Vincent FULLER și publicat în revista „Rebus“ și „Almanahul Rebus“ din 1933).

TEE — Suport pentru minge, la jocul de golf.

TEF — Specie de mei, cultivat în Ethiopia la mari înălțimi, din care se prepară o pîine agreabilă, acidulată (sau TEFF). 2) Teflu, rît de porc (reg.). 3) Cioc, plisc, clonț (reg.). 4) Crucea căruței (Trans.) (ț). 5) Steajăr, parul din mijlocul unei arii de treierat cu cai (Munt.). 6) Căpetenie de breaslă (în sec. 18). 7) Moment decisiv (reg.) (ț)

TEG — Gînj, nuia mlădioasă, pîrlită în foc și bine răsucită, cu care se leagă bîrnele plutelor (reg.). 2) Localit. în Suedia (Västerbotten).

TEH — Breaslă (od.) (ț). 2) Piatră de hotar (înv.) (ț). 3) Fortificație din trunchiuri de copac (od.) (ț). 4) Numele malaiez al ceaiului. 5) Plantă „miraculoasă“, în credința vechilor egipteni. 6) Localit. în S R.S.S. Armene (U.R.S.S.).

TEI — Arbore cu frunze mari în formă de inimă, cu flori albe sau albegălbui, puternic parfumate, melifere, întrebuințate în farmacie (din floarea de tei se face un ceai calmant) (Tilia platyphyllos). 2) Fibră din scoarță de tei, folosită la legat și la fabricat sfori, frînghii, rogojini (pl. TEIE). 3) Ață ce se desprinde de la fasolea verde (NV Munt.) (pl. TEIE). 4) Soi de viță de vie și de struguri. 5) Lac hidroamenajat de tip mostiște pe valea Colentinei, loc de agrement pentru bucureșteni. 6) Cultură datînd din epoca bronzului mijlociu (c. 1900—1300 î.e.n.) și răspîndită la început în zona împădurită a Cîmpiei Vlăsiei (numită astfel după o așezare descoperită lîngă lacul cu același nume). 7) Localit. montană în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Nord-Osetină) (Ț). 8) V. TAI (1) (Mold.).

TEK — V. TEC (3). 2) Localit. în Rep. Africa de Sud (Transvaal).

TEL — Prefix cu semnificația „(de) la distanță“, „prin intermediul televiziunii“ (sau TELE-). 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Telescopium (= telescopul). 3) Pseudonim al lui Ion C. Bacalbașa, ziarist român (1863—1918) și al lui Dimitrie Teleor, scriitor și ziarist român (1858—1920). 4) Obiect de sîrmă folosit în bucătărie pentru bătut ouăle, crema, frișca etc. (pl. teluri). 5) Resort, arc de sîrmă (de oțel) folosit la somiere, canapele, fotolii etc.; (sau DROT) (pl. teluri). 6) Sîrmă care susține și întărește forma unui corset (rar). 7) Coardă mică de metal la un instrument muzical (pl. teluri). 8) Fir de aur sau de argint întrebuințat la cusături (pl. teluri). 9) Beteală (în Dobr.). 10) Punct, loc unde vrea să ajungă cineva; obiectiv către care tinde cineva, punct final; scop (ț). 11) Punct, semn care se ochește, care trebuie nimerit cînd se trage cu o armă; țintă (înv.) (ț) (pl. țeluri). 12) Cătarea puștii (înv.) (ț). 13) Dispozitiv de ochire așezat în interiorul lunetei unei arme (ț). 14) Rîu în E Indiei, afl. fl. Mahanadi (Orissa). 15) Oraș în Egiptul antic. 16) Străveche așezare din Caldeea (mil. 3 î.e.n.).

TEM — Abr. farm. pentru „Trietilenamină“, produs de sinteză din clasa medicamentelor cu acțiune anticanceroasă. 2) Limbă bantuidă centrală (Sudanul de V). 3) Siglă pentru „Trustul electromontaj“. 4) Am frică. 5) Localit. în U.R.S.S., pe rîul IIA, afl. lui OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 6) Ued în Egipt. 7) Localit. în Thailanda.

TEN — Prefix cu semnificația „(referitor la) tendon“, „de tendoane“ (sau TENO-). 2) Abr. muz. pentru „Tenuto“ (= respectînd exact valorile și cu intensitate egală). 3) Culoarea și calitatea pielii obrazului; pielea obrazului (pl. tenuri). 4) Munte în NE rep. Sudan, lîngă M. Roșie, numit și Asoteriba (Kassala) (alt. max. 2216 m). 5) Vechi stat în China (Ț). 6) Localit. în NE Columbiei (Boyacá).

TEO — Prefix cu semnificația „zeu“, „dumnezeu“. 2) Pseudonim al lui Tudor Arghezi. 3) Pseudonim al lui Dem. Theodorescu (1889—1946), scriitor și ziarist român. 4) Hipocoristic din Teodor. 5) Pisc în Alpii elvețieni.

Scanned with OKEN Scanner

6) Al 2-lea faraon egiptean din dinastia XXX (361—359 î.e.n.) (sau TEOS).
TEP — Abr. pentru insecticidul „pirofosfat tetraetilic“ (sau TEPP). 2) Țeapă (reg.) (ț).
TER — Cuvînt latin (= de trei ori) care, în muzică, arată că un pasaj, un cuvînt sau un vers trebuie repetat de 3 ori. 2) Fl. de coastă în NE Spaniei, care izv. din M-ții Pirinei și care, după un curs de 207 km, se varsă în M. Mediterană (Catalonia). 3) Nume dat coastei de est și sud-est a pen. KOLA, scăldată de valurile M. Albe (U.R.S.S.) (sau TRE).
TES — Siglă pentru „Teatrul evreiesc de stat“ din București. 2) Adus de tot pe spate (vorb. de coarnele vitelor) (ș). 3) Brodez (ț). 4) Sat în jud. Timiș (com. Brestovăț) (ș). 5) Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém) (é). 6) Rîu în NV R.P. Mongole și în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Tuvină); izv. din M-ții Bolnai și, după un curs de 568 km, se varsă în lacul UVS NUUR. 7) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk), pe fl. Enisei.
TET — Literă în alfab. arameic și ebraic (sau TETH). 2) Spațiul dintre partea superioară a pereților și acoperișul unei clădiri (pl. tețuri) (t, ț) (NE Trans.). 3) Anul Nou vietnamez (cade la 5 febr. și se sărbătorește 4 zile). 4) Fl. de coastă în S Franței, cu un curs de 120 km, tributar M. Mediterane (Pyrénées-Orientales (È). 5) Localit. în NV R.P. Ungare (Györ-Sopron) (é).
TEU — Riglă de desen prevăzută la un capăt cu o riglă mai mică, perpendiculară pe prima (pl. teuri). 2) Fiting cu trei intrări, folosit la racordarea țevilor. 3) Piesă fasonată din beton, fontă sau bazalt cu trei ramificații, folosită pentru canalizări. 4) Dispozitiv indicator în formă de T, folosit pe aeroporturi pentru a arăta deirecția și sensul vîntului. 5) Dispozitiv de fier, în formă de T, cu ajutorul căruia se fixează cuțitele cînd lucrezi la strung (prin NV Mold.). 6) V. TĂU (5) (Mold.). 7) Unitate de măsură pentru capacitate din China (= c. 7 l.).
TEX — Sistem de măsurare a fineței firelor textile. 2) Unitate de măsură folosită pentru indicarea fineței firelor și semifabricatelor textile, reprezentînd greutatea în grame a 1 000 de metri de fir. 3) Cui mic de fier în patru muchii, întrebuințat la confecționarea încălțămintei (pl. texuri) (sau TECS). 4) Numele a două localități din S.U.A. (Louisiana, Texas).
TEY — Localit. în Anglia (Marea Britanie).
TFF — Siglă pentru „Telegrafie fără fir“.
TFS — Abr. medic. pentru „Soluție-tampon fosfat salin“.
TGO — Abr. medic. pentru „Transaminază glutamo-oxalacetică“.
TGP — Abr. medic. pentru „Transaminază glutamico-piruvică“.
THA — Literă: arabă; bengală și sanscrită; tibetană. 2) Rîu (= NAM) în NV R.P.D. Laos, afl. al fl. Mekong. 3) „Cel dintîi“ dintre elefanții din junglă, amintit de R. Kipling, în „Cărțile Junglei“.
THE — Ceai (în l. franceză) (é). 2) Titlul uneia din pînzele pictorului olandez Frans Van Mieris (1635—1681) (é).
THO — Limbă thai, numită și „thai-albă“, vorbită în bazinul Fluviului Roșu (NE R.S. Vietnam) (ô). 2) Grupare etnică din N R. S. Vietnam (sau THOS). 3) Denumirea poporului THAI, din Indochina, în literatură. 4) Veche unitate de măsură pentru suprafață din Japonia (= c. 99 ari). 5) Veche cetate a populației MAYA în NV pen. Yucatán din Mexic (scris: T'ho). 6) (Nguyên Huu). Om politic progresist din Vietnam (n. 1910).
THU — Insulă (= cu-lao) în apropierea coastei de SE a R.S. Vietnam, în M. Chinei de Sud.
THY — Localit. în S Belgiei (Namur).
TIA — Hipocoristic din Filo(f)teia. 2) (Mare) Sat și com. în jud. Olt. 3) Una din titanide, mama lui Helios, Eos și Selene (din unirea ei cu Hyperion) (sau THEIA, TEA, THEA, THIA). 4) Insulă din grupul Nenema, de lîngă coasta de NV a ins. Noua Caledonie (SV Oc. Pacific). 5) Localit. în SE Australiei (New South Wales).
TIB — Abr. lat. pentru „Tiberius“.

Scanned with OKEN Scanner

2) Siglă pentru „Tîrgul Internațional București". 3) Denumirea arabă a capului BON (6). 4) Rîu în rep. Iraq.

TIC — Siglă pentru „Touring Club Italiano", club automobilistic din Italia. 2) Cuvînt care imită sunetul ritmic al ceasornicului, bătăile inimii etc.; tic-tac. 3) Mișcare involuntară (a pleoapei, buzei, umărului etc.) dată de activitatea spastică a unui mușchi sau a unui grup de mușchi sinergici (pl. ticuri). 4) Deprindere (neplăcută, ridiculă etc.) pe care o capătă cineva în mod inconștient. 5) Rîtul porcului (Olt.) (pl. ticuri). 6) Cioc de pasăre (Ban.) (pl. ticuri). 7) Vas de lemn pentru păstrarea brînzei de oi sau a făinei (pl. ticuri) (Criș.). 8) Un fel de joc cu mingea (Mold.) (ț). 9) Țurcă (pl. țîcuri) (NV Munt.) (ț, î). 10) Pseudonim al lui Neagu Rădulescu, scriitor și grafician român (1911—72).

TID — Abr. din rețetele medicale pentru „Ter in die" (= trei pe zi). 2) Localit. în SE Angliei (Cambridgeshire) (sau TYDD).

TIE — Formă a pron. personal TU (dativ) (ț). 2) Sufix cu sensul „acțiune" (ț). 3) Localit. în E Braziliei (Minas Gerais). 4) Împărat chinez, ultimul din dinastia XIA (sau TI-KIE).

TIF — Tifos (pop.). 2) Iarbă cu firul cilindric, fără foi (ț). 3) Fîn amestecat cu mult rogoz; șovar (Mold.) (pl. țîfuri) (ț, î). 4) Plantă abia răsărită din pămînt (pl. țîfuri) (reg.) (ț, î). 5) Semn, prăjină cu un pămătuf de cîrpe (ș.a.) în vîrf, folosită pe locurile cultivate în scop orientativ (NV Munt.) (pl. ȚÎFE) (ț, î) (sau ȚÎFĂ).

TIH — Pîrîu în NE jud. Mureș, afl. al Răstoliței, care se varsă în Mureș. 2) Deșert și munți în centrul pen. Sinai (R.A. Egipt). 3) (Constantin). Țar al celui de-al II-lea Imperiu bulgar (1257—77).

TII — Exclamație care exprimă diverse stări sufletești: mirare, admirație, mînie, ciudă, necaz (sau TI). 2) Strigăt cu care se alungă caprele (reg.) (ț, î, i) (sau ȚI). 3) Păstrezi (ț). 4) V. TIY. 5) Zeii supremi ai unor triburi din Polinezia. 6) Prima ființă omenească din miturile tahitiene, creată de zeul Ta'aroa, cu ajutorul lui TU, marele meșteșugar.

TIJ — Idem, (de) asemenea, așijderea (Înv.).

TIK — Localit. și mic port pe coasta de NV a ins. sovietice Sahalin (R.S.F.S. Rusă, reg. Sahalin) (î).

TIL — V. TUL (2) (pop.). 2) Localit. în SE Turciei asiatice (Maraș). 3) Fl. de coastă în Extremul Orient Sovietic, tributar M. Ohotsk (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk) (î). 4) Unul din ultimii regi ai dinastiei YIN, din China antică (1191—1154 î.e.n.) (scris: TI-L).

TIM — Capitol, paragraf (înv.). 2) Temă, subiect, cuvînt caracteristic (pl. timuri) (anglicism). 3) Localit. în V pen. Jylland a Danemarcei (Ringkøbing). 4) Rîu în U.R.S.S., subafluent al fl. DON (R.S.F.S. Rusă, reg. Kursk). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kursk) situată pe rîul omonim. 6) Rîu în U.R.S.S., de 128 km, afl. al fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, ținutul Krasnoiarsk și reg. Tomsk) (î) (sau TYM). 7) Orășel în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Tomsk), situat pe rîul omonim (î). 8) Fl. de coastă în NE ins. sovietice Sahalin, care, după un curs de 283 km, se varsă într-o lagună a M. Ohotsk (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk) (î). 9) Străveche cetate, azi în ruine, pe malul stg. al rîului Cherchen, din E deșertului Takla-Makan (R.P. Chineză, reg. autonomă Sinkiang-Uighur).

TIN — Abr. în rețetele medic. pentru „Ter in nocte" (= trei pe noapte). 2) Pin (reg.). 3) Păstrez (ț). 4) Chioșc chinezesc. 5) Unitate de măsură pentru capacitate din Birmania (Thamardi) (= 40,91 l) (sau TUNN, TINHAN, BASKET). 6) V. QIN (1, 2) (Ț). 7) Dinastie manciuriană de împărați ai Chinei (1644—1911), succesoare a dinastiei MIN (sau QING, TZING CH'ING) (Ț). 8) Rîu în V rep. Ghana, afl. lui Black Volta. 9) Promontoriu în NE Libiei. 10) Nomă în Egiptul antic.

TIO — Prefix cu semnificația „(referitor la) sulf", „cu sulf". 2) Strigăt cu care se alungă un animal (Mold.,

Scanned with OKEN Scanner

Bucov.). 3) Măsură de suprafaţă în Japonia feudală (= 1, 2 ha). 4) Mic port în NE Ethiopiei, la M. Roşie (Eritreea) (sau TIYO, THIO). 5) (El) Localit. în NE Argentinei (Cordoba). 6) „Test intrare/ieşire", informaţiune maşină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.)

TIP — Sufix cu semnificaţia „exemplar", „model", „imprimat", „matriţă". 2) Onomatopee care imită piscuitul puilor (N. Mold.) (ţ, î). 3) Cuvînt cu care se strigă puii la mîncare (Bucov.) (ţ). 4) Individ, ins (fam.). 5) Model care determină forma unei serii de obiecte ce derivă din el; prototip. 6) Individ, exemplar reprezentativ pentru un grup de obiecte, fenomene, fiinţe. 7) Totalitatea caracterelor distinctive esenţiale ale unui grup; model, schemă care întruneşte acele caractere. 8) Clasă, fel, soi, varietate, gen. 9) Categorie de persoane cu anumite trăsături constituţionale, anatomofiziologice sau psihologice comune (Psih., Fiziol.). 10) Caracter distinctiv; particularitate. 11) Persoană de o mare originalitate (fam.). 12) Plantă ale cărei caractere formează trăsăturile esenţiale ale unei specii. 13) Personaj din literatură sau din artă care întruneşte în modul cel mai expresiv caracterele esenţiale ale indivizilor din categoria pe care o reprezintă. 14) Simbol grafic pentru un fonem sau concept, folosit în comunicări scrise; literă de tipar pentru imprimare (pl. TIPE) (sau TIPĂ). 15) Fîntînă, şipot (Trans.) (ţ). 16) Strig (ţ). 17) Localit. în S.U.A. (Oklahoma). 18) V. ZIP (2) (Ţ, î).

TIR — Cuvînt care imită zgomotul intermitent produs de greier sau de alte insecte sau de un lichid care se scurge picurînd de undeva (sau ŢÎRC). 2) Strigăt cu care ciobanii mînă oile la tîrlă (NV Munt.) (î). 3) Sportul trageri la ţintă cu arcul, arbaleta ori cu o armă de foc sau cu aer comprimat. 4) Felul în care o armă (de foc) trimite proiectilul. 5) Scrumbie mică de mare, care se pescuieşte primăvara şi se consumă mai ales sărată şi uscată (pl. ŢÎRI) (ţ, î). 6) Om foarte slab (fig.). (ţ, î). 7) Unealtă a rotarului cu care însemnează obezile cît trebuie îndoite (ţ, î). 8) Custură mică cu care se sapă flori la căpăţînile roţilor (ţ, î). 9) Nume dat în Maroc, în cîmpiile suficient udate, celor mai bune pămînturi de cultură, negre sau roşii (sau TELL, în Algeria şi Tunisia). 10) Oraş în Fenicia, întemeiat în milen. 3 î.e.n., care, în sec. 14—9 î.e.n., a devenit unul dintre cele mai importante centre comerciale şi meşteşugăreşti ale lumii antice (azi, Es Sour) (Liban) (sau TYR). 11) Fiica lui Salmoneu, regele din Elis, iubită de Poseidon (sau TYRO) (Mit.).

TIS — Exclamaţie cu ajutorul căreia se impune cuiva tăcere; st! (sau ŢIST) (ţ). 2) Arbore sau arbust răşinos, cu lemnul tare şi foarte preţios, care poate atinge peste 1 000 de ani (Taxus baccata) (sau TISĂ). 3) Lac în V ins. Sjaelland (Danemarca). 4) Localit. în V R.S. Cehoslovace (Bohemia Orientală). 5) Localit. în U.R.S.S., pe rîul Sîlva (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm). 6) Oraş în Egiptul antic, pe malul stg. al Nilului (Egiptul Superior), capitala Nomei VIII (sau TYS). 7) Divinitate celtică, personificînd pămîntul (sau TUIS).

TIT — Titlu (ieşit din uz). 2) Abr. medic. pentru Testul Nelson-Mayer, numit şi „reacţia de imobilizare a treponemelor" (test de referinţă în serodiagnosticul sifilisului) (sau TPI). 3) Cuvînt care redă chiţăitul şoarecelui (ţ, ţ). 4) Strigăt cu care se alungă oile (ţ, î, ţ) (NV Mold.). 5) Strigăt cu care se cheamă pisica (ţ, ţ) (Trans.). 6) Căniţă din care se dă copiilor să bea (pl. ţîţuri) (reg.). 7) Fluier din coajă de salcie (ţ, î, ţ). 8) Lemn conic cu care se joacă copiii moţilor (ţ, î, ţ). 9) Localit. în S Algeriei (Saoura). 10) Localit. în SE Algeriei, în M-ţii Ahaggar (Oasis). 11) Titus (pop.).

TIU — Strigăt cu care se cheamă găinile (sau TIUCU, TIUGU). 2) Exclamaţie care exprimă regretul, mirarea etc. 3) Exclamaţie cu care se îndeamnă caii la mers (Ţ). 4) Cuvînt care imită un sunet prelung, ascuţit, cu rezonanţă metalică (Ţ). 5) Clopotul cu sunet subţire de la gîtul berbecului

Scanned with OKEN Scanner

(Ban.) (ţ, î) (pl. ţiuri). 6) Unealtă de fier în patru muchii ascuţită ca o daltă, cu care se fac găuri în gheaţă pentru pescuit, cu care se desprind blocurile de gheaţă etc. (reg.) (pl. ţiuri) (ţ). 7) Un fel de daltă, folosită în dulgherie (pl. ţiuri) (reg.) (ţ). 8) Tîrnăcop de oţel, de forma unei bare cu secţiunea pătrată, ascuţită la capete şi puţin arcuită, folosit de mineri (pl. ţiuri) (reg.) (ţ). 9) Un fel de secure mică (pl. ţiuri) (reg.) (ţ). 10) Haină scurtă (E Olt.) (ţ, î). 11) Sat în jud. Dolj (com. Cernăteşti) (Ţ). 12) Localit. în N rep. Volta Superioară (sau THIOU). 13) V. TJU. 14) V. TYR (4).

TIV — Îndoitură făcută de-a lungul marginii unei ţesături şi fixată printr-o cusătură; refec (pl. tivuri). 2) Grupare etnică din Nigeria. 3) Limbă din grupul bantuid de est vorbită de triburi care trăiesc în regiunea centrală a Nigeriei de N, pe ambele maluri ale rîului Benue, într-o parte a sudului Nigeriei şi în Camerun (sau MUNŞI). 4) V. TYR (4).

TIX — Praf de curăţat.

TIY — Regină egipteană de origine siriană, soţia lui Amenhotep III (= ultimul mare faraon al Regatului Mijlociu (c. 1400—1362 î.e.n.)) şi soacra frumoasei regine Nefertiti (sau TI, TII).

TIZ — Persoană care poartă acelaşi nume cu altcineva; omonim (pl. TIZI; fem. TIZĂ, TIZE). 2) Semen (Dim. Cantemir).

TJU — Puternic stat din S Chinei antice (sec. 7—3 î.e.n.) (sau TIU, CH'U).

TLA — Cuvînt care imită o dublă lovitură, aproape simultan, cu cele două baghete, pe o tobă (slab, cu una şi puternic cu cealaltă). 2) Faraon egiptean, ale cărui „avatarii" au fost imortalizate de Mihai Eminescu într-o remarcabilă nuvelă.

TLI — Localit. în U.R.S.S., în M-ţii Caucaz (R.S.S. Gruzină, reg. autonomă Sud-Osetină).

TLR — Furtună cu ploaie (abr. în notaţia BEAUFORT).

TLS — Divinitate ce slujea Lunii la UGARIT (Mit. fenic.) (Š).

TLZ — Furtună cu zăpadă (abr. în notaţia BEAUFORT).

TMA — Rîu în U.R.S.S., afl. al Volgăi (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin).

TMU — Zeu egiptean, care se identifică cu FRE („soarele, sub faţa lui infernală").

TNA — Rîu în SV R.S.S. Bieloruse, afl. al lui Pripeat (= 110 km) (Ţ) (sau ZNA, CNA). 2) Rîu în U.R.S.S., care se varsă în lacul Mstino (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin) (= 165 km) (sau ZNA) (Ţ). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. rîului Mokşa (R.S.F.S. Rusă, reg. Tambov şi reg. Reazan) (= 465 km) (Ţ) (sau ZNA). 4) Rîu în U.R.S.S., lung de 104 km, afl. al lui OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Moscova) (Ţ) (sau ZNA).

TNP — Siglă pentru „Théâtre National Populaire" (instituţie de artă franceză).

TNT — Abr. uz. pentru „Trinitrotoluen" (Chim.).

TOA — Strigăt cu care se cheamă porcii la mîncare (ţ). 2) Arbore din Africa ecuatorială, din florile căruia se prepară un ceai medicinal cu miros de iasomie. 3) Localit. în Noua Zeelandă. 4) Munţi în extremit. de E a Cubei. 5) Mic fl. de coastă, cu cascade şi localit. în extremit. estică a rep. Cuba (Oriente). 6) Strămoşul legendar al populaţiei din insulele Rakahanga şi Manihiki (Pacificul Central).

TOB — Port al femeilor arabe din rep. Sudan. 2) V. TOV (3) (ö). 3) Ţinut lîngă Galaad (Bibl.).

TOC — Cuvînt care imită zgomotul produs de o lovitură sau o ciocănitură într-un obiect sau într-un material tare. 2) Cuvînt care imită zgomotul produs de un sărut sau de supt (fam.) (ţ). 3) Cutie ori suport în care se păstrează arme, aparate sau instrumente; teacă de piele, de carton etc. în care se ţin diferite obiecte mici, ca ochelari, piepteni ş.a. (pl. tocuri). 4) Teacă de sabie (rar). 5) Unealtă de scris cu cerneală, condei. 6) Cadru de lemn sau de metal în care se fixează ferestrele sau uşile (Constr.). 7) Piesă de cherestea cu grosimea de 58—68 mm şi lăţimea de 15—19 cm folosită în tîmplărie. 8) Călcîi de încălţăminte. 9) Scaun special pe care se aşază pieptenele de dărăcit (pl. ţocuri) (ţ). 10) Ciubăr (Maram.). 11) Ciob, hîrb.

Scanned with OKEN Scanner

(Ban.) (sau TIOC). 12) Căciuliță sau pălărioară purtată de femei (pl. tocuri) (sau TOCĂ). 13) Văcălia morii. 14) Haltă lîngă Săvîrșin. 15) Sat în jud. Arad (Com. Săvîrșin). 16) Tai mărunt.

TOD — Localit. în Egiptul antic, situată pe malul dr. al Nilului, la 20 km S de Luxor (Egiptul Superior). 2) Orășel în Delta Nilului (Beheira, R.A. Egipt). 3) Localit. în Canada (Manitoba).

TOE — Cap în S ins. Lewis, din arh. Hebridele exterioare (distr. Harris, Scoția). 2) Cap în SV Irlandei, la Oc. Atlantic (Cork).

TOF — Tofus, nodul gutos (Med.). 2) Ciomag (Criș.) (ț) (sau ȚOV). 3) Moț, coamă (Olt., Ban.) (ț). 4) Instrument muzical de percuție la vechii evrei. 5) Două pers. masc. din „Paștele blajinilor" de Mihail Sadoveanu.

TOG — Tarla (prin Criș.).

TOI — Punctul culminant în desfășurarea unei acțiuni sau a unui fenomen. 2) Partea principală, miezul unui lucru (pop.). 3) Învălmășeală, încăierare; zarvă, ceartă, tărăboi (pl. toiuri). 4) Ceată, stol, cîrd, grup (înv.) (pl. toiuri). 5) A certa, a ocărî, a mustra (Trans., Maram.). 6) A face gălăgie (Trans., Maram.). 7) Scorțar, țiclete (reg.; Ornit.). 8) Păhărel în formă de sticluță cu gîtul lung și îngust, din care se bea țuică sau rachiu; conținutul unui asemenea păhărel (pl. țoiuri) (sau ȚUI). 9) Numele a două localit. din Japonia (ins. Hokkaidō și ins. Kyūshū (Miyazaki-ken). 10) Dinastie coreeană din sec. XIII (Ț). 11) Căpetenie legendară tahitiană, care, pornind pe ocean în căutarea nepotului său Vatonga, dispărut pe mare, s-a îndreptat spre S spre Ao-tea-roa (= Noua Zeelandă), unde ajunge nevătămată. (sec. XII).

TOK — Colier, din argint masiv, purtat de femeile Egiptului antic. 2) Localit. în N R.P. Ungare (Pest) (ö). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al Samarei (R.S.F.S. Rusă, reg. Cikalov). 4) Localit. în SE statului Alaska (S.U.A.). 5) Înălțime (865 m) în V R.S. Cehoslovace, la E de orașul Plzeň, în Brdy Křebeny.

TOL — Țesătură groasă de lînă piuată, folosită la țară ca pătură sau covor (pl. țoluri). 2) Covor (Trans., Maram.) (ț). 3) Unitate de măsură pentru lungimi folosită în Anglia și în S.U.A. (= 25,4 mm) (pl. ȚOLI), în special pentru fileturi și diametre (sau INCH, deget). 4) Insulă în Micronezia (S.U.A.). 5) General rus, care s-a distins sub comanda lui Suvorov, în campaniile din Italia și Elveția (1777—1842). 6) Scriitor și pedagog rus, autorul romanului social „Muncă și capital" (1823—67).

TOM — Sufix cu semnificația „tăietor", „care taie". 2) Fiecare dintre volumele care compun o lucrare unitară. 3) Carte, operă, lucrare. 4) Hipocoristic engl. din Thomas. 5) Rasă de gîște din Belgia. 6) Rîu în U.R.S.S. (Siberia de V), care, după un curs de 840 km, se varsă în fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, reg. autonomă Hakasă, reg. Kemerovo și reg. Tomsk). 7) Rîu în U.R.S.S. (Extremul Orient Sovietic), afl. lui ZEIA, tributara fl. AMUR (R.S.F.S. Rusă, reg. AMUR). 8) Insulă în G. Hudson, din N Canadei. 9) Lanț de munți în NE S.U.A. 10) Localit. în S.U.A. (Oklahoma). 11) Pseudonim al lui Barbu Delavrancea. 12) Micul erou al unui cunoscut basm popular prelucrat de frații Grimm (zis **Daumesdick** sau, pe rom., DEGEȚELUL). 13) (Unchiul). Eroul unui cunoscut roman de Harriet Beecher Stowe („Coliba unchiului Tom"). 14) Pers. masc. din opera „Bal mascat" de Giuseppe Verdi. 15) Pers. masc. din opereta „Prințesa dolarilor" de Leo Fall.

TON — Pseudonim al lui Anton C. Bacalbașa, scriitor și ziarist român (1865—99). 2) Sunet; gradul de înălțime al unui sunet. 3) Intervalul dintre două trepte alăturate ale gamei diatonice, egal cu două semitonuri; interval dintre două sunete apropiate. 4) Înălțimea cu care se pronunță o silabă; mlădiere, inflexiune a vocii, intonație. 5) Fel de a spune, de a-și exprima gîndurile. 6) Felul în care se prezintă, în general, o scriere literară; notă dominantă a stilului sau a vorbirii cuiva. 7) Fel de a fi, de a se purta în

Scanned with OKEN Scanner

general. 8) Fiecare dintre nuanțele unei culori (într-un tablou). 9) Culoare dominantă, tonalitatea generală a unui tablou. 10) Cerneală pentru tipar de fond. 11) Accent (înv.). 12) Pește teleostean, răpitor, înrudit cu pălămida, care trăiește în mări și oceane (Thunnus thynnus) (lung. de 4—5 m, cu greutatea de 500—600 kg). 13) Butoi (pl. tonuri) (Maram.). 14) Rîu în SV Belgiei (Luxembourg). 15) Afl. al rîului Argenton, în V Franței (Deux-Sèvres). 16) Localit. în R.S. Cehoslovacă (Slovacia Occidentală) (ô, ă). 17) Mic afl. al rîului OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Orel). 18) Renumit arhitect rus (1794—1881) (sau THON).

TOP — Prefix cu semnificația „loc", „regiune" (sau TOPO-). 2) Sufix cu sensul de „loc", „regiune". 3) Vîrf, parte superioară; ceea ce se situează în partea superioară. 4) Clasament al preferințelor pentru unele spectacole, actori, bucăți muzicale etc. pe baza punctajului oferit de publicul spectator sau de specialiști. 5) Semnal scurt care previne un auditoriu să noteze o indicație într-un moment precis. 6) Impuls de curent de scurtă durată, servind pentru sincronizare (Telev.). 7) Întreruptorul cronografului. 8) Pachet ambalat de coli de hîrtie sau de carton (= 250, 500 sau 1 000 de coli) (pl. topuri). 9) Pachet de bumbac, cu un anumit număr de legături (pop.). 10) Val de postav (înv.). 11) Exclamație care însoțește o săritură, o mișcare bruscă sau (rar) care sugerează o cădere (ț) (sau ȚUP). 12) Exclamație care se rostește la sosirea cuiva sau la intervenția neașteptată a cuiva (ț) (sau ȚUP). 13) Cuvînt care exprimă o schimbare subită de atitudine, de situație (sau ȚUP, ȚUPA) (ț). 14) Zuluf; coadă împletită (pl. ȚOPI) (înv.) (ț). 15) Panglică îngustă pe care și-o împletesc fetele la cosițe (ț) (pl. ȚOPI). 16) Legătură de scînduri, șipci, șindrilă, nuiele etc. (V Olt.). 17) Pulpă de pasăre (Mold.). 18) Moț ciubărar (pl. ȚOPI) (Trans.). 19) Pana de la pălăria flăcăilor (pl. țoape) (NE Olt.). 20) Floare artificială pe care o poartă fetele și flăcăii la piept, în timpul nunții (NV Munt.). 21) Aglomerație compactă de foi de tutun suprapuse. 22) Partea superioară a unei coloane de rectificare (ind. Chim.). 23) Pseudonim al lui George Topîrceanu. 24) Veche denumire a satului Pădurenii, din jud. Cluj (com. Mintiu Gherlii). 25) Lac în U.R.S.S. (R.S.S.A. Karelă), între Finlanda și M. Albă (supr. c. 900 kmp). 26) Localit. în NV S.U.A. (Oregon).

TOR — Corp solid obținut prin rotirea unui cerc în jurul unei axe situate în planul său, dar care nu trece prin centrul cercului; toroidă. 2) Mulură rotundă cu profil convex de la baza sau de la capitelul unei coloane (pl. toruri). 3) Neplăcere, nemulțumire; pagubă, prejudiciu (pl. toruri). 4) Tizic (Olt.). 5) Toriște (Ban.). 6) Moarea săpunului, zeama ce rămîne după ce s-a scos săpunul (Olt.). 7) Golf în SV Angliei, la M. Mînecii (Devon). 8) Localit. balneoclimatică în NE Italiei (Trentino-Alto Adige). 9) (Et) Regiune muntoasă în SE Turciei asiatice, lîngă rîul Dijlah (= Tigru). 10) Tîrg și stațiune de carantină (pentru navele cu pelerini ce vin de la Mecca) pe coasta de SV a pen. Sinai, la G. Suez (R.A. Egipt) (sau TUR, El-Tûr, At-Tur). 11) Golf în SE prov. Nova Scotia (Canada), la Oc. Atlantic. 12) Golf în SV Australiei (Western Australia). 13) Unul din cei mai importanți zei aseni, fiu al lui ODIN și JÖRD (= zeiță care personifica pămîntul), zeul tunetelor, fulgerelor și al ploilor binefăcătoare, dușman de moarte și omorîtor al uriașilor (în lupta din ziua „Amurgului zeilor" ucide Șarpele Midgardului, dar moare otrăvit de răsuflarea jivinei) (Mit. scand.) (sau THOR, DONAR).

TOS — Zahăr care se prezintă sub formă de cristale mărunte. 2) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kalinin).

TOT — Din care nu lipsește nimeni sau nimic, cît există, cît este (de mare); întreg, complet, integral, deplin. 2) Cum nu există (altul) mai mare, mai mult. 3) Întreg rezultat din

Scanned with OKEN Scanner

totalitatea părților, unitate. 4) Lucrurile care, (luate) împreună formează un ansamblu. 5) (Adv.) Și acuma, în continuare, încă. 6) (Adv.) Tot timpul, mereu, veșnic; întruna, permanent. 7) (Adv.) În orice împrejurare sau situație, totdeauna. 8) (Adv.) De repetate ori, adesea. 9) (Adv.) Din ce în ce, mai. 10) (Adv.) De asemenea, la fel, în același chip. 11) (Adv.) Iarăși, din nou, ca totdeauna. 12) (Adv.) În mod exclusiv, fără excepție, numai. 13) (Adv.) În întregime, pe de-a-ntregul, complet. 14) (Adv.) De fiecare dată, cu regularitate, întotdeauna. 15) (Adv.) Și astfel, și așa, oricum; totuși, și încă. 16) Lume, univers (fig.). 17) Bunul suprem (care înglobează pe toate celelalte). (fig., art.). 18) Lucru esențial (la care se reduc toate celelalte) (fig., art.). 19) Slovac (Trans., înv.) (pl. TOȚI). 20) Pestriț (despre fasole) (Mold.). 21) Zeu al lunii, al scrierii și al înțelepciunii în mit. vechilor egipteni, reprezentat cu cap de ibis (sau TOTH).

TOU — Veche măsură de capacitate chineză. 2) Rîu în SE R.P. Chineze, afl. lui HAN, tributar fl. Ianțzî (Hubei). 3) Masiv muntos și oază în NV rep. Ciad (Tibesti). 4) Rege legendar din Hamat (Siria de N), contemporan cu regele David. 5) Grup etnic din ins. Taivan (R.P. Chineză).

TOV — Abr. uz. pentru „Tovarăș". 2) V. TOF (2) (ț). 3) Ajmag (= provincie) în NE R.P. Mongole (sau TÖB).

TOW — Localit. în S S.U.A. (Texas).

TOX — Prefix cu semnificația „otrăvitor", „care are toxine", „(referitor la) toxine" (sau TOXI-). 2) Localit. în ins. Corsica (Franța).

TOY — Localit. în SE Franței (Savoie).

TOZ — Tos (pop.). 2) Întovărășire pentru cultivarea în comun a pămîntului, la începutul cooperativizării agricole din U.R.S.S. (siglă).

TPE — Numele egiptean al orașului TEBA, de pe cursul mijlociu al Nilului, capitala Egiptului antic în timpul Regatului mijlociu și a Regatului nou (c. 2000—c. 1300 î.e.n.).

TPI — V. TIT (2).

TPN — Abr. pentru „Trifosfopiridinnucleotid", coenzimă cu rol deosebit în procesele de dehidrogenare (Chim. biol.).

TPR — Abr. muz. pentru „Tempo primo" (scris: T.PR.).

TRA — V. TCT. 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Triangulum australe (= triunghiul austral). 3) Beteală (înv.).

TRB — Abr. uz. pentru „Tonă-registru brut" (Nav.). 2) Abr. uz. pentru trombon" (Muz.).

TRE — V. TER (3). 2) Insulă vietnameză în M. Chinei (é).

TRF — Abr. med. pentru „Factorul hipotalamic de liberare a hormonului tireotrop", factor care stimulează specific hipofiza anterioară.

TRI — Abr. U.A.I. pentru constelația Triangulum (= triunghiul). 2) Element de compunere savantă avînd semnificația „trei", „triplu" 3) Un fel de hombre (= joc de cărți spaniol) care se joacă în trei (sau TRICK). 4) Termen la jocul de Whist (= vist) și de Bridge.

TRN — Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia (Bosnia și Herțegovina). 2) Localit. în V R.P. Bulgaria, lîngă granița cu R.S.F. Iugoslavia.

TRO — Gen de vioară din Thailanda. 2) Localit. în Norvegia (Nordland).

TRP — Abr. uz. pentru „trompetă" (Muz.).

TRU — Cap al insulei Iturup, din arh. Kurile (U.R.S.S.). 2) Orășel în N rep. Haiti (sau TROU).

TRW — Siglă pentru „Technical Research Works", instalație de hidrogenare continuă pentru solidificarea uleiurilor vegetale (Tehn.).

TSA — Literă în alfabetul arab (cu valoare numerică = 500). 2) Literă în alfabetul tibetan. 3) Doi, în limba boșimanilor.

TSD — V. TDN.

TSE — Literă din alfabetul arab (é).

TSF — Siglă pentru „Télégraphie (téléphonie) sans fil" (= telegrafie, telefonie fără fir) (în franc.).

TSH — Abr. internațională pentru „thyroid-stimulating-hormone", termen engl. pentru tireotrofină (Med.). 2) Abr. med. pentru tireostimulina

Scanned with OKEN Scanner

hipofizei anterioare (hormonul tireotrop hipofizar) (sau TTH).
TSI — Sacrificiu, la vechii chinezi. 2) V. CHI (6).
TSO — „Lac" în toponimia tibetană. 2) Infuzie aromatică, asemănătoare cafelei, care se prepară în Africa ecuatorială. 3) Rîu în NV rep. Botswana, afl. lui Okovango. 4) Gheţar în Himalaya, la S de vîrful Jannu (E Nepalului).
TST — Interjecţie (Ţ, T).
TSU — „Port" în toponimia japoneză. 2) Două localit. în SE R.P. Chineze (Anhui, Hunan). 3) Oraş japonez în S ins. Honshū (Mie-ken) (sau TU). 4) Insuliţă niponă în M. Japoniei. 5) Grup de insule japoneze între Coreea şi ins. Kyūshū, în dreptul str. Tsushima.
TTB — Pseudonim al lui Tudor Teodorescu-Braniște, scriitor şi ziarist român (1899—1969).
TTD — Abr. pentru „Tetraetil-tiurandisulfură", subst. utilizată pentru dezintoxicare în alcoolismul cronic (Med.).
TTH — V. TSH.
TTR — Piesă de teatru a lui Tudor Mușatescu, scrisă în 1925.
TTT — Diagramă, reprezentare grafică a transformării izotermice a austenitei subrăcite, în funcţie de temperatură şi de timp. (Metal.).
TTZ — Pseudonim al lui N.N. Tonitza.
TUA — Pigmei din rep. Rwanda, vînători şi culegători. 2) Rang social (= oameni de rînd) la populaţia din statul Tonga, din S Oc. Pacific. 3) Rîu în NE Portugaliei, afl. fl. Douro (Bragança). 4) Localit. în SV Norvegiei (Sør-Trøndelag). 5) Localit. în V rep. Zair (Bandundu).
TUB — Canal sau conduct natural care intră în componenţa unor aparate sau organe animale şi vegetale, prin care circulă hrană, aer etc. 2) Piesă cilindrică goală în interior; ţeavă. 3) Sistem tehnic a cărui carcasă are formă de ţeavă. 4) Aparat sau instrument în formă de ţeavă (Med.). 5) Corp tubular în care se introduc unele conducte electrice în clădiri (Elt.). 6) Ţeavă care produce sunete de diferite tonalităţi cînd trece un curent de aer prin ea (la unele instrumente muzicale). 7) Butelie metalică, butelie pentru gaz (Tehn.). 8) Înveliş cilindric din metal sau din carton, în care se află explozibilul şi proiectilul unei arme de foc. 9) Recipient din metal subţire, în care se ţin diferite paste alimentare sau preparate cosmetice şi medicale.
TUC — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Tucuna (= tucanul). 2) Simbol pentru „Timp coordonat" (= timp convenţional utilizat pentru transmisia de semnale orare radiotelegrafice) (Astron.). 3) V. TUI (1). 4) Sărut (Trans., Ban.) (ţ). 5) Zgomotul făcut de turturică (Maram.).
TUF — Rocă vulcanică sau calcaroasă, poroasă, mai mult sau mai puţin cimentată (pl. tufuri). 2) Localit. în Norvegia.
TUG — V. TUI (1). 2) Tren (pl. ţuguri) (Trans.). 3) Unealtă folosită în tăbăcărie pentru lustruitul pieilor (pl. tuguri). 4) Şir de vagonete de transportat minereu (pl. ţuguri) (Maram.). 5) Porţiune dintr-un convoi de şlepuri remorcat de un singur remorcher, care e trecută izolat printr-o trecere periculoasă (pl. ţuguri). 6) Curent de aer (ţ) (Trans.). 7) Nume dat văilor acelor rîuri care, traversînd podişul etiopian Galla-Somali, îşi pierd complet apa din cauza uscăciunii, căpătînd caracter intermitent (= rîuri... neterminate). 8) Pluton, subunitate militară (ţ) (Trans.). 9) Localit. în U.R.S.S. (Azerbaidjan). 10) Localit. în SE Turciei asiatice (Bitlis).
TUH — Localit. în R.A. Egipt, pe malul stîng al Nilului (Egiptul de Sus) în apropierea căruia se găsea străvechiul oraş Nebet (Ombos), închinat zeului SET (ant.).
TUI — Steag turcesc alcătuit din două sau trei cozi albe de cal, atîrnate de o lance cu semiluna în vîrf, constituind un semn distinctiv al unor înalţi demnitari din fostul Imperiu otoman şi din ţările vasale lui (înv.) (sau TUC, TUG) (pl. tuiuri). 2) Comandant, căpetenie (înv.). 3) A (se) tutui (NE Olt.). 4) Tuieş, ţicnit, smintit, zăpăcit, (Mold.). 5) Ameţit de băutură; aiurit, zănatic, năuc (NV Munt.). 6) Topor

Scanned with OKEN Scanner

cu gura mică (ț). 7) Pl. de la TUIE (= dor fierbinte de ceva, dîrdoră) (reg.). 8) V. TOI (8) (ț). 9) Pasăre neagră, cu cravată albă, care trăiește numai în Noua Zeelandă și este foarte iubită pentru glasul ei răsunător, fiind numită și „pasărea-clopoțel" (este reprodusă pe unele monezi mărunte de aramă). 10) Rîu în U.R.S.S afl. al lui Irtîș, în reg. Omsk a R.S.F.S. Ruse (U.R.S.S.) (lung. 266 km). 11) Localit. în statul Noua Zeelandă. 12) Regină egipteană, soție legitimă a faraonului Seti I și mama faraonului Ramses II (sau TOUI). 13) Unul din marii zei ai polinezienilor (și al populației maori), mare și neînfricat vînător.

TUJ — Lovitură cu pumnul în falcă (Bucov.).

TUK — Numele a două localit. din NV R.S.F. Iugoslavia (Croația).

TUL — Strigăt cu care se îndeamnă calul la drum (ț) (sau ȚU). 2) Țesătură foarte subțire, fină, formată din înlănțuirea unor ochiuri poligonale (sau TIL). 3) Localit. în reg. Fergana din R.S.S. Uzbekă (U.R.S.S.).

TUM — Cunoscut magazin universal din Sofia (Ț). 2) Localit. în SE ins. Ceram (Indonezia). 3) Veche cetate egipteană ale cărei ruine se mai văd pe malul dr. al Nilului (sau TUMI). 4) Alt nume dat lui RA, zeul egiptean al Soarelui.

TUN — Armă de artilerie care aruncă proiectile la distanță mare; nume dat tuturor armelor de artilerie. 2) Zdravăn (fam.). 3) Tunet, trăsnet (înv. și pop.). 4) Siflee, fluier cu ajutorul căruia se dau diverse semnale la bordul navei (Nav.). 5) Calendarul de 360 de zile al populației Maya. 6) Unitate de măsură de capacitate engleză (= 11,45 hl). 7) Comunitate gentilică, la vechii armeni. 8) Popor de limbă chinezo-tibetană din S R.P. Chineze. 9) Lac în Norvegia (Nord-Trøndelag) (sau TUNN). 10) Localit. în SV Suediei (Skaraborg). 11) Orășel în NE Iranului (Khurasan) (sau Ferdow, Firdaus, Ferdous).

TUO — Cap în ins. Noua Caledonie.

TUP — Vezi TOP (1, 2, 3) (ț).

TUR — Mișcare circulară sau liniară pe un traseu oarecare, cu revenire la punctul de plecare; turație, înconjur; tură. 2) Distanță egală cu lungimea pistei, considerată de la punctul de plecare al sportivului (Sport). 3) Plimbare scurtă pe un anumit traseu; raită. 4) Acțiune, inițiativă, întreprindere care cere îndemînare, agilitate, perseverență, efort. 5) Parte dintr-un campionat (de fotbal, rugbi, handbal etc.) cuprinzînd jumătate din totalul etapelor (Sport). 6) Parcurs sub formă de circuit care trebuie străbătut de către concurenți într-o competiție sportivă (ciclism, motociclism, caiac-canoe, schi etc.) (Sport). 7) Ciclu la unele jocuri de cărți, în care fiecare partener distribuie cărțile pe rînd. 8) Parte a pantalonilor care acoperă partea dorsală a corpului (fam.). 9) Partea dorsală a corpului omenesc (fam.). 10) Strigăt cu care se cheamă la mîncare păsările (ț) (sau ȚURI). 11) Onomatopee care redă zgomotul produs de un șiroi de apă care curge de sus (ț). 12) Rîu, afl. stg. al Tisei, care izv. din M-ții Gutîiului și străbate Țara Oașului (= 70 km lung.). 13) Localit. componentă a orașului Negrești-Oaș (jud. Satu Mare). 14) Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Orientală) (ř). 15) Două localit. în R.P. Polonă (Gdańsk, Łódź). 16) Două localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Ucraineană, reg. Volîn și R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad). 17) Localit. în NV Iordaniei, la E de Ierusalim (sau Al-Quds). 18) V. TOR (10). 19) Localit. în N Indiei (Punjab). 20) Pseudonimul lui Elisaveta Vasilievna Salias de Tournemir, scriitoare rusă (1815—92).

TUS — „Sare" în toponimia turcă (sau TUZ). 2) Element de compunere cu sensul „toți", „laolaltă", „împreună", care, atașat pe lîngă unele numerale cardinale (trei, patru ș.a.), formează numerale colective. 3) Cerneală specială, de obicei neagră, rezistentă la apă, folosită în lucrări de desen, în litografie, la aplicarea ștampilelor etc. (ș) (pl. tușuri). 4) Desen executat în astfel de cerneală (ș). 5) Napi (reg.)

Scanned with OKEN Scanner

(ș). 6) Fl. și oraș antic în Khurasan (Persia). 7) V. TUZ (2).
TUT — Care vorbește vrute și nevrute; prostănac, tont (pop.). 2) Proeminență sau excrescență cărnoasă; moț (Trans., Ban.) (pl. țuțuri) (ț, ț). 3) Câine leneș (pop.). 4) Uluit, mirat peste măsură (fam.). (ț, ț). 5) Buruiană de leac (pop.) (ț, ț). 6) Prima lună în calendarul vechilor egipteni (sau THÔTH) (û). 7) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Uzbeká, reg. Taşkent). 8) Localit. în SE Turciei asiatice (Adiyaman).
TUX — Munți, trecătoare, râu (= subafluent al râului INN), vale și două localit. în V Austriei (Tirol).
TUY — Orășel în NV Spaniei, pe malul dr. al fl. Miño, la graniță cu Portugalia (Galicia) (ú). 2) Localit. în SV ins. Luzon, din rep. Filipine (Batangas). 3) Fl. de coastă în N Venezuelei, tributar M. Caraibilor (Miranda).
TUZ — As, birlic, la cărțile de joc (Trans., pl. tuzuri; Bucov., pl. TUZI). 2) Lac sărat în centrul Turciei asiatice, cu suprafața de c. 2000 kmp (sau TUS). 3) Localit. în NE rep. Iraq (Kirkūk). 4) V. TUS (1.)
TVI — Limbă guineeană, vorbită pe Coasta de Aur. (sau CI). (V. TWI).
TVR — Siglă pentru „Televiziunea română".
TWA — Siglă pentru „Trans World Air Lines", companie americană de transporturi aeriene creată în 1930. 2) Grupare etnică indigenă (pigmei) din rep. Rwanda și rep. Burundi.
TWH — Simbol pentru „Terawattoră" (1 TWh = 10^{12} Wh = 10^{9} kWh) (scris: TWh).
TWI — Limbă uzuală în rep. Ghana. (sau TVI).
TYE — Localit. în comitatul Taylor, din V statului Texas (S.U.A.). 2) Muzician englez (m. 1500).
TYL — Cunoscut teatru din Praga, unde, în 1787, a avut loc premiera operei „Don Juan" de W.A. Mozart. 2) Dramaturg și publicist ceh, participant la Revoluția de la 1848 (1808—56).
TYM — Dialect selkup, din grupul de S al limbilor samoede (Siberia). 2) V. TIM (6).
TYN — Biserică din Praga din sec. XV, în stil gotic târziu (Ý). 2) Numele a trei localit. din R.S. Cehoslovacă (Bohemia Occidentală (2), Bohemia Meridională (1)) (Ý). 3) Localit. în N R.P. Polone (Gdańsk).
TYR — Literă în alfabetul arab (sau TY). 2) V. TIR (10). 3) Istoric al Cruciadelor (c. 1130—c. 1186). 4) Fiul lui Odin (cu uriașa nevastă a uriașului Hymir), zeu asen al războiului, foarte viteaz și cutezător, fiind singurul dintre zei care a avut curajul să vâre mâna în gura groaznicului lup Fenris (sau Fenrir) pentru a-i pune zgarda Gleipnir (fapt care l-a costat scump, pierzîndu-și mâna dreaptă); în ziua „Amurgului zeilor" este răpus de câinele GARM sau TIWAS TIU, TIUZ, TIV, ZIO, ZIU). (Mit., scand.).
TYS — Fiord în NV Norvegiei (Nordland). 2) V. TIS (6).
TZE — Ținut în statul Ciou de apus, din China antică (Ț).
TZI — V. CHI (6). 2) „Fiu", în limba chineză (ț, î). 3) Veche denumire a orașului Beijing (în mileniul I î.e.n.) (Ț).

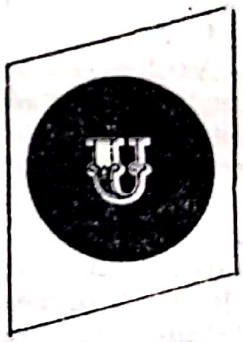

UAA — Secvența proteinică de bază a codonului ochre (Genetică).
UAG — Secvența proteinică de bază a codonului amber (Genetică).
UAH — Munte în Algeria.
UAI — Siglă pentru „Uniunea Astronomică Internațională". 2) V. WEI (5, 6, 7). (ă). 3) Siglă pentru „Uniunea Academică Internațională".
UAM — Siglă pentru „Union des artistes modernes" (= Uniunea artiștilor moderni) din Franța.
UAN — Numele a două orașe din China antică, în provinciile Hubei și

Hunan, mari centre comerciale în timpul dinastiei HAN (Ŭ). (sau YŬAN). 2) Imperiu gingishanid din China, între anii 1206—1368 (=Marele Hanat Mongol) (sau YŬAN (Ŭ) 3) Dinastie gingishanidă din China, întemeiată de marele han mongol Kubilai, nepotul de fiu al lui Gingis-han (1271—1368) (Ŭ) (sau YŬAN).

UAP — Siglă pentru „Uzina de automobile din Pitești". 2) Siglă pentru „Uniunea artiștilor plastici" din R.S. România. 3) V. YAP.

UAS — Sceptrul zeilor egipteni Amon-Ra, Ptah ș.a. (sau OUAS).

UAT — Companie aeriană franceză, care exploatează liniile africane din anul 1935.

UAU — V. WAU (1 și 3).

UBA — Pirogă utilizată în Brazilia, pe fl. Amazon și afluenți. 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al lui Irtîș (R.S.S. Kazahă), cu un curs de 281 km. 3) Localit. în NE rep. Nigeria. 4) Oraș în SE Braziliei (Minas Gerais) (á). 5) Scriitor român contemporan (n. 1921).

UBE — Vechiul nume egiptean al Siriei. 2) Orășel în SE regiunii autonome chineze Xizang (= Tibet). 3) Oraș și port japonez în S ins. Honshū, la M. SUO (Yamaguchi-ken). 4) Localit. japoneză în ins. Honshū (Iwate-ken).

UBI — Adv. latin (= unde).

UBU — Cel mai celebru dintre personajele create de scriitorul francez Alfred Jarry, devenit simbol al puterii egoiste și stupide.

UCA — V. OCA (4) (ă).

UCE — Bărbat urît, slut (reg.).

UCH — Localit. în rep. Pakistan, bogată în gaze naturale (Sind). 2) Localit. în NV R.P. Chineze (reg. autonomă Xinjiang Uygur).

UCI — Siglă pentru „Uniunea Ciclistă Internațională". 2) Strigăt cu care se cheamă rațele la mîncare. 3) Vechi principat în NV Indiei, cucerit de hanii mongoli în 1246.

UCO — Localit. în NV rep. Peru (Ancash).

UCR — Siglă pentru „Uzinele chimice române".

UCU — A 21-a literă din alfabetul chirilic, cu valoare numerică de 400. 2) Localit. în SE Mexicului (Yucatán) (U, ú).

UDA — V. UD (= foarte umed) (fem.) (ă). 2) A acoperi cu apă, a face să fie ud; a stropi sau a îmbiba cu apă; a muia ceva într-un lichid (despre ploaie). 3) A se umple de lacrimi, a se umezi (despre ochi). 4) A parcurge o țară, un ținut, alimentîndu-l cu apă (despre ape curgătoare). 5) A turna apă peste semănături, peste plante; a stropi (despre oameni). 6) A face cinste (tratație) cu ocazia unei împrejurări fericite (reg.). 7) Sat, comună în jud. Argeș. 8) Sat în comuna TătărușI (jud. Iași). 9) Rîu în U.R.S.S., subafluent (prin CIUNA) al Angarei (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 10) Rîu în U.R.S.S., afluent direct al Angarei (R.S.F.S. Rusă, reg. Irkutsk). 11) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al lui Selenga, cu un curs de 405 km (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bureată). 12) Fl. de coastă în U.R.S.S., de c. 400 km lungime, care se varsă în M. Ohotsk (R.S.F.S. Rusă, ținutul Habarovsk). 13) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Pskov).

UDD — Lac în N Suediei (Norrbotten).

UDE — Pl. fem. de la UD (= jilav). 2) Localit. în M-ții Caucaz, în SV R.S.S. Gruzine (U.R.S.S.). 3) Orășel și nod de c.f. în SE R.P. Mongole (Dornogov'). (sau Dzamyn Ude, ŰŰD, Dzamin Űűd).

UDH — Vechi regat, apoi provincie în N Indiei, leagăn al arienilor (azi, face parte din terit. statului Uttar Pradesh) (sau AUDH, OUDH).

UDI — A rămîne pe loc; a prisosi (Ban., Trans.) (sau UGI). 2) Strigăt cu care se alungă viței (prin NV Munt.). 3) Popor de limbă daghestaneză din Azerbaidjanul de N (sau UDINI). 4) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Udmurtă). 5) Rîu în NE R.S.S. Ucraineene (U.R.S.S.) afl. al Donețului (i). 6) Localit. în SV statului indian Uttar Pradesh. 7) Oraș în SV R.F. a Nigeriei. 8) Cel mai important împărat al dinastiei chineze HAN (scris: U-Di) (sau Han-Wu-ti,

Scanned with OKEN Scanner

WU, WU-TI = „purtătorul de război") (140—87 î.e.n.).
UDM — Cetate legendară lîngă străvechiul UGARIT (ant.) (sau UDUM).
UDO — Prefix cu semnificaţia „apă", „ploaie". 2) Culme în S R.D. Germane (Karl-Marx-Stadt) (alt. max. 498 m). 3) Numele a două localit. japoneze: în ins. Honshū (Shizuoka-ken) şi în ins. Kyūshū (Miyazaki). 4) Zeiţă egipteană, confundată cu ISIS, care era adorată în oraşul BUTO, din delta Nilului, sub forma unui şarpe-cobra uraeus (sau OUDO, UTO, OUTO, BUTO) (dimpreună cu trestia din papirus simboliza Egiptul de Jos).
UDU — Orăşel în S provinciei chineze Gansu (sau WUTU). 2) Localit. în N rep. Ghana.
UEA — Mic arhipelag în SV Oc. Pacific, la N de arh. FIJI.
UED — „Curs de apă", în toponimia arabă (sau OUED, UADI, WADI). 2) Curs de apă caracteristic deşerturilor din Africa de Nord şi Arabia, care seacă în cea mai mare parte a anului, avînd albia acoperită cu nisip şi pietriş (pl. UEDURI).
UEI — V. WEI (4). 2) V. OUI (1).
UEL — Rege al Ţării Galilor (Wales), între 907—948, supranumit „cel Bun", cunoscut printr-o culegere de legi foarte înţelepte (Leges Wallicae) (sau OUEL, HOEL).
UEN — Mic afl. al fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, reg. Novosibirsk). 2) Mică insulă lîngă extrem. sud-estică a ins. Noua Caledonie (SV Oc. Pacific).
UEO — Siglă pentru „Uniunea Europei Occidentale", organizaţie politică-militară legată de NATO, înfiinţată în mai 1955.
UEP — Siglă pentru „Uniunea Europeană de plăţi".
UER — Siglă pentru „Uniunea Europeană de Radiodifuziune".
UET — Munte în rep. Botswana.
UFA — Siglă pentru „Universum-Film Aktiengesellschaft", consorţiu cinematografic vest-german. 2) Platou în U.R.S.S., în Uralul Sudic . 3) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al rîului Belaia, cu un curs de 912 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Celeabinsk, reg. Sverdlovsk, R.S. S.A. Başkiră). 4) Oraş în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă), capitala R.S.S.A. Başkire, în Uralul de Mijloc, important centru industrial şi cultural (scris şi: OUFA). 5) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Celeabinsk), aproape de izvoarele rîului omonim. 6) Regat legendar care s-ar fi întins pe toată coasta Guineei.
UFO — Siglă pentru „Undentified Flying Objet" (= Obiecte Zburătoare Neidentificate) (sau OZN).
UFU — Orăşel în NE R.P. Chineze, lîngă fl. AMUR (Heilongjiang) (sau OWPU).
UGA — Numele sub care este cunoscut în arh. FIJI aşa-numitul „crab-de-cocos", numit şi „hoţul de cocos (de cocotier)". 2) Localit. în S. Nigeriei, lîngă G. Biafra.
UGE — Localit. în Danemarca.
UGI — V. UDI (1). 2) Insulă în V Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Solomon (Melanezia).
UGO — Oraş în NV ins. Honshū (Akita-ken) (Japonia). 2) Suveran al Toscanei, supranumit „cel Mare" (953—1001). 3) Jurisconsult italian (sec. XII). 4) (da Carpi) Gravor şi pictor italian (c. 1480—1532).
UGS — Siglă pentru „Uniunea Generală a Sindicatelor".
UGU — Cuvînt care imită cîntecul porumbelului sălbatic. 2) Orăşel în N Indiei (Uttar Pradesh).
UHA — Mîncare din zeamă de peşte (pl. UHALE). (reg.). 2) Urechea cîrligului undiţei (reg.). 3) Grup etnic din Africa orientală tropicală.
UHE — Localit. în Danemarca.
UHF — Siglă pentru „Ultra High Frequencies", care desemnează undele radioelectrice a căror frecvenţă este cuprinsă între 300 şi 3 000 MHz (sau UÎF).
UHI — Limbă bantu vorbită în rep. Uganda. 2) Localit. în SV Nigeriei.
UHL — Culme în S R.F. Germania (= 605 m) (Bayern). 2) Culme în SV R.D. Germane (= 489 m) (Suhl). 3) Scriitor austriac (1825—1906). 4) Compozitor austriac (n. 1909).
UHO — Oraş în R.P. Chineză, pe fl. Huanhe.

Scanned with OKEN Scanner

UHU — Cuvînt care imită strigătul bufniței. 2) Măciuca indigenilor din ins. Nuku-Hiva, din arh. Marchize (Melanezia). 3) Oraș în E R.P. Chineze (Anhoi), port pe Ianțzî (sau WUHU).
UHY — Localit. în V R.S. Cehoslovace, la N de orașul Praga (Bohemia Centrală).
UIA — Vîrf în M-ții Sebeșului (alt. 1444 m). 2) Port pescăresc pe coasta de răsărit a insulei Fatu-Hiva, din arh. Marchize (Melanezia) (sau OUIA). 3) Localit. în SV I. de Nord (North Island) a statului Noua Zeelandă (Taranaki). 4) Siglă pentru „Uniunea Internațională a Arhitecților".
UIB — V. OIB (pl. uiburi).
UIC — Siglă pentru „Uniunea Internațională a Căilor Ferate". 2) Unchi (Bucov.). 3) Floare mică, în limba MAYA.
UIE — Șoricar (= pasăre răpitoare mare) (Buteo buteo) (pl. UI). 2) Oală cu cenușă, care, conform unor tradiții populare, se pune deasupra porții, la mireasă acasă, pe vîrful unui par.
UIF — Abr. pentru „Ultra înaltă frecvență" (Rad. Telev.) (i) (sau UHF).
UIG — Localit. în V ins. Lewis (arh. Hebride), ținînd de Scoția (comitatul Ross and Cromarty). 2) Localit. în N ins. SKYE, din arh. Hebride (Scoția, comit. Inverness).
UIL — Rîu în V R.S.S. Kazahe, de c. 730 km lung. (U.R.S.S.). 2) Localit. în NV R.S.S. Kazahe, în reg. Aktiubinsk (U.R.S.S.), pe rîul omonim.
UIM — Parte din cereale, făină etc. reținută la batoză, la moară, drept „plată în natură" pentru serviciul de treierat sau de măcinat (pl. uimuri) (sau UIUM, OIM, OIEM, OEM (înv.), OIUM).
UIS — Siglă pentru „Uniunea Internațională a Studenților", organizație democratică internațională a studenților creată în aug. 1946, cu sediul la Praga. 2) Localit. în NV Namibiei.
UIT — Siglă pentru „Uniunea Internațională de Telecomunicații", de pe lîngă O.N.U. (sau ITU). 2) Siglă pentru „Uniunea Internațională de Tir". 3) Huiet, vuiet (pop.) (sau UIET). 4) Privesc; nu (mai) țin minte.
UIU — Chiot de bucurie (în dansurile populare) (sau UIUIU). 2) Localit. în NV R.S.S.A. Bureate (R.S.F.S. Rusă), pe rîul Țipa (U.R.S.S.).
UJH — Rîu în NV Indiei.
UJI — A usca, a zvînta; a aprinde (sau OJIJI) (Olt.). 2) A înteți (sau OJIJI) (Olt.). 3) A se supăra, a se revolta, a se aprinde (sau OJIJI) (Olt.). 4) A se încălzi (focul) la sobă (sau OJIJI) (Olt.). 5) Larvă parazită, (din orient). 6) Oraș în SV ins. japoneze Honshū (Shiga-ken), lîngă Kyōto, renumit prin ceaiul lui (sau UZI). 7) Localit. în NE rep. Honduras (dep. Nord).
UJO — Localit. în NV Spaniei (Oviedo).
UKA — Zonă în R.S.F. Iugoslavia (R.S. Slovenia). 2) Localit. în NE pen. Kamceatka, pe coasta M. Bering (R.S.F.S. Rusă, reg. Kamceatka). 3) Orășel în ins. japoneză Honshū (Yamaguchi-ken).
UKI — Localit. în insula japoneză Kyūshū (Nagasaki-ken). 2) Localit. în NE ins. Sulawesi (Indonezia). 3) Localit. în SE Australiei (New South Wales).
UKK — Comună în V R.P. Ungare (Veszprém).
UKU — Literă slavonă. 2) Insuliță în Pacificul occidental, făcînd parte din atolul Bikini (arh. Marshall). 3) Zeu al vechilor estonieni, de proveniență finlandeză, supranumit „Moșneagul ceresc" (din epopeea „Kalevipoeg").
ULA — „Munte, masiv muntos" în toponimia mongolă. 2) Localit. în NV Norvegiei (Nordland). 3) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. LUZA, care se varsă în IUG, tributar al fl. Dvina de Nord (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov și R.S.S.A. Komi). 4) Localit. în SV Turciei asiatice (Muğla). 5) Localit. în NV Arabiei Saudite (sau Al Ula). 6) V. UNO (4). 7) Localit. în V S.U.A. (Kentucky).
ULE — Arbore de cauciuc din America (é). 2) Fl. în V Finlandei, lung de 106 km, care se varsă în G. Botnic (= veche denumire suedeză) (sau, în finlandeză, OULU).
ULF — Unul din războinicii regelui norvegian OLAV I Tryggvesson (995—

Scanned with OKEN Scanner

1000), supranumit „cel Roşu". 2) (Fasi) Jarl (= conte), unul din conducătorii oastei suedeze, înfrîntă, în bătălia de la Neva, de oastea Novgorodului, condusă de cneazul Alexandru Iaroslavici (numit apoi Nevski) (15 iul. 1240). 3) Numele a trei pers. masc. din epopeea islandeză „Saga despre Njal". 4) Conte, pasionat jucător de şah, din „Soarele în baltă" de Mihail Sadoveanu.

ULI — Uliu (pl. ULI) (reg.). 2) A huli, a vorbi de rău (Mold.). 3) A servi, a arunca mingea la oină (prin Dobrogea). 4) Idoli sculptaţi în lemn ai populaţiei indigene din ins. Tabor. 5) Localit. în NE Spaniei (Guipúzcoa). 6) Munte în SV rep. Sudan (Equatorial Province) (alt. max. 730 m). 7) Localit. în S Nigeriei, lîngă G. Biafra. 8) Localit. în Nicaragua (Zelaya).

ULK — Revistă în limba germană, care a apărut la Bucureşti în perioada 1893—1894.

ULL — Zeul iernii, meşter în alergatul cu patinele şi schiurile şi iscusit arcaş (fecior al zeiţei SIF (v.) şi fecior vitreg al zeului THOR; foarte viteaz şi neînchipuit de frumos; soţ al zeiţei ŞKADI) (sau ULLER, ULR) (Mit. scand.).

ULM — Denumire dată arborilor din genul Ulmus, cu frunze alterne, asimetrice, cu flori dispuse monoic şi cu fructe aripate (pl. ULMI). 2) Adulmec; urmăresc (pop.). 3) Mic afl. al Siretului. 4) Sat, com. Cerbăl, jud. Hunedoara. 5) Oraş în S R.F. Germania (Baden-Würtemberg), port pe Dunăre. 6) Alte cinci localit. în R.F. Germania (Baden-Würtemberg (5), Frankfurt am Main (1)). 7) Numele a trei localit. din S.U.A. (Arkansas, Montana, Wyomyng).

ULO — Insulă lîngă coasta de NV a Norvegiei (Tromsø) (ø) (sau ULØY).

ULR — Zeu din mit. nordică, numit şi „Asenul skiurilor" sau „Săgetătorul", pe al cărui inel de aur, adus din Norvegia, depuneau jurămînt primii locuitori ai Islandei (V. ULL).

ULS — Rîu în U.R.S.S. în M-ţii Urali (Uralul Nordic), afl. al r. Vişera, tributar r. KAMA (R.S.F.S. Rusă, reg. Perm).

ULU — „Izvor (de apă curgătoare)" în toponimia malaieză. 2) „Mare" (adj.) în toponimia turcă. 3) Cuţit cu care femeile eschimose taie grăsimea ş.a. 4) Localit. în S R.S.S.A. Iakute, între fl. LENA şi rîul AMGA (R.S.F.S. Rusă). 5) Regiune insuficient explorată din ins. Kalimantan, în statul Sarawak (Malaysia Orientală), considerată de băştinaşi „capătul lumii". 6) Localit. în rep. Kenya. 7) (Muhammed) Principe tătar, a cărui hoardă era stabilită la Nijni Novgorod (sec. XV), de unde făcea incursiuni prădalnice asupra teritoriilor ruseşti.

ULX — Oraş în NV Italiei (Piemonte) (sau OULX).

UMA — Abr. U.A.I. pentru constelaţia Ursa Major (= ursa mare). 2) Oraş legendar în Palestina (după „Vechiul Testament"). 3) Alt nume dat lui KALI, zeiţa morţii şi a distrugerii, dar şi a creaţiei şi fecundităţii, care era soţia zeului ŞIVA (în hinduism) (â).

UMB — Siglă pentru „Uniunea Medicală Balcanică". 2) Siglă pentru „Uzina de medicamente Bucureşti". 3) Lac în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Murmansk), în pen. KOLA (sau UMP).

UME — Tip de satelit artificial japonez. 2) Fl. în N Suediei, lung de c. 450 km, care se varsă în G. Botnic (Västerbotten) (sau UMEÄLV).

UMI — „Golf", „mare", în toponimia japoneză. 2) Abr. U.A.I. pentru constelaţia „Ursa Minor" (= ursa mică). 3) Veche provincie japoneză în ins. Honshū. 4) Orăşel japonez, în ins. Kyūshū (Fukuoka-ken).

UMM — V. OUM.

UMO — Oraş şi port în Japonia.

UMP — V. UMB (3).

UMT — Siglă pentru „Uzinele mecanice Timişoara".

UMU — Cuptor de pămînt, în Ins. Paştilor.

UNA — Numeral cardinal fem. (= întîia, prima; singură, unică; aceeaşi, identică) (sau O) (masc. UNU). 2) Numeral ordinal fem. (masc. UNULEA). 3) Pron. nehotărît fem. (= cineva, oarecare; ceva) (masc. UNUL) (pl. UNII, UNELE). 4) Numele asteroidului nr. 160 (Astr.). 5) Localit. în NE Spaniei (Barcelona). 6) Localit. turistică în NE Italiei, în Alpii Dolomitici. 7) Rîu în

Scanned with OKEN Scanner

NV R.S.F. Iugoslavia, afl. al r. SAVA, cu un curs de 256 km. 8) Localit. în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk). 9) Numele a două oraşe din India (Gujarat, Punjab). 10) Vîrf în NE ins. South Island, din Noua Zeelandă (Alpii de Sud) (alt. 2301 m). 11) Numele a trei localit. din S.U.A. (Arkansas, South Carolina, Tennessee). 12) Localit. în SE Braziliei (São Paulo). 13) Ultimul faraon egiptean al dinastiei a V-a (m. 2423 î.e.n.) (sau UNAS, OUNAS).

UNC — Prefix cu semnificaţia „cîrlig" (sau UNCO-).

UND — Cuvînt german (= şi), utilizat pe partiturile muzicale. 2) Abr. uz. din meteorologie pentru norii „Undulatus". 3) Localit. în NV R.P. Ungare (Győr-Sopron).

UNE — Unde (adv., reg.). 2) UNU, la boşimani (é). 3) Localit. în ins. japoneză Honshū (Hyōgo-ken). 4) Localit. în Columbia (Cundinamarca).

UNG — Abr. farm. şi medic. pentru „Unguentum" (însemnînd „unguent, alifie"). 2) Gresez. 3) Rîu în V Ucrainei (reg. Transcarpatică) (U.R.S.S.).

UNI — Unde (adv., reg.). 2) Prefix cu semnificaţia „unu (singur)", „unic". 3) Vopsire „în bucată" a ţesăturilor (Ind. text.). 4) Fără ornamente; fără desene, de o singură culoare (despre materiale textile, confecţii). 5). Fără neregularităţi, egal. 6) A (se) aduna la un loc, a (se) împreuna, a (se) îmbina, a (se) lega. 7) A face o alianţă; a cădea de acord, a se înţelege, a se învoi. 8) A (se) căsători. 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kirov). 10) Înalt funcţionar egiptean de la începutul dinastiei a VI-a (era intendentul palatului faraonului PEPI I), a cărui autobiografie, scrisă pe o stelă funerară găsită la Abydos, se află azi la Muzeul din Cairo (sau OUNI). 11) Nepotul lui *Gardar* (= suedez, care după „Saga despre Njal" ar fi descoperit Islanda în jurul anului 870). 12) Zeiţă etruscă, adorată mai ales la VEII, omologă a Iunonei romane şi a Herei greceşti, care formează uneori cu TINIA (= „marele stăpîn al fulgerului") şi cu MENERVA (= Minerva), triada esenţială a panteonului etrusc.

UNN — Cunoscut medic dermatolog german contemporan. 2) („Valul") Una din fiicele lui ĂGIR (sau AEGIR), uriaşul mărilor (Mit. scand.). 3) Numele a două personagii feminine din „Saga despre Njal" (cea mai cunoscută fiind fiica lui MORD şi nepoata lui GUNNAR (= erou islandez), fostă soţie a lui HRUT).

UNO — Siglă pentru „United Nations Organization" (= Organizaţia Naţiunilor Unite) (sau ONU, UN). 2) Mamifer din America tropicală, arboricol, cu mişcări lente, din ordinul edentate, subordinul păroaselor, familia leneşilor (sau AI, leneş cu două degete) (Choloepus didactylus) (scris mai ales: UNAU). 3) Orăşel în Japonia, ins. Honshū (Okayama-ken). 4) Insulă lîngă coasta de NV a Africii, în Oc. Atlantic, făcînd parte din arh. Bissau (rep. Guineea-Bissau) (sau ULA). 5) Localit. în SV provinciei canadiene Manitoba. 6) Numele a două localit. din S.U.A. (Kentucky, Virginia).

UNR — Siglă pentru „l'Union pour la Nouvelle République" (= Uniunea pentru Noua Republică), grupare politică formată în 1958 pentru susţinerea politicii generalului de Gaulle.

UNS — Acoperit cu un strat unsuros sau lipicios. 2) Pătat de grăsime, unsuros. 3) Văruit, humuit. 4) Bătut bine (fam.). 5) Monarh sau arhiereu învestit printr-o ceremonie religioasă specială ca reprezentant al lui Dumnezeu pe pămînt (înv.). 6) Ales, învestit cu o funcţie (fig.).

UNT — Grăsime animală, comestibilă, obţinută prin batere, din smîntînă. 2) Grăsime solidă extrasă din seminţele, miezul etc. unor fructe (tropicale) (urmat de determinări care indică proveniența). 3) Grăsime vegetală, ulei. 4) Localit. în E R.F. Germania (Hessen).

UNU — Primul număr din seria numerelor naturale, care reprezintă unitatea şi se indică prin cifrele „1" şi „I" (sau UN (= cînd precedă un subst.) şi UNUL (= cînd ţine locul unui subst.)). 2) Prim, întîi. 3) Acelaşi, identic. 4) Singur, unic. 5) Numele vechi egiptean

Scanned with OKEN Scanner

al orașului Hermopolis, de pe malul stg. al Nilului (Geogr. ant.). 6) Om politic și de stat birman, care s-a remarcat între anii 1947—1962 (n. 1907) (scris: U NU). 7) Revistă literară, de orientare avangardistă, apărută inițial la Dorohoi, apoi la București, între anii 1928—1932.

UNY — Localit. în NV R.P. Ungare (Komárom) (Ú). 2) Orășel în India.

UNZ — Rîu în NV R.S.F. Iugoslavia, la SV de Ljubljana (R.S. Slovenia) (sau UNICA).

UPA — Rîu în R.S. Cehoslovacă, afl. al fl. ELBA (sau LABE), în Bohemia Orientală. 2) Rîu în U.R.S.S., lung de 345 km, afl. dr. al lui OKA (R.S.F.S. Rusă, reg. Tula). 3) Perioada „cei cinci hegemoni" din istoria Chinei antice (sec. VII—VI î.e.n.) (este vorba de regatele CH'I, CIOU, QIN, CHAO și SUN) (scris: U PA). 4) Siglă pentru „Uniunea Parlamentelor Africane".

UPB — Siglă pentru „Universitatea populară București".

UPI — Siglă pentru „United Press International", agenție de presă din S.U.A. 2) V. OPI (1, 2). 3) A slăbi (NV Munt.). 4) A sărăci (NV Munt) (sau HUPI). 5) Oraș-stat akkadian, care se găsea aproape de confluența fl. Tigru cu rîul Diyala, pe terit. de azi al rep. Iraq (sau OPIS).

UPS — Pisc. în V Austriei (Tirol), înalt de 2334 m.

UPU — Siglă pentru „Universal Postal Union" (= Uniunea Poștală Universală), de pe lîngă O.N.U. (înființată în 1874).

URA — Sufix cu semnificația „acțiune, instrument" sau „rezultatul acțiunii", „ansamblu de caractere" (ă) (sau -TURĂ). 2) Sufix în chimie cu sensul de „sare a unui acid" (ă). 3) „Lac maritim", „golf" în toponimia japoneză. 4) Siglă pentru „Uzina de reparații auto". 5) Exclamație care exprimă entuziasm, înflăcărare, însuflețire, aprobare, îndemn (sau HURA). 6) Aclamație; strigăt entuziast de adeziune, de aprobare etc. (pl. URALE). 7) A exprima o dorință de bine la adresa cuiva, de obicei cu ocazia unui eveniment deosebit; a închina în sănătatea cuiva; a felicita. 8) A merge cu „Plugușorul" de Anul nou; a cînta, a recita colinde. 9) Sentiment puternic de ostilitate, atitudine dușmănoasă față de cineva sau ceva; dușmănie, vrăjmășie (pl. URI(rar) și URE (înv.)) (ă). 10) Plantă erbacee, din fam. orhideelor, cu frunze lanceolate și cu flori roșii-purpurii, mai rar albe, dispuse într-un spic la vîrful tulpinii (Gymnadenia conopea) (ă) (pl. URI). 11) Oreșniță (= plantă erbacee perenă, agățătoare, din fam. leguminoaselor) (Lathyrus tuberosus) (reg.) (ă). 12) Limbă melaneziană, vorbită în ins. Eromanga (arh. Noile Hebride). 13) Localit. în NE R.P. Ungare (Szabolcs-Szatmár). 14) Fl. de coastă în NV U.R.S.S., care se varsă în M. Barents (R.S.F.S. Rusă, reg. Murmansk). 15) Numele a trei localit. japoneze: în ins. Honshū (Aichi-ken, Hyōgo-ken) și în ins. Kyūshū (Kumamoto-ken). 16) Eseu de orientare democratică al scriitorului german H. MANN.

URB — Localit. în SV R.F. Germania (Rheinland-Pfalz).

URC — Vînătoare cu gonaci (Olt., Ban.) (sau HURC). 2) Sui. 3) Siglă pentru „United Republic of Cameroon" (= Republica Unită Camerun) (sau RUC).

URD — Una din cele trei NORNE (= ursitoare) din mit. scand., care simbolizează destinul (toarce firul ursitei fiecărui om și zeu) și trecutul; celelalte două norne sînt: Vertande sau Wertandi (= prezentul) și Skuld (= viitorul).

URE — Pl. de la URĂ (9) (înv.). 2) Rîu în N Angliei, afl. al fl. OUSE (Yorkshire). 3) Localit. în Norvegia (Nordland). 4) Istoric englez contemporan.

URF — V. ERF. 2) Distins, elegant (pop., în vechea franceză). 3) Siglă pentru „Union des services routiers des chemins de fer européens" (= Uniunea serviciilor rutiere ale căilor ferate europene).

URG — Sufix cu semnificația „creator", „lucrător". 2) Mic rîu și vale în V Austriei (Tirol) (afl. al r. INN).

URI — Pl. de la URĂ (9, 10). 2) A purta cuiva un sentiment de dușmănie, a manifesta aversiune față de cineva sau ceva (i). 3) A se plictisi, a se

Scanned with OKEN Scanner

sătura de cineva sau de ceva (î). 4) A (se) obosi (Maram.) (î). 5) Canton în SE Elveţiei, cu centrul ad-tiv la Altdorf, situat în întregime în Alpi (patria lui Wilhelm Tell). 6) Lac şi vale în cantonul omonim din SE Elveţiei. 7) Localit. în NV ins. Sardinia (Italia). 8) Localit. în N R.P. Ungare (Pest) (Ú). 9) Localit. în NV Indiei (Jammu aur Kashmir). 10) Rîu în N R.P. Mongole, subafluent al r. Selenge (Bulgan). 11) Ţară care se afla la N de Sumer, care cuprindea ţinut. care au devenit mai tîrziu Akkad şi Asiria (Georg. ant.).

URK — Fostă insulă olandeză în G. Zuider Zee (azi, la limita polderului de NE, lîngă Ijsselmeer). 2) Oraş în N Olandei, la Ijsselmeer (Noord-Oostpolder).

URL — Mic afl. al rîului YBBS, tributar al Dunării, în Austria Inferioară.

URM — Abr. pentru „următoarele". 2) Mojdrean (= specie de frasin) (Fraxinus ornus) (Trans.) (sau URN).

URN — V. URM (2).

URO — Prefix cu semnificaţia „coadă". 2) Mic fl. de coastă şi golf la Oc. Atlantic, în S terit. din NV Africii, denumit Sahara Occidentală. 3) Localit. în SE Finlandei (Kymi). 4) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Bureată). 5) Grupare etnică din Bolivia (= indieni), care trăia odin. în înaltele platouri andine (azi, pe lîngă lacul Titicaca) (sau URU, URUS).

URR — Lac în Scoţia.

URS — Mamifer din ordinul carnivorelor, plantigrad, cu trupul greoi şi masiv (Ursus arctos) (pl. URŞI). 2) Om ursuz, greoi, nesociabil (fig.). 3) Boţ de mămăligă cu brînză la mijloc şi prăjit pe cărbuni (Mold., Trans.). 4) Fiecare dintre grinzile longitudinale ale unui pod de lemn (Olt.). 5) Fiecare dintre stîlpii care susţin talpa prispei la casele ţărăneşti (Olt., Ban.). 6) Unul din cei patru stîlpi din care este alcătuit stăvilarul morii; bogdan (Ban.). 7) Fiecare din furcile care susţin podul morii (NV Mold.). 8) Scărmănătoare de lînă (NV Mold.). 9) Menghină. 10) Masă de fontă solidificată accidental în creuzetul unui furnal (Met.). 11) Localit. în SV Franţei (Ariège).

URT — Siglă pentru „United Republic of Tanzania" (= Republica Unită Tanzania) (sau RUT, JMT). 2) Localit. în SV Franţei (Pyrénées-Atlantiques).

URU — V. URO (5). 2) Pasăre cenuşie răspîndită în Argentina, asemănătoare cu prepeliţa. 3) Numele arborelui de pîine în unele insule din Polinezia (sau KURU). 4) Rîu în India (sau UYN). 5) Localit. în SE Braziliei (São Paulo). 6) Străbun legendar al băştinaşilor din Insula Paştelui, care ar fi sădit trestia aflată în lacurile din craterele vulcanilor stinşi. 7) Zeu tahitian.

URY — Localit. în N Franţei (Seine-et-Marne). 2) Mic rîu în Scoţia. 3) Localit. în S.U.A. (West Virginia).

URZ — Orz (reg.).

USA — Siglă pentru „United States of America" (= Statele Unite ale Americii) (sau SUA). 2) Statele Unite ale Americii, în codificaţia automobilistică internaţională. 3) Trilogie romanescă de John Dos Passos, construită pe tema celor două Americi, o adevărată cronică socială a anilor 1900—1930 (scris: U.S.A.). 4) Deschidere care permite trecerea dintr-o încăpere în alta sau din exterior într-o încăpere şi invers; panoul mobil care o închide şi este fixat de marginea acesteia prin balamale (pl. UŞI) (ş). 5) Casă, locuinţă (fig.) (ş). 6) Mijloc de intrare (fig.) 7) „Golf" în toponimia japoneză. 8) Afl. al rîului Wetter (R.F. Germania, Hessen). 9) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. Peciora, cu un curs de 677 km (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. KOMI). 10) Rîu în U.R.S.S., afl. dr. al fl. Volga, cu un curs de 148 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Kuibîşev). 11) Afl. al rîului UFA, tributar r. Belaia (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Başkiră). 12) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. TOM, tributar al fl. OBI (R.S.F.S. Rusă, reg. Kemerovo). 13) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kemerovo), situată pe rîul omonim. 14) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. Neman (R.S.S. Bielorusă) (sau USSA). 15) Două localit. japoneze: în ins. Honshū (Yamaguchi-ken) şi ins. Kyūshū (Oita-ken).

USC — Usuc (reg.).

Scanned with OKEN Scanner

USH — Rîu în U.R.S.S., în NV R.S.S. Ucraineene (reg. Jitomir) (sau UJ).
USI — Pl. de la UȘĂ (4→6). 2) Oraș în E R.P. Chineze (Țzeansi), pe Marele Canal, între l. Taihu și fl. Ianțzî (scris și WUSIH, WUXI, WU-SI). 3) Insuliță lîngă coasta de SV a ins. Zanzibar (Tanzania).
USK — Fl. de coastă în SV Angliei, care se varsă în Can. Bristol (Wales). 2) Localit. și district urban în SV Angliei, pe fl. omonim (WALES, Newport). 3) Localit. în V provinciei canadiene British Columbia. 4) Localit. în NE statului Washington (S.U.A.). 5) Autorul lucrării „Testamentul dragostei" (publicat în 1532), un lung poem alegoric în proză scris în închisoare și atribuit într-o vreme lui Geoffrey Chaucer (m. 1388).
USO — Mic fl. de coastă în NE Italiei, care se varsă în M. Adriatică, la N de Rimini (Emilia-Romagna).
USS — Rîu în V R.F. Germania, afl. al Mosellei (Rheinland-Pfalz) (Ű). 2) Localit. în V R.F. Germania, în masivul muntos Eifel (Rheinland-Pfalz) (scris și UESS) (Ű).
UST — Cuvînt din toponimia rusă, cu sensul de „gură, vărsare (a unui rîu)".
USU — Vulcan activ în SV ins. Hokkaidō (Japonia), înalt de 725 m, care a erupt ultima dată în 1977 (sau UDZU). 2) Localit. în SV ins. japoneze Hokkaidō. 3) Veche cetate asiriană lîngă străvechiul Tyr (Fenicia) (ș). 4) Una din regiunile statului asirian în Fenicia subjugată, cu capitala omonimă lîngă Tyr (Geogr. ant.) (ș).
UTA — Siglă pentru „Uzinele textile Arad". 2) Redutabilă echipă de fotbal din Arad. 3) Cuvînt care însoțește datul în leagăn, în scrînciob etc. (sau HUȚA) (ț). 4) A legăna, a balansa, a hîțîna (sau HUȚA). 5) Ulcer tipic al formei uscate a leishmaniozei forestiere americane (Medic.). 6) Poezie japoneză. 7) Localitate în S ins. Sardinia (Italia). 8) Localit. în ins. japoneză Honshū (Yamaguchi-ken). 9) Soția lui Hildebrand, în legenda veche germanică „Dietrich din Bern" (sau UTE). 10) Soția regelui GER și mama lui Sigeband (în legenda germanică a Gudrunei) (sau UTE). 11) Soția lui Sigeband și mama lui Hagen (în legenda germanică a Gudrunei) (sau UTE). 12) Zeiță estoniană, fiica lui Vanemuine, care sălășluia în preajma lacului Endla, în Estonia centrală, protejînd oamenii, păsările și peștii din ținut; iubitul ei era ENDEL, fiu al legendarului făurar Ilmarinen (din epopeea estoniană „Kalevipoeg") (Ü). 13) Primarul din „Păuna mică", de Mihail Sadoveanu (ț, ă).
UTB — Siglă pentru Uzina „Tractorul" Brașov.
UTC — Siglă pentru „Uniunea Tineretului Comunist" din Republica Socialistă România.
UTE — Localit. în SV Nigeriei (Ondo). 2) Creek (= curs de apă temporar) în NE statului New Mexico (S.U.A.). 3) Vîrf în N statului New Mexico (S.U.A.), înalt de 3085 m. 4) Lac de acumulare în NE statului New Mexico (S.U.A.). 5) Localit. în V statului IOWA (S.U.A.). 6) Localit. în V S.U.A. (Colorado). 7) Pers. femin. (sau UOTE) din epopeea „Cîntecul Nibelungilor", mama regelui Gunther și a Kriemhildei. 8) V. UTA (8, 9, 10).
UTI — Strigăt cu care se cheamă bobocii de rață (sau UTIU). 2) Unul din neamurile și triburile tracice. 3) V. UZI (2) (ț). 4) Triburi străvechi din Azerbaidjanul de Nord. 5) Amerindieni care duceau o viață nomadă nu demult prin statele din SV S.U.A. (sau UTES, UTAH). 6) Localit. în SE Norvegiei (Sør Trøndelag). 7) Siglă pentru „Uniunea Tîrgurilor Internaționale".
UTM — Siglă pentru „Uniunea Tineretului Muncitor", fosta denumire a U.T.C. între 1949—1965.
UTO — V. UDO (4). 2) Localit. în SE Suediei (Stockholm) (Ö). 3) Mică insulă în Marea Baltică, lîngă coasta de SE a Suediei (Stockholm). (ö). 4) Localit. în SV Finlandei (Turku și Pori) (ö). 5) Numele a două localit. japoneze: în ins. Honshū (Okayama-ken) și ins. Kyūshū (Kumamoto-ken).
UTS — Siglă pentru „Uniunea Tineretului Socialist" din România (pînă în 1947-49, cînd a fuzionat cu U.T.C. și

Scanned with OKEN Scanner

celelalte organizaţii democratice de tineret în U.T.M.).
UTU — Zeul soarelui în străvechiul SUMER. 2) Fost portar al echipei de fotbal „Dinamo-Bucureşti“ (ţ).
UTZ — Numele a două localit. din R.D. Germană (Halle, Potsdam) (Ü) (sau UETZ).
UUD — V. UDE (3).
UUS — Abr. uz. pentru „Unde ultrascurte“ (Fiz.).
UVA — Denumirea ştiinţifică a fructelor asemănătoare boabelor de strugure. 2) Numele italian al mai multor varietăţi de viţă de vie. 3) Numele vechi al unei pomezi pe bază de alb de plumb. 4) Peşte din fam. Ammodytidae, răspîndit în M. Neagră şi folosit mai mult ca nadă. 5) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. VALA, tributar al r. KAMA (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Udmurtă). 6) Localit. în R.S.S.A. Udmurtă (R.S.S.F. Rusă), pe rîul omonim. 7) Provincie a statului Sri Lanka. 8) Oraş în S.U.A. (Wyoming). 9) Lac în rep. Columbia (depart. META). 10) Rîu în E rep. Columbia, afl. r. Guaviare, tributar fl. Orinoco. 11) Poet italian din regatul Neapolului (sec. 16).
UVM — Abr. pentru „Unitate vită mare“ (Zootehn.).
UVS — Lac (= NUUR) în NV R.P. Mongole, cu apă mineralizată (sau UVSU, UBSA)
UXI — Populaţie războinică din vechea provincie persană Susiana, supusă de Alexandru Macedon (sau UXII).
UYA — Rîu în America de Sud.
UYN — V. URU (4).
UYO — Oraş în S Republicii Federale a Nigeriei.
UZA — A (se) deteriora, a (se) strica, a (se) toci (prin întrebuinţare) 2) A se epuiza, a se consuma (despre persoane). 3) A întrebuinţa, a se folosi de... 4) A-şi pierde valoarea expresivă, prin deasa întrebuinţare (despre cuvinte, construcţii, figuri de stil). 5) Clevetire (fig.) (ă). 6) Baston folosit de hotentoţi. 7) Localit. în SV Franţei (Landes). 8) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. SURA, tributar fl. Volga (R.S.F.S. Rusă, reg. Saratov şi reg. Penza). 9) Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Bielorusă, reg. Gomel). 10) V. AZA (6).
UZE — Rachiul naţional al poporului grec.
UZI — Pl. de la UD (= umezi, udaţi). 2) Alt nume dat cumanilor (= popor de neam turcic care, migrînd din stepele nord-pontice la sfîrşitul sec. 11, s-a aşezat în ţările române, de unde au efectuat incursiuni în regiunile învecinate) (sau UŢI). 3) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Udmurtă). 4) V. UJI (6).
UZU — Defileu în E rep. Algeria.
UZY — Localit. în NE Franţei (Yonne).

VAA — Scriitoare norvegiană, autoare de poeme şi piese de teatru (1889—1965). 2) Localit. în S Norvegiei (Telemark) (sau VÅ).
VAC — Veac (pl. vacuri) (Mold.). 2) Defileu al Dunării în N R.P. Ungare (á) 3) Oraş în N R.P. Ungare, port la Dunăre, la N de Budapesta (Pest) (á) (sau VÁCZ, VÁCS). 4) Zeiţă care, în vedism, este personificarea cuvîntului.
VAD — Loc de trecere în albia unui rîu, unde apa este mai puţin adîncă. 2) Albie, matcă (a unei ape curgătoare). 3) Canal de irigaţie, jgheab. 4) Loc de trecere; drum, cale (fig.). 5) Loc de scăpare, de salvare (fig.). 6) Ţărm, liman. 7) Loc situat în apropierea unei mari căi de comunicaţie, care asigură unui negustor o clientelă numeroasă. 8) Sursă bună de cîştig; afacere prosperă (fig.) 9) Observ (ă). 10) Sat în jud. Braşov (com. Şercaia). 11) Com. şi sat component în jud. Cluj. 12) Sat în jud. Neamţ (com. Dragomireşti). 13) Sat în jud. Maramureş (com. Co-

Scanned with OKEN Scanner

palnic-Mănăştur). 14) Localit. în SV Suediei (Kopparberg). 15) Fostă mănăstire pe Someş (în jud. Cluj), unde Ştefan cel Mare a înfiinţat o episcopie ortodoxă, cu ierarhi hirotonisiţi la Suceava. 16) Rîu în U.R.S.S., afl. stg. al r. Moksa, tributar lui OKA, cu un curs de c. 180 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Penza şi R.S.S.A. Mordvină). 17) Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Arzamas).

VAE — Interjecţie latină (= Vai!).

VAG — Lipsit de precizie, de claritate; nelămurit, nesigur, confuz; care nu poate fi bine analizat. 2) Alt nume dat pneumogastricului (= unul dintre cei 12 nervi cranieni). 3) Numele maghiar al rîului VAH) (v.) (á). 4) Com. în NV R.P. Ungare, lîngă rîul Raba (Győr-Sopron) (á). 5) Localit. în Norvegia (Nordland).

VAH — Ah! vai! (Mold.). 2) Veac (înv.). 3) Rîu în R.S. Cehoslovacă (Slovacia Occidentală), afl. stg. al Dunării la Komárno, cu un curs de 392 km (sau WAH, VÁG (ung.) şi WAAG (germ.)) (á). 4) Rîu în U.R.S.S., în Siberia de Vest, afl. dr. al fl. OBI, cu un curs de 964 km (R.S.F.S. Rusă, districtul naţ. Hanti-Mansi) (sau VACH, VAK, VAKH, VATCH şi WACH).

VAI — Exclamaţie care exprimă sentimente de durere, de deznădejde, de compătimire, de regret, de bucurie, de surpriză etc. 2) Tînguire, plînset. 3) Necaz, suferinţă. 4) Pl. de la VALE (ă). 5) A vedea (Trans.) (ă). 6) Acoperiş în formă de umbrelă, mobil, al stupilor; captalan (Ban.). 7) Limbă mande, vorbită în Sudanul de Vest. 8) Grupare etnică indigenă din Liberia (sau WAI). 9) Veche populaţie din rep. Guineea (sau WAI). 10) Sat în jud. Alba (com. Lupşa) (ă).

VAJ — Rîu pe coasta Maklai, în NE ins. Noua Guinee (sau GUAN).

VAK — V. VAH (4). 2) Numele sub care zeul ODIN, preschimbat în femeie, a intrat în palatul lui Hrossthiofr ca medic şi îngrijitoare a copilei RIND (sau RINDA), zeiţă a pămîntului, cu care îl zămisleşte pe zeul VALE (sau VALI), cel ce avea să răzbune moartea lui Balder, cel mai bun şi mai frumos dintre zei (Mit. scand.).

VAL — „Vale" în toponimia franceză. 2) Undă, talaz. 3) Încercare grea, cumpănă, neplăcere, necaz (înv. şi pop.). 4) Cantitate de ţesătură înfăşurată pe un cilindru special de lemn sau de carton; vălătuc, trîmbă. 5) Piesă cilindrică de metal la presele de imprimat şi de fălţuit; cilindru (Tipogr.). 6) Tăvălug, treierătoare (reg.). 7) Sul mobil de lemn sau de metal, pe care se înfăşoară lanţul care ţine găleata la o fîntînă (pop.) (sau vîrtej). 8) Meterez de pămînt care servea în antichitate ca fortificaţie militară. 9) Îngrăditură de arbori, folosită ca retranşament (Tehn. milit.). 10) Bucată de ţesătură fină, de obicei transparentă, pe care şi-o pun femeile pe cap sau cu care îşi învăluie corpul ori o parte a lui; voal (ă). 11) Pretext, aparenţă (fam.) (ă). 12) Stratul continuu de fibre de bumbac, ca o pătură fină, străvezie, desprins cu cuţitul oscilant (Ind. text.) (ă). 13) Dispozitiv la joagărul de apă (NV Munt.). 14) Localit. în Norvegia (Nord-Trondelag). 15) (Le) Localit. în SE Franţei (Var). 16) Localit. în NV R.P. Ungare (Fejér) (á). 17) Localit. în R.S. Cehoslovacă. 18) Localit. în Rep. Africa de Sud (Transvaal).

VAM — Rîul învolburat al viciilor în mitologia scandinavă.

VAN — Lipsit de sens, fără rost; zadarnic, inutil. 2) Neîntemeiat, iluzoriu (fem. VANĂ; pl. VANE, VANI). 3) Trăsură închisă pentru transportul cailor de curse. 4) Veche unitate de măsură de capacitate pentru lichide din Olanda, echivalînd cu hectolitrul (sau VAT). 5) Particulă de nobleţe la olandezi. 6) Promontoriu pe litoralul occidental al pen. Bretagne (Finistère) (Franţa). 7) Localit. în Wales (Marea Britanie). 8) Lac tectonic, sărat şi fără scurgere în SE Turciei Asiatice (Pod. Armeniei), la 1720 m alt., cu suprafaţa de 3,8 mii kmp şi ad. max. 25 m (sau VAN GÖLÜ, WAN). 9) Provincie (= IL) şi oraş, în extrem. de SE a Turciei Asiatice (sau WAN). 10) Lac în statul North Dakota (S.U.A.). 11) Opt localit. în diferite state ale

Scanned with OKEN Scanner

S.U.A. 12) Sing. de la VANI (= zei, care reprezentau elementul lichid, în mit. scand.).
VAO — Localit. în S ins. Pinilor (Ile des Pins) (arh. Noua Caledonie). 2) Insuliță lîngă coasta de V a ins. Madagascar.
VAR — Material, cu compoziții diferite, obținut prin calcinarea la 1000—1200° a calcarelor pure sau amestecate cu o cantitate oarecare de argilă; oxid de calciu (Tehn., Constr.). 2) Hidroxid de calciu, folosit pentru spoitul pereților caselor; lapte de var. 3) Simbol pentru „voltamper reactiv", unitate de putere electromagnetică, corespunzînd unui curent alternativ de un amper, sub tensiunea de un volt (pl. VARI) (Fiz.) (în sistemul MKSA). 4) Deviație a piciorului spre înăuntru (Medic.) (sau VARUS). 5) Rasă europeană de viermi de mătase. 6) Fiul unchiului sau mătușii; gradul de rudenie respectiv (ă) (pl. VERI). 7) „Oraș" în toponimia maghiară (sau VAROS). 8) Mic afl. pe dr. al Oltului (jud. Harghita). 9) Sat în jud. Caraș-Severin (com. Obreja). 10) Sat aparținînd orașului JIBOU (jud. Sălaj). 11) Haltă C.F.R. lîngă orașul Jibou (jud. Sălaj). 12) Fl. de coastă în SE Franței, care, după un curs de 120 km, se varsă în M. Mediterană (Alpes-Maritimes). 13) Departament în SE Franței. 14) Zeiță scandinavă, cea mai înțeleaptă și mai prevăzătoare dintre zecioarele din anturajul zeiței FRIGG (= soția lui Odin), care pedepsea jurămintele călcate, mai ales între soți, contribuind astfel la durabilitatea căsniciilor (sau VÖR, WARA).
VAS — Prefix cu semnificația „(referitor la un) vas" (sanguin), „canal", „circulație vasculară" (sau VASO-). 2) Recipient. 3) Nume generic dat farfuriilor, oalelor, castroanelor, cănilor etc. folosite la masă și la prepararea mîncării. 4) Navă. 5) Formație tubulară, de calibru și de lungime variabilă, prin care circulă un lichid organic (Anat.). 6) Celulă vegetală alungită sau tub capilar gol prin care circulă seva în plante (Bot.). 7) Localit. în NE Italiei (Veneto). 8) Comitat în V R.P. Ungare, aproape de frontiera austriacă, cu centrul ad-tiv Szombathely. 9) Scriitor maghiar (1823-68).
VAT — V. VAN (4). 2) Localit. în V R.P. Ungare (Vas) (á).
VAU — A 6-a literă din alfabetul ebraic, cu valoarea numerică 6 (sau VAV, WAW). 2) A 6-a literă din alfabetul fenician (sau VAV, WAW). 3) Torent și vale în E Elveției (Graubünden). 4) Pseudonim al lui Ion Heliade-Rădulescu. 5) Pseudonim al lui V.A. Urechia.
VAV — V. VAU (1, 2). 2) Literă din alfabetul turc. 3) Localit. în N statului Gujarat, din NV Indiei.
VAX — Vacs (înv.).
VAY — Localit. în V Franței (Loire-Atlantique). 2) Localit. în NV S.U.A. (Idaho). 3) Baron, om politic ungur (1802-94), comisar al guvernului în Transilvania anului 1848.
VAZ — Simț prin care se înregistrează senzațiile provocate de excitarea receptorilor din retină sensibili la radiațiile luminoase (ă). 2) Capacitatea de a vedea; vedere (ă). 3) Văd (reg.). 4) Localit. în E Braziliei (Rio de Janeiro).
VDL—Metalimbaj, folosit la definirea limbajului de programare PL/I(Inform.)
VDM — Abr. medic. pentru „Vasodepressor material".
VDR — Siglă pentru expresia engleză „Voltage dependant resistor" (sin. cu „Varistance") (Elt.).
VEA — Insuliță lîngă ins. Noua Caledonie (Melanezia).
VEB — Abr. pentru „Vehicle Assembly Building", o clădire înaltă de 156 m. situată pe insula Meritt (Florida), din apropierea capului Canaveral, făcînd parte din complexul de lansare american KSFC (= Kennedy Space Flight Center), destinat lansărilor de rachete de tip Saturn din cadrul programului Apollo.
VEE — Farmacist francez, care a extras pentru prima dată cezerina (= alcaloid utilizat în tratamentul glaucomului) (1834-97) (é, e).
VEG — Pseudonim al scriitorului român Victor Eftimiu.
VEH — Localit. în R.S. Vietnam, la S de Hué.

Scanned with OKEN Scanner

VEI — Particulă a viitorului (din verbul „a vrea"). 2) Oraș antic în Etruria, la NV de Roma (sau VEII). 3) V. WEI (5, 6).
VEL — Abr. U.A.I. pentru constelația Vela (= velele). 2) Detergent sulfonat (Ind. text.). 3) Prefix slav (= mare) alăturat unei titulaturi pentru a-i arăta rangul (în ev. med. în țările române). 4) Rîu în NV U.R.S.S., afl. stg. al r. VAGA, tributar al fl. Dvina de Nord (R.S.F.S. Rusă, reg. Arhanghelsk), cu un curs de c. 190 km.
VEM — Abr. medic. pentru „Vasoexcitator material".
VEN — Localit. în Suedia.
VEO — Formă populară pentru VREO (sau VRO, VO, FO). 2). Localit. în SV Norvegiei (Hordaland). 3) Localit. în S.U.A. (Iowa).
VEP — Localit. în V R.P. Ungare (Vas) (é).
VER — Prefix cu semnificația de „adevăr", „adevărat", „veridic" (sau VERO-) 2) Rîu în Anglia. 3) Numele a trei localit. din Franța (Calvados, Manche, Oise).
VES — „Sat" în toponimia cehă.
VET — Localit. în U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, reg. Kursk). 2) Rîu în SE Rep. Africa de Sud, afl. al r. VAAL.
VEX — Localit. în SV Elveției (Valais), lîngă fl. RON.
VEY — Localit. în NV Franței (Calvados). 2) Rîu în V R.F. Germania, afl. pe stg. al lui ERFT, tributar fl. RIN (Nordrhein-Westfalen).
VEZ — Localit. în N Franței (Oise). 2) Localit. în partea central-vestică a R.S. Cehoslovace (Bohemia Orientală) (è, ž).
VFR — Siglă pentru „Visual Flight Rule" (= regulă de zbor la vedere), simbol internațional desemnînd pe un plan de zbor un avion, putînd să efectueze o navigație la vedere în timpul întregii lui călătorii, datorită condițiilor meteorologice favorabile.
VHF — Abr. pentru „Very High Frequency" (= Foarte înaltă frecvență) (sau FÎF) (Rad., Telev.).
VIA — Pe drumul, pe direcția, pe ruta; prin (indică o rută, un itinerar). 2) A trăi, a viețui; a exista (sau VIE). 3) A dura, a dăinui, a se menține (despre sentimente, gesturi, atitudini etc.). (sau VIE). 4) Localit. în S Franței (Pyrénées-Orientales). 5) Localit. în SE Suediei (Gävleborg).
VIC — Pseudonim al scriitorului român Ioachim Botez (1884—1956). 2) Pseudonim al scriitorului român Victor Eftimiu (1889—1972). 3) Liman maritim în SE Franței, pe litoralul M. Mediterane (Hérault). 4) Numele a patru localit. din Franța (Aisne, Ariège, Cantal, Moselle). 5) Localit. în NV R.S.F. Iugoslavia, pe rîul Drava, lîngă granița cu Austria (R.S. Slovenia) (č). 6) Mecanic german, care, pe timpul regelui Charles V, a construit primul orologiu din Franța (pe la 1370). 7) Istoric francez (1670—1734).
VID — Spațiu gol, lipsit de substanță. 2) Denumire dată în fizică stării de rarefiere înaintată a materiei; vacuum. 3) Gol, lipsit de substanță (despre spațiu) (fem. VIDĂ; pl. VIDE, VIZI). 4) Lipsit de orice gînduri, de orice idei (fig.). 5) Pierdere ireparabilă (fig.). 6) Localit. în NV R.P. Ungare (Veszprém). 7) Localit. în extremit. de SE a R.S. Croația (R.S.F. Iugoslavia). 8) V. VIT (6).
VIE — Drum, rută (Tehn.). 2) Teren plantat cu viță; plantație de viță (pl. VII). 3) Viță de vie (pl. VII). 4) V. VIU (1—13). 5) Rîu în NV Franței, afl. al fl. DIVES (dep. Orne și Calvados) (lung de 70 km). 6) Mic fl. de coastă în V Franței, care se varsă în Oc. Atlantic, după un curs de 60 km (Vendée). 7) V. VIA (2, 3).
VIF — Localit. în SE Franței, la S de Grenoble (Isère)
VIG — Pseudonim al lui Ion Sava, grafician și publicist român (1900-47) 2) Val, sul, trîmbă (de pînză, de stofă etc.) (pl. viguri) (Olt., Ban.) (V. GIG). 3) Final, sfîrșit (Ban.). 4) Localit. în NV ins. daneze Sjaelland. 5) Rîu și lac în NV U.R.S.S. (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Karelă) (î) (sau VYG, WYG).
VII — Pl. de la VIE (1, 2, 3). 2) Pl. de la VIU (1—13). 3) Mic afl. al rîului Glavacioc, în NE jud. Telcorman. 4) Șapte latin.
VIJ — Cuvînt care imită zgomotul ca-

Scanned with OKEN Scanner

racteristic produs de vînt, de curgerea năvalnică a unei ape, de mișcarea unui corp care străbate cu viteză un spațiu etc. (î). 2) Om bătrîn, moșneag, ghiuj (pl. VÎJI) (î) (Trans., Maram.). 3) Șuvoi de apă; gîrlă, vijoi (pl. vijuri) (NV Munt.).

VIK — „Golfuleț strîmt și profund", un fel de fiord, în toponimia norvegiană și suedeză. 2) Extremitatea de N a fiordului norvegian cunoscut azi sub numele de fiordul OSLO, pe țărmul căreia se află orașul și portul Oslo (pomenită în „Saga despre Njal"). 3) Numele a patru localit. din Norvegia (Rogaland, Sogn-og-Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland). 4) Lac în Suedia. 5) Orășel și port în S Islandei (Fáskrúdsfjardhreppur).

VIL — De proastă calitate, demn de disprețuit; ordinar; josnic; abject (înv.) (fem. VILĂ; pl. VILI, VILE).

VIM — Praf de curățat obiectele de metal. 2) Curaj; putere (NE Bucov.). 3) Rîu în U.R.S.S., cu un curs de c. 390 km., afl. al r. Vîcegda, tributară fl. Dvina de Nord (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Komi) (î). (sau VYM, WYM).

VIN — Băutură alcoolică obținută prin fermentarea mustului de struguri (conține 7—16% alcool) (pl. vinuri). 2) Băutură alcoolică obținută prin fermentarea altor fructe decît strugurii. 3) Sosesc 4) Vechi oraș și port în Vietnam (azi, VINH).

VIO — Strigăt cu care se îndeamnă calul să meargă (NV Bucov.). 2) Cardinal italian și general dominican, adversar al lui Luther (sau Cajetan) (1469-1534).

VIP — Autorul (= pseudonim) al unui pamflet antimonarhic, apărut în ziarul „Adevărul", la 11 mai 1896 („Două serbări").

VIR — Abr. U.A.I. pentru constelația Virgo (= fecioara). 2) Vîrtej de apă volbură (Ban.). 3) Vîrf (Olt, Ban., Oaș) (î). 4) Introduc (î). 5) Corecție care se introduce în calculele tragerilor artileriei navale (Mar.) 6) Orășel și lac de acumulare pe rîul Svratka, în Moravia Meridională (R.S. Cehoslovacă). 7) Insulă iugoslavă și localit., lîngă coasta Dalmației (R.S. Croația). 8) Localit. în V R.S.F. Iugoslavia (Bosnia și Hertegovina). 9) Localit. în SV R.S.F. Iugoslavia (Muntenegru). 10) Orășel în V Indiei (Maharashtra).

VIS — Activitate psihică nedirijată, care se manifestă în somn, ca o înlănțuire de imagini și de idei, și a cărei amintire se păstrează uneori după trezire (pl. visuri, dar și VISE). 2) Închipuire, imaginație; irealitate (fig.). 3) Atmosferă, imagine, fr. muséte ireală (fig.). 4) Reverie, meditație, visare. 5) Iluzie deșartă; gînd, idee, aspirație irealizabilă (fig.). 6) Năzuință, dorință arzătoare (fig.). 7) Perfectul simplu (-ș) și participiul trecut de la verbul „a VIE" (V. VIA 2 și 3). 8) Rîu în S Franței (Languedoc), afl. al fl. Hérault, cu pitorești chei (65 km). 9) Insulă iugoslavă în M. Adriatică, numită altădată Lissa (R.S. Croația). 10) Localit. în E ins. precedente. 11) Canal între insulele iugoslave Vis și Hvar, din M. Adriatică. 12) Înălțime în dealurile Bilogora, din NV R.S.F. Iugoslavia, de 288 m (R.S. Croația). 13) Localit. în R.S. Muntenegru, pe rîul ZETA (R.S.F. Iugoslavia) (š). 14) Iubita lui Ramin, dintr-un cunoscut poem al poetului persan Fahr-eddin Gurgani. 15) Zeiță care l-a ajutat pe Jupiter, în lupta lui împotriva Titanilor.

VIT — Abr. uz. pentru „Vagon pentru încălzirea trenurilor". (Î.) 2) Viță, neam (înv.) (ț). 3) Vițiu, viciu (pop.) (ț). 4) Vice (înv.) (ț). 5) Glumă (pl. vițuri) (NE Trans.) (ț). 6) Rîu în NV R.P. Bulgaria, afl. dr. al Dunării, cu un curs de 135 km (sau VID). 7) Medic militar rus, șeful serviciului sanitar al armatei ruse, care a luat măsuri foarte energice pentru combaterea ciumei, care făcea ravagii în 1829, în Țara Românească și în Moldova, în urma războiului ruso-turc, organizînd carantine (1778—1848) (sau WITT).

VIU — Înzestrat cu viață, însuflețit; care trăiește (fem. VIE, pl. VII) 2) Care persistă, care dăinuiește încă. 3) Etern, nemuritor, veșnic (în concepția religiei creștine). 4) Plin de vitalitate, de energie, de neastîmpăr; vioi, sprinten. 5) Animat, însuflețit. 6) Care denotă vioiciune, inteligență; ager, vioi (despre ochi). 7) Viguros, plin de sevă,

Scanned with OKEN Scanner

sănătos, verde (despre plante). 8) Care curge repede (despre ape). 9) Care arde bine, cu flăcări mari (despre foc). 10) Răsunător, puternic (despre sunete). 11) Tare, puternic, orbitor (despre lumină). 12) Aprins, strălucitor (despre culori). 13) Intens, tare; puternic. 14) Viață (rar). 15) Toi (1, 2). 16) Localit. în NV Italiei (Piemonte). 17) Grup etnic din Birmania, aparținînd monilor de apus (sau VA, BRAO).

VIV — Abr. muzic. pentru „Vivace".

VIX — Pseudonim al lui Ion Sava, grafician și publicist român (1900-47) 2) Numele a două localit. din Franța (Côte-d'Or, Vendée).

VLA — Pseudonim al lui Alexandru Vlahuță. 2) Abr. pentru „Viola" (Muz.)

VLE — Abr. pentru „Viole" (Muz.) (scris: V-le).

VLR — Pseudonim pentru Valeriu Braniște, scriitor și ziarist român (1869—1928).

VMT — „Virusul mozaicului tutunului" (abr. uz.).

VNA — Siglă pentru „Viet-Nam Thong Tan Xa", agenție telegrafică de știri din R.S. Vietnam. 2) Localit. în E Elveției (Graubünden).

VNM — Pseudonim al lui Virgil N. Madgearu, prof. universitar și economist român (1887—1940).

VNV — Simbol pentru „Vest-Nord-Vest" (sau WNW).

VOE — Localit. în N ins. Mainland, din arh. brit. Shetland (Oc. Atlantic).

VOH — Localit. în NV ins. Noua Caledonie.

VOI — Pronume pers. 2 pl. 2) A fi hotărît, a fi decis să...; a avea de gînd să..., a intenționa, a vrea. 3) A avea voință neclintită, a stărui într-o acțiune. 4) A fi de acord, a consimți, a primi. 5) Rînd de împletitură de papură sau de nuiele într-o leasă sau în pereții unui pătul de păstrat porumb (pl. voiuri) (reg.). 6) Fîșie de pămînt (arabil) (pl. voiuri) (reg.). 7) Particulă a viitorului. 8) Rîu și localit. în SE rep. Kenya (Coast Region) (sau WOI).

VOJ — V. VOZ (1). 2) Volbură, vîltoare, vîrtej de apă (pl. vojuri) (Trans.)

VOL — Abr. uz. pentru „Volum". 2) Abr. U.A.I. pentru constelația Volans (= peștele zburător). 3) Văl (pop.) 4) Plumb (înv.).

VOM — Particulă a viitorului. 2) Gen de combină cu braț de contur. 3) Localit. în N Nigeriei (Plateau).

VON — Particulă de noblețe la germani. 2) V. WON (1). 3) Rîu în Noua Zeelandă. 4) Pîrîu alcătuit din balele groaznicului lup FENRIR (sau Fenris), cînd era înlănțuit (Mit. Eddelor).

VOO — Rîu în R.S.S. Estonă, numit și VOHANDU, care se varsă în lacul Pskov (în apele acestui rîu, potrivit legendei, ar sălășlui PIKNE, zeul trăsnetului) (după epopeea „Kalevipoeg"). 2) Folcloristă maghiară din R.S. România (n. 1937) (ö, ö).

VOP — Val mare, talaz (pl. VOPI) (Ban., Trans.). 2) Rîu în U.R.S.S., afl. al fl. Nipru, cu un curs de 155 km (R.S.F.S. Rusă, reg. Smolensk).

VOR — Sufix cu semnificația „mîncător", „care se hrănește cu...". 2) Abr. pentru „Very High Frequency Omnidirectional Range", sistem de radionavigație aeriană, care dă poziția unui mobil în raport cu un punct reper fix, prin compararea a trei emisiuni efectuate la punctul fix. 3) Particulă a viitorului. 4) Doresc. 5) V. VAR (14) (ö).

VOS — Deal în NE R.F. Germania, în Cîmpia Lüneburg (alt. 120 m) (Niedersachsen). 2) Pictor flamand, influențat de Tintoretto (c. 1532—1603) (Marten). 3) Pictor flamand, influențat de Rubens și Van Dyck, autorul pînzei „Familia" (c. 1584—1651) (Cornelis). 4) Pictor flamand, autorul compoziției „Moartea căpriorului" (c. 1596—1678) (Paul). 5) Pictor flamand (1603—76) (Simon).

VOT — Exprimare a opiniei cetățenilor unui stat în legătură cu alegerea reprezentanților lor în organele de conducere. 2) Opinie exprimată de membrii unei adunări constituite în legătură cu o candidatură, cu o propunere sau cu o hotărîre; adeziune dată în acest scop. 3) Mod de adoptare a hotărîrilor de către organele de stat colegiale, de către organizațiile obștești etc. 4) Limbă fineză, vorbită în Ingria (R.S.F.S. Rusă, reg. Leningrad).

Scanned with OKEN Scanner

VOU — Localit. în V Franței (Indre-et-Loire).
VOX — Localit. în V S.U.A. (Kentucky). 2) Pictor, gravor, scriitor și editor francez (n. 1894).
VOZ — Cadă mare, înaltă, în care se strîng prunele pentru țuică (pl. vozuri) (SV Trans.) (sau VOJ). 2) Localit. în ins. KRK (R.S.F. Iugoslavia).
VRA — Localit. în S Suediei (Kronoberg) (sau VRAA) (å). 2) Orășel danez în N pen. Jylland (Nordjylland) (sau VRAA) (å).
VRE — Abr. medic. pentru „Volum de rezervă expiratorie". 2) A vrea (Mold.) (é).
VRH — „Vîrf, munte" în toponimia bulgară și sîrbă.
VRI — Abr. medic. pentru „Volum de rezervă inspiratorie".
VRO — Vreo, o oarecare; cam, aproximativ (pop.). (V. și VEO).
VRU — Intenționă.
VRY — Localit. în NE Franței (Moselle).
VSV — Simbol pentru „Vest-Sud-Vest". (sau WSW).
VUC — Fl. în S R.S. Vietnam.
VUE — Localit. în V Franței (Loire-Atlantique).
VUI — A produce un zgomot prelungit, puternic sau înăbușit; a vîjîi, a mugi, a fremăta, a hui, a țiui, a bubui. 2) A trosni, a pîrîi, a hurui (despre corpuri lovite). 3) A vibra puternic; a răsuna (despre instrumente muzicale, sunete etc.). 4) A face zarvă, gălăgie; a vocifera (despre oameni). 5) A se umple de sunete prelungi, a răsuna. 6) Spiritele naturii, în credința melanezienilor.
VUK — Prinț sîrb (sec. XII—XIII), fratele mai mare al cneazului Ștefan Nemania. 2) Nobil sîrb, din fam. Brancovici, care a luat parte la lupta de la Kossovopolje (1389).
VUL — Abr. U.A.I. pentru constelația Vulpecula (= vulpea mică). 2) Cunoscut fizician sovietic (n. 1903).
VUM — Cuvînt care redă sunetul unui clopot cu timbru grav. 2) Zgomot caracteristic produs de avalanșe.
VUN — Vrun, vreun (pop.). 2) Movilă de pămînt care servea ca hotar sau loc de vamă (od.).
VUP — Cuvînt care redă zgomotul unei căderi precipitate; zdup! 2) Snop de grîu rămas fără spice (reg.).
VUR — Exclamație care exprimă durere sau regret; ah, vai! 2) Localit. în SE rep. Pakistan (Sind).
VYA — Localit. în NV statului Nevada, din S.U.A.
VYG — V. VIG (5).
VYM — V. VIM (3).
VYT — Localit. în NE Franței (Doubs).
VYX — Colonel francez, care în 1918 a fost șeful statului major al trupelor antantei din Europa răsăriteană (n. 1872).
VZT — Uzină de televizoare din Varșovia, unde a fost construit primul televizor în culori de fabricație poloneză.

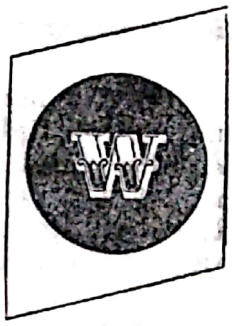

WAB — Localit. în E Arabiei Saudite (Al Hasa).
WAD — Numele sub care se desemnează o serie de oxizi naturali hidratați de mangan. 2) Orășel în SV Indiei (Mysore).
WAG — Gambia, în codificația automobilistică internațională. 2) Veche măsură de greutate daneză, valorînd 18 kg (sau WOOG). 3) Regiune în N Etiopiei.
WAH — Cîine dintr-o rasă din Himalaya. 2) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Thailanda (= 2 m). 3) V. VAH (3). 4) Localit. în N rep. Pakistan (Punjab).
WAI — V. VAI (8, 9). 2) Orășel în V Indiei (Maharashtra). 3) V. WEH. 4) Una din insulele arh. Banda (Indonezia).
WAK — V. VAKU (= rîu în Extremul Orient Sovietic, afl. dr. al r. Ussuri). 2) (El) Localit. în NE rep. Kenya (North-Eastern Region).

Scanned with OKEN Scanner

WAL — Sierra Leone, în codificaţia automobilistică internaţională. 2) Înălţime (526 m) în SE R.P. Polone (Ł).
WAM = Sigla agenţiei naţionale de presă a Emiratelor Arabe Unite.

WAN — „Golf" în toponimia japoneză. 2) V. VAN (8, 9). 3) Numele a două localit. din Pakistan (Baluchistan, Punjab). 4) Oraş în SE R.P. Chineze, pe fl. Ianţzî (Sichuan) (sau Wanxian). 5) Insulă în str. Chenju, lîngă coasta de S a Coreei. 6) Localit. în V S.U.A. (Virginia). 7) Nigeria, în codificaţia automobilistică internaţională.
WAO — Orăşel în V ins. Mindanao, provincia Lanao del Sur (Filipine).
WAR — Localit. în E Indiei (Bihar). 2) Localit. în SV statului West Virginia (S.U.A.).
WAS — Grupare etnică în Birmania (sau WA).
WAT — V. WATT (= unitate de măsură a puterii electromagnetice) (pl. WAŢI) 2) Orăşel în SV deltei Nilului (R.A. Egipt). 3) Prenumele meşteşugarului englez TYLER, conducătorul răscoalei ţărăneşti din Anglia (mai-iun. 1381).
WAU — Penultima literă arabă (sau UAU, WAW). 2) Alt nume dat literei „digama", din alfabetul primitiv grecesc. 3) Oraş în SV rep. Sudan, pe rîul JUR (Bahr-el-Ghazal) (sau UAU, OUAOU). 4) Rîu în rep. Guineea, subafluent al fl. MOA, din Sierra Leone. 5) Localit. în E statului Papua—Noua Guinee.
WAW — V. VAU (1, 2). 2) V. WAU (1). 3) Literă din alfabetul arameic. 4) Localit. în R.S. a Uniunii Birmane (Pegu).
WAX — Localit. în N statului Kentucky, din S.U.A. (2) Tip de ţesături imprimate utilizate în mod curent în Africa Neagră, pentru îmbrăcămintea feminină.
WAY — Grup de mici insule în G. Siam, aparţinînd R.S. Vietnam. 2) Lac în V Australiei (Western Australia). 3) Localit. în V statului Mississippi, din S.U.A.
WBC — Consiliul mondial al boxului (sigla).
WCT — Siglă pentru „Campionatul mondial de dublu la tenis".
WDA — Rîu în N R.P. Polone, afl. al Vistulei. 2) Localit. în N R.P. Polone, pe rîul omonim (Gdańsk).
WEA — Localit. în S.U.A. (Kansas).
WEB — „Preot", în Egiptul antic. 2) Rîu în SE Etiopiei (Bale), subafl. al fl. Giuba (sau WEYB).
WED — Localit. în NE rep. Algeria (Oasis) (sau El Wed, El Oued).
WEH — Insulă indoneziană, lîngă extremit. de V a ins. Sumatera (sau WE, WAI).
WEI — Rîu în NV rep. Kenya, tributar l. Rudolf. 2) Rîu în E R.P. Chineze (Henan), afl. al fl. Huanhe (sau WEIHE). 3) Fl. de coastă în NE R.P. Chineze (Şandun), care se varsă în G. Bohai. 4) Oraş în NE R.P. Chineze (Şandun) (sau UEI, WEIFANG). 5) Cel mai nordic din cele trei regate în care se împărţea imperiul chinez prin sec. al III-lea al e.n., avînd capitala la Loian (a durat de la 220 la 265) (sau UĂI, VEI). 6) Străvechi principat din NV Chinei, unul din „cele şapte mai puternice (regate)", din perioada cunoscută în istoria Chinei sub numele de „Statele războinice" (403—221 î.e.n.) (sau UĂI, VEI). 7) Numele unei dinastii turco-mongole, întemeiată de tribul toba (ramură a populaţiei hsienpi din Mongolia interioară) în N Chinei antice, care a domnit de la 386 la 535 (sau UĂI (de Nord), TOBA sau T'OPA).
WEL — Mic rîu în N R.P. Polone, afl. al r. DRWĘCA, tributar Vistulei.
WEM — Rîu în Suedia. 2) Localit. în V Angliei (Shropshire).
WER — Localit. în E rep. Pakistan (Punjab).
WET — Localit. în Rep. Africa de Sud (Cape). 2) General bur (1854—1922) (sau: De Wet).
WEY — Măsură de capacitate pentru grîne folosită odinioară în Marea Britanie (= 14,539 hl). 2) Măsură de greutate pentru lînă, folosită altădată în Marea Britanie (= 82,54 kg). 3) Rîu în SE Angliei, afl. al Tamisei (sau OEI, OEY). 4) V. OUI (1). 5) Scriitor francez (1812-82).

Scanned with OKEN Scanner

WEZ — Localit. în NE Franței, pe rîul Vesle, în apropiere de Reims (Marne).
WFC — (Abr. pentru „Wallops Flight Centre") Complex de lansare american (NASA), situat în regiunea insulelor Wallops, de lîngă coasta atlantică a statului Virginia, la SE de orașul Salisbury.
WHA — „Patru", în limba maorilor din Noua Zeelandă.
WHO — Siglă pentru „World Health Organization" (= Organizația Mondială a Sănătății) (sau OMS).
WHY — Localit. în SV statului Arizona, din S.U.A.
WIE — V. WYE (1).
WIL — Oraș în N Elveției, lîngă rîul THUR (St. Gallen). 2) Alte două localit. în Elveția (Bern, Zürich).
WIN — Localit. în E S.U.A. (Kentucky).
WIS — Abr. oficială pentru statul Wisconsin, din S.U.A.
WIT — Glumă inteligentă, spirit (anglicanism) (pron. „uit"). 2) Pictor și gravor olandez (1695—1754) (sau De Wit).
WIX — Localit. în SE Angliei (Essex).
WKB — Abr. uz. din fizică pentru metoda Wentzel-Kramers-Brillouin.
WMO — Siglă pentru „World Meteorological Organization" (= Organizația Meteorologică Mondială) (sau OMM).
WNW — V. VNV.
WOG — Vîrtej de apă (Marină).
WOI — V. VOI (8). 2) Localit. în SE rep. Sudan (Upper Nile).
WOM — Rîu în V rep. Africa Centrală.
WON — Denumire a unității monetare în R.P.D. Coreeană (sau ON, HWAN) și în Coreea de Sud (1 WON (sau VON) = 100 CHON (sau ȘON)).
WOU — V. WU (= împărat chinez din dinastia HAN) (140—86 î.e.n.).
WOZ — Localit. în R.D. Germană (Schwerin) (Ö) (sau WOEZ).
WSW — V. VSV.
WTH — Simbol pentru WATT, unitate de putere, cînd este vorba de energia de natură sau origine termică (scris: Wth).
WTR — (abr. pentru „Western Test Range") Sinonim cu „Vandenberg", complex de lansare american situat la Point Arguello (la N de Los Angeles).
WUM — Orășel în NV rep. Camerun.
WUN — Oraș în India (Maharashtra) 2) Circumscripție în rep. Camerun.
WUZ — (El) Localit. în rep. Sudan (Kordofan). 2) Eroul unei cunoscute povestiri a scriitorului romantic german Jean Paul (1763—1825) („Viața voiosului învățător Mario WUZ la Auenthal").
WVA — Abr. oficială pentru statul West Virginia, din S.U.A.
WWF — „Fondul mondial pentru protecția naturii", cu sediul în localit. elvețiană Morges.
WYE — Fl. de coastă în SV Marii Britanii, care, după un curs de 210 km, se varsă în estuarul fl. Severn (sau WIE). 2) Localit. în SE Angliei (Kent). 3) Rîu și localit. în Canada (Ontario).
WYG — V. VIG (5).
WYK — Numele a patru localit. din Olanda (Limburg, Noordbrabant, Noordholland, Utrecht) (sau WIJK). 2) Localit. în N R.F. Germania, importantă stațiune balneară (plajă) în ins. FÖHR (Schleswig—Holstein).
WYL — Umanist german (m. 1478).
WYM — V. VIM (3).
WYO — Abr. oficială pentru statul Wyoming, din S.U.A. 2) Localit. în S.U.A. (California).

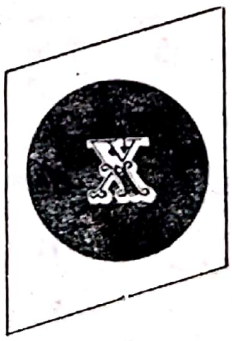

XAH — Pseudonim al scriitorului român Alexandru Cazaban (1872—1966).
XAM — Pseudonim al lui N.D. Cocea, scriitor și publicist român (1880—1949).
XAU — Lac în NE rep. Botswana (sau DOW). 2) Ziarist francez (1852-99)

Scanned with OKEN Scanner

XDC — Denarii sexcenti (= 600 de dinari) (abr. lat.).
XEN — Prefix cu semnificaţia „străin", „oaspete" (sau XENO-).
XER — Prefix cu semnificaţia „uscat", „arid", „dur" (sau XERO-).
XIA — V. HIA (2).
XIE — Sufix cu sensul de „stare", „calitate".
XIF — Prefix cu semnificaţia „spadă, sabie" (sau XIFO-).
XII — 12 la romani.
XIL — Prefix cu semnificaţia „(referitor la) lemn", „lemnos" (sau XILO-)
XIR — Negru, în alchimie.
XIV — 14 la romani.
XIX — Una din cele 18 componente ale cîmpului magnetic al navei (Marină). 2) 19 la romani.
XIY — V. XIX (1)
XIZ — V. XIX (1)
XPX — V. XIX. (1)
XPY — V. XIX. (1)
XPZ — V. XIX (1)
XUL — Lună din calendarul lung al poporului MAYA.
XUT — Fiul lui Hellen, regele cetăţii Ftia din Tesalia, şi al nimfei Orseis, nepot al lui Deucalion, căsătorit cu Creusa, fiica regelui Erehteu al Atenei (sau XUTHUS) (Mit.).
XVI — 16 la romani.
XVV — Quindecemvir (abr. lat.).
XXI — 21 la romani.
XXV — 25 la romani.
XXX — 30 la romani. 2) Pseudonim al mareşalului Alex. Averescu.
XYZ — Sistem tricromatic utilizat uneori în colorimetrie. 2) Cele 3 mesaje de răspuns ale americanilor la cererile ofensatoare ale lui Talleyrand (abr.). 3) Pseudonim cu care au semnat: Victor Eftimiu, V.A. Urechia, I.L. Caragiale, Duiliu Zamfirescu ş.a.

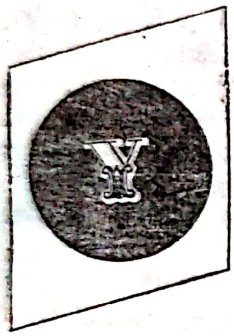

YAA — Ţinut, mănos în smochine şi struguri, în străvechea ţară Retenu din partea sudică a Palestinei (din „Povestea lui Sinuhet", autobiografie rămasă de la Sinuhet, demnitar la Curtea faraonului Egiptului antic, Amenemhat I (2000—1970 î.e.n.)).
YAE — Localit. în ins. japoneză Honshū) (Hiroshima-ken).
YAI — Insulă (= koh) lîngă coasta de SE a Thailandei, în G. Siam.
YAK — V. IAC (2). 2) Tip de avioane de vînătoare sovietice.
YAL — Insulă vulcanică în Oc. Pacific.
YAM — Nume dat unor tuberculi din America ecuatorială (Dioscorea), care se cultivă şi în Africa (Congo, Benin ş.a.), în rep. Maldive (sau IAMS, YAMS). 2) Insulă în str. Torres. 3) Ţară antică în S Nubiei. 4) Zeul mării la semiţi şi la UGARIT, care împrumutase multe din caracterul rău al zeului egiptean SET (sau YAMM).
YAN — Ioan, în limba bretonă. 2) V IAN (8) 3) Raion în R.S.S.A. Iakută (R.S.F.S. Rusă). 4) Oraş în NE rep. Nigeria.
YAO — Un fel de potîrniche din Brazilia. 2) V. IAO (1, 2). 3) Populaţie neagră stabilită pe malurile lacului Nyasa (Malawi). 4) Oraş japonez, în ins. Honshū, lîngă Osaka. 5) V. JAO (1).
YAP — Insulă în V Oc. Pacific, făcînd parte din arh. Caroline (Micronezia) (sau EAP, JAP, UAP). 2) Oraş şi port în această insulă.
YAR — Ued în NV Libiei (Djebel al Gharb) (sau El-Yār).
YAS — Insuliţă în S G. Persic, aparţinînd Emiratelor Arabe Unite. 2) Localit. în rep. Costa Rica (Cartago).
YAT — Oază şi localit. în N rep. Niger (Sahara).
YAU — Localit. în V R.S. a Uniunii Birmane (Arakan). 2) Rîu în SV rep. Sudan, afl. al r. Bahr el-Ghazal.
YAX — Lună din calendarul lung al poporului MAYA.

Scanned with OKEN Scanner

YBL — Remarcabil arhitect ungur, cu lucrări în stil romantic şi neorenascentist (1814—91) (sau IBL).
YCF — Siglă pentru „Yacht Club de France".
YEA — Localit. în SE Australiei (Victoria).
YEB — Ostrov granitic situat în apropiere de Ins. Elephantine, lîngă prima cataractă a Nilului, unde a fost găsit, în 1903, un papirus datînd din sec. V î.e.n., scris în limba arameică, conţinînd informaţii referitoare la poporul evreu.
YED — Stea din constelaţia Pegasus, de magnitudine aparentă 3.
YEH — Localit. în rep. Coasta de Fildeş, în regiunea ADOU.
YEI — Rîu în S rep. Sudan, afl. al Nilului (Bahr el-Djebel) (scris şi JEI) (sau ADJE). 2) Localit. în S rep. Sudan (Equatorial Province), pe rîul omonim (sau JEI). 3) Localit. în rep. Ghana.
YEL — Vale în R.P. Mongolă, rezervaţie naturală de un neasemuit pitoresc, cu stînci multiforme.
YEN — Unitate monetară naţională din Japonia (1 YEN = 100 SEN) (sau IEN). 2) Veche măsură de greutate din Vietnam (= 6,248 kg). 3) V. IAN (7). 4) Localit. în statul KEDAH, din Malaysia de Vest.
YEO — Rîu în SV Angliei, afl. al fl. Parrett. 2) Lac în SV Australiei (Western Australia), în Marele Deşert Victoria. 3) Medic englez, care a preconizat un tratament pentru obezitate, care îi poartă numele, cu restricţia hidraţilor de carbon şi cu cantităţi mari de băuturi calde (1835—1914).
YES — Pseudonim al lui Const. Cristobald, publicist şi ziarist român (n. 1905).
YET — Specie de moluşte gasteropode din mările calde.
YEU — Insulă franceză în N G. Biscaya (Vendée). 2) Localit. în V Franţei (Vendée). 3) Orăşel în NV R.S. a Uniunii Birmane (Sagaing) (scris: Ye-u).
YEW — Munte în NE S.U.A., făcînd parte din lanţul M-ţilor Apalaşi (West Virginia).
YGG — Alt nume dat zeului scandinav ODIN (Mit.).
YHU — V. JHU (ú).
YIN — Principiul primordial feminin al naturii, corespunzînd iernii, în filozofia metafizică din vechea Chină. 2) V. ŞAN (18) (sau IN).
YIX — Una din cele 18 componente ale cîmpului magnetic al navei (Mar.).
YIY — V. YIX.
YIZ — V. YIX.
YMA — Prenumele renumitei cîntăreţe peruane SUMAC.
YNE — Stat în China antică (sec. 5).
YOD — Literă din alfabetele arameic, ebraic şi fenician. 2) V. IOT (1).
YOE — Localit. în S statului Pennsylvania, din S.U.A.
YOF — Insulă, localit. şi aeroport la N de portul DAKAR (rep. Senegal).
YOG — Promontoriu în N insulei Catanduanes (Filipine).
YOL — Colecţie pentru cunoaşterea literaturii române apărută în limba turcă în 1939 la Istanbul, cuprinzînd poezii de Arghezi, Pillat ş.a. 2) Localit. în India.
YOM — Rîu în NV Thailandei, afl. al fl. Menam.
YON — Rîu în V Franţei, afl. al fl. LAY (Vendée). 2) Pictor şi gravor francez (1841 — 97). 3) Săptămînal turc.
YOR — Pseudonimul pictorului român Petre Iorgulescu (1890—1939).
YPW — Nume dat de către vechii egipteni cetăţii Joppe (azi, Jaffa, în Israel).
YPX — Una din cele 18 componente ale cîmpului magnetic al navei (Marină.).
YPY — V. YPX.
YPZ — V. YPX.
YRI — Localit. în SV Norvegiei (Sogn og Fjordane).
YSE — Eroina dramei „Alegerea de la amiază" de Paul Claudel (é).
YSR — Siria, în codificaţia automobilistică internaţională.
YTU — V. ITU (5).
YUE — Cuvînt chinezesc desemnînd popoarele străine (din vechiul Vietnam) (sau IUE, IUET). 2) Localit. în insula japoneză Kyūshū (Nagasaki-ken).
YUG — V. IUG (1).

Scanned with OKEN Scanner

YUI — Localit. în insula japoneză Honshū (Fukushima-ken).
YUN — Abr. oficială pentru provincia Yunnan, din R.P. Chineză. 2) Localit. pe coasta de V a Australiei (Western Australia).
YUR — V. IUR.
YUU — Localit. în insula japoneză Honshū (Yamaguchi-ken).
YVA — Nume dat asteroidului nr. 497.

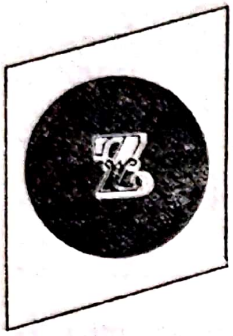

ZAB — Vîrf în capătul de E al M-ților Rodnei. 2) Numele a două rîuri din NE rep. Iraq, care se varsă în r. Tigru (Marele ZAB, de 430 km și Micul ZAB, de 370 km). 3) Masiv din Atlasul pre-saharian, la V de orașul Biskra, cu alt. max. de 1313 m (Algeria) (sau SAB).
ZAC — Zăcătoare în care se strîng prunele pentru țuică, sau în care se adună și se strivesc strugurii, pentru a fi lăsați să fermenteze (pl. zacuri) (reg.). 2) Lună din calendarul lung al populației MAYA. 3) V. SAC (12). 4) Bolesc.
ZAD — Zadă, larice (reg.). 2) „Transfer zecimal", informațiune mașină a limbajului de programare ASSIRIS (Inform.).
ZAF — Zefchiu, petrecere, amuzament (înv.) (ă) (pl. zăfuri).
ZAG — Localit. în E S.U.A. (Kentucky).
ZAI — Literă din alfabetul fenician. 2) A (se) vesti (Ban.). 3) Pojghiță subțire de gheață ce se formează pe apă sau pe geamuri (Olt., Trans.). 4) Polei (NV Munt.). 5) Sloi de gheață care curge pe rîu (pl. zaiuri) (NV Munt.). 6) Puhoi de apă care produce inundații (pl. zaiuri) (NE Trans.). 7) Ploaie măruntă, de scurtă durată (pl. zaiuri) (SV Trans.). 8) Pl. de la ZA (Mold.) (ă). 9) Rîu în U.R.S.S., afl. al r. KAMA (R.S.F.S. Rusă, R.S.S.A. Tătară).
ZAK — V. SAK (3). 2) Cunoscut pianist sovietic (n. 1913).
ZAL — Literă arabă. 2) Tatăl viteazului RUSTEM, din renumita epopee „Șah Nameh" (= Cartea Șahilor) a poetului persan Firdousi (sec. 10).
ZAM — Mic afl. pe dr. al Mureșului, în V jud. Hunedoara. 2) Sat și com. în jud. Hunedoara. 3) Sat desființat, înglobat în satul Sîncraiu, com. Sîncraiu, jud. Cluj.
ZAN — Cascadă (pl. zanuri) (Trans.). 2) Localit. în NE rep. Ghana. 3) Poet și patriot polonez (1796—1855).
ZAO — Munte în NE ins. Honshū, înalt de 1841 m (Japonia).
ZAP — Cuvînt care imită lătratul cînelui (sau ZAPA). 2) Obrăznicie, neajuns, rău (pl. zapuri) (SE Mold.). 3) Par la zăplaz (= gard) sau la baza carului (Trans.) (pl. ZAPI). 4) Sfîrșit; fund (pl. zăpuri) (reg.) (ă). 5) Volet deplasabil (Av.). 6) Localit. în R.S. Cehoslovacă, la NE de Praga (Bohemia Centrală). 7) Localit. în V statului North Dakota (S.U.A.). 8) Istoric ceh (1812—72).
ZAR — Mic cub, cu fețele numerotate prin puncte, de la 1 la 6, folosit, de obicei în dublu exemplar, în unele jocuri (pl. zaruri). 2) Broască de la ușă (pl. zaruri) (prin Trans.). 3) V. ZER (1) (ă). 4) Lac mare în SV R.S. Cehoslovace, lîngă orașul České Budějovice (Bohemia Meridională). 5) Localit. în V R.S.S. Azerbaidjane, lîngă rîul Terter (U.R.S.S.). 6) Localit. în SV Rep. Islamice Mauritania (Trarza).
ZAS — Localit. în NV Spaniei (La Coruña). 2) Munte în insula grecească Chios, din E M. Egee.
ZAT — Ginere, mire (pl. ZEȚI) (înv.) (ă). 2) Drojdie, ceea ce se depune la

Scanned with OKEN Scanner

fund (de obicei, la cafea) (pl. zaţuri) (ţ). 3) Formă de tipar constituită din litere, albitură, linii, clişee şi ornamente; materia culeasă de zeţar (pl. zaţuri) (ţ).

ZAU — Pe legea mea, jur că... (ca formulă de jurămînt) (ă) (sau ZEU). 2) Într-adevăr, desigur, fără îndoială, bineînţeles (ă) (sau ZEU). 3) Te rog, te implor! (ă) (sau ZEU). 4) Lac în jud. Mureş. 5) Veche denumire a satului Zau de Cîmpie, com. Zau de Cîmpie, jud. Mureş.

ZAV — Şah al Iranului, pe timpul lui ZAL (= tatăl viteazului RUSTEM).

ZAY — Literă arabă. 2) Om politic francez (1904—44). 3) Grafician român de origine germană, din Sibiu (n. 1927).

ZAZ — Fabrică de automobile sovietice, tip popular, instalată la Zaporojie (R.S.S. Ucraineană).

ZEA — V. ZA (= fiecare din ochiurile unui lanţ) (reg.). 2) Numele generic al porumbului. 3) V. CEA (7). 4) Localit. în NV Venezuelei (Merida). 5) Om de ştiinţă columbian (1770—1822).

ZEC — Munţi în V R.S.F. Iugoslavia, între rîurile Vrbas şi Desna, cu alt. max. de 1911 m (Bosnia şi Herţegovina).

ZED — V. DAD (2). 2) Pseudonim al lui Petre Grădişteanu, literat şi ziarist român (1839—1921).

ZEE — „Mare", în toponimia olandeză. 2) Gen de peşti teleosteeni din apele mărilor temperate şi calde.

ZEF — Tip de iaht de cursă.

ZEI — Pl. de la ZEU (2, 3, 4).

ZEL — Rîvnă, sîrguinţă; ardoare (pl. zeluri).

ZEM — Rîu în NV R.P. Albania şi în SV R.S.F. Iugoslavia (R.S. Muntenegru), afl. r. Morača, tributar l. Skadar (în R.S. Muntenegru se numeşte CIJEVNA).

ZEN — V. SEN (1). 2) Sectă budistă din Japonia, numită şi „secta inimii lui Buddha", care pune accentul pe contemplaţia mistică (a fost fundată de EISAI, în 1191).

ZEP — Pisc în M-ţii Javor, din E R.S. Bosnia şi Herţegovina, cu alt. de 1537 m (R.S.F. Iugoslavia) (Ž).

ZER — Lichid galben-verzui care se separă din lapte, după coagulare, la prepararea brînzeturilor şi care este folosit pentru fabricarea lactozei, urdei, untului etc. (pl. zeruri) (sau ZĂR). 2) Lichid verzui care se scurge din iaurt sau din laptele de vacă prins. 3) Lichid alb şi gras care rămîne după prepararea untului (sau ZĂRĂ). 4) Localit. în V Indiei (Gujarat). 5) Rege egiptean din dinastia I (thinită) a Imperiului Vechi (c. 3200 î.e.n.) (sau DJER).

ZET — Rege egiptean din dinastia I (thinită) a Imperiului Vechi (sau DJET). 2) Faraon egiptean din Epoca Tîrzie (Dinastia XXXIII-a). 3) Fiul lui Zeus şi al Antiopei, frate geamăn cu Amfion (Mit.) (sau ZETHUS). 4) Cuvînt slav cu semnificaţia „ginere" (V. ZĂT) (1)).

ZEU — V. ZĂU (1, 2, 3). 2) Divinitate păgînă; idol (pl. ZEI). 3) Om cu însuşiri fizice şi morale excepţionale (fig.) (pl. ZEI). 4) Om cu putere, cu influenţă (politică); şef, conducător (fam.; ir.) (pl. ZEI). 5) Dumnezeu (ieşit din uz).

ZGS — Numele acceleratorului de energie din Argonne (S.U.A., Illinois).

ZHE — Limbi indiene vorbite în America de Sud (Brazilia).

ZIA — V. CEA (7). 2) Munte în ins. grecească Náxos (alt. 1003 m). 3) Cronicar şi scriitor de la Curtea sultanilor din Delhi (sec. XV) (sau Zia-ad-din-Barani).

ZIC — Spun. 2) „Ţara cerchezilor" sau HZIRI (după Marco Polo).

ZID — Element de construcţie vertical sau puţin înclinat, executat din cărămizi, din blocuri de piatră etc. (pl. ziduri). 2) Fortificaţie. 3) Apărare de netrecut (fig.).

ZIE — Sufix cu sensul „stare sau calitate"; „ştiinţă". 2) Ţambal turcesc (sau ZIL).

ZIF — Pustiu în SE Palestinei, unde s-a ascuns David de frica regelui Saul

Scanned with OKEN Scanner

(din „Vechiul Testament“) (sau ZIPH). 2) Cetate antică în SE Iudeei (sau ZIPH).

ZIH — Localit. în E R.S.S. Azerbaidjene, pe coasta de S a pen. Apșeron, lîngă BAKU, la M. Caspică (U.R.S.S.) (î).

ZIK — Localit. în U.R.S.S. (R.S.S. Azerbaidjană (î).

ZIL — V. ZIE (2). 2) Una dintre cele mai mari uzine constructoare de auto din U.R.S.S. 3) Marcă de frigider sovietic. 4) Trăsură, birjă (pl. zîluri) (Î). (Trans.). 5) Clopot (pl. ziluri) (prin S Trans.).

ZIM — Prefix cu sensul de „ferment“, „fermentație“ (sau ZIMO-). 2) Localit. în NV R.S. Cehoslovace (Bohemia Nordică) (Ž). 3) Localit. în NV statului Minnesota, din S.U.A.

ZIN — Literă din alfabetul arab (sau ZA). 2) Zeu păgîn (ieșit din uz) (pl. ZÎNI) (î). 3) Vin (reg.). 4) V. SÎN (21, 23). 5) Ued în S statului Israel. 6) Localit. în Rep. Islamică Pakistan, bogată în gaze naturale, la extremit. de S a M-ților Sulaiman.

ZIO — V. TYR (4).

ZIP — Lună din calendarul lung al populației MAYA. 2) Cap în NV U.R.S.S., la M. Barents, în NV pen. Pescarilor (R.S.F.S. Rusă, reg. Murmansk) (sau ȚÎP).

ZIS — Marcă de automobile sovietice. 2) Numit, denumit, poreclit. 3) Vorbă, spusă, afirmație (pl. ZISE). 4) Proverb, zicătoare (pl. ZISE). 5) Sfat, îndemn; ordin, poruncă (înv.) (pl. ZISE). 6) V. ZIZ.

ZIT — Strigăt cu care se alungă pisica (î). 2) Scîndură sprijinită pe loitre, în partea dinainte a unei căruțe, acoperită cu paie sau țoale, pe care stau oamenii (pl. zițuri) (ț) (Trans.). 3) Scaunul de piele al trăsurii, unde șed călătorii (pl. zîțuri) (Î, Ț) (Bucov.). 4) Scaun cu supapă (Tehn.) (pl. zițuri) (ț). 5) Rîu în Tunisia orientală.

ZIU — V. TYR (4).

ZIV — Lună sacră la evrei.

ZIX — Scaun la căruță (pl. zixuri) (NE Trans.). 2) V. ZIZ.

ZIZ — Oază și ued în SE Marocului (Sahara), cu un curs de c. 280 km (sau ZIS, ZIX).

ZNA — V. ȚNA.

ZOB — Fărîme, fărîmituri (fam.) (pl. zoburi) (sau ZOP, ZOT (pop.)) 2) Așchii rezultate în urma tăierii arborilor cu toporul, în urma spargerii unui vas de sticlă, de ceramică etc. 3) Grăunțe de ovăz (amestecate și cu alte grăunțe) date ca hrană cailor (pop.). 4) Ovăz (Ban.). 5) Fărîmiturile de foi și praful de tutun care trec printr-o sită cu ochiurile de 1 mm^2. 6) Jaf, prăpăd, nimicire (fig.).

ZOC — Joc (reg. și în limbajul copiilor). 2) Lună din calendarul lung al populației MAYA.

ZOD — Localit. în R.S.S. Armeană, la E de lacul Sevan (U.R.S.S.).

ZOE — Una din formele larvare ale crustaceelor decapode (toracostracee), care succede stadiul „nauplius“ (sau ZOÉA). 2) Numele a două localit. din S.U.A. (Kentucky, Oklahoma). 3) Prenume feminin. 4) Soția împăratului bizantin Leon VI și mama viitorului împărat Konstantinos VII Porphyrogenetos. 5) Împărătească a Bizanțului, fiica lui Konstantinos VIII (978—1050). 6) Soția lui Alexandru Moruzi, domn al Țării Românești. 7) Soția lui Ivan III Vasilievici, mare cneaz al Moscovei (numită și Sofia Paleolog). 8) Nuvelă de C. Negruzzi . 9) Dramă de I. Catina, după nuvela lui C. Negruzzi . 10) Operetă de I.A. Wachmann, compozitor român (1807—63), cu care a fost inaugurat Teatrul Național din București la 31 dec. 1852. 11) (Trahanache) Eroina comediei „O scrisoare pierdută“ de I.L. Caragiale. 12) Cucoana din „Împărăția apelor“ de Mihail Sadoveanu, care își aduce aminte cum mergea, în tinerețe, noaptea la pescuit.

ZOF — V. SOF (1). 2) Soi de pere timpurii (Mold.).

Scanned with OKEN Scanner

ZOG — Ultimul rege al Albaniei (1928—1939) (numit și ZOGU).

ZOI — V. SOI (5) (Mold.). 2) Zoaie, apă murdară, lături. 3) Puhoi cu sloiuri de gheață, în timpul primăverii (NV Bucov.).

ZOK — Localit. în SV R.P. Ungare (Baranya) (ó). 2) Localit. petroliferă în SE Turciei.

ZOL — Grămadă, teanc de rufe (pl. zoluri) (de-a lungul Oltului, în Olt. și Munt.). 2) Strat de snopi așezați pe arie năsădiți, cu spicele în sus, pentru treierat (cu caii) (NV Munt.). 3) Strat (rînd) de paie treierate (cu caii), scuturate din furcă și date afară din arie (NV Munt.). 4) Stratul de grîu (boabe cu pleavă) rămas pe arie după scosul paielor (NV Munt.). 5) Strat de fructe căzute sau scuturate (NV Munt.). 6) Pămînt frămîntat pentru construirea pereților unor case țărănești (pl. zoluri) (Olt.). 7) Un aluat, o frămîntătură, o căpistere de pîine.

ZOO — Prefix cu semnificația „(referitor la) animal", „animalier". 2) Grădină zoologică (fam.). 3) Piesă de teatru a cunoscutului scriitor și dramaturg francez Vercors, din repertoriul Teatrului Național.

ZOP — V. ZOB (1).

ZOR — V. ZUR (1). 2) Activitate însuflețită, grabă mare; silință, sîrguință, febrilitate, însuflețire. 3) Nevoie; necaz, dificultate. 4) Vechi district în Turcia asiatică, care era străbătut de fl. Eufrat.

ZOT — V. ZOB (1).

ZOU — Departament al R.P. Benin. 2) Rîu în S R.P. Benin, afl. dr. al fl. OUÉMÉ.

ZOZ — Localit. în V Indiei (Gujarat).

ZPX — Una din cele 18 componente ale cîmpului magnetic al navei (Marină).

ZPY — V. ZPX.

ZPZ — V. ZPX.

ZRG — Siglă pentru „Zhonghua Renmin Gongheguo" (= Republica Populară Chineză) (sau RPC).

ZTS — Pseudonim al scriitorului român Zaharia Stancu (1902—1974).

ZUA — Specie de moluște gasteropode (Cochlicopa, Cionella).

ZUB — Biograf român contemporan (a scris: „Mihail Kogălniceanu", „A.D. Xenopol", „V. Pârvan").

ZUC — Localit. în E R.S.F. Iugoslavia, pe rîul Toplica (R.S. Serbia) (Ž, Č).

ZUF — V. SOF (1).

ZUG — Localit. în SE R.D. Germane (Dresden). 2) Canton în NE Elveției. 3) Lac în NE Elveției. 4) Oraș în NE Elveției, centru ad-tiv al cantonului cu același nume. 5) Localit. în extrem. de V a Austriei, pe rîul LECH (Vorarlberg).

ZUK — Localit. în rep. Liban (sau ZOUK).

ZUM — Cuvînt care imită sunetele caracteristice produse de unele insecte în zbor.

ZUN — (Anca) Participantă la revolta din 1508, din Țara Făgărașului, împotriva asupririi nobililor (ü).

ZUP — Abr. pentru „Zonă de urbanizare cu prioritate". 2) Cuvînt care redă zgomotul unei mișcări precipitate, al unei sărituri sau al unei căderi subite; zdup! 3) Localit. în S R.S.F. Iugoslavia (R.S. Serbia, Kosovo) (Ž).

ZUR — Cuvînt care redă zornăitul metalelor, al monedelor, al unor mărgele etc. (sau ZOR). 2) Un fel de ghiveci (mîncare) ce se dă cosașilor la cîmp (Trans.). 3) Localit. în S R.S.F. Iugoslavia, în apropierea granței cu R.P. Albania (R.S. Serbia, Kosovo) (Ž).

ZUT — Cuvînt care exprimă indiferență, refuz, dispreț (interj.). 2) Insulă iugoslavă în M. Adriatică, lîngă coasta Dalmației (R.S. Croația) (Ž).

ZUZ — Numele egiptean și ebraic al drahmei.

ZVR — Zvîr!

ZYL — Pictor olandez (c. 1607—65).

ZZA — Literă arabă (â).

Scanned with OKEN Scanner

CUM SE COMPUNE UN CAREU DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

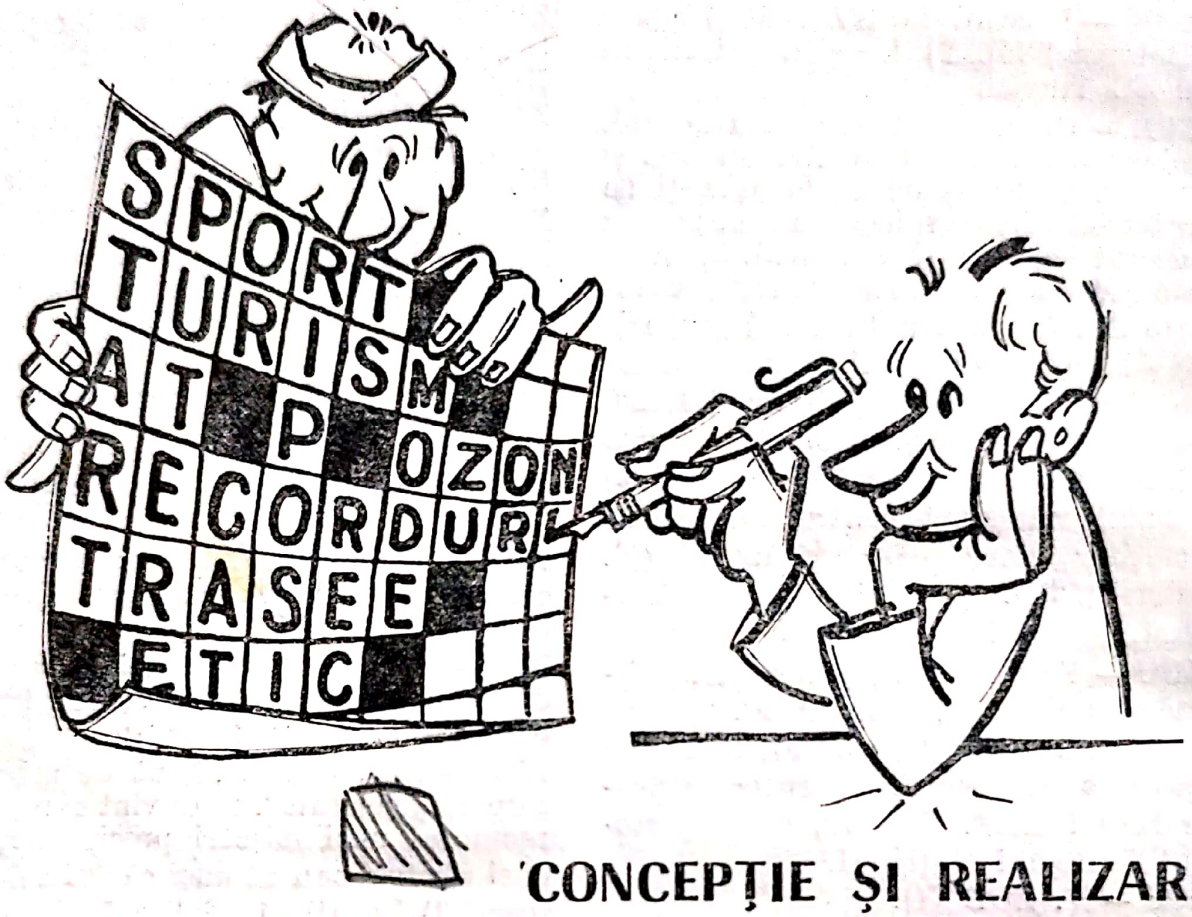

CONCEPȚIE ȘI REALIZARE

În prefața la „Cuvinte potrivite și... încrucișate“ (1933) poetul **Tudor Arghezi** definește **cuvintele încrucișate: „arta de a construi mistere și de a le ghici în ghiocul celulei“.**

Mai apoi, referindu-se tot la această problemă, **N. Gh. Popescu — Rebus** spunea că în meșteșugul compunerii unui careu de cuvinte încrucișate se procedează **„ca la războiul de țesut: urzeala este „verticalul“, iar spata bate „orizontal“ firele suveicii... Ca să-și țească covorul lui de gînduri și de imagini, meșterul ia fir cu fir — cuvînt cu cuvînt le răsucește în minte și le ascultă cu urechea inimii, tonul... Apoi le potrivește alături de celelalte, punînd floare lîngă floare, rouă și gîze prin ierburi, iar pe cerul nopții, stele și luceferi. Covorul, împletit astfel din firele minții și ale inimii, este făcut pentru iubitorii de grai românesc. Și mai întîi de toate, pentru cititorii de careuri“...**

Așadar, indicativii calitativi ai rebusismului sînt **munca, măiestria și arta.** De aceea un veritabil creator în acest domeniu și în speță, al cuvintelor încrucișate, trebuie să întrunească o serie de condiții și calități:

— să aibă **o pregătire culturală temeinică;**

— să simtă **o atracție deosebită** față de această artă;

— să fie **un bun dezlegător**; prin soluționarea a cît mai multor careuri și prin analizarea lor, se pot trage multe învățăminte din experiența și chiar din greșelile autorilor!

— să cunoască **regulile** unui bun careu de cuvinte încrucișate **și erorile** sau **inadvertențele tehnice,** care se pot strecura;

— să dispună de **surse informaționale,** adecvate temelor propuse;

— să procedeze **metodic, cu multă atenție și ordine,** în alcătuirea careului;

— să fie **exigent** și **autocritic** în aprecierea celor realizate;

— să fie înarmat cu **foarte multă răbdare;**

— și să aibă **cel puțin o scînteie din focul sacru!**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	B	R	■	S	A	R	A	D	E	I
2	■	A	D	■	C	A	R	E	U	L
3	A	M	E	T	I	N	D	■	B	A
4	M	I	Z	A	R	A	■	G	E	R
5	■	I	L	■	?	■	B	E	A	■
6	L	■	E	X	O	D	■	M	■	B
7	A	?	G	■	■	A	M	■	A	A
8	C	E	A	?	A	S	■	?	R	U
9	U	R	M	A	R	E	A	■	A	T
10	L	I	■	D	A	■	B	E	T	I

Prin analiza careului alăturat, intitulat în mod sugestiv **„Comédia erorilor“,** putem trage concluzii irevocabile despre **cum nu trebuie compus un careu de cuvinte încrucișate,** despre obișnuitele **greșeli** care se mai strecoară, uneori, prin grilele unor rebusiști, din neatenție și, foarte frecvent, prin grilele neinițiaților sau începătorilor, care se grăbesc să devină sfincși fără să mai treacă prin stagiul de edipi!

ERORILE SAU INADVERTENȚELE TEHNICE pot interesa:

a) **Numărul și distribuția punctelor negre introduse în grilă:**

— Nu se admite ca numărul de puncte negre introduse în grilă să depășească prevederile baremului.

— Sînt interzise cu desăvîrșire **barele,** adică punctele negre cu laturi comune.

— Nu se admit **colțuri sau zone ale careului complet închise,** datorită unor baraje de puncte negre dispuse diagonal sau vertical.

— Nu se admit nici **colțuri sau zone ale careului semiînchise,** avînd **o singură comunicare cu restul grilei;** în careul demonstrativ de mai sus se găsesc mai multe asemenea colțuri (zone) interzise, care pot deveni complet închise numai prin adăugarea unui ipotetic punct negru în dreptul „portiței“ de comunicare (la intersecția lui 9 orizontal cu 7 vertical; la intersecția lui 6 orizontal cu 3 vertical, cînd grila se împarte în două mari zone, complet închise; la intersec-

Scanned with OKEN Scanner

ția lui 4 orizontal cu 9 vertical, în cazul „pungii" din dreapta careului, care în acest mod se va izola complet; vorbim de **semiînchidere** chiar și în cazul colțului de sus din stînga, cu un spațiu de încrucișare numai de două litere!

b) **Cuvintele introduse în grilă:**

— Nu se admit **substantive, adjective, pronume, numerale** și **articole declinate**; fac **excepție** denumirile geografice, numele unor dansuri populare, unor constelații, cuvintele compuse, titlurile unor cunoscute producțiuni literare, științifice, muzicale, de artă ș.a., epitetele istorice.

— Nu se admit **verbe conjugate** la alte moduri **decît la infinitiv și participiul trecut; excepție** fac titlurile (ca mai sus) și, nerecomandabil, alte forme ale verbelor, la modul indicativ și imperativ, nedepășind 3 litere. Verbe conjugate se întîlnesc aproape în toate careurile apărute pînă în anul 1957 (V. careurile-record de la pag. 28 și 30!).

— Nu se admit **familii de cuvinte**; în careul „Comédia erorilor" au fost introduse cuvintele BEA (5 oriz.), BEȚI (10 oriz.) și BĂUȚI (10 vert.), care fac parte din aceeași familie.

— Se vor evita **cuvintele necorespunzătoare** (peiorative, injurioase, indecente) și **cuvintele improprii**, făcînd notă discordantă cu conținutul tematic al careului.

— Se vor evita, de asemeni, **cuvintele netematice foarte lungi**, a căror prezență influențează negativ, în multe cazuri, densitatea obligatorie de litere tematice.

— Se va evita **disproporția** în ceea ce privește distribuirea cuvintelor tematice pe orizontal și vertical.

— Se va evita **abuzul de cuvinte rare**, care pun la grea încercare rezistența dezlegătorilor.

— Nu se admit, în sfîrșit, **cuvintele greșit ortografiate** (în careul demonstrativ, se găsește la 9 vertical EUBEA, în loc de EUBEEA, cum se scrie corect), **pluralurile inexistente, trunchierile și grupurile nesemnificative de litere**; notațiile de cod, abrevierile și siglele sînt luate în considerație numai dacă au o largă circulație.

TEHNICA PROPRIU-ZISĂ A COMPUNERII UNUI CAREU TEMATIC

A. Faza pregătitoare

1 — **Alegerea temei și stabilirea dimensiunilor grilei** (neobligatoriu).

2 — **Studierea temei și extragerea cuvintelor celor mai reprezentative** din manualele, lucrările, periodicele și dicționarele care o cuprind. În dreptul fiecărui cuvînt se va indica sursa și pagina.

3 — **Înscrierea în ordine strict alfabetică** a acestor cuvinte, fără a se ține seamă de semnele diacritice, pe una sau două file duble de matematică, prevăzute cu coloniță pentru literele alfabetului. Se recomandă ca fiecare literă să fie înscrisă în cîte un pătrățel de matematică, excluzîndu-se cratimele care despart cuvintele compuse; în acest fel se poate vedea cu ușurință din cîte litere este alcătuit fiecare cuvînt.

Experiența a demonstrat că fără ajutorul unei asemenea liste de cuvinte tematice, cît mai reprezentativă pentru tema aleasă, nu se poate realiza un careu valoros.

Unii rebuși mai întreprinzători își întocmesc chiar „fișe", selecționate pe probleme, cuprinzînd o multitudine de noțiuni, date și informații, mereu îmbogățite și actualizate, din care își extrag imediat cuvintele tematice de care au nevoie.

Aceste liste, în care cuvintele tematice sînt orînduite în ordinea strict alfabetică, sînt foarte utile pentru găsirea unor noțiuni tematice, al căror început îl cunoaștem, rezultînd din înscrierea sau încrucișarea în grilă a altor cuvinte.

Scanned with OKEN Scanner

4 — **Selecționarea celor mai reprezentative cuvinte de pe listă,** în vederea introducerii acestora, cu prioritate, în spațiul grilei, deoarece fără ele un careu, oricît de bine întocmit ar fi, își pierde mult din valoarea intrinsecă. Pentru aceasta se dă o citire întregii liste și, cu unul sau mai multe creioane, colorate diferit, se subliniază sau se notează cuvintele reprezentative, cu diverse culori sau număr de linii, după importanța lor tematică.

5 — **Înscrierea cuvintelor** din lista alfabetică **după numărul lor de litere,** de preferat, tot pe file de matematică. Această listă ne ușurează căutatul, cînd avem nevoie de anume cuvinte cu un număr de litere cunoscut.

6 — **Înscrierea cuvintelor** din prima listă **în ordine strict alfabetică după terminația lor,** tot pe file de matematică; înscrierea cuvintelor în pătrățele se face invers, de la dreapta spre stînga, începînd cu literele terminale. Această listă ne este utilă cînd căutăm anume cuvinte tematice ale căror terminații, rezultînd din încrucișare, le cunoaștem.

7 — **Memorarea pe cît posibil a celor mai valoroase cuvinte tematice.**

B. Introducerea cuvintelor în grilă

1 — Înscrierea cuvintelor în grilă se va face **numai cu creionul negru,** apăsîndu-se ușor conturul literelor, pentru a putea fi șterse cu **guma** la nevoie.

2 — Mai întîi de toate, trebuie să urmărim pe cît posibil **un anumit spirit de ordine în încrucișare,** în sensul ca primele noțiuni introduse, pe orizontal și vertical, să fie selecționate dintre cele mai reprezentative, după anumite criterii; astfel, în cazul unui careu tematic, gen „medalion", se recomandă ca primele cuvinte ce se introduc pe orizontală să reprezinte locul de naștere al subiectului, prenumele părinților ș.a.m.d.; cînd tratează despre opera unui mare scriitor, se recomandă ca primul cuvînt introdus pe orizontal să fie titlul celei mai importante lucrări ale acestuia ș.a.m.d.

3 — Se recomandă ca în funcție de numărul de cuvinte tematice să se aleagă și **metodele de încrucișare:** cu colț, cu diagonală, centrală, în rețea sau combinate.

— **Metoda de încrucișare cu colț** este mai pretențioasă necesitînd o listă cu un număr mare de noțiuni tematice, din care multe să înceapă cu vocale, sau cu grupuri consonantice, de trei sau două litere, de genul: SCH, SCL, SCR, SFR, SPL, SPR, STR..., CH, CL, CR, FL, FR, PL, PR, TR... Se poate începe încrucișarea cu colț, înscriind sus în stînga, pe primul rînd și pe prima coloană, cîte un cuvînt, cu consoanele alternînd regulat cu vocalele, după care se continuă imediat dedesubt, pe al doilea rînd și a doua coloană, cu noțiuni care încep cu prima vocală din cuvintele de mai sus, alternînd în sens invers ș.a.m.d. Primele cuvinte introduse în careu, în colțul de sus din stînga, pot să înceapă de asemenea cu o vocală, iar cuvintele din al doilea rînd și a doua coloană cu o consoană. Procedeul rămîne însă același.

Pentru rebusiștii înaintați, succesiunea neregulată a consoanelor și vocalelor nu mai constituie un impediment pentru alegerea cuvintelor cele mai reprezentative de început, deoarece știu să continue încrucișarea, pe rîndul și coloana următoare, fie găsind cuvinte alternînd tot la fel, neregulat, dar în sens invers, fie folosindu-se de unele consoane ale cuvintelor de început, cum sînt B, C, D, F, G, H, K, M, P, S, T, V, Z și chiar altele, după care pot urma, pe rîndul și coloana subiacente, alte consoane ca H, L, R, T ș.a.

Metoda cu noțiunile care încep cu grupurile consonantice de mai sus este asemănătoare (Vezi fig. triunghiulară de la pag. 312).

Ca o concluzie la cele de mai sus, putem spune că prin metoda de încrucișare cu colț se pot realiza spații frumoase, „aerisite" și bogate în conținut tematic. Inadvertențele tehnice (barele, literele izolate etc.) pot fi evitate prin utilizarea judicioasă a substantivelor, adjectivelor ș.a. la singular și plural și a verbelor la infinitiv și participiu trecut (sg. și pl.).

Scanned with OKEN Scanner

— **Metoda diagonalei,** după mine, este mult mai practică, avînd avantajul de a spori densitatea tematică și de a asigura o proporție justă a noțiunilor introduse pe orizontal și vertical. (Vezi careul alăturat, cu tema „**Prin munții noștri**").

— **Metoda de încrucișare centrală propriu-zisă** (V. careul-record intitulat „**În limita spațiului**", pag. 35) se utilizează în încercările de record pentru obținerea unui spațiu central cît mai mare, dar mai ales în careurile cu temă, cînd trebuie să introducem în mod obligatoriu în grilă un număr mare de cuvinte reprezentative, în special nume proprii, în care consoanele și vocalele se succed neregulat. Densitatea tematică, în acest caz, poate fi mare dacă în mijlocul cuvintelor obligatorii se potrivesc grupe consonantice. Izolarea completă a colțului din stînga de sus, colțurile semiînchise, imposibilitatea de a continua încrucișarea la finalurile cuvintelor și strecurarea de grupuri nesemnificative mai mari de două litere sînt cele mai frecvente erori de tehnică întîlnite mai ales la rebusiștii începători, care nu știu să se oprească la timp în aranjarea centrifugală a cuvintelor, ceea ce duce la baraje nedorite de puncte negre, dispuse diagonal sau vertical.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	S	C	R	O	P	O	A	S	A
2	C	L	A	B	U	C	E	T	■
3	H	I	R	L	A	U	■	■	■
4	I	N	A	U	■	■	■	■	■
5	O	C	U	■	■	■	■	■	■
6	A	E	■	■	■	■	■	■	■
7	R	A	■	■	■	■	■	■	■
8	E	■	■	■	■	■	■	■	■
9	■	■	■	■	■	■	■	■	■

— **Metoda de încrucișare centrală „în culoar"** (V. careul-record 15/15 pag. 44) se caracterizează prin folosirea unui spațiu central regulat, încadrat de două baraje de puncte negre dispuse diagonal și paralel; în acest caz, colțurile careului de sus din stînga și de jos din dreapta sînt mai mult sau mai puțin „aerisite", aceasta depinzînd de lărgimea culoarului.

— **Metoda de încrucișare „în rețea"** se caracterizează printr-o dispersare aproape uniformă a punctelor negre în grilă; în acest caz nu se mai poate vorbi de colțuri sau spații centrale.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	C	E	A	H	L	A	U	■	G	A	I	N	A
2	U	■	P	I	A	T	R	A	A	R	S	A	■
3	R	P	■	M	O	L	D	O	V	E	A	N	U
4	C	A	M	■	M	A	E	■	A	N	I	E	S
5	U	D	A	T	■	S	L	A	N	A	■	A	N
6	B	I	L	E	A	■	E	N	E	■	S	S	E
7	A	N	I	N	E	I	■	A	L	D	E	A	■
8	T	A	T	A	R	C	A	■	E	A	C	■	S
9	A	■	A	C	■	O	M	U	■	B	A	B	E
10	■	U	■	I	P	S	■	T	R	O	T	U	S
11	I	M	A	■	R	A	R	A	U	■	U	C	E
12	L	A	N	T	U	R	I	■	S	U	R	U	L
13	C	R	I	S	T	I	A	N	U	M	A	R	E

Scanned with OKEN Scanner

— **Metode combinate:** de ex. metoda de încrucișare cu colț și metoda de încrucișare centrală, metoda diagonalei și metoda de încrucișare cu colț etc.

Toate aceste formule abordate în realizarea încrucișării cuvintelor sînt la fel de prețioase atunci cînd se aplică unde și cum trebuie, ținîndu-se seama de numărul cuvintelor tematice, de lungimea lor și de poziția consoanelor și vocalelor, de dimensiunea grilei ș.a.

Realizarea unui careu de cuvinte încrucișate de bună calitate necesită numeroase încercări pentru finisarea fiecărei părți. Se impune deci răbdare și atenție, muncă și discernămînt în alegerea și împerecherea cuvintelor, pentru evitarea erorilor sau inadvertențelor tehnice amintite, care duc la nereușită.

După finisarea careului pînă în cele mai mici amănunte se va trece la

ANALIZĂ

1 — **Se vor număra mai întîi punctele negre introduse** și se vor raporta la dimensiunile careului, urmărindu-se dacă au fost respectate prevederile baremului, adică **procentajul de 15%**.

Luînd ca exemplu un careu de 13 × 13, vom face următorul calcul pentru aflarea numărului de puncte negre admise:

— înmulțim numărul de pătrățele de pe latura orizontală (13) cu numărul de pătrățele de pe latura verticală (13):

$$13 \times 13 = 169$$

— rezultatul (169) se înmulțește cu 15 (= procentajul admis):

$$169 \times 15 = 2\,535$$

— și ceea ce rezultă (2 535) se împarte la 100:

$$2\,535 : 100 = 25{,}35$$

— **fracțiunile** de puncte negre care rezultă din acest calcul se rotunjesc în favoarea compunătorului dacă depășesc 50%, ceea ce nu se întîmplă în cazul careului de 13 × 13, unde fracțiunea, fiind mai mică de 50%, se neglijează, rămînînd valabile numai **25 de puncte negre** pentru această dimensiune de grilă; **se admite o mică depășire a numărului de puncte negre** numai în cazul cînd se introduc în grilă **multe nume proprii,** mai ales străine, care, după cum știm, sînt dificil de încrucișat.

Același calcul se face și în cazul grilelor dreptunghiulare: de ex. pentru o grilă de 15 × 13 se admit 29 puncte negre.

Tabelul alăturat indică **numărul de puncte negre admis pentru grilele de dimensiuni obișnuite,** avînd o latură de 8 — 16 pătrățele; pentru a găsi numărul de puncte negre admis pentru un careu de 13×13, căutăm la locul de intersecție a rîndului orizontal notat cu 13, cu coloana verticală, notată tot cu 13; pentru grila de 15 × 13 găsim numărul admis

	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	10	11	12	13	14	16	17	18	19
9	11	12	14	15	16	18	19	20	22
10	12	14	15	17	18	20	21	23	24
11	13	15	17	18	20	21	23	25	26
12	14	16	18	20	22	23	25	27	29
13	16	18	20	21	23	25	27	29	31
14	17	19	21	23	25	27	29	32	34
15	18	20	23	25	27	29	32	34	36
16	19	22	24	26	29	31	34	36	38

Scanned with OKEN Scanner

de puncte negre prin același procedeu, la intersecția rîndului orizontal notat cu 15, cu coloana verticală notată cu 13 (sau invers).

— **Dacă numărul de puncte negre introdus depășește prevederile baremului** va trebui să facem **corectura cuvenită,** pentru îndepărtarea surplusului. Pentru aceasta, trebuie să cercetăm cu atenție careul, mai întîi de ansamblu, apoi fiecare zonă, completată cu noțiuni și puncte negre. De multe ori avem șansa să descoperim zone mai slab încrucișate, care se pot corecta prin îndepărtarea unor puncte negre și a unor cuvinte mai scurte și prin completarea spațiului rămas prin cuvinte tematice mai lungi. În caz de nereușită, sîntem nevoiți să renunțăm la încrucișarea făcută și să reluăm totul de la început.

2 — **Se vor număra literele tematice introduse** și se vor raporta la dimensiunile careului, urmărindu-se dacă au fost respectate prevederile baremului, adică **un procentaj de cel puțin 60% litere tematice.**

Înainte de a trece la această operație, este bine să amintesc că **într-un careu de cuvinte încrucișate cu temă** apar de obicei **patru categorii de noțiuni:**

NOȚIUNI TEMATICE: — noțiuni **strict tematice.**
— noțiuni **de atmosferă** sau noțiuni tematice de valoare secundară.

CUVINTE DE UMPLUTURĂ: — noțiuni **eterogene,** fără nici o legătură cu tema, dar lesne de găsit în dicționarele sau enciclopediile de uz curent.
— noțiuni **rare,** de restrînsă circulație, totuși existente în lexicoane, enciclopedii sau lucrări de specialitate.

În careul de definiții, asimilat careului cu temă prin conținutul ridicat de cuvinte selecționate, definite anterior înscrierii lor în grilă, distingem de asemenea **patru categorii de noțiuni:**

NOȚIUNI TEMATICE: — noțiuni **de definiții dinainte stabilite** și introduse în încrucișare în mod intenționat.
— noțiuni **de circulație curentă,** care apar întîmplător în încrucișare, dar care se pretează la definiții personale sau în spiritul general al careului.

CUVINTE DE UMPLUTURĂ: — noțiuni **„tehniciste",** care, prin natura lor, obligă, mai mult sau mai puțin, la definiții de dicționar, științifice sau tehnice.
— noțiuni **de restrînsă circulație** (arhaisme, regionalisme, de lexicon ș.a.), din care, unele, cu un număr de 2—3 litere, mai pot fi definite în manieră enigmistică.

Rezultă deci, că, pentru calculul propus, **vom avea în vedere numai literele noțiunilor făcînd parte din primele două categorii** susmenționate.

Luînd ca exemplu un careu 13 × 13, vom face următorul **calcul pentru aflarea numărului minim de litere tematice admise,** ținîndu-se seamă de numărul maxim de puncte negre admis și de procentajul de minimum 60% litere tematice:

— se calculează mai întîi numărul total de pătrățele pe care îl conține careul, pentru orizontal și vertical:

$$(13 \times 13) \times 2 = 169 \times 2 = 338$$

— din rezultat (338) se scade numărul maxim de puncte negre admis pentru această dimensiune de careu, ținîndu-se seama, ca mai sus, de orizontal și de vertical, adică:

25 puncte negre × 2 = 50
338 — 50 = 288

Scanned with OKEN Scanner

Rezultatul scăderii (288) reprezintă **numărul total de litere** de introdus în grilă.

— printr-o **regulă de trei simplă** se poate afla cu ușurință cîte **litere tematice** se pot introduce în acest careu, conform procentajului de 60%:

100.....288

60.....x

(288 × 60): 100 = 172,80; rotunjit, 173 litere tematice, împărțite în două, pentru orizontal și vertical.

Pentru un dreptunghi de 15 × 13 calculul se va face în felul următor:

2 × (15 × 13) — (29 × 2) = 390 — 58 = 332

(332 × 60): 100 = 199,20; rotunjit, 199 litere tematice, care se împart în două, pentru orizontal și vertical.

Pentru a ușura munca rebusiștilor, am conceput **tabelul alăturat** care indică **numărul minim de litere admis,** adică 60% din totalul literelor introduse în grilele de dimensiuni obișnuite, avînd o latură de 8—16 pătrățele; acest număr se găsește ușor în tabel, urmînd același procedeu ca în cazul numărului de puncte negre admis.

	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	65	73	82	90	98	106	114	122	131
9	73	83	91	101	110	119	128	138	146
10	82	91	102	112	122	132	143	152	163
11	90	101	112	124	134	146	157	168	180
12	98	110	122	134	146	160	172	184	196
13	106	119	132	146	160	173	186	199	212
14	114	128	143	157	172	186	200	214	228
15	122	138	152	168	184	199	214	229	245
16	131	146	163	180	196	212	228	245	262

Dacă numărul de litere tematice introduse în grilă este mai mic decît prevede baremul, atunci careul trebuie refăcut parțial sau în întregime, punîndu-se mai mult accent pe cuvintele tematice, în dauna cuvintelor de umplutură.

1,02 · X · 4

Scanned with OKEN Scanner

DEFINIREA CAREULUI

După definitivarea noţiunilor introduse în grilă, se trece la ultima, şi poate cea mai importantă, fază a procesului de creaţie rebusist: **definirea careului** (Vezi pag. 57).

PĂTRATELE

cu orizontalul şi verticalul la fel sau diferite, se compun tot cu ajutorul unor **tabele de cuvinte,** cu acelaşi număr de litere, aşezate în ordine strict alfabetică, mai întîi după început, apoi după terminaţie.

Compunerea unui astfel de pătrat **se va începe însă cu sfîrşitul;** cuvîntul final trebuie să aibă anumite calităţi:

— literele care îl compun să coincidă cu cele mai frecvente terminaţii ale cuvintelor existente în tabelul de noţiuni aranjate în ordinea alfabetică a literelor finale.

— o alternare regulată a vocalelor şi consoanelor (neobligatoriu).

Astfel, în pătratul demonstrativ alăturat s-a început cu IRITAŢIE, ultimul cuvînt; apoi, după mai multe căutări, s-au adăugat succesiv cuvintele ROMÂNAŞI, UTILIZAT ş.a.m.d., ultimul cuvînt introdus fiind... primul: HAMACURI!

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	H	A	M	A	C	U	R	I
2	A	S	A	N	A	T	O	R
3	M	A	R	I	T	I	M	I
4	A	N	I	H	I	L	A	T
5	C	A	T	I	L	I	N	A
6	U	T	I	L	I	Z	A	T
7	R	O	M	A	N	A	S	I
8	I	R	I	T	A	T	I	E

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	V	E	R	O	N	I	C	A
2	E	T	E	R	O	N	O	M
3	R	E	Z	A	M	A	T	I
4	O	R	A	H	O	V	A	C
5	N	O	M	O	L	U	R	I
6	I	N	A	V	U	T	I	T
7	C	O	T	A	R	I	T	I
8	A	M	I	C	I	T	I	E

Al doilea pătrat demonstrativ a fost mai dificil de construit, deoarece a fost introdus mai întîi, obligatoriu, cuvîntul VERONICA şi după aceea AMICIŢIE, ultimul cuvînt; la selecţia celorlalte cuvinte introduse s-a ţinut seamă deopotrivă de începutul şi de finalul lor. În acest caz, cuvintele cheie au fost ETERONOM şi ORAHOVAC (= localit. în SV R.S.F. Iugoslavia), restul cuvintelor venind de la sine (V. şi pătratele-record de la pag. 37, 38, 39, 41 şi 47).

DUBLUL PĂTRAT

Se construieşte începînd cu cel mai lung cuvînt, care le uneşte; pătratele se completează ca în cele două cazuri de mai sus (V. dublul pătrat record, pag. 39 şi 40).

ROMBURILE ŞI TRIUNGHIURILE

se încep întotdeauna cu cel mai lung cuvînt şi se completează apoi succesiv, în ordinea descrescîndă (V. recordurile de la pag. 34, 35, 37, 38, 41, 43 şi 46).

Scanned with OKEN Scanner

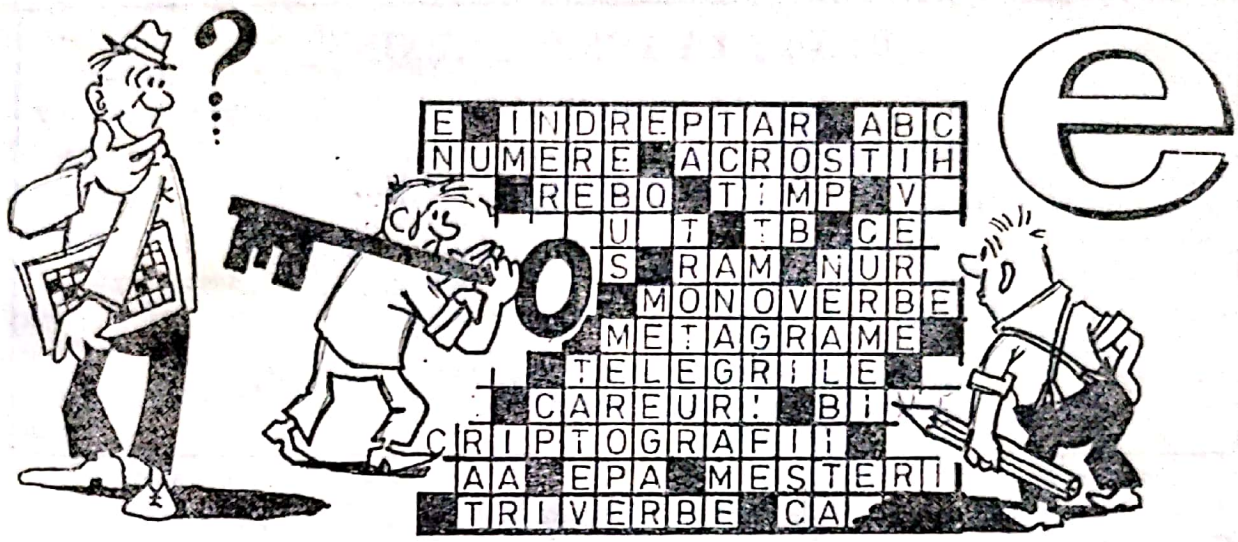

SCURT ÎNDREPTAR ENIGMISTIC

ACROSTIHUL

ACROSTIHUL (cf. gr. „akros" = extrem, dinafară, vîrf; „stichos" = vers) este problema enigmistică a cărei soluție se găsește citind pe verticală — de sus în jos, sau invers, inițialele versurilor componente.

Cînd soluția se găsește înăuntrul poeziei, citind în ordinea stabilită de autor și într-un anumit sens — vertical, oblic etc., cîte o literă din fiecare vers, atunci problema se numește **MEZOSTIH** (cf. gr. „mesos" = mijloc), deși s-ar denumi mai corect ENDOSTIH (cf. gr. „endon" = înăuntru), pentru că soluțiile acestor probleme nu sînt decît extrem de rar introduse în mijlocul poeziilor respective.

Dacă însă soluția se găsește la sfîrșitul poeziei, citind de sus în jos, sau invers, literele marginale ale versurilor, problema se numește **TELESTIH** (cf. gr. „tele" = departe), termen de asemenea impropriu, care s-ar înlocui mai bine cu ESHATO — sau ESCATOSTIH (cf. gr. „eschatos" = ultim, cel din urmă).

Din definiție, se constată că ACROSTIHUL și TELESTIHUL sînt probleme ușor de rezolvat. Cu MEZOSTIHUL este ceva mai dificil: pentru a-i găsi soluția, întreaga poezie trebuie transcrisă, cu majuscule, pe hîrtie de matematică, vers sub vers și inițială sub inițială, introducîndu-se literele succesiv în pătrățele, fără a mai ține seamă de pauzele dintre cuvinte, cratime și alte semne de punctuație.

În ultima vreme, toate aceste probleme sînt prezentate în aceeași bucată versificată, ansamblul lor denumindu-se, tot impropriu **ACROSTIH MULTIPLU** (de ce nu CRIPTOSTIH? (cf. gr. „kryptos" = ascuns, secret).

ACROSTIHUL, MEZOSTIHUL, TELESTIHUL sau ACROSTIHUL MULTIPLU sînt prevăzute cu un **titlu** (bideterminare) și o **prezentare.**

ȚIE...
(acrostih)

Vraja splendorii ochilor tăi,
Expresia feței, sublimul tău mers,
Rîsul tău, clinchet de dulci zurgălăi,
Oricînd mă inspiră să-ți scriu cîte-un vers...

Noaptea și ziua mă tulburi mereu,
Inger sau demon trimis pe pămînt!
Coboară-ți privirea și-n sufletul meu,
Alungă-mi tristețea c-un tandru cuvînt!

(N.A. Se va afla numele persoanei căreia i-au fost dedicate aceste versuri).

Scanned with OKEN Scanner

OVIDIU LA PONTUL EUXIN

(acrostih, mezostih, telestih)

Nava rea se-ntoarse pe al Romei drum.
Eu mă rog, afară, pe țărmul de stîncă...
Prin viitor, singur mă revăd de-acum...
Tot singur prin Tomis! Și-n jalea-mi adîncă,
Urăsc cer, idealuri și-ale mării valuri...
Nava cea nefastă... s-o întoarce încă?

N.A. **Se vor afla numele a șase perle** (de fapt, șapte!) **ale litoralului românesc).**

ANAGRAMA

ANAGRAMĂ (cf. gr. „ana" = în altă ordine; „gramma" = literă) în accepțiunea cea mai largă, se consideră orice cuvînt nou, diferit ca sens, care se obține prin intervertirea tuturor literelor unui alt cuvînt. Procedeul prin care se poate produce o astfel de „metamorfoză" se numește **anagramare**, iar cuvîntul care a suferit cu succes „intervenția" devine **anagramat.** În exemplul APUSENI — PASIUNE, primul cuvînt este cel **anagramat,** iar cel de-al doilea este **anagrama** primului, rezultînd prin amestecarea tuturor literelor din alcătuirea acestuia. **Frecvența unor anumite consoane și vocale** în componența cuvintelor explică de ce nu se poate obține nici o anagramă corectă din unele cuvinte, pe cînd din altele pot rezulta una, două, trei și chiar mai multe. Astfel, din cuvîntul CARPAȚI se obțin trei anagrame corecte: CĂPRIȚĂ, PITARCĂ și CAPTĂRI; din același cuvînt rezultă și CRĂPAȚI, PARCĂȚI, dar acestea sînt **anagrame imperfecte**, nerespectînd regula ca **în noul cuvînt format prin anagramare să nu existe mai mult de două litere care să se succeadă identic ca în cuvîntul de bază.** (N.B. Se admit excepții, grupări de cel mult trei litere, în cazul anagramelor lungi, formate din două, trei și mai multe cuvinte!) Nu este obligatoriu ca din literele unui cuvînt să se obțină numai cuvinte avînd aceeași lungime. Dintr-un cuvînt mai lung se pot obține, prin anagramare, alte două sau trei cuvinte mai mici sau chiar o propoziție, avînd același număr de litere! Și invers: *se pot anagrama două, trei sau mai multe cuvinte, chiar o propoziție sau o frază*, și să se obțină noi cuvinte, propoziții sau fraze (V. „Memento rebusist"!). Anagramele din propoziții sau fraze de obicei nu apar ca probleme de rezolvat, ci mai mult ca realizări și curiozități. De asemenea, după cum cred că ai remarcat, cuvintele introduse în careul **„Pe drumuri de munte"** au rezultat din literele obiectivelor turistice prevăzute în itinerar! **Anagramarea** este utilizată și în alte probleme enigmistice: **analogogrif, cartea de vizită** (literală), **coperta literară**, metagrama ilustrată și anagramată, monoverbul anagramat, monoverbul eliptic anagramat, monoverbul cu incastru anagramat, monoverbul cu intars anagramat, monoverbul ilustrat anagramat, rebo anagramat, rebo eliptic anagramat, scartul anagramat, **telegrila** ș.a.; pentru problemele enigmistice **subliniate**, anagramarea reprezintă procedeul de bază, esențial, iar pentru celelalte, **nesubliniate**, un procedeu secundar, folosit fie pentru a le spori gradul de dificultate, fie posibilitățile de exprimare enigmistică.

Pentru ca ANAGRAMA să devină o adevărată problemă pentru cei intere-

Scanned with OKEN Scanner

saţi, trebuie să se prezinte într-o ţinută enigmistică, în straie cît mai atrăgătoare, întreţesute din versuri, proză sau imagini şi, dacă e posibil, să aibă un titlu şi cheia unei mai bune înţelegeri...

a) **Anagrama în versuri** poate fi **simplă** sau **multiplă.**

— **Anagrama simplă** constă dintr-o poezie formată din două părţi, prima dedicată cuvîntului de bază, iar a doua definind cuvîntul obţinut prin anagramare.

— **Anagrama multiplă** se deosebeşte de precedenta prin faptul că soluţia ei prezintă mai multe cuvinte, obţinute prin anagramarea cuvîntului de bază.

COMENTARIU LA MECI
(anagramă multiplă: 3×5)

Atît de rău n-ar mai şuta
Un pic de s-ar mai strădui...
Puţin, ce mult l-ar ajuta
Să facă ce ar trebui!

La această problemă, **bideterminarea** (titlul) este dată atît pentru prezentarea poetică, cît şi pentru soluţii. **Cheia** (3×5) arată că există trei soluţii, în care este inclusă şi noţiunea de bază, avînd fiecare un număr de cinci litere.

b) **Anagrama în proză** constă dintr-o **povestire**, a cărei **poantă**, prin anagramare, duce la soluţia problemei. În exemplificările următoare, soluţia va fi alcătuită din cîte două cuvinte, reprezentînd un prenume şi un nume. **Cheia** va indica din cîte litere este alcătuit fiecare din cuvintele soluţiei.

LEGENDE SPORTIVE

comunicate de Ana Grama

I

Rezolvarea unei dileme

(4, 7)

Cu ani în urmă, unul din marii noştri sportivi se găsea într-o grea dilemă... Nu ştia cărui sport să i se dedice: fotbalului sau tenisului? Într-adevăr, avea şi de ce să se agite, dovedind pentru amîndouă aproape acelaşi mare talent!

Toate frămîntările şi nehotărîrile lui, legate de această problemă, i le confesa în scris bunei sale prietene Ana Grama, aflată în altă localitate.

În sfîrşit, eroul nostru reuşi să se decidă pentru unul din sporturi şi — în paranteză spus, bine a făcut!

Imediat îi şi trimise o telegramă prietenei de mai sus, prin care îi comunica hotărîrea luată, fără însă a specifica pentru care din cele două jocuri sportive a optat, lăsînd la latitudinea ei să ghicească!

Ana Grama, fără să şovăie, îi expedie următorul răspuns: „AI ALES TENIS".

Vă veţi întreba, cum de a intuit? Nimic mai uşor! Avea un nume... predestinat pentru sportul rachetei! Acum, cred că ştiţi despre cine este vorba!

II

O revelaţie

(5, 8)

Cîndva, într-o cunoscută sală de sport, avea loc o demonstraţie de gimnastică a unor tinere talente feminine, venite să se întreacă în măiestrie din diferite colţuri ale patriei.

În timpul exerciţiilor, desfăşurate în general în bune condiţii tehnice, s-a remarcat însă în mod deosebit o micuţă concurentă, plină de graţie şi dezinvoltură, a cărei competenţă a fost răsplătită cu furtunoase aplauze.

Unul dintre spectatori, încîntat de evoluţiile ei, nu s-a lăsat pînă cînd n-a aflat de la vecina Ana Grama, prezentă şi ea în sală, care este numele acestei micuţe revelaţii... Cum a procedat? Foarte simplu! I-a trimis un bileţel cu următorul cuprins:

„CINE-I MĂ, CODANA?"

Răspunsul i-a venit prompt!

Astăzi, numele tinerei noastre sportive este cunoscut de toți, atît în țară, cît și în lumea întreagă.

III

„Compozitorul"

(8, 4)

La unul din meciurile internaționale, disputat la București, s-a impus, ca de obicei, prin virtuozitate și tehnică, prin rafinamentul și fantezia acțiunilor sale, adevărate „recitaluri de poezie handbalistică"...

Publicul, receptiv ca întotdeauna față de asemenea „momente", l-a încurajat cu frenezie și l-a răsplătit cu ropote fierbinți de aplauze pe „compozitor".

Într-una din faze, cînd eroul nostru tocmai se pregătea să plaseze subtil mingea în plasa adversă, un spectator din apropiere căută să-l încurajeze, strigîndu-i cu o voce de stentor:

„CÎȘTIGĂ, TUNAR!"

Ana Grama, care se afla lîngă suporter, îl corectă pe loc, demonstrîndu-i că deși, aparent, încurajarea strigată se potrivește perfect cu numele jucătorului, totuși acesta nu este un „tunar", ci un minunat conducător de joc...

Dvs. ați ghicit de cine este vorba?

*

* *

c) **Anagrama ilustrată** se poate realiza numai atunci cînd între cuvîntul de bază și anagrama rezultată există o oarecare **legătură logică**, care să dea impresia de unitate interpretării imagistice. Realizarea unei astfel de probleme este dificilă și prin faptul că **nu toate cuvintele pot fi prezentate prin desen.**

În general, se prezintă spre dezlegare cu sau fără **titlu** (bideterminare) și cu o **cheie**, care indică numărul de litere, egal pentru ambele cuvinte rezultate după anagramare; cele două imagini, reprezentate printr-un desen unitar, trebuie să redea cît mai fidel noțiunile respective, pentru a putea fi identificate cu ușurință de dezlegători.

Un exemplu de anagramă ilustrată cu o **prezentare ilogică** (anacronism) este următoarea:

ANAGRAMĂ

(7 litere)

Soluție: ȘEVALET — VESTALE

*

* *

Celelalte anagrame ilustrate pe care le prezint spre dezlegare respectă întocmai regulile de mai sus:

LA GRĂDINA ZOOLOGICĂ

(anagramă: 6 litere)

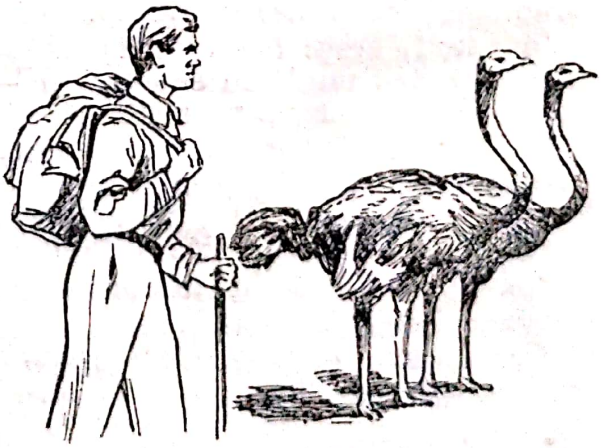

TURIST - SI RUTI

Scanned with OKEN Scanner

ARTISTICĂ
(anagramă: 6 litere)

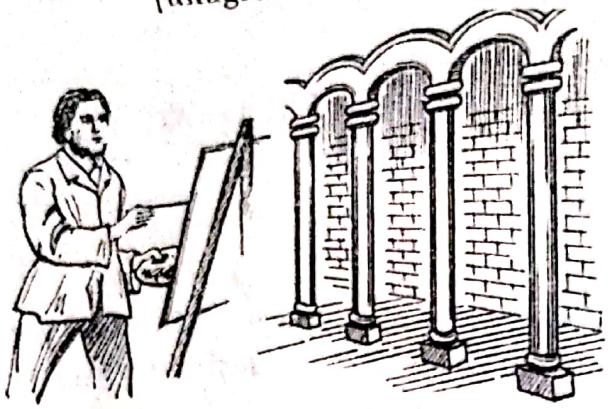

DE LA MUNTE LA MARE
(anagramă: 5+3, 8 litere)

FESTIVĂ
(anagramă: 7 litere)

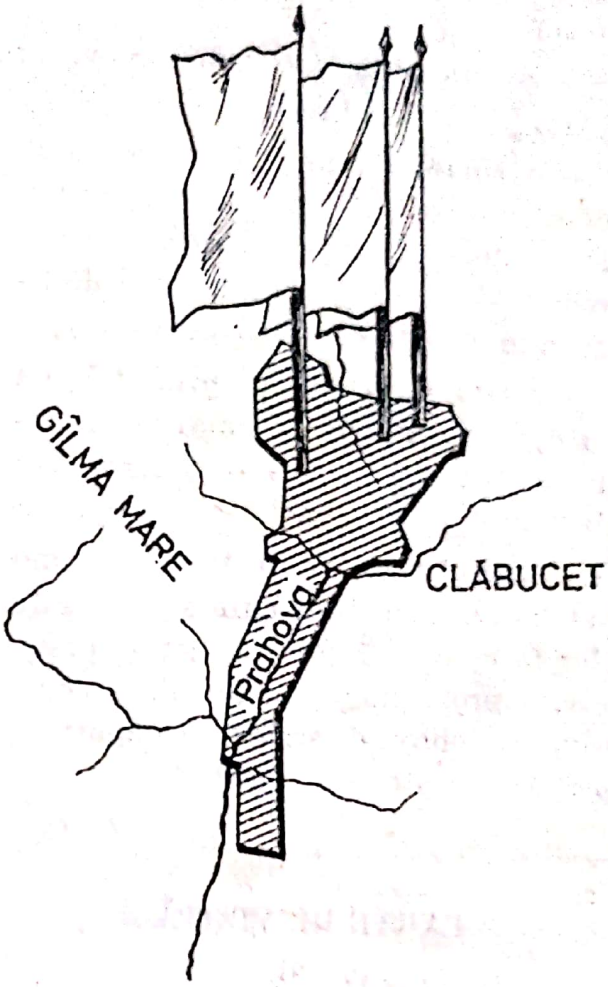

PE MALUL MĂRII (anagramă multiplă: 3×5 litere)

d) **Anagrama multiplă ilustrată** este o variantă mai complexă a precedentei, care, fiind mai dificil de realizat, apare cu atît mai valoroasă în ierarhia problemelor enigmistice. Se prezintă cu un **titlu** (bideterminare) și cu o **cheie** (3×5, în exemplul nostru, arătînd că există trei soluții, cu un număr de 5 litere fiecare).

Scanned with OKEN Scanner

e) **Cartea de vizită (literală)** este o anagramă specială, în alcătuirea căreia intră mai multe cuvinte. De obicei, se prezintă:

— cu **un titlu** (cel mai frecvent: CARTE DE VIZITĂ);

— **o cheie**, formată din cifre, care indică numărul de litere al fiecărei noțiuni din soluție (suma acestor cifre trebuie să fie egală cu numărul de litere din interiorul cărții de vizită);

— **cartea de vizită propriu-zisă**, cu un nume mai mult sau mai puțin fictiv, însoțit sau nu de o localitate, sau de o profesiune;

— **și un text explicativ**, înlocuind bideterminarea, prin care se va arăta clar în ce constă soluția: cel mai adesea, o profesiune și o localitate (mai rar, un hobby, ce scriitor, compozitor, pictor, sculptor etc. preferă ș.a.).

CARTE DE VIZITĂ

(8; 9)

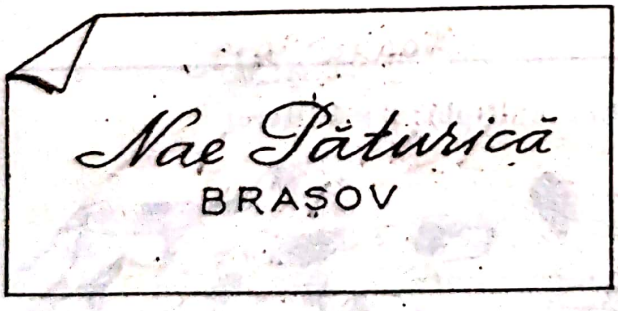

Aflați prin anagramare ocupația și importanta bază turistică, din jud. Brașov, unde o exercită.

f) **Telegrama** este tot o anagramă mai complexă, pentru a cărei rezolvare se ține seamă de aceleași reguli ca la cartea de vizită.

ÎN MUNȚII BUCEGI

(6, 10)

vino la ora zero

pia

Aflați prin anagramare la care cabană trebuie să vină destinatarul.

g) **Coperta literară** este de asemenea o anagramă specială, foarte asemănătoare ca idee cărții de vizită. Se prezintă spre rezolvare:

— cu **un titlu** (de obicei, COPERTĂ LITERARĂ);

— **o cheie**, cu două serii de cifre, separate prin punct și virgulă, reprezentînd, succesiv, numărul de litere care compun prenumele și numele autorului din soluție, precum și numărul de litere care compun cuvintele titlului (sau titlurilor) lucrării sale;

— **o copertă grafică**, care cuprinde **un nume fictiv de autor** (sau al mai multor autori) și **titlul**, tot fictiv, al **unei** așa-zise **cărți** (chiar mai multe titluri), cu sau fără alte precizări privind **genul literar** din care face parte (roman, nuvelă, schiță, poezii, poem etc.); în afară de acestea, mai poate cuprinde și alte elemente ca: **editura** (sau **edit.** **ed.**), urmată de **un nume** real sau fictiv, **ediția** (sau **ed.**) I, a II-a etc., **volumul** (sau **vol.**) I, II etc. **tipografia** (sau **tip.**). **referent** ș.a;

— **și un text explicativ**, care înlocuiește bideterminarea, care arată cum se poate ajunge la soluție și în ce constă aceasta: numele unui autor real și un titlu sau mai multe din opera lui.

Scanned with OKEN Scanner

COPERTĂ LITERARĂ
(9, 5; 2, 7, 2, 5)

Aflați prin anagramare numele unui cunoscut prozator român, admirator al peisajului carpatin, precum și titlul memorialului său de călătorie.

COPERTĂ LITERARĂ
(6, 6; 6, 6, 2, 7)

Aflați prin anagramare numele unui cunoscut alpinist român și titlul volumului său, apărut în Editura Sport-Turism în 1976, un valoros îndreptar pentru temerarii din munții patriei noastre.

DUBLĂ COPERTĂ LITERARĂ
(anagramă multiplă: 8; 9, 4, 6)

Prin anagramare veți afla, la fiecare copertă în parte, numele aceluiași mare scriitor francez, precum și titlul uneia din lucrările sale, apărută de curînd în Editura Sport-Turism, cuprinzînd interesante însemnări de călătorie.

CVADRUPLĂ COPERTĂ LITERARĂ

(anagramă multiplă: 7, 7)

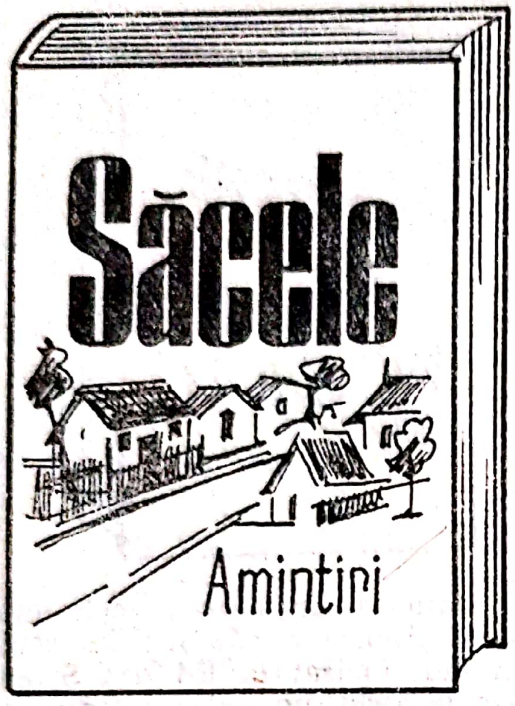

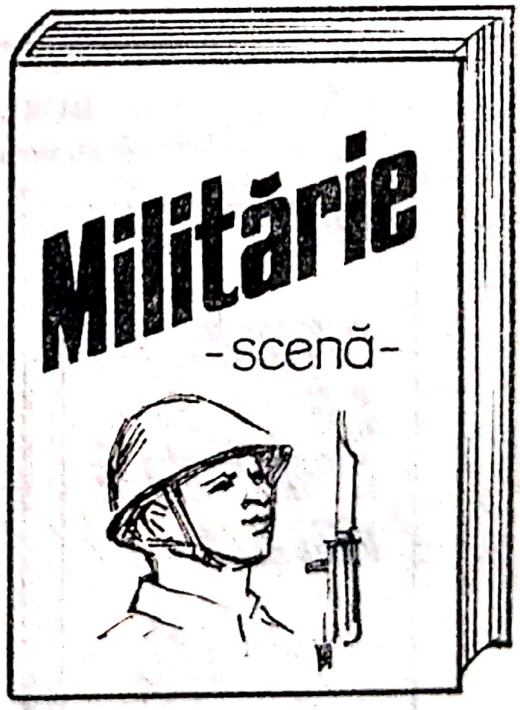

Prin anagramarea fiecărei coperți în parte, veți afla numele aceluiași mare alpinist român, autorul multor articole și volume, originale sau în colaborare, privind frumusețile naturii patriei noastre, dintre care amintim pe „Hașmaș", din colecția „Munții noștri", apărut în 1978 în Editura Sport-Turism.

Scanned with OKEN Scanner

COPERTĂ LITERARĂ
(3, 8; 6, 2, 12)

Aflați prin anagramare numele unui cunoscut poet și prozator român contemporan și titlul primului său roman, apărut în Editura Albatros în 1978.

COPERTA LITERARĂ
(3, 6; 4—1, 7, 3)

Aflați prin anagramare numele unui cunoscut scriitor român contemporan și titlul ultimului său roman, apărut în 1978 în Editura Militară.

ARITMOGRIFUL

ARITMOGRIFUL (cf. gr. „arithmos" = număr; „griphos" = enigmă) în accepțiunea actuală, este un **joc de cuvinte**, având întotdeauna o **temă, încrucișate** simetric, dar parțial, cu unul sau mai multe cuvinte ax de simetrie, **prezentat cifrat**, fiecărei litere din soluție corespunzîndu-i una și aceeași cifră. **Cuvintele ax de simetrie**, care pot fi amplasate orizontal, oblic (în diagonală), vertical sau în zigzag, reprezintă de obicei noțiunile de bază, care condiționează tema aritmogrifului, iar **celelalte cuvinte**, majoritare, cu care se încrucișează, amplasate orizontal sau vertical, fac parte din aceeași sferă noțională intimă. Un aritmogrif se prezintă spre dezlegare cu:

— **un titlu**, în legătură cu tema tratată, sau simplu: ARITMOGRIF;

— **o grilă cifrată**, cu contururi simetrice, în care coloana (sau coloanele) cuvîntului (sau cuvintelor) ax de simetrie este consemnată prin majuscule sau cifre romane și este reliefată grafic;

— (facultativ) **definiții**, fie pentru facilitarea rezolvării, fie pentru a-l face mai valoros;

— **și un text explicativ**, care dă împreună cu titlul bideterminarea, arătînd cum se ajunge la soluție și în ce constă aceasta.

CARPATINĂ

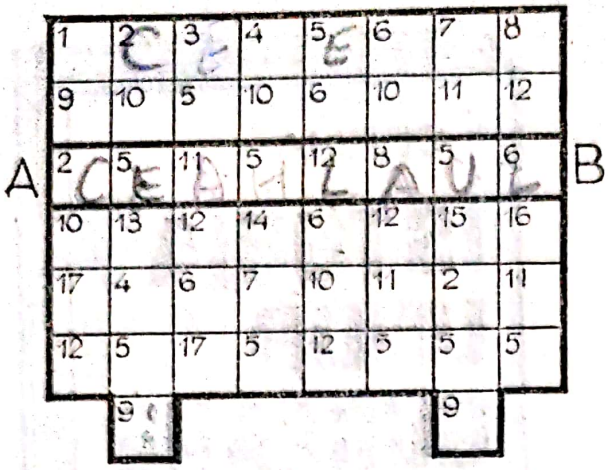

Înlocuind cifrele prin litere veţi afla de la A—B: Grandioasă culme, care i-a inspirat o frumoasă poezie lui George Coşbuc, iar pe verticală alte denumiri de munţi şi piscuri.

ARITMOGRIF

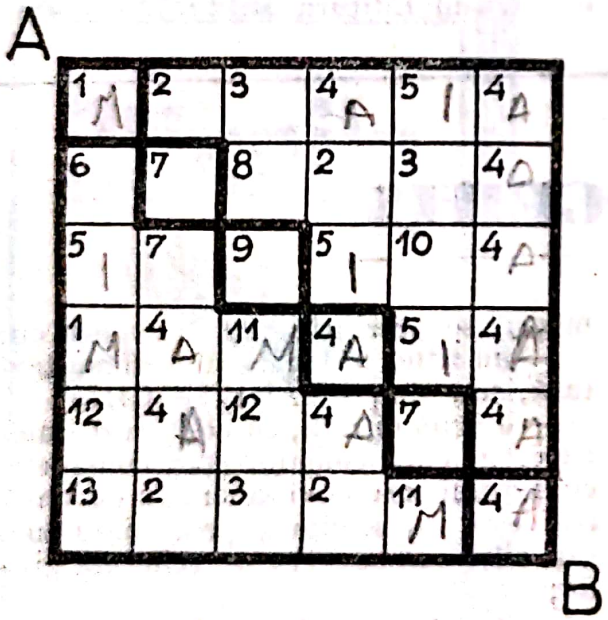

Înlocuind cifrele prin litere, veţi afla pe orizontală numele a şase staţiuni, balneoclimatice sau climatice, din România, iar în diagonală, de la A la B, o cunoscută staţiune climaterică subalpină, din Carpaţii Meridionali.

DRUMURI...

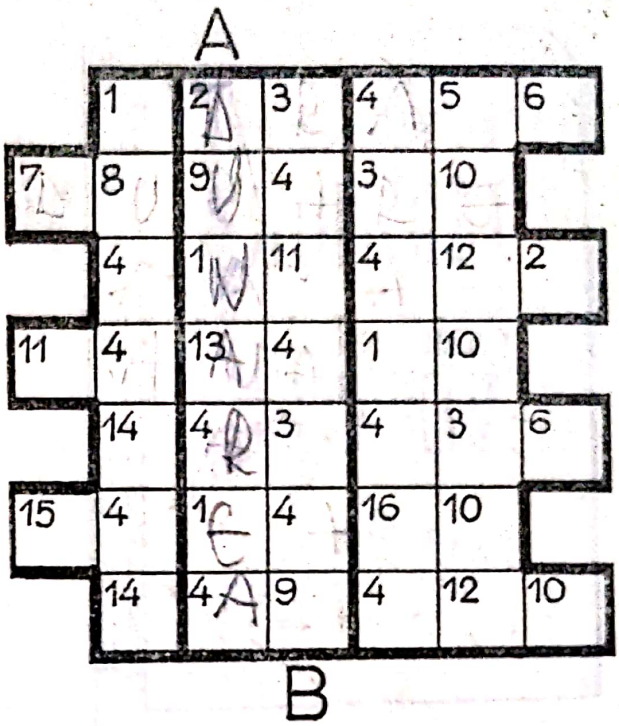

1 — Drumuri citadine.
2 — „Drum fără pulbere...“
3 — Pus pe drumuri.
4 — Drumuri (fig.).
5 — Drumuri de munte.
6 — „Scurtături“ citadine.
7 — Alte drumuri, „fără pulbere“.

De la A la B, mergînd în zigzag, veţi afla: Cel mai măreţ drum creat în patria noastră.

* * *

Pentru a descifra un aritmogrif, dezlegătorul va căuta, orientîndu-se după bideterminare, ordinea şi frecvenţa unor anumite cifre în grilă, mai întîi cuvîntul ax de simetrie, singurul definit mai amplu; dacă nu reuşeşte, atunci va încerca, rînd pe rînd, la celelalte cuvinte.

Odată un cuvînt sigur găsit, aritmogriful este ca şi descifrat, deoarece prin stabilirea valorii literale a cifrelor care îl alcătuiesc, se pot înlocui prin litere cîteva din cifrele care ascund celelalte cuvinte, creîndu-se astfel o

bază mai precisă de plecare („litere de sprijin") pentru determinarea lor.

O cale, aproape fără greș cînd nu este vorba de nume proprii străine, pentru găsirea unor „litere de sprijin" este aceea a confruntării celor mai frecvente cifre aflate în grilă, cu **tabelul de frecvență de apariție a sunetelor în limba română.** Pentru limba română scrisă avem următoarea ordine a frecvenței: 1) A = 14,5%; 2) I = 11,5%; 3) E = 10,9%; 4) N = 7,6%; 5) R = = 7,5%; 6) U = 7,1%; 7) T = 6,44%; 8) S = 5,9%; 9) O = 5,4% etc.

CRONOGRAMUL

CRONOGRAMUL (sau *cronograma*) este o străveche enigmă matematică, reprezentată ca o inscripție în proză sau în versuri, ale cărei *litere numerale*, corespunzătoare unor *cifre*, de obicei *romane* (mai rar, grecești, slavone, armene, ebraice ș.a.), alcătuiesc, *prin adiția valorii lor, data unor importante evenimente istorice*. Etimologia cuvîntului este grecească („Chronos" = timp; „gramma" = literă, scriere).

Cronogramul în versuri se mai numește *cronostih, eteostih* sau *cronodistih*. *Literele numerale* ale cronogramului care folosește *alfabetul latin* sînt *majusculele* I, V (pentru U și V), X, L, C, D și M, *cu valorile* de respectiv 1, 5, 10, 50, 100, 500 și 1 000; *celelalte litere nesemnificative* din text pot fi *minuscule (de rînd)* sau *majuscule (verzale)*, de același tip (sau nu) cu literele numerale.

CRONOGRAMELE sînt de mai multe feluri:

— *simple*, cînd indică numai anul cînd a avut loc evenimentul;
— *duble*, cînd în afară de dată arată și faptul sau evenimentul despre care este vorba;
— *naturale*, în care literele numerale sînt dispuse în ordinea firească a anului (în acest caz recunoaștem ușor data, fără să mai recurgem la adiție);
— *adiționate* (cele mai obișnuite cronograme);
— *libere*, cînd nu pot fi utilizate toate literele numerale din cronogram;
— *exacte*, cînd sînt folosite toate literele numerale.

CRONOGRAMELE au început să fie uzitate încă din secolul al XI-lea în Franța. În alte țări (Germania, Olanda, Belgia ș.a.) au fost folosite pînă la abuz, mai ales în secolele XVII și XVIII. Cele mai multe au fost gravate pe medalii (exergă), pe frontoanele monumentelor și pe soclurile statuilor.

Se cunosc puține cronograme în limba română.

Unul din acestea a fost publicat în nr. 14 al revistei „Rebus", sub titlul „Enigmă cronogramatică" și aparține lui D. Bartolomeu:

La anVL...Vn foC DIstrVgător
a MIstVIt oraşVL nostrV.

Se cere anul incendiului care ar fi mistuit orașul Iași, după cum consemnează un letopiseț. Prin adunarea literelor cu semnificații de numere rezultă anul 1783: M+D+C+L+L+ +L+V+V+V+V+V+V+I+I+I= = 1 000 + 500 + 100 + 50 + 50 + + 50 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + + 1 + 1 + 1 = 1 783.

În continuare, prezint *trei cronograme ale subsemnatului*, cu subiecte luate din istoria patriei noastre, ultimul fiind inedit:

I

La zeCe ghenare...aCest an, 1475
oastea LVI Ştefan ÎnfrÎnt-a
La VasLVI pe SVLeIMan...

II

ÎN ACEST AN, MIHAI VITEAZU'
CU PREA PUTINII SĂI OȘTENI 1569
FLOAREA OȘTIRILOR LUI SINAN
O-NFRÎNSE LA CĂLUGĂRENI.

III

ÎN APUSENI, PRIN NINSOARE,
ÎN CURSUL ACESTUI AN,
AU PORNIT RĂSCOALA MARE
HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN.

Adunînd valorile literelor numerale veți afla data celor trei mari evenimente.

LIGAMENTE

LIGAMENTELE (cf. lat. „ligamentum" = legătură) sînt un gen de enigme în versuri, care ascund, prin intermediul a cîte două sau mai multe cuvinte, o serie de noțiuni, nume proprii sau comune, făcînd parte din aceeași categorie tematică. Procedeul folosit pentru această „camuflare" se numește **ligamentare** și constă din trei faze:

— scindarea fiecărei noțiuni în două sau mai multe părți (= grupări de litere), fără a se schimba ordinea literelor sau a fragmentelor rezultate, încît citindu-le, în continuare, să rezulte același cuvînt;

— căutarea unor cuvinte care să înglobeze, total sau parțial (în finală) primul fragment și total sau parțial (la începutul cuvîntului) ultimul fragment; dacă sînt mai mult de două fragmente, cel(e) din mijloc rămîn(e) ca atare, dacă are (au) un sens propriu. De exemplu: cuvîntul MAȘINĂ se poate ligamenta în formulările „au rămas în Arad" „maMA ȘI NAșii";

— și încadrarea acestor grupuri de cuvinte în versurile unei poezii, care trebuie să aibă un subiect și să pară cît mai firească.

LIGAMENTELE se prezintă cu **un titlu** (care se referă de obicei la subiectul poeziei), **poezia-ligament** și un **text explicativ**, care indică dezlegătorului cîte și ce noțiuni trebuie să afle; uneori, poate indica, într-o paranteză, din cîte litere sînt alcătuite noțiunile ce trebuie găsite.

FRAGMENT DE SCRISOARE

Cărai mă, Nae, o mulțime
De strănepoți cu toate cele...
Rămîn drăguții la Vîlcele!
De Iancu, tot nu știe nime...
L-a căutat la poștă vărul!
Nu ne mirăm că nu-l găsește...
Din august tot pescuiește
Cosac... Acesta-i adevărul!

N.A. Se vor afla 11 munți și piscuri din patria noastră. (8, 3, 5, 6, 4, 6, 8, 6, 4, 4, 4).

Cunoscînd procedeul enigmistic de compunere și bideterminarea din textul explicativ, ligamentele se vor găsi ușor, mai ales dacă se citește textul poeziei cu multă atenție și de mai multe ori.

METAGRAMA

METAGRAMA (cf. gr. „meta" = după; „gramma" = literă) este problema enigmistică, în versuri sau în imagini, care constă în a găsi unul sau mai multe cuvinte noi, cu sensuri diferite, prin schimbarea unei litere, indiferent care, din cuvîntul de bază, care trebuie dedus din prima parte a enigmei în versuri sau din desen.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu: din cuvîntul INTERJECȚIE se obține cuvîntul INTERSECȚIE, prin înlocuirea literei J cu litera S; prin schimbarea primei litere a cuvîntului CASTEL se obțin cuvintele PASTEL și RASTEL; prin schimbarea ultimei litere a cuvîntului PĂSTRĂV rezultă cuvîntul PĂSTRAT ș.a.m.d.

Valoarea unei metagrame depinde de lungimea cuvîntului de bază și de numărul de cuvinte care se pot obține din acesta.

După modalitatea prezentării, metagramele se clasifică în:
— metagrame în versuri,
— metagrame ilustrate,
— metagrame multiple ilustrate,
— metagrame ilustrate și anagramate,
— metagrame multiple ilustrate și anagramate,
— și golful de cuvinte.

a) **Metagrama în versuri** se prezintă cu: **un titlu**, care se referă atît la subiectul poeziei, cît și la noțiunile rezultate prin metagramare, și cu **o cheie**, care poate să indice numai numărul de litere al cuvintelor soluție sau să noteze cu X literele care rămîn neschimbate și cu O litera care se schimbă. Se înțelege că și poezia trebuie să aibă unele calități: unitate, cursivitate și un subiect cît mai logic.

ÎNCURCĂTURĂ

(metagramă: XXXXXOXXXXX)

Vai, sărmana buburuză!
Încotro s-o mai apuce?
Se găsește la răscruce
Singură și cam confuză...

TRATAMENT EFICACE

(metagramă: XXOXXXXX)

Procesele patogene
Se pot vindeca rapid
Cu un tratament... lichid,
Aplicat prin mușchi și vene.

SCHIMB SUI-GENERIS

(metagramă: XXXXXOX)

„Un regat, pentru un cal"
Ar fi dat Richard la urmă...
Să fiu mai original,
Dau un fruct... pe-o-ntreagă turmă!

---

* * *

PE ARIPILE VÎNTULUI

(metagramă: XXXXOXXX)

Pluteau pe-aripi de vînt „florile vieții",
Pe fond de-azur buchet multicolor...
Le-asemuiam, în faptul dimineții,
Cu niște floricele din răzor.

---

* * *

CA ÎN BASME

(metagramă: XXOXXXXXX)

După un vis, cu flori și pirostrii,
Un Făt-Frumos și-o dalbă Cosînzeană
Pășeau prin lumea noastră pămînteană,
Pe drumul multor alte reverii.

---

b) **Metagrama ilustrată** se prezintă spre dezlegare cu:

— **un titlu** (bideterminare), care sugerează sensul noii noțiuni, rezultată prin metagramare;

— **o cheie** (ca la metagrama în versuri);

— **și o imagine**, cît mai clară, a noțiunii de bază, la care se va adăuga sau nu litera care va apare în noul cuvînt (această literă poate să lipsească din desen și să fie introdusă în locul literei O din cheie).

Scanned with OKEN Scanner

FARMACEUTICĂ
(metagramă: XXXXXOX)

AGRICOLĂ
(metagramă: ÇXXXXXX)

Metagrama ilustrată se mai poate prezenta, ca în anagrama ilustrată, cu imaginile ambelor noțiuni, îmbinate într-un desen unitar și fără litera-cheie:

LA HOCHEI
(metagramă: OXXXXXXXXX)

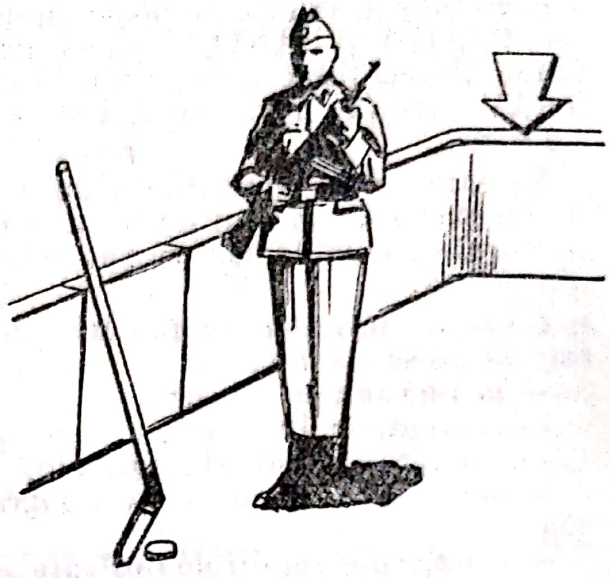

PLANTE ERBACEE
(metagramă: XXXXXXXXOX)

c) **Metagrama multiplă ilustrată** este o varietate mai dificil de realizat a precedentei, care se prezintă, ca și anagrama multiplă ilustrată, cu un complex de cel puțin trei imagini:

Scanned with OKEN Scanner

ÎN DELTĂ
(metagramă multiplă: 3×XXXOXX)

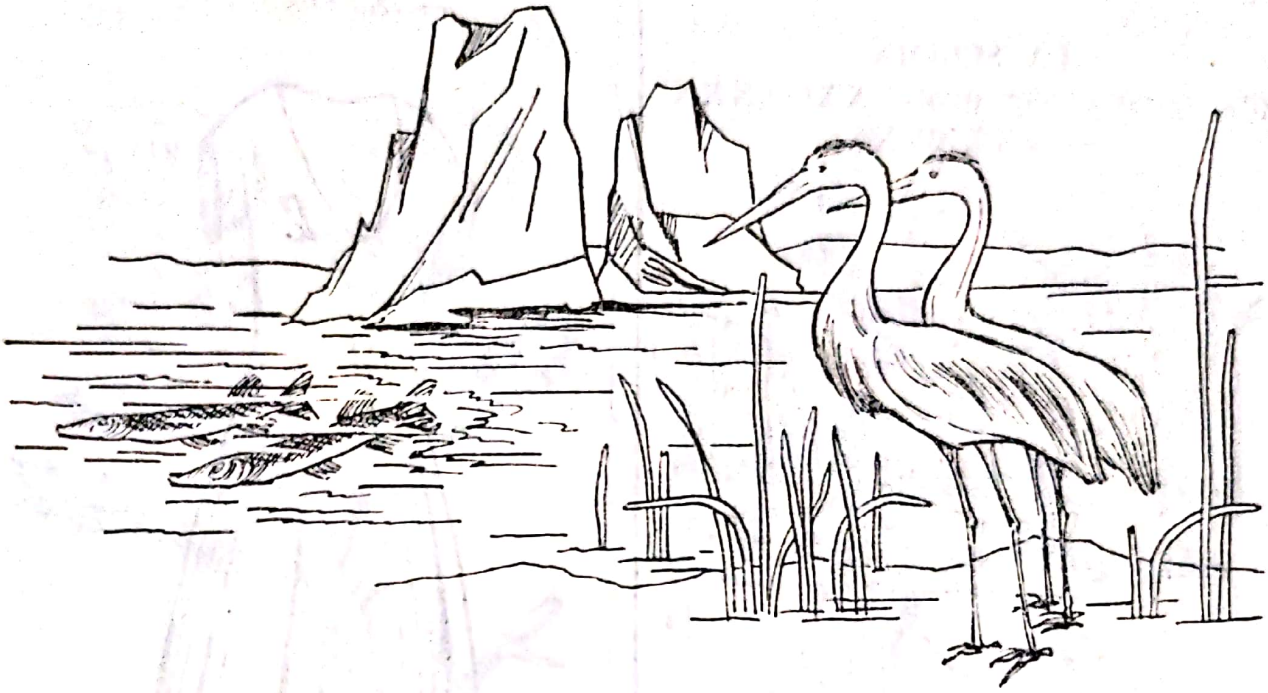

d) **Metagrama ilustrată și anagramată** (sau, mai simplu, **metagrama anagramată**) este una dintre cele mai răspîndite probleme enigmistice în actualele pagini ale publicațiilor de specialitate, fiind ușor de compus și nu prea dificil de dezlegat. Se prezintă cu:

— **un titlu** (bideterminare), care dă indicații asupra domeniului din care provine cuvîntul soluție;

— **o cheie** alcătuită din două părți: **în prima**, litera O indică litera care se elimină din **cuvîntul-bază**, iar **în a doua**, același semn indică locul unde se va găsi noua literă, care o înlocuiește pe cea eliminată, în **cuvîntul-soluție** (cuvînt rezultat prin anagramarea cuvîntului-bază, după ce i s-a înlocuit litera exclusă cu cea nouă). ~ Celelalte litere se notează cu X;

— și **o imagine**, cît mai clară, reprezentînd **cuvîntul-bază** ce va fi supus anagramării, în (sau lîngă) care se adaugă litera care o va înlocui pe cea exclusă din cuvîntul ilustrat. Din motive de estetică, este bine ca această literă să nu mai apară în desen, ci în locul care-i este repartizat în partea a doua a cheii.

Valoarea acestei probleme enigmistice constă atît în lungimea cuvîntului-bază ales, cît și în frumusețea cuvintelor soluție, rezultate prin anagramare. Trebuie să fim atenți și aici, la anagramare, ca în noul cuvînt rezultat astfel **să nu existe grupări mai mari de două litere care să se succeadă identic ca în cuvîntul-bază**. Exemplu de **anagramă imperfectă:**

O PERLĂ A MĂRII NEGRE
(metagramă anagramată:
XXOXXXXX — XXNXXXXX)

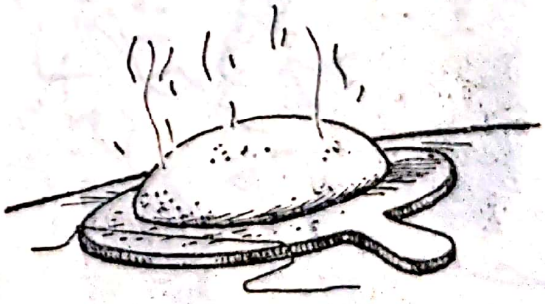

Soluție: MĂMĂLIGĂ — MANGALIA

Scanned with OKEN Scanner

Exemple de **metagrame anagramate corecte:**

LA SCRIMĂ
(metagramă anagramată: XXOXXXX — FXXXXXX)

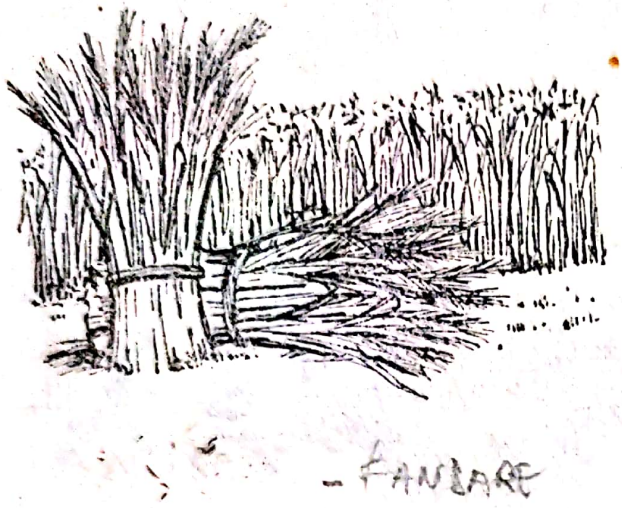

PENTRU ESCALADARE
(metagramă anagramată: XXXOXXX — XXOXXXX)

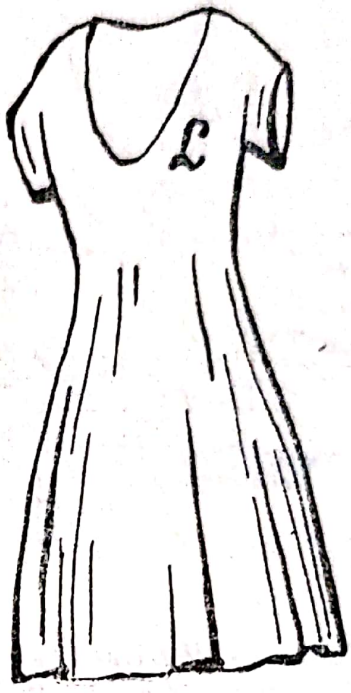

SOI DE PAPAGAL!
(metagramă anagramată: XOXXXXX — XXXIXXX)

LA FOTBAL
(metagramă anagramată: XXXXXOX — XXXXXRX)

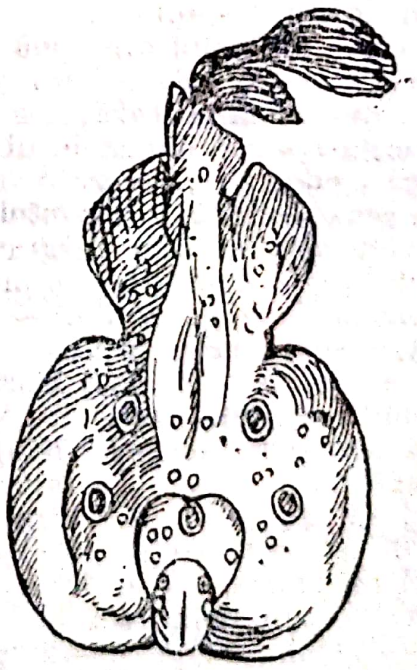

Scanned with OKEN Scanner

DIN FIZICĂ
(metagramă anagramată:
XXOXXXXX — XXCXXXXX)

PENTRU ATESTARE...
(metagramă anagramată:
XXXXXXOX — XXXXPXXX)

MEDICAMENT
(metagramă anagramată:
XXXXXXOX — XXXXRXXX)

DIN VEGETAȚIA MUNȚILOR
(metagramă anagramată:
XXOXXXXX — XXXUXXXX)

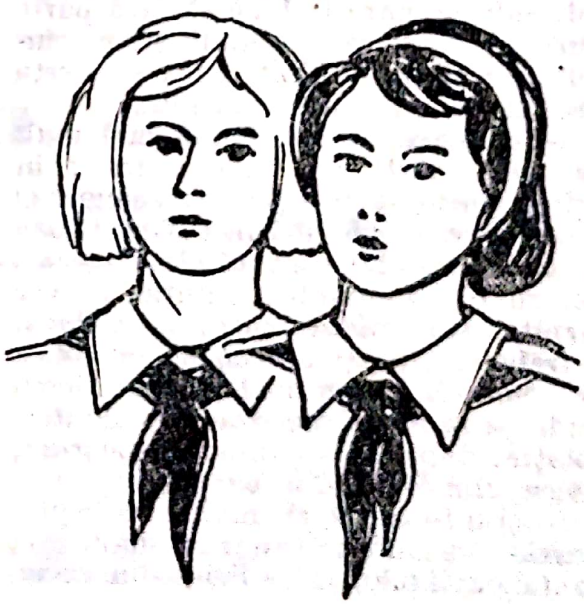

Scanned with OKEN Scanner

MIRAJ ESTIVAL

(metagramă anagramată: XXXXXX+OXXXX=XXXXX XEXXXX)

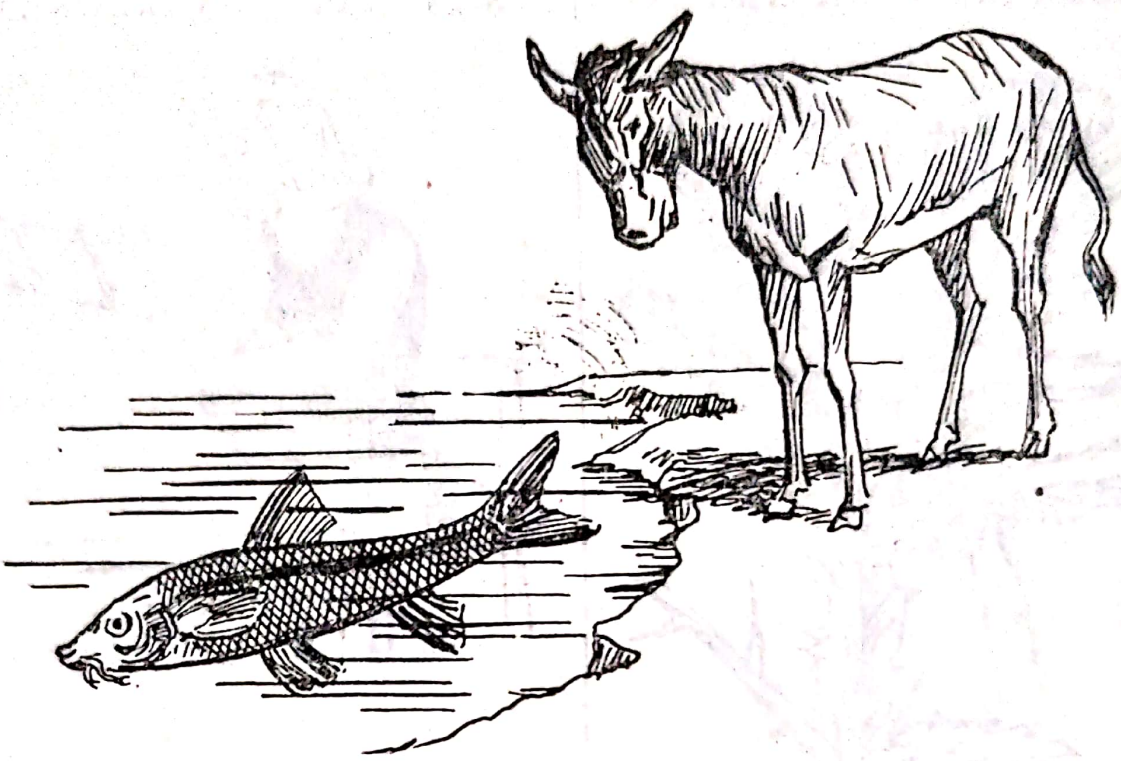

e) **Metagrama multiplă ilustrată şi anagramată** (sau, mai simplu, **metagrama multiplă anagramată**) este o variantă mai complexă a precedentei, mai greu de realizat, dar cu atît mai valoroasă. Se prezintă cu:

— **un titlu** (bideterminare), care se va referi **în mod obligatoriu** la cuvintele soluţie, care trebuie să facă parte din aceeaşi sferă noţională şi, bineînţeles, la cuvîntul-bază, dacă şi acesta provine din acelaşi domeniu;

— **o cheie**, alcătuită din **mai mult de două părţi** (de obicei, trei): **în prima parte** se indică prin semnul O litera care se schimbă **în cuvîntul-bază** şi care este bine să rămînă aceeaşi pentru toate cuvintele soluţie, ce vor rezulta prin anagramare; în **a doua, a treia** ş.a. părţi ale cheii, se indică prin noile litere, în mod succesiv, locul unde se vor găsi acestea **în cuvintele soluţie**, după ce au înlocuit, pe rînd, litera eliminată din cuvîntul-bază.

— şi **o imagine**, cît mai clară, reprezentînd în mod unitar şi cît mai logic, toate cuvintele, în ordinea din cheie.

LA RESTAURANT

(metagramă multiplă anagramată: OXXXXXXX—XXXXXXVX—XXXXXXNX)

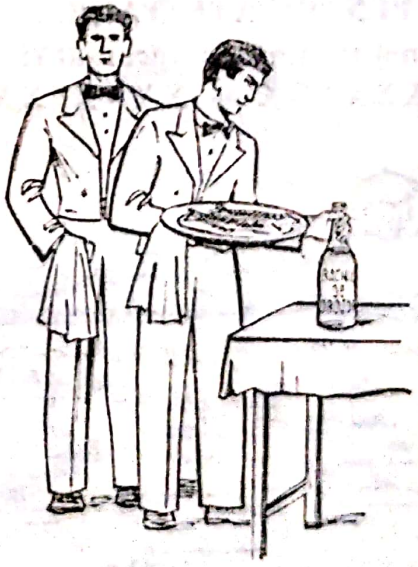

Scanned with OKEN Scanner

f) **GOLFUL DE CUVINTE** este o problemă enigmistică, mult răspîndită în trecut, **care constă în a ajunge de la o noţiune la alta, trecînd printr-o succesiune de cuvinte, fiecare reprezentînd metagrama celui precedent.** Se prezintă cu:

— **un titlu** (GOLF DE CUVINTE);

— **o grilă,** în care sînt înscrise de la bun început **prima şi ultima noţiune** (de plecare şi de sosire); aceste noţiuni sînt alese în mod special, trebuind să existe între ele un anumit raport: nex cauzal, antonimie, omonimie, sinonimie ş.a. Între aceste două noţiuni cunoscute se găseşte spaţiul rezervat cuvintelor de tranziţie, al cărui număr variază de la caz la caz. Lungimea tuturor cuvintelor ce vor fi introduse în grilă este aceeaşi cu a celorlalte două cunoscute. Literele care se schimbă se notează cu un semn (X sau asterisc), cîte unul pentru fiecare cuvînt; de fapt, în aceste semne grafice constă **cheia** problemei, dezlegătorul trebuind să le înlocuiască cu diferite litere, în aşa fel încît să rezulte cuvinte corecte, care să se succeadă în deplin acord cu intenţia autorului;

— şi un **text explicativ,** care se rezumă la o întrebare („Cum ajunge X în (sau la) Y?"; „Cum se ajunge de la X la Y"? ş.a.) **O metodă care duce mai rapid la soluţie** este aceea de a completa pătrăţelele grilei, mergînd pe coloane, mai întîi cu litere din cuvîntul-plecare, care se repetă pornind de sus în jos, pînă se ajunge la semnul grafic, după care se recurge la acelaşi procedeu, de jos în sus, înscriind în acelaşi mod, în căsuţe, litere din cuvîntul-sosire; apoi, se continuă cum s-a amintit mai sus.

GOLF DE CUVINTE

B	A	B	E	L	E
			✖		
				✖	
✖					
			✖		
		✖			
✖					
P	A	D	I	N	A

Cum se ajunge de la cabana Babele la cabana Padina?

MONOVERBUL, BIVERBUL, TRIVERBUL ŞI CRIPTOGRAFIA

În forma lor actuală reprezintă, fără doar şi poate, cele mai complexe şi mai puţin accesibile probleme de enigmistică, descifrarea lor solicitînd, în egală măsură, inteligenţa, fantezia, pregătirea şi rutina dezlegătorilor. **Ele oglindesc de fapt diferite înfăţişări ale unuia şi aceluiaşi gen enigmistic,** în structura lor intrînd aproximativ **aceleaşi elemente grafice şi aceleaşi elemente de compunere** („formule enigmiste"), **nediferenţiindu-se** între ele **decît prin numărul de cuvinte al soluţiilor şi prin cheie.**

Astfel, MONOVERBUL (cf. gr. „monos" = unic; lat. „verbum" = cuvînt) presupune o **soluţie formată dintr-un singur cuvînt,** BIVERBUL (cf. lat.

Scanned with OKEN Scanner

„bis“ = de două ori, dublu), o **soluție formată din două cuvinte**, TRIVERBUL (cf. gr. „tri“ = cu trei, triplu), o **soluție din trei cuvinte**, iar CRIPTOGRAFIA (cf. gr. „kryptos“ = ascuns; „graphein“ = a scrie), o **soluție formată din cel puțin patru cuvinte.**

În ceea ce privește **CHEIA:**

— la MONOVERB, este alcătuită **din două cifre**, din care **prima** arată **numărul de combinații sau de părți folosite**, iar **secunda, numărul de litere ale cuvîntului-soluție;**

— la BIVERB, este formată **tot din două cifre**, dar acestea nu mai-prezintă numărul de combinații folosite, ci numai **numărul de litere al celor două cuvinte-soluție;**

— la TRIVERB, este formată **din trei cifre**, fiecare indicînd, pe rînd, numărul de litere al celor trei cuvinte din soluție;

— iar la CRIPTOGRAFIE, este alcătuită **din cel puțin patru cifre**, care indică, succesiv, numărul de cuvinte din propoziția sau fraza-soluție și cîte litere are fiecare cuvînt.

Dificultatea rezolvării acestor probleme constă în faptul că sînt prezentate grafic printr-un număr cît mai economic de elemente componente **(litere, semne de punctuație, semne diacritice, semne matematice, simboluri** ș.a.), cu aspect și mărime care diferă, dispuse în variate moduri și cu anumite raporturi între ele, care pun adesea la grea încercare puterea de discernămînt a dezlegătorilor... Dar, satisfacția soluționării lor este direct proporțională cu acest grad de dificultate! Cu puțină experiență și cu ceva mai multă tenacitate, cu ajutorul titlului (bideterminarea) și a cheii, interpretînd logic și direct semnele grafice din reprezentare, fără a le neglija aspectul și raporturile spațiale, se va ajunge în cele din urmă la soluția problemei.

Pentru a se spori parcă și mai mult gradul de dificultate, s-a recurs în ultima vreme la **folosirea obligatorie a procedeului ligamentării** în alcătuirea biverbelor, triverbelor și criptografiilor.

Ligamentarea constă în folosirea unui element de compunere sau a altuia, prin includerea literelor de sfîrșit ale primului cuvînt și a celor de început ale cuvîntului secund (V. „Ligamente“, pag. 328). Prin acest procedeu, soluțiile literelor și ale diferiter alte semne de construcție, luate în parte, nu mai alcătuiesc cuvinte independente — adică monoverbe, biverbe sau triverbe, ci se întrepătrund, formînd laolaltă, prin bideterminare, propoziția sau fraza soluției ca un tot unitar. Deci, în accepțiunea enigmistică actuală, BIVERBUL, TRIVERBUL și CRIPTOGRAFIA pot fi etichetate ca **o înșiruire de monoverbe clasice, literale, la care ligamentarea este obligatorie,** nefiind permis să existe litere care să nu intre în construcția lor.

După cum am mai amintit, în procesul compunerii (și al dezlegării) majorității problemelor rebusiste, deci și al celor de mai sus, **se ignorează semnele diacritice**, în sensul că literele A, I, S, T pot fi citite și Ă sau Â, Î, Ș, Ț.

Cele mai valoroase MONOVERBE, BIVERBE, TRIVERBE și CRIPTOGRAFII, dar și cele mai greu de rezolvat, sînt acelea în care există un raport invers proporțional între numărul de elemente grafice ale construcției și numărul de litere al soluției (V. p. 345).

MONOVERBUL, BIVERBUL, TRIVERBUL și CRIPTOGRAFIA se prezintă cu:

— **un titlu** (bideterminarea), care după cum am văzut și la celelalte probleme prezentate, trebuie să sugereze despre ce este vorba în soluție, să delimiteze sfera noțională a acesteia;

— **o cheie** (V. pp. 338—345);

— și **o prezentare**, alcătuită din **diferite semne (elemente) grafice**, majoritatea ușor de recunoscut și de numit:

a — LITERE: predominante. De obicei sînt folosite **literele din scrierea noastră curentă**, majoritatea de proveniență **latină**; acestea sînt denumite în soluție fie **scurt**, fie **cu actuala lor valoare fonetică** (be, ce, de, fe, ghe, ha, je, ca, le, me, ne, pe, chiu, re, se, te, ve, ics, igrec, ze). Vechile valori fonetice sînt cu totul interzise (bî, cî, dî,

Scanned with OKEN Scanner

fi, gi, hî etc. sau el, em, en, er etc.). Mai sînt utilizate, uneori, litere din alfabetul grec (alfa, beta, gamma, delta, pi, ro ş.a.), **chirilice** sau **slavon** (az, buche, vede ş.a.) etc. **Literele** pot fi **vocale** sau **consoane, mari** (majuscule) sau **mici** (minuscule), pot fi scrise **de mînă** sau **de tipar**. Literele **de tipar** sau **tipografice** pot fi **aldine** sau **grase, anticva, azure, caligrafice, capitale** sau **verzale, capităluţe, cursive** sau **italice, egipţiene, elzevire, gotice, groteşti, înguste** sau **şmale, lapidare, late, ronde** ş.a.; la rîndul lor, aceste caractere pot fi de diferite mărimi, conform numărului de **puncte tipografice** ale corpului: **diamant, perlă, agată** sau **nonparéil, colonel, petit, borghis, garmond, cicero, mitel, terţia, text, misal, canon** ş.a.

b — NUMERE: **arabe** şi **romane**, cu denumirile lor. Lunile anului pot fi notate cu cifre romane.

c — SEMNE DE PUNCTUAŢIE: punct, semnul întrebării, semnul exclamării sau mirării, virgulă, punct şi virgulă, două puncte, semnele citării sau ghilimelele, linia de dialog sau de pauză, parantezele şi punctele de suspensie.

d — SEMNE ORTOGRAFICE PROPRIU-ZISE: apostrof, liniuţă de unire sau cratimă.

e — SEMNE DIACRITICE: sedilă, tildă, tremă, umlaut ş.a.

f — SEMNE GRAFICE: accente, acoladă, asterisc sau steluţă, bară ş.a.

g — SEMNE sau SIMBOLURI MATEMATICE: **adunare** (+), cu sensurile de „plus, şi cu, adunat, adiţionat", dar şi de „pozitiv"; **scădere** (—), cu sensurile de „minus, fără, din", dar şi de „cratimă" şi „negativ"; **înmulţire** (×), cu sensurile de „înmulţit, ori", dar şi de „zece", „anonim" sau „luna octombrie"; **împărţire** (:), cu sensurile de „împărţit, divide, în"; **egalitate** (=), cu sensurile de „egal, este sau e, fac, dă, rezultă", dar şi de „paralele"; **alte semne sau simboluri**: unghi, fracţie, infinit, factorial (cu simbolul „!"), integrale, sumă, produs, raţie, radical sau rădăcină (pătrată sau cubică) etc. (număr) prim sau secund.

h — ELEMENTE GEOMETRICE: cerc (sau inel, prin analogie), elipsă, pătrat, romb, trapez, triunghi etc., diagonală, mediană, secantă, tangentă, ipotenuză ş.a.

i — ALTE SIMBOLURI: săgeată, rocadă mică (00) sau mare (OOO) ş.a.

Atenţie! Astăzi nu mai sînt admise în prezentarea criptografiei **notele muzicale**, fiind considerate imagini.

ELEMENTELE DE COMPUNERE

Pe lîngă elementele grafice, vizibile şi uşor de descifrat, mai există multe altele, mai puţin evidente, care au fost introduse treptat, în decursul multor ani, de fantezia şi rutina sfincşilor, în ţesătura intrinsecă a monoverbelor, biverbelor, triverbelor şi criptografiilor, şi care intervin ca un liant între părţile lizibile din prezentare, alcătuind r a ţ i o n a m e n t u l, cunoscute sub denumirea de ELEMENTE DE COMPUNERE sau, mai simplu, FORMULE. Ele reprezintă de obicei **operaţii matematice** şi **părţi de vorbire** (prepoziţii, conjuncţii, adverbe, adjective, numerale, verbe, prefixe şi, uneori, pronume, articole nehotărîte).

— **OPERAŢII MATEMATICE: adunare, scădere, înmulţire, împărţire** şi **ridicarea la putere.** Formulele primelor patru operaţii se deduc din explicarea semnelor matematice, inclusiv semnul **egal** (=). S-ar mai putea adăuga aici rezultatul acestor operaţii: **total, rest** sau **rămîne, cît.** Pentru **ridicarea la putere** se utilizează cel mai frecvent prepoziţia „**la**" (adică: la puterea). Uneori, se extrage şi rădăcina pătrată şi cubică, prin utilizarea radicalului.

— **PĂRŢI DE VORBIRE** (cele mai folosite sînt subliniate):

a) **Prepoziţii:** către, înspre, spre, **la, cu,** după, **în,** întru, prin, **pe, peste,** asupra, **fără, din,** de la, pînă, **între,** dintre, printre, **lîngă, sub** ş.a.

b) **Conjuncţii: şi,** ci, **doar, iar,** iară, iarăşi, însă, nici, precum, **ca şi,** sau, **ori** ş.a.

c) **Adverbe** (plus locuţiuni adverbiale): aici, aicea, aci, aproape, **alături,** imediat, aidoma, aşa cum, aşa ca, asemenea, asemeni, aşijderea, aşijderi, **ca,** chiar, cît (este, e), cum (este, e),

Scanned with OKEN Scanner

(de) tip, (de) gen, **idem**, identic, (în) stil, la fel, tot așa, altminteri, anapoda, (pe) dimpotrivă, în alt chip, pe dos, afară, departe, înapoi, în sau la capăt, (mai) încolo, îndărăt, în urma, la fine, apoi, dinainte, cap la cap, înainte, în cap; ba, nu, aș, da, ba ... ba ...; așa de, atît, prea, cu sau fără soț, iar, din nou, încă (o dată), înăuntru, inclusiv, în coloană, în diagonală, în ordine, în șir, la rînd, în scară, (în) **jos**, (în) **sus**, la dreapta, la stînga, la nord, la sud etc.; la numitor, mereu, (nu) numai, oleacă, pe linie, unde ș.a.

d) **Adjective:** (după aspect) **alb** (sau clar, curat, imaculat), cenușiu sau gri, umbros, **negru** sau **mat**, de alte culori, hașurat (sau liniat, reiat, cu rastere); **gol**, **plin**, găurit, crăpat, greșit, împuns, pătat, murdar, **ros**, rupt șters, imprimat, îngrădit, subliniat (cu) etc.; (ca poziție) **drept**, **oblic** (sau adus, aplecat), culcat sau lungit, îndoit, întors sau sucit, inversat sau răsturnat, inițial, lateral, final, alternativ, alăturat sau învecinat, cuplat (sau atașat, atins, împletit, lipit, cusut, tangent, unit etc.), separat, atîrnat (de, în), inclus (sau inserat, introdus, intrat etc.), așezat (sau plasat, **pus**, situat, trecut, lăsat etc.); (comparativ) analog (sau identic, echivalent **egal**, geamăn, imitat, îngemănat, **leit**, **asemănător**, **similar**, același etc.), aparte, cu ceva comun, **alt**, format (așa ca), redat (așa cum arată..., cu..., în... ș.a.); (ca mărime) **mare**, **mic**, coșcogea, ditai sau ditamai, **înalt**, **lung** (sau alungit), **lat** (sau lățit, **gros** etc.), îngust sau subțire, scurt (sau pitic, pipernicit etc.), chircit, inegal, variat etc. (ca număr) **singur** (sau stingher, **unic**), dublu (sau dublat, **pereche**), triplu (sau triplat), destul, toți, **mult**, rar (sau rărit), repetat, **par** sau impar etc. (ca formă) **oval**, pătrat, rotund etc., latin sau roman ș.a. (alte aspecte) articulat, **citat**, fonetic, negativ, pozitiv, ternar; **anulat** (sau **nul**, redus, **tăiat** etc.); omis (sau eludat, uitat etc.).

e) **Numerale:** unu, **prim**, întîi, **doi**, secund, al doilea, amîndoi, **trei**, al treilea, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, o sută, o mie, milion, miliard etc.; zero (sau **nulă**, **nimic**); **cîte**, **cîți**, **cîțiva**, **cîteva**, ambii, ambele, tustrei, tustrele, tuspatru, de cinci ori etc.

f) **Verbe:** aduce (cu, ca), alter, nează (cu), apar(e) (în, ca, ca și...) arată (cît, ca), **are**, **au**, ascunde, conține, crește, cuprinde, **dă**, deține, divide **este**, **e**, fac, **îi** (sau -i), imită (pe), include, însoțește, intră în, **îs** (sau -s), lipsește, pătrunde, precede, reapare, reazimă, se repetă, rezultă, **șade**, **stă**, **stau**, scade, seamănă (cu), se află, sînt ține, ține locul (sau ține loc de...), urcă etc.

g) **Prefixe: ante**, **bi** (sau bis), di, echi, poli, **post**, semi, supra, **tri** ș.a.

h) **Pronume:** el, ele, unul, una, însuși, fiecare, îl, lui, lor ș.a.

i) **Articol nehotărît: un**, **o**, **niște**.

*

* *

EXEMPLIFICĂRI

A. MONOVERBE LITERALE:

ÎN LABIRINT

(monoverb: 6 — 8)

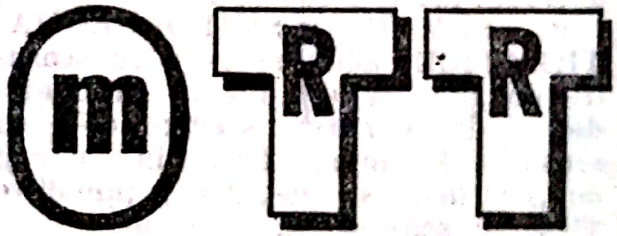

Soluția: MINOTAUR. Bideterminarea sugerează soluția, întrucît acest monstru mitologic trăia în labirintul din insula Creta, construit special pentru el de regele Minos. Prima parte a cheii arată că soluția este formată din șase părți sau combinații (M-în-O; T-au-R), iar secunda, că aceeași soluție are opt litere.

Scanned with OKEN Scanner

PENTRU MĂSURAT
(monoverb: 3—7)

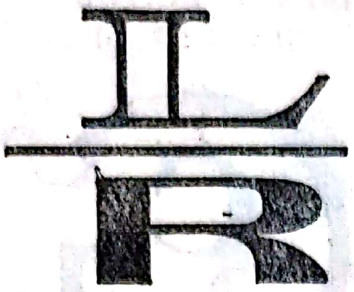

RASĂ GEOGRAFICĂ
(monoverb: 6—9)

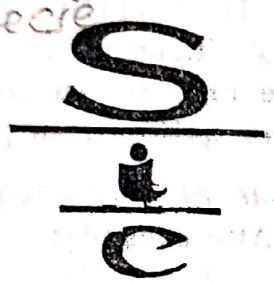

FĂRĂ FRICĂ
(monoverb: 3—8)

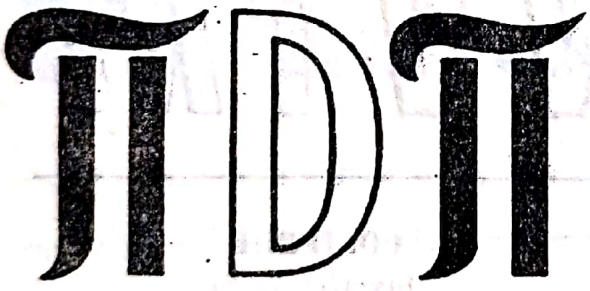

ORNITOLOGICĂ
(monoverb: 6—8)

DIN FRUMUSEȚILE ODISEEI
(monoverb: 6—8)

B. MONOVERBE ILUSTRATE

Monoverbele ilustrate se deosebesc de monoverbele literare numai prin **prezentare,** care, după cum arată și numele, se face **sub formă de imagini.** Nu se consideră monoverb ilustrat acela în care, pe lîngă imagini, mai apar una sau mai multe litere:

CABANĂ TURISTICĂ
(monoverb: 3—9)

MASIV ÎN CARPAȚII MERIDIONALI
(monoverb: 3—6)

Exemple de monoverbe ilustrate:

DE PRIPAS
(monoverb ilustrat: 3—8)

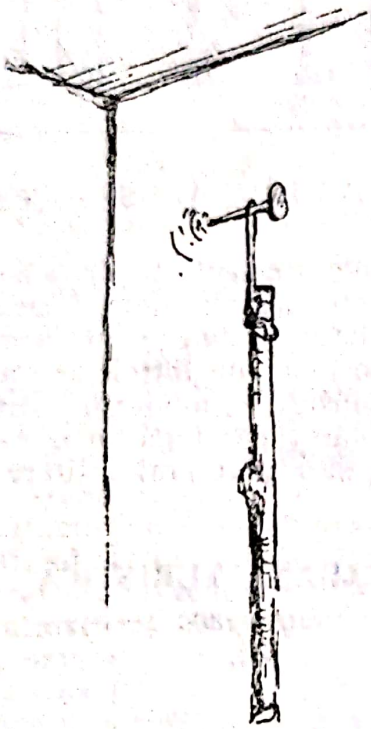

DINTR-O FRUMOASĂ CAPITALĂ
(monoverb ilustrat: 4—9)

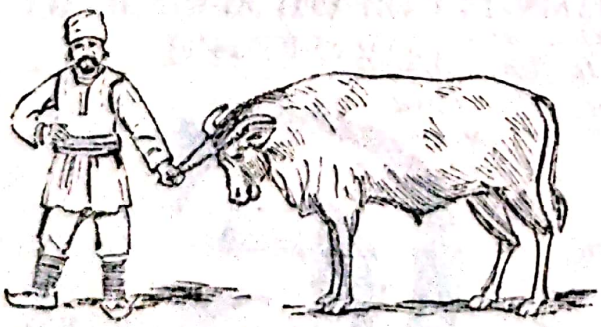

Monoverbul ilustrat poate fi înfățișat și sub forma **anagramată.**

C. BIVERBE LITERALE

ÎNCĂPĂȚÎNATUL
(Biverb: 5, 6)

Soluția: CATÎR NĂTÎNG, adică „C atîrnat în G“ (ligamentarea se face după cum se remarcă, cu elementele de compunere „atîrnat, în“).

Alte exemple:

LA CANOTAJ
(biverb: 6, 10)

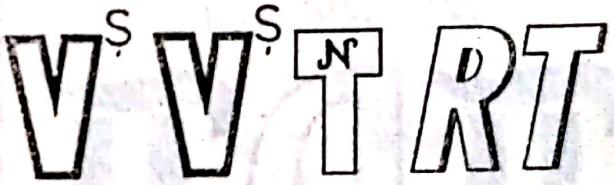

CONIFERE
(biverb: 4, 6)

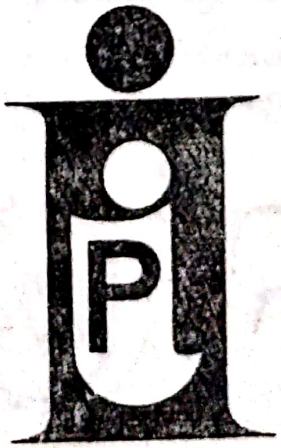

Scanned with OKEN Scanner

CREASTĂ ÎN BUCEGI
(biverb: 5, 4)

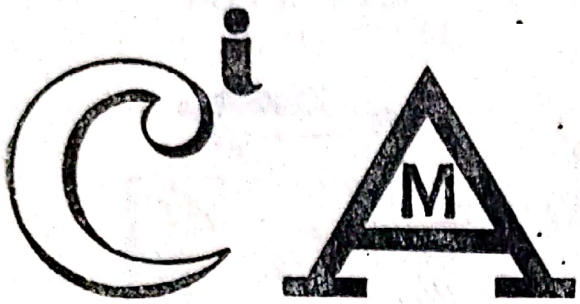

BAZĂ TURISTICĂ ÎN M-ȚII BANATULUI
(biverb: 6, 7)

BA NC

DEVIZĂ PENTRU TURIȘTI
(biverb: 7, 9)

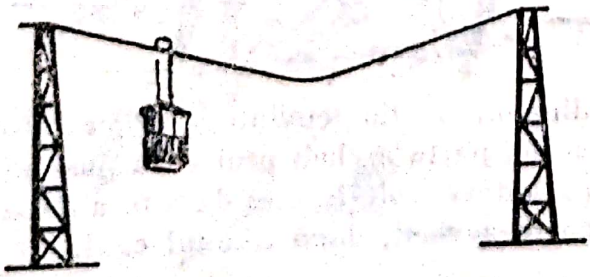

UNUL DIN BENEFICIARII MUNTELUI (biverb: 6, 10)

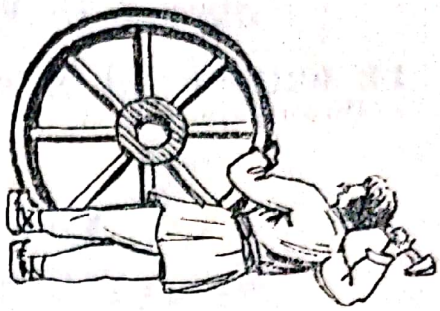

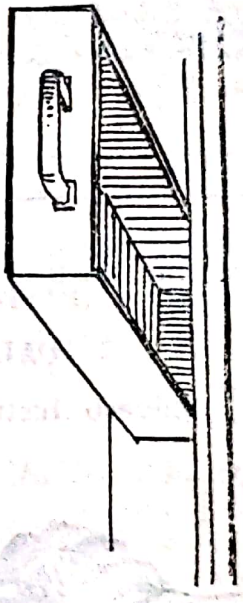

HOH

PE DRUMURI DE MUNTE
(biverb ilustrat: 4, 11)

MONUMENT AL NATURII DIN M-ȚII BIHARIEI
(biverb ilustrat: 7, 6)

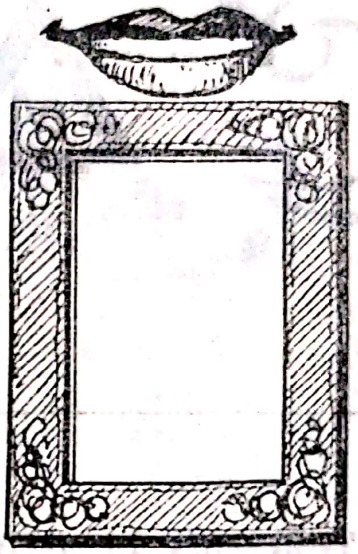

Biverbul ilustrat poate apare și sub forma **anagramată:**

CABANĂ ÎN M-ȚII BAIULUI

(biverb ilustrat și anagramat: 3, 2, 5, 4 = 6, 8)

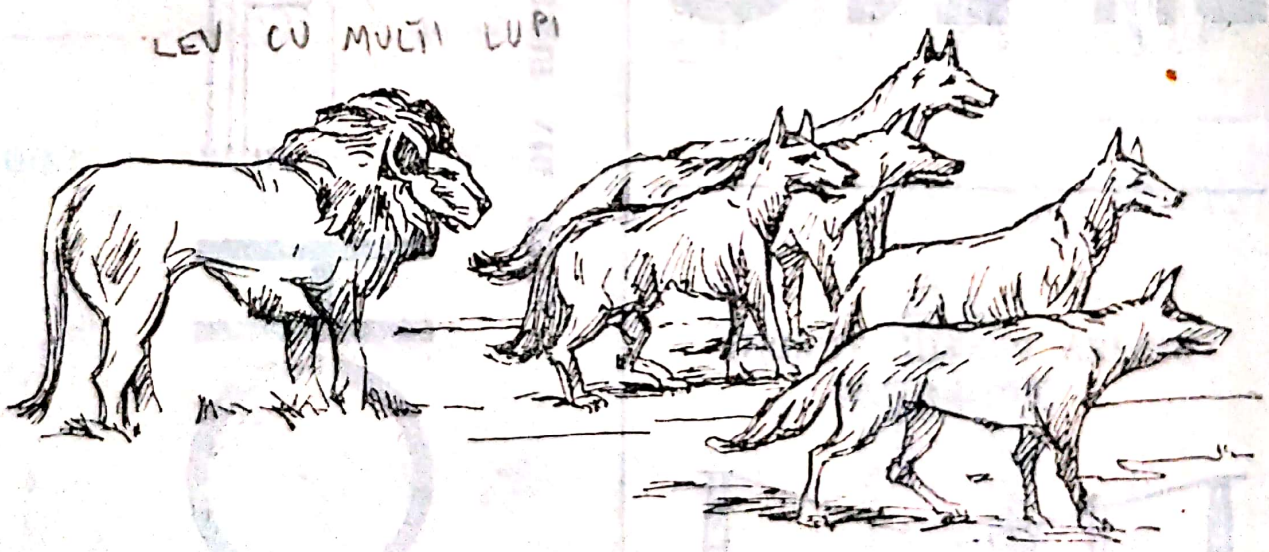

Biverbul ilustrat mai poate fi înfățișat și sub **forma eliptică** (ca dealtfel și monoverbul). După ce se interpretează imaginile, **se exclude o literă** dintr-unul din cuvinte, indicat în prima parte a cheii prin cifra pusă în paranteză; soluția este dată în a doua parte a cheii, după semnul egal.

Scanned with OKEN Scanner

UN IMPRESIONANT MONUMENT AL NATURII

(biverb ilustrat eliptic: 5 + 7 + (6) = 7, 10)

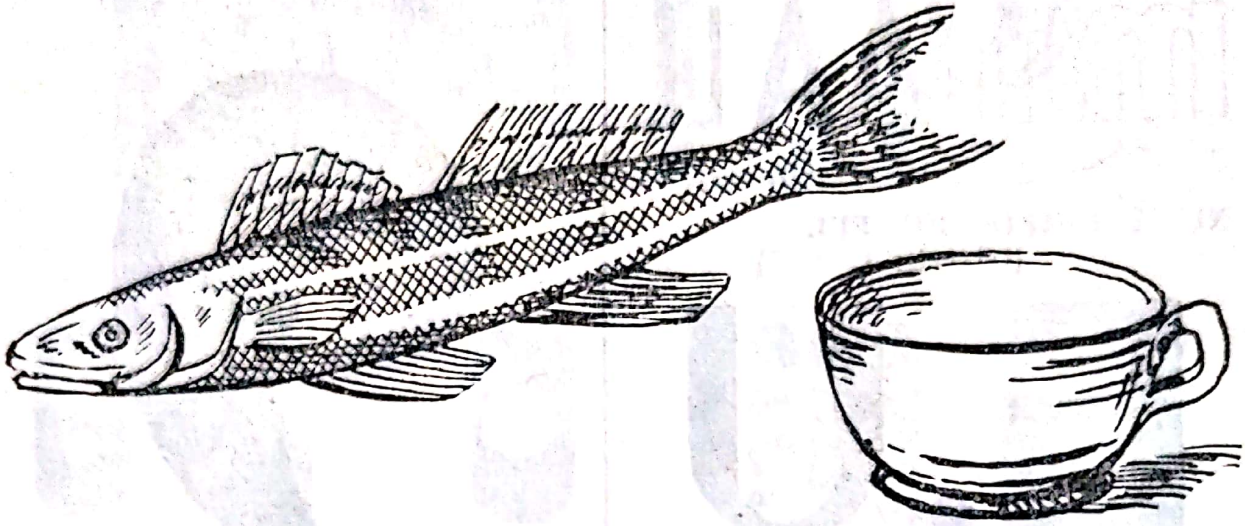

Biverbul ilustrat eliptic se mai poate prezenta și anagramat:

MONUMENT AL NATURII ÎN MASIVUL RARĂU

(biverb ilustrat eliptic și anagramat: (4 + 6 + 2 + (4) = 8, 7)

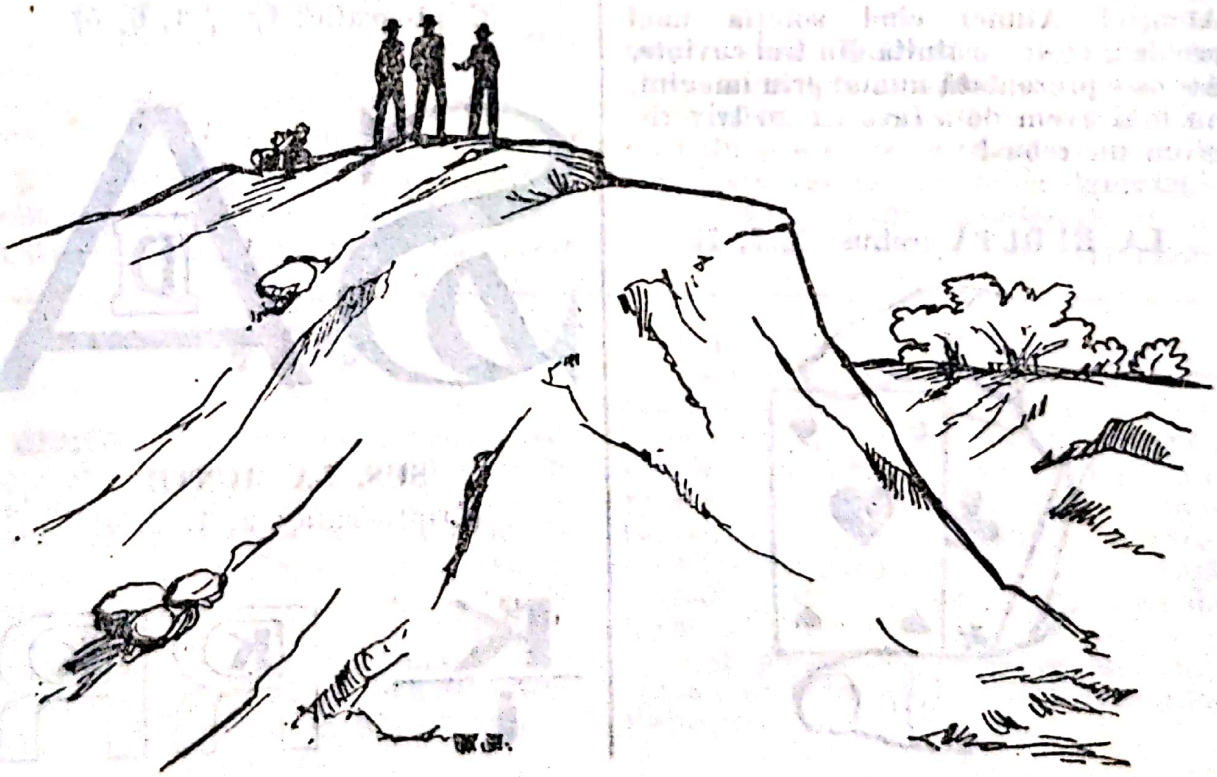

E. TRIVERBE

FOTBALIST, NU GLUMĂ...
(triverb: 2, 3, 9)

NU ÎNTÎRZIE DE FEL
(triverb: 1, 9, 7)

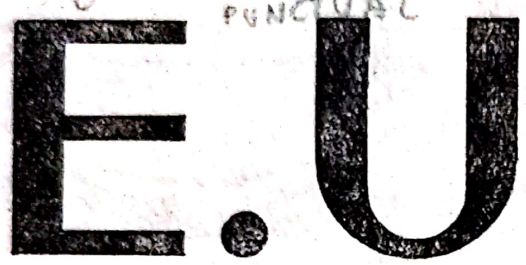

ATLETICĂ (triverb: 5, 6, 11)

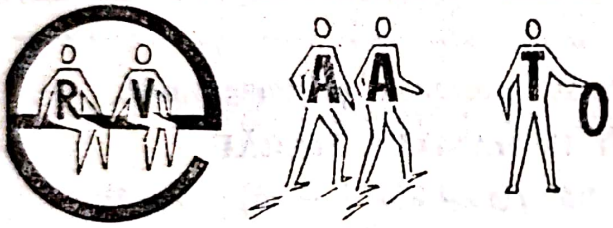

Atenție! Atunci cînd soluția unei probleme este alcătuită din trei cuvinte, dar este prezentată numai prin imagini, nu mai avem de-a face cu un triverb, ci cu un **rebus!**

Exemplu:

LA REDUTĂ (rebus: 5, 7, 7)

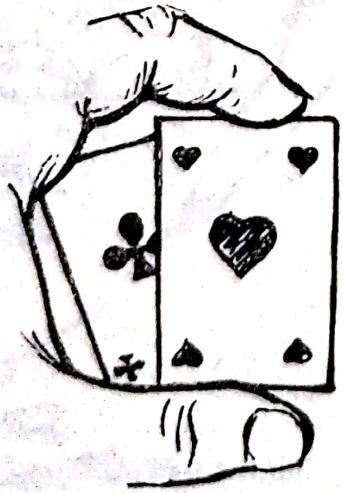

F. CRIPTOGRAFII

LA MASĂ...
(criptografie: 3, 5, 2, 4)

Soluția: VÎR GULAȘ ÎN GURĂ, adică: VIRGULA SINGURĂ!

Alte exemple:

ÎN GRABĂ
(Criptografie: 1, 6, 3, 6, 6)

SUS, LA MUNTE
(Criptografie: 2, 4, 7, 4)

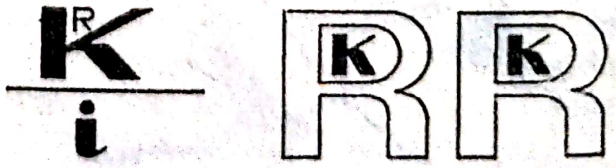

Scanned with OKEN Scanner

PE MIȘCĂTOARELE CĂRĂRI
(Criptografie: 3, 3, 7, 8, 7)

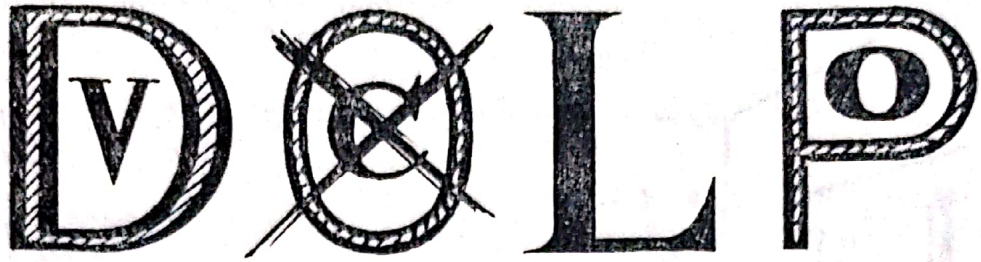

LA MECI
(Criptografie: 2, 2, 6, 3, 8)

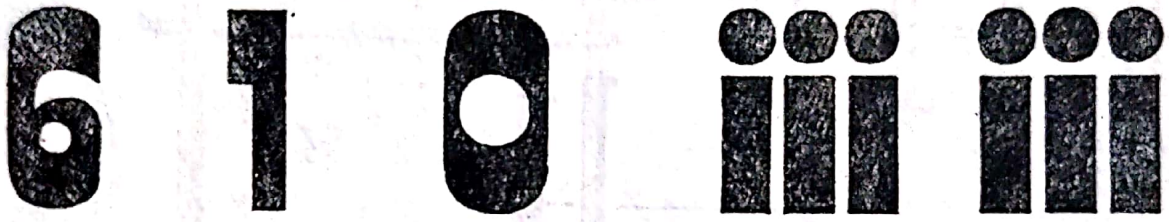

Enigma Otiliei

(Criptografie: 1, 6, 2, 4, 4)

N.A. Prima criptografie, cu soluția „Vîr gulaș în gură“ (publicată în revista „Rebus“ nr. 89, din 5 martie 1961) se remarcă și prin coeficientul de economie foarte mic (raportul dintre numărul de elemente folosite în prezentare (în acest caz, un singur element) și numărul de litere care alcătuiesc cuvîntul-soluție (în acest caz, 14), adică $\frac{1}{14}$, este de aproximativ 7%). Ultima criptografie, în care elementele componente lipsesc cu desăvîrșire din prezentare (avînd doar un titlu și o cheie) este o încercare de „realizare totală“ (V. articolul „Coeficientul de economie în enigmistică“ de Mircea Guja („Rebus“ nr. 317/1970).

REBO

REBOUL (pentru etimologie, vezi pag. 31, la 1943, 25 sept.) este de fapt un minirebus, sau o șaradă ilustrată avînd **soluția** alcătuită întotdeauna dintr-**un singur cuvînt** (ca și monoverbul), care apare ca o consecință logică a citirii ligamentate, în continuare, a două sau mai multe cuvinte, sugerate prin imagini, formînd un tot unitar în prezentare.

Se prezintă spre dezlegare cu:
— **un titlu** (bideterminarea), care sugerează sfera noțională a soluției;
— **o cheie,** formată din două părți: cifrele din prima parte, despărțite prin semnul adiționării, indică numărul de litere ale cuvintelor ilustrate, iar cifra din partea doua, urmînd după semnul egalității, indică numărul de litere al soluției;
— **și prezentarea imagistică,** care trebuie să redea cît mai fidel noțiunile respective.

Scanned with OKEN Scanner

UNUL DIN DANSURILE NOASTRE

(rebo: 4 + 8 = 12)'

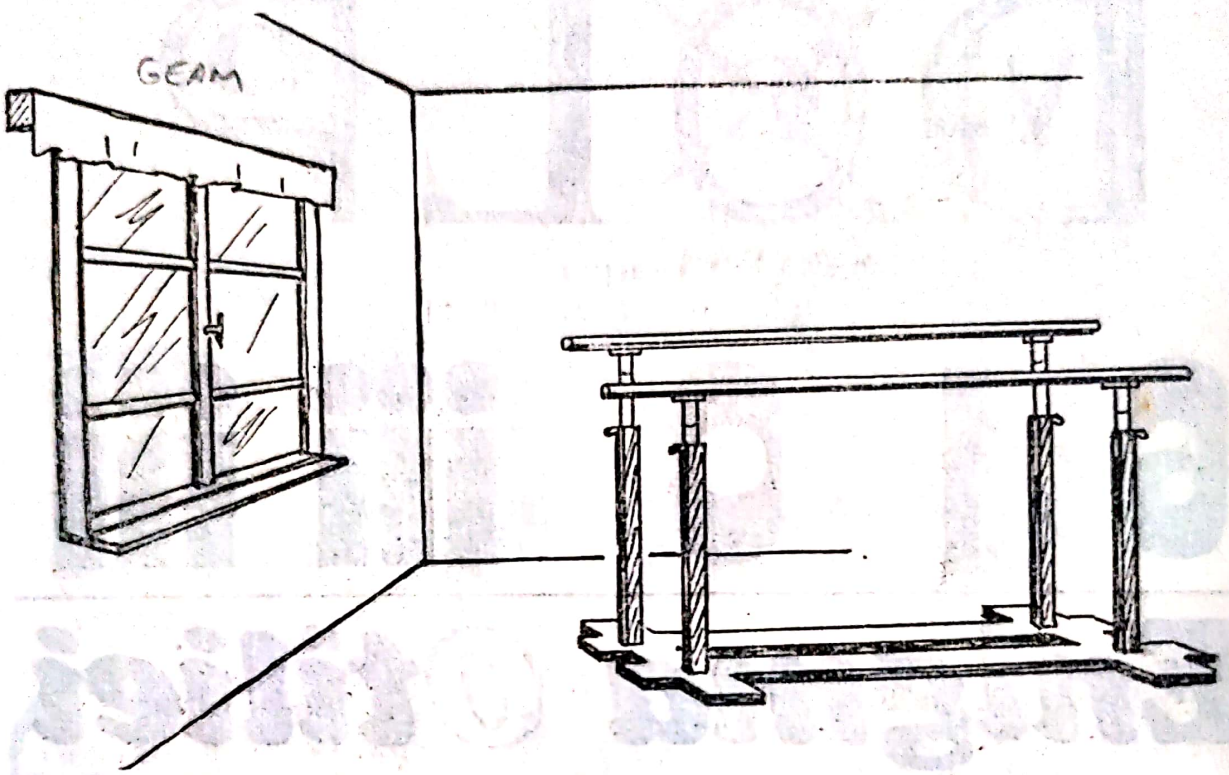

Reboul mai poate să apară şi sub forma **anagramată:**

MASIV AL SPORTURILOR DE IARNĂ

(rebo anagramat: 2 + 7 = 9)

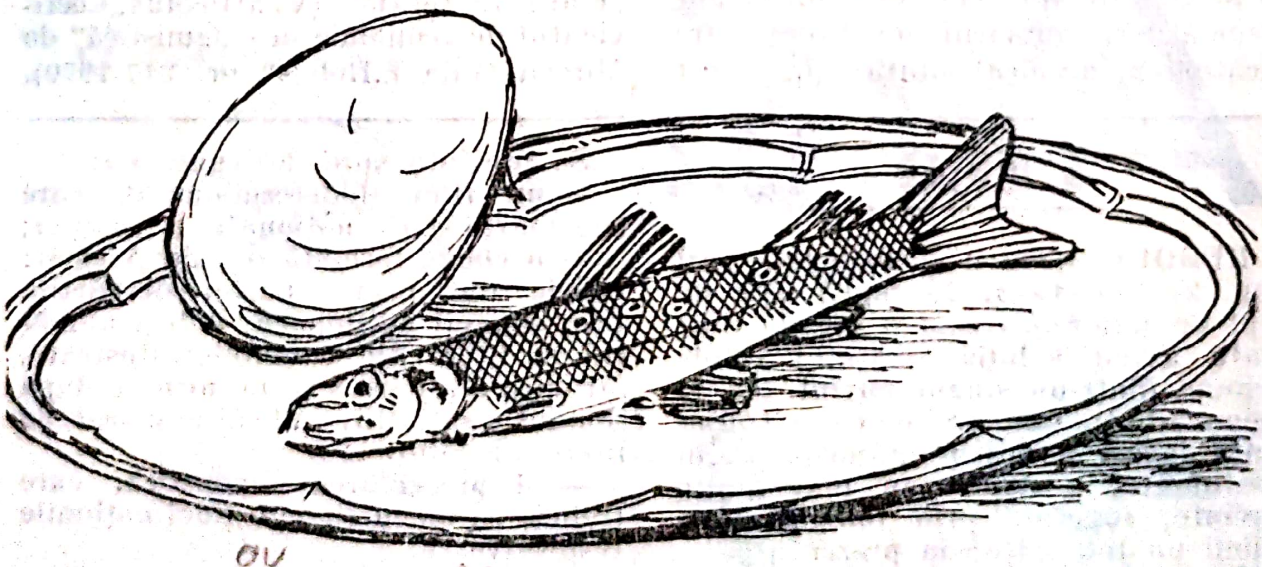

Reboul mai poate fi **eliptic simplu** (se îndepărtează o literă dintr-unul din cuvinte, indicat în cheie prin cifra pusă în paranteză).

CELEBRĂ PLAJĂ SUDAMERICANĂ
(rebo eliptic: 5 + (6) = 10)

Dacă după ce se extrage o literă, se amestecă restul, rezultînd un cuvînt corect, reboul devine **eliptic și anagramat.**

PERLĂ A LITORALULUI NOSTRU
(rebo eliptic anagramat: 5 + (5) = 9)

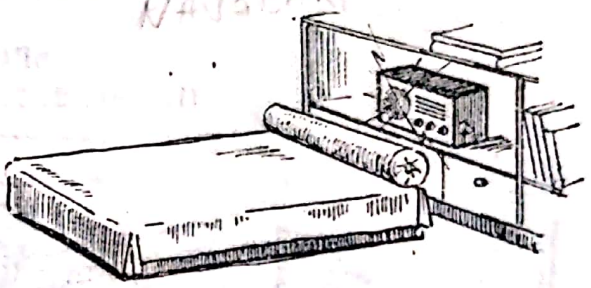

REBUSUL

Este problema enigmistică, în care, prin citirea directă a imaginilor din prezentare, se obține, **cu ajutorul ligamentării** cuvintelor rezultate, un fragment logic, o propoziție sau o frază. **Imaginile** dintr-un rebus trebuie să reprezinte așadar numai **fragmente de cuvinte,** nicidecum cuvinte întregi redate prin desen. **Soluția** unui rebus trebuie să aibă **minimum trei cuvinte** (spre deosebire de **rebusul criptografic,** reprezentat cu imagini, dar și cu semne grafice, a cărui soluție trebuie să aibă **cel puțin patru cuvinte**). De fapt, rebusul este **un multiplu al reboului sau al biverbului ilustrat,** realizat prin unificarea acestor elemente prin ligamentare.

Se prezintă spre dezlegare cu:

— **un titlu** (bideterminarea);

— **o cheie,** ale cărei cifre indică atît numărul de cuvinte al soluției, cît și numărul de litere al fiecărui cuvînt;

— și **prezentarea,** exclusiv imagistică, unitară sau nu.

exemplificări:

GOSPODĂREASCĂ
(rebus: 5, 1, 7, 6)

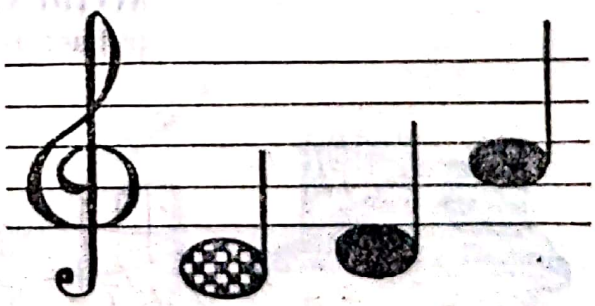

SOLUȚIA: DOREL A ÎNDOPAT RAȚELE, obținută din cuvintele prezentării „do, re, la; în do (sînt) pătrățele", cu ajutorul cheii.

CIOBĂNEASCĂ
(rebus: 2, 2, 5)

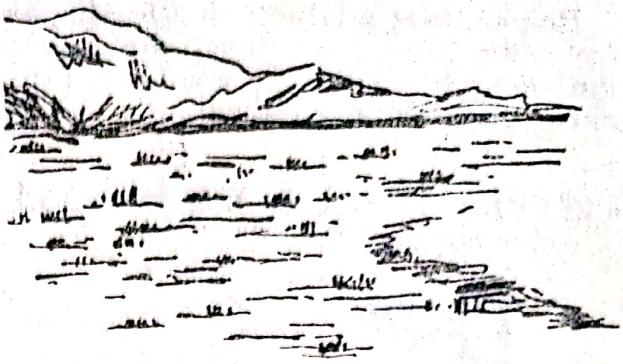

Soluţia: OM LA STÎNĂ, obţinută din „o mlaştină".

Alte exemple, pentru dezlegat:

SPORTIVĂ
(Rebus: 2, 7, 2, 9, 10—1, 2, 5)

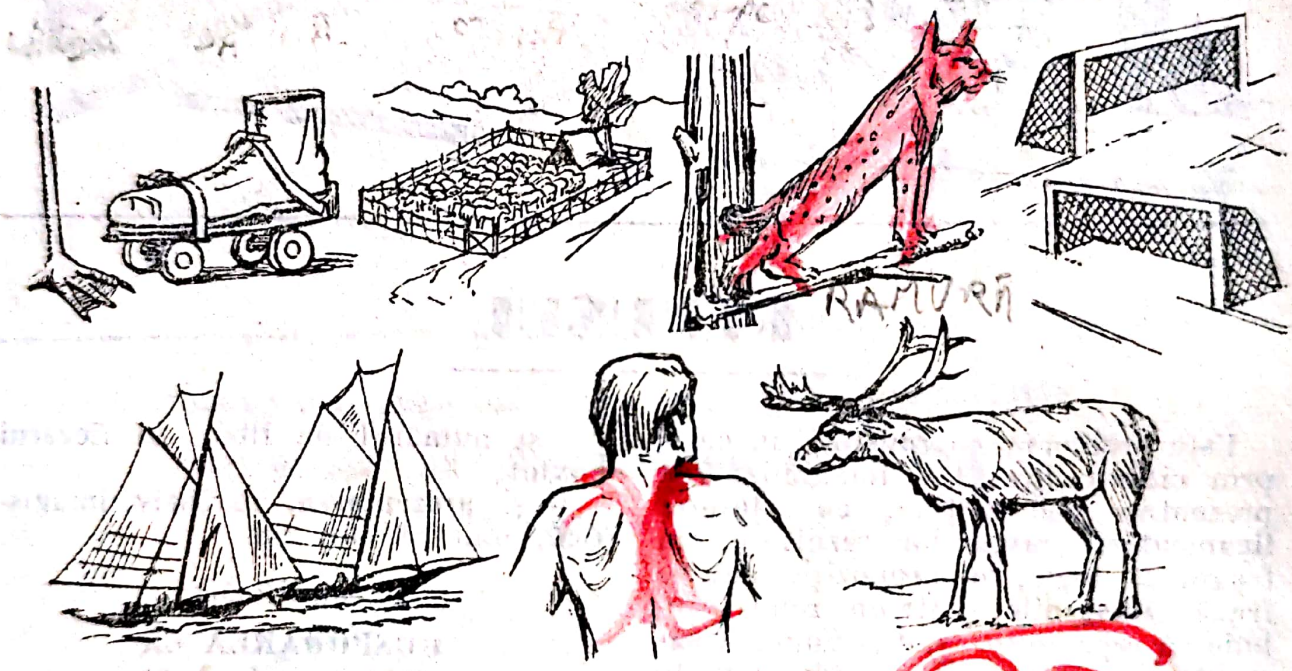

ACCIDENT... CULINAR!
(rebus: 1—1, 6, 7, 3, 6)

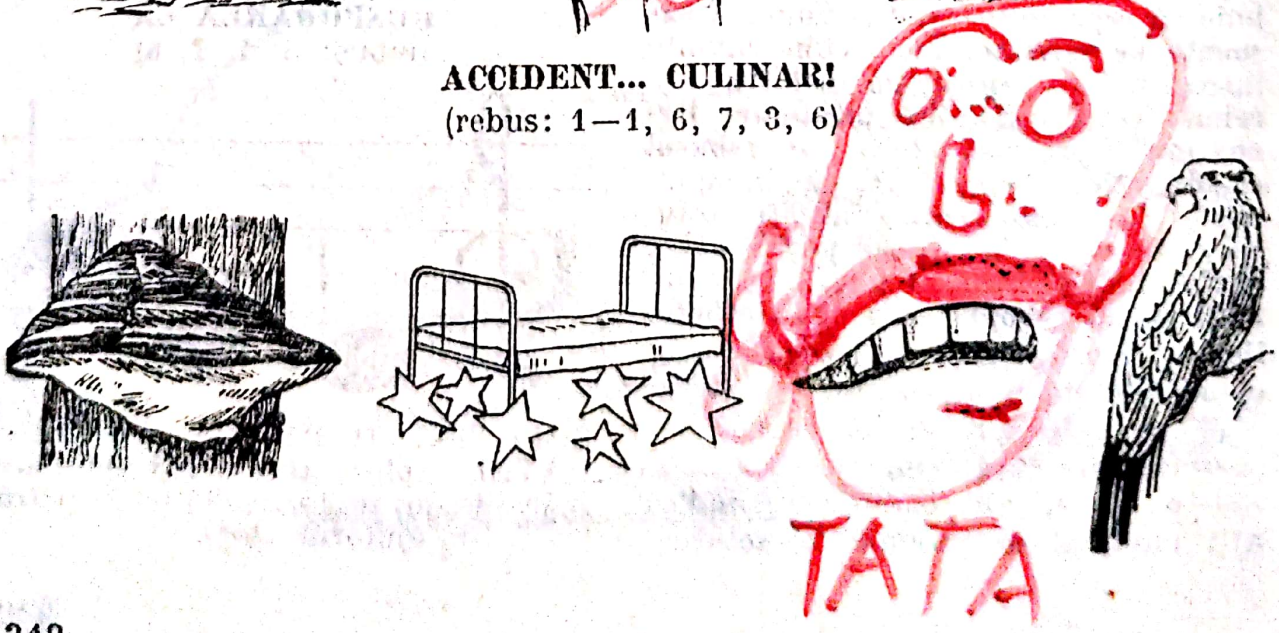

Scanned with OKEN Scanner

SUPREMAȚIE
(rebus: 2, 6, 6, 6, 10)

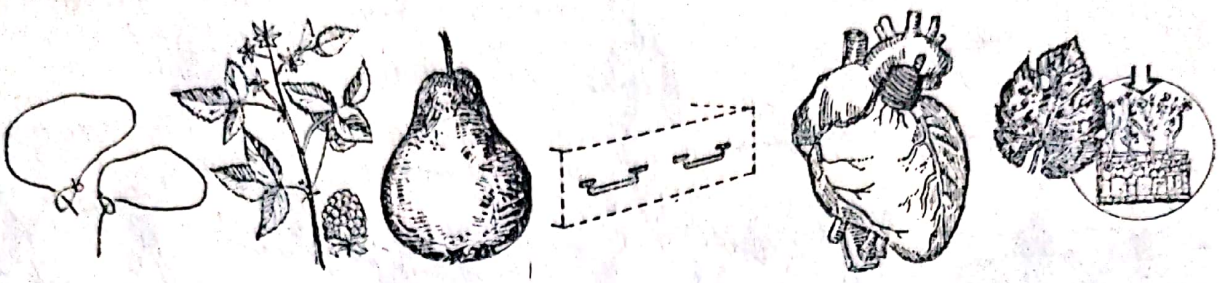

PE O ILUSTRATĂ
(rebus: 2, 5, 8, 2, 5)

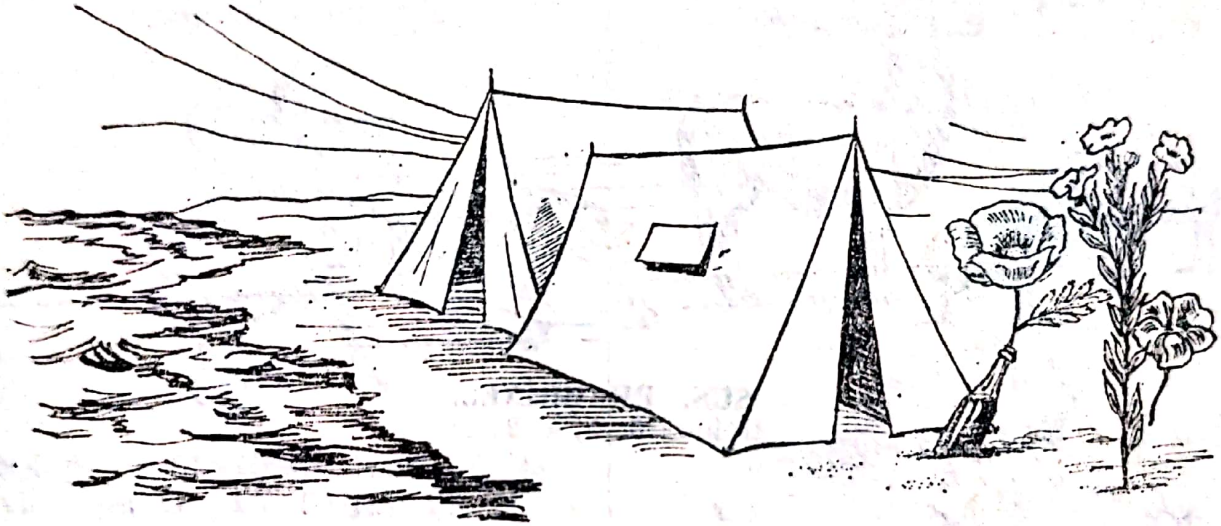

ÎN VILEGIATURĂ
(rebus: 2, 6, 5, 6)

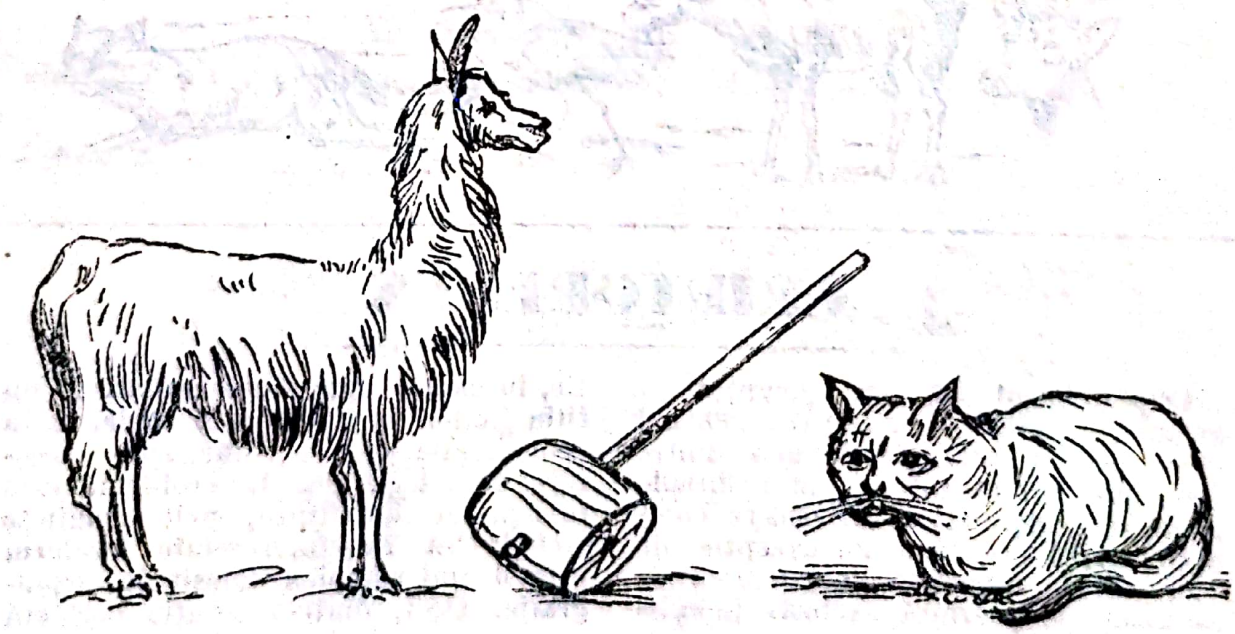

Scanned with OKEN Scanner

PENTRU A-ȘI PETRECE VACANȚA...
(rebus: 2, 5, 5, 1, 4, 2, 3, 2, 6)

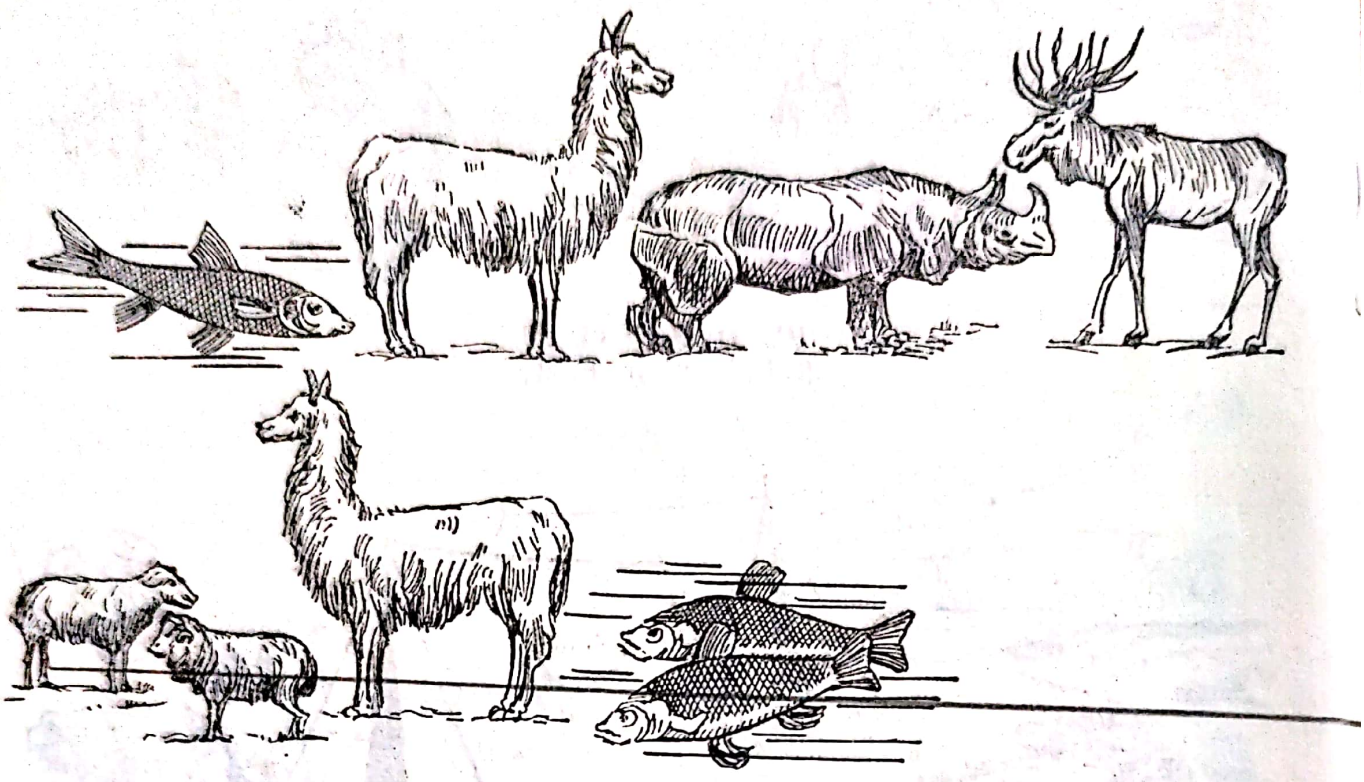

SUS, PE BRÎNE...
(rebus: 5, 5, 4, 2, 5)

CRIPTOREBUS

Criptorebusul (cf. gr. „kryptos" = ascuns, secret + cuvîntul „rebus") este, pentru dezlegători, una dintre cele mai interesante și mai dificile probleme enigmistice, iar pentru compunători, o problemă de excepție, de virtuozitate rebusistă, foarte greu de realizat. Se prezintă **exclusiv imagistic, în cadrul unui desen unitar,** cu un **titlu** (bideterminarea) și **o cheie,** ca la criptografie și rebus, dar, spre deosebire de rebus, această problemă este în așa fel constituită, încît **imaginile trebuie să fie interpretate conform procedeului complex folosit în criptografie.** Deci, dintr-o soluție perfectă

Scanned with OKEN Scanner

ca formulare, rezultată **din interpretarea imaginilor** și nu din simpla citire a acestora, se va ajunge prin intermediul cheii la o altă formulare, de asemenea corectă.

Spre deosebire de criptografie, a cărei soluție este tăinuită în semnele grafice, soluția criptorebusului este ascunsă în imaginile din prezentare; ceea ce însă le apropie este procedeul de compunere și de soluționare.

Exemplificare:

LA POARTA CASEI ȚĂRĂNEȘTI
(criptorebus: 1, 7, 6)

Soluția: O SINGURĂ LAVIȚĂ, derivînd din OS ÎN GURĂ LA VITĂ

Alte exemple, pentru dezlegat:

LA CROITORIE
(criptorebus: 6, 7, 5, 2)

LA ATELIERUL AUTOMOTO...
(criptorebus: 4, 2, 1, 7, 2, 6, 8)

ARANJAMENT DE VACANȚĂ
(criptorebus: 2, 6, 4, 6, 4, 1—1, 6, 2, 3, 2, 5)

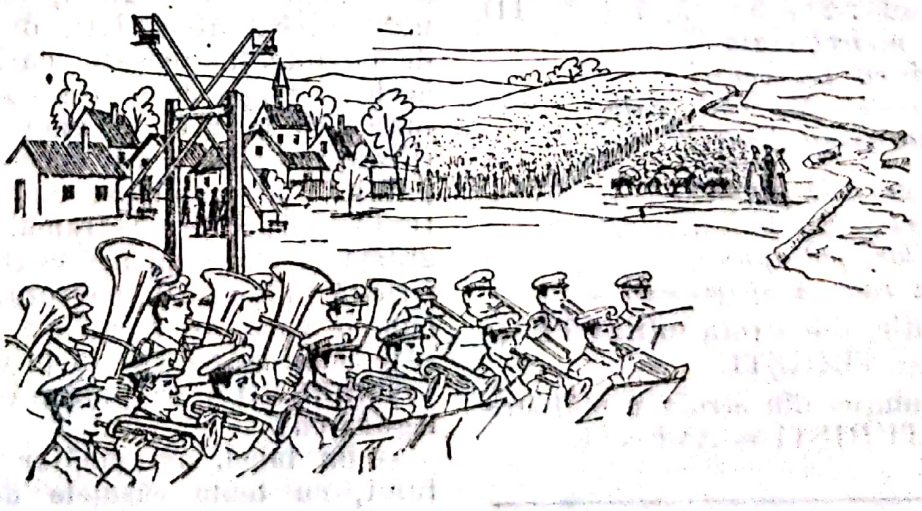

Scanned with OKEN Scanner

ŞARADA

Şarada (cf. cuv. provenş. „charrado" = conversaţie) este o enigmă versificată în care trebuie să afli mai întîi cuvintele mai scurte, de sine stătătoare, al căror sens este redat prin definiţii adecvate şi în ordinea firească a prezentării lor, pentru a ajunge în final la cuvîntul-soluţie, definit şi el, din care au fost despărţite în mod arbitrar, dar succesiv, fragmentele-cuvinte de mai sus. Şarada se prezintă spre dezlegare cu:

— **un titlu,** care vizează numai aspectul poetic al prezentării;

— **o cheie,** reprezentată printr-o adunare, a cărei cifră totală arată numărul de litere al cuvîntului-soluţie, rezultat din adiţia celorlalte cifre, din prima parte, care se identifică pe rînd, cu părţile componente ale acestuia;

— şi **prezentarea versificată propriu-zisă,** cît mai unitară şi mai logică, urmărind firul unei idei.

Spre deosebire de celelalte probleme enigmistice, prezentate anterior, nu există nici o restricţie în ceea ce priveşte numărul de litere care alcătuiesc cuvîntul de bază al şaradei, deoarece în acest caz se pune accent mai mult pe redarea poetică.

Exemplificare:

AVERTISMENT

(dublă şaradă: 2 + 5 = 7; 4 + 7=11)

Îţi pui în pericol viaţa
Dacă pleci cu cei veniţi
Sus, pe creste! Nu văd ceaţa
De pe munţii-ntroieniţi?

Lîngă margini de genune
Căile vor să-şi croiască...
Cutezanţa lor, pot spune,
S-ar putea rău să sfîrşească!

Prima soluţie, din strofa întîia: TU + + RIŞTI = TURIŞTI.

A doua soluţie, din strofa următoare AVEN + TURIŞTI = AVENTURIŞTI.

Alte exemple, pentru dezlegat

ÎN AFARA LEGII

(şaradă: 4 + 6 = 10)

La Chicago, teroriza o clică,
De Al Capone soarta-i depindea;
Pe-ascuns, alcool contrafăcut vindea,
Împrăştiind în jur moarte şi frică.

TOT PE DRUM...

(dublă şaradă: 4 + 3 = 7; 3 + 4 = 7)

La „dînsul" vine un arab
Pe-o vreme foarte rece,
Să-i vîndă calul, El Zorab,
Ce-n mers vioi se-ntrece...
Dar nu mai vru... şi-o şterse-n grab',
C-aşa-i fu dat: să plece!
Pe drumul său de... trisilab
Cu fruntea sus va trece!

TELEGRILA

TELEGRILA (cf. gr. „tele" = departe; cf. fr. „grille" = grilă) este una dintre cele mai interesante realizări ale enigmisticii engleze, (care o numeşte ANACROSTIH), după careul de cuvinte încrucişate, care a urmat aceleaşi etape de succes ca şi acesta, mai întîi în S.U.A., apoi în Europa (Franţa, Belgia ş.a.), cucerind marele public. Ca problemă, ea trebuie situată alături de **anagramă,** de **criptogramă** şi chiar de **aritmogrif,** fiind o fericită îmbinare a acestora, şi nicidecum o variantă a cuvintelor încrucişate, cum s-ar crede la prima vedere.

TELEGRILA se prezintă spre dezlegare cu:

— **un tabel,** asemănător aritmogrifului, **cu toate căsuţele numerotate,**

Scanned with OKEN Scanner

dar, spre deosebire de acesta, **cifrele** sînt introduse **aparent fără nici o ordine** și **nu se repetă;** în dreptul rîndurilor orizontale, notate cu **majuscule,** se află **definițiile** cuvintelor ce trebuie identificate; **coloana verticală,** alcătuită din inițialele acestor cuvinte, este notată (nu întotdeauna) cu **a—b** și cuprinsul ei constituie de fapt cheia întregii probleme;

— și **o grilă,** cu căsuțe **albe** și **negre,** avînd **același număr de căsuțe albe ca** și **tabelul,** numerotate exact cu **aceleași cifre,** dar, de astă dată dispuse **în ordine strict numerică,** începînd din colțul de sus din stînga cu cifra 1; cifrele din căsuțe sînt **precedate de majusculele corespunzătoare** în tabel cu rîndurile orizontale în care se află; din motive de estetică și spațiu, este de preferat utilizarea de **bare,** în loc de puncte negre.

În **grilă** — și **numai pe orizontal** (verticalul nu există) sînt ascunse cuvintele unui **text literar** (versuri, proză); **numele autorului** și **titlul lucrării acestuia,** din care s-a extras textul, sînt de asemenea ascunse **în coloana verticală a tabelului, între a—b.**

Punctele negre sau **barele** sînt plasate **după ultima literă a fiecărui cuvînt,** indiferent dacă acesta este cuprins în întregime pe rîndul orizontal al grilei sau numai parțial, continuîndu-se în prima parte din stînga a rîndului subiacent. Lectura textului se va face în mod obișnuit, de sus în jos și de la stînga la dreapta.

Cuvintele de pe rîndurile orizontale ale tabelului provin **din anagramarea textului literar,** trebuind să existe **o strictă corespondență a literelor din tabel cu cele din grilă,** deci **și a cifrelor din prezentare.** Cu alte cuvinte, în cazul telegrilei sînt utilizate dublul literelor care compun textul literar, camuflate sub două serii de tot atîtea cifre! Din aceasta rezultă că, dacă se identifică unul sau mai multe cuvinte din tabel, **literele respective pot fi transferate cu ușurință în grilă,** datorită tocmai acestei corespondențe a cifrelor, precum și ajutorului oferit de majusculele situate lîngă marginea din stînga a tabelului. Prin același procedeu, dar inversat, pot fi găsite o parte din cuvintele neidentificate în tabel, dacă textul literar din grilă nu mai constituie o problemă, fiind ghicit datorită unor repere rezultate prin transferul unor grupe de litere din același tabel (ca la RECONSTITUIRE).

Se recomandă, **pentru compunători,** ca:

— **textul literar** ales să conțină **între 150 și 185 de litere;**

— **cadrul grilei să nu depășească dimensiunile unui careu de 15 × 15;**

— **numele autorului și al operei sale,** luate laolaltă, **să nu depășească** în tabel, pe verticală, **26 de litere;**

— **textul literar** ales trebuie să cuprindă **toate literele** care alcătuiesc **numele autorului** și **titlul operei respective** din care a fost extras;

— **cuvintele care alcătuiesc textul să nu fie prea scurte în cazul utilizării punctelor negre** despărțitoare, împietînd asupra lungimii cuvintelor de pe orizontalele tabelului și asupra esteticii grilei;

— iar **cuvintele din tabel,** rezultate din anagramarea textului literar, trebuie **să fie cît mai frumoase, chiar tematice** și să aibă **cam aceeași lungime,** pentru a putea fi dispuse **simetric** pe latura din dreapta a tabelului.

Exemple de TELEGRILĂ:

I

A — Amintește de „mori"!
B — „E ură și turbare / În ochii lor cei negri, adînci și desperați" (sing.).
C — „Ruga-m-aș la Erato să cînt ca Tine, barde"...
D — „De-al aplauzelor flor, / Apărînd divinizată, / Răpișî sufletu-mi în dor".
E — „— El vîrful mîndru al celor ce apasă —".
F — „Simțiri reci, harfe zdrobite"...
G — „O frumoasă mînă (o) scapă de pe margine de-altan".
H — „E un lung / Prilej pentru durere"...

I — Cezara, în epilog (pop.).
J — A pus pe note, pentru cor, frumoasa „Revedere".
K — Unul din sporturile cunoscute lui Ieronim.
L — „Stimulent" de care nu avea nevoie „calul cel cu șapte inimi".
M — „La o artistă"-n garderobă! (sing.).
N — „La steaua care-a răsărit"...
O — „Epigonii" (fem., neart.).
P — Ar fi introdus alfabetul fenician în Grecia (Mit.).
R — „Mi-ar părè superbă, dulce o bucată din Homer".
S — „Fața ei e slabă, de-o paloare crudă".
T — „În ochii mei acuma nimic nu are preț / Ca taina ce ascunde a tale frumuseți".
Ț — „Venere și Madonă" (fig., sing).
Y — „De-un veac el șede astfel — de moarte-uitat bătrîn"...
W — Ca bătrînul dascăl din „Scrisoarea I".
X — „Citeam pe-o carte veche, / Cu mii de negre gînduri"...

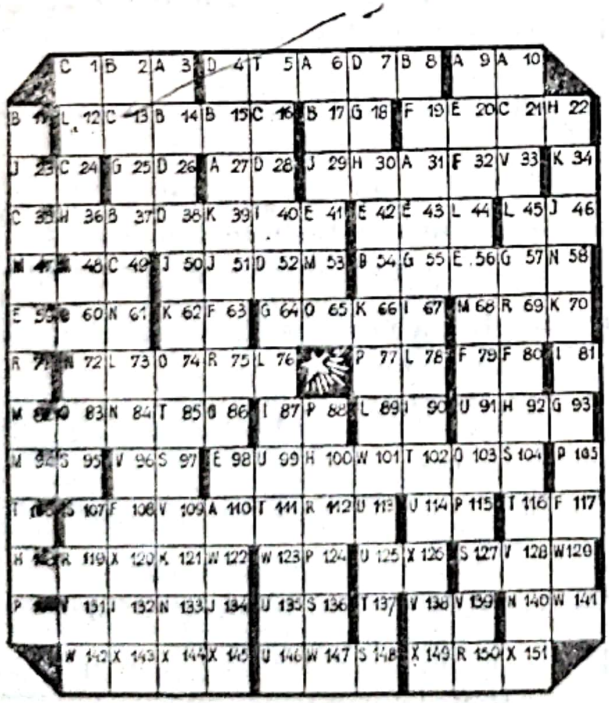

a

A	9	6	31	10	3	27	110
B	2	14	8	37	15	17	11
C	35	13	49	16	24	1	21
D	26	7	52	28	4	54	38
E	42	59	98	41	20	43	56
F	32	108	63	19	117	80	79
G	64	55	93	18	25	57	
H	92	22	118	100	30	36	
I	132	40	81	67	87	90	
J	46	134	50	51	23	29	
K	62	34	39	121	66	70	
L	45	44	73	12	76	89	78
M	48	68	53	47	82	94	
N	58	61	72	133	140	84	
O	65	74	83	86	103	60	
P	77	88	105	115	124	130	
R	69	112	119	150	71	75	
S	95	148	97	127	136	104	107
T	5	111	85	137	102	116	106
U	114	146	91	113	99	135	125
V	109	128	33	131	139	138	96
W	129	142	123	141	122	147	101
X	126	151	143	145	144	120	149

b

Scanned with OKEN Scanner

II

A = „... cu strat de toporași / Și crini ce poartă rouă pe sînul drăgălaș".
B = Unul din studiile lui literare, din „Akademos" (1955), are ca subiect pe autorul de la a—b.
C = „Cel cu pletele-ncurcate, / Și cu straiu-ncins cu tei", din „Cetatea Neamțului".
D = „Iar fetele-un cîntec făcură / Și-i deteră aripi de vînt".
E = Cu lipici... (fem., pl.).
F = Gradul lui Nae Ipingescu.
G = „Și mereu se-ncinge jocul, / Pînă pe-nserat".
H = Epopee tradusă de același scriitor de pe verticala a—b.
I = „Încete clipe numărînd, / Tot aștepta doar o veni"...
J = „A prins să sune sunet viu"...
K = Învolți, ca ghioceii de la Q.
L = „Un uriaș cu fruntea-n soare, / De pază țării noastre pus".
M = „Fiul pașei din Ianina" o seduce în „Balada albaneză".
N = Țara lui Willy Spucker, cel care l-a zdrobit la trîntă pe „Lordul John".
O = Oraș, în care a urmat cursul liceal scriitorul de pe verticala a—b.
P = „Tu să fi-nceput iubitul, / Că-i făceam eu isprăvitul!".

	a						
A	28	14	10	6	11	2	13
B	7	78	12	23	3	35	1
C	8	24	20	155	19	16	36
D	60	41	48	17	30	22	38
E	55	4	49	47	37	27	
F	29	9	39	45	42	50	46
G	5	34	56	32	15	61	52
H	65	25	70	69	54	79	74
I	83	81	33	31	57	58	90
J	87	43	40	75	59	51	
K	63	102	18	44	67	64	100
L	62	103	76	93	68	82	104
M	94	111	98	21	108	77	86
N	116	80	72	88	109	112	91
O	123	92	130	95	126	128	
P	96	131	26	122	135	73	144
Q	120	107	97	66	136	84	113
R	53	138	71	101	85	145	132
S	139	149	89	121	106	99	118
T	127	124	105	151	125	146	
U	114	148	129	152	110	141	142
V	137	159	153	119	162	140	134
W	156	160	133	147	158	154	115
X	143	150	161	117	157	163	164
			b				

	B 1	A 2	B 3	E 4	G 5	A 6	B 7	C 8	F 9	A 10			
A 11	B 12	A 13	A 14	G 15	C 16	D 17	K 18	C 19	C 20	M 21	D 22		
B 23	C 24	H 25	P 26	E 27	A 28	F 29	D 30	I 31	G 32	I 33	G 34		
B 35	C 36	E 37	D 38	F 39	J 40	D 41	F 42	J 43	K 44	F 45	F 46		
E 47	D 48	E 49	F 50	J 51	G 52	R 53	H 54	E 55	G 56	I 57	J 58		
J 59	D 60	G 61	L 62	K 63	K 64	H 65	Q 66	K 67	L 68	H 69	H 70		
R 71	N 72	P 73	H 74	J 75	L 76	M 77	B 78	H 79	N 80	I 81	L 82		
J 83	Q 84	R 85	M 86	J 87	N 88	S 89	I 90	N 91	O 92	L 93	M 94		
P 95	P 96	Q 97	M 98	S 99	K 100	R 101	K 102	L 103	L 104	T 105	S 106		
Q 107	M 108	N 109	U 110	M 111	N 112	Q 113	U 114	W 115	N 116	X 117	S 118		
T 119	Q 120	S 121	P 122	O 123	T 124	T 125	O 126	T 127	O 128	U 129	O 130		
P 131	X 132	W 133	V 134	P 135	Q 136	V 137	R 138	S 139	V 140	U 141	U 142		
X 143	P 144	R 145	T 146	W 147	V 148	S 149	X 150	T 151	U 152	V 153	W 154		
	C 155	W 156	X 157	W 158	V 159	W 160	X 161	V 162	X 163	X 164			

Q = „Haida, să culegem, fete, / Ghiocei la Dragobete“...
R = „A fost un suflet greu pătruns / De taina multelor curagiuri: / Un om de pozne și voiagiuri!“.
S = Alt plăieș din „Cetatea Neamțului“.
T = „De pe-aceste... eu / Nu m-aș duce niciodată“...
U = „Intrigă“, ca în „Dușmancele“.
V = Fiica „bătrînului Grui“, nelipsită de la „Nunta Zamfirei“.
W = „Și tu, cel spre bătăi aprins, / Acum ești potolit și stins“...
X = „Poetul țărănimii“, „Bardul din Mircești“ ș.a. (fig.).

*
* *

Și acum, în încheiere, îmi fac m e a c u l p a dacă nu am reușit să tratez exhaustiv toate problemele enigmisticii! Nu ne mai permite nesățiosul Cronos... Dacă s-ar amîna data excursiei cu cîteva zile... dar aceasta este imposibil! Vremea este prea frumoasă, iar membrii cercului enigmist sînt prea nerăbdători să parcurgă itinerarul propus!

Despre problemele, dealtfel mai puțin însemnate, care nu au fost dezbătute, vom sta de vorbă, poate, cu altă ocazie... Pînă atunci, vin cu următoarea **urare** enigmistică, pentru tine și cei care sînt alături de noi:

REBUS ANAGRAMAT
(2, 5, 3, 2, 7)

Scanned with OKEN Scanner

DEZLEGĂRI

CAREURI

Pag. 12

PE DRUMURI DE MUNTE
CALABALÎC, APUSENI, A, TAMINA, PP, ASENI, BEA, RANĂ, FORT, ARI, SĂMUI, TE, ȘERBAN, O, DESMANI, REPUTAȚII.
Itinerar: Bușteni-Poiana Stînei-Furnica-Piatra Arsă-Babele-Caraiman-Padina-Peștera-Omu-Mălăești.

Pag. 62

DIRECT(fără temă), DIRECT (cu temă zoologică) și UNA DIN DOUĂ! (surpriză)
Orizontal: TRATARE, R, ȘIRET, APĂRATE, GONITOR, ALĂTURA, COTOR, T, INARIȚE.
Vertical: TRĂGACI, R, POLON, ASANATĂ, TÎRÎTOR, ARĂTURI, RETOR, T, ETERATE.
Explicații pentru **UNA DIN DOUĂ:** cratima care desparte definițiile are aici sensul de **minus!** Se va „scădea" deci noțiunea care rezultă din a doua definiție din noțiunea care rezultă din prima definiție, pe fiecare rînd și coloană. Cuvîntul care rămîne după fiecare asemenea operație constituie soluția problemei! Așadar:
Orizontal: MALTRATARE — MAL = TRATARE; ȘIRETLICURI — LICURI = SIRET; ACAPARATE — AC = APARATE; IZGONITOR — IZ = GONITOR; ȚESĂLĂTURĂ — TEȘ = ALĂTURA; COOPERATOR — OPERĂ = = COTOR; ÎNTIPĂRITE — TIP = INARIȚE.
Vertical: ASTRAGACI — AS = TRĂGACI; POLONIC — IC = POLON; ASASINATĂ — ȘI = ASANATĂ; TIPĂRITOR — PA = TÎRÎTOR; PRESĂRĂTURI — PREȘ = ARĂTURI; RETOROMAN — OMAN = RETOR; ETERNITATE — NIT = ETERATE.

Pag 63

INTEGRAMĂ („Sportivă")
SCHI, F, CRENGI, HOCHEI, IN, IR, FOTBAL, START.

Pag. 64

DACICĂ:
APOLODOR, ALMAȘ, DACI, ACORNION, DECEBAL, N, LOM, TI, TV, R, CĂDERE, R, RO, DICOMES, D, ABURAT, OT, CIGĂ, IUB, DROMIHETE, AROMĂ, KOSON, TH, NEB, MAUSOLEE, I, BOAC, PI, DURAS, VISILĂ, CEA, OPT, EST, ÎNSUL, BUÎR, ATEAS, OȘENI, AI, CASSIUS, VEZINA.

Pag. 66

TURISTICA (Silabe încrucișate)
Presaca, Săcelu, Lapoș, Baba Mare, Căciulata, mocăniță, lucidă, va, nea, er, Coștila, Măru, Savul, Matița, Bala, Călimănești, Țuțuiatu, înapoia, Malița, rîs, van, va, mireasă, piti, Dara, Marginea, Tătarca, Telega, granitică.

Pag. 67

PE LITORAL:
PLAJĂ, NĂVODARI, SATURN, SULINA, STOP, EFORIE SUD, OLIMP, R, UZATE, CS, TATAIA, IM, L, O, VENUS, GA, BCT, STÎRGNIȚI, ELOA, TEN, A, NUGA, UN, INSULĂ, ZEUS, ST, NI, CIURLAN, AȚĂ, EST, ARIA, IMPAS, S, AI, ON, V, IANA, TECHIRGHIOL, TU, ISTRIA, LITORAL.

Pag. 68

AȚI FOST LA BÁLVÁNYOS?
VIORICA, RECI, A, FIER, BODOC, PUTUROSUL, VA, ANIR, MOFETĂ,

Scanned with OKEN Scanner

ICIA, LU, AȘA, DTA, SOFIA, NS, AI, SĂRAT, SAT, L, VÎNĂTORI, E, NI, PĂSĂRI, LN, IZVOR, RU, BĂI, CASTEL, LANCE.

Pag. 70

DAR LA CĂLIMĂNEȘTI-CĂCIULATA AȚI FOST?

CĂCIULATA, POD, ROȘU, S, PĂUȘA, CUZA, DIGESTIV, AȚI, CURĂ, C, II, LEACURI, BEC, L, IL, OCA, BITOLA, MASA, SUAV, LI, A, L, S, FLORICA, NOAPTE, ALUTUS, ELBA, ARMĂSARU, STÎNIȘOARA, ID, TURNU, CLINICĂ, ILE, BAIE, IVIT.

Pag. 72

PE ARIPILE VÎNTULUI

BĂTĂI, TAIFUN, PU, ACALMIE, N, ZEFIR, BĂLTĂREȚ, MUSONI, ARGO, A, RĂI, AED, LI, IS, NOFSINHAR, I, S, HARMATTAN, A, CRIVĂȚ, B, RÎT, DP, OR, RAFALĂ, OLEI, XLOKK, L, ALES, BZ, A, CHINOOK, O, CAI, NUCĂ, TRAMONTAN, TROMP, ALEU, RÎDE, A, SUFLA, SHAMAL, TRAISTĂ, TORNADĂ, LESNEA, HURRICAN.

Pag. 74

ASALTUL GIGANȚILOR

NANGAPARBAT, EVEREST, R, EZ, PAMIR, LHOTSE, ALAJ, MANASLU, LA, IMAȘ, D, A, NIȚEL, I, ARD, AȘA, HIDDEN, H, CANCENGEANGA, O, U, H, MAKALU, NC, GEA, L, PUL, CHEI, K2, FUGĂ, AO, GRI, ȘIRAG, GOSAINTHAN, I, UYUNI, BALAUR, AUSTEN, NA, ZI.

Pag. 76

DE TOATĂ MÎNA

APUCĂTOR, MĂNUȘA, PUȚINEL, POLICAR, ARĂTATOR, MEDIUS, INELAR, MIC, S, I, AC, RENOVA, UE, AN, CASĂ, INERT, MARI, ORT, CE, RF, SILĂ, R, AUR, PIANINĂ, C, DACTILOGRAFE, TĂ, EGOIST, H, COȘBUC, OAS, P, NEPLĂCERE, NT, BALET, ANUNȚA, IATĂ, GRAFIE, IUL, ȘTIRE, V, LT, CURM, ȚĂNDĂRICA, PACEA.

Pag. 78

LUNA ȘTIE, DAR NU SPUNE...

CARINDAR, MART, GUSTAR, SECERAR, EPC, N, B, GERAR, RTEM, FRUNZAR, M, MOȚ, PAUR, AN, NA, AR, BRUMAR, OCOȘ, N, FLORAR, A, IVA, AVA, MĂRȚIȘOR, L, RI, COREU, CRETA, NOUR, L, CHIȘĂR, NINGĂU, GHENAR, AC, ERNA, INDREA, IEST, APPU, U, AT, PRIER, RĂPCIUNE.

Pag. 79

OMNIA MUTANTUR...

DIONIS, PASCAL, PAULINA, WEILL, MAMA, RICHARD, I, ATENA, CART, AUR, SENTINELA, I, LA, C, IA, ATANASIU, AH, TURA, ARAMIS, RIP, RA, C, HB, TI, IP, LAVOISIER, T, ESON, FRIML, AU, PROROC, CREANGA, AIRES, REED, AET, POET, EA, NEBUNI, ÎNLOCUIRE, ACTE.

Pag. 81

FORMAȚIA „SAVOY“ (Cîntec și poezie)

MARIAN NISTOR, MITREA, ORBAN, A, T, ROTĂRESCU, SAMOILĂ, N, COR, TLI, Y, LIEDURI, RECLASA, ȚĂRI, UA, ODĂ, PARATE, TOT, LIAN, ROM, BOUREANU, PERI, ER, EU, ENOE, IN, R, MANOLESCU, E, LEON, L, SCORUȘ, I, MUTAȘCU, STC, NOI, BĂNULESCU.

Pag. 83

DE-ALE VIEȚII

BIOGRAFIE, A, DEMNĂ, R, ZIAR, C, MO, ANI, ȘOCAT, LG, ȘIRURI, TELEFERIC, NERO, ANA, LUMINIȚĂ, BANI, ȘARM.

Scanned with OKEN Scanner

DEZLEGĂRILE PROBLEMELOR DE ENIGMISTICĂ

Pag. 317
ȚIE: VERONICA

Pag. 318
OVIDIU LA PONTUL EUXIN: NEPTUN, AURORA, AGIGEA, SATURN, EFORIE, MAMAIA

Pag. 319
COMENTARIU LA MECI: PROST, STROP, SPORT.
LEGENDE SPORTIVE:
Rezolvarea unei dileme: ILIE NĂSTASE (anagramă din AI ALES TENIS!).
O revelație: NADIA COMĂNECI (anagramă din CINE-I MĂ, CODANA?).

Pag. 320
„Compozitorul": CRISTIAN GAȚU (anagramă din CÎȘTIGĂ, TUNAR!).
LA GRĂDINA ZOOLOGICĂ: TURIST, STRUȚI.

Pag. 321
ARTISTICĂ: PICTOR, PORTIC.
FESTIVĂ: PREDEAL, DRAPELE.
DE LA MUNTE LA MARE: CAPRE SUS, PESCĂRUȘ.
PE MALUL MĂRII: BĂRCI, CRABI, BRACI.

Pag. 322
CARTE DE VIZITĂ: Cabanier, Postăvaru.
ÎN MUNȚII BUCEGI: Poiana Izvoarelor.

Pag. 323
COPERTA LITERARĂ: Calistrat Hogaș, „Pe drumuri de munte".
DUBLĂ COPERTĂ LITERARĂ: Stendhal, „Memoriile unui turist".
COPERTĂ LITERARĂ: Walter Kargel, „Trasee alpine în Carpați".

Pag. 324
CVADRUPLĂ COPERTĂ LITERARĂ: Emilian Cristea.

Pag. 325
COPERTĂ LITERARĂ: Ion Lotreanu, „Elvira și locotenentul".
COPERTĂ LITERARĂ: Ion Grecea, „Într-o singură oră".

Pag. 326
CARPATINĂ: De la A la B = CARAIMAN; pe verticale = Bucegi, Ceahlău, Parîng, Leaota, Aninei, Nemira, Trascău, Mîndra.
ARITMOGRIF: De la A la B = SINAIA; pe orizontale = Sovata, Lipova, Țintea, Sărata, Mamaia, Govora.
DRUMURI: De la A la B = **Transfăgărășan;** pe orizontale = Străzi, Dunăre, Asfalt, Făgașe, Cărări, Pasaje, Canale.

Pag. 327
CRONOGRAME: 1475; 1595; 1784.

Pag. 328
FRAGMENT DE SCRISOARE: Caraiman, Omu, Oticu, Mîndra, Deia, Lăcăuț, Postăvaru, Nemira, Inău, Saca, Taia.

Pag. 329
TRATAMENT EFICACE: Infecții, injecții.
SCHIMB SUI-GENERIS: Cireașă — Cireadă.
PE ARIPILE VÎNTULUI: Parașute — Părăluțe.
CA ÎN BASME: Căsătorie — Călătorie.

Scanned with OKEN Scanner

Pag. 330
FARMACEUTICĂ: Căpșună — Capsulă.
AGRICOLĂ: Vulturi, Culturi.
LA HOCHEI: Santinelă — Mantinelă.
PLANTE ERBACEE: Pătlagină — Pătlăgică.

Pag. 331
ÎN DELTĂ: Știuci — Stînci — Stîrci.

Pag. 332
LA SCRIMĂ: Recoltă, Floretă.
SOI DE PAPAGAL: Călător — Tocilar.
PENTRU ESCALADARE: Rochiță, Colțari.

Pag. 332
LA FOTBAL: Torpilă, Portari.

Pag. 333
DIN FIZICĂ: Mărăcine, Mecanică.
PENTRU ATESTARE: Mlaștină, Ștampilă.
MEDICAMENT: Pianistă, Aspirină.
DIN VEGETAȚIA MUNȚILOR: Pioniere, Ienuperi.

Pag. 334
MIRAJ ESTIVAL: Mreană + Măgar, Marea Neagră.
LA RESTAURANT: Ospătari, Păstrăvi, Prăștină.

Pag. 335
GOLF DE CUVINTE: **Babele,** Babale, Babane, Cabane, Cabine, Cadîne, Padine, **Padina.**

Pag. 339
PENTRU MĂSURAT: Șublere (sub-le-re).
RASĂ GEOGRAFICĂ: Subspecie (sub-s-pe-c-i-e).
FĂRĂ FRICĂ: Întrepid (între-pi-d).
ORNITOLOGICĂ: Flamingo (f-la-m-in-g-o).
DIN FRUMUSEȚILE ODISEEI: Nausicaa (N-au-s-i-ca-a).
CABANĂ TURISTICĂ: Curmătura (Cu-r-mătură).
MASIV ÎN CARPAȚII MERIDIONALI: Parîng (Păr-în-g).

Pag. 340
DE PRIPAS: Încuibat (în-cui-băț).
DINTR-O FRUMOASĂ CAPITALĂ: Moscovită (moș c-o vită).
LA CANOTAJ: Vîslaș neîntrecut (v-îs-la-ș n-e-în-t-r-e-cu-t).
CONIFERE: Pini înalți (p-în-i-în-alt-i).

Pag. 341
CREASTĂ ÎN BUCEGI: Claia Mare (C-la-i-a-M-are).
BAZĂ TURISTICĂ ÎN MUNȚII BANATULUI: Cabana Semenic (Ca-b-a-n-asemeni-c).
DEVIZĂ PENTRU TURIȘTI: Muntele fericește (m-un-teleferic-este).
UNUL DIN BENEFICIARII MUNTELUI: Aparat respirator (apă-ratres-pi-rator; rat es = **sertar,** scris invers; rator = **rotar,** scris invers).

Pag. 342
DE DRUMURI DE MUNTE: Anim alpinistele (animal-pini-stele).
MONUMENT AL NATURII DIN MUNȚII BIHARIEI: Peștera Măgura (Peșteramă-gură).
CABANĂ ÎN MUNȚII BAIULUI: Piscul Cîinelui (leu și cinci lupi).

Scanned with OKEN Scanner

Pag. 343

UN IMPRESIONANT MONUMENT AL NATURII: Peșteră pitorească (pește răpitor + (c)ească).

MONUMENT AL NATURII ÎN MASIVUL RARĂU: Pietrele Doamnei (trei oameni pe de(a)l).

Pag. 344

FOTBALIST, NU GLUMĂ: Cu șut imparabil (cusuți-m-par-a-bi-l).

NU ÎNTÎRZIE DE FEL: E punctuală turista (e punct-u-alături-stă).

ATLETICĂ: Cursa devine seducătoare (cu-r-șade-v-în-e se-duc-ă-t-o-are).

LA REDUTĂ: Încep ostașii asaltul (în-ce-post-as-îi-as-altul).

ÎN GRABĂ: A plecat din Sinaia repede (aplecat-d-în-S-în-a-i-are-pe-de).

SUS, LA MUNTE: Pe stei cărarea urca (peste-i-ca-r-are-au-r-ca).

Pag. 345

PE MIȘCĂTOARELE CĂRĂRI: Vin din Oceanul Atlantic vapoare (v-în-d-în--O-c-e- anulat-l-anticvă-p-o-are).

LA MECI: Să se șuteze, cer arbitrii (șase sute zece-rar-bi-tri-i).

ENIGMA OTILIEI: O iniția la schi tata (O-inițială schițată).

Pag. 346

UNUL DIN DANSURILE NOASTRE: Geamparalele (geam + paralele).

MASIV AL SPORTURILOR DE IARNĂ: Postăvaru (ou + păstrăv).

Pag. 347

CELEBRĂ PLAJĂ SUDAMERICANĂ: Copacabana (Copac + (c)abană).

PERLĂ A LITORALULUI NOSTRU: Năvodari (divan + rad(i)o).

Pag. 348

SPORTIVĂ: La baschet, în Goștinari, sportivele-s pe teren (labă + scheting + + o stînă + rîs + porți + vele + spete + ren).

ACCIDENT... CULINAR: I-a scăpat peștele din tigaie (iască + pat pe stele + + dinți + gaie).

Pag. 349

SUPREMAȚIE: La turism, Europa rămîne recordmană (lațuri + smeur + o pară + mînere + cord + mană).

PE O ILUSTRATĂ: Un decor turistic la Măcin (unde + corturi + sticlă + + mac + in).

ÎN VILEGIATURĂ: La Mamaia pleca Tomiță (lamă + mai aplecat + o mîță).

Pag. 350

PENTRU A-ȘI PETRECE VACANȚA: Pe Stela Marin o cere la noi, la Mălini (pește + lamă + rinocer + elan + oi + lamă + lini).

SUS, PE BRÎNE: Capre negre, țapi și ciute (cap + ren + egretă + pisic iute).

Pag. 351

LA CROITORIE: Întind alături stofa ta (în tindă, la turist o fată).

ARANJAMENT DE VACANȚĂ: Pe Ștefan, fără Miliția, Radu l-a plasat la noi, în Siriu (peste fanfara militară, dulap la sat, lan, oi, inși, rîu).

LA ATELIERUL AUTOMOTO: Știu că a reparat la scuter racordul (știuca are păr, Atlas cu Terra cordul).

Pag. 352

ÎN AFARA LEGII: Clandestin (clan + destin).

TOT PE DRUM: Pasager (pașa + ger; pas + ager).

Scanned with OKEN Scanner

Pag. 353
TELEGRILA I: Mihai Eminescu, „Luceafărul".

— Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ţi urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Şi mumă-mea e marea.

Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborît cu-al meu senin
Şi m-am născut din ape.

Tabelul: MEMENTO, INAMICĂ, HELIADE, ARTISTĂ, ÎMPĂRAT, EPIGONI, MĂNUŞA, IUBIRE, NECATĂ, ENESCU, SCRIMĂ, CRAVAŞĂ, UMERAŞ, LUMINĂ, URMAŞE, CADMUS, EPOPEE, ANEMICĂ, FARMECE, ADVERSĂ, REZEMAT, USCĂŢIV, LECTURĂ.

Pag. 355
TELEGRILA II: George Coşbuc, „Din copilărie".

Un muc de opaiţ ardea —
Proptind pe genunchii tăi cotul,
Stam, mamă, pe gînduri cu totul;
Şi ploaia-n fereastră bătea.
— „Ah, dacă ştiam eu că minte,
De-atîtea ori norul de sus,
Pădurii de ce nu i-am spus
Să fie cuminte!"

Tabelul: GRĂDINĂ, EFTIMIU, ONOFREI, ROMANŢĂ, GUMATE, EPISTAT, CHINDIA, ODISEEA, SECUNDE, BUCIUM, UMPLUŢI, CEAHLĂU, DESPINA, IRLANDA, NĂSĂUD, CUPIDON, OMĂTUŢE, PIPĂRUŞ, ISTRATE, LOCURI, AMESTEC, RUSANDA, ÎMPĂCAT, EPITETE.

Pag. 356
REBUS ANAGRAMAT: La mulţi ani cu bucurie!
(Adică: BUCIUM + LĂUTE + LIRĂ + NUCI)

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

A — Pentru problemele rebusiste

N. Gh. Popescu-Rebus: „Rebusismul". Album comemorativ. 1939.
* * * „Enigmistica" (1944—1948).
* * * „Rebus" (1957—1979).
* * * „Enigma" (1974—1979).
Mihai Pătrașcu: „Cartea micului rebusist", Edit. „Ion Creangă", București, 1975.
Gheorghe Sanda: „Ghidul enigmistului", ediția a II-a revăzută, Edit. „Albatros", București, 1978.
Claude Aveline: „Le code des jeux", Librairie Hachette, Paris, 1961 (cap.: „Jeux d'esprit").
Marcel Delvaux: „Les mots croisés", Verviers (Belgique), 1963.
Claude Beaufort: „Les telegrilles", Verviers (Belgique), 1967.

B — Pentru „GLOSAR REBUSIST"

Constantin D. Albu: „Mică enciclopedie de chimie", Edit. enciclopedică română, București, 1974.
* * *: „Ambassador world atlas", Hammond Incorporated, Maple Wood, New Jersey, S.U.A., 1974.
* * *: „Andrees Handatlas", Bielefeld und Leipzig, 1937.
V. Arvinte ș.a.: „Glosar regional", Edit. Academiei R.P.R., București, 1961.
* * *: „Atlas del mundo — The world atlas" (ediția a II-a), Moscova, 1967.
* * *: „Atlas général Larousse", Paris, 1973.
* * *: „Atlas mira" (Atlasul lumii), Moscova, 1967.
Anca Balaci: „Mic dicționar mitologic", Edit. științifică, București, 1966.
Octavian Barbosa: „Dicționarul artiștilor români contemporani", Edit. Meridiane, București, 1976.
Acad. Șt. Bălan (coordonator): „Dicționar cronologic al științei și tehnicii universale", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1979.
A. Bârsan: „Mic atlas geografic", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1978.
A. Bejan, M. Bujeniță: „Dicționar de marină", Edit. Militară, București, 1979.
Mihai Berindei: „Dicționar de jazz", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976.
Vasile Bobancu (coordonator): „Dicționar de matematici generale", Edit. enciclopedică română, București, 1974.
Valentin Borda: „Călătorie prin vreme", Edit. Sport-Turism, București, 1979.
Al. Borza: „Dicționar etnobotanic", Edit. Academiei R.S.R., București, 1968.
M.N. Bouillet: „Dictionnaire universel d'histoire et de géographie" (ediția a 6-a), Librairie Hachette, Paris, 1860.
G. Brătescu (sub îngrijirea): „Dicționar cronologic de medicină și farmacie", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1975.
* * *: „Brockhaus Enzyklopädie" (vol. 1—21), Wiesbaden, 1966—75.
Dumitru Bughici: „Dicționar de forme și genuri muzicale", Edit. muzicală, București, 1974.
Gh. Bulgăr (coordonator): „Lexic regional" (1), Edit. Academiei R.P.R., București, 1960.

Scanned with OKEN Scanner

I.A. Candrea, Gh. Adamescu: „Dicţionarul enciclopedic ilustrat“, Edit. „Cartea românească“, Bucureşti, 1931.
Ana Cartianu, I. Preda (coordonatori): „Dicţionar al Literaturii Engleze“, Edit. Ştiinţifică, Bucureşti, 1970.
Ana Conea ş.a.: „Dicţionar de ştiinţa solului“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977.
Paul Constantin: „Mică enciclopedie de arhitectură, arte decorative şi aplicate moderne“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977.
Gabriela Constantinescu ş.a.: „Ghid de operă“, Edit. muzicală a Uniunii Compozitorilor“, Bucureşti, 1971.
Viorel Cosma: „Muzicieni români“. Lexicon. Edit. muzicală a Uniunii Compozitorilor, Bucureşti, 1970.
Teofil Crăciun, Virginia Crăciun: „Mic dicţionar de biologie“, Edit. „Albatros“, Bucureşti, 1976.
Cornel Cristian, Bujor T. Rîpeanu: „Dicţionar cinematografic“, Edit. Meridiane, Bucureşti, 1974.
Marcel Dănescu: „Dicţionar filatelic“, Edit. Sport-Turism, Bucureşti, 1979.
Const. Daniel: „Civilizaţia Egiptului antic“, Edit. „Sport-Turism“, Bucureşti, 1976.
Const. Daniel: „Civilizaţia feniciană“, Edit. „Sport-Turism“, Bucureşti, 1979.
* * *: „Dictionnaire enciclopédique Quillet“ (vol. 1—6), Paris, 1965.
Pierre Devambez: „Enciclopedia civilizaţiei greceşti“ (trad. din limba franceză), Edit. Meridiane, Bucureşti, 1970.
* * *: „Dicţionar diplomatic“, Edit. politică, 1979.
Ion Dima (coordonator): „Dicţionar de fizică“, Edit. enciclopedică română, Bucureşti, 1972.
* * *: „Dicţionar de economie politică, Edit. politică, Bucureşti, 1974.
* * *: „Dicţionar enciclopedic român (vol. 1—4), Edit. politică, Bucureşti, 1962—66.
* * *: „Dicţionar de estetică generală“, Edit. politică, Bucureşti, 1972.
* * *: „Dicţionar politic“, Edit. politică, Bucureşti, 1975.
* * *: „Dicţionarul explicativ al limbii române“ (DEX), Edit. Academiei R.S.R., Bucureşti, 1975.
* * *: „Dicţionarul limbii române“ (A — lojniţă), Academia română, Bucureşti, 1907—48.
* * *: „Dicţionarul limbii române“. Serie nouă, tom. VI—XI, Edit. Academiei R.S.R., Bucureşti 1965—78.
* * *: „Dicţionarul limbii române literare contemporane“ vol. I—IV, Edit. Academiei, Bucureşti, 1955—57.
* * *: „Dicţionarul limbii române moderne“, Edit. Academiei, Bucureşti, 1958.
A. Doljanschi: „Mic dicţionar muzical“ (trad. din limba rusă), Edit. muzicală Bucureşti, 1960.
Vasile Drăguţ: „Dicţionar enciclopedic de artă medievală românească“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1976.
* * *: „Enciclopedia Italiana di scienze, lettere ed arti“ (vol. 1—35), Roma 1949—51; Appendice (vol. 1—3), Roma, 1950—60.
* * *: „Enciclopedia sovietică“ (Bolşaia sovetskaia enţiklopediia), Moscova (vol. 1—29), 1970—78.
* * *: „The Encyclopedia Americane international edition“ (vol. 1—30), New York, 1972.
* * *: „Encyclopaedia Britannica“ (vol. 1—23 + Index), London, 1973.
* * *: „Encyklopedia powszechna PWN (vol. 1—3), Varşovia, 1973—75 (= Enciclopedia generală).

Scanned with OKEN Scanner

Nina Façon ș.a.: „Dicționar cronologic. Literatura italiană", Edit. enciclopedică română, București, 1974.
Daniela Caraman-Fotea, Florian Lungu: „Disco", Ghid-Rock, Edit. Muzicală, București, 1977.
Daniela Caraman, Fotea ș.a.: „Ghid de balet", Edit. muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1973.
Robert Genaille: „Enciclopedia picturii flamande și olandeze", Edit. Meridiane, București, 1975.
C.C. Giurescu (sub conducerea): „Istoria României în date", Edit. enciclopedică română", București, 1971.
* * *: „Grand atlas du Continent africain", Paris, 1973.
* * *: „La Grande Encyclopédie" (vol. 1—13), Librairie Larousse, Paris, 1971—75.
* * *: „Grand Larousse encyclopédique en dix volumes" (vol. 1—10 + + supplément), Libraire Larousse, Paris, 1970.
Dan Grigorescu: „Dicționar cronologic. Literatura americană", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1977.
Hermann Haack: „Kleiner Atlas. Die Erde", Gotha/Leipzig, 1977.
Napoleon Toma Iancu: „Dicționarul actorilor de film", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1977.
* * *: „Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație" Ediția a III-a, Edit. Academiei R.S.R., București, 1971.
Emilian Iliescu: „Rebus Lexicon", fasc. I, Ed. „Tot Adevărul", București, 1945.
I. Iordan, P. Gâștescu, D.I. Oancea: „Indicatorul localităților din România", Edit. Academiei R.S.R., București, 1974.
* * *: „Istoria literaturii române" (vol. 1—3), Edit. Academiei R.S.R., București, 1970—1973.
M. Jitaru, C. Macarie, Șt. Niculescu: „Îndrumător de limbaje de programare", Edit. Tehnică, București, 1978.
* * *: „Județele Patriei (colecție). Edit. Acad. R.S.R. (1970—1979).
E.M. Jukov ș.a.: „Istoria universală" (vol. 1—3) (trad. din limba rusă), Edit. științifică, București, 1958—60.
Zisu Karniol ș.a.: „Dicționar politehnic", Edit. Tehnică, București, 1967.
I. Kiriac: „Mythologie", ediția a II-a, Edit. „Cartea Românească", București, 1926.
N.A. Kun: „Legendele și miturile Greciei antice" (trad. din l. rusă), Edit. științifică, București, 1958.
* * *: „Larousse du XX-e siècle", vol. I—VI, Librairie Larousse, Paris, 1962.
George Lăzărescu, „Dicționar de mitologie", Edit. „Ion Creangă", București, 1979.
* * *: „Lexiconul tehnic român" (Elaborare nouă), vol. I—XIX, Editura tehnică, București, 1957—1965.
* * *: „Lumea animalelor" (după Brehm), Edit. științifică, București, 1964.
L. Lustun, I. Rădulescu, V. Voican: „Dicționar piscicol", Edit. „Ceres", București, 1978.
I.P. Maghidovici: „Istoria descoperirilor geografice" (trad. din l. rusă), Edit. științifică, București, 1959.
Mircea Malița (coordonator): „Statele lumii". Mică enciclopedie, ediția a II-a revăzută și adăugită, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976.
Pompiliu Marcea: „Umanitatea sadoveniană de la A la Z", Edit. Eminescu, București, 1977.
Florin Marcu, Constant Maneca: „Dicționar de neologisme", ediția a III-a, Edit. Academiei R.S.R., București, 1978.

Scanned with OKEN Scanner

Ion Mareş: „Dicţionarul cuvintelor încrucişate“ (vol. I-III), Edit. Ig. Hertz, Bucureşti, 1936.
Lucreţia Mareş (coordonatoare): „Lexic regional“ (2), Edit. ştiinţifică, Bucureşti, 1967.
M.E. Matie: „Miturile Egiptului antic“ (trad. din l. rusă), Edit. ştiinţifică, Bucureşti, 1958.
* * *: „Meyers kleines Lexicon“, 3 vol., Leipzig, 1968—69.
* * *: „Meyers neues Lexicon“, 8 vol., Leipzig, 1962—64.
* * *: „Mic dicţionar diplomatic român“, Edit. politică, Bucureşti, 1967.
* * *: „Mic dicţionar enciclopedic“, ediţia a II-a, Editura enciclopedică română, Bucureşti, 1978.
* * *: „Mic dicţionar filozofic“, ed. a II-a, Edit. politică, Bucureşti, 1973.
Nicolae Mihăilescu (coordonator): „Lexicon — geologie, geografie, mine, petrol“, vol. I—II, Editura tehnică, Bucureşti, 1975—1977.
Titus Moisescu, Miltiade Păun: „Opereta“. Ghid. Edit. muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.S.R., Bucureşti, 1969.
* * *: „Munţii noştri“ (Colecţie). Edit. Sport-Turism. Nr. 1—21.
Athanase Negoiţă: „Gîndirea feniciană în texte“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1979.
* * *: „Nouveau Larousse universel. Dictionnaire encyclopédique“, publié sous la direction de Paul Augé, vol. I—II, Librairie Larousse, Paris 1948—1949.
Andrei Oţetea (sub conducerea): „Istoria lumii în date“, Edit. enciclopedică română, Bucureşti, 1969.
Ştefan Pascu (coordonator): „Atlas istoric“, Edit. didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1971.
Eugen Paştea (coordonator): „Dicţionar de zootehnie şi medicină veterinară“, Edit. agrosilvică, Bucureşti, 1969.
Mircea Peahă (coordonator): „Atlas geografic general“, Edit. didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1974.
* * *: „Petit Larousse en couleurs. Dictionnaire encyclopédique pour tous, Librairie Larousse, Paris, 1975.
D.M. Pippidi (sub conducerea): „Dicţionar de istorie veche a României, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1976.
G. Popa-Lisseanu: „Mitologia greco-romană în lectură ilustrată“, Edit. „Universul“, Bucureşti, 1944.
Marian Popa: „Dicţionar de literatură română contemporană“, ed. a II-a, Edit. „Albatros“, Bucureşti, 1977.
G. Popescu, C. Pistol: „Dicţionarul cuvintelor încrucişate“, vol. II şi III, Colecţia Oedip, Bucureşti 1947.
Călin Popovici (coordonator g-ral): „Dicţionar de astronomie şi astronautică“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977.
I. Popovici ş.a.: „Enciclopedia descoperirilor geografice“, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1975.
Georges Posener: „Enciclopedia civilizaţiei şi artei egiptene“ (trad. din l. franceză), Edit. Meridiane, Bucureşti, 1974.
Lucian Predescu: „Enciclopedia „Cugetarea“, Bucureşti 1939—1940.
Lucia Popovici ş.a.: „Atlas botanic“, Edit. didactică şi pedagogică, Bucureşti, (1973).
Dimitrie Radu: „Păsările lumii“, Edit. „Albatros“, Bucureşti, 1977.
* * *: „Rebus“, dicţionar la zi (nr. 111—221) şi DICŢIONAR (nr. 222—540).
* * *: „Rebus-Lexicon“, ed. a II-a, vol. I, Edit. „Adevărul“, Bucureşti, 1936.

Scanned with OKEN Scanner

Florența Sădeanu: „Dicționar de pronunțare nume proprii străine", Edit. enciclopedică română, București, 1973.
Iosif Sava, Luminița Vartolomei: „Dicționar de muzică", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1979.
Victor Săhleanu, Bogdan Stugren: „Mică enciclopedie de biologie și medicină", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976.
Augustin Scriban: „Dicționarul limbii românești", Iași, 1939.
Micaela Slăvescu (coordonatoare): „Dicționar al Literaturii Franceze", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1972.
P. Simici (redactor respons.): „Dicționar medical", vol. I-II, Edit. medicală, București, 1969.
Mihail Straje: „Dicționar de pseudonime", Edit. „Minerva", București, 1973.
Lazăr Șăineanu: „Dicționar universal al limbii române", ed. a IX-a, Edit. „Scrisul românesc", Craiova, 1930.
René Taton (sub direcția): „Istoria generală a științei", vol. I-IV (trad. din l. franceză), Edit. științifică și enciclopedică, București, 1970—76.
S.P. Tolstov ș.a.: „Etnografia continentelor", vol. I și II (trad. din l. rusă), Edit. științifică, București, 1959—61.
Ovidiu Trăsnea, Nicolae Kallós (coord. științifici): „Mică enciclopedie de politologie", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1977.
Constantin Tudose: „Dicționar sportiv poliglot", Edit. Stadion, București, 1973.
D. Udrescu: „Glosar regional Argeș", Edit. Academiei R.S.R., București, 1967.
I. Ujvári: „Geografia apelor României", Edit. științifică, București, 1972.
G.D. Vasiliu: „Peștii apelor noastre", Edit. științifică, București, 1959.
B. Villaret: „Insulele din Mările Sudului", Edit. științifică, București, 1972.
Romulus Vulcănescu: Dicționar de etnologie", Edit. „Albatros", București, 1979.
Lucia Wald, Elena Slave: „Ce limbi se vorbesc pe glob", Edit. științifică București, 1968.
Carmen Zgăvîrdici (coordonatoare): „Personalități ale științei", Edit. științifică și enciclopedică, București, 1977.

Scanned with OKEN Scanner

SUMAR

	Pag.
CUVÎNT ÎNAINTE de Mircea Sîntimbreanu	7
Introducere	11
MEMENTO REBUSIST	15
CUVINTE ÎNCRUCIȘATE	50
— grilă	50
— definiții	57
— **cum se dezleagă**	58
GLOSAR REBUSIST (cuvinte de 3 litere)	85
Cum se compune un careu de cuvinte încrucișate	308
SCURT ÎNDREPTAR ENIGMISTIC	317
— ACROSTIH, MEZOSTIH, TELESTIH	317
— ANAGRAMĂ	318
— în versuri	319
— în proză	319
— ilustrată	320
— multiplă ilustrată	321
— **Cartea de vizită** (literală)	322
— **Telegrama**	322
— **Coperta literară**	322
— ARITMOGRIF	325
— CRONOGRAMUL	327
— LIGAMENTE	328
— METAGRAMA	328
— în versuri	329
— ilustrată	329
— multiplă ilustrată	330
— ilustrată și anagramată	331
— multiplă, ilustrată și anagramată	334
— **Golful de cuvinte**	335
— MONOVERB, BIVERB, TRIVERB și CRIPTOGRAFIE	335
— REBO	345
— REBUS	347
— CRIPTOREBUS	350
— ȘARADA	352
— TELEGRILA	352
DEZLEGĂRI CAREURI	357
DEZLEGĂRILE PROBLEMELOR DE ENIGMISTICĂ	359
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	363

Scanned with OKEN Scanner

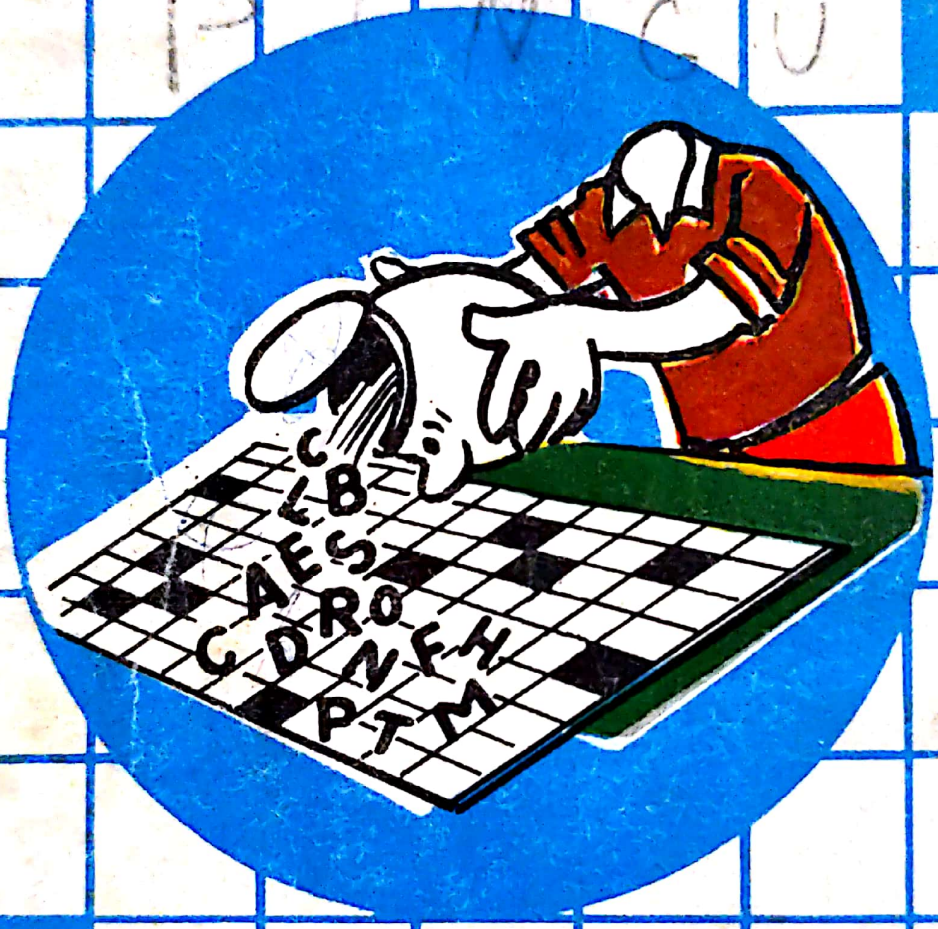

Lei 17

Scanned with OKEN Scanner